

ZAVÁTÉ DOBY SE PROBOUZEJÍ

ATLANTIS
ŘÍŠE INKŮ
ABD-RU-SHIN
KASSANDRA
JAN KŘTITEL
JEŽÍŠ Z NAZARETA

ZAVÁTÉ DOBY SE PROBOUZEJÍ

*V Abd-ru-shinově blízkosti přijal člověk
obdařený mimořádnými schopnostmi,
který k tomu byl povolán*

II

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without permission of the copyright holder.

PŘEDMLUVA NAKLADATELSTVÍ

TATO KNIHA je součástí knižní řady »Zaváté doby se probouzejí«, která informuje, jak se lidstvu během jeho dějinného vývoje dostávalo bezprostředních pomocí ze Světla a jak z něho bylo duchovně vedeno.

Ze seznamu všech svazků uvedeného na konci knihy vyplývá, které významné historické osobnosti se podílely na tomto rozsáhlém koloběhu dění.

Knihy vznikly ve 30. letech dvacátého století pozoruhodným způsobem. Jejich obsah byl duchovně přijat, nebyl vymyšlen. Ve stvoření se totiž nic neztrácí, ale všechno živé dění zůstává nesmazatelně zachováno. Schopností přijmout a zaznamenat obsah jednotlivých spisů byli obdařeni povolání lidé žijící v blízkosti Abd-ru-shina, autora Poselství Grálu »Ve světle Pravdy«. Z toho důvodu neuvádíme ani jejich jména.

Spisovatelé sledovali vždy zcela určité vývojové linie událostí. Protože každý z nich si všímal linie jiného druhu, je někdy určitá událost vyličená z různých zorných úhlů.

Nezaujatý čtenář může sám v sobě prožít, že obsah knih odpovídá skutečnosti. Vycítuje, že autory při jejich tvorbě nevedla fantazie, ale skutečné dění, které procitlo z tajuplného mlčení. S úžasem, možná i hluboce pohnut pozoruje, jak se zvedají závoje zakrývající velikou, významnou minulost. Získává tak široký duchovní přehled a dospívá k poznání souvislostí od minulosti až po dnešní dobu.

Děje popisované v jednotlivých svazcích se odehrávaly na zemi i mimo ni. Jejich výklad podává z hlediska zákonů stvoření logicky a bez mezer Abd-ru-shinovo dílo »Ve světle Pravdy«.

Abd-ru-shin čtenářům rovněž připomněl:

»Ve všech knihách, které smíte poznat a které vám podávají zprávy ze zavátých dob, je vám zřetelně a jasně ukázáno, jak mají lidé žít a jak musí jednat, aby měli úspěch.

Účelem toho, že vám to všechno smí být dáno, není pouze obohatit vaše vědění, ale ukázat vašemu duchu opět cesty, po kterých musí jít, aby postupně dospěl k poznání.

Na prožití jiných lidí je vám ukázáno, co vám Poselství zvěstuje a co od vás požaduje.«

V knižní řadě jsou zastoupeny osobnosti pocházející z mnoha různých oblastí. I to lze snadno pochopit.

Poznáme-li totiž učení všech těchto mudrců – počínaje Hjalldarem (kniha Efesus) až po Krišnu, Zoroastra, Lao-c'a, Buddhu, Mohameda a ještě mnoho jiných – v podobě, jakou jim kdysi dali, zřetelně vidíme, že pozemské lidstvo bylo duchovně vedeno ze Světla jednotným způsobem.

Abd-ru-shin o tom ve svém odkazu píše:

»Kdyby lidé po tisíciletí nejednali *vždy* tak, jak jednájí ještě *dnes*, kdyby všechno, čeho se jim dostalo ku pomoci, stále znovu nepřekrucovali, aby to přizpůsobili svým lidským názorům a pozemským přáním, bylo by nyní zde na zemi jen *jedno jednotné* učení, vycházející z vůle Boží. Neexistovalo by tolik různých vyznání.

Všechna učení, která dosud přišla na zemi, by *společně* tvořila jen *jediný stupeň* k podstavci, na němž má spočinout Pravda, jak to bylo v mnoha zaslíbeních lidem často zvěstováno.

Nebyly by rozdíly ve výkladech a tím méně v učeních samých!

Neboť všechna učení byla kdysi Bohem chtěna, byla přesně přizpůsobena jednotlivým národům a zemím a zformována zcela podle jejich tehdejší duchovní zralosti a vnímavosti.

Všechna učení původně vedla ve zcela přímém směru k Pravdě, kterou nacházíte v Poselství.

...Ti, kdo jednotlivá učení přinesli, byli připravovateli cesty pro samotné Slovo Pravdy.«

DUCH VIDOUCÍHO SE PROBOUZÍ
A NASLOUCHÁ. K JEHO SLUCHU DOLÉHÁ
NEZNÁMÉ ZNĚNÍ A ŠUMĚNÍ,
ZESILUJE A NUTÍ PROBUZENÉHO,
ABY VNOŘIL ZRAK DO MLHY MINULOSTI.

Běh časů se valí a vlní a z doznělých tisíciletí se vynořuje Ororun, poslední král Atlantidy, aby odstranil omyly v názorech na osud jeho tehdejší země. Jeho pohled zalétá daleko nazpět a v jeho vážných tazích se zračí bolest.

ATLANTIS

ATLANTIS! Pověstmi opředená země, která před dávnými časy zmizela v hlubinách vod, téměř zapomenutá, ale žijící dosud v paměti lidstva jako tichá, vzdálená vzpomínka – Atlantis se opět vynoří z moře. Bytostní hořečně pracují, aby ji vyzvedli z vln. Vytvářejí činnost všude. Vše přitom probíhá cílevědomě podle určitého plánu.

ČÁSTI ATLANTIDY, které kdysi unikly velké potopě, se nyní jmenují Grónsko, Špicberky a Nová země. Co lze vidět z Atlantidy v jižních, teplejších šířkách, vystoupilo během tisíciletí opět z moře. Tyto ostrovy jsou plné věcí z Atlantidy. Našlo se jich mnoho a nyní lidstvo se snaží zjistit o nich něco bližšího.

POD BĚLAVOU oblohou se tmavozeleně leskne moře. Před zrakem vidoucího se objevují pravzory zvířat, která v dnešní době obývají severní kraje: obrovští mroži a lvouni s mohutnými hřívami, liškám podobná zvířata s hustou kožešinou barvy jako led, modravě nebo zelenavě bílé i racci velcí jako orel. Mezi nimi kolébavě chodí nemotorné alky. Na pohled jsou drobounké, ale vypadají jako v dnešní době.

Blíží se obrovský lední medvěd s hustým huňatým kožichem. Jeho mohutné tělo nesou nohy jako sloupy. Hlava se podobá spíše hlavě mrože, protože z tlamy lemované ježatými vousy visí dlouhé kly. K lednímu medvědovi se druží další, o něco menší medvěd. Dívají se vzhůru, jako by na něco čekali.

A již přilétá obrovské zvíře, připomínající velkou ještěrku s dlouhými, úzkými křídly z kůže a kostí. Na hlavě má zvláštní špičatý výrůstek, takže to vypadá, jako by létající zvíře mělo čepici. Velmi dlouhý a úzký ohon, který mu za letu slouží jako kormidlo, používá i k přistání.

Svěsí jej, postaví ohnutou špicí na led a spočine na něm celou vahou těla. Křídla má napul rozepjatá.

Medvědi se spěšně blíží. Létající zvíře pokládá na led medvědům k žrádlu rostliny, které s sebou přineslo. Zdá se, že si spolu dobře rozumějí.

Po krátkém odpočinku se okřídlené zvíře opět vznese. Trhne tělem a ohonem se prudce odrazí od ledu, takže se vymrští jako na pérách daleko do vzduchu. V tom okamžiku roztáhne křídla a odletí. Letí tak tiše, jako by plulo s větříkem, a téměř nehýbá křídly. Medvědi odpackali.

TAK SE UKAZUJE obraz za obrazem.

Vpředu se náhle objeví rovina a ve veliké dálce osada. Zase cosi přiletá. Je to létající drak, jakého jsme právě viděli.

Přistává s poněkud rozepjatými křídly a z hřbetu se mu sváží obrovská lidská postava. Jakmile zvíře stojí pevně na zemi, spustí se plně na nohy. Na předních nohou má přirostlá křídla.

Ihned začne spásat trávu a byliny. Přichází opět člověk, uchopí hlavu zvířete a mazlí se s ním. Pak mu náhle přehodí nohu přes hluboce sehnutý krk, drak zvedne hlavu a člověk sjede do polohy, jakou si přeje zaujmout. Vypadá to velmi pohodlně. Při odletu se zvíře opět postaví na ohnutý ohon, trhne tělem a stoupá vzhůru.

PŘIHUČÍ DLOUHÉ a úzké sáně, vpředu špičatější než vzadu. Muži sedí za sebou jako veslaři na lodi. Mezi nimi jsou napříč ke směru jízdy napnuty plachty. Natáčejí je tak dovedně, že se vítr zachycuje na všech plochách a žene sáně bleskurychle vpřed. Muži ovládají plachty s takovým uměním, že i při změně směru jízdy vyžitkují proud vzduchu.

KRAJINU POKRÝVAJÍ bílé, převalující se mlhy. Jsou tak husté, že není poznat, co se za nimi nebo v nich skrývá. Když se mlžné závoje zvolna, velmi zvolna rozplynou, ukáže se obraz rozlehlého ostrova, na kterém se vypíná pevný hrad.

Uprostřed kruhových hradeb stojí strážní věž. Vše je postaveno umělecky, plně se využilo každého místa.

Je to palác Ororuna, posledního krále Atlantidy, který teď smí povolánému vyprávět dějiny své země, jejího rozkvětu a zkázy.

Na Boží rozkaz se za jedinou noc a následující den ponořila Atlantida vinou svých obyvatel do mořských vln.

A ORORUN VYPRÁVÍ:

Byl jsem vládcem země. Ororun znamená pán země. Můj bratr Orokun vládl mořím. Orokun znamená pán moře. Jemu lidé postavili vysoko na severu velkou sochu z kamene. Naproti tomu moje socha stála na jihu, kde slunce žhavě pálí a kde se kolébají vršíčky palem.

My bratři jsme žili ve shodě a proudily námi mocné síly. Lid nás ale začal považovat za bohy a my jsme to připustili, protože jsme si mysleli, že mu to bude prospěšné a Nejvyššímu, který se nám zjevil, to neuškodí. Jemu sice vypínavost lidí neuškodila, nám však přinesla zkázu a zničení!

Nebyli jsme »prvními« lidmi, jak se často soudí. Byli jsme však tím, co se označuje jako »titáni«. Stejně jako naši bytostní přátelé, mocní obři, jsme velikostí těla, silou a délkou života předčili pokolení narozená později.

Byli jsme úzce spojeni s přírodou a rozuměli jsme nejen řeči bytostných, ale trávili jsme s nimi často společné chvíle, jako bychom byli stejného druhu.* Jako páni země a moře jsme se cítili svobodní a hrdí.

Bytostní nám pomáhali a zvířata nám sloužila. Tak například draci, naše živá »letadla«, dovolili, abychom je řídili. Nejdovednějším z nás stačilo k letu s drakem jen několik slov. Promluvili s ním, pověděli mu účel a cíl cesty, a on je tam bezpečně zanesl. Jiní směli zvířeti zavěsit uzdu. Vzalo ji dobrovolně do tlamy, spíše proto, aby se jezdec mohl držet, než aby zvíře řídil.

Žádné z nich se však nenechalo nutit. Jestliže si člověk chtěl zahrát na jeho pána, nebo je snad dokonce trápil, rozhodlo se, že se mu pomstí: dopravilo ho k nesprávnému cíli a odvěklo třeba i jeho syny. Když se drak rozlétl, jeho dech vřel a z jícnu mu šlehal jakoby oheň spalující všechno, co se k němu přiblížilo. Jeho nejnebezpečnější zbraní byl ohon, jímž mohl rozdávat smrtící rány.

Draci měli tak tuhou a neprostupnou kůži, že jsme ji z nich stahovali

* Skutečnost, že obyvatelé Atlantidy udržovali kontakty s bytostnými obry, svědčí o tom, že svým druhem byli těmto bytostným blízcí. Dožívali se vysokého věku, neboť měli těla ustrojená jinak než dnešní lidé. Byla tehdy méně hutná, a proto jimi snadněji pronikaly pomáhající paprsky.

Tyto rozdíly byly způsobeny tím, že se země pohybovala po jiné dráze. Teprve stále horší chtění lidí tlačilo zemi víc a více dolů. Proto všechno v ní a na ní zhutnělo, ztěžklo a bylo méně přístupné podporujícím proudům Světla. S přibývajícím tíží se samozřejmě koloběh zpomaloval, takže se doba, za kterou uplynul jeden rok, postupně stále více prodlužovala.

a používali ke stavbě člunů. Zvíře ale muselo napřed uhynout *přírozenou* smrtí. Naše zbraně k jeho usmrcení nestačily.

Využívali jsme všechny rostliny, rudy a horniny, které nám země mohla poskytnout.

Hvězdy nám svítily, jednak aby rozjasnily tmu a také jako ukazatel času. Podle něho jsme členili svůj život. V naší době nebyly hvězdy tak vzdálené jako dnes, protože země byla tehdy ještě mnohem lehčí a vznášela se ve zlatém reji. Klesla následkem vašeho jednání. Až přes vás přejde soud, jak propukl nad námi a zničil vše, co jsme vytvořili, pak země opět vystoupí na dřívější výši, lehká a osvobozená ode všeho temna.

VĚDĚLI JSME tedy, že nejsme první pozemští lidé. Před námi již na zemi žili lidé, které jsme opovržlivě nazývali zvířecí lidé nebo »lemurieři«.

Dlouhou dobu vládli zvířecí lidé nad zvířaty, od nichž se lišili svým vnitřním jádrem, duchovním zárodkem. A tento duchovní zárodek poněnáhu přetvořil jejich zevnějšek. Usiloval vzhůru, odkud přišel. Proto již zvířecí lidé neměli při hledání stop a potravy hlavu sehnoutou k zemi, ale zvedali ji vzhůru ke Světlu. Tak se poněnáhu napřimovalo celé jejich tělo.

Kráčeli už jen po zadních nohou, které musely nést celou váhu těžkého těla. Proto se jejich tlapy proměnily v chodidla a zvířecí lidé přestali lézt po stromech.

Už jim nestačilo hledat ochranu a místo na přespaní pod listím a větvičkami, takže začali bydlet v jeskyních. Přední nohy, které již nepotřebovali k chůzi, se přetvořily v ruce. Ruce jsme mohli používat i k obraně.

Když se pak lemurieři začali odívat zvířecími kůžemi a listy, zmizelo následkem toho přirozené krytí těla, srst. Jenom na hlavě, kterou nosili nepokrytou, zůstaly vlasy.

Pracovat se zvířecí lidé naučili od obrů, kteří byli dlouho před nimi vládci země. Obři nám vyprávěli, že tvorové z vyšších říší utvořili zemi, moře a hvězdy a že také oni, obři, děkují za svá těla těmto bytostným.

Najednou vyrostlo nové lidské pokolení. To jsme byli my. Lemurieři pozvolna vymřeli. Lemuriery, předky nás všech, nezahubil Boží soud ani potopa, ale zatlačil je další přirozený vývoj lidstva, jak jej chtěl Bůh. Tato změna neprobíhala se stejnou rychlostí současně na celé zemi a také ne všude se pak lidé vyvíjeli stejně. Hodně záviselo na tom, zda žili v chladnějším nebo teplejším pásmu, jakou měli potravu a podobně.

Představovali jsme největší rasu, ostatní byli menší než my, i když ne tak docela malí, jako jste v nynější době vy. Říkali jsme si erarieři a z tohoto slova později vzniklo slovo arier.

Žili jsme úzce spjati s bytostnými obry, kterým jsme říkali risuni.

Obři nás považovali za mocnější, protože jsme byli vybaveni pro život na zemi lépe než oni. Na své bytostné postavě jsme měli ještě obaly způsobené zemi. Tento pozemský šat se ale dal snadno odložit. Všechno, co bylo s obry stejnorodé, se mohlo volně pohybovat a stýkat se s nimi i se zvířaty, rozumět jejich způsobu vyjadřování a používat jej.

Trpaslíky jsme neznali. Každá lidská rasa má jako pomocníky bytostné, kteří se k ní hodí. Naši risuni byli těžkopádnější, a to i v myšlení. Nebyli tak jemní a roztomilí, ale ani ne tak chytří jako trpaslíci, kteří byli později společníky lidstva. Obři udělali jako děti všechno, co jsme od nich požadovali. A stejně dětská byla i jejich důvěra, kterou jsme později tak často zklamali. Běda nám!

Společná práce s bytostnými dlouho nesla nádherné ovoce. Velká síla obrů nám pomáhala uskutečnit i to, co by jinak nebylo možné.

S jejich pomocí jsme vybudovali také místa na konání bohoslužeb. Sami bychom takové obrovské kameny nebyli schopni nikdy postavit. Obři to dělali zvláště rádi, protože se domnívali, že tím slouží Bohu.

Jako dík za pomoc, kterou nám poskytovali, měli dovoleno zúčastňovat se bohoslužeb. Vyhradili jsme jim okruh za kamenným ohraničením a jejich zbožnost byla tak velká, že se klenula nad celým bohoslužebným místem jako neviditelná kupole. Jinak jsem to již ani neznal. Vzpomínám si však, že jednoho dne risuny cosi nahněvalo, takže se nedostavili na pobožnost.

Toho dne rušil reje a zpěvy vrískot velkých ptáků, nad svatyní hučela bouře a uvnitř země se ozývalo dunění. Byli jsme rádi, když risuni opět přišli.

Kromě pozemské říše existovala ještě říše vodní, které vládl můj bratr Orokun. Jeho královský palác stál na ostrově a byl mnohem nádhernější než můj.

Mezi bytostné vod patřili v mořích, řekách a rybnících jak obři, tak i líbezné vodní žínky a vodní muži. Každý měl svůj zvláštní úkol.

My, v nichž planula jiskra shůry, podle našeho domnění božská jiskra, jsme se považovali za mnohem mocnější než bytostní. Nepokládali jsme je za nic jiného než za chytrá zvířata! Ale my, my jsme přece pocházeli z jiných říší!

Za těchto okolností přetrvávaly dobré vztahy mezi námi a obry jen určitou dobu. Když se k našemu povýšenému chování vůči pilným pomocníkům přidalo ještě pohrdání, vzepřeli se. Svou práci již nevykonávali ochotně. Nucení však vyvolalo vzpouru. Došlo k bojům a my, erarieři, jsme v nich zpočátku vítězili. Ale jak dlouho ještě budeme vítězit? Naši hvězdopravci nám předpověděli, že přijde den, kdy budou všichni erarieři zničeni. Mysleli jsme si, že z jejich předpovědí máme vyčíst vítězství obrů, a ozbrojili jsme se.

Jak jsme vůbec mohli bojovat s bytostnými, tomu nemůžete porozumět, ale možná pochopíte, že boje s risuny byly bytostného druhu.

MŮJ HRAD stál již dlouho. Za mého života jsme kolem něho dali zřítit ještě dvojce vnější hradby. Obři museli i zde pomáhat při těžké práci.

Stavěli jsme také uvnitř. Poprvé jsme obrům zabránili vstoupit do hradu. Kdyby mě Orokun nevaroval, téměř by to vedlo ke konečnému boji.

Vyšel jsem ven ke vzbouřeným a hladkými slovy jsem je přiměl, aby dál pracovali s námi. »Po skončení práce« měli s námi slavit na hradě velkou slavnost. Těšili se jako děti a nepozorovali, že jsem byl pevně rozhodnut práci nikdy neukončit.

Věž sloužila jako strážní věž proti nepřítelům, věž pro pozorování světa hvězd a obytná věž pro ty, kdo se k boji stáhli do pevnosti. Připomínám, že jen pro nás muže.

Pro ženy se v Ororunově hradě nenašlo místo. To byl velký rozdíl mezi Orokunem a mnou.

Věž obklopoval příkop, který stejně jako všech šest dalších příkopů měl Orokun v případě nebezpečí ihned naplnit mořskou vodou. Pak byla věž nedobytná. Na svých malých lodích jsme mohli příkopy přeplovat napříč a najít tajné brány v hradbách – vchody důmyslně vybudované nad hladinou vody.

Hradby byly celé duté a používaly se jako skladiště. Nepřítel nikdy nemohl přenést své lodě přes vnější hradbu a její vzdálenost od strážní věže byla tak velká, že nás nemohl zasáhnout žádný vržený kámen. Zato my jsme se mohli ke svým nepřítelům skrytě přibližovat od hradby ke hradbě a vrhat zkázu do jejich řad.

Zásoby jsme měli na dlouhou dobu, stejně tak i vodu. Na místě, kde do hlubiny vnikalo cosi jako kamenná nálevka, vyvěral pramen, který Orokunovi pomocníci dovedně vyvedli pod mořem z pevniny. Orokunovi slu-

žebníci přinášeli mnoho ryb a ovoce. Co nám mohlo chybět? Proto jsme se proroctví smáli!

Žádný člověk ani bytostný by nedokázal hrad dobýt. Za jedinou noc však klesl na Boží rozkaz hluboko, přehluboko do moře!

TAK MÍJEL ČAS.

Protože jsme se hodně plavili po mořích, setkávali jsme se také s jinými lidmi. Pluli jsme tak daleko, jak se nám chtělo. Kdo při své plavbě narazil na jiné národy, měl povinnost vypátrat, zda nemají něco lepšího než my. Ale téměř vždy jsme měli převahu a to posilovalo naši pychu.

V našich stopách k nám během času připlouvali také jiní obyvatelé země, příslušníci cizích ras. Podívovali se nám a žádali nás, abychom jim poskytli, co jsme měli lepší a z čeho jsme se těšili.

Pokaždé jsme je zadrželi a učinili z nich otroky. Nikdy jsme nepustili na svobodu muže, jehož jsme dopadli se zbraní v ruce. Všichni nám museli sloužit. Jejich potomci zůstali otroky ve stejné rodině jako otcové.

Tímto způsobem jsme chtěli zabránit tomu, aby o nás cizinci nevyprávěli ve své vlasti, a nepřilákali tak ještě jiné. Snažili jsme se rovněž vytvořit si lid, jemuž bychom my, erarieři, mohli bohorovně vládnout.

Každá cizí rasa s sebou přinesla nové názory a nové znalosti a dovednosti. Většinu z nich jsme zavrhlí, ale někdy jsme se mohli přece jen něčemu naučit, například tkaní oděvů.

Jednou k nám připluli hubení, nažloutlí muži s černými vlasy a dlouhými vousy, sice již dávno před mou vládou, ale zvěst o tom se u nás udržela nezkalená. Přinesli vědění o číslech.

Až dosud jsme znali »tyr« a »mal«. Mal vzniklo ze světových stran, na kterých stálo slunce. Spojili jsme nejvyšší bod a nejhlubší stín a pak oba nejvzdálenější body po stranách.

Mal jsme běžně používali pro všechno, co souviselo s něčím stvořeným. Naproti tomu tyr pro nás bylo posvátné. Ukazovalo nám trojí Božskou bytost a bylo tajemstvím.

Když k nám dorazili žlutí lidé, řekli:

»Máte úplně pravdu. Tyr, tři, je Božská dokonalost. Mal, čtyři, je lidská dokonalost. Jestliže sestavíte Božské a lidské, dostanete to největší a nejdokonalejší, co může pro lidi být, totiž posvátné číslo sedm.«

Od žlutých vidoucích jsme se naučili ještě více. Ukázali nám, že když se spojí čtyři body kříže »mal« jinak, vznikne čtverec. Naučili nás čísla

od jedné do čtyř a další čísla nad nimi až k jedničce ve vyšší rovině, k desítky.

Erarieři si proto mysleli, jak jsou nesmírně moudří a duchovně bohatí. Pociťovali tak velkou vděčnost, že když se od cizinců naučili všemu, co bylo možné, dali jim loď a propustili je na svobodu.

Z mořeplavců a dobrodruhů, kteří dopluli k našim břehům, se pozvolna nashromáždil »lid«, jemuž jsme my erarieři vládli. Od lidu, který v podstatě pocházel jako my z lemurierů, ale byl nám způsobem svého vývoje bytostně cizí, nás dělila velká propast.

Především nás napadlo, že jen velmi málo z nich má schopnost vyprostit se z hrubohmotných obalů, vidět bytostné a jednat s nimi, jak jsme tomu my byli zvyklí po celé generace. Pokud k nám přišli lidé, kteří měli rovněž tuto schopnost, zanikla většinou hned u jejich dětí.

Pro lid platily zákony a ty nesměl porušovat. Nás se netýkaly. Rozumělo se samo sebou, že erarieři neučiní nic, čím by se postavil na roveň lidu. Když se to však přece někdy stalo, přestal být erarieřem a byl vyhoštěn z našeho kruhu.

V Orokunově říši ležel velký ostrov, kde žili ti, kteří se zachovali nedůstojně a byli proto vyloučeni ze svého stavu. Oni i jejich potomci mohli své provinění odčinit jen hrdinskými činy.

Když vykonali takový čin, šířili skaldové jejich slávu, abychom je mohli opět přijmout do svých řad. Proto naše hrdinské písně vyprávěly stále znovu o ostrovní zemi, kde bydlí hrdinové. V podstatě to ale byli zavržení erarieři nebo jejich potomci. Je tedy přirozené, že všichni naši hrdinové se předtím dopustili hlubokých poklesků.

O nás erarieřech víte jen málo. Neměli jsme zapotřebí, aby pěvci šířili naši slávu. Byli jsme šťastní, a proto jsme obšťastňovali lid, který mohl pod naší ochranou spokojeně žít. Byli jsme velkomyslní, hrdí lidé. Co jsme činili, dělo se z vnitřního popudu, kterým jsme se bez zábran řídili.

NEJUŠLECHTILEJŠÍ z našeho rodu byla Amma-Era, kněžka! Dívala se na hvězdy, vykládala proroctví našich věštců a udržovala pro nás spojení s Bohem, jak jsme si ho představovali.

Když cítila, že se blíží její konec, předala svá tajemství panně, o níž se domnívala, že je toho hodna. Ta pak byla Amma-Era.

Jak velice jsme kněžku ctili, tak málo jsme se o ni starali, pokud nás nějaká starost nedonutila, abychom se jí zeptali na radu. Žila osaměle.

Hovořila jen příležitostně se svými žáky, hvězdopravci. Zaujímal ji vyšší postavení než kněží, kteří obstarávali bohoslužby a bohoslužebné úkony. Nikdy jim však nedávala přímo rozkazy, ale sdělovala své pokyny králi. Jestliže mu připadaly dobré, předal je dál. Když kněžka mluvila nebo varovala, nestarala se již potom, zda se někdo její radou řídil.

V dobách tísně nebo velké radosti řídila Amma-Era bohoslužebnou slavnost, mohl se jí ale zúčastnit jen král se svou družinou. Lid jsme z ní vyloučili, protože nás, Orokuna a Ororuna, považoval za bohy a my sami jsme tomu věřili. Jestliže však Amma-Era vzývala vyššího Boha a přinášela mu oběti, kde potom zůstala víra lidu v nás? Dnes vidím, jak to všechno bylo nesprávné. Tenkrát jsme se ale považovali za velmi moudré a nedotknutelné.

ATLANTIS BYLA znějící země. Působily u nás nádherné kněžské chóry, jaké asi svět od našich časů již nikdy neslyšel. Každá denní doba měla své vlastní zvuky, které jsme odposlouchali od znění sfér. Slyšeli jsme tenkrát víc než vy dnes!

Naš sluch byl jemný a citlivě vnímal tóny vesmíru, naše hrdla mohla tyto souzvuky čistě a jasně napodobovat.

Větší část naší bohoslužby proto tvořily hlavně zpěvy a reje, které k těmto chórům krokem prováděli kněží. Vy, dnešní lidé, si už neumíte představit, jaká závažnost a síla, ale i kolik slavnostního spočívá v takových krokových rejích. S oblibou se při nich napodoboval pohyb hvězd, a to tak, do jaké míry nás o něm poučili naši věštcí.

Až bude země opět vyzvednuta do své dřívější výše, uslyšíte možná i vy znění ve vesmíru, podle něhož se hvězdy pohybují svými drahami.

Je podivuhodné být spojen s přírodou. To, co bylo stvořeno před dávnými časy, jsme nazývali »pra« a cítili jsme se být s tím zajedno.

Svým dětem jsme vyprávěli, že nebe, otec, se spojilo s matkou, zemí. Jejich dětmi jsou obři a ti museli na rozkaz svých rodičů ozdobit zemi i nebe. K tomu dostali nesmírnou sílu. Síla je dar a zavazuje sloužit Tomu, od koho pochází. Tak vznikly skály, moře a hvězdy.

Když bylo vše hotovo, zastyděly se nebe a země za své neotesané syny, a proto přivedly na svět nové pokolení, erariery, kteří byli hodni ovládat, co bylo vybudováno.

Ale to bylo jen vyprávění pro děti. My jsme věděli všechno lépe. Neznamenali jsme jiné bohy kromě trojjediného nejvyššího Boha, který se nám zjevil.

Teprve lidé, kteří přišli po nás, pokládali vůdce bytostných za bohy. Příhody, jež s nimi zažili, žily dál v písních a pověstech a tímto způsobem se dostaly do hrdinských zpěvů Eddy.

BŮH SE NÁM zjevil v době, kdy erarieři nežili na zemi ještě dlouho. K jednomu z nich, který se stejně jako můj otec jmenoval Har, »nejvyšší«, přistoupila světlá postava a poučovala ho:

»Nahoře v nejsvětějších výšinách stojí královský hrad, kde bydlí Bůh se svými dvěma Syny, Světłym a Vážným. Vážný je určen za krále na zemi, budou-li jednou lidé takoví, že si království Boží zaslouží. Jeho jméno jest Imanuel. Bude bydlet mezi lidmi a sám jim vládnout. Světlý je pánem nad dokonalými dušemi, které se odloučily od těla a nemusí již sestupovat na zemi.

Jednou, docela pozdě, se také Imanuel opět vrátí do říše svého Otce.«

To byl trojjediný Bůh, k němuž jsme se modlili: Bůh Otec a Boží Synové.

Když jsme o nich chtěli hovořit ve značkách, udělali jsme tři hory, takto: . To mělo znamenat, že jsou povzneseni nad nás jako hory a mohli by nás jako hory rozdrtit, ale také že nám poskytují nesmírnou ochranu. Když jsme se modlili nebo jsme o nich chtěli mluvit, nazývali jsme je »Trojjediný«.

Věděli jsme, že Boží poslové sestupují na zem, aby bytostným přinesli Boží rozkazy. I k nám někdy promlouvali, ale stále řidčeji, čím jsme byli sebevědomější.

Věděli jsme, že všechna síla a Pravda vychází z Boha. Mysleli jsme si ale, že jsme během času obdrželi tolik síly, že ji můžeme ještě rozdávat. Jak jsme byli pošetilí! Boží potopa způsobila, že za noc a den zmizela z povrchu zemského celá naše nesmírně veliká říše.

Na dně moře leží vše, co z ní patřilo ke hmotnosti, pokud to již nesmělo vystoupit na sluneční světlo. Dole leží také naše poklady a mnoho věcí, které jsme vytvořili během tisíciletí. Mnohé uchránili bytostní na Boží rozkaz před zničením. Bude to moci vystoupit, aby o nás svědčilo?

Všechna naše pozemská těla zemřela smrtí plnou utrpení. Žádný erarieř neunikl živý velké potopě jako jednotliví lidé v jiných národech. Byli jsme všichni zahubeni se svými hříchy. Směli jsme se však vrátit jako jiné duchovní zárodky, znovu a znovu se vtělovat, dokud jsme se nenaučili myslet si málo o sobě a o tom, co umíme.

Zpočátku jsme tedy uctívali neviditelného Boha. Teprve za mé vlády, kdy lid považoval mě a mého bratra za bohy, se modlitby a chóry vztahovaly na nás. Přijímali jsme je »místo Boha«, ale i v našich duších se zvolna setřely pojmy a nakonec jsme si mysleli, že je zcela správné, když nás lid uctívá a přináší nám oběti.

Tyto oběti byly pěkné. Pálili jsme pryskyřice z našich lesů, vydávající velmi lahodnou vůni. Přitom jsme vypouštěli bílé ptáky podobné vašim holubicím, kteří v bílém kouři vypadali překrásně. Nestalo se jim nic. Po slavnosti se vrátili v pořádku do svých velkých ohrad, kde se o ně kněží láskyplně starali. Z jejich letu při oběti věštili věštcí všelicos. Každý směl přednést své otázky, pro každého byli ptáci vypuštěni.

Naše bohoslužebné slavnosti se konaly venku. Posvátná místa ohraničovaly obrovské kameny. V jejich středu bylo postaveno cosi jako kamenný stůl. Na tomto kameni a na všech kamenech ohraničujících posvátné místo stály obětní misky. Bylo jich většinou čtyřicet devět nebo i více.

NYNÍ CHCI podat zprávu o našem životě:

Domy lidu vypadaly úplně jinak než můj palác. Stavitelé domu vytvořili ze dřeva a slámy jeho kostru, pak ji vyplnili hlinou a vyztužili střídavě trámy, latěmi a proutím. Kamenů se používalo jen zřídka. Budovy měly většinou jednu velkou kruhovou místnost. U některých obydlí postavených v posledním období Atlantidy byla k velké místnosti připojena ještě druhá, menší místnost.

V celé atlantidské říši se domy stavěly v podstatě stejným způsobem, který se lišil jen v detailech podle převládajícího počasí a podnebí. V teplejších krajích se hlína nepoužívala, ze slámy propletené révou se stavěly vzdušné domy, na nichž byly posazeny převísle střechy. Vysoko na severu se ke stavbě domů často používal sníh a ledové kry.

Tyto jednoduché stavby nám stačily. Byly tím, čím měly být: přístřeším na noc a ochranou před deštěm, zimou a slunečními paprsky. Neuzavírali jsme se na celé dny a týdny do domů. Téměř všechny práce jsme mohli provádět venku, takže jsme se udržovali svěží a zdraví.

Budovy stály vždy pohromadě v malých skupinách. Největší dům takové skupiny byl »rodový dům«, to znamená dům, který si postavil nebo dal postavit obyvatel Atlantidy, jakmile se osamostatnil a oženil se. Žil v něm se svou ženou, než mu darovala děti.

Jakmile mu vzrůstající počet dětí začal být na obtíž, dostala rodina od-

dělený dům. On sám si ponechal velkou místnost. Podle potřeby se kolem postavily domy pro zvířata a na náčiní, a ovšem i pro otroky a sluhy. Když děti dorostly a v mateřském domě nebylo k hnutí, dostaly také vlastní domy. Vždy bydlelo více synů nebo dcer společně, takže byla pohlaví oddělena.

Některá zvířata nám musela sloužit. Obývala domy podobné našim obytným domům. Patřili k nim losi a bizoni, jejichž mléko nám dávalo sílu, psi, kteří doprovázeli naše muže na lov, a silná tažná zvířata, jaká dnes již nežijí.

Náčiní jsme uschovávali v oddělených místnostech. V domech, kde jsme bydleli a spali, se pro ně nenašlo místo. Jídelní náčiní a kuchyňské nádoby bylo většinou z mědi, méně často z břidlice. Dále jsme měli pracovní nářadí, zbraně a také hudební nástroje.

Lid musel pro nás pracovat a neměl nárok na jinou odměnu než to, co jsme mu dávali dobrovolně: bydliště, ochranu, aby mohl pokojně žít, a záruku, že bude mít dostatek potravy a oblečení. Zatímco risuni pomáhali při nejtěžších pracích, musel lid obdělávat pole a chovat dobytek. Z lidu pocházeli i řemeslníci, kteří se starali o všechny potřeby.

My páni jsme také nezahláli. Nečinnost se považovala za kletbu. Pracovali jsme však dobrovolně, což nám působilo radost. Chodili jsme na lov a za dobrodružstvím, pátrali jsme ve vesmíru.

Mnohé, co vy dnes oslavujete jako novou vymoženost, jsme my již nějakým způsobem objevili. Sluneční paprsky jsme používali k rozdělování ohně, hromadění tepla a k hojení nebezpečných ran. Voda poháněla naše mlýny, kde se mlelo obilí a byliny, ale také se předly nitě a pletla lana z lýkových vláken. Když jsme vynalezli něco takového, vyzkoušeli jsme to napřed sami. Pak jsme to naučili někoho z lidu a tím byla celá věc pro nás odbyta. Věnovali jsme se zase něčemu jinému.

Velmi brzy jsme také objevili, že rostliny a horniny obsahují barviva, jimiž můžeme barvit šatstvo a věci denní potřeby. Při barvení jsme rádi napodobovali barvy přírody, které pro nás měly tentýž posvátný význam jako tóny.

Modrá například znamenala nebe, božskou sílu a Pravdu, a proto byl plášť Amma-Ery modrý, tmavomodrý. Roucha armánů, královských kněží či kněží-králů, měla ještě přimíchanou červenou barvu, takže vznikla barva ametystu. Ametyst nosili na znamení své hodnosti i na čele a na oděvu.

Tato barva znamenala: modř božské Pravdy je pro lidské duše příliš silná, proto se musí přidat červen božské Lásky, aby vznikla směs, kterou

lidská duše snese. Kdo lidem přibližuje božskou Pravdu v nějaké podobě, jež tuto Pravdu opět oživí, ten nosí oděv barvy, které vy říkáte »lila«.

Zelenou jsme pokládali za barvu pomoci, která přišla z božské Pravdy, a to v jakékoliv podobě. Zelené byly stromy a byliny, zelené bylo moře v klidu. Zeleně se směli oblékat všichni, kdo působili ve světě jako pomocníci: strážci pořádku a bezpečnosti, ošetřovatelé raněných a lidé vedoucí nezletilé.

Žluté bylo nebeské Světlo, poznání. Žlutou barvu proto používali králové, pokud nevykonávali svůj úřad jako kněží. Žlutě se mohli oblékat všichni, kdo uměli psát a psané slovo číst.

Ostatní chodili oblečení hnědě v rozmanitých odstínech a jiných barev, i dříve uvedených, užívali k okrášení. Hnědá jako barva země, naší matky, byla také správnou barvou jejích synů.

Ženy se oblékaly většinou bíle a barvy používaly na ozdoby, které vetkávaly do látek. Mnohé z nich projevovaly při zdobení oděvů velkou zručnost. Vzory si braly z přírodních tvarů kolem sebe. V přímořských oblastech se u nás ke zdobení používaly mušle nebo se nosily náhrdelníky z mušlí.

Ve vnitrozemí jsme k okrášení oděvů používali kromě barevných vláken i ptačí peří, z kamenů a ze zvířecích zubů jsme vytvářeli řetězy. Nosili jsme ale rádi, obzvláště muži, také ozdoby, zejména náramky a jakési štítky ze zlata, stříbra, bronzu a mědi, bohatě zdobené drahokamy.

Král nosil nejčastěji širokou zlatou členku. Míval jich víc, protože podle denní doby a činnosti, kterou se právě zabýval, se barvy drahokamů musely střídat.

Čtení a psaní byla umění vyhrazená nejvznešenějším z nás. Naše písmo sestávalo z run, znaků, které se vyřezávaly do dřeva nebo vrývaly do kamene. Za posledních časů naší říše je vznešené paní také vetkávaly do oděvů nebo do látek, jimiž se pokrýval oltářní stůl.

Tyto znaky nepředstavovaly jednotlivá písmena, ale většinou celá slova. Podle způsobu svého sestavení se slova vykládala různě. Tak mohl jeden znak znamenat slovo matka, ale i slovo země, v jiném seskupení znak znamenal pocity, které má matka vůči svým dětem, a tak dále.

Naše znaky měly buď dobrý nebo špatný význam. Lidé, kteří uměli číst, je nacházeli i v přírodě, v kůře stromů a v žilkování kamenů. To nás zpočátku ještě více spojilo s přírodou, ale pak – jako vždy, když se lidský rozum zmocní takových věcí – dovednost některých lidí číst znaky nemálo přispěla k našemu zániku. V posledních dobách se totiž mezi námi našli

lidé, kteří ze znaků vyrostlých v přírodě vždy cosi vyčetli, ve skutečnosti jim to však napověděl jejich rozum. Tím si způsobili vlastní zkázu, ale do zlých účinků svých nesprávných výkladů strhli i ostatní.

Největší část řemeslníků zpracovávala rudy. Dobývaly se za pomoci obrů. Tavení a formování se od nich lidé naučili již dávno. Uměli jsme zhotovovat nádoby všeho druhu a také smíchávat kovy, aby byly pevnější nebo ohebnější podle toho, k čemu se používaly.

Ze zbraní jsme měli meče, kopí a krátké nože. Také hroty šípů se již dávno nedělaly z kamene jako za našich předků, ale z lehounkého kovu s jasným leskem. Mezi naše nástroje patřily sekery, pily a spirály, jimiž se velkou rychlostí vrtaly otvory.

Měli jsme také udice a kovové pasti, směly se však používat pouze na dravá zvířata. Zvířata, která jsme potřebovali jako potravu, jsme usmrtili hned na místě a netrápili je tím, že by musela zraněná čekat v pasti nebo na háčku, až je někdo vysvobodí.

Naši muži uměli vyrábět nádherné štíty, které se připínaly k tělu a kryly je. Zhotovovali také štíty, jež se držely volně před tělem jako ochrana. Zdobili je vyklepáváním, nebo do nich vrývali znaky a kresby. Jiné štíty potáhli dračí kůže, takže jimi nemohlo nic proniknout. Urozený erarier ale s opovržením odmítal schovávat se v mužném boji za takový štít.

Muži s ještě dovednějšíma, jemnějšíma rukama vyráběli šperky na ozdobení těla i oděvů. Své domovy jsme nezdobili.

Jiní muži zpracovávali kožešiny, že se mohly použít jako oděv nebo hřejivé příkrývky. Kůže medvědů a vlků sloužily také za lůžka. Kůže zubrů a bizonů uměli muži ztužit. Používaly se jako ochrana nohou, ale i na popruhy, tažné řemeny a podobně.

Další muži stavěli podle našich údajů mlýny, které sloužily k různým účelům. Měli jsme velká kola na broušení nožů a zbraní, jiná na hlazení kovů. Dokonce jsme používali zařízení na dělení a hlazení kamenů a také pece, v nichž jsme ze směsi písku, vody, vápna a dalších přísad dělali cihly. Cihly jsme mohli přidáním barev vyrábět i barevné.

U mého paláce měla každá hradba jinou barvu. Sedm hradeb, sedm barev. Kdyby se barvy jen natřely, ve vodě by rychle zmizely, cihly však byly celé probarvené. My jsme vůbec uměli mnohé, čím se vy chlubíte.

Aby se k armánům co nejdříve dostaly písně, modlitby a předpisy Amma-Ery, vyryly se znaky do dřeva, větší a zřetelnější než obvykle. Pak se dřevěné desky přetřely poddajnou bílou směsí. Směs se nechala napul ztvrdnout, sejmula se a dala vyschnout. Pak jsme bílé desky ponořili do

barviva a pestré znaky se mohly otiskovat na tenoučké dřevěné pásy tolikrát, kolik jich bylo zapotřebí.

Kdybychom žili déle, byli bychom určitě přišli ještě i na kovové znaky a papír. Toto »tlačení« či tisknutí prováděli jen erarieři. Obyčejný lid tisknutí rozuměl stejně málo jako psaní.

Hrubé látky na plachty a na potažení rodinných domů tkali muži, ostatnímu tkaní se věnovaly ženy. V dřívějších dobách ženy spřádaly proužky lýka a ze vzniklých provázků pak pletly lana, nebo se provázky tkaním spojily dohromady. Později se provázky spřádaly v mlýnech na mlýnských kolech. Tuto činnost opět prováděli muži, ženy neměly ve mlýnech co dělat.

Kletbu, která spočívá na vás, jsme neznali: neměli jsme peníze. Všechno, co jsme potřebovali, jsme si opatřili buď přímo z přírody, nebo výměnou. Mohly se vyměňovat jen věci stejného druhu.

Nebylo proto možné, aby někdo oděv utkaný někým jiným zaplatil plodiny nebo výtěžkem lovu, ale musel za něj něco sám udělat. Mohlo se také stát, že člověk, který oděv utkal, nepotřeboval nic z věcí zhotovených příjemcem. V takovém případě zašli oba k thingmanovi, rozhodčímu. Byl to muž, který měl za úkol řešit nesrovnalosti, jež se vyskytly v jeho okolí. Věděl, kdo by asi práci příjemce oděvu mohl potřebovat, a zprostředkovával výměnu proti výměně tak dlouho, až byli všichni zúčastnění spokojeni.

Jinak tomu bylo, když erarier nechal někoho z lidu pracovat pro sebe. Každému erarierovi byl podřízen určitý počet osob, jejichž práci nemusel platit, protože jim jako protihodnotu poskytoval obživu a ochranu. Jestliže potřeboval něco, co neuměl zhotovit nikdo z jeho chráněnců, poslal k rozhodčímu. Rozhodčí pak potřebnou věc vyměnil jinde za výrobky z erarie-rova okresu.

Rozhodčí pocházeli z lidu, nebyli to erarieři. Měli na starosti urovnávat vzniklé nesrovnalosti, a nejen při výměnném obchodě. Kromě toho zasedali a hlasovali u soudu, zvaného thing.

Měli jsme dva soudy: lidový soud a vysoký soud. Vysoký soud vypovídal z říše erariery, kteří se něčím provinili. Nebyl u něj zastoupen nikdo z lidu, zato se jej zúčastňovaly všechny hlavy erarierských rodin z okresu.

Thing neboli lidový soud zasedal jednou za měsíc, tedy dvanáctkrát za rok, a sice vždy, když se blížil úplněk. Rozsuzovaly se při něm spory, nebo se mohly přednést prosby a stížnosti. Byly pak odevzdány k vyřízení pří-

slušnému erarierovi. Vysoký soud se scházel jen podle potřeby a byl tajný. Konal se v noci na odlehlých místech.

Naše říše byla rozdělena na nespočet okresů. K jednomu okresu, který spravoval rozhodčí, obvykle patřilo dvacet rodin. Několik okresů bylo spojeno v kraj, nad nímž vládl erarier. A kraje tvořily království, která byla pod žezlem armána, krále-kněze.

Jednou v roce, o zimním slunovratu, se všichni králové scházeli ke královskému soudu, aby nejvyššímu králi složili účty ze své činnosti, přijali nové pokyny a projednali vládní záležitosti. Při tomto soudu měli králové na hlavě ozdoby z rohů, která byla posvátnější a vznešenější než náčelenka, protože rohy směli nosit jen urození »synové Světla«. Tehdy jsme totiž věřili, že jsme synové Boží.

Na královském soudu nedošlo nikdy ke sporu. Nejvznešenějším v říši byl nejvyšší král. Jeho hodnost přecházela dědičně na jeho nejstaršího syna, jehož měl vychovat tak, aby byl hoden svého dědictví. Stavovské povědomí bylo u nás tak silné, že nikoho nenapadlo zpochybňovat, co vyslovil nejvznešenější. Byl přece Božím zástupcem.

Při krajském soudu byla také přinášena krvavá oběť. Každý král přivedl ze své říše nejsilnějšího býka, zebra. Býci byli na sebe pouštěni tak dlouho, až jeden z nich nade všechnu pochybnost zvítězil. Nemusel druhé býky usmrtit nebo poranit, stačilo, když je zahnal na útěk. Venku byli zase chyceni. Nejsilnějšího býka nejvyšší král zapíchl a jeho krev byla vylita na kámen thingu, což byl kamenný sloup. Král, z jehož říše pocházel obětní býk, měl při tomto královském soudu rozhodující slovo po nejvyšším králi.

Jakmile královský soud skončil, konaly se nejméně sedm dní velké slavnosti. Směl se jich účastnit dokonce i lid z okolních okresů, ovšem na oddělených návrších. Během slavností se pořádaly soutěže v obratnosti, prováděly se krokové reje, především se ale zpívalo. Mužské sbory pělý divukrásné chóry, které složila Amma-Era.

Na slavnostech vystupovali i skaldové. Přednášeli hrdinské zpěvy za doprovodu hudebních nástrojů. Jejich zpěvy představovaly vrchol slavností. Jeden skald obzvlášť vynikal a mnozí lidé pokládali za největší radost v životě, že ho slyšeli.

Mnohem později se znovu vtělil na ostrově, který nazýváte Island, jako bard Sámund. »Sebral« prý úryvky starých hrdinských písní. Ve skutečnosti nic nesebral, ale z jeho nitra vystoupily opět písně, které kdysi zpíval. Napsal je, jak nejlépe dovedl, protože naše stará kulturní hodnota směla

být zachráněna. Do svých písní však vložil i pověsti z pozdějších dob, kdy lidé považovali bytostné za bohy.

Jak pokračoval vývoj po naší době, ať vyprávějí jiní. Čím víc se dění od nás vzdaluje, tím vám bude srozumitelnější. Já se musím omezit na naši říši, na náš život a provinění.

ŽEN JSME SI příliš necenili, jak jsem již řekl. Žily svým vlastním životem odděleny od života mužů, kteří je vyhledávali jen tehdy, když potřebovali jejich služby. V jiných úrovních stvoření jsme se od té doby naučili, jak byl náš postoj k ženám nesprávný a jak vysoko má žena stát!

Že jsme si žen vážili tak málo, mělo příčinu hlavně asi v tom, že jsme vším změkčilým opovrhovali a že jsme neměli pochopení pro city, které ženy navenek projevovaly. Kdo byl slabý, připadal nám neschopný. Proč tedy vychovávat neduživé dítě, jen proto, že je to naše dítě? Ale ženy pečovaly s obzvláštní láskou o slabé a nemocné. Necháпали jsme to.

Potřebovali jsme potomky, a proto jsme potřebovali ženy, které by je nám darovaly. Žena erariera musela pocházet rovněž z erarijského rodu, musela být mravně bezúhonná, nesměla před sňatkem poznat muže a po uzavření sňatku se musela dát cele do služeb rodiny.

Bylo nám jedno, jestli je krásná nebo ne. Musela mít silné, dobře rostlé tělo, aby mohla nosit urozené syny, musela ovládat všechny domácí práce a umět zpívat a hrát na nástroj.

Vaši takzvanou »lásku« jsme neznali. Vyvolili jsme si ženu podle svého pozorování a vyjednávali jsme pak s otcem. Jestliže otec již zemřel, rozhodoval o ní nejstarší bratr. Jí samotné se nikdo neptal. Pokládalo se za čest, když si ji některý muž vyvolil.

Z námluv jsme ale také nedělali obchod jako u mnoha jiných národů. Děvče nemuselo přinést do manželství nic, než co mělo na sobě, a ani nápadník nemusel platit rodičům. Šlo jen o to, zda otec souhlasí s blízkým spojením s erarierem, který si vyvolil jeho dceru, a chce napříště považovat obě rodiny za spojence k obraně i k výbojům.

Pokud měl důvody nápadníka odmítnout, pak se již později mužští členové rodin k sobě nehlásili. To se ale stávalo zřídka. Obvykle volil muž děvče, u něhož si byl jist, že ho neodmítne, protože se při volbě dal vést jen rozumem. Když jednání skončilo dobře, konala se svatba bezprostředně poté, to znamená o příští bohoslužebné slavnosti. Nejpozději tedy za sedm dní.

Svatba byla jediná příležitost, kdy směla žena, kromě Amma-Ery, vstoupit na místo, kde se konaly bohoslužby. Bohoslužeb se jinak nesměla zúčastnit. Aby žena, kterou si muž vyvolil, obdržela požehnání armána nebo v menších místech kněze, směla se zúčastnit bohoslužebné slavnosti.

Stála vně kruhu a přes hlavu a obličej měla přehozený šátek, aby naznačila, že byla dosud slepá ke všemu mimo mateřský dům nebo dům, kde žila s dalšími dívkami. Když skončila obvyklá bohoslužebná slavnost, přivedli ji dva příbuzní k muži a spolu s ním předstoupila před kněze. Kněz se pomodlil a požehnal svazku. Oba sezdaní pojedli společně kousek chleba, vypili kalíšek vody a pak za zpěvů kněžského sboru sejmul muž své ženě šátek, který jí zakrýval hlavu a obličej. Ruku v ruce kráčeli z kruhu a vydali se domů. Pokládali bychom za opovrženímhodné dělat ze sňatku dvou lidí hlučnou slavnost.

Když žena přiváděla svému muži na svět jen děvčata, byl to důvod k rozluce manželství. Směl ji »darovat« některému svému chráněnci, přičemž děvčata zrozená z tohoto manželství šla s ní. Potom se směl znovu oženit, aby měl dědice.

Jestliže se ženě nenarodilo dítě ani do pěti let od uzavření manželství, musela se vrátit ke svým rodičům a zaujala stejné postavení jako neprovdané děvče.

V případě, že se ženě narodily pouze dcery a muž ji přiměl odejít, musel se samozřejmě o ni i o její děti starat. Protože ji dostal za ženu jeho chráněncem, rozumělo se to samo sebou. Pokud se však žena musela vrátit k rodičům nebo k bratrovi, měli ti za povinnost se o ni starat.

Dívky, které dovršily třicet let života, nesměly zůstat neprovdány. Když si takovou dívku až dosud nevyvolil žádný erarier, daroval ji otec nebo bratr některému ze svých chráněnců, takže ona i její potomci patřili od té doby k lidu a neměli s erariery nic společného.

Také manželství v lidu se kromě uvedené výjimky uzavírala podle mužovy svobodné volby. Svazku ale nebylo požehnáno veřejně. Kněz přišel do domu a požehnal dvojici. Ta se rovněž musela spolu podělit o chléb a vodu.

Když se manželům narodil chlapec, konaly se v souvislosti s jeho narozením různé slavnostní obřady. U lidu bylo zvykem, že otec donesl novorozeného chlapečka ke svému ochránci z řad erarierů a ochránce mu ihned dal jméno. V den, kdy se konala příští bohoslužba, zanesl dítě ke knězi a nechal je posvětit pro život.

Jestliže byl novorozenec synem erariera, muselo se s jeho pojmenováním

počkat až do dne, kdy se konala příští bohoslužba. Otec zanesl své dítě ke knězi a kněz si dal během modlitby a vzývání Boha darovat jméno »shůry«. Přirozeně že i toto dítě bylo posvěceno pro život.

Syn krále dostal jméno do Amma-Ery. Amma-Era ho také posvětila a vložením ruky na něho mu zprostředkovala Boží sílu ke službě Nejvyššímu.

DÁVÁNÍ JMÉNA bylo něco velmi významného, alespoň pro chlapce. Děvčatům určovala jméno matka a dávala jim je bez jakékoli slavnosti. U chlapců ale dávání jména probíhalo jinak.

Věděli jsme, že ve jméně člověka spočívá duchovní síla a že je v něm vetkán kus jeho osudu. Proto také otcové nesměli jména volit sami. Jinak by totiž vyhledávali jména, která »přinášejí štěstí«, a tím by již předem porušovali to, co bylo při stanovení jména rozhodující.

Mnoho staletí bylo dávání jména slavnostním úkonem, který směl být vykonán jen s čistým srdcem a po hluboce procítěné modlitbě. Pak si ale ochránci přestali uvědomovat, jak je tento obřad posvátný. Mysleli si, že se jim tím prokazuje pocta, a dost často vykonávali tuto povinnost bezmyšlenkovitě a neuvědomovali si, že tak porušili Boží zákon. Jména vybraná libovolně a bez uvážení se k chlapcům nehodila a z toho vzniklo mnoho utrpení.

Neumíte si představit, jak musel takový ubohý hoch trpět kvůli nesprávně zvolenému jménu. Byl třeba od narození označován za člověka, který je prchlivý, krutý a neumí se ovládat, zatímco jeho duše nevěděla nic o těchto chybách. Vychovávali ho ale podle jeho jména, potlačovali v něm sebemenší hnutí mužné odvahy a musel vykonávat povolání, které znemožňovalo růst povahových vad, naznačených v jeho jméně. Od jiného se žádaly hrdinské činy jen proto, že na ně poukazovalo jeho jméno, zatímco on sám byl tichý člověk pohroužený do sebe. I v tomto případě lidský nerozum a lidská domýšlivost zkřivily něco, co mohlo být požehnáním lidstva.

Dítě zůstalo u matky tak dlouho, dokud nezačalo být rychle přibývajícím sourozencům v místnosti příliš těsno. Pak se podle potřeby postavilo nablízku obydlí pro chlapce nebo pro děvčata. Dělal se to tak u lidu stejně jako u erarierů.

Jakmile chlapec z lidu dosáhl určitého věku, musel se učit řemeslu, které určil jeho otec spolu s erarierem. Také on byl vlastnictvím ochránce jako jeho otec a cítil se ve svém postavení dobře.

Děvčata se učila ručním a domácím pracím u matky. Musela si brzy zvyknout pečovat o své malé sourozence a závčas se naučit, že si své právo vůbec žít musí vykoupit ochotou a poslušností.

V pravých manželstvích nechybělo hodně dětí. Bylo hanbou mít méně než sedm dětí, velmi často se jejich počet zvýšil až na jednadvacet a nebyly vzácné případy, alespoň u erarierů, že všichni byli synové.

Syny erarierů vyučovali otec a kněz všemu, čemu se chtěli učit a co jim dělalo radost. Lenost se považovala za nejhorší nepravost, nehodnou erariera, každý erarier se však mohl sám rozhodnout, čím se chce zabývat.

Zvláště nadaní chlapci byli vychováváni na kněze. Považovalo se to za mimořádně velkou čest a všichni po tom velmi toužili. Protože kněží se nesměli ženit, rozdíl mezi množstvím narozených chlapců a děvčat se tak většinou šťastně vyrovnal.

Dcery erarierů se u matky naučily všemu, co jim mohla ukázat. Ve čtrnácti letech přicházely na nějakou dobu k Amma-Eře, aby je vycvičila v umění léčit. Také tyto vznešené dívky se musely naučit považovat se v životě státu i mužů za vedlejší věc. Byly důležité jen pro své děti.

Lidé, kteří přišli po nás, si již přinesli jiné názory a zaujímalí k ženě jiné stanovisko. Později si ženy nezachovaly ani toto postavení.

Naše ženy musely pečovat o domov a udržovat jej v čistotě, starat se o oblečení a vychovávat děti. Potravu opatroval otec rodiny. Přinášel ji do osady a ženy jen musely zužitkovat a připravit, co donesl.

Kde dcery dorostly, a v domě nebo v osadě proto žilo mnoho žen, musely ty, které nebyly dost zaměstnány domácí prací, tkát a příst, drtit obilí do zásoby a podobně. Některé ženy uměly velmi dobře zdobit hrnce a džbány. Malovaly je a vyrývaly do nich ozdoby. Takové věci denní potřeby uměla udělat každá žena.

Kdo chtěl mít pěknější věci, zanesl vytvarované předměty ke zručnějším ženám. Ty je ozdobily a daly do pece vypálit. Často ženy vytlačily po okraji nádoby jen vzor z mušlí. Uměla to každá. Z rákosu pletly rohožky a koše, které se nosily na zádech nebo v ruce.

Každá žena uměla zpívat. Neučila se tomu, prostě uměla zpívat. Ze vzduchu, z větru a z vln zachytávala zvuky, slova si vytvořila sama. Zřídka kdy se dídala píseň z matky na dceru. Stávalo se to jen v případě, že opěvovala hrdinské činy v rodině, které se měly dochovat potomkům. Ženy zpívaly při práci, zpívaly svým dětem a spolu s nimi, především ale zpívaly svému muži, když přišel domů unaven z lovu a dobrodružství. Ženské

a mužské hlasy se nikdy nemíchaly, protože by si zasloužilo opovržení, kdyby muži doma zpívali.

Měli jsme mnoho různých nástrojů, abychom na ně doprovázeli zpěv nebo napodobovali tóny všehomíra. Patřily k nim například různé dlouhé dřevěné trubky, na které jsme hráli, co jsme odposlouchali od větru. Jiné nástroje jsme zhotovili tak, že jsme přes vydlabané kmeny stromů napnuli kůže, a na ně se bubnovalo.

Do korun stromů jsme zavěšovali různé velké desky z různých kovů. Tlouklo se na ně holemi rozdílné délky, které byly zčásti omotány. Hraní vyžadovalo velkou zručnost a mnoho cviku. Kdo na tento nástroj uměl mistrovsky hrát, nemohl již vlastně dělat nic jiného. Když se na něj hrálo dobře, zněl krásněji než ostatní nástroje.

Měli jsme i velké harfy, na které hrály také naše ženy.

Skaldové používali malé přenosné nástroje s několika napnutými zvířecími střevy. Doprovázeli na nich své hrdinské písně. Rok co rok chodili od osady k osadě a všude svými zpěvy rozplamenovali srdce posluchačů. Také oni byli erarieři. V posledních dobách zapsali své hrdinské zpěvy ve znacích. Co z nich bylo uchováno před zkázou, vyjde jednou na denní světlo!

ROZDĚLOVALI JSME přesně koloběh slunce a kruh, který zdánlivě opisovalo kolem naší země, jsme nazvali »rok«. Vy jste naše slovo převzali. Náš rok se dělil na tři roční doby: jaro – mládí země, léto – mužný čas, který se dělil na rané a pozdní léto, a zimu – čas stařecký.

Kromě toho jsme počítali na měsíce. Pokaždé, když byl měsíc v úplňku, uplynul jeden »měsíc«. Náš rok zahrnoval přesně dvanáct měsíců, každý šestý rok jich ale bylo třináct, jinak by se naše roční doby posunuly. Tento třináctý měsíc byl považován za zvláště posvátný. Nekonal se v něm lidový soud, zato však v čase zimního slunovratu nádherný královský soud. Byl to čas, který beztak přál slavnostem a oslavám. Děti narozené v tomto třináctém měsíci jsme považovali za děti štěstěny, jimž se v životě všechno podaří.

Náš čas jsme měřili podle slunce. Podle jeho stínu jsme mohli přesně určovat hodiny. Za doby mé vlády žil mezi námi dovedný badatel. Objevil, že není nutné řídit se podle stromů a jejich stínů, ale že se mohou postavit tyče, které svým stínem ukazují čas na kamenných deskách.

NEMOCI JSME téměř vůbec neznali. Naše Amma-Era uměla zachycovat léčivou sílu z bylin a přesně věděla, kdy se mají tyto šťávy použít. Užívali jsme je proto *preventivně* a ne jako vy teprve tehdy, až již nemoc propukne.

Amma-Era musela připravovat rovněž masti na rány a náplasti. Každý rok však tomuto umění naučila také skupinu dívek z naší velké říše, takže byly všude připraveny pomocnice pro případ neštěstí.

V jejich vlastních rukou byla velká Boží síla, a proto mohla jejich vkládáním odnímat bolesti, nebo je alespoň mírnit. Tuto sílu měla v tak vysoké míře vždy jen Amma-Era. Síla se nedala přenést ani naučit. Mezi kněžími a zejména mezi kněžími-králi, armány, se ovšem vždy vyskytli někteří, kdo tuto sílu měli v menší míře také.

Pouze nebylo možné vyléčit tělo člověka, jehož duch byl nemocen. Pro takového bylo lepší, když zemřel a odložil své chyby na onom světě.

Dožívali jsme se mnohem vyššího věku než vy. Žili jsme, dokud nebyla naše těla spotřebována, a k tomu u nás nedošlo tak rychle jako u vás. Vy totiž nezodpovědným způsobem hřešíte proti svému tělu a hřešili jste po celé generace. Pokud budete smět žít dál tímto způsobem, budete pravděpodobně umírat stále mladší.

Náš otec panoval nad oběma říšemi, na zemi i na moři, zatímco jeho bratr byl jeho nejvyšším rádcem. Zůstal i mým nejvyšším rádcem, když byla po smrti našeho otce na jeho přání velká říše rozdělena mezi mého bratra a mě. Kdybychom nebyli dvojčata, nestalo by se to, neboť nejstarší syn byl vždy jediným dědicem. Bůh však chtěl, aby došlo k rozdělení, a proto nás nechal vtělit společně.

Bratr našeho otce byl jen o rok mladší než otec, ale nikdy mezi nimi nevznikly spory, přestože byl mladší chytřejší než starší. Věrnějšího muže by nikdo nenašel. Co řekl, to platilo; co si myslel, četlo se v jeho velkých tmavomodrých očích. Pokud jsem měl kromě sebe některého člověka rád, byl to Jafnar. Ve vaší řeči znamená Jafnar »vysoký«. Můj otec se jmenoval Har, nejvyšší.

Jafnar nebyl jediný, kdo varoval dlouho předtím, než na nás přišla zkáza, ale varoval marně. Kdy se dali lidé slovy odvrátit od nesprávných cest?

Když Bůh rozhodl o našem zániku, zavolala Amma-Era Jafnara k sobě a oznámila mu, že Bůh chce ukončit jeho život, aby ho ušetřil pohledu na hrůzu, která brzy nadejde. Jafnar se napřímil a řekl:

»Děkuji Bohu za jeho dobrotu. Se svým národem jsem hřešil, se svým národem chci zemřít. Nejsem lepší než ostatní.«

LIDÉ NEDOŽILI vždy život až úplně do konce. Lecjaké neštěstí přestříhlo nit života procházející rukama přadlen pod stromem života.

Kdo přišel o život při dobrodružstvích nebo v boji s nepřítelem, byl s radostí zaveden do dvorany hrdinů. Kdo však byl zabit v neslavné rozepři nebo přišel o život při neštěstí, zřítíl se někam a podobně, o tom jsme se domnívali, že musí pykat za nějaký hřích. Proto jsme si mysleli, že po smrti nezůstane erarierem a je podroben téměř proměnám jako lid.

Věděli jsme, že když skončí náš život v Atlantidě, není všemu konec. Tomu jsme se naučili již při tom, když jsme udržovali kontakty s bytostnými. Věděli jsme, že jestliže je tělo spotřebováno, smí se rozpadnout, aby zaniklo. Náš božský zárodek – mysleli jsme si však – smí vystoupit do říší, ze kterých přišel.

Brali jsme jako samozřejmost, že erarier smí vystoupit vzhůru. Pán země se přece nemohl natolik provinit, aby mu jeho provinění zabránilo ve vzestupu. Jestliže se pozemsky provinil a musel se uchýlit na ostrov, dostal se i na onom světě na ostrov spolu s jinými sobě rovnými. Bylo to jeho neštěstí, ale také jeho věc a nás ostatních se netýkala.

Když se nás někdy naše děti zeptaly, co se později stane s božskými zárodky takových erarierů, museli jsme se vlastně rozmýšlet, co odpovíme. Domnívali jsme se, že se budou smět vtělit opět zde dole na ostrově a pak snad budou někdy moci své provinění odčinit nějakým hrdinským činem.

Ostatní zavírali na konci svého pozemského života oči klidně a téměř radostně v očekávání, že jim duchové, kteří odešli na onen svět, přijdou naproti a v triumfálním průvodu je doprovodí nahoru.

Přitom jsme byli pevně přesvědčeni, že muži se dostanou do mnohem vyšší úrovně než ženy. Zemřelé děti přicházely do překrásné zahrady, kde je čisté ženy opatrovaly tak dlouho, dokud děti nezapomněly na své pozemské zkušenosti a nebály se sestoupit opět na zem.

U lidu tomu bylo jinak. Pro lidi platily zákony a nesprávný čin se posuzoval jako provinění vůči nim. Měli jsme představu, že když zemřel muž z lidu, přišel nejdříve k bráně a tam musel odložit vše, co se mu zdálo být na sobě samém dobré. Takový, jaký pak zůstal, se podrobil zkoušce a podle jejího výsledku byl odeslán do příslušné úrovně, kde se musel učit odkládat svoje chyby.

Potom přišel znovu k bráně. U ní mu bylo získané dobro odebráno a byl poslán do jiné úrovně. To se opakovalo tak dlouho, dokud se nezbavil všech chyb. Pak se konečně dostal do zahrady a při vstupu do ní na něho

bylo vloženo všechno dobré jako slavnostní šat. Zde se mohl zotavit a zesílit. Teprve pak se směl opět vtělit.

Takové názory o rozdílném zacházení s pány a s lidem nemohly vést k dobrému konci. Přesto vím, že jsme se dopouštěli mnohem méně chyb a hříchů než vy dnes.

NYNÍ MÁM VYPRÁVĚT o tom, o čem dosud nikdo nepodal pravdivou zprávu: o zániku Atlantidy!

Všechny zprávy o zániku Atlantidy, které se k vám dosud dostaly, byly nesprávné nebo jen částečně správné. Kdo by také o tom mohl vyprávět? Vždyť nikdo z lidí, kteří prožili tuto strašlivou událost, nezůstal naživu. A kdo z nás se znovu vtělil, měl na očích duchovní pásku, takže o minulosti nic nevěděl.

Vždy ale žili na zemi lidé, kteří mohli vidět o něco dál než do svého hrubohmotného okolí. Ledacos se dověděli, vyzdobili vlastními smyšlenkami a to, co bylo správné, přitom zkřivili.

DLOUHO, VELMI dlouho mluvili Amma-Era a Jafnar proti naší domýšlivosti, pýše a našemu zdánlivému vědění. Varovali a hrozili, ale marně! Dokonce i já, který jsem to jako král měl vědět lépe, jsem se bránil těmto chmurným proroctvím a nakonec jsem varujícím nařídil, aby mlčeli. Neviděl jsem nic zlého v tom, co zavrhovali.

Jednoho dne připlul ze svého ostrova Orokun. Byl velmi vážný, on, který jinak býval vždy veselý.

»Bratře,« sdělil mi, »mám zlé sny. V našich říších není všechno, jak má být! K našim světlým okresům se blíží temno, temno, které jsme sami vyvolali! Přemýšlejme, jak bychom mohli odvrátit zkázu, která nám hrozí.«

Když dokonce i můj bratr viděl něco takového, musel jsem se nad tím zamyslet, ale nechtěl jsem to dát najevo.

»Vystrašili tě snad Jafnar a Amma-Era svými proroctvími?« zeptal jsem se tak posměšně, jak jsem jen mohl.

Orokun zavrtěl hlavou.

»Ještě jsem o tom nemluvil s nikým kromě tebe. Bratře, neznevažuj mé výstrahy! Ve hvězdách je pro nás vepsáno něco strašného! Vzpomeň si na to, co věštili naši staří věštcí: za jednu jedinou noc budou všichni erarieři vyhlazeni z povrchu zemského!«

»Vykažme proto obry z naší země. Ztratíme tím sice užitečné služebníky, ale lid je musí nahradit a my budeme mít pokoj!«

»Bratře, nejedná se o obry!«

Ještě dlouho mluvil Orokun o všem, čeho se obával. Nenaslouchal jsem mu však a Orokun smutně odešel.

V noci mi připadalo, jako bych viděl vedle sebe stát andělskou postavu. Držela v ruce svícen se sedmkrát sedmi hořícími plameny. Podívala se na mě vážně a pravila:

»Každý plamen jeden rok!«

Zvolna zhasela jeden plamen za druhým. Když zhasila všechny plameny, hodila svícen vysokým obloukem do hlubin.

Po tomto varování jsem si začal bděle všimát dění kolem sebe. A viděl jsem, jak hluboko jsme se zapletli do své pýchy a domýšlivosti, že se tážeme po Bohu už jen ze zvyku a že my sami vedeme lid nesprávně, když se dáváme uctívat jako bohové a tím mu uzavíráme cestu k nejvyššímu Bohu.

Viděl jsem ještě víc, mnohem víc. Jen co jsem začal v sobě pohrůžovat víru v to, že jsme bez hříchů a neomylní, vynořily se náhle přede mnou jeden po druhém naše hříchy a ukázaly se ve své strašlivé nahotě.

Milost Boží nám nechala ještě sedmkrát sedm roků. Za tuto dobu se může mnohé změnit! Ano, může, když se chce! Ale kdo chtěl?

Příštího dne jsem poslal pro Amma-Eru a Jafnara. Zatímco můj nejvěrnější měl radost, že jsem konečně dospěl k poznání, zahalila stará Amma-Era tvář a plakala:

»Je příliš pozdě!«

Nechápal jsem to. Musí se ihned začít lidu vyprávět o tom, co jsem viděl, zažil a myslel. Pak by obrat mohl být ještě možný!

Jel jsem k Orokunovi, abych se s ním poradil. Souhlasil se mnou: Musíme svolat všechny armány, abychom jim oznámili, co víme! To se stalo. Již zakrátko se shromáždili královští kněží a toužili slyšet, proč byli svoláni mimo obvyklý čas.

Amma-Era musela jen pro nás zařídít důstojnou bohoslužebnou slavnost, z níž byli vyloučeni i obři. Pak jsem vyprávěl, co jsme prožili.

Všech se zmocnil bezmezný údiv. Bylo jim zpočátku jako mně: Nemohli uvěřit, že na nás spočívá vina a že se dopouštíme hříchů. Otevřeně jsem jim řekl, že jim zcela rozumím, že mi ale noční zjevení anděla přineslo procitnutí a střízlivé poznání.

»Spokojte se s tím, co jsem viděl, anděl přece nemůže navštívit všech pět set!« volal jsem zoufale.

Kroutili však hlavami a namítli:

»Ať nás ani nenapadne pochybovat o tom, co říká náš král, ale zřejmě předtím vyslechl příliš mnoho chmurných proroctví. To mu ve snu pomáhlo smysly.«

A dokazovali, že pokud oni žijí, nezměnilo se v mravech a chování erariů nic. Co bylo tak dlouho správné, bude správné i nadále. Lid ovšem již není takový jako dříve. Mnohé se změnilo k jeho škodě. Mohlo by se s větší vážností posuzovat, jak lid dodržuje zákony, a bylo by možné zavést ještě přísnější tresty.

Jejich moudré řeči by mě málem přiměly opět změnit názor a uvěřit tomu, čemu bych vlastně tak rád věřil. Vtom promluvil Jafnar.

Mnozí proti němu reptali. To se dosud nestalo, královské soudy probíhaly vždy ve slavnostním klidu. Polekal jsem se; i to byl zjevný důkaz, že již není vše tak, jak má být.

»Jestliže má stařec strach, nechte ho pykat za jeho hříchy!« posmívalo se několik mladších armánů.

Tu předstoupila s planoucími zraky Amma-Era a vyprávěla, že Jafnar odmítl Boží milost, aby mohl zůstat se svými lidem.

Její vyprávění učinilo přece jen dojem. Orokun navrhl, aby byly zapáleny zápalné oběti a vypuštěny holubice. Jestliže jsme my erarieři před Božím zrakem bez viny, poletí holubice ve velkých kruzích a vrátí se v pořádku domů.

Souhlasili jsme. Byly zapáleny obětní misky. Modrý kouř nádherně stoupal k bezmračné obloze. Naše srdce naplnila radost. Věděli jsme, že Bůh s námi není nespokojen.

Nyní bylo vypuštěno sedm sněhobílých ptáků. Jejich peří se zářivě odráželo od modré oblohy. Ale – jako jedinou ranou spadlo všech sedm ptáků mrtvých na zem!

Zmocnilo se nás zděšení. Dosud nikdy se nestalo nic podobného. Vykuřovadlo neobsahovalo jedovaté látky, ptáci byli svěží a zdraví. Takže je přece pravda, že se Nejvyšší na nás hněvá, na nás, své syny, své erariery?

V celém kruhu již nebyl nikdo, kdo by o tom pochyboval, ale našlo se mnoho těch, kteří si chtěli zoufat. Teď bylo nutno, abychom odhalili své hříchy, jeden po druhém, a ke každému jednotlivému hříchu pokorně řekli: »Jsem vinen.«

Tři dny trvalo zkoumání, tři dny jsme byli malí a pokorní sami před sebou. Ale mnozí z nás zřejmě ještě neprojeví pravou pokoru. Co se zrodí jen ze strachu před tím, co přichází, platí před Bohem méně než nic. Tehdy

jsme si však mysleli, že jsme při sebezpytování a ponížení sebe samých učinili, co bylo možné. Když jsme se sami vypořádali se svými hříchy, bylo zapotřebí přivést na lepší cestu lid.

»Abychom ukázali, že snahu o nápravu myslíme skutečně vážně,« prohlásil Jafnar, »nemůžeme dělat nic jiného, než když lidu řekneme, co nás čeká, a že se ovšem také lidu přiznáme, do jakých hříchů jsme upadli. S obrácením musíme začít my a lid nás bude následovat jako vždy.«

Jeho návrh na nás zapůsobil téměř ještě drtivěji než Boží soud, jehož výsledek se ukázal při letu holubic. My, bohorovní erarieři, kteří ještě před třemi dny na sobě nenašli sebemenší poskvrnu, jsme se měli lidu přiznat, že jsme hříšníci jako všichni ostatní lidé a že jsme u Boha v nemilosti! To je nemožné, to po nás nikdo nemůže chtít! Kde by zůstala poslušnost a úcta lidu?

Kromě toho jsme se dali již dávno uctívat jako bohové, a abychom neuškodili své vážnosti, nevyprávěli jsme lidu nic o Nejvyšším. To se mělo najednou změnit? Co by se stalo z víry lidu v nás? Kdybychom pak něco poručili, neřekli by lidé:

»Kdo ví, jestli je to správné? Vždyť nás klamali už dříve!«

Jakmile u soudu zazněla tato slova, zvolala Amma-Era:

»Klamali, ano, to je správné slovo! Klamali jste lid a ten bude nyní kvůli vašim hříchům zatažen do Božího soudu!«

»Odkdy mluví ženy při královském soudu?« ozvali se mladí armáni.

»Amma-Era je kněžka!«

»To je nám jedno, má mlčet tam, kde mluví králové!«

Opět se projevila ta strašná rozdílnost názorů, zrozená z obavy, že ztratíme u lidu vážnost.

Dříve než jsem tomu mohl zabránit, opustila Amma-Era mlčky, tichými kroky kruh. Již nikdy nevykonávala svůj úřad: ještě téže noci povolala dobrotivost Boží věrnou služebnici domů. Avšak běda nám, zemřela dříve, než vyškolila novou Amma-Eru a požehnala jí. Už nikdy v Atlantidě nepůsobila Amma-Era.

Když ctihodná kněžka opustila kruh, zavládlo na několik okamžiků mlčení. Pak ale nastala vřava, která nebyla hodna králů. Stěží se mi podařilo zjednat klid. Znovu a znovu se ozývaly názory jednou pro Amma-Eru a podruhé proti ní.

Konečně jsem poslal všechny do obydlí určených k ubytování hostů, která byla pro takové příležitosti vždy postavena v blízkosti prostranství, kde se konal soud. Příštího dne jsme se chtěli v klidu radit dál.

Nazítří ráno jsem musel řídit bohoslužebnou slavnost a oznámit královskému shromáždění smrt kněžky. Zase o jedno znamení Boží nemilosti víc.

To uznali všichni, ale před lidem se nechtěli pokořit. Po dlouhých poradách, které se protáhly na pět dní, jsme se konečně usnesli sdělit lidu, že Atlantis je v Boží nemilosti.

Každý armán měl tuto zprávu oznámit ve své říši, každý kněz ve svém městě. Lid se měl polepšit a také my erarieři jsme se chtěli zbavit svých hříchů, pokud bychom nějaké měli. Od nynějška se mělo na dodržování zákonů dbát s neúprosnou přísností. Nikoho, kdo překročí zákony, nebudeme v Atlantidě trpět. Do královského soudu za zimního slunovratu pak jistě budeme moci podat zprávu o pokrocích. A umiňovali jsme si, že s nápravou vlastních chyb to budeme myslet opravdu vážně.

Řeči, nic než řeči! Zmocňuje se mě hořkost, když je teď opakuji. Jak měl mít Bůh trpělivost s lidmi, které po tisíciletí tak bohatě obdarovával a jimž nyní tolik chyběla jakákoliv pokora?

KRÁLOVSKÝ SNĚM skončil. Lid se nemálo divil, co asi přimělo těch pět set armánů, že se sešli v tak nezvyklou dobu. Musel však počkat. Nejdříve bylo nutné poučit erariery.

Postupovali jsme obvyklým způsobem: každý armán svolal své kněze a každý kněz své erariery. A celá situace jako u armánů se opakovala i u kněží a pak u erariérů.

Zpočátku tomu nechtěl nikdo věřit. Pomalu se však dali přesvědčit a pak hledali vinu u lidu, jen ne sami u sebe!

Tak daleko pokročil vývoj do nejbližšího královského soudu. Uplynulo šest drahocenných měsíců. Armáni poznali, že poučení lidu nemohou přenechat kněžím. Jestliže kněží dosud nepřesvědčili velké množství erariérů, nedalo se u lidu očekávat vůbec nic.

Nyní jsem měl vydat prohlášení pro všechny lid, které měl každý armán uveřejnit ve své říši! Celé dny jsme se radili, jak sestavit prohlášení, abychom si tím nezadali. Konečně byly znaky vyryty. Toto neblahé prohlášení, kvůli němuž jsem zažil tolik lítosti, se hluboce vtisklo do mého nitra. Znělo:

»Lidé Atlantidy! Bohové se na vás hněvají. Porušujete zákony. Ať se každý zpytuje, v čem chyboval, a zbaví se svých chyb. Jestliže se v krátké době úplně nepolepšíte, sešlou na vás bohové soud, jaký svět dosud nezažil. A strhnete s sebou do záhuby i erariery a armány.«

Bylo to strašlivé překroucení skutečnosti a já jsem mu propůjčil své jméno. V hloubi duše jsem věděl, že takový postup je nesprávný, ale myslel jsem si, že když se udělá první krok, bude možné učinit ještě i další.

Na lid neudělalo prohlášení žádný dojem. Ani to, že dodržování zákonů se posuzovalo přísněji, se lidí téměř nedotklo.

Uplynul rok, aniž se navenek cokoliv změnilo. Pouze jsme si my armáni nesmírně zhoršili své postavení vůči Bohu, ale to jsme si nepřiznali. Před mým duchem se objevil jeden plamen, který již zhasl. Už jen čtyřicet osm!

DALŠÍCH ŠEST roků uběhlo stejným způsobem. Už jsme si téměř zvykli na stav vnitřní stísněnosti. Vtom nám naši věštcí oznámili, že měsíc je mnohem větší než dříve! Zvětšení měsíce pozorovali již během posledních let, ale domnívali se, že je to zřejmě klam. Měsíc přece nemůže růst. Teď jsme však náhle všichni viděli, že se měsíc skutečně zvětšil a vypadá velice hrozivě. Mělo to být opět znamení od Boha?

Rozhodl jsem se říci lidem jen tolik pravdy, kolik bych mohl podle svého mínění zodpovědět. Dal jsem proto oznámit, že mi anděl ve snu pověděl o Božím trestu, který stihne lid Atlantidy. Pak jsem dal rozhlásit zprávu o Božím soudu a o smrti holubic. Přirozeně nebylo řečeno, že »Bůh je nespokojen s armány«, ale »s lidem Atlantidy«! A konečně jsem poukázal na zvětšený měsíc.

Zprávy měly skutečně výsledek, ale zcela nečekaný. Lid bědoval strachem a schovával se, avšak jen několik dní. Pak lidé začali hledat příčinu dění a stejně jako my ostatní ji nehledali u sebe.

»Erarieři už nejsou takoví, jako byli dříve. Utiskují nás. Špatně s námi zacházejí. Hřeší.«

A erarieři dostali strach z množství lidu a snažili se obhajovat.

»Podívejte se na armány! My jednáme jen podle jejich příkladu!«

Neuplynul ještě ani měsíc a všechny stavy národa Atlantidy stály proti sobě.

Bývali jsme pokojným a svorným národem. Nebyla to sice Bohem chtěná svornost, protože spočívala na utiskování jedné části druhou, ale přesto se u nás dalo žít v klidu, jestliže člověk patřil mezi erariery. Lid jiné poměry neznal a dosud ani nechtěl změnit dosavadní stav.

Nastaly nepokoje. Znenadání se mezi lidem objevili štváči a lid jim věřil! Kdybychom se předtím pokorně přiznali ke svým chybám a společně

s lidem prosili, aby se Bůh nad námi smiloval, byli bychom na tom lépe než teď, kdy se velké množství lidu vzepřelo proti nám a svalovalo vinu na nás.

Bylo příliš pozdě, abychom se přiznali. Museli jsme se především neúprosnou pěstí postarat o klid. Obři nám měli pomoci. Obři! Ano, kde jsou obři? Napadlo nás, že jsme je už dávno neviděli. Pro všechny starosti jsme na své pomocníky zapomněli. Dal jsem pokyn, aby v celé říši vzlétli draci a hledali obry, ale bylo to marné.

Jednoho dne ke mně přišel Orokun a oznámil mně, že asi před dvěma měsíci dostali obři od svého bytostného vůdce rozkaz opustit Atlantidu. Měli své síly uplatnit jinde, protože naše země je těsně před zánikem.

Museli jsme se ozbrojit proti lidu sami, což se nikdy předtím nestalo. V oněch hrozných letech předcházejících zániku teklo mnoho krve. Konečně nastal opět v říši klid, kdy byli lidé vyčerpaní a zsinálí strachem.

Nikdo již nemohl popřít, že se měsíc nesmírně zvětšil, ale jen proto, že se nezadržitelně blížil k zemi. Naši věštcí již mohli vypočítat, kdy se s ní asi srazí.

Blížkost měsíce měla neblahý vliv na naše těla. Mnoho lidí onemocnělo, rozmohly se epidemie a strašné duševní nemoci působící nakažlivě. Nepomohlo, když kněží vkládali na nemocné ruce, málo platné byly léčivé nápoje. Všude umírali lidé. A víc než polovina lhůty uplynula. Nemohl jsem to již snést. Ať armáni činí, z čeho se mohou před Bohem zodpovědět. Svolal jsem proto lidi nejbližšího okresu a otevřeně se přiznal ke svým hříchům.

Co jsem si od svého přiznání sliboval? Už nevím a snad ani tenkrát jsem to jasně nevěděl. V každém případě moje vystoupení dopadlo úplně jinak, než jsem očekával. Lid řval a náhle se ozvalo:

»Bůh, který se obviňuje z hříchů? – – Co to má znamenat? To je přece úplně nemožné! To je nějaká léčka, která má lid přimět, aby se přiznal ke svým skrytým hříchům. Ne, tak hloupí nejsme. Léčka byla nastražena zbytečně.«

Armáni se na mě hněvali. Svým přiznáním jsem jenom snížil důstojnost nejvyššího krále a sám jsem z toho neměl sebemenší prospěch. Chtěl jsem se vzdát koruny, ale nedovolili mi to. Všude, kam se kdo podíval, vládl zmatek a neklid. Nikdo již nevěřil druhému. Orokun mne již nenavštívil.

Teprve mnohem později jsem se dověděl, že ho jeho věrní bytostní věznili v jeho paláci, aby při našem vzbouření neutrpěl škodu. Zaséval lásku a důvěru a teď sklízel ovoce svých činů. I já jsem miloval svůj lid, ale

především sám sebe. To byl můj největší hřích. Jafnar stál věrně při mně, nebylo však v jeho moci postavit hráz proti následkům našeho vlastního jednání, které se na nás valily.

Každý sedmý den mluvili kněží k lidu, napomínali jej a zapřísahali, aby zanechal špatných cest, protože zkáza se nezadržitelně blíží.

Nakonec již velká část lidu nemohla popírat, že se nad námi stahuje skutečně něco strašného. Nevypadalo to snad, jako by se slunce zatemňovalo? Také počasí se změnilo, bylo chladnější, mnoho přšelo a uvnitř země se ozývalo temné dunění a rachocení. Ano, bylo to skutečně tak, jak říkali kněží: Atlantis byla předurčena k zániku!

Část lidu již neopouštěla ve dne v noci místa vyhrazená pro bohoslužby. Lidé ječivě a nařikavě volali k bohům. Když jsem se ukázal, prosícíma rukama mi téměř strhli oděv s těla. Většina lidu však nechtěla o prošení a nařikání nic vědět.

»Jestliže musíme přece zahynout, chceme ještě napřed užít života!«

Propukla taková touha po rozkoších, jakou svět nikdy předtím, ale ani nikdy potom nezažil.

Nebylo neřesti, která by se nešířila. Nedbalo se již na žádný zákon. Každý si vzal, co se mu líbilo. Nikoho nebylo možné volat k odpovědnosti. Mnoho erariérů se sice postavilo proti tomuto kalnému proudu, ale nebyli jednotní, neměli důvěru k těm, kdo stáli v jejich čele, a nebyli přesvědčeni, že by jejich námaha ještě nějak prospěla. Do našich dříve tak hrdých řad se vkradlo tísnivé zoufalství.

Měsíc se přibližoval, svit slunce byl víc a více mdlý a země duněla!

UPLYNULO ČTYŘICET dva roků a měli jsme před sebou lhůtu jen něco přes sedm let. Mnoho z nás ji nepovažovalo za milost, ale za zostření testu.

»Když už k tomu má jednou dojít, proč tak dlouho čekat na něco, co je nevyhnutelné? Ať přijde zničení!«

Vím, že jsem ve snaze pomoci svému lidu směl odpykat mnoho svých hříchů, moje pokání však bylo nepopsatelně těžké.

Jedné noci duněla země silněji než obvykle. Na podzemní dunění jsme si mezitím zvykli. Vzduch naplnil zvláštní kouř. Vyběhli jsme ze svých obydlí. V dálce se na obloze rozlévala červená záře jako od velkého požáru. Záře byla stále silnější a silnější!

Vtom jsme spatřili příčinu: obě naše nejvyšší hory v blízkosti nás chrlily kamení a oheň a ničily rozsáhlé plochy země kolem. Také jedna hora upro-

střed moře začala za několik nocí hořet a z jiných říší docházely podobné zprávy.

Co asi ještě přijde? Až do konce trvání Atlantidy již sopky neustaly ve své činnosti a časem začalo docházet i k náhlým přívalům vod. Zdálo se, jako by nezadržitelně se blížící měsíc přitahoval vody, takže se k němu zvedaly.

Ještě tři roky, ještě dva roky lhůty!

V našich údolích již nerostlo obilí ani tráva. Všechno shnilo na stéblech. Dobytek neměl potravu a hynul slabostí. Co jsme měli jíst? Hladověli jsme. V moři hynuly ryby a ptáci padali ze vzduchu mrtví. Naši draci byli bez potravy jako my všichni, ale uměli si pomoci. Loupili lidi, nejraději ženy a děti. Když jsme jim v tom chtěli bránit, chrtili oheň, zapalovali obydli a svými mohutnými ohony odhazovali útočníky. Myslím, že mnozí lidé to dělali stejně jako draci a zaháněli hlad jako oni.

ZAČAL POSLEDNÍ ROK.

Dožijeme jej do konce, nebo přijde zkáza dříve? Naši věstci říkali, že od srážky s měsícem nás dělí už jen několik měsíců.

Lid dál zuřil, užíval života a vztekal se!

Nebylo možné ho udržet. Bohoslužebná místa osaměla. I lidé, kteří se předtím ve strachu a úzkostech bez přestání úpěnlivě modlili k Bohu, již nepřicházeli. Možná, že směli zemřít dřív, než nastala celá ta hrůza.

A pak přišel den, kdy se měsíc řítí šílenou rychlostí na naši zemi!

Objevil se ohnivě červený a nesmírně veliký. Je to vůbec ještě měsíc, není to nějaká jiná žhavá hvězda? Všechny zachvátilo zděšení.

Teď, teď to musí nastat! Teď!

Na okamžik se zdálo, jako by se otrásla celá země, jako bychom se dostali do ohnivého proudu, a pak – všechno pominulo. Stejnou rychlostí se měsíc vzdaloval. Bylo možné zřetelně pozorovat, jak se vzdálenost mezi ním a námi opět zvětšuje. –

K nebi stoupal nezměrný jásot! Lidé, kteří ještě před chvílí stáli celi zděšení přikováni na svých místech a nemohli promluvit, tančili sem a tam v divoké radosti. Zachráněni, zachráněni! Zánik nebude! Věstci věstili špatně! Kněží lhali! Ještě žijeme a měsíc je pryč. Teď se i všechno ostatní rychle zlepší!

Tráva a byliny opět vyrostou a poslouží za potravu zvířatům i lidem. Budeme moci zahnat hlad. V Atlantidě opět nastane klid!

Všichni divoce křičeli jeden přes druhého a křik lidí téměř přehlušil dunění uvnitř země! Vody se zvedly, jako by se chtěly vrhnout za měsícem, a země, na které jsme stáli, začala klesat. Ne, nebyla to mýlka: pevná země nezadržitelně klesala! U moře již vlny zaplavovaly celé řady obydlí!

Náhle se nálada lidí změnila! Radostné volání přešlo ve výkřiky zoufalství a úzkosti. Pak se davy daly do pohybu. Všichni směřovali k horám. Bylo to však marné. Na nejvyšší hory jsme nemohli vystoupit, protože hořely. Ale ani jejich vrcholky by nás nezachránily. Klesaly s ostatní zemí.

Rozpoutaly se ještě i bouře, obloha se zataáhla, až byla celá temně černá, a blesky šlehalý všemi směry! Pak začaly padat velké kroupy a zraňovaly lidi i zvířata.

Tato hrůza trvala den a noc a potom byla Atlantis, pyšná, nádherná Atlantis, potopená.

Byl jsem jedním z posledních, kteří zahynuli. Jako za trest za svou zbabělost jsem musel přihlížet, jak se nejprve potápí celé mé okolí, a nebyl jsem schopen třeba jen někomu pomoci. Každý zemřel na místě, kde právě stál, žádná rodina nebyla pohromadě. Každý se pouze snažil, aby se zachránil, každý musel zemřít strašlivou smrtí sám. Nikdo jí nebyl ušetřen. Ani jediný obyvatel Atlantidy nevyvázl z této hrůzy živý!

LIDÉ DNEŠKA! Slyšte hlas toho, který nebyl lepší než vy. Jako jsme zahynuli my, musíte i vy zemřít v hrůze a děsu, když ani v nejposlednější hodině nechcete slyšet! Jako my jdete vstříc zničení ve spravedlivém soudu!

To k vám volá Ororun, poslední král Atlantidy.

Ororun skončil. Světlo zjasňuje jeho postavu a ta se po tomto přiznání stává lehčí. Ororun pozvedá ruce a děkuje. Jeho cesta ho vede z mlhy vzhůru do země ozářené sluncem.

Rozbřešeno – vysvobozen!

Blíží se Hualkar, „Velký“, král Inků, aby vyprávěl o sobě a o své říši:

ŘÍŠE INKŮ

VELIKÉ CÍSAŘSTVÍ Peru sahalo kdysi od jednoho oceánu ke druhému. Země, kterou vy dnes nazýváte Peru, je smutný zbytek, o němž téměř nestojí za to mluvit. Indiáni, kteří dnes obývají Peru, pokud se v něm neusídlili cizinci, jsou dnes potomky těch nejnepatrnějších z našich synů.

Až donedávna mi rod Synů slunce připadal jako vyhynulý, vyhlazený z povrchu země. Ale teď vím, že jednou bude na zemi opět velký a šťastný národ Inků.

Žije mnohem víc potomků Synů slunce, kteří se udrželi čistí, bez neřestí, mnohem víc, než jsme se odvažovali doufat.

Až se začne budovat říše Světla na zemi, bude se moci opět obnovit i říše Inků a Inkové nebudou nejhoršími služebníky Světla.

I náš starý posvátný chrám, který jsme kdysi vystavěli na rozkaz Nejvyššího a jenž byl později na Jeho příkaz zatopen, aby byl chráněn před nečistýma rukama, bude smět opět vystoupit z vln.

Leží pohřben hluboko ve vodách jezera, kterým ho bytostní zaplavili. V čisté hladině se dosud zrcadlí zasněžené, skalnaté hory. Již několik staletí zde však bytostní vyvíjejí činnost, aby všechno připravili na den, kdy zemi přetvoří velké zemětřesení.

Postarali se o to, aby vody mohly odtéci a aby zlatý chrám Inků, který skryli před chtivými zraky, mohly opět ozářit sluneční paprsky.

Všechna nádhera a krása zůstala zachována pod vodou. Vynoří se velké, zlaté sluneční kolo, obraz naší »velké Máti«.

Z pokolení na pokolení se přenášelo zaslíbení. Zní:

»A přijde doba, kdy skončí bída a nárek. Povede vás Holubice, která se čistá snese z nebe.«

Dříve jsme sice věděli, že se zaslíbení má rozumět doslovně, ale náš národ to dělal podobně jako vy: lidé o těchto slovech mudrovali, až se ztratil jejich smysl. Proto teď náš národ mylně očekává vládkyni, která ho má vysvobodit z jeho nízkého postavení a obnovit starý, hrdý lesk říše Inků.

NAŠE KULTURA je velmi stará. Před více než šesti tisíci lety podle vašeho počítání času vypadala země, kterou nazýváte Jižní Amerika, jako rajska zahrada. Zvířata a lidé žili v přátelství. Lesy a řeky odhalovaly lidem svá

tajemství. Bytostní jim byli učitelé a přátelé. Každý květ k nim mluvil o Boží dobrotě, každý šumící déšť zvěstoval Jeho všemohoucnost, každá bouře je upomínala na Jeho hněv.

Lidé žili těsně spjati s přírodou. Znali hvězdy na klenbě oblohy. Slunce a měsíc jim byli důvěrně známými ukazateli času, a protože cítili, že paprsky slunce jim dávají sílu, působí, že ovoce zraje, a zažehují jim oheň, zkrátka že slunce je dárce života, říkali si »Synové slunce« a ctili slunce vděčně jako matku.

Všude umísťovali obraz slunce, především na chrámech a uvnitř nich. Nikdy však slunce neuctívali. Náš národ vždy uctíval Boha, Nejvyššího! Synové slunce mluvili ke své »velké Máti«, tak jako mluvili se zvířaty a rostlinami, a zpívali písně k její chvále.

Později dobyvatelé tvrdili, že Inkové jsou uctívatelé slunce. Nikdy jsme jimi nebyli. Bílí dobyvatelé pouze nemohli pochopit naši lásku k velké zlaté Máti, protože nebyli spojeni s přírodou jako my a vůbec nás neznali. Žili jsme v přírodě a s přírodou, v jejích zákonech. Bylo to nádherně prosté a samozřejmé, neboť tenkrát byli lidé ještě čistí.

Jako se cítili zajedno s přírodou, tak cítili i své spojení s Bohem. Nenuceně a bez ostýchavého zdráhání jim stoupal na rty dík za všechno dobré, co denně znovu prožívali.

Prosit nemuseli o nic, prošení přišlo teprve mnohem později. Jakmile si lidé myslí, že musí Boha o něco prosit, pak již k Němu nemají správný vztah.

Bůh je neviditelný, ale vůdci bytostných byli tehdy lidem viditelní a zasluhovali si jejich úctu. Směřovalo k nim mnoho proseb, protože byli vzory a učitelé lidí, kteří žili čistě.

Jak rád se vracím do těch dávných dob, kdy lidé ještě téměř nevěděli o hříchu. Když si vzpomenu na ony dávno minulé dny, zmocňuje se mě nevýslovný žal! Ale teď mám před sebou opět světlou budoucnost.

POSLYŠTE, CO JSME VĚDĚLI O VZNIKU A VÝVOJI SVĚTA A LIDÍ:

Na prvopočátku, kdy ještě nebyla země, seděl Nejvyšší osaměle v nekončných dálavách. Jeho služebníci stáli v dálce. Tu ruce Nejvyššího zformovaly jeho myšlenky v trvalé obrazy, takže vznikla vysoká pohoří, hučící řeky, honící se mraky i širé, burácející moře.

Nejvyšší se usmál a z jeho úsměvu vznikla velká zlatá Máti, slunce, které na všechno sesílá paprsky. Nejvyšší se usmál; naše Máti se však smála,

až se země pokryla zelení a v řekách i v mořích, ve vzduchu i na zemi vpučel život.

Nejvyšší zavolal své služebníky a pravil: »Vizte obraz mých myšlenek! Ponechte jej ve vesmíru. Slunce se smálo a vyvolalo život. Ať nyní zachová, co s úsměvem zformovalo. Ať si na zemi vytvoří také syny, Syny slunce, zlatohnědé Inky. Jim nechť patří vláda na zemi, ať k nim proudí radost a požehnání, pokud budou kráčet ve zlatém paprsku, ryzí a čistí jako jejich Máti!«

Bůh domluvil, služebníci pozdravili velkou zlatou Máti a slíbili, že jí budou při její práci pomáhat. Proto stvořili pomocníky lidí: vědoucí trpaslíky, elfy květů, bytosti ohně a větrů. Ti všichni učili Inky. Země byla za tehdejší doby blažená!

Slunce si vytvořilo mnoho synů, mnoho zlatohnědých Inků s modročernými vlasy. Měli hbité nohy, mrštné postavy a dovedné ruce. Dívali se kolem sebe veselýma očima, plni touhy učit se. Milovali svou rodnou zem, hory, řeky a jezera.

Moudří trpaslíci ukazovali lidem poklady ukryté v zemi, ale dovolili jim brát z nich jen tolik, kolik potřebovali na své výtvary.

»Nechte růst kameny v hlubinách země, není vhodné vynášet to, co dnes nepotřebujete. Jestliže zemi uloupíte zlaté žíly, musí smutná a ochuzená chřadnout. Smíte však brát z přebytku,« šeptali trpaslíci lidem.

Také bytosti ohně poučovaly lidi. Ukazovaly jim, jak se budí dřímající jiskry, aby praskaly, poskakovaly a lačně rozkousávaly kořeny a dřevo. Naučily je ale také ovládat šlehavý oheň: jak jej přimět sloužit, aby tavil kovy. Bytosti ohně naučily lidi ještě i více věcí. Mužům pomáhaly při zhotovování ozdob a šperků, ženám pomáhaly péci chléb a připravovat pokrm. Oheň osvětloval tmou, ozařoval roklemi a rozsědliny, ve kterých lidé bydleli. Oheň byl dobrý, pokud byl spolehlivě hlídán.

Od větrů se lidé naučili řeči a zpěvu. Větry jim daly do plachet a rozdmýchávaly oheň, aby se rozhořel.

A něžní, světlí elfové, kteří přebývají v květech, byli učiteli žen. Rozvíjeli v nich smysl pro všechno krásné a učili je půvabným krokům a tanci.

Proto na zemi vládl mír a klid, práce byla potěšením a radostí. Kam šťastné oko pohlédlo, vidělo krásu. Krásu vytvářeli lidé všude kolem sebe. Tak vyrůstali Synové slunce podobní dětem.

Dětství lidí však minulo.

LIDÉ JIŽ NEBYDLELI venku nebo v jeskyních, v roklicích či rozsedlinách. Stavěli si obydlí a pletli pestré rohože na stěny a na podlahu obytné místnosti. Z rohoží si rovněž upravovali lůžka.

Když si muž vyvolil ženu, postavil pro ni dům, na stěny zavěsil rohože a ozdobil svůj stan. Než ji přivedl domů, požehnal inka jejich svazku.

Prosil velkou Máti, aby dobrotivě shlížela na tuto dvojici. Poprosil také bytosti ohně a vody, aby se s nimi spřátelily a učily je. A po uzavření svazku děkovali oba Nejvyššímu, že smějí společně sloužit v kráse a síle, v práci a pokoji. Jeden druhému byl pomocníkem a přítelem.

Než muži ulehli ke spánku, naplňovaly jejich místnosti vážné rozmluvy. Často vzpomínali na ty, kteří odešli před nimi do světlejších luhů.

V ložnici chlapců zazníval veselý smích. Mládež plná síly se s jásotem hrnula do údolí a do lesů za radostnou prací.

Osaměle stála světlá, umělecky vyzdobená ložnice děvčat, chráněná palmami rostoucími hustě kolem ní. Děvčata opatrovaly dobrotivé ženy, které neměly samy rodinu. Řídily jejich hry a učily je všemu, co se kdysi samy naučily: plést rohože z měkkého, poddajného lýka, umělecky barvit vlnu a tkát z ní pestré lemovky na ozdobení oděvů.

Již před dávnými časy uměly ženy Inků příst vlnu lam a tkát z ní pláště. Pláště podobného druhu se nosí v Peru ještě dnes. Ženy je tehdy zdobily umělecky tkanými, pestrými lemovkami.

Nejkrásnější byly oděvy pro ženské členy královské rodiny. Byly to pláště sešité z drobných peříček. Kladla se přes sebe tak, že vytvořila vzory. Na plášti královny se skvělo velké slunce ze žlutých per, podobné slunečnímu kotouči. Tyto oděvy z peří se ve slunečním světle pestře leskly. Z peří ženy umělecky sešivaly také ozdoby hlavy.

Nejkrásnější ozdoby však lidé přinášeli na místa, kde se konaly bohoslužby.

Mravy byly tehdy čisté. Synové slunce mluvili pravdu. Proč by také měli lhát?

Válku a prolévání krve neznali, a proto nepotřebovali jiné zbraně než luk a šíp a vrhací střelu, která za letu vydává zpěvavý zvuk a vrací se ke svému pánovi. Teprve mnohem později vzniklo kopí a oštěp.

Drahé kovy a drahokamy, které poskytovala země, se používaly k výzdobě chrámů a obydlí, ale i oděvů. Synové slunce měli dětskou radost ze všeho krásného, z vymýšlení a vytváření krásy, dosud však neznali žádostivost. Ta v nich byla vzbuzena teprve mnohem později vlivem dobyvatelů. Každý věděl, kde lze najít zlato a drahokamy, ale vzal si jen tolik, kolik

potřeboval. V řečišti divoké řeky jsme nacházeli čiré, třpytivé kameny, diamanty. Považovali jsme je za naprosto bezcenné kameny a nesmělo se jich používat na stavbu chrámu. Právě kvůli nim tekly později potoky krve.

Naše ženy netoužily po drahokamech, nejraději se zdobily květinami. Nejlépe se k nim hodily zářivě červené, velké květy kaktusů i čistě bílé květy, které se pohádkově třpytily. Ženy kráčely životem jako kněžky, odměřené a cudné. Měly klidnou a vzpřímenou chůzi a svýma malýma rukama vytvářely krásu.

Každý muž měl jen jednu ženu. Jednoženství nám bylo posvátné. Ctili jsme ženu, protože jsme poznali, že je svým cítěním Bohu a přírodě blíž.

Otroky a sluhy jsme v oněch dávných dobách ještě neměli. Inka vládl národu jako moudrý otec. Po boku měl světlé duchovní vůdce, kteří mu pomáhali učit lid a udržovat mravy čisté. Jeho hodnost byla dědičná, vládcem se však po něm nestával vždy nejstarší, nýbrž nejlepší z jeho synů. Inka sám ho ale včas určil a zaučil. Nikoho, ani žádného staršího syna, který byl možná odstrčen, nenapadlo pochybovat o moudrosti inkova rozhodnutí. Co by mohlo rušit soulad, bylo odsunuto. Dokud byli lidé ještě spjati s přírodou a s Bohem, zachvívalo se všechno ve stejnoměrném rytmu. Později se to změnilo.

Zpočátku Synové slunce uctívali Boha ve skalnatých horských roklích. Ověsili skalní stěny zlatými ozdobami, takže se šedé skály třpytivě leskly.

Mysleli jsme si:

»Bůh nebydlí ve stanech, trůní nad námi ve své říši. Když se modlíme venku, sklánějí se rostliny, zvířata a dokonce i tvrdé kamení s námi ve zbožném pohroužení. Vody pozvedají s hukotem svůj hlas spolu s námi ke chvále Nejvyššího.«

I když si později Synové slunce již dávno stavěli obydlí, stále ještě uctívali Boha venku, v jeho přírodě.

JEDNOU SE k inkovi Muanovi ve snu přiblížila vysoká, světlá postava, pozdravila ho a řekla:

»Nejvyšší se s radostí dívá dolů na vás, Synové slunce. Jako děti užíváte darů všehomíra. Nyní je však čas, abyste se probudili a stali se muži, silnými a zdatnými! Proto vám Bůh mým prostřednictvím posílá příkaz vystavět velký chrám, důstojný pro zvěstování slávy Nejvyššího. Má to být dílo čistých rukou.«

Boží posel ukázal v obraze inkovi nádhernou stavbu.

»Nahoře v říši Boží stojí pravzor tohoto chrámu,« pravil. »Žádný člověk jej nemůže svým zrakem nikdy spatřit. Pokud však budete na díle pracovat v čistotě a s obětavostí, bude vám pomáháno!«

Poté se inka probudil a ihned ho to hnalo k jeho věrným. Všechny je svolal, aby jim oznámil, co se dověděl. Bez dechu naslouchali jeho zprávě. Pak sklonili hlavu a čekali na východ velké Máti.

Když se zářící objevila nad horami, přivítal ji nadšený jásot:

»Máti, požehnej zástupu svých synů! Pohled, smíme Nejvyššímu vystavět v našem středu chrám! Žehnej nám, velká zlatá Máti!«

Sluneční paprsky zazářily dolů a pronikly do srdcí Synů slunce.

Plně si vědomi velikosti Božího rozkazu dali se s blaženou radostí do práce. Přispěchaly zástupy jejich pomocníků, trpaslíků a skřítků. Také oni chtěli pomáhat na velikém díle! Ukazovali mužům, jak musí vykopat zem, aby stavba měla pevné a hluboké základy. Dále je učili, jak je nutné otesávat kameny na stavbu zdi. Rozměry všech kamenů byly přesně vypočteny, jeden kámen spočíval na druhém tak, že mezi nimi nezůstala ani skulinka. Muži nejdříve připravili mnoho kamenů, aby zapadaly přesně do sebe, a teprve pak je směli navršit na sebe, až vznikly mohutné zdi. S radostí sledovali, jak se bez jakékoliv mezery připojuje kvádr ke kvádru. Nakonec jejich hrany stejnoměrně obrousili, takže nikdo nemohl zjistit, kde jsou spojeny.

Broušení prováděli nejsilnější muži. Jiní muži tavili hroudy zlata a formovali z nich desky. Pokrývali jimi střechu a zdi chrámu, aby zmizela šed kamenů.

Také ženy nezahálely a zhotovily nádherné rohože. Byly jimi obloženy vnitřní stěny chrámu. K jejich práci jim muži přinesli nejjemnější vlákna z ryzího zlata. Ženy nesměle zkusily vetkat je do rohoží, brzy však celé nadšené sledovaly, jak dobře se zlato spojuje s vlněnými vlákny. A s neúnavnou pílí vyšily během dlouhých let obraz Máti. Jako planoucí kotouč pak zářil se stěny chrámu.

Chrám nebyl nikdy dokončen, neboť s výzdobou jeho vnitřku se nikdy nepřestalo. Když stály zdi a muži umělecky spojili zlaté desky, takže se vnější stěny zářivě leskly, zaměřili jsme se na vnitřní výzdobu.

Vytvořili jsme mnoho nádherných ozdob: ozdobné svícny, těžké mísy a zlatá zvířata různého druhu. Jakmile byla některá ozdoba dokončena, inka si ji důkladně prohlédl a určil pro ni místo. Když se k dosavadním ozdobám připojila nová, naplnila prostor chrámu radost a štěstí. Dříve než se lidé ráno začali věnovat své práci, děkovali Bohu, že je stvořil; než ve-

čer skončili svou denní činnost, poděkovali Bohu, že požehnal jejich práci. Tento chrám je proto tak nádherný, krásnější než všechna ostatní lidská díla, že byl vytvořen ve vděčné pokoře.

UPLYNUL DLOUHÝ ČAS.

Inka Mantao stál zamyšlen v chrámu. Ještě než zapálil ve svícnech vonnou pryskyřici, jemně ho obetkalo slabounké světlo. Náhle se rozjasnilo. Před ním stanula světlá postava, kolem jejíž hlavy zářilo jasné světlo. Pozdravila Mantaa a pravila:

»Slyš, Synu slunce! Posílá mne Nejvyšší. Svět stihnou těžkosti. Vody hlubin se zvednou a s rachotem se otevřou útroby země. Zemi pokryjí mlhy a zahalí září Máti. Co je Inka bez slunce, bez velké zlaté Máti? Zůstaňte proto v chrámu, dokud vám Máti opět neukáže svou tvář a nepřinese vám požehnání.

Taková je vůle Nejvyššího!«

V chrámu se opět rozprostřela tma. Zjev zmizel. Mantaovo srdce naplnila úzkost, ne však na dlouho. Bylo nutné jednat. Tiše zavolal malé pomocníky. Dostavili se a poradili mu, ať shromáždí ovoce, aby jím lidé mohli zahnat hlad, a připraví pryskyřici na osvětlení chrámu.

Mantao kráčel z chrámu tak zamyšlený a vážný, jak ho dosud nikdo neviděl. Svolal staré a moudré muže a oznámil jim, že přišel rozkaz od Nejvyššího.

»Přijďte do chrámu, Synové slunce,« vyzval je, »jak jste to činili od dob praotců po všechny čas, abychom vděčně velebili Boha za den, který nám byl nově darován. Přiveďte však také své ženy a děti. Ať nezůstane nikdo doma. Lidi, kteří nemohou chodit, do chrámu doneste. Takový je příkaz Nejvyššího!«

V době, kdy stála velká zlatá Máti nad středem chrámu, se lidé začali shromažďovat. V chrámu se našlo místo pro všechny, a když do něj vstoupil poslední, vyprávěl Mantao naslouchajícímu zástupu, co mu anděl v noci sdělil. Kolem dokola se rozhostilo ticho. Pak se ozvaly hlasy, nejdříve ojediněle a nakonec plným sborem:

»Dík Tobě, Nejvyšší, Ty buditeli a udržovateli života, Ty dobrotivý Bože, že jsi pamatoval na Syny slunce a že jsi nám otevřel svou svatyni.«

Mantao jim dal pokyn, aby zanesli ovoce a zásoby různého druhu do boční síně chrámu, která ještě neměla výzdobu. Brzy byli hotovi a Mantao zavřel zlatou bránu.

Dlouho takto zůstali pohromadě. Většinou spali. Když se vzbudili, pěli Pánu chvalo zpěvy. Ze všeho, co se mezitím dělo venku, nepronikl na toto posvátné místo žádný zvuk.

Když jednou opět pozvedli svá srdce k Nejvyššímu a děkovali mu a vlebili ho, zlatý svícen náhle zhasl a nastala tmavá noc. Shora zazněl hluboký, mocný hlas:

»Mantao, slyš! Otevři bránu! Zlaté slunce již nezahaluje svou tvář. Vyjděte ven, muži a ženy, ale důstojně a beze spěchu.«

Tak se stalo. Lidé vyšli ven a byli rádi, že opět vidí zemskou zeleň. Když ale spatřili zlatou Máti, kterou dlouho postrádali, klesli na kolena! Jásali, plesali a děkovali Nejvyššímu.

A opět zazněl mocný hlas:

»Mantao, slyš! Země jsou prázdné. Ani noha již nekráčí po úrodné rovině, která se rozprostírá na druhé straně hor. Nejvyšší ji dává darem Synům slunce.«

Když hlas dozněl, ukázali jim bytostní cestu a vedli jedny do jednoho kraje a druhé zase do jiného. Synové slunce je se srdcem naplněným údivem a zbožností ochotně následovali.

Po VÍCE JAK sto letech sahala říše Inků od moře k moři. Všude bydleli Synové slunce, všude si postavili stálé osady jako ve své vlasti. Od jedné osady ke druhé vedly dovedně vybudované silnice, které byly buď vytesány ve skalách, nebo vydlážděny kameny sestavenými do pěkných vzorů.

Od trpaslíků se lidé také naučili stavět ochranné násypy proti padajícím kamenům a příkopy na odvádění přívalů vod v době dešťů. Silnice se táhly rovně jako šňůra jak vysoko v horách, tak dole v údolích a podél nich rozmístili jejich budovatelé vždy ve vzdálenosti jednodenní cesty skladiště. Byla stále doplňována, aby v nich cestující našel potravu pro sebe i své zvíře. Po těchto bezpečných cestách se mohli poslové, doručující inkovy rozkazy a přání lidu, dostat rychle od města k městu.

V každé osadě vznikl chrám, ale všude nebylo zlato na pokrytí jeho stěn. Aby zdívo nezůstalo bez ozdob, zdobili stavitelé stěny rostlinami a zvířaty vytesanými z kamene.

Ve vysokých horských oblastech, kam se dostaly jen lamy, vytesali lidé chrámy do skal. Byly to prostorné, bohatě vyzdobené sály uvnitř hor.

V každé osadě zastával úřad potomek inky. Obstarával službu v chrámu a stál v čele lidu.

Tak byl uspořádán život; pozemský život všech obyvatel říše Inků zkrášlovaly radostná píle a vděčná mysl.

Blížila se však pohroma.

ZASE JEDNOU zapadlo slunce, rozestřely se stíny a život zmlkl.

Inka Tikao stál zamyšleně v chrámu, v němž se ještě slabě vlnil vonný dým pryskyřice. Tikao byl mladý a planul touhou po velkých činech. V malém, bezvýznamném městě, kde sloužil jako kněz a vůdce lidu, nenacházel dostatek uplatnění, jak se mu zdálo. Již často si v nitru stěžoval a reptal. S mrzutou myslí vykonával svou posvátnou službu, která mu připadala nepatrná. Nenacházel v ní žádnou radost.

Když tak přemýšlel, spatřil náhle vedle sebe postavu, jakou dosud nikdy neviděl. Měla krásný obličej, oči plné ohně a mocně pohybovala rukama.

»No tak, příteli Tikao, proč hledíš tak zamračeně?« zeptal se cizí mládenec a usmál se. »Vidím, že hloubáš a přemýšlíš, ale máš pravdu – všechno, co máš, není nic! Jsi sice knězem a zástupcem Nejvyššího v chrámě, nazýváš se Synem slunce, ale jsi jím také skutečně? Je slunce tolik jako Bůh? Jestliže jsi zástupcem Nejvyššího, pak jsi také stejné podstaty jako on! Měl by ses proto nazývat synem božím!«

»Synem božím?« vypravil ze sebe zajíkávě inka jako omámený. »To je opovážlivé, to je rouhání se Bohu!«

»Jaképak rouhání?« zeptal se mládenec. »Bylo spíš rouháním, že jste už dávno nezvedli odvážně a rázně závoj, který vás dělil od Nejvyššího. Už dlouho čeká na to, že jeho synové k němu konečně najdou cestu. Dovol mi, abych ti pomáhal.«

»Kdo jsi, mládenče?« chtěl vědět Tikao.

»Ty mě neznáš? Podívej se na mě s důvěrou. Jsem bratr, který ti pomáhá, jsem tvůj spasitel, tvé lepší já!«

Jak tak před ním krásný mládenec stál, podivně ho vábil a vyžadoval si lásku. A opět začal:

»Myslím to s tebou dobře, chci ti ukázat cestu ke slávě. Teď jsi jen kněz v chrámu malé osady. Když se však budeš nazývat synem božím a jako takový se postavíš před žasnoucí, nevědomý lid, budou tě lidé oslavovat, vzdávat ti čest, ba ještě víc: kdo je syn boží – je bůh!«

Nastalo mlčení, neblahé mlčení. Ale slova, která právě dozněla, se propletla s myšlenkami, z nichž vzešla. Z této spleti vznikly formy a ty – podobny hrůzným zvířatům – chtivě sáhly ostrými drápy po Tikaově srdci.

A drápy rozervaly na padrt' vše dobré a ušlechtilé, co dosud cítil. Ozvalo se šeptání a vábení. Tikao se mu bránil jen chabě a přemožen ctižádostí konečně povolil.

Svůdce, neblahý duch, se jásavě zaradoval a poradil mu, jak by měl tuto novinu nejlépe oznámit lidu.

Když druhého dne ráno pohlédlo slunce se zlatým úsměvem na radostný zástup, který se sešel na modlitbu v chrámě, předstoupil Tikao, bledý jako duch, před shromáždění. Stál před lidmi bohatě vyzdoben, oči mu jiskřily. Poté, co místo dobře známé děkovné modlitby vyprávěl naslouchajícímu lidu, že se mu v noci zjevil anděl a oznámil mu prastarou zvěst, ozval se udivený šepot. Anděl mu sdělil, že inkové jsou zástupci Boha na zemi, a proto prý jsou sami bohy.

Při inkových slovech se ozvalo hrozivé reptání, ale Tikao si opět rychle vynutil klid. Byl přece zvyklý poroučet. Svůdce, jehož lidé svým pozemským zrakem neviděli, stál vedle něho a pomáhal mu.

Od toho dne přestal mír a klid a s nevinností byl konec, protože tam, kde dříve panovala svornost, došlo k rozbřojům a sporům, ozývalo se samé pro a proti, rozšířily se podlézavost a pokrytectví, přetvářka a lež. Nikdy předtím nevyrostlo dobro tak rychle, jak nyní hřích zachvátil člověka! A z jednoho hříchu jich vzešlo mnoho. Mezi lidmi se rozšířil nespočet hříchů v mnoha různých podobách. Běda ubohým zaslepencům!

Slunce, Máti, smutně skrývalo svou tvář a jen nerado pohlíželo dolů na zemi. Od lidí se smutně odloučili také trpaslíci, kteří dříve tak věrně sloužili jako přátelé a učitelé.

Běda! Od té doby vedly cesty Inků temnotou a nocí, putovali jimi osamělí a smutní!

K lidem se sice připojili noví, chytří a dovední pomocníci, ale kde se objevili, tam zvedl hřích svou hlavu, která se oslnivě leskla a měnila barvy. Kde se vyskytl hřích, tam panovalo temno. Lidí se zmocnil neklid.

Duši nejvyššího inky tížila starost o lid. Nejtěžší pro něho bylo vědomí, že lid nevidí ani nepoznává původce zkázy, ale žije v klamně představě, že všechno je jako dřív. Dlouho přemýšlel, jakými prostředky zjednat nápravu, ale nenašel je a jeho srdce zůstalo smutné a prázdné. Často volal své bývalé pomocníky, jeho volání však zaniklo ve větru.

Jednou večer vstoupil inka do chrámu, zapálil pryskyřici a strávil noc ve vroucí modlitbě.

Když ráno pozdravil slunce, měl jasné čelo, oči mu zářily a kráčel zlehka. Oznámil lidem shromážděným v chrámě, co viděl v noci. Řekl jim, že

se horoucně snažil přiblížit se k Bohu, aby ho poprosil o pomoc. To se ještě nikdy nestalo, dosud byl Nejvyššímu vzdáván jen dík a chvála. Modlitba nejvyššího inky ale vystoupila z jeho veliké tísně až k trůnu Nejvyššího a došla u Boha milosti.

K inkovi sestoupil s útěchou světlý pomocník, aby ho od nynějška vedl. Dokonce ještě více, lidu bylo zaslíbeno, že jestliže se některý člověk s plným vědomím odloučí silou dobrého chtění od zlého, ujme se ho světlý duch a bude ho vést.

Na ta slova zaburácel chrámem jásot naslouchajícího lidu. Všichni, všichni se chtěli od této chvíle zasvětit dobrému! A inka pozvedl ruce a modlil se:

»Bože, Ty Nejvyšší, pohleď na tento lid! Hleď, litujeme svých hříchů a je nám těžko u srdce. Nejvyšší, odpusť svému bloudícímu lidu, sešli nám pomocníky a uč nás, co je správné před tvými zraky. Dej nám k dobré vůli také sílu!«

Chrást světle a jasně zazářil, jak se dolů snesly zástupy duchů a vlídně se přidružily k lidem.

Ale venku, před chrámem, se ozval řev a pískot, praskot a křik, jako by z pomsty, ze vzteku a zklamání hlasitě zařval nespočet zlých duchů.

Jak rychle se hluk rozlehl, tak opět utichl. Palmový háj, který byl lidu posvátný, protože se v něm předkové modlívali k Bohu, však ležel vyvrácen z kořenů. Balvany byly roztrštěné, rozpukané a naházené jeden přes druhý.

A inka promluvil:

»Pohlédněte na tu zkázu a poučte se z ní! Stejně jako tento kousek země rozsápal zlý duch skrytý a záludně i naše srdce.«

V RADOSTNÉ, pokojné práci, v radosti a štěstí plynula léta. Hřích sice dosud žil mezi lidmi, denně znovu zvedal svou třpytivou hlavu hrající všemi barvami, ale lidem se otevřel zrak a již nenásledovali hřích slepě. A kde svým chtěním silně bojovali, stáli jim jejich pomocníci po boku a pomáhali jim.

Byly vydány přísné zákony. Kdo jich nedbal, byl přísně potrestán, a pokud to bylo nutné, dokonce i smrtí.

První a nejvyšší zákon nařizoval, aby lidé mysleli, mluvili a jednali pravdivě. Když paprsky zlaté Máti procházely zkoumavě říší Inků, měly všude najít jasnost a ryzost.

Jestliže někdo dal své slovo, bylo nadále posvátné!

Inkové byli nejvyššími soudci, byli svému lidu vládci a zároveň přáteli. Podléhali vedení Velkého, který bydlel v hlavním městě země. Věděli, že Velký je moudřejší a lepší než oni všichni, neboť ho vede nejvyšší pomocník. Jeho nástupce se musel záhy učit, co měl vědět, ale především se musel učit sloužit v pokorě.

Když chtěl Velký udělit rozkazy, vyslal posly do celé říše. Ještě rychlejší než poslové však bylo spojení, jemuž se lidé naučili od vzdušných bytostí. Pověření muži tloukli na zvláštní sudy různé rytmičné kombinace. Jejich zvuk přenášely větry od inky k inkovi, protože všude stály sudy na příjem zvuku.

Inka i lid naslouchali zvukům poselství. Jakmile skončilo, stejným způsobem bylo předáno dál. Za několik hodin věděl celý národ od pohoří až k moři, co je vůlí Velkého. Když pak za několik dní přijeli poslové, přivezli s sebou umělecky vázané uzly. Uzly uměli vázat jen inkové a jedině oni je uměli opět rozvázat. Když se dnes z umělecky zauzlených značek vykládá myšlení a citění druhých, lidé to nazývají »čtením«.

Dcery inků rozuměly vázání. Do dveřních a nástěnných závěsů vevázaly nejedno veselé slovo, většinou to však byl díky Nejvyššímu. Když se svýma dovednýma rukama hbitě probíraly barevnými provázky, vevázaly do nich i prosby k duchům všehomíra, aby věrně chránili domácnost. Mnohé z žen mohly dokonce otevřeným duchovním zrakem vidět dobrotivé bytosti a rozmlouvat s elfy a trpaslíky.

Nejkrásnější z děvčat byla Alka, nejlíbeznější dítě slunce, jaké kdy vstoupilo na zemi. Všichni byli ochotní jí sloužit, protože ji milovali. Když se toto královské dítě vydalo na vycházku, přicházela k němu lesní zvířata.

Alka již záhy ztratila matku, ale mateřskou lásku nepostrádala. O malou dívku se jako o své vlastní dítě věrně staraly vznešené paní. Snadno se naučila ženským ručním pracím. Její zpěv zněl líbezně jako z ptačího hrdélka, takže jí radostně naslouchali i ti nejvážnější muži.

Měla štíhlé a pružné tělo a její modročerné copy se téměř dotýkaly země. Když se jich její otec mazlivě dotýkal a zvedal je do výše, aby zkusil, kolik váží, když mu klouzaly mezi prsty a ovíjely se kolem nich, říkával jim žertem »hadi«. Mladou Alčinu tvář zkrášlovaly velké zářící oči a slunný úsměv.

Hualkar byl na svou dceru hrdý. Neznal nic krásnějšího, než po celodenní práci a námaze naslouchat Alčinu veselému povídání. Sám jí rád vyprávěl.

věl, co se přihodilo v zemi, co zažil a viděl, a její dětsky čistá mysl často našla pro různé věci objasnění, které její moudrý otec marně hledal.

Pozvolna mu začala být víc než dcerou; stala se jeho osvědčeným, spolehlivým přítelem, sluncem stárnoucího muže. Připadalo mu, že je nepostradatelná.

Dítě rozkvétalo v pannu a blížila se doba, kdy dospěje. Občas před Hualkara předstoupil nápadník, ale otec ho vždy s úsměvem odmítl a poradil mu:

»Nech ji ještě užívat mladosti, její srdce dosud neví nic o údělu ženy.«

Panna se o tom všem nedověděla nic, její duše snila sen blaženého dětství. Hrála si ještě s elfy, dováděla s trpaslíky a zvířaty v lese.

Jednou přišel z dalekého kraje potomek inky, kterého jeho otec poslal do hlavního města, aby si tam osvojil prastaré moudré vědění. Uata byl krásný na těle i na duši, pocházel z nejurozenější krve, byl ryzí a čistý. Když ho Hualkar spatřil, pronikla mu srdcem radost i bolest, protože věděl:

»Tento mladík mi vezme Alku! Je jí však hoden. Pokud to tak určil Bůh, nesmí jim mé osamělé srdce bránit, ale napřed musí ještě uplynout několik let, než budou oba starší a rozumní.«

A uměl to zařídit tak, aby se ti dva nikdy neuvíděli. Téměř nikdy nemluvil s dcerou o Uatovi a potají se radoval z toho, jak je chytrý.

Jednoho dne se vydala skupina děvčat do lesů na léčivé byliny. Alka znala nejskrytější místa, kde rostly nejvzácnější byliny. Šla stále dál a daleko od ostatních dívek, které se smály a štěbetaly, rozmlouvala se svými přáteli, malými bytostnými.

Zvolna kráčela podél bublavého potůčku, který se vinul mezi zelenými kameny do údolí. Najednou spatřila ležet uprostřed květin krásného mladíka. Pohodlně natažený a s rukama založenýma pod hlavou klidně spal. Polekaně se na něho podívala a obrátila se k odchodu.

Vtom se Uata probudil a jejich duše, ryzí a čisté, na sebe pohlédly jasněma očima. Oba v tu chvíli věděli, že je Bůh určil k sobě a že mají být jeden druhému pomocníkem a přítelem.

Nikdo z nich dosud nepromluvil ani slovo. Kývli hlavou, přátelsky se pozdravili a to bylo vše. Alka rychle odešla. Uata zůstal ještě dlouho v zamýšlení u potoka. Měl radost ze svého mladého života a radostně hleděl do budoucnosti. Řekl si:

»Hned zítra předstoupím před krále a požádám ho o tu líbeznou pannu. Kéž je mi Hualkar milostiv!«

Pomalů zamířil k domovu. Snesl se večer, zlatá Máti zmizela již dávno.

Ale co to? Do večerního ticha zaznívalo hlasitá změť hlasů. Na jednom místě se tísnili vzrušení lidé a ukazovali ven na moře, kde se blížilo velké množství lodí podobných obrovským labutím.

Ještě nikdy sem nepřipluly lodí. Jak byl pohled na ně krásný! Muži vyhlížející lodě jásalí jako děti a jejich volání zaznívalo daleko na moře. Lodě však zůstaly venku. Nastala noc, vyšly hvězdy. Muži se vraceli domů ke svým stanům a během chůze se smáli a rozmlouvali spolu. Před Hualkarem stáli staří, moudří rádci ještě dlouho v důvěrném rozhovoru.

MÝLÍTE SE, KDYŽ si myslíte, že Pizarro byl první, kdo pronikl do říše Inků. Nenapadlo vás, že Španělé měli legendární zvěsti o »zemi zlata« ještě dříve, než se ji vydali hledat?

Asi sedm set až osm set let před Pizarrem byly španělské lodí náhodou zahrnány k pobřeží Peru. Lidé, kteří se na nich plavili, přinesli nám a naši zemi cosi strašlivého. Až do jejich příchodu jsme neznali zbraně. Oni nás naučili záměrně usmrcovat lidi.

Musela uplynout dlouhá doba, než se země zotavila ze zpusťování a než se naše vyděšené duše opět vzpamatovaly. Mnozí, kteří se tehdy hrůzou pomátli, zůstali pomatenými.

Naše životní zkušenost nás naučila, že jsou lidé, jimž pohled na zlato a drahokamy pronikne do duše jako opojení a učiní z nich zloduchy.

Museli jsme před nimi uchránit naši svatyni. Naši přátelé, bytostní, znali radu, kterou jsme všichni marně hledali. Pomohli nám obrátit vody jednoho jezera tak, aby zcela naplnily údolí, v němž stál náš nejvyšší chrám. Také o této události budu ještě vyprávět, protože co nás tím potkalo, bylo horší než smrt.

KDYŽ SYNOVÉ SLUNCE opustili ráno chrám, vydali se na mořské pobřeží, aby se podívali na běloskvoucí lodě. Spatřili čilý shon. Z každé lodě spustili čluny s posádkou a všechny zamířily k pobřeží.

»Připlouvají, připlouvají!« jásalí muži.

Poslové spěchali ke králi, aby Velkému přinesli zprávu. Hualkar vyšel na pobřeží a uprostřed svých rádců čekal na čluny. Těšil se spolu s ostatními.

Když však cizinci vystoupili na břeh, Synové slunce se velmi podivili.

Zjistili totiž, že cizinci mají žlutý obličej, hnědočerné vlasy, lstivé oči a křivý pohled. I jejich oděv jim připadal velmi zvláštní, protože ruce a nohy měli obaleny železem a jejich hrud chránily železné pláty.

»Jsou snad tak slabí, že potřebují oporu? Bez ní by se jinak jejich kostra zhroutila?« uvažovali muži a vesele se přitom smáli. Cizinci začali mluvit. Ukazovali, ptali se, ale nikdo jim nerozuměl. Cokoliv řekli, vyznělo do větru.

Vtom předstoupil Hualkar, pozdravil cizince a nabídl jim k občerstvení jídlo a pití. Všeho dostanou dostatek, za chvíli to bude dopraveno na břeh. Ale ani cizí muži nerozuměli Hualkarovi, co říká, a vydali se k osadě.

Běda tomu dni! Zvědavě pronikli do každého stanu a jejich žádostivé, nečisté pohledy polekaly ženy i plačící děti a vehnaly ruměnec studu do tváří děvčat.

Plynuly dni. Cizinci se potulovali kolem jako bzučící hejna dotěrných brouků. Kamkoliv kdo pohlédl, nacházel všude žlutohnědé muže, kteří se smáli a křičeli hluboko do noci. Hualkar chtěl jejich řádění zamezit, ale odpověděli mu posměchem a jen se ušklíbli. Přicházely již stížnosti, že cizinci drzou, hrabivou rukou odcizili kameny, řetězy i misky a že ukradli rovněž ovoce a chléb.

Hualkar proto svolal všechny své věrné. V noci, až budou cizí chlapíci spát na svých lodích, poprosí v chrámu Boha o vysvobození z nouze. Připadalo jim jako dobré znamení, že právě dnes večer cizinci již brzy odpluli na své lodě.

Muži a mladíci se vypravili do chrámu. Noc byla velmi tichá, květiny vydávaly omamnou vůni. Všichni mlčky vstoupili do chrámu a jejich srdce naplnila vroucí prosba.

»Pane, zachraň nás před zkázou!« znělo mnohohlasně vzhůru k Věčnému.

Pak promluvil Hualkar. Napomínal ke klidu a nabádal lid k bdělé opatrnosti:

»Ochraňujte každý z vás své věci, a pokud můžete, v noci je zahrabejte! Jakmile již cizinci nebudou vidět zlato, odplují k jiným břehům. Ráno musíme vyslat posly do všech míst na pobřeží, aby ukryli zlato, než je cizinci uvidí.«

Ještě dlouho zůstali muži pohromadě a pak opustili posilněni chrám. Když se však blížili ke svým stanům, zaslechli zmatené, hrozné zvuky: sténání a nárek. Náhle protrhl ticho noci výkřik a za chvíli ještě jeden. Kolem chat se kradmo míhaly temné postavy. Mužů se zmocnila nevýslovná

hrůza. Hnali se na pomoc těm, kteří tady před chvílí zůstali sami bez ochrany.

Běda! Našli cosi strašlivého! Všechny stany byly vyloupeny. Cizinci si odnesli zlaté nádoby a předměty, radost a ozdobu jejich žití. Ale mnohem horší než tato zkáza byl pohled, který se naskytl jejich zděšeným zrakům: Ženy a děti ležely ve vlastní krvi! Byly napůl zmrzačené a některé ještě žily. Staly se kořistí nejnestydatější, nejhorší chlípnosti. Takto muži našli své nejmilejší.

Jejich dětské duše uchvátil prudký hněv. Brali do rukou kameny, kdekoliv je našli, vytrhávali je ze zídek a s křikem házeli po svých utiskovatelích. Téměř žádný se nemnul cíle. Nikdy předtím nezabíjeli lidi, teď jim ale stouplo opojení z prolité krve do hlavy.

Plni zuřivé bojechtivosti, s hlasitým řevem připomínajícím řev pum, hnali v nepřičetném vzteku cizince jako prchající stádo dolů k moři. Většina z nich unikla ve člunech, leckterý však utonul ve vlnách.

Když červánky na obloze věstily, že se blíží Máti, spěchali muži, otřese-ni ošklivostí, ke svým zničeným domovům. Mrtvé nechali ležet, napřed se museli podívat po ženách.

Běda, běda, ten nesmírný žal! Každý stan naplňoval nárek a pláč.

Hualkar, chvějící se starostí, spěchal do ložnice děvčat. Dosud nikdy do ní nevstoupil a dokonce i teď se mu zdálo hříchem překročit její práh. Starost o Alku, jeho miláčka, ho však hnala dál. Ještě doufal, že snad cizinci nedošli tak daleko, protože v ložnici děvčat bylo hluboké ticho.

Bylo to sice ticho, ale ticho smrti! Divocí cizinci zde řádili ještě hůř než v jiných domovech. Chvíli stál jako ochromen, pak však zatvrdil své srdce a začal hledat. Prošel vzdušnou halou, soucitně, jemně zavřel nejméně jedno oko, jež se v bolesti obrátilo v sloup, ale dívku, kterou hledal, nenašel.

Unikla strašlivé smrti? Uprchla? Byla uloupena? Nikdo nežil, aby mu odpověděl na jeho otázky.

Stůj, co to je? Uprostřed místnosti ležel jeden z nádherných modročer-ných copů, které bývaly jeho radostí, jeho tajnou pýchou! Zaštkal, zvedl drahocennou věc ze země a přitiskl ji ke rtům. Pak už v místnosti déle nevydržel. Obrátil se k odchodu.

U vchodu potkal Uatu s ustrašeným pohledem a strhaným obličejem. Beze slova k němu natáhl ruku, ve které svíral cop.

»Kde je Alka?«

Hualkar zavrtěl hlavou, nemohl promluvit.

»Hledejme ji!« navrhl Uata.

Dlouho oba marně hledali a pak Hualkara volala povinnost. Bylo nutné zařídit mnoho věcí, vždyť bez něho neměl lid vedení. Vykopali nespočet hrobů a za pohřebních zpěvů večer pohřbili mrtvé. V srdci měli hluboký smutek.

Ubité narušitele míru naházeli muži naplnění ošklivostí do moře! Ať slouží za potravu rybám.

Hualkara bylo zapotřebí současně všude. Na jednom místě ho žádali o pomoc, na druhém o radu. Zevně plnil své povinnosti, vyplývající z jeho vedoucího postavení, ale v nitru se cítil jako mrtvý.

»Alko, kde jsi? Co se s tebou stalo?« volala jeho duše v tísní a žalu. Nedostala však odpověď. Uata hledal, hledal celou silou své lásky, ale marně.

Příštího dne Hualkar svolal všechny muže. Poprvé je shromáždil ve městě, již ne v chrámu. Když byli pohromadě, vystoupil na kámen, pozvedl ruce a úpěnlivě prosil, aby se mu dostalo poznání, co mají dělat.

»Všemohoucí, vidíš, v jaké jsme se ocitli nouzi! Náš žal je tak nesmírně hluboký, že již nejsme schopni poznat, co s námi zamýšlíš, ó Pane! Příhodilo se nám cosi těžkého, to nejtěžší, že se to dá s těžkým snést. Naše stany jsou osamělé a pusté, srdce se nám chvějí hrůzou. Vlastní život už pro nás nic neznamená...«

»Pane, nechej nás zemřít!« zaznělo náhle ze zástupu.

»Zemřít, ano zemřít,« proběhlo jejich řadami, »nechceme už déle žít!«

Hualkar zvedl hněvivě hlavu.

»Nechejte mne mluvit s Bohem, naším Pánem, bez něhož jsme méně než prach!«

Znovu pozvedl ruce a modlil se. Pak se obrátil k mužům:

»Chcete snad zemřít jako zbabělci? Jistě, to by pro vás bylo snadné. Nemůžeme už ztratit nic víc než svůj život. Odhodíme jej, hodíme jej jako nepotřebný k nohám Toho, který nám jej dal. Myslíte to tak?«

Kolem dokola všichni mlčeli. Hualkar mluvil dál:

»Přátelé, tamhle šumí moře. Když se do něho vrhneme, učiní konec všemu trápení. Vábí i mě. Ale co potom? Podívejte se na své ruce! Jsou zbarvené lidskou krví, lidskou krví! Odvážíme se takto předstoupit před věčného soudce? Jsme tak poskvrnění, tak hluboko jsme se zapletli do viny a hříchu, že ještě nesmíme zemřít. Musíme odpykat, co se stalo, musíme žít!«

»To je příliš těžké!« volali mnozí.

Hualkar je chápal.

»Ano, Bůh to žádá proto, že je to těžké. Nemluvte již o umírání. Pomoz-

te mi při práci, kterou teď musíme vykonat. Naše stany jsou pusté a zne-
svěcené. Postavme si na jiném místě nové.«

Po dlouhé poradě se usnesli, že nová stavení postaví v sousedním údolí. Všechno, co je jim ještě milé a má pro ně nějakou cenu, vynesou ze svých starých domovů a pak opustí místo hrůzy. Až budou stát nová obydlí, oheň stráví místo, kde bývali tak šťastní a kde zažili takové neštěstí.

Ještě než se po modlitbě rozešli, Hualkar věděl, že jeho rada byla správná. Dal mužům práci; jen práce je teď mohla zachránit a z rozvráceného života vybudovat nový. Všichni se horlivě pustili do díla. Již tuto noc chtěli spát na mechu za kopcem v sousedním údolí.

Hualkar měl konečně čas myslet také na sebe. Vydal se ke svému stanu, sebral rohože, které mu zůstaly, a našel ještě stříbrnou přezku. Už se chystal odejít a vtom zaslechl šramot. Když vzlédl, uviděl děvčátko, jemuž ještě nebylo ani šest let. Visel z něho úplně rozedraný oděv.

»Dítě, kde ses tady vzalo?« zeptal se Hualkar.

Děvčátko zvedlo oči. Dala se v nich číst všechna hrůza, kterou prožilo a jež se mu vnořila hluboko do duše. Hualkara před pohledem dětských očí zamrazilo.

»Máš přijít,« řeklo děvčátko, vzalo ho za ruku a vedlo křovím a houštinami k blízkému lesu.

Konečně došli na skryté místo, kde u pramene seděl Uata. Jemu na klíně spočívala –

»Alko, můj miláčku,« zajásal utrápený otec a klesl na kolena vedle obou.

Byla to sice Alka, ale už ne to krásné, zářící, slunné královské dítě. Měla sněhobílé vlasy, oči plné žalu, rozedřené ruce a zmučené tělo. Hualkar vzdychl a objal dceru:

»Jenom ne tento pohled plný trápení a žalu!« zanaříkal. »Mluv, miláčku, promluv jen jediné slovo!«

Alka však tiše zavrtěla hlavou a po tvářích jí kanuly slzy.

»Netrap ji, nemůže mluvit,« pronesl Uata chvějícími se rty. »Pomoz mi zmírnit její strašné bolesti.«

A co mohla učinit starostlivá láska, stalo se. Odcházející duše se ale nedala zdržet. Alčiny oči ještě naposled rozjasnil pohled plný lásky, sklouzl z otce na přítele a pak se víčka ztěžka zavřela. Duše byla volná a směla vystoupit do světlých výšin.

Muži klečeli u zesnulé a plakali a modlili se. Neozvalo se ani slovo. Mlčky zanesli Alčino tělo do města a vykopali hrob. Sešli se všichni muži,

a jakmile spatřili inkovu dceru, ozval se kolem hlasitý nářek. Byla pro všechny tím nejkrásnějším, všem pomáhala a všichni ji měli rádi.

Když se snesla tichá noc, Uata tiše hovořil s otcem. Vyprávěl mu, jak našel dívku, která mu byla nejmilejší na zemi. Co se pak dověděl od dítěte, bylo možné v krátkosti sdělit, ale těžké snést.

Bestie v lidské podobě přivázaly Alku nádhernými modročernými copy k břevnu, aby s ní mohly dělat, co chtěly. Hlasitě volala k Bohu o pomoc, a proto jí jeden z těch bídáků vyřízl jazyk.

A když visela na břevnu jako bez života, sebrali cizinci poslední zbylé zlato, které mohli ještě najít, a pospíchali odtud. Ini, nebojácná dívka, vylezla z úkrytu. Došla k Alce, která právě procitla, a přeřízla copy, jimiž byla připoutána. Obě se pak vydaly k prameni v lese. Tam je našel Uata.

Po tomto vyprávění se na oba muže sneslo mlčení, jejich ruce se našly.

»Otče,« přerušil konečně Uata mlčení, »miloval jsem tvé dítě, dovol mi, abych byl tvým synem! Nikdy jsem z jejích úst neslyšel slovo lásky, nevyměnili jsme si polibek ani přísahu. Její láska mi zůstala dlužna život, ale smrt nás nerozlučně spojí!«

A Hualkar odpověděl:

»Ano, zůstaň u mne a pomáhej mi pečovat o můj ubohý, utrápený lid.«

UBĚHLO NĚKOLIK dnů. Staré sídlo muži spálili. Jen kamenné zídky, ohraničující mnoho pozemků, se celé začazené zvedaly hrozivě z trosek. Zídky a mnohé skalní hroby svědčily o události, která se zde odehrála.

Osířelí muži postavili nové, velké stany, ale stály zde smutně. Bydliště »Velkého« bylo osamělé. Nikdo již nepotřeboval vlastní domov.

Malou nebojácnou Ini poslal Hualkar ke svým přátelům, aby mohla ve společnosti děvčat rozkvést a zapomenout na hořké útrapy.

Hualkar svolal muže do chrámu, aby prosili Boha za odpuštění. Pravidl:

»Lidé a zvířata jsou Boží tvorové. Jestliže je z krvelačnosti usmrtíme, jsme před Božím okem zavrženi. Tak nás učí věčný zákon. Všichni jsme se provinili, protože se nás zmocnilo zuřivé nutkání zabíjet. Lidé v hněvu neprovádějí skutky, které se shodují se zákonem. Učinili jsme to však ve velké tísní. Proste úpěnlivě Pána, aby nám bylo odpuštěno.«

Když pak muži odcházeli domů, poznamenal jeden z nich:

»Lodě jsou pryč. Je dobře, že jsi vyslal posly, aby varovali lid v okolí, který netuší nic zlého.«

V NOCI UATA nemohl spát, jeho palčivé utrpení bylo ještě příliš živé. Potichu se zvedl z lůžka, vyšel ven a v hlubokém zamyšlení zamířil ke chrámu. Když si přitom vzpomněl na noc plnou hrůzy, spatřil opět před sebou prchavé obrysy postav, jak se plíží kolem obydlí, a domníval se, že znovu slyší pronikavé výkřiky.

Znenadání ho cosi pobídlo, aby se podíval bystřeji. Zastavil se. Tamhle se podél skal plíží lidé, skuteční lidé z masa a krve. Odkud se vzaly ty temné postavy? Kam tak potajmu směřují? Jdou do chrámu! Uata vykřikl, utíkal jako štvané zvíře zpátky do osady a volal:

»Muži, vzbudte se! Nepřítel nám chce uloupit i to poslední! Vzhůru ke chrámu, ke svatyni! Po zlaté výzdobě chrámu se rouhavě a žádostivě vzta-hují ruce. Chraňte ji, mužové!«

»Tak ne!« zvolal Hualkar velitelským hlasem, který byli ostatní zvyklí poslouchat. »Když se vrhneme na nepřítele, dojde ke krveprolití a vraždám. Pochybují, že bychom jim mohli zabránit, aby pronikli do svatyně. Poslyšte, co radím! Nejkratší lesní cestou pospíchejme tiše ke chrámu, vejděme do něj a obsadme vchod. Ostatní se pak uvidí.«

Muži ochotně následovali Velkého a v nejkratší době se jim podařilo shromáždit se nepozorovaně v chrámu. Jen Uata zůstal venku na hlídce, aby oznámil příchod nepřítele.

Muži rozsvítili několik lamp, a když se ozvalo Uatovo výstražné volání, začali pět vážně zpěvy zvučně stoupající k nebi. Cizincům zněl jejich zpěv nesmírně hroživě a v pověřivém strachu si mysleli, že v chrámu jsou duchové a bozi.

Mnozí strachem utekli, ostatní se ale shromáždili venku, v bývalém palmovém háji, a schovali se tam za kameny a balvany. Lid teď háj nazýval »zahrada zlého«. Cizinci se rychle poradili a potom vyslali zvěda. Jakmile se ale cizí zvěd přiblížil ke zlaté bráně, Uata ho prudce popadl pevnou pěstí.

Přátelé mu již chtěli přispěchat na pomoc, náhle však sjel dolů blesk a do dunivého rachotu hromu se vmísilo dunění z hlubin země. Země se začala silně chvět, s rachotem se otevřela a v zahradě zlého se objevily trhliny. Blesk stíhal blesk a dunění země přehlušilo smrtelné výkřiky nepřátel. Déšť silně bubnoval. Všechny bytostné mocnosti se spojily, aby ochránily posvátný chrám.

Když nazítří ráno seslala zlatá Máti své paprsky míruplně k lidem, udiveně hleděli na celou poušť.

Nepřátelé zmizeli. Jen před bránou ležel zvěd, jehož Uata srazil k zemi,

a vedle něho on sám, smrtelně zraněný. Muži ho chtěli láskyplně ošetřit, Uata však jejich pomoc odmítl:

»Nechte mě, přátelé, loučím se rád. Bez Alky je můj život neradostný! Jen kdybych mohl odejít s čistýma rukama! Ale já, jediný, kdo dnes zhřešil, už nesmím žít a odčinit, co jsem spáchal.«

»Bůh tě bude soudit,« utěšoval ho Hualkar, »Bůh, který tak milostivě uchránil chrám, poskytne milost i tobě!«

Když se Uatova duše odloučila od těla, svolal Hualkar lid do chrámu. Všichni cítili podnět, aby poděkovali Nejvyššímu za noční zázrak.

Později vykopali Uatovi hrob. Hualkar vyslal zvědy, aby pátrali po stopách cizinců. Zvědové našli i místo u moře, kde v noci přistály lodě a kde se uprchlíci opět nalodili. Ale nikoho z nepřátel již nebylo vidět. Pohltilo snad bouřící moře jejich pyšné lodi? Podařilo se jim vrátit se domů? Nikdo z mužů se to nedověděl, od toho dne však již nespatriili žádného cizince. Až teprve po staletích postihlo zemi nové neštěstí.

OD PŘEPADENÍ země cizinci uplynulo třikrát deset let. Hualkar zestárnul a hlava mu zbělela. Neznal již v životě radost, jen povinnost.

Jednoho krásného letního večera seděl osaměle na skále, jak často sedával, a hleděl dolů na osadu, kde vládl radostný shon. Mladíci se již dávno oženili. Přivedli si dívky z jiných osad. Jeden domov se řadil přitulně ke druhému a mezi stromy probleskoval dobře ohražený stan děvčat. Dole u moře si hrála výskající omladina. Žilo už jen málo lidí, kteří si uchovali v duši hrůzu oné noci. Zdálo se, že všichni jsou šťastní a veselí.

A přece se velmi mnohé změnilo. Velký brzy poznal, že lidu prospívá, když si muži volí ženy z cizích osad. Nařídil to proto a tento zvyk se udržoval již dlouho.

A ještě něco jiného se stalo obyčejem: Když inka žehnal svazku věrnosti, podal muži lesklou ostrou zbraň, aby mohl ochraňovat svou rodinu. Při převzetí blýskavého meče se musel zavázat přísahou, že zbraň tasí jen v nutné sebeobraně:

»Slyš mne, Nejvyšší, který sedíš na věčném trůně,
mé srdce a ruka jsou čisté jako ocel.
Všichni tvorové jsou pro mě posvátní,
nikdy nebudu prolévat jejich krev pro potěšení.
Přijde-li však do naší země nepřítel,

budu chránit ženu před strašným nebezpečím
a pak, Nejvyšší, dej této zbrani ostrost,
mé paži sílu a nepříteli smrt.«

Hualkar si zabrán do úvah vzpomněl na chvíli, kdy k němu přistoupil jeden bytostný a oznámil mu:

»Přicházím k tobě z příkazu Nejvyššího. Mám ti povědět, že musíš svůj lid připravit tak, aby byl schopen se bránit. Nyní sice cizinci zmizeli, ale jednou sem vtrhnou jiní. Přijdou z dychtivosti po zlatě a přepadnou tvůj bezbranný lid.

Proto jej připrav tak, aby byl schopen se bránit. Můžeme vás naučit kovat zbraně. Chceme vám také ukázat, jak se s nimi zachází.

Hualkare, vyber muže, kteří se mají naučit kovářskému umění, a zavolej mne, až bude vše připraveno.«

S pochybnostmi a úzkostí hleděl tehdy Hualkar na lesklé zbraně, které mu posel Světa ukázal. Není to snad svůdce ke zlému, který ho chce uvést v pokušení? Nebo přišel skutečně z Božího příkazu?

Přemítal o tom a modlil se tři dny a tři noci, až k němu přišel jeho duchovní vůdce a potvrdil mu slova bytostného.

Hualkar proto svolal muže k poradě a sdělil jim, co zažil. Když jim popisoval zbraň, velmi se divili.

»Zbraň je dobrá leda tak na kácení stromů, když budeme potřebovat trámy na stavbu domu!« prohlásil jeden.

Jiný se domníval, že by se jí mohla žnout píce pro dobytek. Pak by už nebylo potřeba pracně trhat trávu do zásoby na dobu dešťů.

Nikdo z nich nechápal, že by měli blýskavého ostří používat k usmrcování lidí.

Pak ale nastal radostný shon. Práce se ujalo mnoho silných mužů. Malí bytostní je poučovali. Jednomu muži ukázali, jak se vytvoří kovadlina a vykovávají těžká kladiva, jiným předvedli, jak dopravit z hor na denní světlo černé železo, a naučili je také, jak se kalí. Vznikly lesklé meče, blýskavé sekery na kácení stromů i ostré nože na řezání trávy a bylin. Na druhé straně údolí postavili u lesa kovárnu. Ozývalo se z ní do daleka bušení kladiv.

Změnilo se to u nás, pomyslel si Hualkar a vstal. Netáhlo ho to však ke stanům, ale do chrámu. Toužil po rozmluvě s Nejvyšším.

Když se pohroužil do tiché modlitby, přistoupila k němu světlá bytost. Celý prostor se naplnil jasem shůry. A světlý pravil:

»Blaze tobě, věrný, brzy splníš, co ti Nejvyšší přikázal. Pak budeš smět vejít do věčných říší a dokončit tam, co jsi zde začal.

Napřed je ale třeba vykonat ještě jedno dílo: do tohoto chrámu, který je zasvěcen Nejvyššímu, nesmí nikdy vstoupit nečistá noha, neboť je určen k nejsvětější službě. Skryj proto chrám před cizími zraky, ochraň svatyni a udrž ji čistou.«

A ještě dvakrát se světlý zjevil Hualkarovi a opakoval mu příkaz Nejvyššího.

Muži se dlouho radili, jak by měli splnit svůj posvátný úkol. Porada se protáhla na celé týdny a měsíce. Jeden radil to, druhý něco jiného. Až mladý inka, jehož Hualkar vychoval za svého nástupce, nenadále ukončil radění slovy:

»Máme přece dost přátel! Zeptejme se bytostných!«

Tak se stalo. A ti malí znali radu a pomoc.

Na cestách vedoucích ke chrámu muži navršili kameny a balvany a tímto způsobem je zahradili. Dříve než byl zasazen poslední kámen, vešli muži a ženy ještě jednou do chrámu, aby v něm naposled poděkovali Bohu. S bolestí v srdci vyprávěl Hualkar o tom, co již svatyně zažila a viděla. Lidé věděli, že je co nejtěsněji spjata s celým jejich životem a bytím. Teď přišlo rozloučení!

Ještě jednou se nesly zpěvy zvučně vzhůru k nebi. Byla zapálena všechna světla. Kameny a zlato sršely barvami na všechny strany. Hualkar pozvedl v modlitbě ruce, prosil o požehnání pro dílo oběti, prosil, aby Nejvyšší i nadále milostivě ochraňoval národ Inků.

Když skončil, bylo naprosté ticho. Náhle uprostřed místnosti stanul světlý zjev, viditelný lidem. Viděli, jak je nebesky jasný, a slyšeli slova:

»Když dnes na Boží přikaz
obětujete chrám Nejvyššího,
vězte, Synové slunce,
proč Bůh žádá tuto oběť.
Nikdy, co trvá země,
nebyl vystavěn takový chrám
a již nikdy nevznikne taková krása.
Proto se po jeho pokladech nikdy nesmí
vztáhnout hříšná ruka dychtící po zlatě.
Má být uchován čistý až do onoho vzdáleného dne,
kdy skončí všechna nouze a všechny strasti,

kdy se z nebe snese Holubice
a povede národy v nové říši.
Pak bude Bůh sám vládnout svému lidu.«

Všichni hluboce dojatí naslouchali a poté se vydali domů. Druhého dne, když slunce pozdravilo zemi, stáli muži vysoko na skalách kolem údolí. Mlčky a v modlitbě zasadili poslední kámen – pak se dali do díla přátelé. Pod muži se s hukotem a kлокotáním rozlévala voda do údolí. Přitékala zdaleka. Pomocníci jí důmyslně ukázali cestu a pečovali o to, aby se chrám nepoškodil.

Voda proudila celé tři dny a potom bylo údolí naplněno. Kus po kuse mizel chrám zrakům, veškerá krása se ponořila do vln.

Tři dny a tři noci stáli muži a s bolestí v srdci přihlíželi. Když konečně vlny pohltily chrám, ozvalo se kolem hořké štkání. Muži klečeli a plakali, dokud červenavý paprsek slunce poprvé neozlatil hladkou hladinu jezera. Pomalu se obrátili k odchodu. Byli unavení jako děti, které vyplakaly svůj žal.

Hualkar stál na břehu jezera, rozpřáhl ruce a žehnal:

»Pane, chrám je Tvým vlastnictvím. Pod Tvou ochranu poroučím svou zemi a svůj národ. Nyní jsem vykonal vše, co jsi mi uložil.

Odcházím rád. V zářivé, zlaté kráse vystoupí jednou svatyně z odplývajících vln.

Chvála a velebení...«

Slovo mu uvázlo na rtech. Staříčkový král Inků směl odejít.

*Já, Hualkar, bych ještě chtěl uvést přesné znění tehdejších příkázání
a zákonů.*

PŘIKÁZÁNÍ INKŮ

1

Nechť tvé činy, tvá slova a tvé myšlenky jsou pravdivé, čisté jako sluneční světlo!

2

Nechť je ti posvátné, co jsi slíbil, ať je to komukoliv.

3

Važ si každého tvora Nejvyššího: člověka, zvířete i rostliny. Má život jako ty.

4

Cti ženu, je květem myšlenek Nejvyššího. Jako listy chrání, vyživují a zastíňují květ, tak ochraňuj ty ženu.

5

Nenech žádný den uplynout bez práce, která prospívá všem.

6

Nechť je tvé srdce naplněno díkem! Čím jsi a co máš, dal ti Nejvyšší. Nezapomeň na to nikdy.

7

Nechť tvé konání oživuje veselá mysl! Zlatá Máti se směje, směj se i ty.

ZÁKONY INKŮ

1

Nahoře ve vesmíru trůní Nejvyšší; jemu jsme všichni podřízeni. Za své zástupce na zemi dosadil inky. Kde stojí chrám Nejvyššího, je inka ve svém úřadě činný jako kněz a král.

2

Všichni inkové jsou poslušni kněze-krále ve »Zlatém chrámu«. Ten je »Velkým« a má nejvyššího a nejmoudřejšího duchovního vůdce.

3

Všichni inkové jsou od dětství školeni a vychováváni pro své povinnosti.

4

Hodnost je dědičná: syn ji přebírá od otce, který však za pomoci svého duchovního vůdce zvolí vždy nejlepšího a nejschopnějšího ze svých synů.

5

Tak jako všichni inkové poslouchají »Velkého« bez odmlouvání a nekladou mu místo odpovědi otázku, protože vědí, že dostává pověření a rozkazy od Nejvyššího, tak poslouchá každá část národa svého kněze-inku.

Dovrší-li muž padesátý rok, vstoupí do kruhu starců a při slavnosti spojené s jeho přijetím inka rozhodne, zda bude »moudrým« nebo »mužem činu«.

Povinností »moudrých« je radit se s inkou o všem, k čemu je zavolá. »Mužové činu« dohlížejí na provádění rozkazů.

6

Každý muž z lidu má stejná práva, pokud žije čistě. Narodí-li se chlapec, zůstane do čtrnácti let ve stanu rodičů. Pomáhá matce a otci při práci.

Společně s ostatními chlapci se učí plavat, běhat a lézt. Především se učí *poslouchat*.

Když přijde čas jeho zralosti, přejde do stanu mladíků. Na každý stan mladíků dozírá muž činu. Zde se mladíci učí především pracovat, ale také se denně zdokonalují v tělesných cvičeních, kterým se již naučili.

Zpočátku musí noví obyvatelé stanu mladíků vykonávat každou práci, která se naskytne. Vyučující bystře pozoruje, k čemu se chlapec nejlépe hodí. Pak je v této práci pečlivě vyškolen: je přidělen jako pomocník mužům, kteří ji vykonávají.

V jednadvaceti letech se stává mužem, smí samostatně pracovat a obývá ložnici mužů. Smí si vyvolit ženu, a pokud chce, může si postavit vlastní stan. Jeho volba podléhá souhlasu inky. Inka této dvojici také požehná.

7

Práce je povinností a výhodou. Kdo má být za něco potrestán, nesmí po jistou dobu pracovat. Čím více a lépe někdo pracuje, tím je váženější.

Inka určuje, na čem se bude pracovat: zda se bude stavět chrám nebo silnice, zda se postaví nová obydlí, zaopatří potraviny, materiál na oděvy a tak dále.

Muži činu dozírají na to, aby se každá jednotlivá práce začlenila do celku. Každý muž koná svou povinnost na místě, na které byl postaven. Všichni vědí, že takto slouží Nejvyššímu.

8

Co kdo potřebuje pro sebe a pro svou rodinu, která s ním společně bydlí, opatří si u správce zásob.

Správce zásob se musí starat o to, aby bylo dost potravin a materiálu na oděvy, ale i kovů a kamenů k ozdobě oděvů a obydlí.

Správcům se jako pomocníci přidělují mladíci a muži, kteří se nehodí k žádné zvláštní práci.

9

Kdo již nebydlí v domě rodičů, je zásoben vším, co potřebuje.

10

V deseti letech opouštějí dívky dům rodičů, kde pomáhaly matce a učily se od ní.

V dívčím stanu, kde má vedení více žen, se učí zpívat, poznávat byliny, pozorovat dráhy hvězd a shromažďovat peří.

Jsou přidržovány ke každé ženské práci a pak jsou vyškoleny pro práci,

v níž jsou zručné: pletení rohoží, vyšívání, našívání per, pletení šňůr, šití oděvů a tak dále. Dívka bydlí spolu s ostatními v dívčím stanu, dokud ji některý muž nepožádá o ruku.

11

Synové a dcery inků obývají stejné stany jako ostatní chlapci a děvčata. Jsou vychováváni jako oni a účastní se všech prací.

Jen syn inky, který byl vybrán za nástupce, je otcovým žákem. Další synové inky jsou ve všem rovni ostatním.

Dcery inků se musí učit více než ostatní dívky. Učí se »uzlovat« a »rozvazovat«, připravovat léky, rozpoznávat nemoci a ošetřovat nemocné. Jejich hlavní prací je však čištění a zdobení chrámu.

Provdá-li se dcera inky, pracuje jako každá jiná žena v domě svého muže. Chránovou službu přestává vykonávat. Svých znalostí léčebného umění však musí používat ve prospěch všech. Na příkaz inky musí uzlovat, kdykoliv se mají odeslat zprávy, nebo je-li zapotřebí rohož pro chrám.

12

Žádná dívka nemusí následovat muže, jemuž není nakloněna.

13

Žena je muži posvátná. Muž ji chrání a živí.

Muž je přítelem a rádcem ženy. Žena se mu stará o stan a zdobí jej, dárkuje mu děti a vychovává je.

Jen společně jsou celkem před okem Nejvyššího.

14

Žádný den nemá začínat bez díku Nejvyššímu. Žádný den nemá končit bez díku.

*

Těmito zákony a sedmi příkázáními Nejvyššího jsme mohli náš národ po celá tisíciletí udržovat čistým, než získaly moc cizí vlivy.

Hualkar mlčí. Kruh se pro něho s hukotem uzavírá a vynáší ho vzbůru do země míru a pokoje.

A opět zaplane podivuhodná záře. Vidoucího zalévá světlo, které již zná. Tóny a barvy se formují ve slova a obrazy. Celý blažený píše, co je mu milostivě poskytováno:

PRVNÍ POZEMSKÉ SPLNĚNÍ
ZE SVĚTLA:
ABD-RU-SHIN

1. PERŠTÍ RODIČE

MEZI HORSKÝMI srázy se hrozivě tyčil skalní zámek. Při jeho stavbě byly pospojovány stejné kusy kamene a za základ se všude použila přírodní skála. Stěny velkých sálů často tvořily dvě skály. Jen velmi cvičené oko rozeznalo, co vytvořila příroda a co připojily lidské ruce. Pukliny ve skalách budovatelé zámku rozšířili v otvory. Běda nepříteli, který se odvážil přiblížit!

Při pohledu zdola se zdálo, že skály i zdi jsou šedé a zvětralé. Zblízka však bylo vidět, že kámen, protkaný šedými a bílými žilkami, má nádhernou červenou barvu. Holé skály se povznosly nad pásma stromů a keřů, bylin a květin.

Cizinec si musel myslet, že do zámku se nelze dostat. Nahoru vedla jen strmá, velmi nebezpečná stezka. Chodbami ve skalách, které se střídaly se síněmi a branami, se došlo až doprostřed skalního zámku.

Pracně srovnané nádvoří obklopovaly různé budovy, vyvolávající zdola dojem jediné obrovské stavby. Byly nesterpně vysoké a seskupené porůznu, jak to skály dovolily.

Směrem do nádvoří stavitelé pukliny ve skále zvětšili a vytvořili z nich otvory podobné oknům. Stály v nich truhlíky a z nich visely bujně kvetoucí tmavočervené a bílé květiny. Bylo vidět, že o ně pečují milující ruce.

U budov stály kamenné lavičky, pokryté pestrobarevnými koberci nebo měkkými beráncími kožešinami. Vše působilo dojmem velké zámožnosti.

Za budovami, kde se skála zvedala ještě dál vzhůru, bublal pramen. Vodu z něho zachycovali do několika kamenných nádrží. Proudila tak vydatně, že nádrže přetékały a voda se s šuměním a hukotem hnala do údolí.

Těsně u nádrží našly své místo stáje. Pro knížete a jeho družinu v nich byli připraveni nádherní koně nejlepšího plemene, ale malého vzrůstu. Zvykli si chodit po horách. Jistě a obezřetně se pohybovali po stezkách, které znali jen obyvatelé skalního zámku.

Dole v údolí ležely vesnice spadající pod vládu knížete. Odtud se přinášelo nahoru vše, co tam potřebovali. Perský kmen, jehož kníže bydlel ve

skalním zámku, byl divoký a svéhlavý, divoký a vzdorovitý jako tato skalní pevnost. Lidé však svého knížete milovali a přijímali jako samozřejmost, že všechno dobré a krásné patří jemu.

Proto také byly místnosti hradu vyzdobeny co nejnádherněji. Nohy se bořily do měkkých koberců. Všude se vyskytovalo velké množství zlatých svícňů, misek a mís. Lehátka z kožešin a pestrých tkanin zvala k odpočinku. Nashromáždilo se zde nesmírné bohatství drahokamů a jejich uspořádání svědčilo o smyslu pro krásu. Také zbraní bylo vidět mnoho: zvláštním způsobem tvarované meče, meče podobné dýkám, kopí a jiné vrhací zbraně, všechny posázené drahokamy.

Místnostmi se linula vůně růží. Dokud dole v údolí kvetla královna květin, nechyběly kněžně růže, aby jimi naplňovala své misky. Kromě toho ženy připravovaly z okvětních lístků růžový olej.

Muži žijící u knížete byli bojovníci, jimž svítila z očí odvaha a odhodlanost. Protože ale žili v kráse a harmonii ve službách knížecího páru, jejich divokost se zmírnila. Byli věrně oddáni svému vládci a kdykoliv by za něho s radostí položili život.

Když je vyzval k účasti na další z krátkých vojenských výprav, které dosud vždy skončily vítězně, zavládlo v jejich řadách nadšení. Dobyvačnost byla knížeti cizí. Pokud tasil meč, pak jedině proto, aby zabránil neoprávněnému zasahování jiných kmenů, potrestal loupež nebo ochránil utiskované. Celou duší se potom sám účastnil boje a povzbuzoval tak svou družinu.

Jestliže se odchod do boje podobal přípravám na radostný svátek, proměnil se návrat domů v jedinečnou slavnost. Muži zapálili ohně. Plály vzhůru k Mithrovi a měly mu děkovat za ochranu, kterou mužům poskytl. Vzhůru k Ormuzdovi se nesly děkovné zpěvy.

Obyvatelé pevnosti nosili v těchto dnech bílá roucha. Obličej ostrých rysů se ušlechtilě odrážely od bělosti pokrývek hlavy, které připomínaly turbany. Když někdo spatřil muže pohromadě, myslel si, že přišel na shromáždění knížat. Jestliže však zavítal mezi své lidi sám kníže, ukázalo se, že i tato ušlechtilost může být ještě překonána.

Zdalo se, že je celý naplněn posvátnou zbožností. S klidnou důstojností usedl na své místo mezi ostatní. Služebníci přinášeli pokrmy a pěvci pěli za doprovodu strunných nástrojů o válečných taženích a hrdinských činech.

Během jídla nikdo nepromluvil. I rozkazy se dávaly znamením rukou. Teprve když bylo zlaté nádobí sklizeno se stolu a z dýmek stoupal modravý kouř, rozproudil se hovor.

Tabule byla nízká, protože muži při jídle seděli se zkříženýma nohama na podlaze na měkkých, pestrých kobercích. K rozmluvě se pohodlně natáhli a užívali zaslouženého odpočinku.

Když kníže opouštěl své místo, všichni úžasně hbitě vstali a stoupli si se zkříženýma rukama ve dvou řadách proti sobě. Neukláněli se však. Každý pár očí radostně hleděl na knížete a kníže každého ze své družiny pozdravil zvlášť.

Kníže Ara-Mazdah byl krásný, asi padesátiletý muž vysoké, štíhlé postavy a jemných končetin. Jeho obličej měl lehký nádech bronzu. K němu se podivuhodně hodily tmavohnědé vlasy sepnuté zlatou čelenkou. Oči byly tmavohnědé a zářily velmi oduševněle, takže si lidé mysleli, že v nich mohou číst každou jeho myšlenku. Jeden ze zpěváků o nich pěl:

»Kníže vládne bohorovně v moci, síle a v moudrosti, avšak jen samotným očima řídí polovinu říše.«

Vznikl nespočet zpěvů k jeho chvále. Uchovaly se několik tisíciletí a také jeho jméno žije ještě dnes, neboť je známo jméno Ahuramazda, druhé pojmenování Ormuzda.

RUKA, KTERÁ sáhla po koberci zakrývajícím dveřní otvor, byla úzká a ušlechtilého tvaru, na muže velikosti knížete velmi malá. Byla však zvyklá uchopit ledacos, a co uchopila, dovedla udržet.

Kníže, jehož následovali dva služebníci, prošel v zamyšlení několika chodbami, napůl vytesanými ve skále a napůl vyzděnými, až dorazil do nejkrásnější části hradu, domu žen, ke kterému byly připojeny místnosti kněžny a jeho vlastní místnosti.

Z jedné komnaty zazníval tichý ženský zpěv. Ara-Mazdah okamžik naslouchal a jeho tvář zjasnil šťastný úsměv. Pak krátce zavolal – znělo to jako ohlášení návštěvy – a vstoupil dovnitř dveřmi, zakrytými těžkými koberci.

Zalilo ho sluneční světlo, ovanula ho libá vůně a pozdravila ho krása a láska.

Místnost, do níž kníže vstoupil, měla větší okna než ostatní místnosti. Byla před nimi napnuta bílá látka, která tlumila příliš oslňující paprsky, chránila před dotěrným hmyzem a halila celou komnatu do kouzelného světla.

Naskytl se mu rozkošný obraz. Ara-Mazdah zůstal několik vteřin stát, aby jej v sobě zachytil v celé jeho líbeznosti.

Na lůžku pokrytém sněhobílými beránčími kožešinami seděla kněžna. Kolem její postavy se v četných záhybech vlnilo světlemodré hedvábí. Přepásala si je zlatým pásem, zdobeným modrými drahokamy. Stejně drahokamy zdobily zlatou čelenku, která obepínala kněžnino čelo a držela pohromadě její dlouhé tmavé vlasy.

Úzký obličej kněžny se vyznačoval nevšední krásou. Právě se skláněla se zjasněnou tváří nad dítětem, které jí leželo na klíně. Na pozdrav manželovi zvedla hlavu a pohlédla na něho fialkově modrýma, zářícíma očima. Tato záře ale nebyla jen v očích, jako nadpozemský třpyt se šířila kolem matky i dítěte. Zdálo se, že přichází shůry a opět proudí vzhůru.

Kníže ji viděl již často. Teď mu byla obzvlášť nápadná. Možná, že pro ni byl vnímavější než jindy, neboť měl srdce naplněno zprávou, kterou dnes uslyšel.

Téměř uctivě pozdravil manželku a sklonil se nad malým, několik týdnů starým synem, jenž se mu navenek úplně podobal, jen planoucí záře očí připomínala matku.

Kněžna Dijanitra zvedla chlapce a podala ho manželovi. Silný muž ho opatrně vzal do náručí, a jak držel drobné tělíčko v rukou, zaplavila ho slast z toho, že jej má, až se téměř zachvěl. Jeho syn! Jeho dědic! Jeho nástupce! Tento drahocenný klenot patří jemu, byl mu svěřen, aby ho vychoval v muže, v knížete, který povede svůj lid a obšťastní jej.

»Omaramé,« zašeptal něžně a opatrně položil maličkého opět na matčina kolena.

Kníže Ara-Mazdah byl podruhé ženat. První manželství, které uzavřel v útlém mládí na přání svého otce, zůstalo bezdětné. Již před mnoha lety je rozloučila smrt. Od té doby žil kníže osaměle uprostřed svých věrných a hroužil se stále více do myšlenek o životě po smrti, do vědění o Božství.

Jeho lid však požadoval dědice a nutil ho, aby se podruhé oženil. Tentokrát chtěl volit sám. S bdělými smysly se rozhlížel kolem sebe, až našel, co hledal: pannu, u níž se čistota srdce a dobrota vyrovnala její vnější kráse. Že byla jen dcerou šlechtice a nepocházela z knížecího rodu, knížeti nezabránilo, aby se s ní neoženil.

Již dva roky byla jeho ženou, světlem jeho domova a téměř zbožňovanou kněžnou jeho lidu. Před několika týdny se jeho štěstí dovršilo, když do skalního zámku zavítal malý Omaram. Právě o tom teď chtěl kníže mluvit se svou manželkou. Příliš hluboce se ho dotklo, co se dnes dověděl.

Posadil se vedle Dijanitry a rozhovořil se:

»Když jsem se dnes ráno vracel domů z obhlídky, zastavil jsem se

v chaloupce staré Suji. Slyšel jsem, že ta věrná služebnice mé matky umírá. Vzpomínáš si ještě na ni? Když se Omaram narodil, strávila celou noc zde nahoře na zámku, aby ti byla nablízku.«

»To dobře vím,« řekla kněžna. »Myšlenka, že dobrá stařenka je zde, pro mne byla nesmírnou útěchou. Dospělo to s ní skutečně tak daleko, že smí odejít?«

»Ano, připravuje se na svou poslední cestu a očekává umírání klidně a téměř radostně. Šťastný je ten, kdo po životě, který prožil dobře, smí s takovou důvěrou kráčet vstříc věčným zahradám.«

»Mohl jsi pro ni ještě něco udělat?« chtěla vědět Dijanitra.

»Ne,« odpověděl kníže zamyšleně, »nemohl jsem pro ni udělat nic. Zato ona mi při loučení pověděla něco, co je možná cenným darem pro nás oba.«

Jemně k sobě přivinul ženu sedící vedle něho a téměř zbožně pokračoval:

»Náš syn se narodil v poledne, kdy slunce stálo nejvýš. Suja byla v tu dobu na nádvoří a hleděla vzhůru ke tvým oknům. Náhle spatřila, že nad střechou krouží s klidně rozepjatými křídly bílý, nepřilíš velký pták, jakého zde neznáme. Pak se ve vzduchu téměř zastavil. Suja řekla, že něco tak zvláštního ještě nikdy neviděla. Nakonec se snesl před tvé okno. Teprve když bylo oznámeno, že se nám narodil syn, rozepjal bílý pták perutě a odletěl, ne však vodorovným směrem jako jiní ptáci, ale vznášel se stále výš a výš, až ho už stařenčiny oči oslněné září nemohly dál sledovat.«

»To je zvláštní,« podivila se kněžna, »o bílém ptáku se mi před Omaramovým narozením často zdálo. Je mi líto, že mi Suja o něm nevyprávěla a že jsem se jí nemohla zeptat, jak vypadal.«

»Suja řekla, že ho předtím viděla již jednou, asi čtyři měsíce před tím, než se naše dítě narodilo. I tehdy se vznášel nad zámkem. Ale tenkrát tomu nepřikládala význam.«

»Domnívá se snad, že tento pták je pro našeho maličkého dobrým znamením?«

»Musela bys být u toho, když na mne upřela oči, které se umíráním již staly vědoucími, a pronesla tiše, ale tak určitě, jak nikdy předtím nemluvila: »Kníže, tvůj syn je darem bohů! Oni ti ho svěřili. Je určen k velikému úkolu. Ochraňuj ho, aby vyrostl k požehnání pro lidi. Pták je poslem a znamením bohů. Jeho čistá bělost zaručuje, že se k tvému dítěti nemůže přiblížit žádný zlý duch. Požehnan budiž tvůj syn, který je současně synem věčných zahrad!« «

Kněžna tiše dodala:

»Již několik dní vím i já, že Omaram není obyčejné dítě. Když spí, jeho lůžko stále obklopuje jemný světelný obláček. Jakmile se podívám blíž, obláček se rozplyne a jsou z něho nesčetné malé, světlé bytosti, které se vznášejí kolem dítěte. Podívej, dokonce i teď, kdy maličký spí u mne, stojí taková nebeská bytost vedle něho. Nevidíš ji?«

»Nevidím nic,« přiznal kníže s politováním, »ale mám radost, že ty máš oči, které jsou otevřeny pro dary bohů. Kdyby to bylo možné, byl by mně můj syn ode dneška ještě milejší a dražší!«

Do starého skalního zámku opravdu zavítalo štěstí a zdálo se, že je pro smrtelné lidi téměř příliš velké! Děťátko rostlo a prospívalo a s ním rostla i radost rodičů. Bylo to velmi zvláštní dítě, v tom se shodovali všichni, kdo je směli spatřit. Křičelo zřídka, zato na jemných tazích jeho obličeje většinou spočíval slunný úsměv. Jakmile Omaram uviděl matku, přešel jeho úsměv v jasot. Tento úsměv! Hluboce se vryl do matčina srdce. Dokud pobývala na zemi, nezapomněla na něj.

Dítě pohlíželo na svět velkýma, vědoucíma očima. Bylo to zvláštní: člověk se do nich podíval, a přesto pak nedovedl říci, jakou barvu mají. Záře, která z nich vycházela, byla příliš silná. Matka prohlašovala, že jsou zlaté. Kníže Ara-Mazdah se tomu smál, ale ani on to neuměl vyjádřit lépe.

Všechno myšlení rodičů se točilo kolem syna. Zatímco pro matku byl důležitý každíčký životní projev dítěte a s největší obětavostí pečovala o to, aby se cítilo dobře, otcovy myšlenky mířily do budoucnosti.

»Až bude Omaram větší,« tak obvykle začínaly všechny hovory, které vedl sám se sebou. Pro onu dobu otec spřádal nespočet plánů.

VE SKALNÍM ZÁMKU zavládl velký neklid. Došla zpráva, že jakési dravé zvíře přepadává stáda v údolí. Noc co noc vniká do ohrad, roztrhává dobytek a leká zvířata na pastvě. Stížnosti pastýřů přiměly knížete, aby uspořádal loveckou výpravu. Všichni muži se jí přirozeně chtěli zúčastnit. Kníže určil na ochranu skalního zámku pouze několik členů své družiny, ostatní ho mohli doprovázet.

Loučil se s ženou a s dítětem. Ale dosud nikdy mu loučení nepřipadalo tak těžké jako dnes. I kněžna, jak se zdálo, je brala vážněji než jindy.

»Je opravdu nutné, aby ses vydával na lov i ty?« zeptala se lítostivě. »Dravé zvíře může skolit každý obratný lovec. Prokazuješ mu příliš mnoho cti, když je chceš zneškodnit sám!«

»Nejedu s ostatními kvůli dravému zvířeti, Dijanitro,« vysvětloval Aramazdah, »jde o mou vážnost. Ještě nikdy jsem při takových výpravách nechyběl. Kdybych dnes zůstal doma – a opravdu bych to udělal raději – mohlo by se říci: podívejte se, kníže stárne. K tomu ještě nesmí dojít. Dokud Omaram nevyroste, musím vydržet. Vid', že to chápeš?« dodal láskyplně.

Kněžna přikývla. Žádná oběť, kterou museli přinést kvůli dítěti, nebyla příliš těžká. Temné dunění velkého gongu zavěšeného u brány oznamovalo, že lovecká výprava je připravena k odjezdu. Kníže rychle objal manželku i syna a spěchal ke svým mužům.

Kněžna Dijanitra přistoupila k jednomu z velkých oken a rychle odhrnula závěs, který je zakrýval. Oběma rukama zvedla chlapce do výše a zvonivé volání přimělo knížete, který právě nasedal na koně, aby pohlédl vzhůru. Jako z rámu zářilo mu vstříc vše, co na zemi miloval. Srdce mu zaplavil dík za tolik štěstí a s veselou myslí odjížděl na lov, z něhož se mohl vrátit teprve příštího dne.

»Teď je otec pryč, můj maličký,« povzdechla si kněžna, když chlapce opět pečlivě ukládala na klíně.

Jako by jí dítě rozumělo, zvedlo k ní zářící oči a usmálo se.

»Omaram, mé štěstí, má radosti, ty nikdy neodejdeš od matky, vid'« řekla Dijanitra mazlivě. »Alespoň ještě dlouho, dlouho ne! Napřed musí náš syn vyrůst a zesílit. Tak dlouho zůstane u matky a přispěje k tomu, že bude veselá, šťastná a dobrá. Dobrá! Ach ano, člověk se musí stát dobrým, jestliže má poděkovat bohům za tolik požehnání. Jde to samo od sebe, když na tebe člověk jen pohlédne, ty dare nebes!«

Do místnosti vstoupily tak jako každý den kněžniny ženy. Malý princ byl uložen na měkké lůžko a kněžna se spolu se ženami pustila do výšivky, která měla zdobit plášť knížete.

V práci a povídání uplynul den. Když se skláněly večerní stíny, postaraly se ženy o Omarama a sama matka ho uložila ve své komnatě. Zanedlouho ulehla ke spánku i ona. Cítila nevysvětlitelnou, tíživou únavu.

V noci se probudila a připadalo jí, jako by zaslechla šramot. Její první pohled směřoval k lůžku dítěte. Nestojí tam snad světlá postava? Jak často to již zažila! Tentokrát se jenom zdála být mnohem větší než malé nebeské bytosti, které jindy střežily chlapcův spánek. Nu, Omaram roste, a proto byli možná vysláni i větší strážci. Tak uvažovala rozespálá kněžna a opět upadla do hlubokého spánku.

Když se druhého dne ráno probudila později než obvykle, bylo lůžko dítěte prázdné! Toho se služebnice dosud nikdy neodvážily. Na kněžnino

pohněvané volání ženy rychle přispěchaly, ale tvrdily, že žádná z nich nevstoupila do místnosti, ani prince neviděla!

Začalo překotné vyptávání a hledání. Někdo přece musí vědět, kde chlapce najít! Zděšení ale vzrůstalo minutu za minutou. Nikdo nevěděl o princí Omaramovi ani to nejmenší. Žádný ze strážců nepozoroval nic neobvyklého. Počáteční zděšení a neklid se změnily v těžkou starost a zoufalství. Každý hledal a pátral. Zjistilo se, že brány zůstaly v noci zavřeny. Žádným z těžkých kamenných kvádrů nebylo hnuto.

Začalo se šuškat a šeptat. Jestliže princ zmizel, mohl být jediné uloupen. Pokud došlo k loupeži, mohl ji provést jen ten, kdo se v zámku vyznal naprosto přesně.

Kdo dnes ráno opustil zámek? Kdo chybí? Scházeli dva služebníci, na které bylo spoolehnutí. Jeden z nich se ale právě vrátil z údolí, kam odešel již včera večer pro potraviny.

Druhý nepřítomný, osobní služebník knížete, byl vlastně mimo jakékoliv podezření. Kdo však mohl vědět? Nebyl třeba podplacen? Kdo by ho ale podplatil? Kdo mohl mít zájem na tom, aby dítě zmizelo? Jedině bratr knížete, který žil v naději, že Ara-Mazdah zemře bezdětný a zanechá říši jemu, Oru-Mahovi. Jeho vlastní říše mu ještě nikdy nestačila.

Až sem dospěly dohady, když se kníže krátce po poledni vrátil z úspěšné lovecké výpravy a bez sebemenšího tušení vjel na zámecké nádvoří. Jeho veselé volání nevykouzlilo rozkošný obraz v okně, na který se celou dlouhou jízdu těšil. Naopak, zdálo se, že při jeho příjezdu všichni zmizeli, služebníci i ženy. Nádvoří a komnaty byly jako po vymření. Dosud se nestalo, aby mu někdo z jeho průvodců musel podržet bránu a odvést koně!

Liduprázdnými síněmi pospíchal až do domu žen. Tam zastihl plačící a naříkající ženy. Zmocnila se ho předtucha velkého žalu. Neměl téměř sílu odhrnout koberec na dveřích. Co asi uvidí, co se bude muset dovědět?

S bolestným výkřikem mu kněžna přispěchala naproti a vrhla se mu do náručí. Hledala útěchu a pomoc. Jí, vždy tak zdrženlivé, se nyní zmocnilo tak prudké pohnutí? Muselo se stát něco hrozného.

»Kde je náš syn? Kde je Omaram?« zeptal se téměř bez dechu.

»Je pryč, uloupili ho, zmizel!« naříkala Dijanitra, ale musela to mnohokrát opakovat, než otec pochopil smysl jejích slov.

Když mu sdělila všechno, co věděla, od zmizení dítěte až po marné hledání a neurčité domněnky žen a služebníků, vytrhl se kníže z tíživého strnutí. Bylo nutné jednat.

Zvuk kovové desky svolal všechny obyvatele zámku. Hlasem, který byl

hrůzou téměř zlomený, kníže oznámil, co se za jeho nepřítomnosti stalo. Nejprve podrobil výslechu strážce a služebníky. Vypτάval se co nejpřísněji i svého osobního služebníka, který odjel na jeho vlastní příkaz a mezitím se vrátil. Ale všechno bylo bezvýsledné.

»Dítě přece nemohlo zmizet vzduchem,« zvolal kníže, »musely je odnést lidské ruce, protože s sebou vzaly i závoj, polštářek a přikrývky, dokonce i potravu, připravenou pro dítě. Ten, kdo dítě unesl, neměl v úmyslu je zavraždit, nezamýšlel jeho smrt. Kdo z toho může mít užitek, jestliže dostane dítě do rukou?

I když je pro mne těžké uvěřit, že únos zavinil můj bratr, tvrdím s vámi, že on je jediný, od něhož se něco takového dalo očekávat! Poslyšte, co jsem se dověděl před několika dny, ale chtěl jsem to zatím uchovat v tajnosti. Můj vezír dostal zprávu, že bratr proti mně shromažďuje vojsko, aby se zmocnil mé říše. Je možné, že se nejdříve pokusil vzít k sobě prince jako rukojmí, aby mě bez prolévání krve donutil odstoupit.

K jeho dvoru musí spěchat spolehliví poslové a pokusit se dovědět, zda je tomu tak. My ostatní musíme projet na koních lesy a ve všech údolích a domcích se poptat, jestli někdo neviděl nebo neslyšel něco, co by nám pomohlo prince najít.«

A jak kníže poručil, tak se stalo. Začalo nové zoufalé hledání. Za několik dní se poslové vrátili. Díky své obratnosti a věrnosti zjistili, že bratr knížete skutečně zamýšlel uloupit a usmrtit prince.

Kníže Oru-Mah považoval za výhodnější zabít chlapce, který jako následník trůnu měl právo získat vládu dříve než on, využít zármutku, do něhož by pak kníže upadl, a říši dobýt, než nejprve vést jednání, která by nejspíš skončila bezvýsledně.

Tento zlý plán však zhatily pověsti o tom, že princ zmizel. Také v sousední říši kvůli tomu zavládlo velké zděšení, protože se domnívali, že prince ukryl sám kníže, aby ho uchránil před úklady.

Zmatek, neklid a smutek každým dnem vzrůstaly. Kníže již téměř nebyl schopen vydávat potřebné rozkazy. Odmítal jídlo a pití, spánek se mu vyhýbal.

Naproti tomu kněžnu Dijanitru, zemdlanou žalem, postihla nevysvětlitelná ospalost. Hodinu za hodinou, den za dnem ležela nehybně na lůžku a neotvírala oči. Když zoufalý manžel klesl vedle jejího lůžka na kolena a úpěnlivě ji prosil, aby od něho neodcházela i ona, nijak to na ni nepůsobilo. Zdálo se, že ani nezpozorovala, když se nad ní sklonil kněz znalý léčení, aby zjistil, zda ještě dýchá.

Konečně kněžna opět otevřela oči, jasně a přívětivě se rozhlédla kolem sebe a tichým hlasem, který ale zněl svěže, si přála vidět knížete.

Radostně dojatý Ara-Mazdah vyhověl jejímu přání. Když vstoupil, kněžna se posadila a natáhla k němu ruce.

»Mám pro tebe radostnou zprávu, manželi!« pravila tiše.

Kníže se chvíličku obával, že snad nesmírný žal způsobil, že se jeho žena pomátla. Když ale uviděl její velké, zářící a jasné oči, které na něho upřela, když jí kolem úzkých rtů opět pohrával spanilý úsměv, bylo to pro jeho utrápené srdce jako vysvobození a téměř šťastný se posadil na sedátko vedle lůžka, aby vyslechl její zprávu.

»Byla jsem daleko odtud,« začala Dijanitra vyprávět tichým hlasem. »Směla jsem vidět našeho chlapce. Je dobře ukrytý v zemi, která je mnohem, mnohem krásnější než naše. Daří se mu dobře. Je o něho co nejlépe postaráno. Pečuje o něho Is-ma-el, znamenitý starý muž. Nechybí mu nic.«

»Zdá se, že ti stačí, že mu nic nechybí!« zvolal kníže užasle. »Cožpak už po něm vůbec netoužíš? Můžeš snad postrádat syna?«

»Ano, mohu!« odpověděla kněžna a oči jí zářily. »Jen poslouchej dál. Starý muž mi směl vyprávět, že dítě unesl na příkaz svého Boha. Při únosu mu museli pomáhat andělé Boží, jinak by nebyl možný.«

»Jeho Bůh mu to poručil?« přerušil ji kníže znovu a nevěřicně zakroutil hlavou. »Co je nám po jeho Bohu? A proč naši bohové tento dar nebes neochraňovali lépe?«

»Nesměli,« ujistila ho Dijanitra, »jeho Bůh je nad našimi bohy a může jim poroučet, co mají dělat. A jeho Bůh chce, aby dítě vyrostlo tam, kde o Něm bude slyšet a kde bude vychováno ve víře v Něho. Pak má Omaram zdědit nádhernou říši a stát se knížetem, který nebude mít sobě rovného.«

»Naše říše mu nestačí?« zabručel otec. V jeho hlase však již neznělo zoufalství, spíše údiv nad tím, co slyšel.

»Ne, naše říše je příliš malá a ani nevěříme v Boha, který je nade všemi bohy. A kdyby náš syn zůstal zde, dal by ho Oru-Mah usmrtit. To starý muž věděl zcela přesně.«

»A teď jsi ráda, Dijanitro?« zeptal se kníže.

»Ano, manželi, velmi ráda. Miluji našeho syna tolik, že mohu snést odloučení od něho, jestliže je to pro jeho dobro.«

»A já ho mám tak rád, že mi odloučením od něho téměř puká srdce,« přiznal otec a bylo cítit, že mluví pravdu. »Ale budu se od tebe učit být tak nesobecký, jako jsi ty.«

Manželé dlouho mlčeli, každý se obíral svými myšlenkami. Oba získali klid a důvěru.

»Připadá mi, jako by Omaramovi druhové, kteří si s ním hrávali, ještě vlétali do této místnosti a vylétali z ní ven,« zašeptala náhle kněžna.

Pak se ujal slova kníže:

»Teď, když máme jistotu o tom, kde pobývá náš syn – a ani na okamžik nepochybuji, že všechno, co jsi viděla, je pravda – musíme přirozeně pátrání zastavit. Co mám oznámit svým věrným a co lidu? Mají právo dovědět se, proč jsme se tak rozhodli.«

»Jsi povinen jim říci pravdu. Ničemu jinému nebudou rozumět. Nesmějí o nás pochybovat. Pověz jim, co jsem ti vyprávěla, a budou se radovat s námi.«

Protože se ti, kdo pátrali, měli stejně dostavit dnes večer, mohl kovový zvuk gongu snadno svolat všechny věrné i služebnictvo. Jak se divili, když jim kníže prostými, přesvědčivými slovy oznámil, co se dověděl od manželky. Nikdo o té zprávě nepochyboval. S upřímným srdcem želeli ztráty prince, ale převládla radost z toho, že je naživu a že je dobře chráněn.

UPLYNULO SEDM dní a ráno se kněžna probudila celá blažená. V noci směla opět spatřit svého syna a jeho ochránce. O něm se nemohla manželovi dost navykládat.

»Pověděl mi o svém Bohu. Smím ti o tom vyprávět.«

Dijanitra nadšeně líčila všechno, na co si dokázala vzpomenout, a skončila slovy:

»Za dalších sedm dní ho budu smět opět spatřit!«

To se nyní opakovalo každý týden a pro kněžnu, jejíž život začal být dvojnásob osamělý, to bylo velkou útěchou. Kníže Ara-Mazdah se totiž rozhodl, že předejde svého nevěrného bratra a dá mu pocítit svou moc. Válka, která se v horských roklích nerozhodla v jedné bitvě, ale představovala spíše řadu šarvátek, se protáhla a skalní zámek zůstal dlouho osamělý.

Když se kníže konečně vrátil jako vítěz domů, měli si oba manželé mnoho co vyprávět. Všechno ale muselo ustoupit kněžninu vyprávění o Omaramovi. Daří se mu dobře a vyvíjí se skvěle. Je tak krásný, že září mnohem jasněji než světlé postavy, mezi nimiž pobývá.

»Nejmenuje se již Omaram,« pronesla Dijanitra s lítostí. »Samozřejmě, pro tyto muže už není radostí srdce. Říkají mu teď Syn Světla, jak mi stařec vysvětlil.«

ODE DNE, KDY Omaram přišel ve skalním zámku na svět, uplynuly dva roky. Kněžna doufala, že toho dne bude smět dítě spatřit, její naděje se však nesplnila. Zdálo se, že je to možné jen každých sedm dní. Lhůta opět uplyne teprve příští noc.

Kněžna se plná očekávání uložila ke spánku. Netrvalo dlouho a ucítila, jak je jemně, ale neodolatelně pozvedána vzhůru. Tak podivuhodně neprožila své vidění dosud nikdy. Z velké výšky, jak odhadovala, mohla pohlížet na zámek.

Uviděla sebe samu, jak leží na lůžku a klidně spí. Do místnosti vstoupil její manžel. Při svitu visací lampy hořící v nohách lůžka ho dobře poznala. Zdálo se, že jí chce něco sdělit. Vzal ji za ruku, ale spící postava se nepohnula.

Cožpak nepozoroval, že není přítomna? Že tam dole leží jenom její tělesný obal? Zakroutil hlavou a na okamžik se sklonil nad spící ženou, jako by naslouchal jejímu dechu. Pak opět odešel.

Tento obraz zmizel a kněžna pod sebou spatřila palác, který již dobře znala a kde žilo její milované dítě.

»Omaram, radosti mého srdce!« zašeptala.

Směla se snést dolů a přistoupit k jeho lůžku. Ležel natažen a klidně spal. Na tvářích mu kvetly růže zdraví a veselé mysli a od nich se odrážely dlouhé řasy.

»Ó, můj synu, můj milovaný synu,« zašeptala kněžna. »Kéž ti tvůj Bůh požehná a učiní tě šťastným.«

»On je požehnaný,« zazněl hlas vedle ní.

Vzhlédla a zpozorovala starce, který k ní před chvílí tiše přistoupil. Dále jí pravil:

»Je požehnaný, neboť je to Syn živého Boha! Přesto nebude zde na zemi šťastný. Přinese však dolů štěstí a požehnání.«

Poslední slova kněžna nevnímala, protože začátek jeho řeči pro ni byl příliš uchvacující.

»On že je Syn Boží? Je to přece náš syn! Já jsem ho zrodila. Je synem Ara-Mazdaha! Jak potom může být Synem Božím!« ptala se téměř bouřlivě.

A stařec stále znovu a znovu vysvětloval s nesmírnou trpělivostí a láskou Boží tajemství, jak se část pravěčného Boha stala člověkem, až Dijanitra pochopila. Přijala svým cítěním, co jí bylo zvěstováno.

S blaženým úsměvem pozvedla k Is-ma-elovi obličej smáčený slzami:

»Pak musíme kníže i já z nehlubšího srdce děkovat Bohu, že právě nás

považoval mezi všemi lidmi na zemi za hodny, svěřit nám svůj klenot na celý rok! A já blažená matka jsem směla tomuto Synu Božímu pomoci vytvořit tělo, směla jsem ho živit a opatrovat ho!«

»Za to budeš požehnána na věky věků, Dijanitro,« pravil Is-ma-el vážně. »Přijde také doba, která je ještě vzdálená, kdy budeš smět opět spatřit svého syna. Poznáš ho, neboť matčin zrak vidí bystře. Nebudeš ho však již nazývat synem, ale Pánem a králem! Nebudeš mu již říkat Omaram ani Abd-ru-shin, jak to my dnes činíme na Boží příkaz, nýbrž budeš ho nazývat jménem všech jmen: Imanuel! A padneš před Ním na kolena a budeš Ho vzývat!«

Kněžna mlčela, byla příliš pohnuta tím, co slyšela. Is-ma-el pokračoval:

»Jsi dnes u nás naposled. Svě dítě budeš dál vídat již jen ve vzpomínkách až do onoho vzdáleného dne, kdy se opět setkáte.

Nemáš však nic postrádat. Porodíš syna, který má být radostí a štěstím vašeho stáří. Bude dědicem vaší říše, dědicem také vaší ctnosti a čistoty. Vštěpuj mu vědění o pravěčném Bohu, jež jsem ti směl přinést.«

Kněžna se sklonila nad dítě, které se ve spánku usmívalo, a rozloučila se s ním. Pak cítila, jak je zvedána vzhůru. Chtěla starci poděkovat, ale vtom se již opět nacházela na svém lůžku. Právě vstoupil kníže:

»Byl jsem zde už jednou, ale spala jsi tak tvrdě, že jsem tě nechtěl rušit. Jsem znepokojen a mám starost, že bys mi mohla být vzata ještě i ty.«

»Ne, Ara-Mazdahu, zůstanu u tebe a brzy budeme zase tři. Bůh nám opět daruje syna.«

Vyprávěla mu všechno, co prožila. Kníže naslouchal hluboce dojat a ve svém srdci děkoval Bohu.

2. V ŘÍŠI ISMÁNŮ

LOUKA POSETÁ nádhernými květinami a zalitá sluneční září! Její koberec tvořily nádherně vonící byliny zvláštních tvarů. Na pružných stoncích se houpaly něžně zbarvené, velké kalíšky květin. Nad nimi poletovali jako oživé květy velcí motýli s nádherně zbarvenými křídly.

Uprostřed této nádhery stálo asi tříleté dítě. Se sepjatýma ručkama žaslo nad zázraky kolem sebe. Jeho oči závodily se slunečními paprsky, byly zlaté. Vlasy vlály kolem hlavičky souměrného tvaru, jako by ji obetkávala jasná záře.

Přiblížil se jeden zvláště velký motýl. Dítě zajásalo.

»Ó, ty krásný motýlku, pojď sem!«

Natáhlo ručky, a motýl poslechl prosící hlásek. Posadil se na dětskou ručku a kýval nádhernými křídly.

»Imio, Imio, podívej!« jásal chlapec a neodvážil se ani pohnout.

Od kraje louky k němu kráčela žena ve splývavém bílém rouchu. Černé vlasy měla na hlavě stočené do korunky a na nich měla připevněn závoj jako ochranu proti slunečním paprskům.

Vlídne přistoupila k chlapci a pozorovala motýla spolu s ním. Tělem zvířátka projelo slabé trhnutí a zvířátko uletělo na květ.

Chlapec zarmouceně spustil ruku.

»Škoda!«

Imia zlehka pohladila dítě po kadeřích.

»Abd-ru-shine, můžeš vidět elfátka, která se vznášejí kolem květů?«

»Ovšemže mohu!« smálo se dítě. »Slyším i jejich zpěv!«

»Tak si zavolej některé z nich! Jsou ještě líbeznější než motýli.«

»Myslíš, že přiletí, Imio?« zeptal se maličký, ale aniž počkal na odpověď, zavolal mile lichotným hlasem: »Elfátko, malé elfátko, přileť ke mně!«

Chlapec se stěží odvažoval dýchat. Jeho duši rozechvívalo štěstí a radost. Díval se na elfátka, tuto maličkou bytost plnou krásy a půvabu, která se mu snesla na ruku. Pak se váhavě zeptal:

»Mohu si tě vzít s sebou, malá elfo, když se posadím támhle pod velký cedr?«

Elfátko zřejmě odpovědělo, aniž Imia zaslechla jeho odpověď, protože Abd-ru-shin se s tichým radostným voláním rozběhl po velké louce.

Na jejím okraji stály nádherné, vysoké cedry, které ve slunečních paprscích vydávaly kořennou vůni. Pod jedním z nich bylo přichystáno lůžko z hebkých bílých kožešin. Dítě se na ně posadilo.

Elfátko, které je provázelo pomalým letem, usedlo na vysoký zelený stonek. Přidali se k němu ještě jiní elfové a vyprávěli o svém životě ve sluneční záři a vůni květů, o květinách a trávách, o motýlech a broucích, až Abd-ru-shin usnul.

Když se probudil, byli elfové pryč a nad ním zpíval ptáček. Chlapec zbožně naslouchal. Z trávy vykoukla hlavička s očima, které se zlatě leskly. Patřila ještěrce, delší než chlapcova ruka. Když ještěrka zpozorovala, že na ní spočinul jeho zrak, hbitě se připlazila k němu. Také ona dovedla mnoho vyprávět.

»Podívej, kdo přichází, Abd-ru-shine!« řekla Imia, která z jeho důvěrného rozhovoru s ještěrkou nic nezpozorovala. Imia sice mohla vidět všechno bytostné, ale jeho řeči, kterou lidským sluchem nelze slyšet, nerozuměla.

Chlapec zvedl oči a vyskočil. S hlasitým jásotem běžel naproti muži, který k němu přicházel, a zavolal: »Is-ma-eli!«

Volání patřilo statnému, bělovlasému muži vysoké postavy. Z muže vycházelo cosi, co vzbuzovalo úctu. Zdálo se, že jeho tmavomodré oči pronikají lidmi a jejich pohled směřuje do velikých dálek.

Jeho roucho bylo bílé, z drahocenné látky a přepásané zlatým pásem. Čelo mu obepínala zlatá čelenka. Úzké ruce se světlou pletí natáhl k přibíhajícímu chlapci.

»Abd-ru-shine, můj synu,« pozdravil ho vlídně a položil mu ruce na ramena.

Chlapec se na něho usmál a zeptal se ho důležitě:

»Víš, co říkala ještěrka? Za několik dní začnou velcí brouci zase svítit. To musí být neobyčejně krásné. Říkala, že tak svítí každý rok, ale já jsem to ještě nikdy neviděl. Budu smět svítící brouky vidět letos?«

»Jistě, Abd-ru-shine. Jsi na to již dost velký. Teď je čas, kdy máš poznávat divy, které vůle Boží vložila do přírody. Všechny se ti ukážou, abys je dobře poznal.«

»Z tebe, sebou, k tobě,« dodal tiše v hlubokém zamyšlení, tak tiše, že tomu naslouchající chlapec nerozuměl.

Abd-ru-shin horlivě vyprávěl o motýlovi a o elfech. Is-ma-el se radoval s ním.

»Zítřka si nechej ukázat místo, kde motýli vylézají z kukel. Dej se tam dovést a dívej se!«

Chlapec přikývl. Nejraději by hned zase utíkal na louku, ale Is-ma-el ho vzal za ruku a šel s ním po cestě vedoucí pod stinnými cedry.

Místy bylo mezerou mezi stromy vidět strmé skály. Vzbuzovaly dojem, že se tyčí až do nebe. Pokrývaly je popínavé rostliny a keře, na kterých rostly červené, jasně fialové a bílé zvonky. Když se pohybovaly v mírném větříku, vypadaly úchvatně.

Od doby, kdy se Abd-ru-shinovy oči otevřely pro pozemské bytí, byly obklopeny krásou. Nespátřily ještě nic jiného. Přesto byl chlapec stále vnímavý pro vše krásné, s čím se setkával. Stokrát viděná věc pro něho skrývala stále novou nádheru.

Zdalo se, že Is-ma-el cítí totéž. Přizpůsobil svou chuť krokům dítěte. Společně se radovali ze všeho, co viděli.

»Podívej, Is-ma-eli, co je tady zvonečků! A jak cinkají!« zvolal chlapec a ukázal na jednu ze skal posetých fuchsiami, která se ukázala mezi dvěma cedry.

Is-ma-el měl radost, že dítě řeklo »cinkají«. Chtěl však zjistit, zda to nevyšlo bezděčně. Proto se zeptal:

»Proč jsi neřekl zvoní? Zvony přece zvoní!«

Dítě se na okamžik zamyslelo a pak zvedlo hlavičku:

»Ano, zvony zvoní, to je slavnostní. Vyprávějí o všemohoucnosti Boží. Ale zvonečky cinkají.«

»Ty nemluví o Bohu?« zkoumal Is-ma-el dále.

»Všechny květiny mluví o Bohu!« odpověděl Abd-ru-shin s výtkou ve hlase. »Ale zvonečky jen volají: Děkujeme, děkujeme za to, že smíme žít a radovat se!«

Náhle chlapce napadla nová myšlenka. Okamžik uvažoval a potom zvolal:

»Ty, Is-ma-eli, jsi zvon, nesmírně veliký zvon, a Abd-ru-shin je zvoneček. Ale chce se stát zvonem a zvěstovat Boha všem lidem!«

Is-ma-el mlčel, dojat nevědomou moudrostí tříletého dítěte. Chlapci se zatím ujasnilo něco z toho, co vyslovil. Zamyšleně se zeptal:

»Proč jsem řekl, že chci všem lidem zvěstovat Boha? To chci, vím to. Ale Boha přece znají všichni lidé? Všichni Ismáni o Něm vědí a uctívají Ho. Nebo jsou ještě jiní lidé?«

»Ano, dítě, jsou ještě jiní lidé, kteří nevědí o Bohu. K nim budeš smět jednou jít a přinést jim vědění o Bohu.«

»Kde jsou?« chtěl maličký vědět, ale ihned se uklidnil, když mu Is-ma-el pověděl, že se to dozví, až bude čas.

»Dnes uvidíš něco jiného, proto jsem tě přivedl,« slíbil Is-ma-el.

Z cedrového lesíka vyšli na zelenou pláň, kde se proháněli nádherní bílí koně. Byla to podívaná, která by nadchla i jiné než toto dítě, jehož pohled spočinul na koních poprvé.

»Byli tady vždycky? Ještě nikdy jsem je neviděl!« zvolal Abd-ru-shin.

Chtěl se vyprostit Is-ma-elovi z ruky a běžet ke zvířatům. Jeho průvodce ho však pevně držel a zavolal jednoho z Ismánů, který byl u koní.

Muž bleskurychle chytil jedno štíhlé hříbě kolem krku a přivedl je k Is-ma-elovi. Abd-ru-shin se mu vytrhl z ruky a pospíchal ke zvířeti.

»Simi! Simi!« volal nadšeně a kůň radostně zařehotal jako na pozdrav.

Is-ma-el a Mana, jak se jmenoval Ismán pečující o koně, si spolu vyměnili radostný pohled a Mana se zeptal:

»Líbí se ti to zvíře, Abd-ru-shine? Odkud znáš jeho jméno?«

Chlapec, který se přitiskl ke hříbátku, i když byl příliš malý na to, aby se s ním mohl pomazlit, pohlédl na Manu:

»Vždyť se vůbec nemůže jmenovat jinak, to je vidět! Velmi se mi líbí. Mohu na něm jet?« obrátil se s prosbou na Is-ma-ele.

»Jistěže můžeš,« pravil Is-ma-el a rychle vysadil lehkou dětskou postavu na koně.

»Simi, ty krásné zvíře, teď mě nes,« lichotil mu chlapec a Simi již zvedal štíhlou přední nohu, aby se rozběhl. Is-ma-el však držel hříbě pevně.

»Ne, Abd-ru-shine. Napřed se musíš naučit jezdit, než tě svěřím některému koni. Mana tě bude učit a jezdit s tebou na vyjížďky.«

»Ty také, Is-ma-eli?«

»Ano, já také,« odpověděl Is-ma-el a před jeho duší vytanul den jeho poslední jízdy.

Tehdy opatroval na hrudi dítě, chlapce, jehož na Boží příkaz uloupil jeho rodičům. Toto dítě, Abd-ru-shin, bylo radostí jeho stáří, bylo vším, co mu bylo na zemi drahé. –

Chlapcovy myšlenky se teď soustředily na Simiho. Horoucně si přál, aby již byl velký a mohl se o své zvíře sám starat, ale především aby na ně mohl sám nasednout. Připadalo mu příliš nedůstojné, že ho museli na koně vysadit.

Pro tuto novou radost však nezapomněl, co mu Is-ma-el řekl o motýlech.

Hned příštího dne ho stříbromodrý motýl, který letěl třepotavým letem před ním, dovedl k hustému křoví, na němž visely dva zvláštní výtvoř. Vypadaly, jako by byly ze dřeva. Vedle nich seděl elf.

»Přišel jsi sledovat, jak budou vylézat? Co nevidět vyleze jeden z motýlů ven. Už klepal na stěnu své světničky.«

Abd-ru-shin také slyšel tento tajemný zvuk, který zazníval zevnitř podivného domečku. Netrvalo dlouho a ukázala se trhlina, rozšiřovala se stále víc, domeček se drolil, až z něho náhle cosi vyklouzlo, celé zmačkané a stočené.

To má být motýl? A kde má křídla? Ale již za malou chvíli se bytůstka rozvinula. To, co vypadalo jako zmačkané hedvábí, se uhladilo, narovnal, a již zde seděl krásný motýl, nechal na sebe svítit slunce a sbíral sílu k prvnímu letu.

»Jak je to podivuhodné!« užaslo dítě a Imia, která je doprovázela, s ním souhlasila.

»Je ve všech zvláštních věcech ukryto něco tak pěkného?« zeptal se chlapec svého učitele a přítele, když mu vyprávěl o motýlím divu.

»Velmi často, a v naší říši dokonce vždy!« ujistil ho Is-ma-el a Abd-ru-shin byl spokojen.

S věrnou Imiou, jež ho provázela, pozoroval ptáčky, kteří krmili v hnízdě svá mláďata, hledal pod kameny ještěrky a díval se na velké ptáky, kteří si ve skalních rozsedinách stavěli hnízda. V pravý čas směl vidět také světlušky, svítící zázraky noci.

»Jsou velmi krásné,« prohlásil, »ale hvězdy se mi líbí víc.«

Hvězdy ho okouzly. Znal mnohé z nich jménem, jiné znal podle jejich vzájemného postavení. Také s měsícem a se sluncem byli dobří přátelé. Mohl se dívat do jejich zářící tváře a nebyl vůbec oslněn, snažil se s nimi i hovořit.

»Nikdy ale neodpovídají,« stěžoval si.

PŘEŠLA LÉTA. Abd-ru-shin uměl jezdit a seděl na Simim tak dokonale, jak bylo dokonalé všechno, co dělal. Nyní byl čas přidružit k němu mužského průvodce. Is-ma-el k tomu určil jednoho dosud mladého Ismána jménem Din-Ar, který byl nejurozenějšího původu.

Za společníka ke hrám mu byl vybrán jeden desetiletý ismánský chlapec. Abd-ru-shin si ale nehrál jako jiné děti. Hrál si tak, že pobýval ve společnosti elfů, trpaslíků i jiných bytostných a zvířat všeho druhu. Tomu však

Min, ismánský chlapec, nerozuměl. Chtěl stavět z kamenů domy, obložit je trávou a snít o tom, že je to jeho palác.

To Abd-ru-shina nelákalo. Navršené kameny mu prostě připadaly ošklivé. Nač dělat takové věci, když máme něco lepšího? A proč vytrhávat tolik krásné, svěží trávy, když za chvilku zvadne a nemůže se už použít ani jako krmivo pro zvířata? Škoda jí!

Oba chlapci se snažili dělat jeden druhému radost, ale příliš se od sebe lišili. Din-Ar zanedlouho poprosil Is-ma-ele, aby Mina zprostil jeho úkolu. Pro všechny to byla úleva.

Din-Ar se uměl lépe přizpůsobit Abd-ru-shinovu myšlení. Seznamoval chlapce s různými drobnými činnostmi, nechal ho plést z proutí košíky nebo ze slámy rohožky a skříňky. Naučil ho slámu barvit a měl radost ze zářivých barev, které neúnavný chlapec získal smícháním. Učil ho zacházet s lukem a nechal ho střílet na cíl nebo házet oštěpem.

Nejkrásnější ale pro Abd-ru-shina vždy bylo, když směl pobývat s Is-ma-elem. Čím byl chlapec starší, tím vroucněji se k němu přimykali. Již dávno začalo pravidelné vyučování. Měli je rádi učitel i jeho žák. Všechno, s čím se setkali, ať to bylo zvíře, rostlina, kámen, člověk nebo nějaká událost, sloužilo k tomu, aby si o tom pohovořili a aby to Is-ma-el chlapci vysvětlil. Chlapec se ptal neúnavně a právě tak neúnavně Is-ma-el odpovídal.

Nejraději však Abd-ru-shin slýchal o Bohu. Všechno, co Is-ma-el říkal, mu připadalo známé, dobře známé a drahé. Nemohl se toho dost naposlouchat.

Jednou Is-ma-el zastihl dítě, když pro ně pozdě večer přišel, jak stojí v hlubokém pohroužení pod trpytící se hvězdnou oblohou. Tvářičku mělo obrácenou vzhůru a ruce rozpřažené. Ve tváři se mu zračila hluboká, posvátná zbožnost, takže se je Is-ma-el neodvážil vyrušit. Po delší době Abd-ru-shin zhluboka vzdychl a rozhlédl se kolem.

»Byl jsi v takovém pohroužení, že jsi mě neslyšel přicházet, Abd-ru-shine,« oslovil ho Is-ma-el.

»Rozmlouval jsem s Bohem,« zněla prostá, úplně samozřejmá odpověď. A Is-ma-el se dál netázal.

CHLAPEC POPENÁHLU překročil hranice své uzavřenosti.

Vládce Is-ma-el žil uprostřed svého lidu osamělým životem. Nikdo k němu nepřišel, pokud nebyl zavolán nebo k tomu neměl zvláštní příčinu. Vš-

chni ho ctili a každý by byl ochoten položit za něho život, ale právě z této úcty vznikl přirozený ostych.

V říši Ismánů bylo všechno pečlivě uspořádáno. Vše spočívalo na poznání Božích zákonů, zachvívalo se v nich, a proto bylo téměř dokonalé. Každý Ismán měl svůj vlastní úkol a také tam, kde dva lidé nebo více lidí vykonávalo tutéž práci, stejnou službu, byla činnost každého jedince jiného druhu. Nikdo jen jednoduše nenapodoboval druhého a nikdo nevykonával svou práci bezmyšlenkovitě jako stroj.

Celý národ byl rozdělen na kasty, které byly bez jakéhokoliv donucení od sebe přísně odděleny, a přesto do sebe zasahovaly jako kolečka velkých hodin a nebyly myslitelné jedna bez druhé. Nikdo nesměl chybět, aniž by nebyl ohrožen celek. Každý byl pro výstavbu říše stejně důležitý.

Nikdo nepocítoval, že by byl odstrčen nebo osamocen, když je odkázán sám na sebe. Všichni pozorovali, že konají lepší, dokonalejší práci, jsou-li za to, co mají dělat, také zcela sami a plně zodpovědní. Každý šel veselý a šťastný za svou denní prací, ať to byl dohlížitel nebo dělník, vedoucí nebo ten, kdo dílo provádí. Všichni dávali to nejlepší, každý podle svých schopností, a víc se od nikoho nepožadovalo.

Tak jako každý přes veškerou sounáležitost stál sám, bylo tomu i v životě vládce. Patřil svému lidu. Vynakládal pro něj svou sílu, své nadlidské schopnosti a vědění, ale v práci a odpočinku byl sám.

Teď začínal být jeho druhem chlapec. Is-ma-el cítil dětskou přítulnost nesmírně blahodárně. Nikdy se však neprojevovala zevnějšími něžnostmi. Bylo nutné, aby Abd-ru-shin vyrůstal vedle něho, jakmile začal chápat své okolí. Is-ma-el v něm viděl budoucího vládce říše Ismánů. V tomto smyslu ho chtěl vychovávat.

Jestliže však měl Abd-ru-shin později vládnout, musel napřed přijít do styku se všemi kastami a vrstvami svého lidu. Neměl se stát vládcem, který nemá pro vše porozumění.

Zatímco Is-ma-el ještě uvažoval, jak nejlépe zařídit, aby chlapec soustavně navazoval spojení s Ismány, Abd-ru-shin již tuto otázku vyřešil.

Procitla v něm nesmírná touha po vědění. Co viděl, chtěl vidět tak, aby to také pochopil. Kde zastihl lidi při práci, přidružil se k nim, díval se, vyptával se a pracoval dokonce po určitou dobu s nimi, až pochopil, k čemu ta práce slouží a jak se provádí. Pak se jeho čilý duch věnoval opět něčemu jinému.

Cítil se být nějak spojen se všemi, s nimiž jednou promluvil nebo pracoval. Nikdy nepřešel kolem nich bez pozdravu, ale většinou na ně zavolal

několik veselých slov, nebo se se zájmem zeptal na to, co je právě zaměstnávalo. Ve věku, kdy se jiné děti ještě plně zabývají samy sebou, bylo mu přirozené myslet víc na jiné a vmýšlet se do jejich konání. Nebylo mu ještě ani osm let, když začal tímto způsobem sám sebe vychovávat ve vládce.

Is-ma-el to pozoroval naplněn radostí. Mohl se naprosto spolehnout na chlapcovu taktnost. Nikdy by se nezastavil u nějaké skupiny Ismánů, když kráčel kolem nich po Is-ma-elově boku. Spokojil se krátkým pozdravem, ale vložil do něho tolik vřelosti srdce, že se nikdo nemohl cítit opominut.

Chlapce o tom nikdo nepoučoval, neboť tomu se nemohlo vyučovat, ani se to nedalo naučit. Vycházelo to volně a přirozeně z nitra jako tryskající pramen. A bylo mu to tak přirozené, že si vůbec nevšiml, jak mnoho dává druhým lidem slovy, která s nimi vymění. Do jeho duše se nevloudilo ani trochu domýšlivosti, pýchy nebo sebevědomí.

Všichni svého budoucího knížete milovali. Kdekoliv se ukázal, vyjasnila se čela a rozveselila se srdce. Každý udělal z lásky k němu, co mohl udělat, i když mu třeba jen ukázal ptačí hnízdo, které právě objevil.

DIN-AR NAVŠTÍVIL Is-ma-ele. Zastihl ho, jak si prohlíží právě dokončené svícny pro chrám. Is-ma-el ho zavolal k sobě a ukazoval mu jeden z nich, který napodoboval stonek, listoví a květy a byl obzvlášť krásně vypracován. Zatímco si jej Din-Ar prohlížel, Is-ma-el se klidně zeptal:

»Co je s Abd-ru-shinem? Co ti dělá starosti?«

Din-Ar okamžitě odložil svícen a pohlédl na Is-ma-ele.

»Od dnešního rána leží na svém oblíbeném místě pod velkým cedrem a téměř se nehýbe, nepozoruje, když se k němu přiblížím, a ještě se do ničeho nepustil. Jindy běhá od jednoho ke druhému a je čilý jako čečetka. Dnes leží úplně tiše.«

»Promluvil jsi na něho, Din-Are? Co potom udělal?«

»Ne, neodvážil jsem se ho rušit. Myslím, že to smíš udělat jen ty.«

»Dobře, půjdu za ním. Buď bez obav, Din-Are, a přijmi dík za to, že jsi věrně na stráži.«

Is-ma-el nejdříve postavil svícny a nádoby zpět na místo. Pak zvolna opustil v zamyšlení místnost a vydal se k cedrovému lesíku.

Již z dálky viděl chlapce na jeho oblíbeném místě. Neležel tak, že by zahálel nebo byl unavený. Zdálo se, že každý jeho sval je napnut, jako by vykonával ohromnou práci. Is-ma-el viděl, že dítě uvažuje o něčem, co je

pro něho těžké rozluštit. Chtěl ještě chvíli počkat, než přeruší chlapcovy úvahy. Snad bude chlapec hotov bez jeho pomoci.

Is-ma-el se tiše posadil pod jiný cedr. Nedumal o tom, co asi Abd-ru-shina tolik zaměstnává, ale vysílal k němu jen dobrotivé, pomáhající myšlenky, které ho měly posílit. Netrvalo také dlouho a zdálo se, že velká práce je skončena. Abd-ru-shin se protáhl, zamyšlen vstal a pohlédl vzhůru k nebi.

Is-ma-el teď považoval za správné, aby se ukázal. Potichu zavolal chlapcovo jméno. Abd-ru-shin se bleskurychle otočil a pospíchal ke svému učiteli.

»Is-ma-eli, ty jsi zde?« zvolal a bylo vidět, že je rád. »Jak je to krásné! Mohu se tě proto hned zeptat, jestli je správné, co jsem našel.«

»Posaď se ke mně a vyprávěj, čím se zabýváš,« odpověděl vlídně Is-ma-el.

Chlapec se sice posadil, ale mluvit mu bylo zatěžko. Hledal slova, jak začít. Konečně spustil:

»Is-ma-eli, ty víš, že jsem měl všude mnoho přátel mezi květinami, zvířaty i mezi kameny. Všechno ke mně mluvilo a ukazovalo se mi. Hrával jsem si vždy raději s elfy, trpaslíky a zvířaty než s dětmi, jak víš. To teď skončilo! Nic už ke mně nemluví, již nevidím žádné bytostné. Příroda je stále ještě krásná, překrásná, ale není oživená. Už nemá srdce!«

Nyní přece jen zacukalo kolem dětských úst, která tak statečně vyslovila slova vyjevující první bolest jeho mladého srdce.

Zdálo se však, jako by Is-ma-el nic z toho nepozoroval. Přívětivě se po díval na chlapce a zeptal se:

»Našel jsi pro to nějaké vysvětlení?«

»Přemýšlel jsem o tom celé ráno – až do této chvíle. Myslím, že už vím, proč tomu tak je. Podívej, Is-ma-eli, dříve jsem svůj život žil podobně jako ti malí bytostní, jenom jsem ještě neměl žádný úkol jako oni. Ale já jsem jináčí. Nejsem tak lehký a jemný, a proto také můj život nemůže probíhat tak jako jejich. Musím se naučit dělat jiné věci. Čím víc jsem se naučil od Ismánů, tím více mi jejich činnost dělala radost, a čím víc jsem jí rozuměl, tím více jsem se spojoval s pozemským. Kladlo se na mne a bralo mi lehkost. A teď jsem pro své přátele příliš ztěžkl a...«

Abd-ru-shin polkl.

»Chtěl bys, aby to bylo zase jiné? Chtěl by ses vrátit do svého dětsky bytostného života?« zeptal se Is-ma-el dobrotivě.

»Na to jsem se sám sebe také již ptal,« odpověděl chlapec, který opět

získal duševní rovnováhu. »Ne, Is-ma-eli, nesmím zpět, musím vpřed! Kdyby Bůh chtěl, abych zůstal stát, udělal by ze mne elfa. To by jistě mohl udělat. Ale já se musím učit a snad, až se naučím všechno, co musím vědět, pak snad budu moci opět rozumět bytostným.«

»Potom budou bytostní rozumět *Tobě!* Budou Ti sloužit, můj synu.«

Is-ma-el to pravil vážně a vlídně pohlédl na chlapce.

Abd-ru-shin ale dosud nechápal hluboký smysl těchto slov. Slyšel z nich jen to, že později opět naváže spojení se světem svých přátel, které teď ztratil. To ho utěšilo.

Ještě několik týdnů se pokradmu rozhlížel, zda náhle neuvidí nějaké elfátko. Pozvolna si však zvykl na to, že nevidí nic. Vědění o všem bytostném mu ale zůstalo. –

Téměř celý den vždy strávil venku v přírodě. Ismáni byli úzce spojeni s přírodou a do uzavřených místností vcházeli jen tehdy, když neodkladně museli. Dokonce velmi často pod modrou oblohou i jedli, ale na stoly prostírali se stejně velkou péčí jako v paláci.

Jednoho dne se chlapec díval na dva Ismány přinášející jídelní nádoby.

»Viď, že se divíš, Abd-ru-shine, že nepoužíváme nejkrásnější misky a mísy?« řekl mu jeden z nich.

»Ne, tomu se vůbec nedivím,« odpověděl rychle chlapec. »Podivil bych se, kdybyste nádherné věci přinesli sem, kde přece nemůže být nic tak krásného jako to, co stvořil Bůh. Zde venku se smějí používat jen úplně prosté předměty.«

Ismáni, kteří svou práci vykonávali na Is-ma-elův příkaz a nikdy nepřemýšleli o tom proč, se na sebe podívali. Toto dítě je naučilo rozumět činnosti, kterou dělali!

Tak tomu bývalo často. Imia ušila pro Abd-ru-shina nové šaty. Byly modré a bohatě vyšívané pestrobí barvami. Imia měla velkou radost z vlastnoruční práce, do níž vložila tolik lásky.

Ještě ani ne osmiletý chlapec na sebe rozpačitě pohlížel. Rád by se šatům podívoval, ale ať se rozmyšlel sebevíc, nenacházel nic, co by mohl s upřímným srdcem pochválit. Konečně vesele řekl:

»To jsou velmi pěkné šaty pro deštivé dny!«

»Pro deštivé dny?« zeptala se nechápavě Imia. »Proč pro deštivé dny?«

»Proto, že jsou tak pestré. Venku by rušily ptáky a elfy. Nemůžeme je přece udělat tak pěkné, jaká je louka,« dodal na omluvu. »Když ale bude pršet a já si je obléknu v domě, budou nám připomínat louku a budeme veselí.«

Že by se člověk mohl doma oblékat jinak než venku, byla pro Imiu zcela nová myšlenka, ale líbila se jí.

»Jak bys tedy chtěl být oblečen venku?« vyptávala se vlídně.

»Úplně prostě, bíle jako Is-ma-el a mnoho Ismánů, kteří jsou kolem něho. Jsem teď již velký.«

Od toho dne chlapec nosil jen bílé šaty a zpočátku je míval přepásané pestrým pásem. V den, kdy uplynulo osm roků od jeho příchodu, mu Is-ma-el přinesl umělecky vypracovaný zlatý pás. Skládal se z mnoha navzájem do sebe vsunutých destiček, do nichž byly vyraženy rozmanité vzory.

Abd-ru-shin měl z daru radost. Než se přepásal, důkladně si pás prohlédl. Probíral jednotlivé destičky a napůl Is-ma-elovi, napůl sobě říkal:

»Toto je motýl, toto růže a zde je hvězda.«

Náhle přestal a dlouho hleděl na malou destičku ozdobenou rovnoramenným křížem.

»To je shůry,« pravil pln úcty.

ABD-RU-SHINOVI bylo dovoleno, že smí lézt po skalách jen do určité výšky. Nikdy ho nenapadlo tento příkaz porušit. Když však viděl, že jiní vylézají mnohem výš, procitla i v něm touha lézt také tak vysoko.

»Mohu jednou vylézt s Din-Arem tak vysoko, abych se mohl podívat shora na náš palác?« vyzvídal u Is-ma-ele.

Is-ma-el přikývl. Chlapec se na něho chvilku pozorně díval a pak odběhl.

Uplynulo několik dní a Abd-ru-shin se dosud nezmínil o skalách, ani ještě nevyužil toho, že mu Is-ma-el dovolil vylézt vysoko. Is-ma-el se divil.

»Kdy se chceš podívat shora na palác, Abd-ru-shine?« zeptal se konečně.

»Až mi to *rád* dovolíš!«

Odpověď přišla okamžitě.

»Cožpak jsem ti to nedovolil?«

»Dovolil, ale ne rád. Jen jsi přikývl a neřekl jsi jako jindy: ›Jistě, můj synu!‹ Proto jsem chtěl raději počkat.«

Abd-ru-shin cítil správně. Is-ma-el nedal svolení rád. Obával se, že by chlapec mohl při lezení dostat závrať a spadnout. Když ale viděl, jak dobře se Abd-ru-shin umí ovládat, jeho obavy zmizely a co nejpřesvědčivějším tónem mu dovolil vystoupit vysoko.

Abd-ru-shin se vrátil z výletu s červenými tvářemi. Otevřel se mu nový svět.

»Že se vůbec odvažujeme vyslovovat jméno Boží,« bylo první, co rychle pronesl. »Jak malí mi připadali lidé při pohledu s hory! Malí, nepatrní a bezvýznamní. A jak vysoko je Bůh nad námi! Je neslýchané mluvit o Něm tak, jak to děláme!«

Pak ale vyprávěl o všech divech, které tam nahoře spatřil! Rostou tam úplně jiné květiny. Směl také nahlédnout do velkého ptačího hnízda. Ležela v něm podivná mláďata s holými krky a vřestivými hlasy a otvírala zobáky.

Abd-ru-shin pak vystupoval na skály znovu a znovu a odvažoval se stále výš a výš. Zdálo se, jako by ho nahoru něco přitahovalo. Is-ma-el se jednou zeptal, proč podniká tyto namáhavé výstupy. Chlapec se na něho udiveně podíval.

»Je nádherné napnout všechny síly a dojít k cíli, který si člověk dole stanoví.«

»Máš pravdu, Abd-ru-shine. Vždy je krásné snažit se vzhůru! Jak se ti líbí palác, když se na něj díváš shora?«

»Neumím to popsat,« prohodil Abd-ru-shin zamyšleně. »Očekával jsem, že bude také tak žalostně nepatrný jako lidé. Ale i shora působil velkolepě. Čím to je?«

»To ti neumím přesně vysvětlit. Domnívám se, že palác je postaven tak dokonale, jak je to na zemi vůbec možné. Proto také při pohledu shora působí jako celek, jako něco, co je pravé. Lidé však chtějí být vždy něčím víc, než čím skutečně jsou. No, a vždyť víš, jak vypadají shora. A přitom to zde ještě jsou Ismáni, nejlepší z lidí!«

Is-ma-el s povzdechem skončil.

»Jsou snad ještě jiní lidé? Kde žijí? Jsou to ti, kterým musím přinést vědění o Bohu?«

»Bydlí na druhé straně našich skal a jsou úplně jiní než Ismáni.«

»Proč? Co dělají?«

»Nevědí nic o Bohu – –«

Abd-ru-shin ho rychle přerušil:

»Právě proto musím k nim!«

Vypadal, jako by se chtěl ihned vydat na cestu. Is-ma-el ho zadržel.

»Máš k nim jít, synu, ale teprve tehdy, až přijde tvůj čas. Chlapce by neposlouchali.«

»Co vlastně dělají?« přál si ještě vědět Abd-ru-shin, jemuž bylo líto ubohých lidí nevěřících v Boha.

»Co dělají? Zapomněli, že je Bůh, a proto také neznají jeho posvátná

příkázání. Místo aby společně hledali cestu k Bohu a kráčeli po ní, kladou si navzájem překážky do cesty.«

Abd-ru-shin naslouchal s údivem. Nemohl pochopit, že jsou takoví lidé. Dosud nikdy nespatrił něco špatného a temného. Že by lidé mohli úmyslně konat zlo, přesahovalo možnosti jeho chápání.

»Asi je nutno mít s nimi soucit, protože jsou velmi hloupí,« rozhodl nakonec.

ISMÁNI KOPALI studnu. Abd-ru-shin stál u nich a divil se. Pak rychle běžel k Is-ma-elovi.

»Dovol mi sestoupit dolů, kde kopou muži,« prosil ho naléhavě. »Rád bych viděl, co je dole!«

Is-ma-el ochotně doprovázel vzrušeného chlapce. Bylo tomu tak vždy: každá nová věc ho naplnila radostným vzrušením a doposud je dovedl jen stěží potlačit. To se ještě musí naučit. Když však Is-ma-el uviděl otvor studny, nemohl mu dovolit, aby sestoupil dolů. Hledal náhradu a našel ji.

»Poslyš, Abd-ru-shine, sestoupit zde dolů by pro tebe bylo právě tak nebezpečné jako neužitečné. Nic by ses tam dole nenaučil. Voda ve studni stoupá a brzy ji celou naplní. Pokud ale chceš opravdu vidět, jak to vypadá v nitru země, můžeš jet zítra s Din-Arem do dolu na drahokamy. Horníci vás vezmou s sebou do podzemních chodeb a komor.«

Chlapec nadšeně naslouchal a nemohl se téměř dočkat příštího dne. Při východu slunce již seděl na hřbetě Simiho. Také Din-Ar nasedl na svého bílého koně.

Cesta vedla hluboko do hor. Abd-ru-shin dosud nikdy nepronikl tak hluboko do skalní pustiny. Jezdci stoupali prudce nahoru a zase dolů, až je jímala závať. Koně museli kráčet zvolna a opatrně. Chlapec si ale vůbec nevšímal hroživých skalních srázů. Zatímco si Din-Ar pln starostí přál, aby se chlapec, který mu byl svěřen, ve zdraví opět vrátil do Is-ma-elovy ochrany, díval se Abd-ru-shin naplněn blaženou radostí po strmých skalách a skalních útesech a jásal, když jeli po nejužším místě stezky, těsně nad propastí.

Ze záchranné výše hleděli přes suť a skaliska dolů až tam, kde pracovali lidé. Tito nepatrní človíčky vypadali jako mravenci. Koně jistým krokem sestupovali po nejnebezpečnějším úseku, ale nemohli zabránit, aby se občas neuvolnil kámen a neskutálel se dolů. Pracující Ismáni uskakovali

stranou a celí udivení očekávali oba jezdce. Když poznali, kdo k nim přijel, měli velkou radost.

Din-Ar jim vyřídil vzkaz od Is-ma-ele a rozdělil ovoce, které jim všem poslal. Po krátkém odpočinku si Abd-ru-shin i jeho průvodce sundali bílá roucha, oblékli si tmavé, přiléhavé oděvy a krok za krokem sestupovali dolů do značné hloubky.

Abd-ru-shin žasl. To nečekal! Dole bylo chladno a vlhko, vlastně vůbec ne tak krásně, jak si představoval. Občas přeběhlo přes cestu zvíře podobné ještěrce.

Muži zapálili oheň v nádobách zvláštního tvaru. Každý musel nést takový plamen, aby si posvětil na cestu, protože denní světlo sem již nepronikalo. Tím to bylo opět krásné. Světlo plaménků se třpytilo v kapkách, usazených na stěnách z kamene i zeminy.

Muži, kteří je vedli, se zastavili k odpočinku. Vtom Abd-ru-shin zajásal: ve skále se to zářivě červeně zatřpytilo, tak červeně, jak se třpytily kameny na Is-ma-elově čelence. Takto jsou tedy uloženy drahé kameny?

Chlapec se začal vyptávat a nemohl se téměř dočkat odpovědi. Jeden z mužů vzal nářadí a odkopával horninu kolem ložiska drahokamů. Vypadalo to snadně. Chlapec chtěl kopat sám. Za malou chvíli, když byla nejhrubší práce hotová, s tím muž souhlasil. A tak Abd-ru-shin rubal, kopal, těžce při tom oddechoval a nakonec to dokázal. Padlo mu do ruky několik červených drahokamů.

Pak šli dál, stále hlouběji do nitra hory, stále více dolů. Muži chtěli chlapci ukázat, jak roste zlato v žilách. Vzduch v uzavřeném prostoru ho však tísnil.

Abd-ru-shin zbledl a bezděčně zavřel oči.

Když je opět otevřel, zjistil, že leží pečlivě uložen na kožešinách pod širým nebem. Kolem dokola k němu shlížely skály a skalní útesy. Myslel si, že předtím snil. Vtom jeho pátravý pohled padl na červené kameny, které Din-Ar pečlivě položil vedle něho. Abd-ru-shin s radostným výkřikem vyskočil:

»Jak jsou krásné! Pojďme k Is-ma-elovi. Dostane kameny, které jsem našel.«

Přátelskými slovy poděkoval svým průvodcům. Jeden z nich řekl:

»Princ Abd-ru-shin musí brzy zase přijet. Ukážeme mu, kde roste zlato a kde jsou zelené kameny.«

Chlapec to slíbil, ne však s dřívějším nadšením. Když později vyprávěl Is-ma-elovi o svých zážitcích a předal mu červené kameny, zeptal se:

»Is-ma-eli, kdo mi tam dole sevřel hrdlo, že jsem nemohl dýchat?«

»To neudělal nikdo. Byl tam špatný vzduch, protože se tam dole téměř nemůže obnovovat. Proto jsi už nemohl dýchat.«

Abd-ru-shin zavrtěl hlavou.

»Někdo tam byl. Nebyl to člověk a ani nikdo z bytostných, které jsem dříve vídal. Ale někdo tam byl!«

Is-ma-el byl bezradný. Co asi chlapec viděl a zažil? Přesto se ještě jednou vrátil ke svému vysvětlení o špatném vzduchu.

»Pamatuješ si ještě, Abd-ru-shine, že jsem tě nedávno našel na lůžku, jak ležíš a nemůžeš usnout? Stěžoval sis, že nemůžeš dobře dýchat. Pak jsem zjistil, že ve tvé ložnici zapomněli otevřít větrací klapky. Otevřel jsem je, a za několik minut jsi hluboce a pevně spal.«

»Ano, na to si ještě dobře vzpomínám. Něco podobného se mi přihodilo i dnes. Ale to, co mi stisklo hrdlo, bylo něco jiného. Viděl jsem...« Abd-ru-shinovy oči se rozšířily, jako by ještě teď viděl to, co chtěl popsat, »viděl jsem šedivou postavu! Nebyla vůbec hutná, zdálo se, že se rozplývá a stále znovu vzniká.«

Is-ma-el ho chtěl přerušit. Chlapec to nepřipustil a ještě živěji pokračoval:

»Ne, neříkej, že to byla mlha! Bylo to něco úplně jiného. Nemohu jenom najít slova pro to, co skutečně přede mnou stálo. Postava se ke mně blížila stále víc a najednou mi položila ruku kolem krku a stiskla mi hrdlo. Přitom řekla...«

Abd-ru-shin zmlkl. Po chvíli mlčení se Is-ma-el povzbudivě zeptal:

»Nu, a co řekla ta šedivá postava, která ti sevřela hrdlo?«

Z chlapcových úst váhavě plynula slova:

»Co hledáš zde dole, Parzivale? Tvůj čas ještě nepřišel!« – Co tím myslela, Is-ma-eli? A proč mi dala to cizí jméno?«

Is-ma-el se hluboce polekal. Co to asi bylo? V každém případě to byla výstraha, aby již Abd-ru-shinovi nedovolil sestoupit do podzemí. Pověděl chlapci, že ani on nemá pro tento jev vysvětlení, že se však zeptá Ismánů a bude pátrat i jinak.

Horníci při své těžké práci nikdy neviděli nebo nezažili nic neobvyklého. Ani vzduch nepovažovali za nějak zvlášť nezdravý. Byli na něj zvyklí.

Is-ma-el se zeptal Din-Ara, jestli předtím, než princ omdlel, něco nezpozoroval.

»Možná mě budeš považovat za slabocha, Is-ma-eli,« odpověděl Din-Ar váhavě. »I já jsem se tam dole cítil stísněně. Proto se také mohlo stát, že jsem viděl, jak z jedné trhliny vystupuje šedivá bytost. Dříve než jsem jí

mohl zastoupit cestu, přistoupila k Abd-ru-shinovi. Zřejmě ji také viděl. Jeho oči se úlekem rozšířily. Pak klesl na zem. Mohli jsme právě ještě přiskočit, než by se třeba zranil o ostré kameny. Bytost zvedla ruku a mně se zdálo, jako by zvolala: ›Chraňte prince! Ještě je příliš brzy!‹ «

Din-Ar trochu rozpačitě zmlkl.

Jestliže si však myslel, že mu Is-ma-el bude chtít vymlouvat, co viděl, pak se mýlil. Naopak, Is-ma-el byl přesvědčen, že šedivá postava přišla z jiných úrovní, aby chlapce varovala. Již nikdy mu nesmí dovolit, aby sestoupil do hlubin. Jistě bude těžké rozmluvit mu myšlenku, že odtud musí donést zelené kameny.

Abd-ru-shin se však ani slovem nezmínil o dole na drahokamy. Zdálo se, že všechny myšlenky na něj jsou jakoby vymazány z jeho paměti. A také když jednou potkal na nádvoří jednoho z horníků a ten se ho zeptal, kdy se přijede podívat na zlato, otevřeně odpověděl, že ještě neví.

Is-ma-el o celé události ještě dlouho přemýšlel, ale nenašel pro ni vysvětlení. Pak i on odsunul tyto myšlenky stranou. Jestliže se má dovědět víc, bude mu to jistě dáno v pravý čas.

Ještě více než dosud ponechával chlapce ve své blízkosti. Sám ho doprovázel s Din-Arem na jeho vyjíždkách. Nic mu nebylo zatěžko.

Abd-ru-shin si všiml, jak se jeho učitel pro něho obětuje. Neznal nic krásnějšího než trávit společné chvíle s Is-ma-elem a učit se od něho ze slov i činů. Společné chvíle ale mohli trávit i tak, aby to pro Is-ma-ele bylo méně namáhavé.

Abd-ru-shin začal neznatelně přizpůsobovat své zvyky jeho zvykům. Tento jemný ohled na druhé byl již v něm a teď dospěl k nejkrásnějšímu rozkvětu. Přišlo to tak ponenáhlu, že ani Is-ma-el nic nepozoroval. Jedině Din-Ar to vycítil a velmi chlapce obdivoval.

Co bylo pro Abd-ru-shina obětí, vzdát se dalekých vyjížděk, odvážných výstupů a toulek až do únavy, to mu přineslo bohatý užitek.

Když dlouhé hodiny sedával s Is-ma-elem pod stinnými stromy, pohlížel k nebi nebo vyrýval značky do měkkých dřevěných tabulek, postupně se mu otvíralo vědění o stvoření a o věčných zákonech, které umožňují jeho existenci a v nichž se zachvívá. Především se před ním otvíralo vědění o Bohu.

Abd-ru-shin se nikdy nespokojil s tím, co mu Is-ma-el vždy na začátku vyložil. Chlapci stačilo na okamžik se vnitřně zahlubat, aby pochopil, co mu jeho učitel chce říci, ba ještě víc, aby vytušil, co se skrývá za jeho slovy.

Pak se začal ptát. Jeho otázky se hlouběji a hlouběji dotýkaly vlastního bytí. A Is-ma-el s údivem pozoroval, že Abd-ru-shin má již v sobě celé vědění, které mu chce předat. Stačilo jen probudit je. Nežřídka ho chlapcovy otázky přivedly k hlubšímu poznání. Při tom, jak vyučoval, se sám učil.

Jednoho dne v Abd-ru-shinovi propukla touha dovědět se, kdo je. Všechny děti, které znal, měly otce a matku. On měl jen otce, jemuž ale většinou říkal Is-ma-el. Také ostatní Ismáni s ním většinou mluvili jen o Is-ma-elovi nebo o knížeti a nikdo neřekl: tvůj otec. Cožpak Is-ma-el není vůbec jeho otcem? Kde je matka? A kde je jeho skutečný otec? Není od něho bláhové, že se tím trápí? Může se přece jednoduše zeptat Is-ma-ele jako na vše ostatní!

Is-ma-el mu urovnal cestu k otázce, kterou viděl na jeho rtech.

»Kde je má matka? Znáš ji?«

A Is-ma-el vyprávěl naslouchajícímu princovi, jak ho kdysi na Boží příkaz uloupil v daleké zemi.

»Ty jsi mne uloupil? Nebylo to proti Božím přikázáním? Patřil jsem přece ke svým rodičům! Moji rodiče! Kde jsou?«

Abd-ru-shina se zmocnila dětská touha, touha po otci a matce, jež byla v jeho věku přirozená. Hluboko v nitru však cítil, že to tak musí být, že nesmí patřit žádnému člověku a že jeho domov je někde jinde. To mu bylo oporou a přispělo k tomu, že desetiletý chlapec uzrál v mladíka.

Is-ma-el vyprávěl dál:

»Tvému pozemskému tělu byla otcem a matkou knížecí dvojice...«

Abd-ru-shin zvedl úzkou dětskou ruku, aby přerušil Is-ma-elovo vyprávění. Dělal, že často, když chtěl v klidu promyslet, co slyšel.

»Mými rodiči byli knížecí manželé v daleké zemi. Museli být velmi dobří, že jim mne Bůh dal.«

Pravil to bez povýšenosti, jako něco zcela samozřejmého.

»Znal jsi je?«

»Tvého otce jsem nikdy neviděl. Je to moudrý, dobrotivý kníže. Tvá matka tě v prvních měsících směla pravidelně navštěvovat, dokud si nezvykla na rozloučení s tebou. Také ona je dobrá, moudrá a krásná.«

Abd-ru-shin si ulehčeně oddechl.

»To je dobře, že si mohla zvyknout. Asi to pro ni bylo těžké.«

»Bylo to lehčí, než kdyby ses stal obětí vraha. Věděli jsme, že ti ukládají o život. Proto tvá matka dala rozkaz, abych tě uloupil.«

»Má matka? Kněžna?«

Abd-ru-shin položil tuto otázku, protože tomu nevěřil a nechápal to.

»Ne, Abd-ru-shine. Na své pozemské rodiče teď nesmíš myslet. Máš podivuhodnou, velmi krásnou matku nahoře v hradě, o kterém jsem ti již často vyprávěl.«

Abd-ru-shin ho přerušil.

»Mým domovem je hrad? To jsem cítil vždy, když jsi o něm mluvil. Bylo mi to známé. Tam nahoře je má pravá matka? Jak je to krásné!«

Zde rozmluva pro tentokrát skončila. Abd-ru-shinova duše musela zpracovat příliš mnoho dojmů.

Způsob, jakým Abd-ru-shin ovládl své dojmy, byl pro něho příznačný. Vrhł se do práce.

Měla být nově zhotovena nádoba pro chrám, plochá miska ozdobená různobarevnými drahými kameny. Vybrat je a nakonec zasadit do držáčků byla práce pro šikovné malé prsty. Hoch, který dosud směl pomáhat při takových pracích, vyrostl tak rychle, že měl pro tuto práci příliš velké ruce.

Abd-ru-shin slyšel, jak o tom umělec mluví s Is-ma-elem, a nabídl se, že hoča nahradí. Neúnavně pracoval s oběma zlatníky a přesně se řídil jejich pokyny. V myšlenkách se však zabýval tím, co mu Is-ma-el pověděl.

Velmi brzy pochopil, že život u jeho pozemských rodičů pro něho byl jen možností vtělit se na zemi. Z toho usoudil, že není člověkem jako ostatní lidé. Jeho domov je nahoře ve hradu a jeho matka – – –?

V myšlenkách se stále znovu vracel k tomuto bodu. Jeho matka přikázala, aby byl uloupen. Zřejmě se tedy o něho stará a je ve spojení s Is-ma-elem.

Jeho prsty zasazovaly do misky kámen za kamenem, v jeho duchu se k sobě řadily jako perly myšlenka za myšlenkou. Kde asi skončí tato šňůra perel? Kdo je jeho otec?

Práce, která poskytovala zaměstnání jeho rukám, zatímco jeho duch hledal a pátral, ho bohatě uspokojovala. Umělec nešetřil chválou. Abd-ru-shin ji slyšel nerad.

»Je to přece velmi snadné!« bránil se téměř rozhořčeně.

Stál vedle Is-ma-ele, když zlatník misku odevzdával. Is-ma-el ji obdivoval a slíbil umělci, že bude použita při příští slavnosti v chrámu. Potěšený Ismán odešel.

»Nechtěl bys také jednou navštívit chrám?« obrátil se Is-ma-el na Abd-ru-shina.

Chlapci se vehnala do tváří jasná červeň.

»Ó, jak rád! Napřed se tě ale musím zeptat: Kdo je má skutečná matka? Kdo je můj otec?«

»Tvá matka, Abd-ru-shine, je nejvznešenější a nejčistší paní nahoře ve hradu. Je tak krásná, že ji lidskými slovy nelze popsat.«

»Zná mne v mém pozemském šatě?« chtěl vědět Abd-ru-shin. »Vídáš ji někdy?«

»Vidím ji vždy, když se přijde přesvědčit, zda se ti daří dobře.«

»Budu ji smět také spatřit?«

Otázka toužebně splynula Abd-ru-shinovi se rtů.

»Uvidíš ji, až přijde čas, Abd-ru-shine!«

Dobrotivě, ale vážně to odpověděl Is-ma-el. Rozuměl chlapcově touze, nechtěl ji však podporovat. Věděl, že již není daleko doba, kdy Abd-ru-shin pozná svou matku.

»Můžeš mi říci, kdo je můj otec?« vyslovil Abd-ru-shin téměř nesměle otázku.

Klíčilo v něm tušení, tak veliké a tak nepozemské, že mu chtělo téměř puknout srdce.

Is-ma-el klidně odpověděl:

»Abd-ru-shine, pocházíš ze Světla, z věčnosti, z Božského. Tvým otcem je věčný, všemohoucí Bůh!«

Jeho tušení se proměnilo v jistotu. Oslnivě ho zaplavilo světlo poznání. Tím však z něho spadl všechn nekld. Tíše sepjal ruce, vzhlédl k Is-ma-elovi a zvolna pravil sám k sobě:

»Já jsem to! Nyní to vím.«

S omluvným úsměvem se obrátil a pomalu kráčel ven. Chtěl být sám. Nikdo ho nenásledoval. Nikdo nevěděl, co se děje v jeho mladé duši. Také Is-ma-el to mohl jen tušit.

Když se Abd-ru-shin po západu slunce vrátil do paláce, rozléval se po jeho obličejí a po celé postavě nadpozemský jas, takže se Is-ma-el musel přemáhat, aby nepadl na kolena. To by bylo proti přání jeho paní, Pramáti Elisabeth, která chtěla, aby Abd-ru-shin byl vychováván a hodnocen jako člověk, a ne jako Bůh.

Prostě, a přece pln nevědomé vznešenosti přistoupil Abd-ru-shin k Is-ma-elovi.

»Můj otče!« oslovil ho tak láskyplně, že ho kníže vroucně sevřel v náručí. »Jsem šťasten. Mám tři otce: tělesného otce, jehož neznám. Mám duchovního otce, který mne vychovává a láskyplně vede. To jsi ty, Is-ma-eli. A mám Boha Otce, z něhož pocházím!«

DLOUHÉ MĚSÍCE se oba nezmínili o tomto Božském tajemství. Měli je uloženo ve svých srdcích a v tomto mlčení se mezi nimi utvořilo ještě vroucnější a pevnější pouto.

Od té doby se Abd-ru-shin účastnil slavností v chrámu. Zdálo se, že jeho přítomnost teprve všemu dodává pravé posvěcení. Bylo mu samozřejmě velebení Boha, kterým byl proniknut každý úkon: modlitba, hudba i tanec. Všechno bylo uctíváním, všechno dýchalo díkem a radostí, vše bylo čisté a krásné.

Dosud se tyto slavnosti konaly jen každý sedmý den.

»Proč mluvíme s Bohem jen tak zřídka?« tázal se Abd-ru-shin a nemohl to pochopit. »Bylo by přece mnohem přirozenější začínat každý den návštěvou chrámu.«

Din-Ar, který byl při této otázce přítomen, si pospíšil s odpovědí:

»Kdybychom každý den trávili v chrámu slavnostní hodinu, stalo by se nám to zvykem. Nic bychom si už při tom nemysleli.«

»Skutečně?« zeptal se Abd-ru-shin udiveně, obrátil se však o pomoc k Is-ma-elovi. »Nemyslíš si již nic při tom, když mne každé ráno láskyplně zdravíš?«

»Abd-ru-shin má pravdu, Din-Are,« potvrdil Is-ma-el. »Už mnohokrát jsem uvažoval, jak bych měl zařídit, abychom začínali den povznesením se k Bohu, myslím totiž, začínali společně. Rád bych postavil malý chrám podobný umělé jeskyni, grottě, v němž by se mohly konat krátké ranní pobožnosti. Co říkáš tomuto plánu, Abd-ru-shine?«

Din-Arovi bylo nápadné, že od nedávné doby již kníže nepodnikne nic, aniž se mladíka nezeptá na jeho názor. A Abd-ru-shin to přijímal zcela samozřejmě. Ani teď ho nijak neudivilo, že jeho dřívější učitel chce znát jeho radu. Radostně souhlasil s myšlenkou na malý chrám a po krátké úvaze pravil:

»Nebylo by krásné, kdybychom postavili šest takových síní, pro každý den jednu? Každý den je utvářen jinak, má jiný význam a jinou barvu, zachvívá se jinak. To všechno by muselo být v síních vyjádřeno. Teprve pak by to bylo správné. Potom se to ani nestane zvykem, protože různé chrámy budou lidem pokaždé znovu připomínat důležitost jejich konání.«

Řekl »lidem«, a ne »nám«! A Is-ma-el to bral jako něco zcela samozřejmého. V té chvíli se Din-Arův duchovní zrak pootevřel a jeho duše se radovala, že smí Abd-ru-shinovi sloužit.

SÍNĚ BYLY POSTAVENY. K jejich výzdobě bylo použito to nejlepší, co dovedly zhotovit ruce umělců. Každá síň vypadala jinak, od tvaru půdorysu a klenby nebo sklonu jejího stropu až do nejmenších detailů výzdoby.

První chrámová síň měla žlutou barvu. Stěny i strop potáhli Ismáni žlutým hedvábím nejjasnějšího odstínu, připomínajícím sluneční paprsky. Sedmiramenné svícny zhotovili ze zlata. Každé rameno končilo malou miskou, v níž hořel vonný olej. Nádoby a ozdobné předměty vyrobili také ze zlata. Plášť, který měl na sobě Is-ma-el, když v této síni kázal o Bohu, utkali ze zlatožlutého hedvábí.

Další chrámovou síň provedli umělci v jemné něžné modři. Stěny tónovali tak, že směrem nahoru zesvětlovaly, a strop byl téměř bílý. V této něžňounké modři se vznášeli motýli jemného zbarvení. Proměňovali neživou barvu v lehounký, veselý život. Na stole potaženém modrým hedvábím stály na stříbrných podstavcích místo svícňů dvě otevřené misky ze světle-modrého kamene, který měl barvu čisté vody. Světlemodrý byl také Is-ma-elův plášť, přepásaný stříbrným pásem.

Síň pro následující den měla tmavomodré provedení. Stěny i strop byly rovněž potaženy hedvábím, ale strop byl klenutý a půdorys síně měl tvar kruhu. Stůl zdobily stříbrné svícny a vysokou stříbrnou nádobu naplňovaly květiny. Is-ma-elův plášť byl tmavomodrý. Zdobily jej umělecky vyšívane stříbrné značky.

Čtvrtá síň byla opět tónována, a to něžnou zelení. Od ní se odrážely tmavší ozdoby. Měla podobu osmihranu a jeho osm stěn se sbíhalo na stropě do špičky. Z ní visela na stříbrném řetězu nádherná miska ze zeleného kamene. Stejně kameny zdobily stříbrné svícny. Is-ma-elův plášť byl stříbrný, protkaný zelenými nitkami. Stříbrný pás vpředu spínal velký zelený kámen.

Pátou síň osvětlovala světlá červen. V červených miskách hořel vonný olej a jeho světlo zbarvovalo co nejlíbezněji celou síň. Stěny a strop měly potah z bílého hedvábí. Ve světle červených misek se hedvábí lesklo růžově. Umělci všechno bohatě ozdobili červenými kameny a také Is-ma-elův plášť byl nádherně ozdoben stejnými kameny.

Poslední síň byla celá zbarvena do fialova. Velké fialové kameny byly zasazeny jako květy do stříbrných úponků. Kamenné stěny i klenutý strop pokrývalo fialové hedvábí od nejtmašího odstínu až po nejsvětlejší nádech. Všude se vinuly stříbrné úponky a na úponcích visících ze stropu byly zavěšeny lampy. Na Is-ma-elův fialový plášť, sepnutý stříbrným pásem, našily ismánské ženy fialové kameny.

Ve zbožné náladě kráčeli Is-ma-el a Abd-ru-shin dokončenými síněmi. Po jejich dokončení je nesměl nikdo jiný spatřit, dokud se v nich nebudou konat první pobožnosti. Celých šest dní budou smět Ismáni denně vídat novou krásu!

»Byla to dobrá myšlenka, Abd-ru-shine,« prohlásil Is-ma-el, »že jsme postavili šest síní. Takto pobožnost nezevšední.«

»Mně síně připadají velmi známé,« přiznal Abd-ru-shin. »Pověz, Is-ma-eli, jsou nahoře ve hradu také takové síně?«

Ale dříve než Is-ma-el mohl odpovédět na otázku, upoutal mladíkovu pozornost jeho tmavomodrý plášť.

»Jen se podívej na ta znamení!« zvolal nadšeně. »Pocházejí shůry. Taková znamení mám také na svém pásu.«

Ukázal na rovnoramenná stříbrná znamení, která byla vyšita vedle sebe po celém lemu pláště.

»To jsou kříže, Abd-ru-shine,« vysvětloval Is-ma-el. »Kříže znamenají Pravdu, která pochází shůry.«

»Asi jsem tyto kříže viděl již dříve,« uvažoval Abd-ru-shin.

CHRÁMOVÉ SÍNĚ postavené na způsob umělých jeskyní byly pro všechny Ismány velkou, čistou radostí. Jejich dny začínaly krásou a velebením Boha. Společné denní pobožnosti se jim brzy staly potřebou.

»Mohu si každý den vzít jiné roucho?« zeptal se Abd-ru-shin svého učitele.

Ten na něho udiveně pohlédl:

»Jak to myslíš, Abd-ru-shine?«

»Myslím, zda mohu na ranní pobožnost přijít v rouchu, které má barvu síně, v níž se koná pobožnost. Víš, tak jako je tvůj plášť pokaždé zbarven jinak, měl bych i já rád pro každý den roucho jiné barvy.«

Is-ma-el to rád dovolil a Ismáni měli radost, když viděli mladého knížete takto oblečeného. Jeden za druhým žádal o dovolení, aby směl učinit totéž. To byla změna, ve kterou Abd-ru-shin doufal. Vlastní roucho k pobožnosti povzneslo lidi ještě více ze všednosti dnů.

NEDLOUHO po dokončení síní se Is-ma-el zmínil o rozdělení Ismánů.

»Všiml sis, Abd-ru-shine, že národ je zařazen do určitých skupin?« zeptal se.

»Máš na mysli kasty, Is-ma-eli? Ovšemže jsem si jich všiml,« odpověděl Abd-ru-shin.

»Přemýšlel jsi někdy o smyslu těchto kast? Nevznikly samovolně.«

»Viděl jsem leccos a uvažoval jsem o tom,« pravil Abd-ru-shin zvolna a zamyšleně. »Zda jsem přišel na správné vysvětlení, nevím. Viděl jsem, že každý Ismán se časem dostane ke každé práci a že se práce nedělí na vznešenou a obyčejnou. Zde v paláci nás obsluhují nejušlechtlejší z Ismánů. Žádná práce nezneuctívá člověka, je-li konána Bohu ke cti a z lásky ke knížeti. Naučil jsem se sám všude pomáhat a odměnou mi byla radost!« skončil téměř vítězoslavně.

»To je správné, Abd-ru-shine,« odpověděl Is-ma-el potěšen. »Naučil ses tomu dobře. Ale na to, na co jsem se ptal, jsi ještě neodpověděl. I když se nikdo z Ismánů neštítí žádné práce, jsou přesto zařazeni do kast a zdánlivě přísně od sebe odděleni. Co to znamená?«

Abd-ru-shin ani okamžik neotálel se svým vyjádřením.

»Nechal bys společně pracovat koně a mravence, Is-ma-eli?« zeptal se klidně a jistě místo odpovědi.

»Pochopil jsi, oč se jedná,« pronesl radostně Is-ma-el. »Až budeš zanedlouho jako kníže vládnout velkému národu, vzpomeň si na svá vlastní slova. Jen stejnorodé se může společně zachvívat tak, že vznikne harmonie.«

»Řekl jsi: zanedlouho. Není mi ještě ani jedenáct let. Bude trvat dlouho, než budu vládnout Ismánům. Musíš ještě dlouho zůstat knížetem, Is-ma-eli. Do té doby se musím ještě mnohému naučit.«

»Co znamenají roky, když duch přehlíží cesty, které je nutno projít? Budeš vládcem, budeš řídit svůj lid a budeš se smět opět vrátit domů do říše, z níž jsi přišel. Lidem ten čas připadá nekonečně dlouhý. Při pohledu shora je to jen malá část velikého dění. Ale ještě zůstaneme spolu, Abd-ru-shine.«

Jinoch vložil ruku do dlaně svého otcovského přítele. Rozuměli si i beze slov.

OD TÉTO ROZMLUVY, která dala Abd-ru-shinovi ještě mnoho podnětů k přemýšlení, uplynula řada dní. Jak to řekl Is-ma-el: Budeš jako kníže vládnout velkému národu? Proč neřekl: Budeš vládnout Ismánům?

Abd-ru-shin byl zvyklý, že Is-ma-el několika slovy vždy naprosto přesně vyjádřil, co chtěl říci. Proto dospěl k přesvědčení, že za těmito slovy je skryt zvláštní smysl. Vzpomněl si také, že Is-ma-el již dlouho mluví vždy

o jednom národě, velké říši a podobně, ale už nikdy nemluví jako dříve zcela jasně o Ismánech a jejich říši. Při nejbližší příležitosti se na to chtěl svého učitele zeptat. Naskytla se brzy.

Is-ma-el se rozhodl, že dá postavit ještě jednu síň pro sedmý den. Velký chrám pak měl být vyhrazen jen pro hlavní pobožnosti a pro slavnosti. Abd-ru-shin byl zavolán, aby rozhodl, jakou má mít tato chrámová síň barvu.

Nerozmýšlel se ani okamžik.

»Může být jiná než stříbrobílá?« tázal se. »Sedmý den nás přivádí k Bohu ještě blíže než všechny ostatní. A nahoře je stříbrné světlo věčnosti.«

Jeden z Ismánů, kteří měli zhotovit svícny a byli přítomni tomuto rozhovoru, připomněl:

»V různých síních už máme stříbrné svícny. Pokud chceme mít tuto síň ve stříbrobílé barvě, nebude její výzdoba nijak nová.«

Mladý kníže na něho udiveně pohlédl.

»Tyto svícny jsou přece lesklé, třpytí se a lesknou. Tak to nemyslím. Zde musí být všechno matné, přitom však zářivé.«

Is-ma-el přisvědčil.

»Nesmíte stříbro leštit. Nechte je zrnité a matné. Myslím, že to tak Abd-ru-shin vidí před svým duchovním zrakem.«

Umělci slíbili, že udělají jeden kus na zkoušku.

»Jaké kameny máme použít?« zajímalo je ještě.

»Úplně bílé, matné, jaké jsou v Is-ma-elově nejkrásnější čelence.«

»To jsou perly,« řekl Is-ma-el. »Mám jich ještě plný sáček. Nevyskytují se v naší říši, ale daleko, velmi daleko odtud v moři.«

Když Ismáni odešli, přál si Abd-ru-shin vědět, co je to moře. Is-ma-el mu to vysvětloval, jak nejlépe uměl, a Abd-ru-shin zasněně vyslovil otázku:

»Uvidím také jednou moře, které leží tak daleko za našimi horami?«

»Určitě je uvidíš, až pojedíš do své říše!«

»Is-ma-eli!« zvolal Abd-ru-shin téměř bouřlivě. »Zase jsi řekl: do své říše! Cožpak nebudu knížetem Ismánů? Není snad tato země zde mojí říší?«

»Přivezl jsem tě k sobě, abys místo mne vládl této říši Ismánů, Abd-ru-shine. Ale začínám mít stále větší jistotu, že jsi určen k něčemu jinému. Musíš vládnout té říši, kterou ti určil Bůh. Jak On nařídí, tak se to musí stát. Jak víš, sám jsi prohlásil, že musíš hlásat Boha. Proto musíš odejít do dalekých zemí, k lidem, kteří jsou zcela jiní než naši Ismáni. Abd-ru-shine, milovaný synu, je mi často úzko, když pomyslím na to, že se ke tvé světlé duši přiblíží temno.«

»Jak se mi může stát něco zlého, plním-li vůli Boha, mého Otce?« pravil Abd-ru-shin slavnostně. Jeho pohled mířil do velikých dálek a na jeho obličej spočíval zářivý jas.

Za několik okamžiků záře zmizela a Abd-ru-shin se jasným hlasem úplně chlapecky zeptal:

»Co je to temno, o kterém mluvíš, Is-ma-eli?«

»Nepřítel Světla, nepřítel všeho Božského, tedy také tvůj nepřítel.«

»To nechápu. Nevím, co je nepřítel. Je to něco, co má před Světlem strach?«

»Můžeš to vyjádřit i takto. Ano, je to něco, co se bojí Světla a co by chtělo Světlo zničit.«

Abd-ru-shin se zasmál.

»Jak je možné zničit Světlo! Je mocnější než všechno!«

Hned však zase zvažněl a usilovně přemýšlel. Pak zvedl oči a pravil:

»Chci proto vyhledat temno a pomoci mu, aby se samo stalo světly!«

Pronesl to zcela prostě. Když si Is-ma-el uvědomil hluboký smysl těchto slov, zachvěl se.

OD TÉ DOBY mluvil Is-ma-el s mladým knížetem mnoho o budoucnosti. Abd-ru-shin stále lépe chápal, že Boží příkaz, který ho přivedl na tuto zemi, pro něho znamená, že se bude muset odloučit od Is-ma-ele a působit v cizí zemi. Poznával nesmírnou Boží moudrost, která zařídila, že vyrůstal uprostřed Ismánů, oddělen od všeho zlého, takže viděl a vnímal jen dobré. Nikdy se nemusel ničeho zaleknout, nikdy necítil ošklivost nebo bázeň.

Všechny tyto pojmy se mu Is-ma-el zvolna snažil vysvětlit.

MATNĚ STŘÍBRNÝ SVÍČEN byl hotov. Představoval opravdový div krásy.

»Proč jsme vždy dělali předměty tak lesklé, když matné vypadají mnohem krásněji?« zeptal se Abd-ru-shin. »Nemohli bychom i zlato zpracovávat do matova?«

Umělci souhlasili a slíbili, že nové chrámové svícny zhotoví z matného zlata. Potom však navrhli, aby se pro stříbrné předměty používaly místo perel diamanty.

»Když už je stříbro matné, musí se třpytit aspoň kameny,« vyslovili se. Is-ma-el pohlédl na Abd-ru-shina. Ten se obrátil k Ismánům.

»Cožpak necítíte,« zeptal se vlídně, ale určitě, »že matné svícny s perla-

mi jsou mnohem niternější než všechno lesklé? Diamanty jsou krásné, ale do domu Božího patří jen tehdy, mají-li celému světu něco hlásat. Svícny, jaké stojí zde, jsou však modlitbou.«

A Is-ma-el rozhodl, že podle pokynu mladého knížete bude provedena i ostatní výzdoba stříbrné síně.

ASI ROK PRACOVALI různí umělci na síni. Měla půdorys kříže a stůl byl umístěn uprostřed. To vyžadovalo zcela jiné uspořádání než v ostatních chrámových síních. Ze všech čtyř stran měly vést stupně vzhůru ke stolu, který by pokrývalo bílé hedvábí zdobené matně stříbrným vyšíváním. Stěny neměly být potažené. Abd-ru-shin si přál, aby byly matně bílé, sám však nedokázal říci, jak dosáhnout toho, co viděl v duchu.

Jednoho dne se vrátil z dlouhé procházky do skal. Podnikal je teď jen zřídka. Přinesl několik kamenů, které našel ve skalách. Měly nejčistší, nejnádhernější bílou barvu, jakou nikdo z Ismánu dosud neviděl.

Když se ho Is-ma-el zeptal, kde a jak je našel, vyprávěl, že byli s Din-Arem unaveni lezením, a proto si v jedné rokli lehli k odpočinku a usnuli.

»Ve spaní se mi zdálo, že mne jakási světlá postava vede napravo do skal. Stezka se tam zúžila a téměř se po ní nedalo jít. Musel jsem namáhat hledat cestu, ale pak se trhlina ve skále rozšířila v cosi jako jeskyni. Byl v ní nespočet malých postavíček, jaké jsem dříve vídal. Přinesly mi bílé kameny podivuhodné krásy. Zdálo se, že celá skála je z těchto bílých, chladných kamenů. Měl jsem radost a pak jsem se probudil. Hledal jsem s Din-Arem stezku, kterou jsem viděl ve snu. Nalezl jsem ji a našel jsem i kameny. Jen ty malé bytostné jsem nespátřil,« skončil téměř smutně.

»A přece to byli oni, kdo ti ukázal kameny,« pronesl radostně Is-ma-el. »Je to nádherný stavební kámen. Pokud ho bude dostatek, budeme z něho moci postavit celou síň a její bílá barva předčí všechno, co bychom jinak na stavbu mohli použít.«

Ismáni hledali na místě, které Abd-ru-shin objevil, a našli více než dost nádherného kamene. Postavili z něho síň a ta svou čistou bělostí naladovала duše ke zbožnosti a čistotě.

PŘIBLÍŽIL SE DEN jejího dokončení a s ním slavnost vysvěcení. Všem tlouklo srdce radostným pohnutím, neboť cítili, že v této poslední síni se zachvívá něco zvláštního. Ostatní síně byly krásné, nádherné a skvostné, jak jen

je lidská ruka byla schopna vytvořit. Tato sedmá síň ale v sobě měla cosi nadpozemského.

Tři dny před slavností seděl v noci Is-ma-el zamyšlen u svého lůžka. Spánek se mu vyhýbal, jako tak často, nedbal však toho. Jeho duch ho vedl do bohatého světa.

Dnes uvažoval o tom, jak je nová síň zvláštní. Kdyby už při stavbě předchozích síňových chrámů Abd-ru-shina požádal, aby vše uspořádal – místo toho, aby se ho jen ptal, jaký má názor na hotové návrhy – nepodobaly by se chrámy tomu poslednímu? Ale když se stavěly, byl přece Abd-ru-shin ještě dítětem.

A dnes? Ve svých dvanácti letech je tím, čím by ostatní v tomto věku rádi byli: dospívajícím mužem. Jeho postava je dokonale souměrná, vytáhla se a dosáhla tak průměrné výšky Ismánů, chodidla a ruce však zůstaly nápadně malé a jemně utvářené. Připomínají něžné štíhlé ruce divukrásné paní, která několikrát přišla k Is-ma-elovi, aby mu dala pokyny týkající se Abd-ru-shina.

V myšlenkách Is-ma-el uviděl ženskou postavu v modrém plášti se zářivou korunou na hlavě. A zatímco si jeho duch vyvolával ve vzpomínce její obraz, ozvalo se kolem něho tiché znění a zavlály růžové závoje.

Pln očekávání vyskočil a pohlédl vzhůru. Ona přicházela! Is-ma-el klesl na kolena a jeho duše se naplnila hlubokou úctou a zbožností. Postava se k němu sklonila a z jemných závojů, zahalujících zářivý obličej, zazněl dobře známý hlas:

»Nebude to již dlouho trvat a můj syn se bude muset ujmout svého úkolu. Opatrně odstraňuji roušku s jeho očí. Ty ho nyní dokonale připrav. Svěř mu vysvěcení chrámu, aby si zvykl na takové úkony. Nechej ho pravidelně v určité dny řídit pobožnosti v síňových chrámech. Aniž to ještě ví, je pevně ve spojení se mnou, a tím i s Bohem.«

Is-ma-elovou myslí probleskla myšlenka:

»Je dosud tak mladý!«

I když ji nevyslovil, Prákrálovna odpověděla:

»Podle lidských pojmů nebude jeho život dlouhý. Je mu vyměřena ani ne polovina pozemského života. V této krátké době musí dokončit mnohé. Nemůže s tím začít dost brzy. Nauč ho všemu, co potřebuje, aby nemusel vystoupit proti temnu nepřipraven!«

Znění zesílilo, závoje zhoustly a – Is-ma-el byl sám.

Příští den navrhl Abd-ru-shinovi, aby se ujal sám vysvěcení nové síně. V nitru se obrnil proti všem námitkám a jako poslední důvod si ponechal

přání Prakrálovny. Abd-ru-shin to však přijal jako něco zcela samozřejmého.

»Viděl jsem se dnes v noci ve snu, jak vysvěcuji síň,« pravil, »a mám radost, že mi dovolíš, abych to skutečně učinil.«

»Budeš muset mít k tomu účelu nové roucho, pošlu ti Imiu,« slíbil Is-ma-el a znovu se podívil, že mladý kníže již myslel i na to.

»Rád bych byl oblečen zrovna tak, jak jsem to viděl dnes v noci. Imia musí na bílé roucho vyšít stříbrné květiny, jaké rostou nahoře.«

»Bude to umět?« zeptal se Is-ma-el pochybovačně. Věřil, že Imia má zručné ruce, ale duchovní věci chápala pomalu.

»Myslím, že to bude umět,« pronesl Abd-ru-shin bezstarostně, ale sám pak rychle odešel, aby ji vyhledal.

Našel ji, jak hluboce zaujata hledí na opravdový div květinové nádherly. Jeden z Ismánů jí ze své cesty do vzdálenějšího údolí říše přinesl stonek, na kterém byly tři sněhobílé, nálevkovité květy. Vydávaly téměř omamnou vůni.

Abd-ru-shin se s potěšením podíval na stonek v Imiiných rukou.

»Uměla bys jej vyšít na mé nové roucho, Imio?« zvolal živě.

Imia přisvědčila, šťastná, že smí tento okouzující div zachytit svou jehlou. A roucho bylo velmi krásné.

VYSVĚCENÍ CHRÁMU bylo slavnostní a velkolepé. Jedině Is-ma-el věděl, odkud přichází síla, která se zachvívala v síni, jak bylo zřetelně cítit, a odkud přichází Světlo, jež ji zcela naplňovalo. Viděl Pramáti, jak stojí za svým synem a napůl ho halí do svých závojų. Viděl nespočet jiných světlých postav, které se dostavily. Byla to první bohoslužba na zemi, kterou znal Syn Boží!

Nevědomky se proměnil v krále Parzivala. Síň se stala Hradem, a něco z věčného uctívání tak sestoupilo dolů na zem.

Ismáni bez dechu, celí uchvácení hleděli a naslouchali. To nebyl jinoch, který se zájmem o všechno a přátelsky jim nakloněn žil v jejich středu. Zdálo se, že vyrostl. Po úzkém obličejí se rozprostírala taková záře, že před ní mnozí z nich museli zavřít oči. Když pozvedl ruce k modlitbě, spojila se nevýslovná krása s nadpozemskou důstojností. Duše se rozechvěly.

A co to je? Neřekl snad »Otče«, neoslovil Boha slovem »Otče«? Is-ma-el se nikdy nemodlil jinak než »Pane«, »Všemohoucí«, »Pravěčný«! Abd-

ru-shin pravil »Otče« a všichni cítili, že to v tomto okamžiku bylo správné slovo.

Svěcení skončilo. Za zvuků tiché hudby Ismání zvolna a důstojně opouštěli ve dvojicích síň. Poblíž stolu stál Is-ma-el, pohroužen do modlitby. Za stolem se Abd-ru-shin se sepjatýma rukama zcela oddal hlubokému citění, které jím proudilo.

Byla to blaženost, nevýslovný pocit štěstí, a přitom vnitřní růst a zrání. Poprvé směl sloužit Bohu, cítil spojení s proudy požehnání shůry. Jeho nitro se zachvívalo hlubokou vděčností.

Praměti zlehka sňala zahalující závoje a položila ruce synovi na hlavu. Hluboko ji sklonil, jako by síla, která mu byla darována, byla příliš mocná na jeho mládí.

Pak se napřímil a pohlédl vzhůru. V témže okamžiku mu Is-ma-el dal znamení, že oba opustí síň poslední, jak to vždy činili.

Cestou do paláce nepromluví ani slovo. Mlčky vstoupili do místnosti, ve které pobývali nejraději. Is-ma-el ulehl na pohovku pokrytou kožešinami a Abd-ru-shin spočinul u jeho nohou na zvlášť měkkých a krásných kožešinách. S úsměvem a vzájemným porozuměním pohlédli na sebe a opět se pohroužili do mlčení, které k nim mluvilo hlasitěji, než by to dokázala slova.

Uplynulo několik hodin a blížil se čas k jídlu. Is-ma-el přerušil mlčení:

»Abd-ru-shine, dokud ještě budeš mezi námi, nebude v sedmé síni konat pobožnosti nikdo jiný než ty. Zasloužíš si ji Bohu, přinášej Mu každý sedmý den otevřené duše lidu.«

Abd-ru-shin přikývl. Mluvit mu připadalo těžké. Pak se přemohl:

»Is-ma-eli, kdo to u mne byl?«

»Cítil jsi to, Abd-ru-shine? Za tebou stála Prákrálovna, tvá matka!«

»Má matka? Cítil jsem, že je tam. Ruce, které mi žehnaly, musely být mateřské ruce! Ó, kéž bych ji směl spatřit!«

»Přijde čas, kdy se k tobě bude blížit a ty ji budeš moci vidět svým duchovním zrakem. Jejím prostřednictvím jsi spojen s Bohem. Teď nosí pokyny mně, ale brzy se s nimi bude obracet na tebe!«

Abd-ru-shina naplnila blaženost. Jeho touha po vědomém spojení s domovem nesmírně vzrostla. Nyní se měla naplnit.

TOHO DNE se ještě konala pravidelná pobožnost v chrámě a také na ní ještě spočívala záře ranního prožití. Abd-ru-shin stál skromně na svém místě

v první řadě Ismánů. Nic v jeho bytosti a chování neprozrazovalo, že si je vědom svého Božství. Zato světlé paprsky z něho vycházely ještě i teď a přinášely sílu a radost těm, které zasáhly.

Zcela prostě si počínal také Is-ma-el. Byl si vědom, že lid si všimne odstupu mezi ním a Abd-ru-shinem. On však nikdy nechtěl být víc, než čím byl: čistým člověkem, který všemi vlákny svého bytí slouží Bohu. A srdce jeho lidu mu bila vstříc s láskou a úctou.

PRO ABD-RU-SHINA a Is-ma-ele teď začal bohatý život ve vzájemném dávání a přijímání. V mladém knížeti rozkvétalo vědění o Bohu tak samozřejmě a dokonale, že se Is-ma-el s údivem skláněl. Staříčkový učitel se učil od svého žáka a učil se ochotně a s radostí, vděčen za milost, které se mu tím dostalo.

Abd-ru-shin netušil, kolik dává druhým zcela prostě tím, že žije na zemi. Byl jim vzorem ve své řeči, ve svém myšlení i jednání, které byly zakotveny v Bohu, a objasňoval ty nejobtížnější otázky v lidských duších.

Zpočátku Ismání pohlíželi s údivem na svého mladého knížete, který – sotva odrostl dětskému věku – je všechny vedl. Brzy si však na to zvykli, jak si lidé zvyknou na všechno. Ctili Is-ma-ele jako svého vládce, ale věděli, že jeho vůle je podřízena vůli mladého knížete.

Abd-ru-shin je učil všude, kde bylo možné někoho něčemu naučit. Nikdy nepřipustil, aby si Is-ma-el myslel, že v něm již delší dobu nevidí učitele. Sám totiž nepozoroval, jak ho přerostl. Se všemi otázkami přicházel za Is-ma-elem, všechno projednávali společně. Jen hlubokou touhu po matce mu zamlčel. Obával se, že by to Is-ma-el považoval za »nemužné«.

Kromě toho se Abd-ru-shin učil dál u řemeslníků a umělců, navštěvoval zahradníky a muže, kteří se starali o dobytek. Podnikal na Simim daleké vyjíždky, když Is-ma-el neměl čas, aby ho doprovázel. Opět vyrážel i na horolezecké výlety, protože učitel zjistil, že prospívají jeho tělu.

Abd-ru-shinovy svaly se zocelily a nikdo by si nepomyslel, že v jeho štíhlé postavě je taková síla. Din-Ar ho jako vždy věrně doprovázel, ale od vysvěcení síně se s ním stala změna.

Navštívil Is-ma-ele a poprosil ho, aby ke službě u Abd-ru-shina určil Ismána, který by jí byl více hoden. Is-ma-el se podivil, protože nechápal jeho prosbu.

»Dopustil ses snad ve službě nedbalosti, Din-Are?« zeptal se soucitně.

Ismán odpověděl, že se žádné nedbalosti nedopustil, a tváře mu zaplály.

»Pak tvou žádost nechápu,« řekl Is-ma-el vážně. »Musí tě přece nanejvýš uspokojovat, že smíš sloužit Abd-ru-shinovi. Proč toužíš od něho odejít?«

»Netoužím od něho odejít, ale nejsem hoden, abych byl u něho!« zvolal Din-Ar vzrušeně. »Dobře vím, že Abd-ru-shin není člověk. Jak by se mohl mladík tak modlit k Bohu, jak to činil on? Nevím, kdo je, ale vím, že stojí vysoko nad námi všemi. A proto nemohu já, prostý Ismán, být jeho služebníkem.«

»Din-Are, nezapomeň, že jsem tě vybral k této vznešené službě, a tím jsi pozdvižen z řad Ismánů. V letech, kdy jsi sloužil Abd-ru-shinovi, jsi osvědčil svou věrnost. Nemohl by najít lepšího pomocníka a průvodce. Přijde čas, kdy nás bude muset opustit, aby mohl vládnout své říši. Pak budeš muset být u něho jako dosud. Nechtěl bych tento vznešený úřad svěřit nikomu jinému než tobě. Nepochybuj a neklesej na mysli. Tím, že sloužíš Abd-ru-shinovi, sloužíš Bohu!«

Din-Ar klesl na kolena. Is-ma-el mu položil ruku na hlavu a požehnal mu. Klečícího muže pronikla síla. Obšťastnila ho, povznesla a pomohla mu, aby nikdy neselhal.

ROKY NEPOZOROVANĚ plynuly v pravidelném rytmu radostné práce přinášející uspokojení. Všichni měli den zcela vyplněn. V čase odpočinku se mohli osvěžit a pohroužit se do věčných pravd.

Jednou Abd-ru-shin opět řídil pobožnost ve velkém chrámu a vyprávěl svému lidu o Bohu. Přitom mu plynula se rtů slova takové síly a moudrosti, že všichni přítomní s údivem naslouchali. Is-ma-elovi vstoupily do očí slzy. A Abd-ru-shin cítil, že je vyzdvihován a prožhavován.

»Co to ze mne mluvilo, Is-ma-eli?« zeptal se později, když spolu seděli v paláci. »Co to bylo, co mne naplňovalo, takže se zdálo, že překypuji, a *musel* jsem mluvit?«

»To byl Duch Boží, Abd-ru-shine,« odpověděl Is-ma-el láskyplně. »Není již daleká doba, kdy tě budu muset nechat odejít. Jsi připraven pro svůj vznešený úřad. Nemohu tě již ničemu naučit.«

Abd-ru-shin se zamyslel. Jeho pohled směřoval do velikých dálek. Ruce tiskl dlaněmi k hrudi, jako by musel mírnit příliš prudké bušení srdce. Dlouho tak seděl a pak se s úsměvem, v němž nebylo nic pozemského, obrátil k Is-ma-elovi:

»Řekl jsi to správně. Byl to Duch Boha, mého Otce, můj vlastní Duch, který se ujal svých práv. Nyní to vím!«

Oba opět umlkli. Vtom se ozvalo tiché znění, které Is-ma-el tak dobře znal. Neustále zesilovalo, až z něho byla nejlíbeznější melodie. Dolů se snášely růžové závoje. Abd-ru-shin zvedl hlavu. Jeho krásná tvář byla zjasněná a z Is-ma-elovy duše vytrysklo zvolání:

»Pane, můj Bože, děkuji Ti, že Tě smím spatřit v tvém Synovi. Místo, kde se tak děje, je posvátné!«

A závoje vlály kolem obou. Klečeli na kolenou a dívali se vzhůru. Z růžových obláčků vystoupila královská postava ženy v modrém plášti. Na její hlavě se třpytila zářící koruna se sedmi vzácnými drahokamy.

»Parzivale, můj milovaný synu!« oslovila Abd-ru-shina. Toho naplnila taková radost, že se mu málem rozskočilo srdce.

»Máti, moje Máti!«

S jásotem k ní vztáhl ruce. Krásné ruce Elisabeth se lehce jako dech položily na jeho hlavu.

Díval se a díval. Nezahaleny viděl před sebou ušlechtilé, nepopsatelně krásné tahy obličeje Královny nebes. Is-ma-elův zrak zakrýval lehký závoj, který mu nedovoloval zahlédnout obličej Elisabeth. Jeho záře by byla pro člověka příliš silná.

»Můj milovaný synu, je čas, aby ses pustil do svého úkolu, který ti dal Otec. Byl jsi na zemi znamenitě veden a na svůj věk jsi velmi zralý. Máš za sebou polovinu let, která prožiješ na zemi. Připrav se, že jednoho roku navždy opustíš tuto říši.

Tvá cesta bude těžká, neboť tě povede temnotami, před nimiž jsi dosud zůstal uchráněn. Povede tě k lidem, kteří se neuchovali čistí a světlí jako Ismáni. Ukáže tvým zrakům zlo a naučí je snášet pohled na utrpení. Požehnání Boha, tvého Otce, a má láska tě však budou stále obklopovat! Věrnost tvých lidí tě bude chránit. Láska a věrnost čistoty budou osvětlovat tvou cestu, takže ti nebude scházet radost.

Is-ma-el ti sdělí, co již dávno přijal. Ví, jaké přípravy pro tvou novou říši bylo určeno provést.«

Elisabeth zvolna sňala ruce s Abd-ru-shinovy hlavy. Chtěl se ještě na mnohé zeptat, ale přes rty mu nepřešla ani hláska.

Toto veliké dění způsobilo, že oněměl, a přesto v duši cítil odpověď na všechny své otázky.

Znění a zvonění tiše doznělo, růžové závoje se rozplynuly. Jen van podivuhodné vůně zůstal ještě dlouho v místnosti.

Abd-ru-shinovo jediné přání bylo splněno. Když osaměli, ještě dlouho mlčel v blažené radosti.

Is-ma-el přerušil mlčení.

»Dnes je tomu sedmnáct let, co ses probudil na této zemi, Abd-ru-shine.«

»Polovina let, která prožiji na zemi, pravila matka,« uvažoval mladý kníže. »Takže to již nebude trvat tak dlouho, než budu smět být zase nahoře ve hradě. Raduji se z toho!«

O NĚKOLIK DNÍ později sdělil Is-ma-el naslouchajícímu Abd-ru-shinovi, že Prakrálovna již dávno rozhodla, aby ho při jeho odchodu provázela polovina Ismánu.

»Smíš si sám vybrat, koho chceš vzít s sebou, Abd-ru-shine,« pravil Is-ma-el vlídně. »Máš dostat také polovinu všech koní a jiných zvířat, abys do své budoucí říše nepřišel chudý.«

Oba často vybírali, co si má Abd-ru-shin vzít s sebou. Někdy mu to působilo radost, ale pak by zase nejraději nechal vše Is-ma-elovi. A Is-ma-el mu stále znovu připomínal, že všechno je jeho dědictvím, které by mu vlastně mělo připadnout celé.

Jednoho dne se Is-ma-el zeptal:

»Abd-ru-shine, nechceš si s sebou vzít bohoslužebné předměty ze stříbrobílého síňového chrámu? Nejdříve budeš muset dát postavit chrám. Vezmi si k tomu předměty, které dobře znáš!«

»Chrám patří Bohu! Nemám právo odnést z něj ani jediný kus,« odpověděl mladý kníže důstojně. »Máš pravdu, v zemi, do které pojedu, možná Boží chrám nebude. Sám říkáš, že lidé tam Boha ještě neznají. Dejme příkaz, aby umělci zhotovili ještě zde předměty podobné těm nejkrásnějším z našich síní.«

ROK PŘÍPRAV se chýlil ke konci. Is-ma-el svolal dospělé Ismány a oznámil jim, že podle Božího příkazu se mladý kníže Abd-ru-shin má vystěhovat do jiné říše, kterou Bůh pro něho určil.

Řadami Ismánu proběhl hluboký úlek. To nečekali. Když někdy pomysleli na Is-ma-elovu smrt, utěšila je myšlenka, že Abd-ru-shin bude jeho nástupcem. S hlubokou láskou a úctou Inuli k jinochovi, o němž se domnívali, že k nim nerozlučně patří.

Ale ať byly jejich myšlenky jakkoliv těžké a naplněny úzkostí, z jejich úst se neozval nárek. Byli zvyklí to, co jim Bůh nařídil Is-ma-elovými ústy,

považovat za nejlepší. Proto neváhali, nehloubali ani nesmlouvali, i když jejich srdce svírala prudká bolest.

Is-ma-el pokračoval a pověděl jim, že polovina všech Ismánů bude smět provázet Abd-ru-shina, aby mu starým způsobem pomohla vybudovat novou říši. Na ta slova se ozval bouřlivý jásot. Všichni, všichni chtěli odejít s knížetem! Každý byl ochoten ihned opustit svůj domov, aby směl být účasten této milosti.

Většina Ismánů, kteří ho měli provázet, byla již určena. Byli vyvolávání a museli nahlas vyslovit svůj souhlas s tím, že byli vybráni. Na prvním místě zaznělo Din-Arovo jméno. Radostně vstal ze svého místa a jeho »Ano, Pane, s radostí!« zaznělo pevně a s plným vědomím.

Jeden po druhém stvrzoval své chtění souhlasnými slovy. Když byla vyvolána všechna jména, zůstalo ještě asi padesát mužů, u nichž byl Is-ma-el na pochybách. Jeden měl malé děti, druhý se nedávno teprve oženil a musel by svou ženu nechat doma. U každého byl nějaký důvod, kvůli němuž museli zůstat. Ale i oni bouřlivě žádali, aby mohli také odejít.

Naplnění štěstím hleděli Is-ma-el s Abd-ru-shinem na muže, kteří s radostným srdcem chtěli odejít do ciziny, aby chránili svého mladého knížete a pomáhali mu. Is-ma-ele nesmírně uspokojilo, když viděl, že kolem Abd-ru-shina budou osvědčení muži. A Abd-ru-shin měl radost, že s sebou smí vzít do cizí země tolik věrných.

Vybraným Ismánům byl dán pokyn, aby se připravili k odchodu. Měl se uskutečnit za několik týdnů. Také oni si měli vzít ze svého majetku, co jejich rodiny nepotřebovaly. Is-ma-el slíbil, že bude pečovat o ženy a děti. Výpravy se smělo zúčastnit jen málo ismánských žen. Měly jako učitelky pomáhat ženám cizího národa.

ČAS NEZADRŽITELNĚ plynul. Byl tak vyplněn přípravami, že nikdo ani neměl možnost obírat se smutnými myšlenkami. Také Is-ma-el násilím zaháňel bolest, která naplňovala jeho srdce. Na to bude později ještě času víc než dost.

Teď musel věnovat každou myšlenku tomu, aby Abd-ru-shina důkladně seznámil se způsoby lidí. Dával přátelská ponaučení a dobré rady svému bývalému žákovi. Abd-ru-shin uctivě, někdy i zvědavě naslouchal všemu, co mu staříčký učitel vyprávěl.

POSLEDNÍ SPOLEČNÁ slavnost ve velkém chrámu končila. Byla obzvlášť nádherná. Is-ma-el požehnal ve jménu Božím odcházejícím a jako prvnímu Abd-ru-shinovi. Přitom spatřil Pramáti Elisabeth, jak stojí zářící za svým synem, pokládá mu ruku na hlavu a rovněž mu žehná. Chrámový prostor naplnila posvátnost.

Na konci slavnosti Is-ma-el poprosil:

»Abd-ru-shine, nyní požehnej ty nám, kteří musíme zůstat doma!«

Jako první poklekl staří kníže, aby přijal požehnání, a pak následovali ostatní.

Později se Is-ma-el s Abd-ru-shinem procházeli pomalým krokem v zahradách. Mladý kníže se chtěl rozloučit s místy svého dětství a mládí, kde býval nepopsatelně šťasten. Cestou potkali Manu. Mířil k nim z velké pastviny. Téměř vyčítavě se podíval na Abd-ru-shina.

»Kníže!« řekl skromně. »Proč tady musím zůstat, když polovina všech zvířat odchází s tebou? Kdo se o ně bude starat?«

Abd-ru-shin vlídně pohlédl na Manu.

»Zde je tě více potřeba. Budeme muset jet mnoho týdnů. Cestou se bude každý jezdec starat o své zvíře sám. Později se pak najde někdo, kdo se u tebe učil. Zde bys však Is-ma-elovi způsobil těžkosti, kdybys odešel.«

»Pane, v tom případě chci s radostí konat svou povinnost,« zněla Manova odpověď.

»POPIŠ MI JEŠTĚ jednu cestu, která je pro mne určena,« poprosil Abd-ru-shin, když později seděl s Is-ma-elem pohromadě.

A Is-ma-el přesně vysvětloval, kudy mají jet, aby nejlépe dorazili k cíli.

»Kdybys byl někdy na pochybách, kam musíš obrátit koně, pohlédni vzhůru. Povede tě bílá holubice. V takových okamžicích ji budeš moci vidět. Následuj ji!«

Celý večer Abd-ru-shin čekal, zda se mu Elisabeth neukáže ještě jednou. Ale všechno čekání bylo marné. Abd-ru-shinovu duši naplnila touha po její přítomnosti.

Nemohl usnout. Neklidně se převaloval na lůžku. V hlavě mu vířilo příliš mnoho myšlenek, ozývalo se v něm příliš mnoho otázek.

Konečně vstal a vyšel ven na terasu. Byla překrásná hvězdná noc. Na jižním nebi stála velká zářící hvězda a připomněla Abd-ru-shinovi hvězdu, kterou v dětství vítal s jásotem každý večer. Zatímco vzhlížel ke hvězdě,

obrátil svou mysl k Bohu. Jeho duše byla vyzdvížena do světlých sfér a pozdravila Prakrálovnu. Abd-ru-shin ji poprvé spatřil i tam nahoře.

Když se rozednívalo, přistoupil Is-ma-el k němu. Citelně se ochladilo. Abd-ru-shin se probudil a zachvěl se. Jeho duši však naplňovala blaženost. Viděl svůj vznešený úkol jasně a v ostrých obrysech před sebou.

V této náladě se rozloučil s Is-ma-elem, který mu byl otcem a přítelem, důvěrníkem a učitelem a jehož miloval.

»Zde na zemi se již neshledáme,« pravil Is-ma-el pevně. »Ale nahoře tě budu smět zdálky vidět a znovu ti sloužit. Požehnání Boží je s tebou, moje požehnání nechť tě provází na všech tvých cestách.«

Ismáni, kteří měli zůstat doma, se nahrnuli k Abd-ru-shinovi. Tito lidé, jindy tak zdrženliví, zapomněli na všechnu ostýchavost ve snaze projevit odcházejícímu svou lásku a úctu.

Přestože se shromáždilo velké množství lidí, netrvalo dlouho a přední oddíl seděl na koních. Jezdci nádherných postav byli skvěle oblečení. Když směli bělouši vyrazit, hlasitě zařehotali.

Se skřípotem se otevřela kamenná brána, kterou znalo jen velmi málo Ismánů. Abd-ru-shin ji ještě nikdy neviděl. Udiveně hleděl na široký otvor.

»Touto trhlinou ve skále jsi byl před sedmnácti lety přivezen,« sdělil mu Is-ma-el a měl co dělat, aby skryl dojetí.

Abd-ru-shina plně zaujalo, co se před ním objevilo. Teď se bude na všech svých cestách setkávat s něčím novým! Těšil se na to!

Odpoledne vyjel kníže se svými průvodci. Slunce se zářivě smálo z bezmračné oblohy a v jeho svitu se třpytilo množství zlata a stříbra, které zdobilo sedla, udidla i oděvy.

Abd-ru-shin projel skalní branou. Ještě jednou otočil hlavu. Ještě jednou spatřili Ismáni, kteří zůstali doma, jeho zářivý úsměv. Pak se rozjel tryskem vpřed, následován velkým zástupem svých věrných.

Nad ním se vznášela holubice, viditelná jen několika vyvoleným, aby ho provázela do země, kterou pro něho Bůh určil.

3. VYVOLENÝ NÁROD

VZDUCH NAPLŇOVAL divoký rámus, křik z nesčetných drsných hrdel. Vybělené kosti, navlečené na šňůrách a dovedně omotané kolem holí, vydávaly chřestivý zvuk. Bubnování v ostrém rytmu bylo chvílemi rychlejší a chvílemi pomalejší.

Také povyk zněl jako vytí do taktu. V určitých odstupech se z něho ozývaly jednotlivé pronikavé výkřiky.

Z chýší se vyřítily ženy spolu s dětmi a vyhlížely směrem, odkud se lo-moz blížil. Měly tmavou pleť a černé vlasy. Kolem beder si obtočily pestré tkaniny podobné rohožím. Zatímco téměř nahé děti vypadaly vyzábě, měly ženy sklon k tělnatosti, která byla zdůrazněna způsobem, jakým si látku přehodily přes sebe. Ruce i nohy se leskly masnotou, klouby však byly nápadně štíhlé.

Ženy se shromáždily s hlasitým křikem, ale rukama téměř nepohybovaly a zvědavě čekaly na to, co jim přivezou jejich muži vracející se z výpravy. Že se vracejí jako vítězové, naznačoval způsob, jakým rámusili.

Jezdci se stále více přibližovali a za nimi se zvedaly ohromné kotouče prachu. Bylo již možné rozeznat podrobnosti. Hnalo se sem přes sto koní. Vypadalo to, jako by ženy i děti měly být za několik okamžiků rozdupány pod kopyty.

Žádná z žen se ale nesnažila utéci do bezpečí. Napjatě hleděly na blížící se skupinu jezdců. Konečně dorazila. Jako mávnutím kouzelného proutku rámusení utichlo a koně se zastavili. Stáli v půlkruhu kolem žen, odrkovali a pohazovali krásnými hlavami, až jim hřívý poletovaly. Kolem nozder se jim valila pěna a z těl se kouřilo.

V témže okamžiku muži seskočili na zem. Vypadalo to nádherně, když jejich štíhlé postavy provedly jako na povel stejný pohyb.

Nastal veselý, hlučný zmatek. Muži zdravili své ženy, vysazovali děti na hlavu nebo na ramena, dokonce je vyhazovali do vzduchu a velmi opatrně je zase chytali. Nikoho nenapadlo vejít do chýše.

Při všem tom živém hovoru zde přesto vládl jakýsi pořádek: jednotlivé

skupiny si bezděčně stoupily od sebe, takže uprostřed zůstala volná široká ulička. Koně odklusali do své ohrady, kde se jich ujali muži a postarali se o ně.

Byla to nádherná zvířata, bohatství a pýcha kmene. Stejně jako lidé měli koně nápadně štíhlé klouby. Že jsou dobrého plemene, poznalo se i podle způsobu, jakým drželi hlavu na lehce zahnutém krku. Téměř se zdálo, jako by si koně byli vědomi, že jsou něco zcela zvláštního.

Objevilo se nové mračno prachu. Blížil se stejný lomoz jako předtím. Muži se postavili před ženy, chopili se bubnů a holí s navěšenými kostmi a začali do taktu bubnovat na pozdrav blížícím se jezdcům.

Přijížděli ještě rychleji než první skupina. Když se z kotoučů prachu vynořila těla koní, byla podívaná ještě nádhernější. Vpředu uháněli sněhobílí koně. Jejich bílé, husté hřívy vlály. Za nimi pádili koně černí jako uhel a pak těsně u sebe zvířata mnoha barev: koně zajatců.

Dříve než houf zastavil, přiběhli muži a chytili bílé koně za uzdu. Vypadalo to dost nebezpečně, ale lidé i zvířata se znali a nikomu se nic nestalo.

Jen jediný jezdec se neodloučil od svého koně. Byl to náčelník, muž ve středních letech, právě tak hubený jako ostatní. Nepřevyšoval je výškou, a přece by v něm každý cizinec ihned poznal nejvýše postaveného člena kmene. Tak hrdé bylo jeho držení těla, tolik ušlechtilosti se jevílo v jeho pohybech.

Kamkoliv přišel, lidé uctivě ustupovali. Zdálo se, že je neomezeným pánem, a přesto je milován, pokud takové hnutí mohlo vzklíčit v srdcích divoké hordy. Neboť tito lidé byli divoci! Způsob, jakým muži pozdravili své ženy, i jejich chování v chýších, kde se ihned vrhli na lůžko a nechali se obsluhovat, to vše svědčilo o tom, že mají ještě drsné mravy. Ženy pobíhaly, sotva popadaly dech, ale nebyly na nic jiného zvyklé a očividně ožily. Děti začaly s vrískotem prohledávat vaky svých otců a zjišťovat, jakou skrývají kořist.

Zajatci vypadali hrozně. Nekrotili své pudy, takže poklesly na nízký stupeň. Bylo to vidět na téměř zvířecích obličejích i na špíně, která v tlustých vrstvách lpěla na tělech, jako by byla přirostlá.

Vítězný šejk stanul s několika muži před poraženými. Důkladně si je prohlížel a v jeho tváři se zračil největší odpor.

»Jsou hnusní!« zvolal rozhořčeně. »Jsou příliš špatní, než abychom z nich mohli udělat sluhy. Zanesli by nám nečistotu do chýší a k našim ženám v době, kdy bychom byli pryč. To nejsou synové kmene, se kterým

by bylo ctí bojovat. To jsou synové divokých Džiniů. Usmrtíme je, aby jich byla země zbavena!«

»Ano, ano, usmrtíme je!« volali ostatní. »Kam je máme do večera zavést?«

»Budou usmrceni zítra, ve dne, protože jsou příliš špatní, než abychom směli jejich duše nabídnout nočním duchům. Zaveďte je do ohrady pro nemocné koně. Teď v ní stejně nejsou zvířata, že?«

V odpověď muži zavrtěli hlavou.

»Svažte je ale pevně dohromady, aby nám žádný neutekl, a postavte stráž. Zítra, za bílého dne, až bude slunce stát nad námi, zmizí z této země!«

Zajatci byli jednotlivě odváděni kolem náčelníka a Ben-Dhú-ben si je opovržlivě prohlížel. Náhle zazněl jeho povel a průvod se zastavil.

»Kdo je tento zajatec? To není Džin!« zeptal se, když se před jeho zrakem objevil jeden ze zajatých bojovníků, který vypadal jinak než ostatní.

»Odvedte tohoto muže stranou. Chci s ním mluvit!« Průvod kráčet dál. Bylo v něm velmi mnoho zajatců, kteří s tupými, lhostejnými obličejí šli vstříc svému osudu. Náhle zazněl opět povel a průvod zůstal stát.

Za jedním zajatcem se objevilo malé, asi čtyřleté děvčátko, které bylo připoutáno k mužově noze. Aby mohlo lépe jít s ním, hopsalo krok za krokem. Vypadalo to tak komicky, že se muži dali do smíchu.

Jednou ručkou si přidržovalo na hrudi své roztrhané šatečky a druhou ručku, snad aby udržovalo rovnováhu, mělo nataženou a mávalo jí do taktu podle hopsání. Smích mužů přehlušil výkřik:

»Moje Květino!«

Vykřikl to zajatec, jehož před chvílí postavili stranou. Vztahoval k ní své spoutané ruce, jak jen mohl. Děvčátko zajásalo a chtělo se rozběhnout k němu, ale lýkový provaz mu v tom zabránil a děvčátko upadlo na zem.

Sám Ben-Dhú-ben přiskočil, zvedl maličkou a jedinou ranou přesekl pouto svou zbraní. Chtěl ji donést k muži, který se celý chvěl, ale sotvaže se »Květina« cítila volná, spěchala rychle jako srnka k otci. Oba spolu začali rychle a potichu mluvit cizí řečí.

Když byli zajatci odvedeni do ohrady, obrátil se náčelník k muži, k němuž se malé děvče přitúlilo se slzami ve svých velkých očích.

Ben-Dhú-ben oba chvíli pozoroval a pak se pomalu zeptal:

»Rozumíš mé řeči?«

Muž lámaně, ale přesto zřetelně odpověděl:

»Ano, rozumím jí a umím jí také trochu mluvit!«

»Kdo jste? Jak jste se dostali ke Džiniům?«

»Pane, moje Květina a já jsme byli zajati. Potom nás vláčeli s sebou, protože možná očekávali, že se po mně bude pátrat a že mě pak budou moci drazé prodat.«

»Máš takovou cenu?« chtěl se Ben-Dhú-ben zeptat, ale když zpozoroval, že se muž potácí, otázka mu odumřela na rtech.

Přiskočil k němu, zachytil ho do náruče a položil opatrně na zem. Zajatec však již neotevřel oči, které se mu bolestí zavřely, a za několik minut ležel mrtev u Ben-Dhú-benových nohou.

Květina se s pláčem vrhla k otcí.

»Malá Květino, pojď se mnou, dovedu tě ke své ženě. Mi-Re je dobrá a bude se o tebe starat,« pronesl Ben-Dhú-ben mírně.

Ale maličká zavrtěla hlavou, nerozuměla cizí řeči. Když ji zvedl ze země, aby ji odnesl, začala hořce plakat. Nebyl to křik nebo vriskot, jaký Ben-Dhú-ben slýchal u dětí, ale hořký, tichý pláč.

Její pláč ho chytl za srdce. Dobrotivě s ní rozmlouval. Konečně ho napadlo vzít otce s sebou. Dal mrtvého opatrně odnést do svého domu. Pak šla Květina ochotně s ním.

Mi-Re téměř netrpělivě očekávala manžela. Byla již zvyklá, že přicházel vždy později než ostatní. Tak dlouho však nemusela čekat dosud nikdy. Jak se podivila, když spatřila v jeho náručí dítě. Něco tak líbezného snad ještě neviděla. Mrtvého si vůbec nevšimla, to pro ni bylo běžné, ale to dítě, maličké děvčátko! Takové si už dávno přála mít!

»Přinášíš mi tu malou bohyni jako kořist?« pozdravila manžela a již klečela u maličké, objala ji a vzala za ručičky.

Květina nejprve bezděčně ucouvla, potom se podívala klečící ženě do očí. Jejich pohledy se setkaly a obě tváře se zjasnily chápavým úsměvem. Květina důvěřivě položila malé ručky kolem krku vlídné ženy. Pak se ale rozplakala, ukázala na mrtvého otce a dlouho mluvila řečí, které nikdo nerozuměl.

Ben-Dhú-ben dal přivést náčelníka Džiniů. Měl mu povědět, co ví o otcí i dítěti. Když se k němu dostavil, maličká zavzlykala a skryla hlavičku v ženíně klínu. Očividně se bála muže, který se na ni hloupě šklebil.

Když se ho šejk zeptal na cizince, odmítl mu nejdříve cokoliv sdělit. Pořádný výprask mu rozvázal jazyk, ale i pak se z něho nedalo dostat nic podstatného.

Tvrdil, že oba byli připojeni ke skupině válečníků, kteří napadli jeho kmen. On válečníky porazil, úplně sám s několika svými lidmi, přestože nepřítel bylo dvakrát, ne, čtyřikrát víc než jich. Jejich náčelník mu na jeho

dotaz prozradil, že muž je velký kníže a kouzelník a že výměnou za něho může od jeho lidí dostat mnoho krásných věcí.

Ben-Dhú-ben tomuto vyprávění nevěřil. Džin pravděpodobně přepadl družinu knížete a pak chtěl s ním i s jeho roztomilým dítětem obchodovat. No, to se mu už nepovede, protože zítřek učiní konec jeho lotrovskému životu. –

Bylo těžké odtrhnout Květinu od mrtvého otce, zejména když se s ní nemohl nikdo dorozumět. Ale Mi-Re si dítě vroucně zamilovala a tato láska ji naučila mluvit k duši dítěte.

Už jednou si všimla, že dívka umí číst v jejích očích. Teď se stejným způsobem pokusila vzbudit u ní důvěru v potřebná opatření. Zavedla ji k otcově mrtvole, jemně pohladila bezduché tělo a dovolila jí, aby udělala totéž. Pak přinesla krásné tkaniny, umyla tělo a zabalila je do nich.

Květina nadšeně přihlížela a málem zavýskla radostí. Těšilo ji, že její otec je opět oblečen jako kníže.

Mi-Re zavolala svého muže. Ten zatím přikázal snést kořist na hromadu, aby ji rozdělil. Co měl každý ve svém vaku, mohl si ponechat, ale co ukořistili společně a soumaři to přivezli do osady, museli rozdělit.

Radost, kterou maličká dala před chvilkou najevo, přivedla Mi-Re na myšlenku, že by snad bylo možné zachránit majetek jejího otce. Květina jej určitě pozná. A bylo tomu tak. Široce otevřenýma očima hleděla na potraviny, látky a ozdobné předměty, na nespočet nezasazených drahokamů, které před ní ležely.

Náhle zatleskala a ukázala na umělecky zpracovaný obrouček do vlasů, jenž se třpytil drahokamy. Ben-Dhú-ben, který předtím poučil své lidi, jí obrouček podal a ona si jej s úsměvem vetkla do vlasů. Malá Květina v té chvíli vypadala obzvlášť roztomile a nikdo jí šperk nezáviděl. Znovu a znovu poznávala neobvykle drahocenné věci, které zřejmě patřily otci nebo jí. Ben-Dhú-ben je dal ihned odkládat stranou. Nikdo nic nenamítal.

Jakmile dělení skončilo, provedla Mi-Re i to, co bylo těžší: dala pohřbít mrtvé tělo cizího knížete do jeskyně a prozatím ji uzavřít kameny. Co se má stát dál, ať nařídí Ben-Dhú-ben; jen když odklidila drahého mrtvého dítěti s očí.

Květina byla unavená, na smrt unavená. Zdálo se, že se ptá po otci, neboť žalostný tón neustále se opakujících slov nepřipouštěl jiný výklad. Když se jí však nedostalo odpovědi, ale pouze něžné péče, dožadovalo se malé tělíčko svého práva a dívka usnula.

Mi-Re ji uložila do postýlky a manželé si sedli spolu.

»Takovou vítanou kořist mi můj muž ještě nikdy nepřivezl,« prohodila lichotně. »Mohu si dítě ponechat, jako by bylo mé vlastní?«

»Jistěže můžeš, Mi-Re,« odpověděl Ben-Dhú-ben laskavě. »Myslím, že se nikdy nedovíme, z jaké země malička pochází. Její jméno, které zní jako naše slovo květina, možná v její řeči znamená úplně něco jiného.«

»Ale květina se k ní hodí, řekjeme jí tak!« navrhla Mi-Re. »Bude trvat dlouho, než se naučí naší řeči?«

»Když si budeš i nadále umět tak dobře získat její důvěru, bude si brzy moci s námi povídat. Je roztomilá a soudě podle stavby jejího těla pochází z nejurozenějšího rodu. I její způsoby jsou jemnější než naše. Všimla sis, jak se umí ovládat v žalu i radosti? Budeme se od ní muset naučit mnohému, jestliže se u nás má cítit dobře.«

Nazítří ráno se Květina ptala po otci. Mi-Re nejdříve ukázala rukou na koně a pak do dále. Dívka pochopila. Otec za jejího krátkého života často odjížděl pryč. Proto Květina nesmí plakat, ale má se těšit na jeho návrat. Spokojeně snědla pokrm, který jí Mi-Re podala, a vydala se na výzkumnou procházku.

Na své toulce se dostala do blízkosti ohrady, kde byli umístěni zajatci. Náhle radostně vykřikla.

Zdalo se, že zapomněla na strach před divochy. Utíkala k jednomu muži, který při jejím výkřiku zvedl hlavu. V tom okamžiku k ní přistoupil Ben-Dhú-ben, jehož sem přivedla starost o ni. Vzal ji za ruku, aby jí zabránil běžet dál, a nechal vyvést muže z ohrady.

Nebylo pochyb, že i on je Džin, ale nevypadal tak hrozně jako ostatní a především měl dobrotivé oči. Dívka běžela k němu a pohládila ho. Ben-Dhú-ben mu dal ihned sejmout pouta a válečník padl šejkovi z vděčnosti k nohám. Svoboda však přišla příliš neočekávaně a potřeboval chvíli, než se vzpamatoval a mohl poděkovat slovy.

Zajímavě vyjadřoval své díky v řeči vítězů. To bylo překvapení! Ben-Dhú-benova radost se ale ještě zvětšila, když slyšel, jak muž živě hovoří s maličkou v jejich řeči. Tlumočník byl nalezen!

Šejk mu dal znamení, aby ho následovali, a všichni tři se objevili před Mi-Re. Té se zmocnila úzkost.

Dříve než se mohli válečníka na něco zeptat, začal mluvit:

»Květina mě prosí, abych vám řekl, že vás má ráda a ráda u vás zůstane, než se vrátí její otec.«

Dívka pohlížela zářícíma očima z jednoho na druhého, a když viděla radostné pohledy svých pěstounů, zatleskala.

»Co mi můžeš povědět o Květině?« zeptal se Ben-Dhú-ben.

»Dost málo, pane,« zněla odpověď. »Před několika měsíci jsme podnikli výpravu za kořistí a během ní jsme narazili na skvělou karavanu, táhnoucí nekonečnou poušť.

My jsme byli svěží, jezdci na velbloudech vyčerpaní a polomrtví žízni. Podařilo se nám je snadno přemoci, zejména proto, že kníže, který velel karavaně, byl nemocen. Od jeho sluhů jsme se dověděli, že je to cizí kníže z daleké země. Její jméno jsem ale zapomněl. Ani malička je už nezná, ptal jsem se jí na ně už několikrát.

V nosítkách vyzdobených nejdrahocennějšími látkami a přivázaných na hřbetě velblouda s sebou kníže vzal ženu a dítě. Také ty jsme zajali.

Ženu, která byla ještě krásnější než malička, požadoval náš šejk pro sebe jako kořist. Chtěl si ji přivlastnit před zraky knížete. Žena však prosila svého manžela tak srdceryvně, že jí podal zbraň, jakou jsme ještě neviděli. S tklivým děkovným úsměvem si zahnutý meč vnořila do srdce.

Nato se náš šejk vrhl na knížete a ztloukl ho tak, že nemocný muž málem zemřel. Vzali jsme ho s mojí ženou domů a snažili jsme se ho ošetřit. Za tu dlouhou dobu jsem se natolik naučil jejich řeči, že mohu s dítětem mluvit. Protože jsem prokázal mnoho dobrého jejímu otci, má mě Květina ráda.«

»A proto také zůstaneš naživu,« rozhodl Ben-Dhú-ben celý dojatý. »Květina tě potřebuje a tvá věrnost bude odměněna. Chceš u nás zůstat jako její služebník?«

Muž, jehož jméno »Ju« malička neustále opakovala, radostně souhlasil. Poté Květina oznámil, že se o ni bude napříště starat. Přiběhla k Ben-Dhú-benovi a objala ho tak dalece, jak jen dosáhla. Cítil se bohatě odměněn.

ZDÁLO SE, jako by s příchodem Květiny začalo nové období života arabského kmene, jemuž šejk Ben-Dhú-ben vládl. Nejen v osadě, kde bydlel, ale i v ostatních, roztroušených v širokém okolí, se zvolna začaly projevat převratné změny v životních zvyklostech.

Když Květina protáhla svůj jemný obličejík k pláči a řekla: »To se nesmí dělat, Květina by byla smutná!«, nenašel se jistě nikdo, kdo by jí odporoval.

Všichni považovali dítě za dar bohů, dokonce za malou bohyni. Uctívali ji, i když to Ben-Dhú-ben zakázal. Ale ani pro něho nebylo nic krásnějšího než toto líbezné dítě.

Čím více se za pomoci věrného Jua naučila řeči svého okolí, tím horlivěji se účastnila všeho, co se kolem ní dělo.

O svém vlastním životě až do svého příjezdu nedokázala nic říci. Vyprávěla o zajetí celé výpravy, o matčině smrti a o tom, jak byli odvedeni velbloudi, k nimž zřejmě velmi Inula.

Požádali ji, aby popsala nosítka, ve kterých cestovala. Popsala jim je tak názorně, že brzy pochopili, že to nebyla obyčejná nosítka. Nikdo z nich však nevěděl, co to bylo, protože takovou věc nikdy neviděli. Také o velbloudech měli jen někteří mlhavou představu.

Beni-Hus-dhúové, »synové vítězného boha«, používali – pokud jejich paměť sahala – jen koně. A Ben-Dhú-ben, »syn vítězova syna«, vysvětloval, že velbloudi se pro syny pouště nehodí. Jsou příliš pomalí. Na rychlém koni se vždy dojede do úrodné oázy, takže není nutné zahynout žízni.

JEDNOHO DNE se kmen chystal na výpravu, protože hrozilo, že dojde potrava.

»Kterým směrem pojedete?« vyzvíдалa Mi-Re krátce před odjezdem.

»Nevím to ještě určitě, myslím, že se vydáme směrem, kde zapadá slunce. Tak se snad nejrychleji dostaneme do krajin bohatých na zvěř,« odpověděl Ben-Dhú-ben.

»Ne, na západ nesmíš jet!« zvolala Květina vzrušeně. »Jeď na východ. Tam najdeš dost kořisti. Opačným směrem vám hrozí zkáza.«

Všichni se udiveně dívali na sotva šestileté dítě, mluvící s výrazem a gesty věštyně.

»Odkud to víš, má malá Květino?« zeptal se Ben-Dhú-ben něžně.

»Vím to,« odpovědělo dítě vyhyčtěle, »a moc tě prosím, udělej, jak jsem řekla!«

Mi-Re, která nespustila maličkou ani na okamžik z očí, se přidala k její prosbě a šejk, který beztak ještě váhal, jim vyhověl.

Když se večer vrátil s hojnou kořistí domů, vyprávěl, že se od bojovníků jiného kmene dověděl o strašném neštěstí, které je potkalo na západě a rozprášilo na všechny strany. Kdyby Beni-Hus-dhúové ráno vyjeli stejným směrem, zastihlo by je také špatné počasí a písečná bouře a zahynuli by.

»Odkud o tom Květina věděla?« prohodil Ben-Dhú-ben zamyšleně, když si večer doprával zasloužený odpočinek.

»Není to poprvé za těch šestnáct měsíců, kdy je u nás, co se stalo něco podobného,« připomněla Mi-Re. »Jenom jsem o těchto podivuhodných

věcech nechtěla mluvit, abys je zažil sám. Často varuje před blízcími se událostmi, často ví, jak pomoci v nemoci i v neštěstí. Když mluví, děje se to jako dnes. Člověk zapomíná, že je to dítě. Mluví jako kouzelnice.«

»Řekni raději: jako kněžka,« opravil ji šejk. »Kouzelnice je cosi nepěkného a není nic spanilejšího než Květina.«

»Ptala ses jí někdy, odkud to všechno ví?« pokračoval Ben-Dhú-ben po krátké odmlce.

»Častokrát. Ale maličká si dá vždycky prstíček na ústa. Nanejvýš s úsměvem pronese: ›Květina mlčí.‹ «

»Myslíš, že může hovořit s bohy?« vyzvídal šejk.

»Věřím tomu,« prohlásila Mi-Re vážně. »Slyšela jsem ji už mluvit její řečí, když je sama.«

»Zeptala ses na to někdy Jua?«

»Ne, nechtěla jsem se ptát sluhy na tajemství jeho paní,« odpověděla Mi-Re tónem, který dost zřetelně naznačoval: »Nedělej to ani ty.«

A Ben-Dhú-ben se s její odpovědí spokojil.

UBÉHLA LÉTA, šťastná léta. Celý kmen na ně vzpomínal s radostí. Často si ženy říkaly mezi sebou:

»Byla to nejšťastnější výprava našeho šejka, když přivezl Květinu.«

Všechno dobré, čeho se jim v minulých letech dostalo, považovali nevědomky za dílo Květiny, nebo že to přinejmenším vzniklo pod jejím vlivem.

Z líbezného dítěte vyrostla krásná dívka. Nejkrásnější na ní byly její zářivé, hluboké oči, jimiž, jak se zdálo, viděla víc než ostatní lidé. Byla veselá a ke každému přívětivá, ale milovala samotu.

Její oči často dostávaly zvláštní lesk a hleděly do širých dálav. Hovořila přitom o neobyčejných věcech, ovšem později již o nich nevěděla nic bližšího. Kdo ale slyšel její slova, přijímal je s otevřenou duší a řídil se podle nich.

Květina dosáhla toho, že si její kmen, který již beztak vynikal nad divokými kmeny pouště, osvojil jemné mravy a podřídil svůj život jistým zákonům. Již nezabýjeli jen proto, aby vraždili, a neusmrcovali nelítostně ženy a děti svých nepřátel.

Dokonce se mnohé změnilo i ve způsobu, jakým muži jednali se svými ženami, protože Květina často poukazovala na to, že i ona je ženou. Chtěli-li ji muži ctít a vážit si jí, musí se chovat jinak i ke svým ženám. Muži

takové pobídky poslouchali rozpačitě, ale nezapomněli na ně a snažili se jednat podle nich.

BEN-DHÚ-BEN ZESTÁRL, a protože byl bezdětný, musel mezi nejlepšími bojovníky vybrat svého nástupce. Staříčkový šejk na to neustále myslel. Koho má navrhnout? Jeden je sice velký bojovník, ale je prchlivý a umíněný, druhý má mírnější povahu, chybí mu však nutná odvaha, aby mohl správně vést velký kmen.

Tu k němu jednoho dne přišla Květina, právě když zamyšleně pracoval na svých zbraních.

»Otče,« tak mu říkala již dlouho, »otče, chtěla bych ti něco povědět. Ale musíš mi věřit.«

»Nevěřil jsem snad někdy své Květině?« zeptal se stařec a přerušil práci.

»Otče,« začala dívka znovu. Bylo jí očividně zatěžko mluvit o tom, co jí leželo na srdci. »Ty víš, že někdy vídám něco, co vy druzí nevidíte. Často ke mně přicházejí zářivé bytosti a vyprávějí mi o tom, co bylo, i o tom, co bude. Proto vás mohu občas varovat, upozornit vás předem na něco, co se pak také skutečně stane.«

Protože umlkla, odvážil se šejk zeptat:

»Jaké jsou to bytosti? Odkud přicházejí?«

Květina ukázala nataženou rukou vzhůru.

»Přicházejí shůry. Jsou to poslové ze světlých výšin, poslaní na pomoc lidem. Říkají, že naši bohové jsou jen poddanými Boha, kterého my ještě neznáme. Ráda bych Ho poznala. Ptala jsem se na Něho, ale řekli mi, že na to ještě nepřišel čas. Později se prý naučím, co musím a smím vědět. Ukázali mně, jak nesprávné je mnohé, co dříve náš lid dělal. Pomohli mi změnit to. Jim vděčím za všechno, co jsem a co vím.«

Dlouho mlčela, tak dlouho, až se Ben-Dhú-ben začal obávat, že by mohl zapomenout, proč vlastně zahájila tento rozhovor. Opatrně se jí to odvážil připomenout.

Květina se probrala z hlubokého zamyšlení.

»Ach ano, otče,« pronesla snivě, »mám ti říci, aby sis tolik nedělal starosti, kdo bude po tobě šejkem Beni-Hus-dhúů. Bude vždy pomozeno tak, aby kmen zcela neupadl do své dřívější divokosti, protože Světlo s ním zamýšlí veliké věci.

Uplyne mnoho a mnoho let, slunce bude vycházet a opět zapadat, lidé se budou rodit a ukládat ke smrtelnému spánku. Nad zemí uplyne dlouhý,

předlouhý čas. Pak přijde den, kdy Beni-Hus-dhúové zůstanou bez náčelníka. Jejich šejk jim bude odňat zcela nenadále, takže nebude moci určit svého nástupce. To je doba, o které je oznámeno:

Z východu sem přijede On, hrdina nemající sobě rovného, Syn ze světých výšin. Má světlý obličej, zářící oči, jeho hlas je měkký, a přece mužný a zvučný. Jeho hněv je planoucí a veliká jest jeho láska. Přichází, aby pomohl lidem, aby kmen Beni-Hus-dhú učinil požehnaným. Požehnání bude s ním a Jeho Slovo pomůže lidem.«

Čím déle Květina mluvila, tím zvučněji zněl její hlas. Mluvila se zavřenými očima, jako by to, co říkala, četla někde ve svém nitru. Stála před šejkem jako věstkyně, jako omilostněná.

»Přijede sem s nekonečným zástupem světlých průvodců na bílých koních, jaké jste dosud neviděli. Koně jsou nádherní a ještě nádhernější roucha, ale všechno předstihují lidé příjíždějící s ním. Jsou dokonalí jako nikdo jiný na zemi. A On je jejich vzorem, stojí v jejich čele a řídí je. Přichází, aby vládl Beni-Hus-dhúům. Šťastní lidé, kteří ho budou smět poslouchat.

Bude knížetem a králem, povzneseným nad všechny. Přináší Světlo a následuje ho radost a štěstí. Na čas opustil svůj domov nahoře ve světých výšinách, aby vykonal své dílo u lidí.

Až přijde tato doba, musí se nejušlechtlejší a nejlepší synové Beni-Hus-dhúů vydat na cestu a jet mu naproti. Ale jen ti nejušlechtlejší jsou hodni objevit se před jeho tváří.

Není chudým knížetem bez vlastní země. Je bohatší, než kdy který člověk byl. Opustí velkou, podivuhodnou říši, aby vám vládl, vy šťastní Beni-Hus-dhúové!«

Květina umlkla a jako u vytržení rozpráhla k nebi obě ruce, obrácené dlaněmi vzhůru. Stála tak dlouho a Ben-Dhú-ben se neodvážil vyrušit ji z jejího pohroužení.

Pak se znovu ozval její zvonivý hlas, ale tentokrát zasněně a zvolna:

»Nad vaší zemí se bude vznášet bílý pták, neobyčejný pták, kterého neznáte. Na svých bílých perutích ponese čistotu. Kde se objeví, tam se rozejasní. Pak bude tato doba zde, pak dávejte pozor na znamení. Odevšad sem budou spěchat pozdravit svého vládce bytosti, které obývají skály, řeky a moře, vznášejí se v povětří a hrají si v ohni. Někteří z vás je budou moci vidět.

Pak také nadejde čas, abyste se připravili k jeho přivítání. Odstraňte ze svých příbytků všechnu nečistotu, neboť se chystá vstoupit do vaší země!«

Květina ztichla jako vyčerpaná. Bez pozdravu se odebrala na lůžko.

Ben-Dhú-ben odešel za Mi-Re, s níž ještě stále o všem hovořil, i když byla velmi stará a slyšela už málo. Oba se rozhodli, že nejpřednější muži kmene a kněží musí slyšet o této věštbě, protože bylo zcela jisté, že se jednalo o věštbu.

»Moudrá přípověď, kterou nám bohové darovali ústy Květiny, se nesmí ztratit,« zdůraznil Ben-Dhú-ben. »Možná bude moci zítra zopakovat svá slova přede všemi lidmi.«

»Nemyslím,« mínila Mi-Re. »Obyčejně Květina druhý den už neví, co pronesla ve chvílích osvětlení.«

»Pak nezbyvá, než abych sám oznámil, co jsem slyšel,« rozhodl šejk. »Slova byla podivuhodná. Podivuhodný musí být Ten, který jednou přijde. Rád bych ho viděl a sloužil mu!«

DRUHÉHO DNE ráno přistoupila Mi-Re potichu k lůžku svého miláčka. Květina na něm ležela líbezná jako vždy, ale bílá jako sníh, tak jako pták, jehož zvěstovala. V ruce držela svůj nejmilejší klenot, zelený kámen, který se nádherně leskl. V noci se odebrala do světlých výšin, o nichž stále mluvila.

Zdrcená Mi-Re klesla před lůžkem na kolena. Náhlá ztráta jejího miláčka dolehla příliš mocně na její srdce. Ale neplakala ani nenaříkala. Květina zde ležela tak míruplně; jistě odešla ráda.

Nelze popsat, jak Ben-Dhú-ben přijal zprávu o této ztrátě, do jakého nářku se dal celý kmen Beni-Hus-dhú a jaké zoufalství se všech zmocnilo. Každý se domníval, že ztratil to nejdrahocennější, co měl. Každý měl nějaký důvod, který ho opravňoval truchlit pro Květinu ještě více než druzí.

Teď se skutečně ukázalo, kolik lásky si dívka získala.

Šejk dal bezduché tělo vystavit. Celou svou líbezností působilo tak dojímavě, že od něho nikdo nemohl odtrhnout zrak.

U posledního lože věštkyně Ben-Dhú-ben zopakoval, jak jen uměl, slova své Květiny. Všichni, muži i ženy, naslouchali hluboce dojati. Poznali, že je to moudrost pocházející shůry, ze světlých výšin, jak to Květina stále říkala.

Když dozněla slova prorocství, ujal se slova stařícký kněz.

»Beni-Hus-dhúové mají být v daleké budoucnosti požehnání. Tak nám zvěstovala Květina svými ústy, než se jí navždy zavřela. Ale Beni-Hus-dhúové jsou požehnání již dnes, neboť bohové nás uznali za hodny poslat ze svých řad Květinu, aby nás učila a připravovala na tuto vzdálenou dobu.

Cožpak nepoznáváte, požehnaní bojovníci, že Květina k nám přišla jen proto, aby nám pomohla stát se lepšími a čistějšími, aby se jednou mohlo proroctví na nás naplnit?

Když jsme již byli připraveni, směla nám proroctví oznámit. Pak opět odešla, vznesla se do světlých výšin, odkud přišla. Celý její život byl jen přípravou pro Toho, který jednou přijde, aby nám požehnal!«

»I já tomu věřím,« řekl šejk a oči mu zářily. »I já věřím, že Květina přišla jen proto, aby zvěstovala Toho, který přijde po ní. Byla však člověkem jako my, i když úplně čistým, dokonalým. Nebyla to bohyně. Nesnižujte ji tím, že byste jí upírali její lidství!«

Ale ani tato, ani pozdější řeči nemohly lidi odvrátit od jejich víry v božské vlastnosti Květiny.

S veškerou nádherou, jaká příslušela kněžně, byla dívka pohřbena do téže jeskyně, kde kdysi našel místo svého posledního odpočinku její otec.

Zanedlouho usnula i Mi-Re a na této zemi se již neprobudila. Ben-Dhú-ben prožil ještě několik osamělých let, než směl obě následovat.

Na smrtelném loži zvedl prosebně ruce a zvolal:

»Králi a Pane, který jednou přijdeš, abys kmeni Beni-Hus-dhú přinesl požehnání, slyš mou prosbu. Mám v lásce svůj lid. Dovol mi, abych ti směl pomáhat při tvém díle!«

Prosící ruce bezvládně poklesly, oči vyhasly a rysy ve tváři ztratily napětí. Vroucí prosba však směla před ním vystoupit do světlých výšin, které hledala jeho duše. A byla vyslyšena, i když jinak, než o tom Ben-Dhú-ben snil.

UPLYNUL DLOUHÝ čas. Lidská pokolení přicházela a odcházela, jak to předpověděla Květina.

Nad kmenem Beni-Hus-dhú se přehnaly nejrůznější události, války a nakažlivé nemoci, smrt a zkáza, ale zažil i dobro a štěstí. Téměř tři sta let podle lidského počtu přešlo nad zemí, kde Květina prožila jako věštkyně krátký, radostný život. Její proroctví se šířilo od úst k ústům, předávalo se z otce na syna. Uchovalo se téměř čisté. Každý cítil, že je to něco posvátného, a neodvažoval se k němu nic přidávat.

Pokolení za pokolením čekalo na zaslíbeného vládce.

Jednoho dne děti, hrající si na pokraji pouště, vyprávěly o podivných malých postavkách, které prošly kolem nich. Byli to maličcí mužíčci, oblečení od hlavy k patě, dokonce i na hlavách měli pokrývky ze stejné látky jako šaty. Velmi spěchali a s dětmi nemluvili.

Nikdo si neuměl vysvětlit, co to bylo za nárudek. Zvířata s sebou neměli, jak tvrdily děti.

Krátce nato vyprávěl pastýř, který vedl koně k napajedlu, že se z vody vynořily podivuhodné bytosti, pátravě se rozhlížely kolem sebe a zase se ponořily.

Přibývaly stále nové zprávy podobného druhu. Lidé se jim smáli, pochybovali o nich, ale nakonec o nich obšírně hovořili.

Náhle si vzpomněli na proroctví. Cožpak se v něm neříká, že ze skal, vzduchu a vody přijdou bytosti, aby se vydaly naproti zaslíbenému vládcí? Nastal snad teď čas, o kterém mluvila věštkyně?

V tom případě by se jednoho dne musel objevit podivuhodný bílý pták! Mnoho zraků pátralo den co den na obloze, ale stále marně. Lidé si proto řekli, že se teď projevuje sklon věřit falešným zprávám, a odmítli množící se vyprávění o podivuhodných bytostech, které se tu a tam ukázaly, jako výplody fantazie. Nikdo se nechtěl nechat přimět, aby učinil nějaký nesprávný krok.

Vždyť kmen má dosud vládce, mladého, zdravého šejka. Dokud šejk žije, nemůže být řeči o Tom, který přijde.

Jednoho dne přinesli šejka domů z lovu mrtvého. Napadl ho lev, o němž netušili, že je nablízku. Všichni v tom viděli nepochopitelnou shodu událostí.

Náčelník se rozloučil se životem neočekávaně a neměl již čas jmenovat svého nástupce. Po jeho pohřbu se přední muži celého kmene i kněží sešli, aby se poradili, co mají podniknout. Bylo nutné zvolit z jejich středu nového šejka.

Muži přetřásali vzniklou situaci, ale nedošli k žádnému závěru. Nikdo nechtěl převzít odpovědný úřad, každý se jej snažil přesunout na druhého, a přece věděli, že mezi nimi není nikdo, kdo by pro něj byl způsobilý. Uprostřed úvah a řečí vstal nejstarší kněz. Poukázal na staré proroctví, na slova, která kdysi pronesla Květina. Jestliže jim byl šejk neočekávaně odňat, mají vyhlížet zaslíbeného vládce.

Většina mužů si vzpomněla na proroctví a nebyla proti tomu, aby žili nějaký čas bez šejka a čekali na Zaslíbeného. Někteří však reptali a prohlašovali, že se tím kmen ocitne v nebezpečí, že jej sousedé přepadnou.

Nato kněz připomněl vidění dětí a pastýřů, mnoha žen a mužů, kteří všichni tvrdili, že viděli bytosti z jiného světa. To přesvědčilo mnohé.

»Přece jen se zdá, jako by pro nás nastávala nová doba,« vyslovili se někteří muži.

Vtom se ozvaly výkřiky dětí. Vzrušeně přibíhal houf chlapců ukazujících vzhůru.

»Podívejte se, mužové, podívejte se!« volali. »Bílý pták! Takového jsme ještě nikdy neviděli!«

Muži pohlédli na oblohu. Blížil se po ní zaslíbený pták a vycházela z něho záře, která byla jako oslňující světlo!

Probleskla jim hlavou myšlenka: znamení jsou všechna, znamení souhlasí! Zaslíbený, pomocník a vládce již není daleko. Šťastní Beni-Husdhúové!

Když se bílý pták objevil, přijímal to každý podle své povahy. Zatímco někteří vyjadřovali své pocity hlasitým voláním, odešli mnozí stranou a zvedli mlčky ruce k nebi, nebo je sepjali ve vroucím díku.

Malá skupinka si položila otázku, co to může být za ptáka. Předstihovali se v dohadách, ke kterým známým ptákům se přidruží a jestli bude hnízdit. Chápali celou událost jen pozemsky.

A právě tito lidé se polekali, když spatřili ptáka, který byl zcela nepozemský, jak se vznáší na obloze a přitom se nehne z místa. Stál úplně nehybně ve vzduchu a jen světelné vlny vycházející z jeho perutí prozrazovaly, že je v něm pohyb.

Rozvázní lidé připomínali, aby se připravili na příchod Toho, který přijde. Už je čas! Posel bohů, tento nádherný pták, se nebude tam nahoře

vznášet příliš dlouho. Opět zaznělo staré proroctví a šířilo se od úst k ústům:

»Odstraňte ze svých příbytků všechnu nečistotu, neboť Zaslíbený se chystá vstoupit do vaší země.«

A tak začaly přípravy, čištění a zdobení, jaké Beni-Hus-dhúové dosud nezažili. Jeden předstihoval v horlivosti druhého, aby pro přicházejícího vládce připravili prostředí co nejkrásněji. Přitom se většině lidí ústa neza-vřela ani na okamžik.

Jak asi vypadá? Je velký nebo malý, starý nebo mladý? Je přísný? Přivádí s sebou opravdu tak velký průvod, jak předpovědělo staré proroctví?

Během dlouhé doby, která zatím uplynula, k němu lidé mohli mnohé přidat. Již hrozilo, že jejich nadšení poklesne a vyprchá v proudy planých, bezobsažných řečí, až se tři kněží poradili, jak by bylo možné pomoci. Začali tu a tam svolávat lidi, mluvili k nim a napomínali je, aby se na příchod vládce ze světých výšin nedívali jen z pozemského hlediska. Nemá vůbec význam, jak vypadá. Může být i ošklivý, to však nic nemění na požehnání, které s sebou přinese.

Povídání na několik hodin přestalo, protože lidé se trochu zastyděli. Ale na delší dobu napomenutí kněží nestačilo a upovídání lidé se znovu začali ozývat. Ošklivý? Ano, na to zřejmě musí být připraveni. Dřevořezby představující jejich bohy ostatně nejsou také všechny krásné. Bohové jsou tedy krásní zřejmě asi jen tehdy, když pobývají nahoře ve světých výšinách. Když se ukazují lidem, zakrývají svou krásu, aby je smrtelníci mohli snést. Ano, tak to asi bude!

Kněží se na sebe podívali a vzdychli. Takoví jsou lidé: na všechno rozlijí proud svých neujasněných myšlenek, o všem musí mluvit, přestože o tom vůbec nic nevědí! Vezme-li se jim něco, tak dobře, najdou si ihned něco jiného, jen aby mohli mluvit! Bude tomu jednou jinak?

Ještě štěstí, že pro mluvení alespoň nezapomněli na práci. Hlavní sídlo kmene bylo za dva dni skutečně tak čisté a zalité světlem jako nikdy předtím. Přinejmenším ženy plnily tuto část proroctví co nehorlivěji. Muži se postarali o potravu a teď se radili, kdo z nich smí jet Přicházejícímu na-proti.

»Jen ti nejušlechtlejší,« říkala věštba. Kdo to je? Na tom se nemohli shodnout. Zdálo se, že tímto sporem promarní celý den. Vtom se stalo něco neočekávaného: záře pohasla a podivuhodný pták zmizel! Byl pryč, a ať pátrali po obloze sebevíc, již se neobjevil! V noci zářily hvězdy jako jindy, světlo shůry ale pohaslo!

Mužů se zmocnila velká úzkost. Zaviniily to jejich spory? Ztratili jimi příliš mnoho času?

»Ano,« řekl jeden z kněží, »promarnili jste drahocenný čas tím, že jste se považovali za lepší, než jste. Každý si myslel, že on je nejušlechtlejší, a nedopřál nikomu jinému, aby měl před ním přednost. Jděte do sebe, litujte svého jednání z celého srdce a volte bez ohledu na sebe. Pak budeme společně vzývat bohy, aby se podivuhodný pták opět ukázal.«

Muže poháněla úzkost, vypálila z jejich srdcí přeceňování sebe sama a přiměla je k tomu, aby jednali svorně. Za chvíličku zvolili skupinu mužů, kteří se měli připravit k odjezdu. Volba byla dobrá, protože ještě dříve, než prosba k bohům vystoupila vzhůru, se pták znovu objevil na obloze, ne sice tak jasný a zářivý jako předtím, ale bylo jej přece vidět jako ukazovatele cesty pro vyjíždějící skupinu. Uvítali ho bouřlivým jásotem. Muži se stali dětmi, šťastnými, jásajícími dětmi. Zapomněli na to, co je dělilo, zapomněli na svoje bláhové řeči!

Spěšně vykonali poslední přípravy k odjezdu a pak byla skupina jezdců připravena vyrazit. Lidé pohlíželi plni očekávání k obloze.

»Teď, teď se pohnul!«

Bylo zřetelně vidět, jak pták rozepjal křídla a letí pomalu, klidně na východ. Stejným směrem se vydali i muži, provázeni jásotem těch, kdo zůstali doma, a jejich přáním, aby se jim dostalo požehnání.

TĚMĚŘ TŘI DNY jeli stále stejným směrem. Když se zdálo, že se pták na obloze zastavil, odpočívali. Jakmile plul dál, nasedli na koně a jeli.

Zavládla mezi nimi nepopsatelná nálada. Téměř nemluvili. Bylo to velmi slavnostní, ujíždět pod bílými perutěmi vstříc požehnání, jež mělo přijít. A duše lidí, kteří zde jeli, se úplně otevřely, přijímaly to, co do nich proudilo shůry, a nevědomky se připravovaly stát se nástroji Božího vyslance.

Čtvrtého dne ráno se náhle kolem ptáka rozjasnilo. Jezdci se zastavili, pohlédli k obloze a čekali na znamení k odjezdu.

Vtom se na ně shora rozlila záře, takže nevěděli, co se s nimi děje. Současně se pták vznesl kolmo vzhůru, stoupal výš a výš, až se ztratil jejich užaslým zrakům.

Když záře zmizela, podívali se jezdcí ohromeně na sebe. Co opomněli? Proč je pták opustil? Kam teď mají jet?

Pátavě se rozhlíželi kolem. Vtom se na východě ve veliké, veliké dálce objevil oblak prachu, jak jej zvířily zástupy jezdců.

Synové pouště byli ihned ve střehu. Připravili se k boji.

»Napadneme je, jestliže by nám chtěli bránit, abychom pokračovali v cestě!«

Bez rozmyšlení, bez otázek nebo uvažování ujížděli směrem k nim. Jejich vnitřní vzrušení se přeneslo i na zvířata, která se mohutnými skoky hnala velkou rychlostí vpřed.

Obě skupiny se víc a více přibližovaly. Vyslanci kmene Beni-Hus-dhú již rozeznávali jezdce jedoucí směrem k nim. »Nádherní koně!« byla jejich první myšlenka. Kdo je majitelem takových zvířat, musí být mocný a bohatý.

»Nádherné postavy, a jak sedí na koních!« byla druhá myšlenka, která se mnohým vynořila v mysli.

A stále se k sobě blížili. Arabové už mohli pozorovat, jaké mají příjízďející muži nádherné oděvy. Jim samotným to připadalo podivné, a přece se jejich bojechtivým duším velmi ulevilo, když je najednou napadla myšlenka: »To musí být Ten, na něhož čekají!«

Který z nich to však je?

Cizí průvod byl už docela blízko, když to náhle muže strhlo z koní. Aniž předem uvažovali nebo se mezi sebou domlouvali, všichni zároveň seskočili.

Koně nehybně stáli a prudce odfukovali. Ušlechtilé hlavy drželi zvednuté, jako by tušili, kdo přichází.

Muži se vrhli na zem, až se čely dotkli půdy. To ještě nikdy neudělali, takový pozdrav jim byl cizí. Vzešel z nejvnitřnějšího citění, ze síly Světla, které se jim cestou dostalo!

V té chvíli se zastavil i průvod příjízďejících. Seřadili se v půlkruhu kolem mužů ležících na zemi a jejich koní.

A kdosi k nim promluvil zvučným, lahodným hlasem:

»Mužové pouště, do ode mne žádáte?«

Vzhlédli, uchvázeni zvukem těchto slov.

Ten, kdo před nimi seděl na bílém koni, byl jejich kníže, jejich vládce, Přicházející, Zaslíbený! Věděli to. Když pohlédli ještě výš, uviděli, jak se ve světlém obláčku vznáší bílý, podivuhodný pták právě nad hlavou muže, který je oslovil. Tohoto potvrzení ale již nebylo třeba. I bez tohoto znamení získali jistotu, že se staré proroctví naplnilo.

Okamžik mlčeli a pak jejich velitel, Jusu, vyskočil a rozechvěn vnitřním pohnutím řekl:

»Jsme tvůj lid, ó Pane, jemuž jsi byl před dávnou dobou zaslíben! Jsme

tvoji. Jeli jsme ti naproti, abychom tě doprovodili do naší země, jestliže se chceš u nás usadit!«

S vlídným úsměvem hleděl kníže na dojaté muže.

»Jste bez vládce?«

»Ano, pane, čekáme na vládce. Všechno je připraveno k tvému přijetí. Co máme, je tvé, nalož s námi podle libosti.«

»Kdo vás ke mně dovedl?«

»Podivuhodný pták, který se i teď vznáší nad tebou. Byl nám zaslíben, že nás povede, a ukázal nám cestu.«

»Nuže, jeďte napřed, abychom nesjeli z cesty!« zvolal kníže a v jeho hlase zněla radost.

Synové pouště ujížděli nazpět stejnou cestou, kterou přijeli, ale jásavá radost naplňující jejich duše byla pro ně až příliš velká. Pro své hluboké, blažené cítění nenacházeli slov.

Ujížděli mlčky, zabráni do oblažujících myšlenek. Jen občas se ohlédli, zda je kníže následuje. Věděli, že kvůli prachu, který se za nimi zvedá, musí druhý průvod udržovat určitý odstup. Sami pro sebe se však bázně ptali, jednou ten, podruhé zase někdo jiný:

»Přijede kníže skutečně? Viděl, jak je nás málo, jak jsme nepatrní a nevědomí. Bude ještě i teď chtít být naším pánem?«

Při první zastávce, kterou bylo nutné udělat, zařídili muži všechno co nejlépe, aby kníže a jeho průvodci už neměli s úpravou ležení žádnou práci. Zapálili oheň, položili k němu potraviny a měchy s vodou a prohlédli celé okolí, jestli se v něm nenacházejí hadi a jiní škůdci. Teprve pak si připravili vlastní tábořiště.

S napětím sledovali zpovzdálí příjezd druhého průvodu. Jaká jsou to nádherná zvířata! Jací nádherní lidé! Teď seskočil kníže z koně. Byl prostřední velikosti, i když jim na hřbetě svého koně připadal nesmírně velký. Postavu měl souměrnou a velmi pružnou, pokud to mohli z dálky poznat.

A viděli ještě něco: obklopovalo ji jasné světlo, které jakoby žilo. Paprsky vycházející z těla knížete měnily neustále svůj tvar. V jednu chvíli si pozorující lidé mysleli, že poznávají pravidelnou hvězdu, pak se náhle paprsky shlukly ve svazky a utvořily postavu podobnou člověku s rozpráženými rukama. Byla to úchvatná podívaná!

Přijmou kníže a jeho lidé nabídnuté potraviny? Položili mu tam nejlepší ovoce, které s sebou přivezli z domova. Bude je jíst?

Ačkoliv měli bystrý zrak, nespatřili to. Když se kníže posadil, jeho lidé kolem něho utvořili kruh a muži vyhlížející směrem k nim už nic neviděli.

Vtom se od kruhu oddělily tři mužské postavy a kráčely k jejich ležení. Muži přinášeli ovoce a jiné potraviny. Když došli k Arabům, kteří při jejich příchodu vyskočili, jako by i jim museli prokázat veškerou úctu, řekl přátelsky jeden z cizinců, zatímco kladli přinesené věci na zem:

»Náš kníže vám vzkazuje díky za vaše dary. Ovoce vaší země mu znamenitě chutná. Prosí, abyste i vy ochutnali jeho ovoce. Je-li vám to vhod, bude po celou cestu jíst vaše potraviny a poskytne vám za ně naše, abyste neměli nedostatek!«

Jezdci nenacházeli slov a jen s námahou ze sebe přerývaně vypravili slova díky. Zřejmě to ale stačilo. Muž, který k nim promluvil, na ně přivětivě pohlédl a zeptal se, zda se může spolu se svými druhy posadit u jejich ohně.

Tato otázka naplnila srdce synů pouště hrdostí. Takový vznešený muž se chce u nich posadit! Neobratně a právě tím vskutku dojemně mu dávali najevo svou radost, nabídli všem třem hostům nejlepší místo a snažili se je pohostit a obsloužit.

Dobrota cizince, který se jmenoval Ima, jim zvolna rozvázala jazyk. Odpovídali na jeho otázky, jak nejlépe uměli, vyprávěli mu o prorocství i o svém životě. Odvážili se dokonce položit mu sami otázku:

»Pane, jsi také kníže? Jste všichni knížata, kdo smíte jet se Zaslíbeným?«

Ima se usmál.

»Ne, nejsme knížata. Sloužíme knížeti, který opustil svou nádhernou zemi, aby se teď stal i vašim knížetem a aby vám přinesl požehnání, jemuž se my těšíme.«

»Bude se mu u nás líbit? Je zvyklý na všechno mnohem lepší. Na vás teprve vidíme, že nejsme vůbec nic.«

»Kdybyste něco byli, nemusel by náš pán chodit k vám. Zůstaňte v nitru tak otevření, jak jste nyní, a on vás udělá tím, čím máte být!«

NÁSLEDUJÍCÍ DNY uběhly podobně. Vyplňovaly je dlouhé jízdy v blaženém mlčení a šťastné zastávky, kdy vládce pojídal jejich ovoce a Ima vždy s jinými Ismány sedával u jejich ohně a ptal se nebo vyprávěl.

Aniž to pozorovali, budoval most mezi oběma skupinami, takže mezi nimi vzniklo spojení ještě dříve, než dojeli k cíli. Kvůli tomuto mostu teď dělali zastávky častěji. Na cestu, kterou by sami urazili za tři dny, potřebovali šest dní. V poledne sedmého dne spatřili konečně v dálce první osady Beni-Hus-dhúů.

Z druhé skupiny se tryskem rozjel jezdec směrem k Arabům jedoucím vpředu. Ale ještě než k nim dorazil, zastavili se, postavili se s koňmi napravo i nalevo od cesty, a utvořili tak široký průjezd.

Jezdec jim vyřídil vzkaz:

»Muži, kníže Abd-ru-shin vás prosí, abyste teď jeli společně s námi, aby vjel do vaší říše ve vašem doprovodu!«

To byla věc, kterou si tak toužebně přáli! Jak umí kníže číst v jejich srdcích! Jmenuje se Abd-ru-shin? Dosud jeho jméno neslyšeli a ostýchavost jim bránila, aby se na ně zeptali.

A již také přijížděl, jejich kníže, jejich vládce! Provázen dvěma svými lidmi projel živou uličkou a kynul přitom vládně na pozdrav. Koně Arabů sklonili hlavu a tiše řehtali. Jezdci sedící na nich, naplnění velkým štěstím, ale nevěděli, jak mají zdravit!

Abd-ru-shin pokynul Jusuovi:

»Jeď vedle mne, abych se tě mohl ptát.«

»Pane, mohu poslat napřed zprávu, že přijíždíš?«

»Ovšem,« přikývl kníže a začal hovořit lahodným hlasem, který již jen slyšet bylo radostí.

Mluvil o tom, jak je šťasten, že poznává tento arabský kmen, který na něho čeká, a že se u něho usídlí a bude žít s ním.

Jusu neodpověděl ani slovo. Všechno, co by mohl říci, mu připadalo nicotné. Nechtěl také přerušit zvučný hlas, který, jak se zdálo, každým slovem přinášel Světlo. Jusuovi alespoň připadalo, jako by jeho duše začínala být světlejší.

Co to jen je, co v něm žhne a plane? Jusu ještě nikdy necítil nic podobného.

Projížděli první osadou. Kolem cesty stáli muži, ženy i děti. Drželi v rukou palmové ratolesti, a když se kníže přiblížil, mávali jimi na pozdrav. Jeden z mužů vyskočil, rozprostřel svoji bederní zástěru před nohy ušlechtilého bílého koně, na němž kníže jel, a ostatní ho napodobili. Méně moudré zvíře by se jistě splašilo.

Kníže zdravil dobrotivým úsměvem, kynul rukou a skláněl hlavu.

Tak jeli od osady k osadě, až konečně ještě před západem slunce dorazili do hlavního sídla. Již dlouho předtím stály kolem cesty jásající davy lidí a mávaly ratolestmi. Jásot se šířil, až se k němu v Jusuově domovské obci přidalo chřestění kostěných holí a dunění bubnů. Jusu zděšeně naslouchal rámusu, který mu náhle připadal nesnesitelný.

»Pane,« zajíkl se zaražen a zahanben.

Abd-ru-shin se k němu vlídně obrátil:

»Nech je v klidu dělat, k čemu je nabádá jejich srdce. Nedovedou to lépe. Pozvolna je budeme, ty a já, učit, jak je možno vyjádřit svou radost lépe.«

»Ty a já,« pravil kníže! Jusu myslel, že mu snad pukne srdce. »Ty a já?« Jako by bylo něco společného mezi Zaslíbeným a jím, ubohým, nevědomým synem pouště!

»Pane,« zajíkl se opět přemírou citů. A Abd-ru-shin přikývl.

Byli u cíle. Ženy poklekly před Abd-ru-shinovým koněm a nabízely v natažených rukou ošatky s ovocem. Muži se vrhli na zem a dotkli se čely země. Byl to pro ně nový pozdrav; nikdo je tomu neučil. Museli to náhle udělat.

Abd-ru-shin seskočil z koně a po něm ostatní jezdci. Když lidé spatřili knížete, jak pružným krokem kráčí ke vchodu do domu, který byl pro něho připraven, začali znovu jásat. Jejich úcta však byla tak velká, že se nikdo neodvážil přiblížit se k němu. Přes projevované nadšení mohl volně pokračovat v cestě a vejít do domu.

Nebyl to ovšem palác, na jaký byl zvyklý! Kníže ale vycítil lásku, která připravila a dala to málo, co mohla nabídnout, a vlídně vše přijal.

Zatímco se věnoval zaslouženému odpočinku, uvažoval o zážitcích z cesty a radil se se svými lidmi, do čeho se pustit nejdříve, v zástupu Arabů se to vzdouvalo a hučelo jako v roji včel. Naprosto samozřejmě vyklidili pro množství lidí provázejících knížete všechny své domy.

Abd-ru-shin nejprve nechtěl dát svolení a nařídil, aby se jeho Ismání utábořili mimo osadu. Těm by to také bylo milejší. Kníže však brzy poznal, že by se Beni-Hus-dhúů dotklo, kdyby on nebo jeho lidé opovrhli jejich domovy. Především ale viděl, že neklidní Arabové potřebují být nějakou dobu úplně sami, aby zpracovali své dojmy a ovládli svou převelikou radost. To mohli nejlépe provést mimo obývaná místa.

Proto se Beni-Hus-dhúové nastěhovali do prostorného tábora, vzdáleného poměrně daleko od jejich osady, takže jejich jásot do ní pronikal už jen tlumeně.

Ztlumit tento jásavý pokřik bylo Jusuovou první starostí. »Ty a já,« pravil Abd-ru-shin. To zavazovalo. Musí se pokusit učinit, co je v jeho silách, aby své lidi naučil ovládat se.

Připadali mu náhle jako volně puštěná zvířata. Ale je on sám lepší? Donedávna se choval stejně, křičel zrovna tak jako ostatní. V jeho duši teď žilo něco, co mocně působilo a nutilo ho jednat bez dlouhého rozmýšlení.

»Pane, Pane!« volával často a vztahoval obě ruce k nebi, jako by odtud muselo přijít vědění, které tolik potřeboval, aby nezklamal Abd-ru-shinovu důvěru.

OD PŘÍJEZDU KNÍŽETE uplynul téměř měsíc. S několika svými lidmi procházel den co den kolem a pozoroval, co zde vytvořila příroda i co vzniklo lidskou pílí. Podnikal také vyjíždky do okolí, při nichž ho doprovázeli Jusu a ještě několik mužů z kmene Beni-Hus-dhú a vše mu vysvětlovali.

Dnes se blížilo cosi velkého: kníže dal svolat dospělé muže hlavní osady na shromaždiště, kde se vždy konávaly porady. Měli ho slyšet mluvit a vnímat jeho hlas, o němž Jusu stále vyprávěl.

Dlouho před stanovenou dobou byli muži na místě. Na Jusuův příkaz ponechali pro knížete a jeho Ismány střed prostranství volný. Mluvili mezi sebou jen potichu a vzájemně se napomínali, aby se, až spatří knížete, nedali opět do divokého křiku. Jusu říkal, že to zní jako řvaní tygrů.

Co jsou ale lidská předsevzetí? Sotvaže se kníže objevil, jako by to postavami trhlo a místy se ozval zvuk podobný pištění. Muži zmužile potlačovali křik – dokud Abd-ru-shin nestanul v jejich středu.

Vtom si nadšení prorazilo obvyklým způsobem cestu a možná proto, že před chvílí stálo muže velkou námahu ovládnout se, to nyní kolem knížete třikrát silněji bouřilo a řvalo, ječelo a jávalo.

Kníže nehybně stál a čekal, až se hluk utiší. Také Ismáni nehnuli ani brvou. Zato Jusu si zacpal uši, pak opět odtrhl ruce od hlavy a prudce jimi mával ve vzduchu. Přitom řval i on z plných plic, ale vůbec to nepozoroval.

Konečně hluk přestal, protože povykující hrdla přece jen vyčerpáním postupně umlkla.

Abd-ru-shin chtěl mluvit. Jusu to nepozoroval. Jeho rozčilení, jeho rozhořčení bylo příliš velké.

»Vy divá zvíři!« zavolal na své druhy. Na takovou řeč nebyli od něho zvyklí, takto ale nejrychleji pochopili, jak nesprávně se chovali, a zahabně sklonili hlavu. »Vy zvířata, copak nevíte, že máme mezi sebou Požehnaného, který je zvyklý pouze na jemnou řeč světlých výšin? Co si asi o nás pomyslí? Odejde a nechá nás opět samotné!«

»To neučiní, Jusu,« ujal se slova Abd-ru-shin. »Děkuji vám za vaše přivítání, Beni-Hus-dhúové. Nemohu popřít, že bylo trochu hlučné, ale to jen proto, že jsem mezi vás přišel poprvé. Příště to půjde bez křiku.«

On je neplánil! S ulehčením volali:

»Ano ano!«, a to tak bouřlivě, že opět nastal hluk, který nebyl o nic menší. Ihned však zmlkli, protože se sami polekali.

Do nastalého mlčení promluvil Abd-ru-shin. Hovořil s těmito snědými syny pouště zcela prostě a srozumitelně jako s dětmi. Řekl jim, jak rád k nim přišel, aby jim pomohl stát se takovými, jako jsou Ismání, kteří ho doprovázejí.

Ozval se šepot:

»Jako Ismání? Copak to dokážeme? Nejsou snad úplně jinými lidmi než my?«

»Sliboval bych vám to, kdybyste nebyli schopni se změnit?«

Vyzval je, aby nejdříve pomáhali Ismánům při nutných stavbách.

»Není správné, že žijete dlouho ve stanových leženích. Musíte poznat krásu, kterou si můžete okrášlit život. Postavíme domy pro Ismány a pak palác pro mne a pro ty, kteří jsou se mnou. Až uvidíte, jak je možné bydlet krásně, postavíme také domy pro vás. Zřídíme zahrady, kde kromě ovoce porostou i květiny. Ze vzdálené říše, z níž přicházíme, jsme s sebou přivezli semena překrásných rostlin. Doufám, že se jim bude dařit i zde.«

Beni-Hus-dhúové naslouchali s očima navrch hlavy a jejich duše začínaly tušit, že teď pro ně nastane nový život v radosti a štěstí.

Abd-ru-shin se již chystal opustit shromáždění, protože toho dne nebylo dál o čem hovořit, když náhle z davu vystoupil důstojný kmet a prosil knížete o dovolení promluvit.

»Byl jsem správcem pokladu posledního šejka a předtím i jeho otce,« uvedl. »Pane, kromě mne nikdo neví, kolik pokladů šejkové Beni-Hus-dhúů nashromáždili, ani kde jsou ukryty. Kdyby se poslednímu šejkovi nepříhodilo neštěstí, jmenoval by jistě za strážce pokladu někoho mladšího, protože mě už břemeno mého úřadu tíží stejně jako břímě let. Uchoval jsem toto tajemství až do dnešního dne. Dovol, abych je vložil do tvých rukou. Jmenuj nového správce pokladu a já mu poklady předám.«

»Děkuji ti,« odpověděl Abd-ru-shin, »že jsi svému pánu zachoval věrnost až do dneška. Kdo by asi byl jmenován novým správcem pokladu, kdybych nepřišel?«

»Myslím, že by tento úřad byl svěřen Jusuovi.«

»Ať je tedy i mým správcem pokladu,« pravil kníže dobrotivě. »Vím, že v jeho rukou budou poklady spravovány dobře.«

Jusu se začervenál. Že Abd-ru-shin k tomuto úřadu neurčil nikoho z Ismánů, ale pověřil jím právě jeho, bylo nádhernější, než si člověk dokázal představit.

»Slíbit věrnost nemohu, pane,« řekl po několika marných pokusech promluvit. »Jestliže je nutné věrnost teprve slibovat, už to není věrnost. Věrnost vyrůstá z nejskrytějšího koutku srdce a patří k nám jako tep našeho srdce.«

Kníže vlídně přikývl a následoval staříckého správce pokladu, který si přál poklady ukázat a předat. Jusu spolu s Imou a několika dalšími Ismány byli zavoláni, aby doprovodili knížete.

Společně došli ke sklepení. Vypadalo jako sklep zahroubený v zemi, jakých zde bylo mnoho. Sloužily k uchovávání potravin, aby zůstaly čerstvé. Stařec pomalu otevřel dveře, zapálil několik pochodní připravených uvnitř sklepení a kráčel v čele mužů do velké jeskyně. Byla plná vzácných tkanin a látek, příze, zlatých nití, kožešin a peří.

Muži vstoupili do sousední jeskyně, která byla stejně jako první jeskyně vyhloubena ve skále. Zde se světlo pochodní lámalo v tisících pestrých drahokamů navršených na hromádách. Byla jich plná jeskyně.

»Pane, podívej se, zde je náš poklad,« zvolal stařec naplněn pýchou a měl k ní také důvod, neboť nikdo by u zdánlivě chudých Beni-Hus-dhúů nečekal takové poklady.

Kníže vzal občas některé drahokamy do ruky a měl radost z jejich třpytu.

»Kolik krásných věcí z nich můžeme udělat,« pronesl s radostí.

»Ne, pane,« zájímavě ze sebe vypravil polekaný stařec, »tyto poklady patří tobě, jedině tobě!«

»Co by mi mohlo udělat větší radost, než budu-li vidět, jak Beni-Hus-dhúové žijí v krásě ke cti Boží?«

V ŘÍŠI, JEJÍŽ vlády se ujal Abd-ru-shin, zaslíbený kníže z daleké země, se rozproudil veselý, rušný život. Nikdo nevěděl, odkud přišel, nikdo se však na to neptal. Prostým duším Arabů stačilo, že jim byl jejich kníže zaslíben a poslán shůry.

Že není jedním z nich, cítili ze všech jeho činů a téměř při každém jeho slově. Vždy mluvil jinak, než očekávali, vždy byl mírnější, spravedlivější nebo také ráznější a přísnější, než by byli oni sami. Právě to jim dodávalo stále rostoucí důvěru, že nemohou dělat nic lepšího, než se vždy ochotně podrobit jeho nařízením.

Jeho průvodci, Ismáni, byli zvyklí pracovat. Radostně vykonávali i ty nejhorší práce.

»Proč si na to nezavoláte otroky?« zeptali se Arabové, když viděli, že urození Ismání kopou základy nové budovy.

»Nemáme otroky!« zněla klidná odpověď.

To ale Beni-Hus-dhúum nestačilo. Není přece možné, že by se tito nejurozenější ze všech lidí nedali obsluhovat otroky. Možná jim jenom říkají jinak. Synové pouště se vyptávali dál:

»Máte jistě válečné zajatce nebo lidi z kmenů, povinných odvádět vám dávky, kteří pro vás musí pracovat? Nebo,« najednou je napadla nová myšlenka, »jste je ve své zemi propustili, protože tady máme pro vás dělat my? Rádi to učiníme, jen to musíte říci.«

Ima, který se právě přišel podívat, jak pokračuje hloubení základů, jim s úsměvem vysvětlil:

»Neválčíme, a proto také nemáme zajatce. Považujeme práci za milost a jsme rádi, že ji smíme vykonávat.«

Arabové vykulili oči.

»A váží si vás pak ještě někdo, když se dřete jako otroci?« zeptal se Jusu.

»Vy si nás už nevážíte?« vesele odpověděl Ima otázkou.

»Ovšemže si vás vážíme, protože víme, že jste nejušlechtilejší lidé, jaké známe.«

»Podívej, Jusu, sám jsi našel odpověď na svou otázku. Člověk, který žije správně, tak jak je to chtěno shůry, má práci rád. Pomáhá mu a zjednává mu také úctu správně myslících lidí. Jenom ten, kdo myslí nesprávně, kdo je líný a pohodlný, si práce neváží a nikdy také nepocítí její požehnání.«

»Já chci také pracovat,« zvolal Jusu s elánem, se kterým vždy bez meškání přeměnil v čin to, co pochopil.

Bez ptaní vzal Imovi z ruky krumpáč, který Ima právě držel a ukazoval, jak s ním lépe zacházet.

Ima mu jej s úsměvem nechal a měl radost, jak dobře Jusu pochopil, co jim právě vysvětlil.

Sotva ho však Beni-Hus-dhúové spatřili pracovat, přibíhali v celých zástupech k němu! Chtěli dělat totéž co on! Jako děti se dali vést příkladem.

Na tom také kníže založil svůj plán, jak je vychovat. Ismání se brzy po svém příchodu rozdělili do skupin, kast, jak byli zvyklí ze své vlastní říše. Každá kasta vykonávala práci, pro kterou se hodila. Děla ji tak, jak nejlépe dovedla, a snažila se ze všech sil provádět vše dokonale.

Do těchto skupin dal Abd-ru-shin zařadit ty příslušníky kmene Beni-Hus-dhú, kteří byli ochotni pracovat. Nepozorovaně si zvykli vyvíjet činnost,

poslouchat a mlčet. Vlivem Ismánů, kteří byli na vysoké úrovni, se jejich mravy zjemnily. Podřídili se ve všem, a ulehčili tak svému vládci přetváření říše podle jeho vůle.

OD ABD-RU-SHINOVA příchodu uplynula řada let. Kolik jich bylo, poznalo se jen podle toho, co bylo během nich vytvořeno.

Uprostřed kvetoucích zahrad stál Abd-ru-shinův palác, div krásy a nádhery. Arabové, kteří nikdy neviděli nic podobného, nevycházeli z údivu. V Ismánech však probouzel vzpomínky na jejich vzdálenou, nepopsatelně krásnou zemi.

Vystavěli síně podobné umělým jeskyním, grottám, a uctívali v nich Boha, jak tomu byli zvyklí. Nikdo z nových poddaných dosud do síní nevstoupil. Abd-ru-shin si přál, aby na vstup do nich byli synové pouště nejdříve vnitřně připraveni, aby pak mohli ihned pochopit, jak je to vše posvátné. Teď jim ještě bylo jedno, jakou budovu staví: stáj pro koně jejich knížete v nich vzbudila nelíčený údiv právě tak jako palác sám.

Také obydlí Ismánů byla dokončena a odpovídala představě, kterou o nich Abd-ru-shin měl. Nikdo z Arabů se ale dosud neodvážil postavit si také tak krásný příbytek pro sebe.

Abd-ru-shin o tom mluvil s několika svými věrnými a vyslovil názor, že prostým synům pouště v tom brání jejich plachost.

»Postavme tedy obydlí pro Jusua, aniž mu o tom povíme. Jeho příkladu pak budou následovat ostatní,« navrhl Ima. Abd-ru-shin se jen usmál.

»Zkuste to,« pravil vesele.

Zřídka se vyjádřil zamítavě k nějakému návrhu, který mu byl přednesen. Kdo si však myslel, že tím v každém případě vyjadřuje souhlas, mýlil se. Kníže se jen vyhýbal tomu, aby uděloval rady, protože každý se měl učit z vlastních zkušeností, měl všechno v sobě oživit.

Dům pro Jusua stál hotov. Byl mnohem prostší než obydlí Ismánů a také lépe přizpůsobený potřebám Arabů. Byl opravdu krásný a vyhovoval svému účelu. Ima i ostatní se těšili, až jej Jusuovi ukáží. Kníže se opět usmál.

Zavolali Jusua. Když se ho zeptali, co si myslí o domě, rozplýval se nadšením. Když mu ale Ima sdělil, že v něm má bydlet, ani nedutal. Snad ho tolik štěstí vyvedlo úplně z míry. Ale ani tehdy, když uplynulo dost času, aby první radost vyprchala, Jusu pořád ještě neříkal nic. Konečně si uvědomil, že Ismáni, kteří na něho přátelsky hledí, si zaslouží poděkování. Kníže již odešel.

Jusu srdečně děkoval a během řeči také nacházel stále více slov, jak vyjádřit svůj dík a radost, takže Ismáni byli velmi spokojeni.

»Ještě dnes se sem musíš se svou rodinou nastěhovat, Jusu,« radil jeden Ismán.

»Moje rodina není na takový dům dost pěkná,« pronesl Jusu rozpačitě. Ima se zasmál.

»Však oni si zvyknou na krásu a budou pak sami krásní!«

S těmito slovy se rozloučili. Jak se Ima podivil, když asi za týden uviděl Jusua, jak vychází ze své staré chýše.

»Kdo tady teď bydlí, Jusu?« zeptal se Ismán.

»Já, pane,« odpověděl rychle Jusu.

»Proč ses vystěhoval z nového domu?« zeptal se Ima zaražen.

»Nevystěhoval jsem se!«

»Takže v něm ještě bydlíš?«

»Ne, pane.«

Otázky a odpovědi se rychle střídaly, ale teprve po dalších otázkách se Ima dověděl, že Jusu se do toho krásného domu vůbec nenastěhoval. Řekl, že je příliš krásný, a na tom setrval.

Ima zašel za Abd-ru-shinem.

»Pane, poslyš, Jusu...«

»...se neujal vlastnictví svého nového domu!« přerušil ho kníže s úsměvem. »Nečekal jsem nic jiného!«

»Pane, a přece jsi jej nechal postavit?« divil se Ima.

»Byli jste ochotni jej postavit, neměl jsem nic proti tomu. Nebyl postaven nadarmo. Nezkrotná mysl Araba se dosud bojí žít a bydlet jinak, než jak žili a bydleli před ním jeho otcové. Chceš ho za to kárat? Učte tyto lidi zvolna svým příkladem, že vše, co děláme, je účelné a dobré, a oni to budou napodobovat. Teď se všeho nového bojí.«

Kníže mívá často příležitost vysvětlovat svým Ismánům, proč Arabové myslí a jednají jinak než oni.

Ale i svým novým poddaným musel často pomoci, aby získali lepší mínění o sobě samých. Mysleli si, že budou považováni za slabochy, jestliže čas od času nepřepadnou sousedy a nepodrobí si celé kmeny.

Dobrotivě jako otec hovořival s nimi a vysvětloval jim, že k takovým činům je žene pouze jejich dosud nezkrocená divokost.

Stačí, že nějaký národ je vyzbrojen, aby se v případě nutnosti mohl bránit. Nepotřebuje pak provádět žádná další opatření.

»Žijeme-li v míru se svými sousedy a pomáháme jim, místo abychom

jim škodili, budou mít před námi mnohem větší úctu, než když je jako dravá zvířata přepadneme.«

Když k nim Abd-ru-shin takto promlouval, domnívali se, že všemu rozumí. Jejich vrozená boječtivost se však ozývala stále znovu. Jen zvolna zde kníže mohl dosáhnout změny.

Snadnějším úkolem pro něho bylo přimět je ke zrušení otroctví. Od té doby, co pocítili požehnání z práce a sami se pilně zúčastnili díla, nedovolili už otrokům vykonávat jejich činnost. Tím méně by byli ochotni strpět, aby otroci směli pracovat po boku Ismánů. Tak se z kdysi tolik žádaných sluhů stali jedlíci, kteří nic nedělali. To se Beni-Hus-dhúum moc nelíbilo.

Když si toho Abd-ru-shin všiml, navrhl, aby otroky propustili a poslali domů ke svým kmenům. A co by dříve Arabové možná učinili z poslušnosti vůči svému pánu, ale bez porozumění, to nyní udělali ochotně. Bylo snadné jim vysvětlit, jak je nedůstojné držet lidi podobně jako zvířata v zajetí a nechat je strádat daleko od jejich rodin.

JUSU STANUL před Abd-ru-shinem.

»Pane, kdy budeme smět slyšet o vašem Bohu?«

Kníže na něho klidně, zkoumavě pohlédl.

»Toužíš po tom, Jusu? Nebo bys jen o Něm rád věděl, abys pochopil, koho uctíváme?«

»Není to totéž, pane?«

»Ne, Jusu, ne tak zcela. Ale zeptám se tě jinak: Jestliže ti budu vyprávět o Bohu, co učiníš potom?«

»Budu ho uctívat a sloužit mu po celý život, protože musí být nejvyšší, když ty mu sloužíš.«

Kníže z neobratně sestavených slov poznal, jak tato lidská duše touží po poznání Boha. Zaradoval se.

»Poslyš, Jusu: Chrám, který stavíme Bohu, bude v nejbližších dnech dokončen. Pomáhali jste ho stavět pilně a s radostí, aniž jste znali Boha, kterému jste tím sloužili.

Vyšli posly do vašich osad a pozvi dospělé na slavnost zasvěcení chrámu. Tam vám budu vyprávět o Bohu.«

Jusu radostně sepal ruce a pak ho napadlo:

»Pane, přijdou všichni. Nebudeme pro ně mít dostatek místa.«

»Vyříd jim, ať si s sebou přinesou stany a postaví je venku na místě, kde jste před lety tábořili vy. Tam je místa dost.«

»Pane, jak jsi dobrý!«
Šťastný Jusu kvapně odešel.

KDYŽ NADEŠEL den zasvěcení chrámu, přišlo nespočetné množství lidí. A ze všech stran se stále ještě hrnuli muži toužící spatřit chrám a slyšet o Bohu.

Dosud nikdy nevzývali své bohy v uzavřeném prostoru. Neuměli si představit slavnost bez obětního oltáře a plápolajících ohňů, bez plamenů, kouře, dýmu, divokých rejů a hluku.

Nyní bylo vše jiné. Zněla hudba, reje byly prováděny krokem, všude byly květiny a krása, kam oko pohlédlo. Ismání konající se zbožnou oddaností svou pobožnost vypadali překrásně. A co teprve kníže!

»Bůh,« zajíkl se mnohý z Arabů. Všichni byli uchváteni.

V bílém rouše, s rouškou na hlavě ozdobenou jiskřivým diamantem stál Abd-ru-shin před lidem a mluvil k němu o Bohu, o vůli Boží a o Božích zákonech.

Nevadilo, že nevědomí synové pouště nemohou porozumět všemu, co jim je zvěstováno. V hloubi duše však pochopili, že BŮH JEST, že Abd-ru-shin jim chce vytvořit spojení s Bohem a že je jejich knížetem.

Hodlal spojit obě skupiny lidí, kterým vládl. Od této chvíle se měli jmenovat »Is-Ra«. Nebylo téměř možné pochopit, že vznešení Ismání se měli spojit s nimi, ubohými, polodivokými Beni-Hus-dhúy. Již spojení jmen naznačovalo, že kníže nechce dělat rozdíl mezi kmeny, když ho oba poslouchají. Jusua naplnila žhavá radost.

Abd-ru-shin mluvil o společné práci. Bude ještě mnohem krásnější, čím více budou oba kmeny pracovat společně ruku v ruce a každý použije své zkušenosti ve prospěch celku. Pracovat, pracovat, bušila srdce nadšených Arabů!

Když kníže vyzval lidi, kteří mu chtěli činně sloužit, aby přistoupili k němu, téměř nikdo neodešel. Zasvětil je ke své službě a jim se zdálo, jako by tím byli pozvednuti ze všech ostatních lidí. Služebníci takového pána! Služebníci *svého* Pána!

VEČER V DEN slavnosti směl Jusu navštívit svého pána, aby od něho převzal diamant a uložil jej opět v klenotnici. Věrný muž přebíral od Abd-ru-shina kámen celý rozechvělý a dlouho se na něj díval.

»O čem přemýšlíš, Jusu?« tázal se kníže vlídně. »Kámen se snad poškodil?«

»Pane, zkrásněl od té doby, co jej nosíš. Ach, je tomu vždycky tak: čeho se dotkneš, na co se podíváš, to je lepší a krásnější. Podívej se do našich srdcí: byla jak pastviny na pokraji pouště. Od doby, co jsi mezi námi, na nich rostou květy, které kvetou tobě ke cti.«

Jusu někdy mluvil obrazně. Slova mu přišla na jazyk nečekaně, takže si toho ani nevšiml.

»Ještě se oba dočkáme, že z květů bude ovoce,« odpověděl Abd-ru-shin dobrotivě.

»Řekl jsi ›oba‹, Pane. Nikdy mezi námi neděláš rozdíl, a přece víš, že Jusu je jenom zrnko u tvých nohou.«

Se zářícíma očima vzhledl správce pokladu ke svému pánu.

Do místnosti vstoupil Ismán přinášející důležitou zprávu. Jeho příchod zabránil knížeti, aby Jusuovi odpověděl.

»Pane, Arabové, kteří dnes přišli ze západu na slavnost, vyprávěli, že k tobě cestuje jakýsi mocný kníže. Jeho země leží velmi daleko, jeho moc je veliká a jeho paže vítězné. Vydal se na cestu s ohromným zástupem, aby navštívil tvou říši. Jestli přichází v míru, nebo ji chce dobýt, nedokázali muži říci. Soudě podle pověsti, která předchází knížeti Eb-ra-nita, je možné očekávat, že ti vypoví boj.«

»Eb-ra-nit?« zeptal se Abd-ru-shin a uvažoval. »Zdá se mi, jako bych to jméno již slyšel. Eb-ra-nit! Připadá mi neobyčejně známé! Proč bychom měli dopustit, aby došlo k boji, Amio? Vytáhneme mu naproti, dobře připraveni a vyzbrojeni, a uvidíme, zda se dorozumíme v míru. Naše říše žije se všemi sousedy ve shodě. Měl by snad kníže z daleké země narušit tento soulad?«

O NĚKOLIK DNÍ později jel Abd-ru-shin v čele velkého oddílu směrem na západ, naproti cizímu knížeti. Ismáni blaženě vychutnávali tuto jízdu a také Abd-ru-shinovi se líbilo nechat se unášet svým koněm, který uháněl rychle jako šípka.

Nic se však nevyrovnalo radosti Arabů z toho, že konečně zase jednou sedí na hřbetě koní! A sám kníže mezi nimi! Tažení se nepodnikalo proti jeho vůli, ale jemu ke cti.

Předváděli mu své nejlepší jezdecké kousky a kníže nešetřil pochvalou. Těšila ho dětská veselost mužů, líbili se mu i vybraní koně, na nichž jeli.

Setkání dopadlo úplně jinak, než jak si je cizí kníže představoval. Nedošlo k boji nebo k měření sil! Kníže Eb-ra-nit, zvyklý vítězit, byl přemožen ještě dříve, než začal bojovat, přemožen dobrotou, mírností a vznešeností.

Téměř si to nechtěl sám sobě přiznat, ale stále jasněji si uvědomoval, že kníže Abd-ru-shin je vznešenější a úctyhodnější než kdokoliv, koho kdy poznal. Lidé, kteří ho přirovnávali k Bohu, měli přece jen pravdu. Ve všem, co Abd-ru-shin dělal nebo říkal, v každém jeho pohybu, byla dokonalá harmonie.

Eb-ra-nit přijel, aby dobýval, měřil se s jiným knížetem, triumfoval, a – vjížděl do Abd-ru-shinova paláce jako jeho přítel.

Nebylo ani jinak možné, aby se Eb-ra-nit v důvěrném rozhovoru nezeptal knížete i na jeho víru.

Vše, co se Eb-ra-nit dověděl o Bohu, přijímal jako něco zcela samozřejmého. Zdálo se, že stačí, aby se Abd-ru-shin o čemkoliv jen zmínil, a ihned letěly jeho slovům vstříc city druhého. S plným porozuměním se Eb-ra-nit zúčastňoval bohoslužeb v chrámě i v síních. Pokaždé se mu otevřelo nové poznání. Pozoruhodně snadno je převáděl v čin.

»Říkáš, Abd-ru-shine,« začal jednoho dne, když dlouho kráčel mlčky a zamyšleně vedle knížete, »že lidé prožívají na zemi mnoho životů. Věřím ti. I já jsem už zřejmě jednou žil, a to v nějakém národě, který věděl o Bohu. Kdykoliv totiž mluvíš o Bohu, odpovídá moje duše jásavě: vím, že Bůh je, jenom jsem na to po nějakou dobu zapomněla.«

Abd-ru-shin mlčel.

»Nemyslíš si to také?« naléhal Eb-ra-nit, který se vždy při všem, co cítil, myslel a prožíval, snažil ihned přijít na poslední dosažitelnou příčinu.

»Mohlo by to tak být, ale lze to vysvětlit i jinak. Nehloubej a nepátrej. Až přijde čas, dá ti Bůh sejmout pásku s tvého duchovního zraku, ne dříve. Víš, jak se to stalo mně. Vyprávěl jsem ti, jak mi jednoho dne bylo v říši Ismánů zjeveno, kdo jsem... Tamhle však přichází Din-Ar, musíme svou rozmluvu odložit na jindy. Din-Are, co přinášíš?«

»Dostali jsme zprávu, že faraón mocné sousední říše o tobě slyšel tolik, že si tě přeje poznat. Vyslovil se prý, že pokud do měsíce nenavštívíš Egypt, přijede sem, ale s vojenskou mocí a jako nepřítel.«

»Děkuji ti, Din-Are. Bude dobré přesvědčit tohoto vládce o naší mírumilovnosti. Postarej se, ať jsou vykonány přípravy k odjezdu, abychom mohli kdykoli vyrazit.«

Obrátil se k Eb-ra-nitovi a zamyšleně pronesl:

»Myslíš, že mi chtěl faraón vyhrožovat? Proč to dělá? Jestliže o mně skutečně slyšel, pak ví, že žiji se všemi sousedy v míru.«

»To je právě to, co se mu nelíbí. Věř mi, Abd-ru-shine, z této návštěvy u faraóna nebudeš mít radost, a přece ti nemohu radit, abys ji nevykonal. Bylo by špatné, kdybys na sebe obrátil jeho nenávist dříve, než tě tak jako tak stihne.«

»Nenávist?« zeptal se Abd-ru-shin. »Co je to? Také Is-ma-el mi o ní říkal. Dosud jsem ji nepoznal. Zřejmě je velmi špatná.«

»Nenávist je z temnot, které tvá čistá duše nezná a nikdy je nepochopí. Nenávist je strašná. Způsobí ti utrpení, Abd-ru-shine. Ale věř mi, budu bdít, aby tě nemohla zasáhnout!«

Abd-ru-shin se rozhodl, že brzy po Eb-ra-nitově odjezdu, který se již blížil, uskuteční návštěvu Egypta.

EB-RA-NIT SE SVOU družinou odjel. Těžce se loučil s novým přítelem, prvním, kterého kdy měl. Také Abd-ru-shinovi připadal palác pustý od doby, co v něm již nezněl veselý Eb-ra-nitův smích. Tím horlivěji dohlížel na přípravu k návštěvě u faraónova dvora. Rozhodl, že Ismáni budou tvořit jen asi třetinu jeho doprovodu. Hrdě a radostně se k němu tlačili Arabové, aby je vybral za průvodce.

V zástupu jezdců se nenašel nikdo, kdo by neměl radost z této jízdy a nebyl veselý. Ostatní, kteří zůstali doma, byli smutní, že se museli rozloučit se svým vládcem. Doufali, že nebude pryč příliš dlouho.

Aby se nezabývali neužitečnými myšlenkami, vymýšleli Ismáni nejružnější práce, které se měly společně provést pro zkrášlení paláce i zahrad. Při své poslední procházce háji Abd-ru-shin prohodil:

»Jak by bylo krásné, kdyby zde tryskal pramen nebo tekla veselý potůček!«

Druhého dne ráno zahlédl Jusu v nejvzdálenější části zahrady, že mezi dvěma velkými kameny crčí voda. S jásotem běžel za Din-Arem a dovedl ho k prameni.

»Jak je to podivuhodné!« zvolal Jusu.

Din-Ar se zlehka usmál. Jemu nepřipadalo úžasné, že bytostní, kteří zaleschli přání svého pána, takto usměrnili tok vody nashromážděné v podzemí.

Din-Ar zde dal kopat a zjistil, že vody vyvěrá dostatek. Bylo ji možné vést až přibližně doprostřed zahrady. Potůček budovali umělecky. Veselé

vlnky skákaly na jednom místě přes kameny a hned zase pomalu plynuly mezi rostlinami, až se shromáždily ve velké nádrži. Při úpravě toku potůčku se našlo mnoho práce pro pilné ruce. Chtěli být hotovi dřív, než se jejich pán vrátí. Kdy asi přijede?

Vrátil se dříve, než čekali. Přivítali ho velkým jásotem. Dokonce jinak tak klidní Ismání byli trochu vyvedeni z rovnováhy a nepokrytě dávali najevo radost z návratu knížete.

Ještě nikdy nebyl pryč delší dobu, takže ho bolestně postrádali. Ale když dozněla bouře pozdravu, byla jeho tvář vážná. Jeho zářící oči pohlížely vážně. Byl zamyšlen. Čím se asi obírá? Arabové doléhali otázkami na Jusua, který směl knížete doprovázet při jeho cestě. Nebylo to snad u faraónova dvora hezké? Ublížil někdo jejich vládci?

Při pomýšlení na tuto možnost zatínali Arabové pěsti. Běda, kdyby tomu tak bylo! Jusu ale mohl vyprávět jen o nádheře a lesku, o laskavosti egyptského vládce a také o tom, že jednou večer se náhle v Abd-ru-shinově stanu objevil Eb-ra-nit, očividně přiveden starostí.

»Přece si nemůže myslet, že ho potřebujeme, aby chránil našeho knížete!« řekl věrný Jusu téměř dotčeně.

Ostatní souhlasili. Zmocnila se jich žárlivost: chtěli sami pečovat o svého vládce a zahrnovat ho láskou.

Din-Ar, který se u nich zastavil a poslouchal je již hezkou chvíli, je usměrnil:

»Dopřejte našemu knížeti přítele. Ani jeden z nás by mu nikdy nemohl být tím, čím je pro něho Eb-ra-nit. Radujme se proto a nehaňme cizího knížete jako vetřelce.«

»Din-Are, víš snad, co způsobilo, že je náš pán tak vážný?«

Ne, ani Din-Ar to nevěděl. Nepovažoval za vhodné se na to knížete zeptat, ale starostlivě se díval na jeho zvažnělou tvář, která se rozjasnila jen tehdy, když s někým mluvil.

Tryskající voda v zahradě ho potěšila, to bylo vidět. Často večer sedával dlouho u nádrže a díval se na hru světla ve vodě. Poblíž postávali v hloučcích jeho věrní. Nemluvili o změně, která se stala s jejich pánem, v myšlenkách se tím však zabývali.

Najednou je zavolal k sobě.

»Divíte se,« začal, »že jsem vážnější než obvykle. Poprvé v životě jsem se setkal s lidmi jiného druhu a vycítil jsem, co myslel Is-ma-el, když mluvil o lidech odvrácených od Světla. I vy jste poprvé získali tuto zkušenost. Řekněte, cítili jste to také tak silně?«

Tázavě obrátil hlavu ke skupině Ismánů, kteří stáli před ním.

»Ovšemže jsme cítili, že Egyptané jsou jiní než my a také jiní než Arabové,« pronesl Ne-so-met rozvážně. »Myslím, že je to tím, že vzývají falešné bohy a nevědí nic o jediném Bohu.«

»O něm Beni-Hus-dhúové také nic nevěděli, dokud jsme sem nepřišli,« ozval se Isa, jeden z mladších Ismánů. »Ale byli šťastní, a Egyptané šťastní nejsou.«

Abd-ru-shin klidně naslouchal hlasu svých věrných, kteří vyslovili mnohé, čím se zabýval i on, a mnohou jeho myšlenku vyjádřili slovy.

»Také v Egyptě je přece vše založeno na kráse!« zvolal náhle. »Proč je tato krása taková, že bolí, místo aby osvěžovala?«

Když mlčeli zasaženi otázkou, o níž cítili, že je oprávněná, ale na kterou nenacházeli odpověď, mluvil dál:

»Povím vám to: Všechno, co Egyptané dělají, vychází z jejich rozumu, z jejich myšlení. A toto myšlení probíhá nesprávnými drahami, nezachvívá se v zákonech věčného Boha. Proto také Is-ma-el nechtěl, abych nocoval ve faraónově paláci. Domníval jsem se, že toto přání vyvolala starost o mé tělesné blaho. Ne, Is-ma-el věděl, že falešné myšlenky, jimiž je naplněno celé faraónovo okolí, by mi vzaly vzduch potřebný k životu, jako teď tíží mé srdce. Jak mohou takoví lidé být na Boží zemi! Přemýšlím, jak bychom jim mohli poskytnout něco z toho, co nám přináší radost a štěstí.«

Po tomto prvním večeru mluvil Abd-ru-shin ještě často podobným způsobem se svými nejvěrnějšími. Připadalo mu, že faraón je křečovitě uvízlý ve svém nesprávném myšlení. Nemělo by se však tomuto lidu ještě pomoci, alespoň té jeho části, která je jiného původu? Nemá být osvobozen izraelský národ, který musí vykonávat nejhorší otrocké práce, přestože právě v něm ještě žije vědění o Bohu?

»Musím faraóna lépe poznat! Myšlením a mluvením se v tomto případě nic nevykoná,« rozhodl se Abd-ru-shin jednoho večera. »Pozvu ho s jeho dcerou k sobě. V mém domě sice chybí kněžna, která by důstojně přijala princeznu Juri-cheo, ale pozvu-li současně knížete Eb-ra-nita s jeho manželkou, bude tento nedostatek odstraněn.«

A zatímco odjeli poslové, aby doručili pozvání, vrátil se do Abd-ru-shinova paláce opět rušný život. Muselo být přistavěno a co nejkrásněji vyzdobeno křídlo paláce určené pro hosty. Faraón měl bezpodmínečně získat dojem, že nádhera u Abd-ru-shinova dvora si v ničem nezadá s nádherou u jeho vlastního dvora.

V této radostné práci kníže zapomněl na mučivé myšlenky.

KDYŽ DOŠLA Eb-ra-nitova souhlasná odpověď, naplnila jeho srdce vřelá radost. Eb-ra-nit měl dorazit několik dní před faraónem. Abd-ru-shin se rozhodl, že mu pojede naproti. Tentokrát si vybral za průvodce téměř samé Araby. Ismáni měli s přípravami větší zkušenosti, a proto byli ve městě téměř nepostradatelní.

Blažená radost zaplavila srdce lidí z jeho družiny, když viděli obličej knížete opět zářit a když byl v jeho očích stejný lesk jako dřív. Obrátil se v sedle, aby ještě jednou pokynul na pozdrav Ismánům stojícím u brány, a pak popustil svému koni uzdu. Ušlechtilé zvíře vyrazilo vpřed následováno zástupem jezdců. Lidé i zvířata radostně vychutnávali požitek z nespoutané jízdy.

Jak se ale lidé, kteří zůstali doma, podivili, když se četa ještě téhož dne vrátila bez Eb-ra-nita, s nímž se vůbec nepotkala. Co se stalo? Na mnoha Arabech jedoucích napřed byly patrné stopy boje, nepůsobili však dojmem, že by byli poraženi.

Po chvíli přijel kníže. Před ním v sedle sedělo děvčátko, bledé, vyčerpané, ale nepopsatelně líbezné.

»Květina!« zvolal Jusu, který ve své paměti živě uchovával stará prorocství a pověsti. Tak asi vypadala Květina, když přišla k jeho kmeni a přinesla mu pozhřebání. Jusu cítil, že i toto děvčátko přinese pozhřebání.

Bouřlivě se přihnul ke svému pánovi, aby mu odebral lehké břemeno. Abd-ru-shin s úsměvem přikývl. Jusu chtěl maličkou vynést po širokých schodech paláce nahoru, ale znenadání mu vyklouzla a postavila se velmi sebevědomě na nožky. Štíhlou ručkou se chopila ruky knížete a spolu s ním vešla do nového domova. Dříve než prošli branou, obrátil se Abd-ru-shin k ženě zahalené hustým závojem, které pomohli sesednout z jiného koně a nyní ji Din-Ar opatrně vedl.

»Požehnan budiž tvůj příchod, kněžno. Odpočiň si a okřej ve svém novém domově.«

Dal hostu přidělit místnosti připravené pro faraónovu dceru Juri-cheo.

Po chvíli se pak zamyšleně procházel zahradou. Příchod kněžny a maličké jistě změnil mnohé v navykklém způsobu života, přesto ale nemohl jednat jinak. Přiměl ho k tomu důvěřivý, prosebný pohled dětských očí.

Dostavil se Din-Ar.

»Co říkáš našim hostům, Din-Are?« přál si vědět Abd-ru-shin.

»Kníže, vždy jsem cítil, že tvému domu chybí žena. Snad tato cizí kněžna nahradí tvou vlastní. A ovšem: dítě! Dítě v domě změní mnoho věcí. Může být i na obtíž!«

»Nahome nevypadá, že by se chtěla vnucovat,« uvažoval kníže. »Bude-li to ale dělat, lze ji poučit, že dospělí chtějí být také někdy sami. Rozhodně nebudu maličkou rozmazlovat,« ukončil Abd-ru-shin důrazně své úvahy.

Když byl druhého dne ráno sám jako vždy v zahradě, zaslechl lehké krůčky. Obrátil se a spatřil, jak k němu přibíhá Nahome. V každém jejím pohybu byl patrný půvab. Když se její zraky setkaly se zraky knížete, rozžehl se v nich sluneční jas. Nahome prostě a srdečně pozdravila, chytla se ho za ruku a chystala se, že ho doprovodí na jeho cestě.

»Teď mi všechno ukážeš, vid' Tvůj palác je mnohem větší, než byl náš, dokud ho ti strašní lidé nevypálili. Je také mnohem krásnější než faraónův palác,« vykládala při chůzi.

»Ty znáš faraóna, Nahome?«

»Je hrozný. Jeho lidé nás vyhnali z domova. Faraón není takový jako ty. K němu bych nikdy nešla.«

»Ale u mne chceš teď zůstat?«

»Ano, stále, po celý život a ještě mnohem déle,« ujišťovala dětská ústa.

Duši knížete zalila hřejivá vlna. Jak krásná byla tato dětská důvěra! Jeho lid mu také důvěřoval, to však bylo něco jiného. U lidu se k důvěře připojovaly různé další pocity: úcta, poníženost, ochota sloužit, – – – ale důvěru, která se s úplnou samozřejmostí cele dává druhému, dosud nepoznal.

Nahome ho nenechala dlouho snít. Její růžová ústa neustále štěbetala. Malička se podívovala všemu: umělecky vybudovaným cestám s mnoha odpočívadly i pestrým květinám. Ihned mezi nimi s jistotou rozeznávala květiny vypěstované ze semen, která s sebou přivezli Ismání. Především ale obdivovala vodní nádrž. S jásotem se vyhoupla na její okraj a hrála si tak, že šplouchala ručkou ve vodě.

»To je nádherné!«

Abd-ru-shin se obával, že by malička mohla ztratit rovnováhu. I tento pocit byl pro něho nový: ještě nikdy nepocítil kvůli některému člověku úzkost.

»Opatrně, Nahome. Kdybys tam spadla...!«

»Byla by Nahome mokrá,« smála se dívka rozpustile a velkýma očima se šelmovsky podívala na knížete. »Nesmíš mít strach, kníže,« uklidňovala ho, »často jsem se plavila po Nilu a vždycky jsem si hrávala s vodou. Nestane se mi nic. Budeme zde také plout po vodě? A proč se voda v nádrži pohybuje? Vypadá to, jako by přitékala a odtékala.«

»Zcela správně, Nahome. Voda přitéká z výše položeného místa do této nádrže a musí pak odtékat dolů. Chápeš to?«

»Ano, je to jako s lidským životem,« řekla maličká zamyšleně. »Přicházíme shůry, musíme dolů, ale pak smíme zase nahoru!«

Kníže udiveně pohlédl na dítě, v jehož hlavičce, jak se zdálo, přebývaly zralé myšlenky.

»Malá Nahome, kdo tě tomu učil?«

»Učil? Myslím, že jsem to věděla už vždycky. Ukážeš mi palác?«

Kníže s úsměvem svolil. Před chvílí ještě tak zralá a nyní opět úplně dítě – jaká bytost se mu ve stále nových proměnách ukazuje v tomto děvčátku?

Postranní brankou vstoupili do paláce a vešli do komnaty, kterou měl kníže zvláště rád. Stěny i podlahu pokrývaly nádherné tkaniny pestrých barev, ale všechny sladěné do zářivé zelenomodré barvy. Místnost zdobily drahocenné stříbrné předměty.

Naproti dveřím viselo velké stříbrné zrcadlo. Bylo umístěno tak, že při otevřených dveřích v něm bylo vidět část zahrady. Před zrcadlem stálo sedátko, takže když kníže za obzvlášť horkých dnů vyhledal stín domu, mohl hledět do zeleně v zahradě, kdykoli zvedl oči.

Nahome spěchala k zrcadlu. Náhle se zastavila. Téměř úzkostlivě se chytila Abd-ru-shina za ruku:

»Kdo je to?«

Kníže si stoupl vedle maličké a jeho obraz se objevil v zrcadle. Nahome se podívala na něho a pak znovu na stříbrnou plochu. Něco takového zřejmě dosud neviděla. Abd-ru-shin se na ni usmál a také jeho obraz v zrcadle se usmál. Uklidnila se a stále ještě udivena se zeptala:

»To je Nahome?«

»Ano, to je naše malá princezna. Jak se ti líbí?«

Dívka se dlouho pozorovala, velmi dlouho. Pak zvedla zářící zrak ke svému průvodci:

»Nahome je velmi krásná.«

Řekla to jako něco zcela samozřejmého, co s ní samotnou ani v nejmenším nesouvisí.

Abd-ru-shin se přesto ulekl. Je snad toto dítě ješitné? Povrchní? Marnivé?

»Těší tě to?« zeptal se.

»Ano, těší,« odpověděla rychle. »Jinak bych se sem nehodila. Kolem tebe je všechno krásné. Ale,« přišla na novou myšlenku, »musím mít nové šaty. Moje šaty už nejsou hezké.«

I to pověděla úplně samozřejmě, bez jakékoli vedlejší myšlenky. Abd-ru-shin si oddechl. Dítě je čisté jako lilie v jeho zahradě. Tato duše není

dotčena samolibostí a sobectvím. Jak je dobře, že má u sebe takovou bytost!

»Jistěže musíš dostat nové šaty. Je správné, že jsi mně to připomněla. Musíš mi vždy říci, co bys chtěla mít. Zajdeme pak za Hussy a ona ti pomůže s oblečením.«

Nahome začala s důkladnější prohlídkou místnosti. Nebylo v ní mnoho předmětů. Mimo odpočívadla knížete, před nímž ležela na podlaze rozprostřená drahocenná kožešina, stál v jednom rohu místnosti nízký stoleček zhotovený ze stříbra a v druhém rohu sloup ze vzácného dřeva, vykládaný stříbrem. Na něm ležela miska vybroušená z červeného drahokamu. Zachytávalo se v ní sluneční světlo a vystřelovalo z ní jako svazek paprsků.

Nahome zvedla ruce, nemohla však tak vysoko dosáhnout. Abd-ru-shin s napětím očekával, co udělá dívka viditelně upoutaná pohledem na misku. Spustila ruce, přitiskla je ke hrudi a po tváři jí přelétl zákmit posvátné zbožnosti.

»Jak je krásná!« zašeptala.

To bylo vše. Pak se otočila ke kožešině.

»Co je to za zvíře?« chtěla vědět. »Mohu si tady někdy lehnout? Když budeš muset přemýšlet, budu potichu jako pěna.«

Abd-ru-shin vstoupil do vedlejší komnaty. Také sem naplno proudilo sluneční světlo jen nepatrně zastřenými okny. Místnost byla velmi prostorná a byla zjevně určena k přijímání hostů. Stálo v ní mnoho židlí s vypolštěňovanými sedadly a nádherně vyřezávaných křesel s opěradly. Ze stropu visela miska sloužící jako svítidlo. V jednom rohu byla umístěna podobná miska a vycházela z ní lahodná vůně.

»Co to tady voní?« vyzvíдалa Nahome.

»To jsou lístky růží, které ženy sbírají,« zněla odpověď.

»Růže? To jsou květiny? Musí to být učiněný div, když tak voní. U nás nerostou.«

»V mých zahradách kvetou. Mám růže rád. Připadá mi, jako by tato vůně ke mně patřila od nejútlejšího dětství. Příští rok je uvidíš kvést, Nahome.«

I tuto komnatu zdobily drahocenné koberce a tkaniny. Ismáni byli mistry ve vázání koberců a zřídili k tomu zvláštní školy.

Na jednom ze stolů stála malá stříbrná figurka. Abd-ru-shin ji vzal do ruky, pozoroval ji a pak ji ukázal dítěti. Byla to ženská postava v dlouhém, řasnatém rouše. Měla perutě, které jí sahaly od ramen až k nohám.

Nahome zatajila dech a oči se jí rozšířily. Neptala se, kdo je to. Dívala

se a žasla. Neodvážila se figurky dotknout. Když ji kníže opět postavil na stůl, zvedl malou hrud Nahome vzdech.

Mlčky následovala svého průvodce, který vstoupil do další místnosti. Zde slavnostní nálada zmizela. Dítě se s jásotem vrhlo ke skupině dřevěných a stříbrných soch zaplňujících celý roh místnosti.

Byly to výstižné napodobeniny zvířecích postav, důmyslně rozestavené. Ze záhybu tlustého koberce vykukovala strašlivá hlava krokodýla se široce rozevřenou tlamou. Nahome strčila ruku do tlamy a smála se. Vedle krokodýla stál hroch v celé své odpudivé ošklivosti. Abd-ru-shin na něho ukázal:

»Nahome, řekla jsi, že všechno kolem mne musí být krásné. A co toto zvíře?«

Malička se vážně podívala na znamenitě ztvárněného tlustokožce.

»Musí to tak být. Tak je to správné,« pronesla moudře a dětskou ručkou pohladila neforemný hřbet.

»Ó, co je toto?« zajímalo Nahome. Z malé živé palmy visel stříbrný had. Byl to opravdový div umělecké práce.

»Žijí na světě i taková zvířata?«

»Ano, v zemi, ze které jsem přišel, jsme měli mnoho hadů. Ale nám ani našim zvířatům neublížili. Byli jen krásní.«

»Ze které země jsi přišel, kníže? Ty jsi nebyl vždycky tady?« vyptávala se Nahome. »Pojď, půjdeme do první komnaty, do té se stříbrnou zahradou. Posadíš se na své místo, já si lehnu na kožešinu a budeš mi vyprávět. Prosím, prosím,« lichotila se dětským hláskem.

»Ale vždyť jsi z paláce skoro ještě nic neviděla,« namítl Abd-ru-shin.

»Jsem velmi unavená, později mě to zase bude těšit.«

Tím byla celá záležitost rozhodnuta. Oba nestejní společníci se svorně vrátili do zahradní místnosti. Nestejní? Kníže o tom uvažoval. Ano, nestejní, a přece byli v nejvnitřnějším jádru spříznění. Pak ho napadlo, zda se dítě bude prohlížet v zrcadle.

Nahome se však na »stříbrnou zahradu«, jak zrcadlo pojmenovala, ani nepodívala. S blaženým jásotem se vrhla na kožešinu.

Abd-ru-shin vyprávěl. Úplně zapomněl, že mu naslouchá dítě. Stále hlouběji se nořil do vzpomínek. Nahome již dávno neležela, ale posadila se, oběma rukama objala kolena a téměř bez dechu naslouchala. Jak nádherná je asi ta vzdálená země mezi nebetyčnými horami!

Din-Arův příchod vytrhl oba ze zamyšlení.

»Škoda,« vzdychla Nahome, ale pak se sama utěšila tím, že zde přece zůstane pořád a že kníže může vyprávět každý den.

»Jdi teď ke své matce, Nahome,« nařídil Abd-ru-shin. »Za chvíli tě odvedu k Hussy, aby se na tebe podívala a postarala se ti o pěkné šaty.«

Dítě poslušně odešlo. V chůzi se ještě otáčelo a mávalo malou ručkou na pozdrav.

Din-Ar se usmál, okouzlen roztomilostí dívenky. Kníže se k němu živě obrátil:

»Nahome není dítě jako jiné děti. Je to zralý člověk, který si uchoval svou dětskost. Jinak nelze označit toto spojení všeho, co je krásné a čisté.«

Přešel se svým průvodcem krátkou chodbou do velké, vzdušné místnosti, kde nebyly nástěnné závěsy ani koberce. Na podlaze, kterou pokrývaly rohože spletené ze sítiny, stály velké stoly.

Abd-ru-shin se posadil na pohodlnou dřevěnou židli. Din-Ar si sedl naproti němu na podobnou židli a rozvinul nákresy.

Šlo o to, co nejrychleji opatřit náhradu za místnosti, které byly přenechány kněžně Aloe. A kníže, jehož duch byl ještě před chvílí pohroužen do vzpomínek, se plně věnoval novému úkolu.

Přístavba má stát blízko komnat určených pro faraóna. To se dá dobře provést. Také koberců a tkanin, zlatých a stříbrných ozdob je dost, takže princezna Juri-cheo nebude muset nic postrádat.

Po skončené poradě odešel Abd-ru-shin lehkým krokem do křídla, kde našli útočiště noví obyvatelé paláce. Kněžně Aloe se již dostalo všeho, co potřebovala, a také služebnic jí byl dán k dispozici dostatečný počet.

Pozdravila knížete a překypovala přitom vděčností. Projevila však obavy, že by mu její čilá dcera mohla být na obtíž. Kníže vlídně rozptýlil její obavy a vyzval Nahome, aby ho doprovodila k Hussy.

Ruku v ruce procházeli chodbami až do části paláce, kde měla své působíště Hussy. Jedna ze služebnic rozhrnula záhyby tlustých koberců zakrývajících vchod. Hluboce se uklonila a zůstala stát. Udiveně hleděla na knížete, který sem určitě ještě nevstoupil.

Ve velké místnosti, kam oba vešli, sedělo mnoho mladých dívek a žen horlivě skloněných nad vyšíváním a malým ručním tkaním, zatímco z vedlejší místnosti se ozýval pravidelný klapot tkalcovských stavů. Jak to bylo nádherné! Jedna z žen, která byla oblečena vybraněji než ostatní, vstala, hluboce se uklonila a přistoupila ke knížeti. Upřela velké, modré oči zplna na vládce. Byla v nich zapsána věrnost, bezpodmínečná věrnost.

»Hussy, přivádím ti malou princeznu, která bude od nynějška u nás bydlet. Potřebuje nové šaty. Ujmi se jí a postarej se jí o všechno. Rovněž tak tě prosím, aby sis vzala na starost oblečení její matky, kněžny Aloe.«

Hussy nebyla dosud schopna promluvit ani slovo. Pomyšlení, že zbožňovaný kníže sám přišel k ní, bylo příliš mocné. Nahome ale přerušila mlčení.

»Budu ráda, když mi dáš udělat šaty, paní Hussy,« řekla přátelsky.

Nemohla oslovit ženu, na níž bylo patrné, že je urozená Arabka, a která na ni svou plnou postavou působila mateřsky, jinak než jen Hussy.

Hussy se musela zasmát a tím bylo přátelství uzavřeno.

»Podívej se, co by sis přála, princezničko,« vyzvala ji horlivě a přitom pokynula několika ženám, aby přinesly látky. »Podívej, z tohoto červeného hedvábí by byly nádherné šaty.«

»Musím to nosit?« zeptala se Nahome a pohlédla na knížete.

»Ne, jestli se ti to nelíbí, můžeš si vybrat něco jiného. Jaké šaty bys chtěla nejraději?«

»Nejraději bílé,« odpověděla maličká a zatleskala.

S přátelským pozdravem opustil Abd-ru-shin místnost, v níž za jeho přítomnosti ustala práce. Dívenku měli později dovést k matce.

Když Hussy s Nahome osaměla, zahrnula ji spoustou otázek. Snažila se skládat do záhybů látky, které se jí i maličké líbily. Také Nahome jí kladla mnoho otázek. Chtěla vědět řadu věcí: jak se tká, proč stavy tolik klapou, zda dívky vyšívaly rády a jestli by se mohla také naučit vyšívat.

»Víš co, paní Hussy, přijdu zítra zase a budu se u tebe učit vyšívat. Potom knížeti něco vyšiji.«

»Bude z toho mít jistě radost, princezničko,« mínila Arabka. »Do zítřka budou tvé šaty hotové a budeš si je moci hned obléci, až k němu půjdeš.«

»Ach ano, a hned mu za ně poděkuji,« řekla Nahome.

Co to jen bylo, že si toto dítě získávalo všechna srdce? Také ženy a dívky, které zde tak horlivě pracovaly a vytvářely tolik krásy, se shodly v tom, že takové dítě ještě neviděly.

PŘÍSTÍHO DNE již maličká čekala na knížete v zahradě.

»Hleďme,« volal na ni Abd-ru-shin, »ty jsi takové ranní ptáče?«

»Ó, jsem již dlouho vzhůru. Když jdeme do zahrady ráno, můžeme vidět elfy, kteří bydlí v květinách.«

»Ty je můžeš vidět, malá Nahome?« zeptal se kníže dobrotivě.

»Samozřejmě, a mohu s nimi i mluvit. Jsou velmi milí a mají velkou radost, že jejich květiny smějí růst zde ve tvé zahradě.«

Kníže se zadíval na dívenku. Co říkala, byla pravda. To na ní viděl. Po-

hlížela zářivýma očima vzhůru k němu a tvářičky jí planuly. Sama vypadala jako elfa.

»Podíváme se dnes do jiných místností paláce?« zeptal se Abd-ru-shin.
»V příštích dnech budu mít na jeho prohlídku málo času, protože dostaneme návštěvu. Zítra dorazí můj přítel Eb-ra-nit se svou ženou, později přijedou ještě jiní hosté.«

Jestliže se obával, že dítě možná zprávu o příjezdu hostů uslyší nerado, pak byl příjemně překvapen. Nahome zatleskala a zvolala:

»Jak jsem ráda, že přijede tvůj přítel. Nebudeš už potom tak sám. Je také tak dobrý a krásný jako ty?«

»Je velmi dobrý a velmi krásný, a vážím si ho,« zněla odpověď. Nahome tato odpověď hluboce uspokojila.

Dnes vešli do paláce z nádvoří. I z této strany vypadal palác skvěle. Nestly zde stromy ani zeleň, takže bylo možné pozorovat mohutné zdivo, ozdobné arkýře a oblouky i mnoho dveří zdobených četnými dřevořezbami.

Arabové uměli vyřezávat již dříve, ale teprve Ismání rozvinuli tuto dovednost v umění. V ušlechtilém závodění teď obě skupiny obyvatel zkrášlovaly okolí svého knížete. Nezřídka se stávalo, že některá jednoduchá věc byla přes noc nahrazena uměleckým dílem.

Také dnes našel kníže na dveřích, jimiž chtěl vstoupit, kovové držadlo znázorňující opici. Žertovné zvířecí postavě se Nahome musela srdečně smát.

Její perlivý smích se vracel ze všech stran ozvěnou. Malička se ulekla.

»Kdo se to směje se mnou?« zeptala se stísněně.

Kníže se musel zasmát. Snažil se jí vysvětlit, jak tato ozvěna vzniká. Mluvil nahlas a upozorňoval ji na ozvěnu, kterou se jeho hlas několikrát vrátil.

»Tenhle mluvící, smějící se dům se mi nějak nezdá,« přiznala se Nahome. »Druhá strana je hezčí!«

Když prošli dveřmi, ocitli se v prostorných předsíních, ve kterých se ve dne zdržovalo služebnictvo. Potom kníže dovolil maličce nahlédnout do místností, kde se uschovaly oděvy, a do místností, v nichž se ukládaly stříbrné předměty.

Kolem stěn stálo vysoko narovnané stříbrné nádobí, připravené k použití: nádherné misky, některé ozdobené drahokamy, i překrásné poháry a konvice. Vypadaly tak krásně, že i dospělí, kteří je poprvé spatřili, vykřikovali úžasem stejně jako toto dítě.

»To všechno ti patří? Ty jsi bohatý!« pronesla Nahome obdivně.

»Zítřka si všechno budeš smět s Na-Lah prohlédnout, až odjedu,« pravil místo odpovědi. »Snášíš Na-Lah ve své blízkosti?«

»Je milá, děkuji ti, že jsi mi ji dal. Děkuji ti také za nové šaty!«

Dítě se na sebe s obdivem podívalo. Jak si přálo, bylo od hlavy až k patě oblečeno bíle, obraz nevinnosti a čistoty.

»Podívej se, zde bude bydlet můj přítel Eb-ra-nit a tam naproti jeho manželka se svými ženami,« vysvětloval kníže, když vstoupili do nádherné komnaty.

Byla zařízena podobně jako Abd-ru-shinova komnata, ale ještě nádherněji. Bylo v ní mnoho zlatých předmětů denní potřeby a také více kožešin. Dodávaly místnosti útulný ráz. Na jednom stolečku stála stříbrná soška a Nahome celá nadšená poznala, že znázorňuje knížete.

»To jsi ty!« zvolala vesele. »Soška je pro Eb-ra-nita?«

»Ano, to je můj dárek pro něho.«

»Dostane jeho paní také něco?«

»Ovšem, chceš to vidět?«

»Ano, ráda, ale nejdříve bych ještě chtěla vidět, kde bude kníže spát. A kde spíš ty?«

Prošli druhou místností, která se podobala první s tím rozdílem, že zde místo odpočívadel bylo více židlí. Také stoly byly vyšší, takže se u nich dalo pohodlně sedět.

Sluneční světlo pronikalo dovnitř pestrými tabulemi. Byly to kameny vybroušené do tenkých plátků a zasazené do okenních rámců. Když jimi svítily sluneční paprsky, vypadalo to překrásně. Bylo to něco obzvlášť nádherného.

Na prostředním stole stála miska ze zeleného kamene, upevněná na zlaté desce. Měla zvláštní tvar. Když procházeli kolem, vzal kníže umělecké dílo do rukou a těšil se pohledem na jeho ušlechtilý tvar.

Po chvíli stanuli v ložnici hosta. Bylo v ní připraveno lůžko s nádherně tkanými pokrývkami a hedvábnými, vyšívanými polštáři. Ze stropu potaženého látkou visela v čele lůžka lampa. Plamen v ní hořel i ve dne a tajuplně osvětloval místnost. Neměla okna! Všude byly rozprostřeny měkké koberce, kožešiny a polštáře.

Nahome zvedla nosánek.

»Nejsou tady okna, a přece cítím, že sem zvenku proudí svěží vzduch. Jak je to možné?«

Abd-ru-shin měl radost, jak bystře maličká pozoruje, a ukázal jí, že vřadu za čalouny jsou větrací klapky. Jedněmi proudí vzduch dovnitř a druhý-

mi může unikat vydýchaný vzduch. Ventilace se regulovala lehkým zatáhnutím za pěkně tvarované řetízky, které visely před čalouny jako ozdoba.

K této komnatě přiléhaly místnosti pro družinu knížecího hosta a dále pokojíky pro služebnictvo. Nechyběla zde ani velká, světlá místnost, kde se mohli služebníci zdržovat během dne. Vedly z ní dveře do velké stinné zahrady s mnoha odpočívadly. Nahome spráskla údivem ruce:

»Zahrada pro služebnictvo? To jsem ještě nikdy neviděla!«

»Myslíš, že sloužící potřebují méně čerstvého vzduchu než my?«

»Ó, ti budou šťastní!« odpovědělo dítě a to stačilo.

Brankou prošli do podobně zřízené zahrady, ve které však bylo mnohem více květin.

»Tato je pro sloužící ženy,« zvolala Nahome, když jí procházeli.

Pak opět vstoupili do paláce, tentokrát do křídla zařízení pro Eb-ranitovu manželku. Vše bylo tak jako naproti, jen barvy měly živější odstín a bylo zde veseleji. Ložnice kněžny se podobala vnitřku květiny. Barvy, v koberci na podlaze výrazně tmavé, se směrem ke stropu stále více zjasňovaly. Potah stropu již vypadal jako pouhý něžný odlesk koberce. Visací lampa měla tvar květu a vrhala kouzelné světlo na předměty v ložnici.

»Kde je dar pro kněžnu?« přála si vědět Nahome. Dítě nezapomnělo na nic, co mu jednou prolétlo hlavičkou.

»Zde, malý zvědavče,« pravil Abd-ru-shin s úsměvem a ukázal na svitek nádherného hedvábí něžné žluté barvy. »Není to krásné?«

»Je to velmi krásné,« pronesla Nahome, avšak bez nadšení. »Kníže ale dostane víc.«

»Chtěla bys mít také někdy takovou malou stříbrnou sošku?«

»Proč? Mám přece tebe!« Tím byla věc odbyta.

»Kdy budu smět vidět tvou ložnici?« zněla další otázka, jakmile skončili s důkladnou prohlídkou místností pro hosty.

»Až někdy jindy, Nahome.«

FARAÓN PŘIJEL se svou dcerou dříve, než ho čekali. Lidé z kmene Is-Ra, kteří se nezúčastnili předchozí návštěvy u faraónova dvora, s největším napětím očekávali příjezd vládce, o němž bylo všude známo, jak je krutý.

Teď seskočil z koně, ale ještě než stál na zemi, kůň netrpělivě a s nevolí dupal o zem. Abd-ru-shin to udiveně pozoroval. Znal dobře zvyky koní. Jestliže tak dupe kůň ušlechtilé krve, je to znamení, že jeho jezdec s ním špatně zachází. Ano, kdo týrá lidi, ten asi trýzní i němé tvory.

Faraón byl krásný, jeho krása však nerozehřívala srdce. Pravidelné rysy faraónovy tváře svědčily o jeho ledovém chladu. Byla v nich vepsána panovačnost a hrabivost. Oděv měl příliš nádherný, než aby se dalo říci, že je vkusný. Na prsty si nasadil tolik prstenů, že jimi mohl stěží pohybovat.

Po nezbytném uvítání zavedl Abd-ru-shin sám hosta do místností, které pro něho připravili. Faraónova družina je následovala.

Faraón, který se jinak velmi ovládal, projevil při pohledu na komnaty nahlas svůj úžas. Všechno v nich bylo přizpůsobeno vkusu Sethiho. Komnaty nepůsobily dojmem, že jsou přeplněné, ani v nich nebylo nic nevкусného.

ABD-RU-SHIN SE divil, že Eb-ra-nit ještě nepřišel. Měl zde se svou manželkou již dávno být. Co se asi stalo?

Konečně, když se Abd-ru-shin již rozhodl, že faraónovi poví o potyčce s potulnými Egypťany, při níž zvítězil a osvobodil Nahome a její matku, Eb-ra-nit dorazil, ale bez manželky. V době, kdy za ním Abd-ru-shin vyslal posla s pozváním, byl na válečné stezce, a proto dojel opožděně. Na cestě k Abd-ru-shinovi poslal jednoho ze svých věrných ke kněžně Braně s žádostí, aby se za ním vydala s větším průvodem.

Druhý den po Eb-ra-nitově příjezdu přijela i ona. Uvedli ji do místností, které jí byly přiděleny. Pak chtěli přátelé a jejich průvodci společně pojit. Eb-ra-nitova žena Brana si však přála jíst ve svých pokojích.

Stále se držela v pozadí a Abd-ru-shin si vzpomněl na své první setkání s ní. Byla úplně jiná, než očekával.

Měla štíhlou, vysokou postavu a trochu unavenou, plouživou chůzi. Tmavé vlasy jí nesplývaly v pletencích kolem skrání jako u Arabek, ale měla je stočeny kolem hlavy ušlechtilého tvaru a upevněny zlatým obroučkem. Obrouček byl její jedinou ozdobou, přesto v sobě měla cosi královského. V měkkých záhybech kolem ní splývala tmavá hedvábná látka. Její malé ruce se od ní odrážely jako bílí motýli.

Když kněžnu tehdy pozdravil, přelétl její bledé tváře jasný ruměnc.

»Pane, kdo jsi?« zajíkla se napůl nevědomky.

»Přítel tvého manžela, a tím i tvůj, kněžno,« odpověděl Abd-ru-shin, i když věděl, že otázka byla míněna jinak.

Braniny podivuhodné oči ho zkoumavě pozorovaly. Vypadaly, jako by mnoho pláče smylo jejich lesk, ale jako by zato mohly vidět věci, které

jsou jiným lidem skryty. Jejich tmavá modř se neobyčejně vyjímalala k barvě vlasů a řas.

Když ji Abd-ru-shin den po jejím příjezdu pozdravil, její plachost tentokrát zmizela. Kněžna měla radost z nádherných zahrad, jaké dosud nepoznala, a chválila tkaniny a výšivky. Ptala se i po kněžně Aloe a její dceruše, o kterých již měla zprávu, že jsou zde.

Abd-ru-shin slíbil, že je spolu seznámí, přestože se Aloe dosud vyhýbá lidem a žije v ústraní.

»Snad ji tvá přítomnost zbaví jejího žalu,« vyjádřil svou naději a v tom okamžiku si uvědomil, že Brana potřebuje pomoc ještě mnohem víc.

Zabrán hluboce do myšlenek odcházel kníže do svých komnat. Jak Eb-
ra-nit přišel ke své manželce? Že není Arabka, i když řeč ovládá dokonale, je ihned patrné. Ale kde se vzala hluboká trdnomyslnost, která na ni doléhá, a žal mluvící z každého jejího slova? Vedle Eb-ra-nita, překypujícího životem, je to téměř nepochopitelné!

Večer v zahradě začal Eb-ra-nit vyprávět o své manželce.

»Ještě před osmnácti měsíci jsem byl nejšťastnějším člověkem na světě,« zvolal bouřlivě. »Pak mi závistiví, opovrženíhodní lidé náhle zničili mé štěstí. Brana je dcerou řeckého knížete. Poznal jsem ji před několika lety na jedné ze svých cest. Protože opětovala mou lásku, ale její otec nechtěl o manželském svazku se mnou, podle jeho mínění nevzdělaným, hrubým Arabem, ani slyšet, s jejím souhlasem jsem ji uloupil. Byli jsme šťastní. Srdce Brany nezachmuřovala žádná myšlenka na daleký domov. Byli nám darováni dva chlapi. Starší, bouřlivý větroplach, se podobal mně. Druhý, podobný Braně, byl zamyšlený a klidný, ale přesto statečný chlapec. Oba zvětšovali naše štěstí a jejich jást naplňoval celý palác i nádvoří.

Před osmnácti měsíci, chlapcům bylo sedm a šest let, jsem odjel, abych zjednal pořádek na západní hranici své říše. Za mé nepřítomnosti chlapci zmizeli. Dodnes jsme nezjistili, kdo je uloupil. Je totiž nad veškerou pochybnost, že byli uloupeni. Měli jsme podezření na řeckého knížete. Po týdnech bezvýsledného pátrání jsem se přestrojil za cestujícího kupce a přeplavil jsem se s několika svými věrnými na ostrov, kde řecký kníže vládne. Nepoznán jsem tam obchodoval, hledal, slídlil, vyptával se a neopomenul nic, co by mohlo vést k vypátrání dětí.

Syny jsem nenašel, neobjevil jsem ani stopu, která by mi řekla, jestli jsou ještě naživu. Bylo pro mne těžké vzít zoufalé Braně poslední naději. Od té doby propadla natolik smutku, že jsem ji už víckrát neslyšel zasmát se. Kdo by mi uměl rozveselit ženu? Dal bych za to polovinu říše! Sám

jsem byl nešťastný ze ztráty chlapců, z jejich nejistého osudu – ale znáš mě: nedokážu dlouho truchlit!«

Teď Abd-ru-shin chápal hlubokou těžkomyslnost, do které upadla manželka jeho přítele. Kdo by jí mohl pomoci? Bezděčně vyslovil nahlas myšlenku, která ho napadla:

»Musím k ní poslat Nahome.«

»Nahome? Kdo je Nahome?« zeptal se Eb-ra-nit s údivem.

»Sluneční paprsek, který zabloudil do mého paláce, zachycený smích,« odpověděl Abd-ru-shin a vyprávěl příteli o tom, jak osvobodil kněžnu Aloe a její dítě.

Eb-ra-nit si při jeho vyprávění ihned vzpomněl na faraóna. Tento krutý vladař se nikdy nesmí dovědět, že Abd-ru-shin porazil jeho lidi a vzal jim jejich kořist.

»Nebyli to faraónovi bojovníci, byli to jen lupiči, zavržená chátra,« namítl Abd-ru-shin, ale nezahnal tím Eb-ra-nitovu obavu.

Eb-ra-nit znal faraóna příliš dobře a věděl, že si nedá ujít žádnou příležitost, aby knížeti Is-Ra uškodil.

»Musíš to zařídit tak, aby maličká faraóna nepotkala. U Juri-cheo nehrozí nebezpečí. Ta žije svým vlastním životem a umí mlčet.«

»Dítě neprijde dobrovolně faraónovi na oči,« pravil kníže. »Chvěje se již při myšlence na jeho návštěvu. Kromě toho jsem si všiml, že není mužům nakloněna. Nedávno jí chtěl Ne-so-met vyprávět pohádku – a vypráví dobře – ale ona pěkně poděkovala a odběhla. Když chce slyšet pohádku, zná jich Na-Lah dost.«

Pak mluvili o pokojích, které obýval faraón. Eb-ra-nit projevil nelibost, že z tohoto křídla vede zbytečně mnoho vchodů do hlavního paláce.

»Příliš důvěřuješ lidem, Abd-ru-shine,« řekl. »Faraón chodí po nepravých cestách. Jeho slídily a špehy, kteří tajně naslouchají, lze najít všude. Neusnadňuj jim to tak!«

»Nemám co skrývat,« prohlásil Abd-ru-shin hrdě.

»Nic? Skutečně nic? Zapomněl jsi na kněžnu a na dítě? Kromě toho je zde mnohé, co by, nesprávně vyloženo, mohlo být pro tebe zkázou. Tvá víra, která je teď i mou vírou, v něm vyvolá zlobu. Nesnese, že tvůj lid žije v míru a radosti a že tě má rád. On neví, co je to mít kolem sebe spokojené, veselé lidi, a nepochopí, že můžeš se svými lidmi jednat bez lži a přetvářky, že lidem vládne ne bič, ale slovo.

Dej zavřít co nejvíc vchodů a nepouštěj faraóna ani jeho lidi z komnat, které jsou pro ně určeny!«

Abd-ru-shin poznal, jak dobře to s ním přítel myslí, a přestože se neuměl vžít do takového myšlení, svolil. Eb-ra-nit znal lidi lépe než on.

Uplynulo několik dní. Knížata seděla pohromadě a rozprávěla. Vtom se ozvaly spěšné krůčky a jasný hlásek vítězoslavně a šťastně zvolal:

»Zasmála se! Skutečně se zasmála, a srdečně!«

»Jak jsi to dokázala, Nahome?« zeptal se potěšený Eb-ra-nit.

»Přišlo to samo sebou. Ukázala jsem kněžně Braně zlaté rybičky, které plavou ve velké nádrži ve dvoraně. Znáš je, kníže?« přerušila se v řeči.

Eb-ra-nit pouze přikývl. Byl zvědav, co uslyší dál.

»Kněžna se hodně naklonila nad vodu a z jejích krásných očí spadly do nádrže dvě velké slzy. Rybičky rychle připluly a chtěly po nich chňapnout, ale nic tam nebylo.« Nahome se při vzpomínce na tu příhodu musela smát.

»Řekla jsem kněžně: ›Když jim chceš něco hodit, musí to být drobečky, vody mají dost.« Kněžna se zasmála a teď sedí ve svém pokoji a celá její tvář je jasná.«

Eb-ra-nit poslední slova již zřejmě neslyšel. Vyskočil a pospíchal z místnosti. Kníže Abd-ru-shin přitáhl svůj sluneční paprsek láskyplně k sobě, pohlídal jasné dětské čelo a zeptal se:

»Co děláš v tyto dny, kdy se pro samé hosty nemohu o tebe starat?«

»Učím se tkát,« zněla hrdá odpověď. »Paní Hussy je dobrá a vlídná. Chodím k ní a k dívkám ráda.«

»To je dobře, dítě. Později se také naučíš jezdit na koni a číst a psát. Musíš to všechno umět, jestliže mi chceš pomáhat.«

»Dostanu také písátko a tabulku z hlíny?«

»To víš, že ano, ale dostaneš také něco zcela nového, co používáme teprve krátkou dobu: krásný papír z rákosy a sítiny. Na něm se píše mnohem snadněji.«

ZATÍM SE KNĚŽNA Brana seznámila s princeznou Juri-cheo. I když se obě ženy předtím nikdy neviděly, nebylo mezi nimi nic cizího. Pokud Juri-cheo mohla, chovala se nenuceně vůči krásné kněžně, která byla od chvíle, kdy ji opustil smutek, velmi přitažlivá a milá.

Také Juri-cheo byla krásná, tato krása však byla stejného druhu jako chladná krása jejího otce.

Brana nosila měkká, splývavá roucha, ale drahocennost oděvu byla zastíněna její osobností.

Naproti tomu u Juri-cheo se zdálo, že jí na oblečení záleží nejvíc. Cho-

dila jakoby zavinutá do nádherných látek, takže jí bránily ve volném pohybu. Nejdříve bylo vždy vidět šaty a pak člověka v nich.

Juri-cheo nosila velmi úzké střevice, ve kterých se obratně pohybovala, ale spíše cupitala než chodila. Když vstoupila do komnat Brany, kněžna ji požádala, aby u ní později s několika svými společníci poobědvala.

V paláci vládl čilý ruch. Eb-ra-nit a jeho manželka se nepozorovaně přizpůsobili způsobu života v paláci. Faraón však rušil klid a harmonii. Jak Arabové, tak Ismáni si stěžovali na vzrušenou, nervy bičující náladu, kterou noví hosté s sebou přinesli. Začali počítat, kolik dní by ještě návštěva mohla trvat, ale také se pevněji semkli k sobě i kolem svého knížete. Ismáni již dávno věděli, co pro ně jejich světly kníže znamená. Arabové na tomto křiklavém protikladu teprve doopravdy poznali požehnání, jehož se jim dostalo.

A Abd-ru-shin? Byl zděšen, co Sethi udělal z duše, kterou mu Bůh daroval!

Bez Eb-ra-nita, který byl všude prostředníkem a urovnával rozpory, by Abd-ru-shin faraónovu přítomnost nesnesl.

Nahome v těchto dnech, které se protáhly v nekonečné týdny, téměř ani neviděl. Řídila se výstrahou, aby neopouštěla křídlo paláce obývané ženami. Jen když si pro ni přišla Brana, již se společně chvíle se slunným děvčátkem staly potřebou, odcházela do jejích komnat. Tam se setkávala také s princeznou Juri-cheo, kterou okouzila její roztomilost a přirozenost.

Poprvé v životě se Egypťanka zamyslela, jak by mohl být její život jiný, kdyby se až příliš ochotně nepodřídila strnulému nátlaku převládajícímu u královského dvora. Toto dítě jí ukazovalo všim svým jednáním, každým pohybem, jaká by žena měla a mohla být. U Nahome nebylo nic vypočítavého, a právě proto se líbila, zatímco rozvažující nepřirozenost Juri-cheo lidi, kteří cítili čistě, odpuzovala.

Slabě, slabounce se rozhořelo světélko v duši egyptské princezny a již nikdy nezhaslo, i když v tehdejší životě ani nezesílilo ve stravující plamen.

V době, kdy knížata odjela na lov nebo podnikala daleké vyjížďky, prohlížely si Brana s Juri-cheo palác, s výjimkou Abd-ru-shinových místností. Brana věděla, že kníže vidí nerad, když do jeho komnat vstoupí někdo cizí. Bylo to zvláštní: i když nebylo ničím hnuto ani nebylo nic odneseno, Abd-ru-shin vždy poznal, že do místností vešel někdo jiný než Din-Ar nebo An-go-net se svými pomocníky.

Také Nahome se neodvážila vstoupit do těchto komnat, které pro ni byly

téměř posvátné. Cítila až příliš dobře, že to není náhoda, když nesmí vidět ložnici knížete. Ačkoliv ji to do ní mocně vábilo, bez Abd-ru-shinova vědomí tam nechtěla vejít.

Na svých procházkách palácem se kněžny dostaly také do komnat Aloe. Brana neváhala přivést princeznu k ní, když jí předtím poskytla potřebné vysvětlení. Aloe nebyla pro Juri-cheo cizinkou. Vídala ji už u dvora svého otce a obdivovala se její kráse.

O příčině jejího pobytu zde nepadlo ani slovo, ale i jinak si ženy měly málo co říci. Aloe se jen pomalu vzpamatovávala ze svého utrpení. Na rozdíl od svého temperamentního dítěte byla snívá a necítila touhu po nějaké činnosti. Milovala samotu.

Po návratu z vyjíždky vždy knížata zasedla k hostině. Hostiny se většinou protáhly dlouho do noci. Faraón na to byl zvyklý a Abd-ru-shin se mu svou pohostinností přizpůsobil. Sethi ale nechtěl rozprávět ani mluvit vážně o vládě a blahu národa. Chtěl se bavit způsobem, který byl Abd-ru-shinovi cizí. Scházely mu tanečnice.

»Pošlu ti svou nejlepší tanečnici, abys věděl, jak se baví muži po bohaté hostině,« slíbil faraón s úsměvem, o němž se nedalo říci, co znamená, a který Abd-ru-shinově duši způsoboval bolest.

Také hudba pěstovaná u Abd-ru-shinova dvora se hostu nelíbila.

»Ani pro chrámy nevolíme tak posvátné melodie,« vyjádřil svou nespokojenost.

Přišel proto čas, kdy vládce, kteří si byli v jádru bytosti cizí a neměli si proto co říci, trápila nuda. Abd-ru-shin potají toužil, stejně jako jeho lid, aby Sethi odjel.

A pak se faraón náhle, zcela neočekávaně rozhodl odcestovat. Nahome totiž svou milující bdělostí zabránila jednomu Egypťanovi přepadnout Abd-ru-shina a zavraždit ho. O události nepadlo ani slovo a to Sethi nevydržel.

Poznal, že se temný plán nepodařil, ale – – pokusil se jej vůbec jeho sluha vykonat? Zmizel od chvíle, kdy ho poslal s dýkou k Abd-ru-shinovi. Jestliže kníže ví, co mu hrozilo, musí se svému proradnému hostu pomstít. V tom případě si Sethi není jist životem! Vládce Egypta se začal chvět strachem. Za každým nástěnným závěsem, za každou palmou viděl najaté vrahy, každý Is-Ra mohl mít u sebe schovanou dýku.

Prohlásil, že se ho zmocnil neklid, protože neví, co se děje v jeho zemi. Přípravy k odjezdu urychlil natolik, že se již nikdo nevzpamatoval dříve, dokud egyptští hosté neopustili město i zemi.

Eb-ra-nit si oddechl:

»Teprve teď mě bude pobyt u tebe těšit. Věř mi, starost o tvůj život způsobila, že jsem každý den trpěl muka.«

»Děkuji ti, Eb-ra-nite,« pronesl Abd-ru-shin vážně. »Dobře jsem cítil tvou starost. Působila na mne právě tak blahodárně jako láska Nahome.«

A vyprávěl, jak dítě noc co noc bdělo na prahu jeho ložnice, a tím skutečně překazilo vražedný plán.

»Nahome tak svou lásku prokázala činem,« řekl Eb-ra-nit s obdivem. »Ale kde je? Téměř jsem ji v těchto týdnech neviděl.«

Abd-ru-shin dal Nahome zavolat. Rychle jako vždy vklouzla do komnaty. Od prvního okamžiku však byla oběma nápadná změna, která se s ní stala: Nahome již nebyla dítětem!

Starost o jejího ochránce a častý pobyt ve společnosti obou kněžen způsobily, že vyspěla. Stanula před nimi nepopsatelně líbezná panna. Neztratila svůj radostný smích ani dětský způsob, jakým co nejvýstižněji vyjadřovala své myšlenky, ale dosavadní bezstarostnost zmizela, pryč byla dětská rozpustilost.

»Z tvého malého větroplacha se stala svěťice,« projevil svůj názor Eb-ra-nit, jakmile knížata opět osaměla. Očekával, že Nahome odmítne jakoukoliv pochvalu za svůj čin, který považovala za samozřejmost. Těšil se na slovní půtku, jež z toho vznikne, ale způsob, jakým přerušila veškeré řeči o svém činu, ho uvedl vůči ní do rozpaků.

Jinak se zachoval Abd-ru-shin. Naplněn radostí nahlížel do čisté ženské duše. Když bude trávit společné chvíle s Nahome, vnese to do jeho života mnoho radosti, neboť nyní se již nemusí zdráhat hovořit o tom, co naplňuje jeho duši: o Bohu! Dokud byla jen smějícím se dítětem, skrýval před ní to, co mu bylo nejsvětější. Teď chce otevřít brány a naplnit duši Nahome, naplnit až po okraj, až by přetékala.

O tom s přítelem nemluvil. Usmíval se jeho zklamání a jeho často neobratným pokusům přizpůsobit se změněné Nahome.

A pak přišel čas, kdy i tito hosté museli pomýšlet na návrat. Odkládali odjezd den ze dne, až byl nevyhnutelně nutný. Rozloučili se srdečně. Abd-ru-shin slíbil, že návštěvu brzy oplatí a přiveze s sebou i Nahome, od níž se Brana nemohla téměř odtrhnout.

NÁSLEDUJÍCÍ DNY ubíhaly v horlivé práci, dokud nebyly zahlazeny stopy neobvyklosti, kterou návštěvy způsobily. Abd-ru-shin si důkladně prohlédl práce, jež byly mezitím provedeny, a nešetřil pochvalou.

Tváře An-go-neta a jeho pomocníků zářily. Uvědomovali si, že ve věrné činnosti udělali to nejlepší, co bylo v jejich silách. Pochvalu za to nečekali. Potěšila je dvojnásob.

Nahome směla doprovodit knížete do stájí. Chtěl se přesvědčit o tom, v jakém stavu jsou koně, a vybrat vhodné zvíře pro mladou princeznu, která se teď měla učit jezdit.

Vyšel jim v ústřety přešťastný Dhu-Far, do jehož péče byla drahocenná zvířata svěřena. Stáje se leskly a blýskaly, koně Dhu-Far udržoval v nejlepším pořádku. Tento Arab tmavé pleti a vysoké, kostnaté postavy rozuměl své věci výborně. Měl koně nade vše rád a byl svému pánu věrně oddán. Na jeho ženu Hussy mu zbývalo málo času, a protože trávila celé dny v dílnách umístěných v ženském křídle paláce, nic nepostrádala.

Nahome byla nadšena krásnými zvířaty, která při vstupu svého pána do stáje řehtala a obracela úzké hlavy ke vchodu. Abd-ru-shin dlouho vybíral, až našel vhodného koníka pro Nahome. Bylo to mladé, sněhobílé hříbě s dlouhou hřívou a nádherným ohonem. Navštívili také oblíbeného koně knížete.

»Všimla sis Dhu-Farových očí? Nebyly ti něčím nápadné?« položil Abd-ru-shin Nahome otázku poté, co s ní opustil stáj.

»Jsou velké, upřímné a mluví jako oči koní,« odpověděla bez dlouhého rozmyšlení.

Kníže se usmál.

»Pozoruješ bystře. Opravdu, Dhu-Far má dobrácký, věrný pohled ušlechtilého zvířete, ale i jeho bystrost. Když jsme na cestě, neujde mu nic. Slyší a vidí všechno dlouho předtím, než my ostatní něco zpozorujeme. Na svém místě je nenahraditelný a jeho věrnost je osvědčená. Při potyčce s egyptskou chátrou včas zasáhl a zachránil mi tím život. Byl to také on, kdo objevil stany lupičů natolik včas, že jsme se mohli připravit. Jeli jsme příliš bezstarostně.«

»Ode dneška mi bude milý,« ujišťovala Nahome. Když slyšela o nebezpečí, které hrozilo knížeti, vstoupily jí do očí slzy.

TAKÉ OSTATNÍ vyučování začalo. Abd-ru-shin a Nahome si neuměli představit nic krásnějšího, než když se společně do něčeho pohroužili. Nahome chápala rychle a hravě se naučila všemu, s čím byla seznámena.

Často směla doprovázet knížete, když večer spolu s Ne-so-metem pozoroval z hlavní střechy paláce hvězdy, které velké a třpytivé stály na obloze.

Když při tom naslouchala rozmluvě mužů, zdálo se jí, jako by se v ní vynořovaly vzpomínky na cosi vzdáleného, překrásného, co neuměla vyjádřit slovy.

A toto nesmírně krásné rostlo v její duši, když jí Abd-ru-shin vyprávěl o Bohu a o svém věčném, světlém domově.

Již dávno se směla zúčastňovat bohoslužeb v chrámu i v síních. Otevírala se všemu s vroucností prostupující celou její bytost.

JEDNOHO DNE se neočekávaně objevil Eb-ra-nit jen s několika průvodci. Hnala ho touha, přání být zase jednou nablízku Abd-ru-shinovi a silná touha slyšet víc o Bohu. V nitru se zabýval spoustou vážných otázek.

Nahome směla být přítomna, když knížata hovořila o těchto otázkách, a Abd-ru-shin často četl v jejich očích odpověď dříve, než sám odpověděl. Přirozené citění jí vždy pomohlo pochopit to, co daleko přesahovalo její věk.

Eb-ra-nit s radostí pozoroval tuto lidskou květinu.

»Nahome je stále krásnější, nebudeš ji už mít dlouho u sebe,« prohodil, jakmile osaměli. »Odevšad se pohnou nápadníci a budou se o ni ucházet. Budeš se muset zavčas smířit s touto myšlenkou.«

»Nahome nemyslí ani na sňatek, ani na odloučení,« namítl Abd-ru-shin. »Je jiného druhu než lidé. Zůstane u mne, dokud budu prodlévat zde dole.«

A Eb-ra-nit, který si jindy tak rád tropil posměch, se nesmál.

Eb-ra-nit vymyslel pro Nahome radostné překvapení: dal pro ni vyřezat překrásné veslo. Bylo lehounké, ale tak dobře padlo do ruky, že byla radost je používat. Když se veslo vynořilo z vody, zlaté ozdoby na něm se blýskaly ve sluneční záři.

Nahome měla z daru radost a chtěla jej hned vyzkoušet. Vždy měla obzvláštní potěšení z plavby po vodě.

Každý večer Eb-ra-nit vyprávěl, co viděl a slyšel na svých dalekých cestách. Jeho líčení bylo vždy poutavé a podnětné. Na Abd-ru-shinův pokyn Nahome několikrát vyzvala matku, aby si přišla poslechnout, ale Aloe se nedokázala přemoci.

»Nech mě v mých pokojích, tady je mi nejlépe,« odmítla nabídku a unaveně se usmála.

Patrně jí vůbec nevadilo, že její dcera nebývá u ní. Se svými služebnicemi žila v nerušeném klidu.

A OPĚT UBĚHLA LÉTA.

Jednoho dne se k Abd-ru-shinovi dostavili muži s množstvím nádherných darů všeho druhu. Prosba, kterou přednesli, knížete překvapila. Patřili ke kmeni usazenému na území při západní hranici říše Is-Ra. Rozdíl mezi polodivokým stavem, v němž se ještě nacházel jejich lid, a civilizovanými obyvateli sousední země v nich probudil touhu vyrovnat se lidu Is-Ra. Po dlouhých poradách se shodli na tom, že poprosí Abd-ru-shina, aby se stal i jejich knížetem. Takovým způsobem musí přijít požehnání také pro ně!

Abd-ru-shin poznal, že touha těchto lidí je opravdová, a rozhodl se jim pomoci. S družinou svých Is-Ra se přidal k poselstvu, aby poznal zemi i lid a na vlastní oči viděl, kde by bylo možné pomoci. Dlouho se nevracel, protože v nové říši bylo nutné uspořádat mnoho věcí.

Bylo to rozsáhlé území, částečně velmi úrodné. Neobratně, ale pln dobrého chtění se tento polodivoký kmen snažil napodobit stát Is-Ra. Všechno, co jeho lidem kníže řekl, padlo na úrodnou půdu. Dychtivě naslouchali jeho slovům a provedli veškerá opatření, která jim navrhl.

Když je Abd-ru-shin opouštěl, slíbil, že jim pošle Ismány. Budou jim pomáhat při výstavbě, aby mohli být časem i oni přijati mezi Is-Ra. Někteří přední členové tohoto arabského kmene doprovodili knížete do jeho města, aby se tam učili.

Abd-ru-shin měl radost z jejich důvěry, ale něco v něm se stále naléhavěji dožadovalo, aby byl osvobozen národ utlačovaný Egyptem. Musí se o to pokusit. Is-ma-el mu slíbil, že u faraónova dvora najde ochotný nástroj. Abd-ru-shin se teď chystal jít jej vyhledat.

Nahome velmi zesmutněla, když kníže krátce po návratu oznámil, že má v úmyslu odjet do Egypta.

»Pane, ale tentokrát tě budu smět doprovázet,« prosila naléhavě.

Kníže byl od své mladé společnice odloučen tak dlouho, že kdyby nesplnil její přání, znamenalo by to pro něho samotného odříkání. Dovolil, aby se Nahome připravila na cestu.

Nyní byla veselá a její smích opět zazníval palácem. O nosítkách, která jí nabízel, nechtěla ani slyšet.

»Jsem ještě dost mladá, abych mohla jet,« zvolala rozpustile. »Co by tomu řekl Sidi, kdyby musel zůstat ve stáji?«

Důtklivě prosila, ať s sebou vezmou dostatek stanů, aby Abd-ru-shin nemusel přenocovat ve faraónově paláci.

»Tentokrát tam budu muset přenocovat, Nahome,« pravil Abd-ru-shin

vážně. »Hledám pomocníka, a proto budu muset bydlet v paláci tak dlouho, dokud ho nenajdu. Ty zůstaneš v ležení; faraón tě nesmí spatřit.«

Pomyšlení na nebezpečí, která mohla knížeti hrozit u falešného, úskočného faraóna, kalilo Nahome radost z cesty. Ale také Is-Ra měli starosti, když si uvědomili, že se Abd-ru-shin bude zdržovat v Sethiho blízkosti.

Všichni si oddechli jako vysvobození, když se k nim asi v polovině cesty přidal Eb-ra-nit s větším průvodem.

»Samozřejmě že i já budu bydlet ve faraónově paláci,« oznamoval, »k čemu bych jinak přijel?«

»Odkud ses dověděl, že jsem na cestě k Sethimu?« zajímalo udiveného Abd-ru-shina.

»Řekl jsi přece, že se chceš asi v této době vydat na cestu,« odpověděl Eb-ra-nit. »Postavil jsem stráž, protože považuji za svou povinnost tě chránit. Nesmíš předstoupit sám před nebezpečného protivníka, který bije ze zálohy. Neboj se, Nahome, tvůj pán je chráněn!«

A Eb-ra-nit s úsměvem ukázal své zbraně.

Teprve teď, když z mnoha srdcí zmizela starost, byla jízda krásná.

Vesele se blížili k faraónovu sídelnímu městu. První noc na jeho území spal i Abd-ru-shin ještě ve svém stanovém městě, pak se ale vydal s Eb-ranitem a mnoha muži z obou družin ke dvoru. Dlouhá řada velbloudů nesla drahocenné dary.

Nahome zůstala v kruhu mnoha věrných v ležení. Byla však neklidná, a zatímco sedávala s Na-Lah a Hussy, které sem doprovodily průvod v nosítkách, před svým stanem a vyšívala plášť pro Abd-ru-shina, její myšlenky putovaly s ním.

Nakonec už nemohla snést švitoření obou žen. Vstala a vyšla z ležení směrem k poušti. Když sem příjížděli, zahlédla skupinu keřů se zvláštními květy a teď se na ně chtěla podívat. Našla je a měla z nich radost. Ohnivě červené květy jí připadaly neobvyklé. Vůně, kterou vydávaly, byla omamná, ale příjemná.

Posadila se ve stínu těchto poměrně vysokých keřů a zadumala se. Bude stačit Eb-ra-nitova ochrana? Je Abd-ru-shin jist před pletichami protivníka? Proč Sethi nenávidí knížete? Myšlenka stíhala myšlenku a Nahome zapomněla na své okolí.

Náhle uslyšela podivuhodné znění. Zdálo se, že se line vzduchem. Tyto zvuky dobře znala; s duší dokořán otevřenou na sebe nechala působit jejich kouzlo. Ovanula ji vůně růží, obklopily ji vznášející se světlé postavy a jakýsi hlas, dobře známý a drahý, zavolal tiše, ale zřetelně: »Irmingard!«

Nahome zvedla oči.

»Zde jsem!« odpověděla, aniž si to uvědomila.

»Irmingard! Neměj strach. Parzival je v ochraně Grálu! Eb-ra-nit je zde, aby Parzivalovi sloužil.«

Srdce Nahome naplnila blažená radost. Hlas umlkl, zvuky utichly, ale slova zněla v uších Nahome stále dál. »Irmingard, Parzival, Grál!« To všechno znala. Tato slova k ní přišla z jejího pravého domova.

Měla dojem, jako by viděla podivuhodné zahrady plné květín, které byly nadpozemsky krásné, jako by se dívala na blažené postavy, jež dobře znala. Kdo byla ona vznešená paní v modrém plášti a se zářící korunou na hlavě?

»Elisabeth!« pronesly její rty jakoby ve snu.

Na-Lah ji hledala. Jen nerada se Nahome loučila s tímto místem, které jí dalo tolik vzácného a krásného. Nazítří sem přišla znovu, ale z toho, co předchozího dne slyšela a viděla, již nesměla prožít nic. Jen si pro sebe tiše šeptala jména: »Parzival, Elisabeth, Irmingard, Grál!«

ZA DVA DNY se Abd-ru-shin a Eb-ra-nit se svým doprovodem vrátili. Is-Ra je uvítali s jásotem, Nahome s tichou, blaženou radostí.

Když později seděla s oběma knížaty ve stanu a naslouchala jejich vyprávění o faraónově dvoře, dívala se znovu a znovu do Abd-ru-shinovy tváře, takže mu to muselo být nápadné. To nebyla pouze radost z jeho návratu, její pohledy mluvily o něčem jiném. Nahome pátrala v jeho tazích.

Náhle se k ní obrátil:

»Co ve mně hledáš, Nahome?«

»Parzivala!« zašeptala dívka pro sebe.

Abd-ru-shin vyskočil.

»Odkud znáš toto jméno? Co víš o Parzivalovi?«

Teď zbystřil sluch i Eb-ra-nit a opakoval to slovo jako někdo, kdo by rád probudil vzpomínku, která v něm dřímá.

Nahome opět vyslovila jméno »Parzival!« a po chvíli »Elisabeth!«

Tu se Eb-ra-nit vrhl Abd-ru-shinovi k nohám a zvedl ruce.

»Pane, že jsem byl tak slepý! Že jsem nepoznal svého Pána a Krále a odvážil jsem se ho nazývat svým přítelem. Pane, odpusť mi!«

Abd-ru-shin stál v hlubokém zamyšlení, ušlechtilý obličej měl jakoby zalit nebeským jasem.

Jeho hlas zněl, jako by přicházel z jiného světa, když pravil:

»Můj pozemský život se brzy dovrší! Neboť to, že jste mne směli poznat, je pro mne znamením! Nezbyvá mi již vykonat mnoho. Až bude dílo dokonáno, budu moci odejít!«

Všichni tři vyšli před stan. Hvězdy se zlatě třpytily a mezi mraky, které se odrážely od tmavé modři oblohy, plul srpek měsíce.

Kolem nich to zpívalo a zvonilo. Všechno bylo krásné jako sen. Jejich duše se uvolnily a vznesly se do blažených dálav, k domovu, který se nalézá nad světy.

Jejich prožití je silně spojilo. Abd-ru-shin nemusel vůbec připomínat, že toto nové vědění má zůstat mezi nimi. Rozumělo se to samo sebou. Nahome cítila ještě vroucněji oddanost ke svému pánu a Eb-ra-nit již od tohoto dne neříkal Abd-ru-shinovi kníže nebo příteli, nýbrž Pane. Jiné oslovení by mu již nemohlo přejít přes rty.

TEPRVE DRUHÉHO dne ráno při ranní projížďce vyprávěl Abd-ru-shin pozorně naslouchající Nahome, že pomocník byl nalezen. Je to schovanec princezny Juri-cheo a jmenuje se Mojžíš, což v řeči Egypťanů znamená syn.

»Vždycky jsem se na toho Mojžíše trochu zlobil,« přiznal se Eb-ra-nit. »Připadal mi nafoukaný a sebevědomý. Byl si vědom své chytrosti, jež byla opravdu velká. Když jsem se dověděl, ze kterého kmene pochází – vyprávěla mi to sama princezna – tím spíš jsem nemohl pochopit jeho domýšlivost. Nemá v sobě naprosto nic židovského.«

»Je také poprvé vtělen jako Žid,« vysvětloval Abd-ru-shin. »Je vyvolen, aby izraelskému národu přinesl pomoc a vědění o Bohu. Byl již dlouho připravován na svůj úkol. Až dosud o něm nic nevěděl. Musel jsem pomoci, aby se uvolnila páska, kterou měl na svém duchovním zraku. Jestliže najde cestu k Bohu, takže Boha vnitřně prožije, bude zralý, aby přinesl svému národu pomoc. Dnes mne hodlá navštívit a pak si budeš moci udělat úsudek sama, Nahome.«

Mojžíš přijel a kníže s ním dlouho mluvil. Eb-ra-nit se chystal, že se vrátí k faraónovu dvoru. Nebyl to však týž Eb-ra-nit jako včera. Velmi pečlivě změnil svůj zevnějšek, aby vypadal jako starý muž. Jeho znetvořené tělo zahalovaly drahé, ale nevkusné, křiklavé šaty.

Když ho Abd-ru-shin takto spatřil, polekal se.

»K čemu to zakuklení, příteli?« zeptal se trochu nelibě.

Zdálo se mu, že takové hraní se nehodí pro knížete Eb-ra-nita, ale ten se smál.

»Jsem nesmírně bohatý kníže Hun-Dhú z dalekých krajů. V Sethiho městě mám palác, odkud navštěvuji svého přítele faraóna, kdykoli se mi zachce nebo kdykoli mne zavolá. Potřebuje mé rady a nepustí se do ničeho, o čem by se předem se mnou neporadil. Považuje mě totiž za kouzelníka. Věř mi, Pane, jen tak se mohu vždy dovědět, jaké plány má Sethi ve svém záludném srdci, a jen tak mohu chránit tvůj drahocenný život.«

Odjel a cestou se potkal s Mojžíšem. Pozdravil ho příšerně znějícím hlasem.

Toto setkání Mojžíše znepokojilo.

»Kníže, znáš starého kouzelníka Hun-Dhúa?« zeptal se.

Když Abd-ru-shin odpověděl, že ho zná, Mojžíš se domníval, že ho musí varovat.

»Měj se před ním na pozoru. Není tím, kým se zdá být. Předstírá, že je přítelem Sethiho, ale nevěřím tomu. Podívej se mu do očí, ty mluví svou vlastní řečí.«

Abd-ru-shin obrátil hovor jiným směrem. Z dálky pozorovala mladíka Nahome. Náhle ji kníže zavolal, aby jí dal nějaký příkaz. Mojžíš s údivem hleděl na mladou dívku. Měl dojem, jako by nikdy předtím neviděl ženu, která by si zasloužila být nazývána ženou. Když Nahome odešla, sdělil svůj dojem rovněž Abd-ru-shinovi.

»To jsi vystihl správně, Mojžíši,« souhlasil kníže. »Nahome je úplně čistá, je to žena, jak ji Bůh zamýšlel. Ona není pozemský člověk. Tím, že žije na zemi, pozvedá ženství z propastí, do kterých kleslo.«

Mojžíš poslouchal, ale nerozuměl tomu. Cítil ohromný rozdíl mezi Nahome a ostatními ženami, s nimiž se dosud setkal.

Po Mojžíšově odchodu se Abd-ru-shin ještě jednou vydal k faraónovu dvoru. Setkal se tam s knížetem Hun-Dhúem a byl ohromen, jak obratně hraje Eb-ra-nit roli, kterou si sám zvolil. Nikdy by netušil, že tímto odporným starcem je on!

Sethi se ukázal z jiné stránky. Pozoroval Abd-ru-shina velmi pozorně, nemohl se však uzavřít síle přitažlivosti, která z něho vycházela. Všechno, co bylo ve faraónovi dobrého, vystoupilo na povrch a Abd-ru-shin začal doufat, že by se přece ještě mohl změnit.

Jeho naděje ovšem Eb-ra-nit opět rychle zmařil. Dráždil Sethiho, takže se faraón zapléтал do rozporů, vzbuzoval v něm hněv – zkrátka, dokazoval knížeti, že hlubiny faraónovy duše jsou temné a zkažené. A Abd-ru-shin se více než kdy jindy cítil být odpuzován.

Rozloučení proběhlo zcela podle ceremoniálu faraónova dvora, chyběla

jakákoliv srdečnost. Sethi opět slíbil, že brzy pošle tanečnici, aby knížeti Is-Ra ukázala, co je to krása.

Na zpáteční cestě k domovu se Eb-ra-nit znovu připojil k Abd-ru-shinově průvodu.

»Proč jsi dráždil faraóna, aby ukázal nejošklivější stránky své bytosti?« zeptal se Abd-ru-shin lítostivě. »Působil jsi na mne dojmem, jako by tě poslalo temno.«

»Dělal jsem to proto, abys ve své bezelstné duši neživil falešné naděje, Pane. Abys nevyplýtl nic ze své síly na muže, který toho není hoden. Věř mi, znám Sethiho až příliš dobře. Jedině jeho syn Ramses ho ještě překoná v ukrutnosti, smyslnosti a nenasytnosti.«

TEPRVE KDYŽ dojeli na hranice říše Is-Ra, rozloučil se Eb-ra-nit se svým pánem, ale slíbil, že ho brzy opět navštíví.

Jako vždy čekaly na panovníka radost a jásot, jako vždy ho jeho lidé v době jeho nepřítomnosti bolestně postrádali. Tentokrát ale měli ještě jeden zvláštní důvod, aby toužili po jeho návratu. Od západní hranice nově připojeného území totiž přišli vyslanci a přáli si mluvit s knížetem. Nechtěli se svěřit nikomu z Ismánů ani předních Arabů a trvali na svém: poselství, které přinášejí, je určeno pouze pro Abd-ru-shinův sluch.

»Buď opatrný, Pane,« zaprosila Nahome, která rovněž vyslechla Jusuovo hlášení. »Mohou to být faraónovi sluhové, kteří ti ukládají o život. Dovol, abych se na ně nejdříve podívala.«

»Skutečně si myslíš, Nahome, že bys mohla prohlédnout lidi lépe než já?« zeptal se Abd-ru-shin napůl žertem.

Dívčiny tváře polila žhavá červeň, přesto však trvala na své prosbě.

»Ty o lidech smýšlíš vždy jen dobře, Pane.«

»Nuže, podívej se na ty lidi a přijď mi povědět, co jsi zjistila!«

Protože poslové právě čekali na nádvoří, mohla Nahome snadno projet na koni kolem nich. Ne, to nebyli vrahové! Byli to praví synové pouště, kteří o sebe příliš nepečovali a měli na sobě málo oblečení, ale jejich oči se dívaly přívětivě, téměř dětsky do světa. Nesměle čekali na okamžik, kdy se octnou před Abd-ru-shinem, o němž toho tolik slyšeli.

Když kníže vjel branou na nádvoří, Nahome k němu s úsměvem přistoupila.

»Pane, jsou to děti! Je mi líto, že jsem je neprávem podezírala.«

Jusu myslel, že by kníže mohl tyto divoké chlapíky vyslechnout na ná-

dvoří, ale Abd-ru-shin si přál přijmout je se všemi poctami, které příslušejí poselstvu.

Teprve když se zbavil stop dlouhé jízdy, odebral se do prostorné místnosti, kde již na něho čekalo mnoho lidí Is-Ra. Usedl do svého krásně vyřezávaného křesla a dal zavolat čekající Araby. Vešli do místnosti a zůstali stát úzkostlivě schoulení v hloučku. Místnost byla příliš nádherná, takže se téměř neodvážili pozvednout zrak.

Kníže je vlídně oslovil. Jakmile uslyšeli jeho hlas, padl mu nejpřednější z nich k nohám:

»Pane, ty nejsi člověk. Ty jsi Bůh!«

Ostatní učinili totéž co on. Všech deset mužů leželo na zemi a čely se dotýkalo koberce. Jeho měkkost jim připadala úplně nadpozemská.

Po dlouhém domlouvání se Din-Arovi podařilo postavit posly opět na nohy a přimět je k řeči. Poté, co spatřili knížete, považovali svou prosbu za tak opovážlivou, že se ji téměř neodvážili vyslovit. Přáli si, aby byli stejně jako jejich sousedé také přijati do říše Is-Ra, chtěli učinit Abd-ru-shina svým šejkem a sloužit mu.

Kníže slíbil, že je navštíví a přivede jim Ismány jako učitele. Šťastní a veselí odjeli domů.

Jusu kroutil hlavou:

»Kníže, když chtějí jiní vládci rozšířit svou říši, musí vést krvavé války. Ty žiješ s každým v míru, tvá říše roste a národy se dostávají pod tvou vládu!«

»Neříkal jsem vám to od začátku? Silní jsou ti, kdo dovedou zachovávat mír!«

Ach ano, věděli to, Abd-ru-shin jim to říkal, ale teprve dnes se jeho slova probudila v jejich duších k životu. Vytušili sílu, která spočívá v míru.

DNY ZAČALY opět stejnoměrně plynout, blažené, překrásné dny, kdy k sobě kníže i lid lnuli stále vroucněji. Se vším směli lidé přijít ke svému vládci, ve všem jim uměl poradit, pro všechno měl pochopení, o všechno se zajímal.

Nahome ho doprovázela na cestě k novým poddaným.

Ve skupině Arabů a Ismánů, kteří se směli přidat, nechyběl ani Dhu-Far. Měli v úmyslu získat jiný druh koní. Byla to zvláště silná, ale nepřilíš velká zvířata s huňatou hřívou a hustým ohonem, velmi vhodná k lovu a vytrvalá.

Na noc postavili stanové ležení. Stan pro Nahome a Na-Lah stál těsně vedle stanu knížete. Ještě ani neulehli, když zaslechli z dálky řev. Co to asi je? Koně se začali chvět a Arabové napnuli sluch. Dhu-Far přiběhl dlouhými skoky:

»Kníže, nablízku jsou lvi! Dej zapálit oheň, abychom je postrašili!«

Lvi! Toto slovo zažehovalo!

Nahome se třásla nevysvětlitelnou hrůzou. Na sebe nemyslela, bála se ale o život knížete. Její úzkost vzrůstala každou minutou. Poušť, ještě před chvílí tak tichá, ožila a začala bouřit. Do řevu hladových šelem se mísilo úzkostlivé volání a varovné výkřiky ostatních zvířat. Vyplašení ptáci mávali prudce křídly a poletovali nad ležením, jako by jim hrozilo nebezpečí. Na-Lah začala tiše plakat. Její pláč ještě zvětšil hrůzu této chvíle.

Nahome hledala očima knížete. Stál opodál, obklopen živě rozmlouvajícími lidmi. Rysy ve tváři měl napnuté, oči mu zářily. Právě pohodil nazad hlavou způsobem, který tak dobře znala. Znamenalo to, že v Pánově duši se zrodilo nějaké rozhodnutí. Snad nechce jít na lov lvů? Ó, jen to ne! Jaká nebezpečí tam na něho mohou číhat! A ona, Nahome, nesmí jít s ním! Kdyby se alespoň mohla rozběhnout k němu, zeptat se ho a poprosit ho. Kníže však neměl rád, když večer chodila po ležení.

Minuty úzkosti uplynuly: Nahome se zdály být nesmírně dlouhé. Vtom se od hloučku lidí oddělila Abd-ru-shinova postava, padlo ještě několik slov a již přicházel lehkým krokem, aby se přesvědčil, zda se Nahome příliš nebojí.

Pohled do její bezbarvé tváře stačil, aby si uvědomil, jak velkou úzkost o něho má.

»Ale Nahome, kdo by se tak bál,« oslovil ji a v jeho hlase byla slyšet vlídná výčitka.

»Půjdeš na lov lvů?« zeptala se spěšně místo odpovědi.

Abd-ru-shin se zasmál.

»Proto máš takovou úzkost! Mohl jsem to vědět! Ne, Nahome, můžeš klidně spát. Měl bych sice chuť setkat se jednou s králem zvířat tváří v tvář, ale teď na to nemám čas. Čekají mne jiné úkoly. Poslal jsem Dhu-Fara na jeho naléhavou prosbu spolu s několika lidmi, aby se postaral o bezpečnost ležení. Vyzná se v takových věcech.«

Jakmile kníže nazítří časně zrána vyšel ze stanu, ležela před ním rozprostřená kůže obrovského lva. Dhu-Far ji ještě čistil.

»To zvíře jsi skolil ty, Dhu-Fare?« tázal se Pán laskavě.

»Přál jsem si, abych na tvou otázku mohl odpovědět, že jsem je skolil

já,« povzdechl si Dhu-Far a bylo dobře vidět, jak rád by byl na místě šťastného lovce. »Tady je vítěz,« řekl a ukázal na Araba podsadité postavy, který patřil k lidem z nedávno připojeného území. Prozrazoval to jeho oděv.

Abd-ru-shin nežádal, aby se jeho noví poddaní řídili ve všem příkladem Is-Ra. Proto na svém značně sporém oblečení provedli jen pramálo změn. Muž měl kolem beder červený pruh látky, jehož konce visely dolů až k patám a při běhu mu určitě překážely. Kolem krku si navěsil několik řetězů ze skořápek a kamínků. To bylo celé oblečení horní části těla.

Pravděpodobně nosíval navrch burnus, ale teď, když pomáhal čistit lví kůži, tuto pokrývku neměl. Zato řetězy chrastily při každém pohybu. Kníže se s úsměvem díval na Araba: tenhle člověk že přemohl lva? Vybidl ho, aby vyprávěl o noční výpravě.

Najednou se s mužem stala změna. Narovnal se, zastrčil volné konce zástěrky za pas a stanul volně před svým knížetem, hrdý na vykonaný čin. Z jeho vyprávění vyšlo najevo, že to nebyl první lev, jehož skolil. Byl pověstným lovcem lvů.

Knížeti se lovcovo vyprávění líbilo. Největší radost ale měl z toho, že muž – jehož jméno, Mul-Dha, slyšel již dříve – se očividně snažil postavit Dhu-Farovy zásluhy o úspěšný výsledek lovu do správného světla. Dhu-Far, který rovněž naslouchal, byl šťastný jako obdarované dítě.

Již na začátku této rozmluvy přistoupila Nahome ke knížeti a ustrašeným pohledem zavadila o skolené zvíře. Potom pohlédla na muže a hlavou jí probleskla rozpustilá myšlenka. Měla co dělat, aby muže nepřerušila. Sotva ale skončil, bleskurychle se zeptala:

»Mul-Dho, bojí se lev tvých chřestících řetězů, nebo mu jimi ohlašuješ svůj příchod?«

Všichni se dali do smíchu. Mul-Dha však zůstal úplně vážný.

»Ani jedno ani druhé. Když jdu na lov lvů, nechávám své řetězy doma. Bylo by škoda, kdyby je zvíře roztrhalo.«

Lovec poprosil knížete, aby kožešinu přijal jako dar. Abd-ru-shinův souhlas ho potěšil. Brzy nato se vydali dál a zbytek cesty proběhl bez dobrodružství.

KMEN BENI-HASANŮ žil v úrodné krajině v míru a nerušeném klidu. Muži připomínali velké, neohrabané děti a kromě lovu se již celkem ničím nezabývali. Ženy byly čilejší. Stavěly nenáročné, prosté chýše, obdělávaly pole a staraly se o muže a o mnoho dětí.

Nahome se jim jevila jako nadpozemská bytost. Divily se jejímu oblečení a šperkům, obdivovaly její půvab a to, jak se lehce a hbitě pohybuje.

»Paní, nauč nás, abychom byly takové jako ty,« prosily naléhavě.

A Nahome požádala Pána, aby jí dovolil zůstat nějaký čas u Beni-Hasanů. Chtěla učit ženy a ujmout se dětí.

Abd-ru-shin však Nahome dokázal, že jednotlivec zde nic nezmůže. Je nutné, aby sem spolu s Ismány poslali arabské ženy. Budou žít mezi Beni-Hasany a svým příkladem je naučí víc než plánovitým vyučováním. To Nahome chápala, ale jen těžce se loučila s těmito milými lidmi, kteří potřebovali pomoc.

Na cestě domů kníže rozprávěl se svými průvodci o Beni-Hasanech.

»Nebylo vám na nich nic nápadného? Jsou naprosto jiní než sousední národ, který k nám již patří.«

»Jsou jako děti,« projevila svůj názor Nahome. »Jsou spokojení s tím, co mají, dokud neuvidí něco lepšího. Pak touží po tom.«

»Jsou úplně čistí,« mínil Din-Ar, musel se však sám trochu usmát, když pomyslel na tyto Araby pokryté špínou a na jejich zapáchající obydlí. »Myslím, vnitřně čistí,« dodal proto rychle.

»A odkud se v nich bere tato čistota?« ptal se kníže dál.

Všichni uvažovali, ale nikdo nenašel příčinu, a proto se Abd-ru-shin opět ujal slova.

»Nemají bohy ani modloslužbu! Jsou spojeni s tím, co proniká veškerým bytím. Nemají pro to slova, žádné jméno, ale žije to v nich a to je to, co je udržuje v míru s jejich okolím, v harmonii s Božími zákony, které neznají a v nichž se přesto zachvívají. Učit tento lid bude krásný úkol.«

Dušemi posluchačů procházely různé myšlenky. Mnoho mužů se zabývalo otázkou: »Kdo bude smět být jejich učitelem?« a přálo si, aby byli vybráni oni. Jiní si pomysleli: »Kdyby to mohl kníže říci tak klidně a samozřejmě také o nás.«

Jusu vyjádřil své myšlenky slovy:

»Kníže, proč nebyli Beni-Hus-dhuové tak čistí, když jsi k nám přišel? Měli jsme přece zaslíbení?«

»Naučili jste se již používat svůj rozum, a tím jste zbloudili z přímé cesty. Poskytli jste totiž vlastnímu myšlení příliš mnoho práv. Kdybyste se zcela prostě drželi vašeho zaslíbení a dali se jím vést, zůstali byste jako děti. Škoda však ještě nebyla velká,« připojil Abd-ru-shin na útěchu. »Nechali jste se ještě vést.«

POSLEDNÍHO DNE cesty se průvod blížil k Abd-ru-shinovu městu.

Od východu přijížděl tryskem osamělý jezdec. Kdo to asi je? Kůň byl tmavý, nebylo to tedy žádné ze zvířat Is-Ra, ale ani některý z černých Ebra-nitových koní. Ozdoby na uzdě se jasně třpytily.

Dhu-Far svým bystrým zrakem rozeznal obrysy postavy nejdříve.

»Kníže, podle oblečení je to Egyptan, urozený Egyptan, ne-li dokonce kníže!«

»Egyptský kníže sám, bez družiny?« zapochyboval Din-Ar.

Ukázalo se, že Dhu-Far viděl dobře.

»Mojžíš!« zvolal Abd-ru-shin, když byl jezdec dostatečně blízko. »Mojžíš!«

»Odpust, kníže,« omlouval se Mojžíš, když k nim dojel. »Hledal jsem tě ve tvém městě. Pověděli mi, že jsi odjel směrem na západ a že tě očekávají. Nevydržel jsem to proto mezi zdmi.«

»Buď vítán, příteli,« pozdravil kníže svého hosta.

Také ostatní ho přivítali. Většina ho již znala. Zbytek se na něho díval s údivem – jen málo se podobal ostatním Egyptanům a očividně byl jejich knížeti milý, neboť Abd-ru-shinův obličej rozjasnila velká radost.

Věděl, že Mojžíš přichází, aby obdržel od Boha svůj životní úkol. Teď v něm bude mít pomocníka a on sám se bude moci vrátit do své světlé říše, po které často touží. Čím více poznával lidi a jejich nesprávné, nesmyslné jednání, tím větší byla jeho touha po domově. Takové dojmy, jaké získal v posledních týdnech u Beni-Hasanů, ho ale opět smířovaly se životem na zemi.

Mojžíš byl Abd-ru-shinovým hostem řadu dní. Nenašel však to, co hledal. Abd-ru-shin věděl, že Mojžíš musí cestu k Bohu, a tím i ke svému úkolu najít ze svého nitra. Všechno Mojžíšovo naléhání a hledání muselo nyní ještě vyjít naprázdno.

A pak přišla chvíle, kdy kníže nemohl svému hostu říci nic lepšího než:

»Odejdi na poušť, Mojžíši, daleko ode mne. Tam najdeš sám sebe!«

Pro Mojžíše bylo těžké se odloučit, ale poslechl.

»Pane, proč jsi přiměl Mojžíše, aby od tebe odešel?« chtěla vědět Nahome. »Má být přece tvým pomocníkem. Nikdo ho nemohl poučit lépe než ty! Proč jsi ho poslal pryč?«

»Že se tak můžeš ptát, Nahome! Kdyby Mojžíš zůstal zde, nenašel by svou cestu. Je tak zhýčkaný, že dosud za sebe nechával dokonce i myslet většinou jiné lidi. Kdybych chtěl, aby to tak pokračovalo, poslouchal by mne sice, ale již nikdy by se nestal pomocníkem, jakého potřebuji. Sám

musí poznat, proč je na zemi, sám si musí uvědomit, jakými cestami má postupovat, aby vykonal své dílo. Jen na poušti, daleko od lidí, se mohou otevřít oči jeho ducha. Nestačí přece, že lidé přijdou ke mně, chci je vést k Bohu!«

Abd-ru-shin dlouho mlčel a Nahome v hloubi duše prožila, co chtěl její pán říci posledními slovy. I ona by pro něho málem zapomněla na vše ostatní, a na Boha nesmí zapomenout!

Když ve svých myšlenkách dospěla tak daleko, pozvedla zrak a podívala se svému pánovi přímo do očí, které na ni zkoumavě, ale s nesmírnou dobrotou upíral. A beze slova si porozuměli.

KNÍŽETE NAVŠTÍVIL Ne-so-met a oznámil mu, co viděl. Přijdou lidé posláni faraónem, aby uloupili Abd-ru-shinův náramek a aby, pokud to bude možné, knížete usmrtili. Oba lidé přijdou oloupení a polomrtví.

Sethi již dávno slyšel o Abd-ru-shinově nadpozemské síle a rovněž o náramku, který nosí pod oděvem na záloktí. To spolu zřejmě souvisí. Kdyby náramek patřil jemu, Sethimu, může se knížeti Is-Ra postavit na odpor.

Nedlouho poté přivedli oba očekávané lidi před knížete: krásnou mladou ženu, tanečnici, kterou Sethi již dlouho sliboval, a muže, jenž se v ničem nepodobal Egypťanovi.

Vešli naplnění vzdorem, a přece sklíčení. Ale zatímco žena se hlubokou lítostí a studem rozplakala, její společník se ještě více napřímil.

I když měl na sobě cáry, byl to královský zjev. Chce promluvit, omlouvat se? Otevřel ústa, ale zdálo se, jako by mu slova odumřela na rtech. Oči, které upíral na knížete jako přikovány, se nepřirozeně zvětšily.

Tento kníže přece není člověk! Jeho měl na Sethiho rozkaz oloupit nebo snad dokonce zabít? Tvář mu polil nach studu; nemohl mluvit.

Zato se slova ujala Ere-si, jeho společnice. Pravdivě pověděla, proč přišli a kdo je poslal.

Velmi se divili, když jim Abd-ru-shin sdělil, že je čekal. Nam-Chan mu byl ohlášen jako nejvěrnější služebník.

»Podívej se, Nam-Chane,« oslovil muže, který byl úplně bez sebe, »cesta, po níž jsi mi byl přiveden, byla jediná, která tě mohla ke mně přivést. Zapomeň na ni a raduj se se mnou, že jsi u cíle!«

Od té doby zůstali oba u Abd-ru-shinova dvora a skutečně zapomněli na vše, co bylo za nimi. Nam-Chan byl nejvěrnějším ze všech služebníků a průvodců knížete a Ismáni to uznávali a nezáviděli mu.

Ere-si tančila knížeti a Nahome, především ale tančila při chrámových slavnostech. Její tanec se stal pravým uměním, které se zachvívalo v uctívání Boha. Ere-si byla šťastná jako dosud nikdy v životě.

OPĚT UPLYNUL nějaký čas. Ubíhal s oblažující pravidelností.

Abd-ru-shin prohlížel a zkoumal díla, která během posledních měsíců vytvořili jeho pilní a zruční lidé. Snědí synové pouště byli dobrými žáky Ismánů, svých učitelů. Práci vykonávali kvalitně a během její přípravy i při ní uplatňovali mnoho vlastních nápadů. Začali vidět krásu a měli radost, že mohou sami krásu vytvářet.

Bylo to tak dobře, protože mnoho Ismánů teď žilo na nových územích, aby tam rozsévali seménka a působili jako živé příklady. Přesto nic nevázlo. Za jednoho Ismána, který odešel, nastoupil jeden Beni-Hus-dhú.

Od doby, kdy se Nahome učila u Hussy tkát a vyšívat, se změnilo mnohé i tam. Bezobsažné povídání dívek, laškování a švitoření při práci bylo pro Nahome nesnesitelné. Dlouho přemýšlela, jak zjednat nápravu. Hussy se smála jejím starostem:

»Dopřej jim tu radost, nejsou proto o nic méně pilné!«

Nechápala, že nejde o množství práce, ale o duše, které pustnou a jsou zanášeny nánosy jalových řečí.

Jednou večer se Nahome svěřila se svým trápením Abd-ru-shinovi. Nejříve mlčel jako vždy, když mu bylo předneseno něco nového, a potom pravil:

»Cítíš to zcela správně, Nahome! Život je příliš krátký, než aby bylo možné jej takto promarnovat. Musíme pro dívky a ženy vytvořit lepší zábavu, pak zanechají tlachání, které umrtvuje duši.«

Za několik dní se Nahome objevila v dílně se svitkem pergamenu pod paží. Rozvinula jej a oznámila děvčatům, že jim bude číst. Kníže zaznamenal různé události z dějin Beni-Hus-dhúů, jak se o nich postupně dozvídal. Nahome jim je teď smí přečíst.

Zaražené dívky na ni hleděly rozpačité, takže již téměř začala ztrácet odvahu. Vzpomněla si ale na svá předsevzetí a rychle se dala do čtení.

Již první slova posluchačky upoutala. Každá z nich věděla něco o dějinách své země, o proroctví a o líbezném Květině. Odpoledne uběhlo jako v letu, a když Nahome trochu vyčerpaná skončila, prosily dívky:

»Přijdeš zítra zase? Budeš ještě číst?« A Nahome to ráda slíbila.

Nahome četla několik dní a čtení přerušovala vážnými rozhovory. Měla

šťastný dar, že stejně jako sama vyslovila bez ostychu vše, čím se zabývala v myšlenkách, uměla dostat z jiných, co bylo v nich.

Čas od času odložila pergamen a ještě jednou vyjádřila vlastními slovy to, co četla. Spolu s dívkami vytvářela slovy obraz Květiny. Dělal jim radost. Důkladně v hovoru probíraly neočekávaný konec mladé věštkyně. Proč musela zemřít tak předčasně?

»Nahome je podobná Květině. Ani ji nebudeme mít dlouho!« prohodilo jedno z děvčat, které horoucně lnulo k princezně.

»Kněžno, neopouštěj nás!« prosilo jiné děvče.

Pak dívky chtěly vědět, co to bylo za ptáka, který tehdy i nyní oznámil Zaslíbeného.

»Viděla jsi ho, Nahome?« zeptala se děvčata. Nahome ale musela přiznat, že jej neviděla.

Na Abd-ru-shinovo přání přebíraly úlohu předčitatelky střídavě také ismánské ženy, děvčata však měla vždy zvláště velkou radost, když přišla Nahome.

Při jedné takové příležitosti Hussy, která již delší dobu zápolila s jakýmsi rozhodnutím, překonala zábrany a řekla Nahome:

»Měla jsi pravdu, princezno, pro děvčata je lepší poslouchat a mluvit o dobrých věcech než to, co si povídala dříve.«

Nahome již chtěla odpovědět: »Pro tebe také, Hussy!«, ale nevyslovila to. Věděla, že Hussy je teď jednou z nejhrolivějších posluchaček.

JEDNOHO DNE se objevil Eb-ra-nit, jako obvykle neohlášen.

»Pane,« zvolal, jakmile stanul před knížetem, »Pane, faraón zemřel. Odešel se všemi svými hříchy, sužován nejbolestnější nemocí a za nejstrašnějšího utrpení. Ale to všechno nestačilo, aby to zapůsobilo na jeho duši. Svými posledními slovy tě proklel. Nechal svého syna složit strašlivou přísahu, že ti bude škodit, kde jen bude moci. To byl jeho poslední čin. Musíš se mít dvojnásob na pozoru!«

»Ale Juri-cheo mi přece nebude škodit!« zeptal se udiveně Abd-ru-shin. »Na trůn měla dosednout ona.«

»Sethi se v hněvu rozešel se svou dcerou, jedinou bytostí, kterou miloval. Nemohl jí odpustit, že vychovala Mojžíše a nepřipoutala ho navždy k sobě. Báł se Mojžíše, báł se tebe. Když umíral, cítil pouta, která Mojžíše k tobě vážou. A aby čelil tvému vlivu, odvrhl Juri-cheo a prohlásil za faraóna Ramsese. Teď Egypt klesne ještě hlouběji do temnoty.«

»Ramses – – faraónem,« pravil Abd-ru-shin zamyšleně a s lítostí ve hlasu. »Oč snadnější by byl můj úkol, kdybych mohl jednat s Juri-cheo. Nechala by odejít cizí národ na mou prosbu, tím jsem si jist. Ovšem Mojžíš by pak nemusel překonávat žádné překážky, a právě ty on potřebuje.

Co bude nyní s Juri-cheo? Nese těžce, že naděje na moc, nádheru a lesk se zhroutily?«

»Myslím, že to pro ni mnoho neznamená. Bojí se však svého bratra. Tře se se strachem před ním. Prosila mě, abych ji vzal s sebou, ale zná mne tam jen jako Hun-Dhúa, starého Sethiho důvěrníka. Jestliže chci, aby mně i syn důvěřoval tak jako jeho otec, nesmím vystupovat jako ochránce Juri-cheo, to je jasné. Poradil jsem jí proto, aby nejdříve vyhledala útočiště u tebe, Pane. Doufám, že jsem nejednal proti tvé vůli. Měla v úmyslu vydat se na cestu o den později než já, takže by sem mohla dorazit se svými ženami zítra.«

»Dobře jsi udělal,« souhlasil Abd-ru-shin. »Snad Juri-cheo najde zde svou duši a Boha, to je lepší než faraónův trůn. Nebude však snadné ji probudit. V nitru je dobrá, ale navenek je to Egypťanka, a proto je strnulá.«

Do místnosti vstoupila Nahome a měla radost, že zde nalézá Eb-ra-nita.

Ulevilo se jí, že Sethi již nežije; o Ramsesovi neměla konkrétní představu. Žádný z knížat jí o něm nic nevyprávěl. Dříve mívala mnoho starostí a hodně se bála, a proto bylo dobře, že konečně mohla myslet na Egypt bez hrůzy.

Nebylo těžké přimět hosta, aby se zdržel několik dní. Cestou sem projížděl zemí Beni-Hasanů a přinesl řadu potěšitelných zpráv o jejich pokrocích, které byly zjevné.

Čím déle ale rozprávěl s Abd-ru-shinem, tím jasněji cítil, že na duši knížete leží cosi jako závoj.

»Pane, co je ti?« zeptal se starostlivě.

Neušlo mu, že i Nahome zkoumavě pohlíží do vážného obličeje knížete.

Abd-ru-shin se dobrotivě usmál.

»Sám nevím. Mám dojem, jako by mi hrozila velká ztráta, nějaká bolest. Neumím však říci, co by to mohlo být. Pojedme na delší vyjížďku, to rozproudí krev.«

Dříve než Eb-ra-nit mohl projevit radostně souhlas, přišel Ne-so-met. V jeho tváři se zračila hluboká vážnost, usilovně hledal slova.

»Kníže, přináším ti poslední pozdrav od Is-ma-ele! Směl se vrátit domů.«

A věstec vyprávěl, co viděl. Směl spoluprožít Is-ma-elovy poslední okamžiky na zemi a pak byl svědkem jeho pokojného odchodu.

»Kdybych tak směl být u něho, když odcházel,« vyslovil Abd-ru-shin své přání.

Jeho duše byla naplněna díkem muži, který ochraňoval jeho mládí a zahrnoval ho péčí a láskou mnohem víc, než je u lidí obvyklé.

»Hleď, Eb-ra-nite, byl to vyvolený člověk. Činil, co od něho Bůh požadoval. Předurčen, aby připravoval cestu, která je mi předem vyznačena, byl veden a poskytl mi pozemskou možnost, abych v říši Ismánů uzrával pro svůj pozemský úkol. Vedl Ismány a vychoval je k tomu, čím dnes jsou. Byl opravdu služebníkem Světla, jemuž byla služba na příkaz živého Boha nade vše a který již zde na zemi byl dokonalý.«

O vyjíždce již nebylo ani řeči. Abd-ru-shin seděl pohroužen do vzpomínek. Ještě nikdy nevyprávěl Eb-ra-nitovi tolik o říši Ismánů, v níž prožil své šťastné dětství a mládí. Obraz se řadil k obrazu a před duší naslouchajícího muže vyvstala silná, mocná, Světlem zalitá a požehnaná říše, které vládl Is-ma-el.

»Co se stane s říší Isma?« zeptal se Eb-ra-nit hluboce pohnut.

»Zanikne! Lidé zemřou a teprve v daleké budoucnosti se budou smět opět vrátit a vtělit se. Na říši Isma bude po celá staletí padat písek. Lidé nejsou hodni, aby vstoupili na půdu posvěcenou Is-ma-elovou vládou.«

Den uplynul ve vážných rozhovorech. Ještě nikdy se Eb-ra-nit necítil svému pánu tak blízký. Byl z toho šťasten. Cítil také, že Abd-ru-shinovou duší nepohnula bolest nad Is-ma-elovým odchodem, ale bolest nad lidstvem, které se tak málo podobalo tomuto člověku!

V noci kníže Abd-ru-shin procítl. Jeho lůžko obklopovalo světlo a třpyt. Nikdy nespával pevným spánkem, vždy cítil, jak je pozvedán do jiných sfér. Vždy vyklouzl z těla, aby byl v blízkosti svého věčného domova.

Dnes to však bylo jiné. Oblévaly ho světelné vlny, kolem něho zněly tóny. Vlny se změnilly v postavu, která byla průsvitná, podobná člověku, a přece zcela jiná. Tóny zesílily a změnilly se ve slova, tato slova ale nevnímal hrubohmotným sluchem. Prostupovala celou jeho bytost a svěťovala jí svůj obsah. A co slyšel, byl Is-ma-elův hlas, co viděl, byla postava jeho starého učitele.

»Abd-ru-shine, můj milovaný synu, můj kníže a pane,« znělo tiše, ale zřetelně, »během dlouhých let našeho odloučení jsem se ti nikdy nesměl pozemsky přiblížit. Mohl jsem však sledovat všechno tvé jednání, ba i tvé myšlení, protože mi bylo zjevováno. V duchu jsem byl stále s tebou. Celý můj život patřil už jen péči o tebe. Nyní budu vyneset do úrovně, kde již o tebe nebudu moci hrubohmotně pečovat, a ty poznáš nenávist, před níž

jsem tě dosud mohl uchránit. Nenávist lidí je strašlivá moc. Chraň se před ní. Nepodceňuj ji.

V Ne-so-metovi jsem ti připravil lidského ducha, který ti má podat zprávu, bude-li ti hrozit nebezpečí. Dbej na jeho radu. Mohu ho však používat jen tehdy, když se bude čistě zachvívat a nebude mít vlastní vůli.

Dovol Eb-ra-nitovi, aby se o tebe pozemsky staral, víš, že ti byl poslán ze Světla. Také Nam-Chan je nástrojem Světla, služebníkem, jehož věrnost znáš. Irmingard je u tebe, Elisabeth je ti blízko!«

Znění sláblo s tím, jak se postava zdála rozplývat. Záře pohasla.

Abd-ru-shin nevydržel déle na lůžku. Vyšel ven. Nad ním se klenula tmavomodrá obloha se zářícími hvězdami. V jejich středu stála velká hvězda, kterou nikdy nespatřil a která mu přesto byla neobyčejně známá.

»Hvězda mého domova, posel Světla!« zašeptal Abd-ru-shin napůl nevědomky.

DRUHÉHO DNE k poledni přijela Juri-cheo se svým doprovodem. Našla palác připravený ke svému přijetí. Abd-ru-shin jí na vysvětlenou řekl, že dostal zprávu od Hun-Dhúa.

Jestliže ale doufal, že se mu tím podaří zabránit, aby princezna nenařikala a nevyprávěla o smrti Sethiho i o změně v následnictví trůnu, pak se mýlil. Princezna, jindy skoupá na slovo, obšírně vyprávěla o zážitcích posledních týdnů. Neustále volala:

»Kdyby byl tehdy se mnou alespoň Mojžíš!«

Eb-ra-nit přispěchal svému pánovi na pomoc. Připomněl jí, že se zde již dříve jednou setkali. Juri-cheo s ním však jednala jako s úplně cizím člověkem a zdálo se, že je jeho veselým, přátelským způsobem řeči dotčena.

Jedině Nahome našla klíč k srdci hrdé faraónovy dcery, ale i ona musela být opatrná. Jediné nevhodné slovo mohlo vše pokazit. Nahome však neměla v povaze, aby odvažovala každé své slovo. Musela se přemáhat a to ji skličovalo.

A tak k nim s příchodem Juri-cheo zavítalo cosi cizího, co tísnilo.

Abd-ru-shin několik dní všechno pozoroval, aniž o tom pronesl jediné slovo. Pak se ale rozhodl, že tyto šedivé závoje roztrhne. Zavolal Nahome a Eb-ra-nita k sobě. Jako vždy se radostně dostavili, seděli však u něho vážně a mlčky.

»Tak to dál nejde,« rozhovořil se Abd-ru-shin. »Chcete cizímu vlivu dát moc, aby ovládal vaše duše? Chcete se ze samých ohledů k Juri-cheo změ-

nit? Co tím pro ni učiníte dobrého? Může z vaší nesvobodné bytosti poznat, co je Pravda a Světlo? Nenecháme ji spíše prožít, jak je krásné být přirozený a nenucený? Poleká se, častokrát se bude cítit odstrčená – ale tento úlek pro ni bude prospěšný. Náraz, který ji zabolí, ji vyburcuje. Věřte mi, Juri-cheo se může změnit jen tehdy, jestliže se vy nezměníte!« –

A jako by chtěl stočit řeč jiným směrem a tím trochu zahladit, co bylo v jeho slovech zahanbujícího, pokračoval:

»Ne-so-met mi dnes přinesl zprávu, že se Mojžíš vydal na cestu sem. Může uplynout ještě několik týdnů, než skutečně dorazí, a proto se o tom Juri-cheo nezmíníme. Ale jeho příchod je mi důkazem, že našel to, co potřeboval. Doufejme, že se setká s novou Juri-cheo. Změnil se natolik, že vše staré, ať se s ním setká v jakékoliv podobě, pro něho může být bolestivé nebo ho může zatěžovat.«

Pak mluvili o úplně jiných věcech. Během rozmluvy oba viditelně ožili, zazněl veselý Eb-ra-nitův smích a Nahome se k němu přidala. Tu se i obličej knížete opět rozjasnil. Navrhl, aby si společně vyjeli a pozvali i Juri-cheo.

Nahome spěchala vyřídit kněžně pozvání, přestože pochybovala, že truchlící faraónova dcera bude souhlasit. Juri-cheo však pozvání s radostí přijala. Začala se v samotě, kterou si sama zvolila, nudit, ale byla příliš hrdá, než aby sama hledala nějakou cestu, jež by ji z ní vyvedla.

Cestou jel Abd-ru-shin vedle Juri-cheo. Nahome a Eb-ra-nit je následovali a Dhu-Far uzavíral skupinu. Po delším mlčení se kníže ujal slova:

»Dostala jsi dnes zprávu z Egypta, kněžno. Co je nového v tvé zemi?«

Juri-cheo sebou trhla, neboť se právě v myšlenkách zabývala touto zprávou.

»Můj komoří mi oznamuje, že Ramses dal v paláci zahladit stopy připomínající Mojžíše,« ozvala se sklíčeně. »Vydal rozkaz, aby Mojžíše, kdyby se někdy vrátil, vyštvali za pomoci psů od prahu. Můj komoří mě prosí, abych Mojžíše varovala. Bojím se, že je to léčka, kterou mi nastražil můj lstivý bratr. Neumí si představit, že skutečně nevím, kde se nalézá můj schovanec!«

»Co bys dělala, kdyby se Mojžíš vrátil?« chtěl vědět Abd-ru-shin.

»Nevím, kníže. Někdy si přeji, aby se můj syn vrátil, a potom zase pomyslím na těžkosti, které by z toho jemu i mně vznikly. A pak mám obavy z jeho návratu a přeji si, aby raději zůstal tam, kde je.«

Tato odpověď knížeti jasně ukázala, že dosud není čas oznámit Juri-cheo, že se Mojžíš blíží. Aby mluvili o něčem jiném, zeptal se:

»Nescházejí ti vaši kněží, vaše náboženské obřady?«

Juri-cheo se posměšně zasmála.

»Žádnému vzdělanému Egyptanovi neschází, když se nějaký čas nemusí účastnit něčeho, co je stejně jen vnější forma. Věř mi, Abd-ru-shine, prohlédla jsem pletichy kněží právě tak jako můj otec.«

»Proč to tak necháváš? Stojí ti to za to? Proč nehledáš něco lepšího?«

»Lepšího? Dosud jsem po něčem lepším netoužila. Kde bych to také našla?«

Oba jezdcí jedoucí těsně za knížetem slyšeli celý rozhovor. Při posledních slovech, která Juri-cheo vyslovila, se Nahome zděšeně podívala na Eb-ra-nita.

»Jak je možné znát Abd-ru-shinu a takto se ptát?« pronesla potichu.

Dříve než mohl Eb-ra-nit odpovědět, zazněl hlas knížete:

»Nemyslíš, Juri-cheo, že bys mohla najít, kdybys hledala? Nechybí mnoho, abys zemřela žízni, ale odmítáš se sklonit k prameni, z něhož proudí oživující nápoj. Cožpak jsi dosud nikdy nepřemýšlela o tom, co nás zde udržuje, co z nás dělá veselé a opravdové lidi? Nelíbí se ti snad život u mého dvora víc než ten, na který jsi byla dosud zvyklá?«

Juri-cheo mlčela, ale nebylo to mlčení vnitřního sebezpytování. Její srdce se vzdorovitě vzpouzelo Abd-ru-shinovým slovům. Byla zvyklá, že všechno, co ona udělala nebo řekla, lidé chválili a uznali za správné, a proto jakýkoliv jiný názor prostě nesnesla.

Abd-ru-shin, který to vycítil, mlčel také.

V té chvíli Eb-ra-nit popohnal svého koně, takže mohl jet po boku knížete. Živě se rozhovořil o zprávě, kterou dnes dostal od kněžny Brany. Sděluje mu, že jim byla darována pěkná, roztomilá holčička.

»Nepřál sis syna, Eb-ra-nite?« zeptal se Abd-ru-shin s účastí.

»Mně je jedno, co mi bylo darováno,« zněla odpověď. »Chtěl bych tě ale poprosit, Pane, abys brzy přijel k nám a požehnal dítěti. Jistě sám uznáš, že nebudu mít klid, dokud svou ženu neuvidím. Nechceš jet zítra se mnou?«

Abd-ru-shin uvažoval. Pojede-li ihned, může se vrátit dříve, než přijde Mojžíš. Jestliže cestu odloží, možná ji pak už neuskuteční. Jakmile se Mojžíš ujme svého úkolu, bude ho potřebovat. Na základě těchto úvah Abd-ru-shin souhlasil s tím, že Eb-ra-nita příští den doprovodí.

»Vy obě, Nahome i Juri-cheo, se zatím můžete stát dobrými přítelkyněmi, než se vrátím,« žertoval. »Hleďte, ať nemáte dlouhou chvíli. Je toho tolik k vidění, Juri-cheo, co ti udělá radost. Nepochybuji o tom.«

Kněžna se ale ještě nezbavila svého hněvu. Nebyla schopná vlídně odpovědět, a proto mlčela.

Ostatním bylo Juri-cheo líto. Je smutné sledovat člověka, který si sám ve svém srdci postaví hráze a valy proti Světlu. Není možné mu pomoci! Musí sám odklidit, co postavil. Nanejvýš u něho může veliké utrpení posloužit jako prostředek k účelu.

Druhého dne odjela knížata bok po boku, doprovázena početnou družinou, do Eb-ra-nitovy vlasti. Pro Nahome v jejím jinak tak radostném životě vždy nastaly nejtěžší časy, když byl její pán pryč. Snažila se tuto prázdnotu překonat množstvím práce a činností pro jiné.

Tentokrát chtěla veškerou svoji péči věnovat Juri-cheo. Kněžna cítila úsilí Nahome a vnitřně se mu bránila. Nepřála si žádný soucit! Proto bylo pro Nahome zvlášť těžké se jí přiblížit. Neochabovala však a konečně nastala chvíle, kdy se duše Juri-cheo otevřela, sice jen málo, ale byl to přece jen začátek! Duše Nahome se naplnila blahem a otevřela se té, která byla o tolik starší a o tolik chudší!

»Čím to je, že jsi stále veselá, Nahome?« zeptala se Juri-cheo. »Máš přece dost důvodů, abys svůj život považovala za těžký. Otec ti byl násilím odňat a ty i tvá matka jste přišly o bohatství i moc. Ta chudinka trpí smutnými vzpomínkami. Žije osamělým životem se svými ženami.«

»Má matka nechce žít jinak. Kdyby sama nechtěla, nemusela by být osamělá a trávit život v nečinnosti,« odpověděla rychle Nahome. Nesnášela dobře pomyšlení na matku, která byla úplně jiná než ona. »Já sama jsem našla bohatý, plný život u svého pána, v jehož službě jsem poznala pravěčného Boha.«

»Mluvíš o službě. Jsi dcera knížete a nemusela jsi sloužit.«

»Sloužím dobrovolně a děkuji Bohu za to, že to smím dělat,« pravila Nahome vážně. »Věř mi, kněžno, není nic krásnějšího než zasvětit život Nejvyššímu.«

»Nazýváš Abd-ru-shina Nejvyšším?« divila se Juri-cheo.

Nahome potlačila odpověď, která ji rychle napadla. Faraónova dcera ještě nemohla to vše pochopit. Bylo nutné mluvit s ní jako s dítětem.

»Ne, myslela jsem Boha! Když sloužím Abd-ru-shinovi, sloužím Bohu, neboť náš kníže je Vůle Boží.«

»Nechápu to. Vyprávěj mi o vašem Bohu, snad to pak pochopím lépe.«

A Nahome se chopila nečekané příležitosti. S hlubokou úctou začala mluvit o tom, co naplňovalo její duši. Nacházela dětská a prostá slova a ta přesvědčivě vnikala do srdce Juri-cheo.

Jako když slunce náhle osvětlí místo, které bylo dosud temné, a spálí plevel a udělá prostor pro růst ušlechtilých rostlin, tak slova Nahome zničila mnoho zakořeněných nesprávných představ, mnoho květů pýchy a samolibosti. Aniž to Nahome věděla, dotýkala se obnažených míst v duši posluchačky, v nichž jí cukalo. Ale když se jich dotkla, rozlil se na rány jakoby lahodný balzám.

Najednou se Juri-cheo rozplakala. Nezadržitelným pláčem si její duše ulevila a zbavila se pout, která ji od narození svírala.

Nahome ji nechala plakat. Ne snad že by ji obzvlášť chápala, ale nevěděla, jak má na tento nesmírný výlev bolesti zareagovat. Právě to však bylo správné. Nahome tiše opustila komnatu.

Když Juri-cheo vyčerpána vydechla, protože jí vyschly slzy, cítila se tělesně celá rozlámaná, v její duši to ale začalo kvést. Proudilo jí teplo a vyvolávalo v ní pocit velkého štěstí.

Nahome toužila po návratu knížete víc než kdy jindy. Musí vzít tuto duši do svých léčivých rukou. Jen aby na ní nic nepokazila! Netušila, že nikomu jinému než jí by se nepodařilo to, co ona sama vykonala sice nevědomky, ale z lásky.

KNÍŽE SE VRÁTIL odpočatý, uvolněný a s radostnými vzpomínkami. Dny, které strávil u Eb-ra-nitova dvora, byly plné slunné pohody. Kněžna Brana se opět naučila smát a byla manželovi rovnocennou společnicí. Abd-ru-shin se loučil jen těžko, ale myšlenka na Mojžíše ho poháněla ke spěchu.

Doma na něho čekal nový úkol. Juri-cheo se dívala na svět jinýma očima, z nichž zmizelo všechno ledově chladné a které přestaly plát. Nahome o svém prožitku mlčela: její pán musí sám vidět, co zde vzniká. A on to viděl a měl radost.

Několik dní do Mojžíšova příchodu uplynulo rychle. Abd-ru-shin se snažil pomoci Juri-cheo. Ráda přijímala jeho pomoc, a přesto si to stále znovu ztěžovala svými starými předsudky, starými návyky v myšlení a svým domněním, že ví všechno lépe. Ale to již bylo jen jako suť, nebylo to již nic pevného, navzájem spojeného, a proto to také bylo možné odsunout stranou jediným Abd-ru-shinovým slovem.

Nahome se držela v pozadí. Nic nemělo rušit posvátnou práci na lidské duši; byla však dost blízko, aby mohla mnohé pozorovat.

»Jak je možné,« pomyslela si, »že člověk, i když ho to táhne k Pravdě, se jí přesto do posledního okamžiku vzpírá? Je tomu vždycky tak?«

Ráda by se na to Abd-ru-shina zeptala, ale nenaskytla se k tomu vhodná příležitost. Konečně jednou večer, když Juri-cheo odešla brzy do svého pokoje, se kníže dobrotivě zeptal:

»Vidím ve tvých očích celou řadu otázek, Nahome. Podíváme se, zda na ně umím odpovědět.«

»Pane, proč ti tolik záleží na Juri-cheo? Proč se namáháš o tuto duši, která ti to tak ztěžuje?«

»Juri-cheo je vzácná žena, daleko cennější než mnozí jiní. Uvaž, že izraelskému národu zachovala a opatrovala toho, kdo jej má osvobodit z poroby a přivést opět k Bohu. Pokud potrvá svět, bude se na Juri-cheo vzpomínat s díkem. Ona je Pravdě tak blízko, že by se dalo předpokládat, že se zahalující závoje každým okamžikem roztrhnou. Ale Juri-cheo stále znovu přitahuje staré.«

Kníže si zlehka povzdechl. Nahome však zvolala:

»Tomu nerozumím! Vidím Pravdu a chopím se jí! To je přece velmi jednoduché!«

»Ano, dítě, tak to dělají mnozí. Ostatní se nemohou zbavit dosavadních názorů a zvyků. Nechápou, že člověk musí vynaložit *všechno*, aby dosáhl Pravdy. Chtějí si s sebou vzít něco starého. Když jsem vyvrátil všechny námitky Juri-cheo, prohlašuje, že je příliš stará, aby se ještě mohla podílet na novém.«

»A není tomu tak?« zeptala se Nahome. Když ale na tváři knížete viděla, že její otázka zůstala nepochopena, rychle dodala:

»Nebylo by lépe nechat ji teď klidně zemřít v tomto stavu, kdy se probouzí? Až se zase vrátí na zemi, bude mít víc času na poznání!«

»Tomu nerozumíš, Nahome. U tebe je všechno jiné než u lidí. Jak lidé stráví dobu mezi dvěma pozemskými životy, závisí zcela na tom, co zde dole poznali a jak žili. Jestliže Juri-cheo najde ještě nyní cestu k Bohu, takže se to stane opravdovým prožitím, může nahoře na některé vyšší úrovni dál poznávat. K tomu bych jí chtěl pomoci.« –

Vstoupil Ne-so-met.

»Kníže, Mojžíš je velmi blízko. Může zde být za dva týdny. Nepřichází sám.«

Kníže prohodil s věštcem ještě několik slov a obrátil se k Nahome:

»Teď nadešla pravá chvíle pro Juri-cheo, radost jí otevře srdce dokořán a pomůže jí!«

A příštího dne Abd-ru-shin připravil faraónovu dceru na Mojžíšův příchod. Sdělil jí také, že muž, kterého očekávají, již v sobě nemá nic ze staré

nevěry. Již dávno našel Boha a žije podle jeho přikázání. Tím pro Juri-cheo padla poslední zápora. Jestliže Mojžíš přijal toto nové, k čemu ji to mocně přitahuje, pak to musí být to pravé. Silně v ní vzrostla radost. Obavy a starosti již neměly v její duši místo.

Také Abd-ru-shin měl radost. Věděl, že začíná poslední část jeho pozemského úkolu.

MOJŽÍŠ PŘISEL a spolu s ním žena, kterou si vyvolil během své samoty. Abd-ru-shin pohlédl na Siporu a poznal, že Mojžíš si nevzal ženu, která by toho nebyla hodna. V jejím krásném těle sídlila čistá duše. Byla tvárná jako vosk, a proto se přizpůsobila novým způsobům chování a novému myšlení. Byla čistá a opravdová, takže mohla být muži dobrou družkou. Nesobecky ustupovala stranou tam, kde ji Mojžíš nepotřeboval.

To vše Abd-ru-shin viděl a radoval se. Dal Nahome pokyn, aby se ujala Sipory a postarala se jí o šaty, které by jí dobře padly. Oblečená a ozdobená, jak se slušelo na Mojžíšovu ženu, měla Sipora poprvé předstoupit před Juri-cheo, aby nic v jejím zevnějšku faraónovu dceru neodpuzovalo.

Když Abd-ru-shin seděl sám s Mojžíšem a Siporou u hostiny, nikdo by v ní nepoznal ženu z národa pastevců. Jakoby samozřejmě se pohybovala v nových šatech, ve kterých se plně uplatnila její krása.

Také Mojžíš se neustále vracel pohledem ke své ženě, jak obdivuhodně se duševně i tělesně rozvinula. Zdálo se mu, jako by ji předtím vůbec neznal. Během dlouhé cesty a těsného soužití s ním se mnohému naučila. Neměl již obavy, že by mohla být překážkou na jeho cestě.

Plnými doušky užíval pohodlí, které ho obklopovalo. Ještě nedávno se domníval, že během dlouhých let osamělosti nic nepostrádal. Teď poznal, jaký blahodárný vliv na něho má upravené a krásou naplněné okolí. Libé vůně, vonící čistota, zářivé světlo a harmonické zvuky se snoubily, aby muže, jenž přišel z pouště, rázem vyzdvihly do jiné sféry.

Abd-ru-shin viděl, jak Mojžíš celým svým nitrem všechno vychutnává, a na okamžik ho napadla myšlenka: »Co když se teď Mojžíš požívačně oddá pohodlí a odsune svůj úkol stranou? V tom případě by nebyl tím, kým má být. Ale nesmím mu pomoci ani jediným slovem. Musí tuto zkoušku podstoupit sám.« A na základě této myšlenky Abd-ru-shin nepronесl ani slovo o Egyptě a nezmínil se ani o Juri-cheo.

Hostina ale nebyla ještě ani v polovině, když se obavy v duši knížete rozptýlily. Mojžíš se uvelebil v křesle, jako by chtěl ještě lépe vsát do sebe

okolní krásu. Oči měl široce otevřené a díval se a díval! Náhle však zcela neočekávaně pomalu vyslovil slova:

»Můj ubohý národ!«

Obklopena pohodlím myslela jeho duše na druhé! Z toho Abd-ru-shin poznal, že pomocník neselže, a teprve teď ho naplnila velká radost.

Zdálo se, jako by Mojžíš procitl ze sna. S bdělými smysly se obrátil ke svému hostiteli:

»Co je s Izraelem? Pochopil Sethi, že se sám olupuje o nejlepší síly, když utiskuje tento národ?«

»Ne, Sethi zůstal až do smrti tím, čím vždy byl. Ničemu se nenaučil!«

»Sethi je mrtev? Takže vládne Juri-cheo? Juri-cheo! Ó, jak dlouho jsem ji už neviděl! Jak se asi o mě strachovala!«

»Chtěl bys ji vidět, Mojžíši? Je zde.« Kníže dal pokyn, a jeden ze služebníků odešel.

»Sethiho nenávisť šla tak daleko, že zbavil Juri-cheo práva následnictví. Faraónem je Ramses!«

»Ramses?«

Mojžíšovi to přešlo přes rty jako výkřik. Viděl ho opět před sebou, jak ho vždy vídal: panovačného, krvežíznivého, chladného, jízlivého, se stisknutými úzkými rty, šikmým čelem a pichlavýma, malýma očima, které svědčily o rozumu, jenž nebyl téměř lidský.

Ramses vždy záviděl Juri-cheo a nepřál ji tomu »přivandrovalci« Mojžíšovi. Jak obtížné teď bude osvobodit národ. Ubohý národ, jak těžce to musí snášet!

Takové myšlenky se honily Mojžíšovi hlavou. Byl tak zamyšlen, že nezpozoroval vysokou ženskou postavu, která vstoupila do místnosti a pomalými kroky se blížila k jídelnímu stolu.

Ale Sipora ji spatřila a v jejích očích se ukázal velký údiv. To je zřejmě Juri-cheo, poznala instinktivně. Lehce se dotkla manželovy ruky:

»Mojžíši, podívej se!«

Musela to říci dvakrát. Pak ale Mojžíš zvedl oči a vykřikl radostí. Ještě před chvílí zamyšlený muž byl náhle při jasném vědomí. S očima zářícíma radostí stanul před ženou, která mu bývala matkou a přítelkyní a jíž vděčil za všechno, co mu pozemsky pomohlo.

Když první radost pomínula, posadila se Juri-cheo vedle Sipory ke stolu. Nebyla v ní sebemenší žárlivost, celá její duše se cítila být přitahována touto mladou kráskou. Radost, která ji naplnila a v níž nebylo nic sobec-kého, ji zjasnila a co nejvíce oživila její někdejší krásu.

Abd-ru-shin s obdivem pohlížel na obě ženy, ztělesňující rozkvétající a zralou krásu. A zatímco litoval, že tento obraz nelze zachytit navždy, vběhla dovnitř Nahome. S šelmovským úsměvem se přiznala, že již nemohla déle vydržet sama.

Posadila se vedle Juri-cheo. Nebyla méně krásná než obě ostatní. Její krása však byla jiného druhu. Poprvé měl kníže příležitost srovnávat.

»Ty druhé dvě mají krásná těla, prožhavená ušlechtilým duchem, ale duše Nahome září svou jasnou čistotou víc než všechno.«

MOJŽÍŠ SE u Abd-ru-shina nezdržel dlouho. On, který se jindy nemohl od knížete téměř odtrhnout, teď pospíchal s odjezdem. Zdržel se jen tak dlouho, dokud si lidé i zvířata plně neodpočinuli. Pak ho to pohánělo k jeho práci, k jeho úkolu.

Kníže s radostí pozoroval, jaký cílevědomý, vnitřně utužený muž se stal z mladíka, který byl dříve příliš měkký. Bez obav ho nechal odjet. Dobře věděl, že se s ním loučí na celý tento život a že se na zemi již neshledají, ale všechny duše naplňovala radostná důvěra.

Také Juri-cheo se rozloučila se svým chráněncem. Tím více se Abd-ru-shin podivil, když mu druhého dne oznámila, že se rozhodla následovat Mojžíše.

»Bude mě potřebovat, kníže,« řekla pevně. »To, čím jsi naplnil mou duši, v ní potlačilo strach před Ramsesem. Mohu žít u faraónova dvora jako nový člověk a snažit se Mojžíšovi nenápadně pomáhat, chránit ho. Nikdo nemá takovou možnost jako já, a proto odcházím. Také já jsem našla svůj úkol!«

Kníže ji nechal odjet a nerozmlouval jí její rozhodnutí. Věděl sice, že Juri-cheo nebude mít žádný vliv na svého bratra, který svým zlým chtěním celý strnul, ale nechtěl ji připravit o vědomí, že je jí zapotřebí.

»Jen jestli nezapomene na to, co se u tebe naučila?« povzdechla si Nahome, jakmile s knížetem osaměla.

»Ne, Nahome, toho se neobávám. Její duše, která v jádru zůstala měkká, byla zasažena příliš hluboko. Co v ní zapustilo kořeny, poroste dál. Rozkvetete to ale teprve tehdy, až Juri-cheo jednou dojde k plnému poznání.«

Kníže pronesl svá slova v zamyšlení.

»Malá Nahome, tys jí dala to nejlepší, čeho se může člověku dostat, a za to ti bude jednou sloužit s oddanou věrností!«

Tato slova zněla prorocky.

Nahome ve své duši cítila jakési hnutí, jemuž ještě nemohla porozumět. Trochu se jí zmocnila úzkost; pokusila se ji zaplašit žertem.

»Mně sloužit? Hrdá Juri-cheo? Myslíš, Pane, až obě budeme opět na zemi?«

Abd-ru-shin jen přikývl. Nezbyval ani čas na vážné rozhovory. Din-Ar oznámil, že bylo vidět Eb-ra-nita s malým průvodem. Může dorazit za několik minut. Kníže byl radostně dojat a vstal. Po chvíli již zněly ze všech stran radostné pozdravy. Pak ale Eb-ra-nit žádal, aby mohl mluvit se svým pánem o samotě.

V jeho jinak vždy jasných tazích se zračila hluboká vážnost.

»Eb-ra-nite, co se ti stalo?« tázal se Abd-ru-shin s údivem. Stále znovu si prohlížel hosta, jehož vysoká postava se zdála být ještě vyšší.

»Chtěl bych tě poprosit, Pane, zda bys neposlal jednoho ze svých Ismá-nů do mé země, aby pomohl kněžně Braně vládnout. Budu muset mnoho let zůstat mimo domov. Naši lidé jsou jiní než lidé Is-Ra a na Branu by toho mohlo být příliš mnoho.«

»Co zamýšlíš, Eb-ra-nite?« vyptával se Abd-ru-shin, který cítil, že hosta nežene do dálky touha po dobrodružství.

Eb-ra-nit začal vyprávět. Zažil cosi podivuhodného. Něco takového se mu ještě nestalo. Jednou v noci k němu přistoupila jakási postava a zavolala ho cizím a přece dobře známým jménem.

»Bylo to zvláštní, Pane,« pokračoval kníže ve vyprávění, »má duše začala jednat úplně samostatně. Jinak to nemohu popsat. Už nebyla částí mne. Zatímco jsem se tělesně nemohl probrat ze spánku, radostně pozdravila světlého hosta a přijala od něho příkazy. Prikázal jí, že mám opustit svou zemi a žít jako Hun-Dhú v Egyptě, abych byl spojkou mezi tebou, Pane, a Mojžíšem tak dlouho, dokud nebude izraelský národ vysvobozen. A má duše se neptala na nic, věděla, co má dělat. Věděla, že je na zemi jen proto, aby tě chránila, aby ti sloužila. Eb-ra-nit je pouze nádoba, která se zase rozpadne, až bude její úkol splněn,« skončil kníže.

»Ano, Eb-ra-nite, tak to je!« souhlasil Abd-ru-shin. »Světlo mi tě poslalo, abys mne zde dole chránil. Na oči ti byla položena páska, abys mohl být cele pozemským člověkem. Je tak hutná, že dokonce i své jméno znáš jen tehdy, jestliže jsi jím zavolán.«

Eb-ra-nit výstižně vyložil, jaké má plány pro nejbližší dobu. Jako kníže Hun-Dhú a kouzelník se nastěhuje do svého paláce ve faraónově sídelním městě a bude se snažit získat důvěru Ramsese, který ho zná od útlého mládí.

»To by pro mě nemělo být těžké,« usmál se Eb-ra-nit. »Můj palác je spojen několika podzemními chodbami s faraónovým palácem. Moji nejvěrnější služebníci jsou zvyklí získávat tímto způsobem stále zprávy, co se děje v paláci a v chrámě. Proto mohu vždy faraónovi povědět všechno dřív, než mě sám informuje o nějaké záležitosti. Tak jsem ohromil a zkontroloval Sethiho. Dělal, co jsem chtěl, a to ze strachu před mým »nadpozemským věděním«. Co jsem tehdy prováděl bez určitého úmyslu a jako hru, má teď sloužit k tomu, aby pomohlo tobě a Mojžíšovi, Pane!«

»Děkuji ti, příteli. Marně jsem přemýšlel, jak bych mohl navázat dobré spojení s Mojžíšem. Jako jediná možnost mi zbýval Ne-so-met, ale tvá cesta je lepší.«

»Ne-so-met,« opakoval Eb-ra-nit zamyšleně. »Také pro něho mám příkaz. Musím s ním mluvit. Ne, nevolej ho,« přerušil se, když viděl, že kníže zvedá ruku, aby dal znamení, »tousím zase jednou spatřit jeho neobyčejnou komnatu a velký křišťál. Zajdu za ním.«

Po vstupu do Ne-so-metovy komnaty se Eb-ra-nit rozhlížel bdělým zrakem. Kolem dokola stály zvláštní přístroje a na stěnách visely kresby, jejichž smysl nebylo možné pochopit bez bližšího vysvětlení. Uprostřed místnosti spočíval na stříbrném podstavci velký měnivý křišťál, o němž se Eb-ra-nit před chvílí zmínil.

V tomto světlém křišťálu mohl věstec vidět, co se děje nebo bude dít. Eb-ra-nit se do něho zadíval. Zdálo se, jako by se v jeho jasné ploše střídaly a vlnily barvy. To bylo všechno, co viděl. Bolely ho oči a musel se odvrátit. Ne-so-met pohlížel s úsměvem na hosta.

»Myslíš, že křišťál odhalí každému svá tajemství?« zeptal se.

»Mně stačí, že je odhalí tobě, Ne-so-mete,« odpověděl Eb-ra-nit vážně. »Ale ukazuje ti vůbec ještě něco?« pokračoval kníže tázavě. »Dostal jsem pro tebe zprávu, která tě má napomenout! Nezapomeň každý den pátrat v křišťálu. Je to jediný způsob, jak může Is-ma-el navázat spojení s tvou duší.«

Eb-ra-nit mluvil tak vážně, že Ne-so-met zbledl.

»Is-ma-el je mrtev, kníže,« vypravil ze sebe přerývaně, »odešel z této země. Od doby, co zde již není, vidím jen věci, které každý jiný člověk může také vidět. Co je knížeti platné, když mu několik dní předem oznámím, že přijde Mojžíš, nebo když jsem mu dnes pověděl, že dorazíš ty? Dříve než jsem tě mohl ohlásit, oznámil tvůj příjezd Din-Ar, jemuž to hlásili strážci na věži. Můj úkol skončil Is-ma-elovou smrtí.«

Nařikavý hlas umkl, Eb-ra-nit však vzplanul:

»To je právě to, proč jsem tě přišel napomenout a varovat. Tvůj úkol neskončil, Ne-so-mete, musíš se vytrhnout z neužitečného snění. Musíš se dívat a pátrat! Já mohu našeho pána zevně chránit, ale varovat ho může jen Is-ma-el prostřednictvím tebe. Ne, neptej se, odkud mám tuto zprávu. Musí ti stačit, že jsem ji dostal.«

Na okamžik zavládlo mlčení. Potom se Ne-so-met zeptal:

»Víš o tomto napomenutí kníže?«

»Ne, zamlčel jsem mu, že jeho služebník je nedbalý,« zněla břítká odpověď.

Eb-ra-nit již neměl trpělivost s touto nemужnou měkkostí a nedbalostí.

»Budu mu to však muset oznámit, jestliže nebudeš schopen se vzchopit. Ne-so-mete, nezapomeň, že napomenutí pochází shůry!«

Do věštcových očí vstoupily slzy.

»Uposlechnu a budu pátrat,« ujišťoval a Eb-ra-nit byl spokojen.

Kdyby mohl číst v Ne-so-metově duši, viděl by, že se ke slibu připojil malomyslný dodatek: »Ale nenajdu nic, tak jako jsem nenašel nic od Is-ma-elovy smrti!«

I když o tomto dodatku Eb-ra-nit nevěděl, odcházel od věstce uklidněn jen napůl. Cestou k Abd-ru-shinovým komnatám potkal Nam-Chana, který zde na něho čekal.

»Hrozí našemu pánovi nebezpečí?« přál si vědět věrný muž.

»Jak jsi na to přišel, Nam-Chane?« pronesl Eb-ra-nit vyhýbavě.

Když se mu ale podíval do očí, které na něho Nam-Chan zplna upíral, zastyděl se za svá slova. Proč by měl před tímto nejvěrnějším z Abd-ru-shinových průvodců skrývat, co naplňuje jeho duši starostí?

Nezmínil se o tom, jak dostal v noci příkaz, nebylo toho však ani třeba. Nam-Chan znal Ramsese příliš dobře a pochopil bez mnoha slov, že jakmile se Mojžíšovi podaří osvobodit svůj lid, obrátí se faraónův hněv a bezmocný vztek proti světlému knížeti. Lépe než Eb-ra-nit prohlédl Nam-Chan zauzlení, která se vytvořila a ještě se dále vytvoří.

»Kdybychom tak mohli poslat zprávu Hun-Dhúovi, aby byl zvláště bdělý,« prohodil zamyšleně. »Ten starý čarodějník ví o všem, co se děje ve faraónově paláci, a je Abd-ru-shinovi nakloněn, i když předstírá pravý opak.«

Eb-ra-nit se pobaveně podíval na Nam-Chana:

»Toto poselství rád převezmu. Kdo nám však zaručí, že Hun-Dhú nehraje dvojí hru a neprozradí nás Ramsesovi?«

»Za toho starce dám ruku do ohně,« ujišťoval Nam-Chan důrazně. »Neznáš ho zdaleka tak dobře jako já. Mě neoklame!«

»Skutečně ne, Nam-Chane?« zazněl náhle skřípavý hlas, jakým mluvil Hun-Dhú.

Nam-Chan se zděšeně otočil. Nikde nebylo starce vidět, a přece zřetelně zaslechl jeho slova.

»Hun-Dhú, kde jsi?« zvolal.

»Zde,« zazněl opět hlas starého kouzelníka. »Podívej se na mne, Nam-Chane, znáš mě?«

Eb-ra-nit se bleskurychle celý zkroutil, že by to při výšce jeho postavy nikdo nepovažoval za možné. Ruce se mu chvěly a tvář svými rysy připomínala tvář starého muže, pokud to bez líčidla bylo možné.

Nam-Chan pochopil.

»Kníže, ty jsi byl ten stařec? No tak vidíš, že mě moje důvěra nezklamala. Kdo by mohl lépe pečovat o našeho pána než ty!«

Nam-Chanovi se velmi ulevilo a Eb-ra-nit nelitoval, že má o jednoho zasvěcence víc. Rozprávěli spolu ještě chvíli a osvěžovali si vzpomínky na dřívější setkání, ale pak to zde Eb-ra-nit déle nevydržel.

»Nam-Chane, dávej pozor na Ne-so-meta,« zněla poslední prosba knížete. »Nenechej ho, aby zabředl do neužitečného snění!«

Když pak Eb-ra-nit stanul před Abd-ru-shinem, bylo pro něho loučení přece jen těžké.

»Kdybych neodcházel kvůli tobě, Pane, nic by mě nepřimělo, abych tě nyní opustil!«

UKÁZALO SE, že Mojžíšův úkol v Egyptě bude ještě těžší, než si všichni mysleli. Ramsese, který sám nebyl ochoten propustit laciné pracovníky, nadto vázala jeho přísaha. Musel přísahat Sethimu ležícímu na úmrtním loži, že Izraelity nepropustí. Přísaha ho zpočátku nijak netísnila, protože se shodovala s jeho vlastním přáním.

Musel však složit ještě jednu přísahu: že bude škodit Abd-ru-shinovi a že ho zničí, bude-li to možné! Tento slib ho vnitřně stravoval. Báł se světlého knížete, který mu vždy připadal jako bytost z jiného světa. Co mu jeho umírající otec vyprávěl o náramku, který Abd-ru-shinovi propůjčoval nadpřirozenou moc, jen ještě zvětšovalo jeho strach.

Rád by myšlenky na Abd-ru-shina úplně vypudil ze své duše! Ale přísaha, ta neblahá přísaha! Co odpřisáhneme umírajícímu, to musíme vykonat, jinak si způsobíme vlastní zkázu. Jestliže se však Ramses prohřeší na Abd-ru-shinovi, nepřivolá pak na sebe zkázu o to víc?

Nenacházel klid. Náhle se u jeho dvora objevila Juri-cheo. Co chce? Chce na sebe strhnout moc? Chce pomoci k vládě Mojžíšovi, o kterém se vypráví, že opět pobývá ve městě? Samozřejmě že se neodváží do paláce, když faraón oznámil, že ho dá vyštvat smečkou psů! Ale co dělá Mojžíš zde? Kdyby jen nebylo těch přísah, jež kazí požitek z moci, kterou má jakožto faraón!

A náhle ten nenáviděný Mojžíš – aniž dbal na hrozby – stanul před Ramsesem a nežádal nic menšího, než aby Izraelity propustil na svobodu! Dokazoval vládci, který měl zatvrzelé srdce, že tento národ kdysi přišel jako dobrodinec Egyptanů, že Izraelité jsou v zemi hosty a nikdo nemá právo požadovat od nich otrocké služby.

Faraón se hlučně zasmál, ale byl to zlý smích, který měl zakrýt úzkost a vztek.

»Hleďme, znalec práva! To tě naučili takto myslet naši mudrci? Nebo jsi byl mezitím někde na vysoké škole? Možná u Abd-ru-shina, který je vrcholem chytrosti? Kliď se odtud, nebo tě dám vyštvat! Řekni svým Izraelitům – ach ano, vždyť ty jsi také jeden z nich – řekni jim, že nemám v úmyslu je propustit. Jestliže mají tolik času, že mohou vymýšlet plány, ode dneška jim ho zkrátím. Budou dělat víc, líní darmožrouti. Jdi, jdi, nebo tě násilím vyhodím sám!« supěl Ramses, neschopen se již ovládnout.

Mojžíš však nešel. Měl ještě cosi, co chtěl vyslovit:

»Poslyš, Ramsesi, jestliže neuděláš, co ti můj Bůh poroučí mými ústy, pak ti ukáže, jakou má moc. Nepotřebuje tě, abys prováděl jeho rozkazy. Jen z milosti ti chce poskytnout možnost, abys dobrovolně učinil to, co jinak budeš muset dovolit z donucení.«

Slyšel Ramses tato slova? Sotpil vztekem a svíjel se na trůně. Měl přitom končetiny sevřené a zkroucené jakoby v křeči. Sluhové se chvěli strachem a naznačovali Mojžíšovi, aby odešel ze sálu. Někteří odběhli pro kněze, jiní přivedli Hun-Dhúa.

Díky jeho umění se mu podařilo, že se faraón uvolnil natolik, aby ho mohli odnést na lůžko. Smysly mu zahalil spánek. Když se probudil, zpozoroval, že starý kouzelník sedí u něho.

»Hun-Dhú, co se to se mnou stalo? Působí už na mě kletba mého otce?«

»Příliš ses rozčílil, veliký faraóne,« zaskuhral stařec. »Nech přece odejít ty špinavé, nevědomé Izraelity! Proč ti na nich tolik záleží? Při příštím válečném tažení si můžeš obstarat spousty otroků.«

»Nesmím. Přisahal jsem svému otci, že Izrael zotročím.«

»Proč mu tolik záleželo na tomto lidu? Musím se přiznat, že jsem vždycky rád, když nemusím nikoho z nich vidět.«

»Nevím, jestli je považoval za něco jiného než za levnou pracovní sílu. Nesmím se na to ani ptát. Přisahal jsem. Když nedodrším svou přísahu, začne kletba působit.«

»Vykládali mi, že ti Mojžíš hrozil silou jeho Boha. Nebojíš se, že by tato síla mohla způsobit ještě něco horšího než Sethiho kletba?«

Ramses zasténal a skryl obličej v dlaních. Stařec s úsměvem opustil místnost.

Poslal k Abd-ru-shinovi věrného služebníka se zprávou a prosbou, aby opustil své město a přitáhl blíže k egyptským hranicím. Bylo nutné, aby se pomocí Abd-ru-shinovy síly Mojžíšovy hrozby pokud možno co nejrychleji naplnily.

Egypt stihly rány, že žádný člověk nemůže vymyslet strašnější. Ramses byl zmítán zděšením z toho, co se děje s jeho zemí, a strachem před kletbou svého otce. Jednou dovolil, aby izraelský národ odešel, a hned nato svoje rozhodnutí odvolal.

V tomto zmatku, který učinil Egypt hříčkou v rukou kohosi mocného, začali Egypťané prohlédat. Sami teď naléhali na faraóna, aby vykázal ze země cizí národ, z něhož začali mít hrůzu.

»FARAÓN BUDE brzy vyčerpán,« pravil Abd-ru-shin Nahome, když jí sdělil poslední zprávu od Eb-ra-nita. »Pak bude můj úkol na zemi splněn a budu se smět vrátit do své světlé říše.«

Poslední dobou kníže často mluvil o svém brzkém odchodu. Nahome se při této myšlence vždy zachvěla. Také dnes ji nemohla snést.

»Opravdu chceš od nás odejít, Pane?« zeptala se úzkostlivě.

Abd-ru-shin jí položil ruku na temeno hlavy.

»Mým královstvím není tento svět, dítě, to přece víš. Nahoře ve světlých výšinách stojí hrad, ve kterém je Parzival králem!«

Duší Nahome přeletěl jasný záblesk. Naplnil ji mír a radost. Vtom znovu přišlo toto jasné, nádherné prožití, které již jednou směla mít.

»Parzivale,« zašeptala, »můj Pane a Králi! Irmingard tě bude následovat, až půjdeš.«

»Budiž!« svolil kníže vážně.

O NĚCO POZDĚJI stanul před svým pánem Nam-Chan. Nepozorovaně došlo k tomu, že zastupoval knížete v době jeho nepřítomnosti. Ismáni, kteří to činili až dosud, byli roztroušeni po celé jeho zemi, aby působili jako vzory a učitelé. V Nam-Chanovi spočívaly schopnosti k tomu, aby byl velkým vládcem, to Abd-ru-shin věděl. Na něho se mohl bezpodmínečně spolehnout.

Když projednali, co se stalo důležitého, a Nam-Chan se chystal odejít, zavolal ho kníže nazpět.

»Nam-Chane, ty věrný muži, není již daleko doba, kdy budeš muset tyto věci rozhodovat beze mne,« oslovil ho vládně.

Oslovený muž sebou trhl, jako by mu jeho pán vyslovil nejhorší výčitku.

»Pane, mé tušení!« vykoktal zaraženě. »To se již nesmí stát. Slíbil jsem knížeti Eb-ra-nitovi, že budeme nad tebou bdít. Ale i bez tohoto slibu bychom nasadili všechny své síly, abychom tě ochránili.«

»A přesto vás opustím, až se naplní můj pozemský čas. Jakmile odejdu, Nam-Chane, ujmi se říše. Vládni Is-Ra a nedovol mu klesnout z jeho výše!«

»Pane, já?«

Nam-Chan nechtěl věřit, zda slyšel správně. On, který přišel z cizí země, má vládnout místo světlého knížete? Neměl by vládnout spíše někdo z Ismánů nebo ještě lépe Eb-ra-nit?

Abd-ru-shin četl v jeho duši jako v otevřené knize.

»Ne, ty věrný. Ismáni mají jiné úkoly, které je nutno rychle splnit. Jeden po druhém mne budou smět následovat do zahrad blažených. Eb-ra-nit má svou vlastní říši. Požádej ho, aby ti pomohl, bude-li ti někdy tvůj úkol připadat příliš těžký, ale zvykni si na myšlenku, že jsi to ty, do jehož rukou vkládám svou říši. Již dlouho jsi připravován na tento úkol. Všechny schopnosti v tobě procitnou, jakmile je budeš potřebovat. Lidé Is-Ra tě mají rádi a důvěřují ti, neboť vědí, že i já ti plně důvěřuji!«

Nam-Chanovi připadala tato hodina jako rozloučení. Cítil nevýslovnou bolest. Vedle ní v něm ale vzrůstala nová, nikdy nepoznaná síla a posilovala ho. Zdálo se, že jeho postava je prozářena vnitřním světlem. Lidé to viděli, Ismáni i Arabové. Nikdo si to neuměl vysvětlit, náhle však pro něho měli nové jméno: »Bílý«.

PO NÁVRATU z jedné vyjíždky hovořil Abd-ru-shin dlouho s Dhu-Farem, který se obíral myšlenkou, že by měl pro knížete vychovat nového jezdeckého koně. Oblíbený kůň knížete již nebyl mladý.

»Pokud mohu ještě jezdit, nepotřebuji jiného,« odmítl Abd-ru-shin. »Musíš mi ale slíbit, Dhu-Fare, že až od vás odejdu, nebude můj kůň usmrčen. Není to pěkný zvyk. Věrné zvíře umře po svém pánovi. Dopřej mu tento důkaz jeho věrnosti.«

Dhu-Far polekaně pohlédl na svého pána. »Pane, jsi ještě mladý, můžeš u nás být ještě mnoho let. Nemůžeme tě ještě postrádat!« namítl přerývaně.

»Slib mi to, Dhu-Fare. Já nejsem pánem nad životem a smrtí. Můj čas je v rukou Božích!«

A Dhu-Far to pohnutým hlasem a s usazenými očima slíbil.

JEDNOHO PO DRUHÉM tak kníže připravoval na svůj odchod. Všichni to těžce nesli, ale jen velmi málo jich tušilo, že odejde tak brzy. Nyní mluvil s Jusuem.

Arab zestárnul, jeho věrnost a oddanost však byla mladá a svěží, jeho vděčnost neuhasínající. Když ho Abd-ru-shin upozornil, že patrně brzy odejde, usmál se.

»To se nikdy nestane, aby pán odešel před svým služebníkem! Jusu je starý. Bude smět opustit tuto zemi před tebou.«

»Tomu nevěřím, Jusu,« odpověděl kníže. »A protože tomu nevěřím, mám pro tebe ještě jeden úkol. Dej mi postavit hrobku po egyptském způsobu, jejíž stavbu jsem již dal zahájit, dost velkou, aby všichni, kdo patří k mým věrným, v ní postupně našli místo.«

»Máš na mysli pyramidu, Pane?«

»Ano, Jusu, pyramidu s mnoha komorami.«

»Stane se. Uposlechnu, pokud budu v té době ještě naživu. Ale Pane,« napadlo náhle starce, »mám ještě jednu prosbu!«

»Mluv, Jusu. Co to je, oč chceš prosit?«

»Pane, řekl jsi, že až opustíš tuto zemi, znovu se vrátíš. Mohlo by to ale trvat dlouho, než se vrátíš.«

Kníže přikývl a po tváři mu přelétl úsměv. Už věděl, co si chce Jusu vyprosit.

»Až potom přijdeš, dovol, abych směl i já být opět mezi tvými služebníky!«

»Poprosil jsi, Jusu. Tvá prosba je ve Světle vyslyšena! Jednou se vrátíš se mnou, abys mi pomáhal.«

»Pane, děkuji ti!«

Rozechvěný Jusu opustil svého knížete.

Stařec mluvil o své prosbě jen s Nam-Chanem, ale ani tento věrný to déle nevydržel. Co vyslovil Jusu, naplňovalo již dlouho jeho duši. Pouze nenašel slova ani odvahu, aby Abd-ru-shina poprosil o tuto velikou milost. Jusu, který zůstal i ve stáří dítětem, učinil zcela prostě a samozřejmě, k čemu cítil vnitřní popud.

Také Nam-Chan předstoupil před svého pána a prosil:

»Pane, co jsi dovolil Jusuovi, dovol i mně! Dovol, abych ti sloužil, až jednou opět vstoupíš na tuto zemi.«

A s radostí v srdci mu to Abd-ru-shin slíbil.

MEZITÍM PŘICHÁZELY od Eb-ra-nita zprávy jedna za druhou. Na Egypt doléhaly strašlivé rány. Ramses nesmírně zuřil, jeho bezmocný vztek neznal mezí. Dal Mojžíše svázat a uvěznit. Jako zázrakem byl zajatec před faraónovými zraky opět osvobozen. Klidně prošel mezi strážemi a znovu začal naléhat na odchod izraelského národa.

Když nemohl Ramses zneškodnit Mojžíše, chtěl odstranit alespoň Abd-ru-shina! Nejasně tušil, že Mojžíš nachází u světlého knížete pomoc a sílu. Abd-ru-shin nesmí déle žít!

Mezi nejzavrženějšími ze zavržených našel toho, kdo se odhodlal vykonat zločin – zavraždit knížete Is-Ra.

V posledním okamžiku se Eb-ra-nit dověděl o tomto temném plánu a vyslal posla, aby Abd-ru-shina varoval. Temno však zvítězilo: vrah se setkal s poslem, utkal se s ním a zabil ho.

Is-ma-el mluvil k Ne-so-metovi a ukázal mu v křišťálu, jak se celá událost odehraje. Ne-so-met měl smysly jakoby zastřeny závojem. Nenašel odvahu, aby podal knížeti zprávu o hrůzné události, kterou viděl. Neuměl si představit, že by Abd-ru-shin mohl zemřít rukou vraha. Spíše se domníval, že se mu pomátly smysly, a opomenul varovat.

Bez výstrahy šel Abd-ru-shin vstříc svému poslednímu okamžiku, ale nebyl nepřipraven. Věděl, že přišla jeho hodina. Všechny pozemské záležitosti uspořádal a rád opouštěl svoje věrné, aby se vrátil do své světlé říše.

Jen několik hodin pobýval jeho duch v blízkosti bezduchého těla, jen tak dlouho, aby počkal na duši Nahome a vzal ji s sebou vzhůru. S dětskou věrností ho následovala. Jejich mrtvá těla zanesli Is-Ra zpět do liduprázdného města.

Jejich zoufalství bylo nesmírné! Jak se jen mohlo stát, že kníže byl zavražděn v jejich středu! Ne-so-met se hlasitě obžalovával, že opomněl va-

rovat. Ale jeho nářky nemohly napravit, co zanedbal. Dunivě zaznívaly k jeho sluchu Is-ma-elovy výstrahy a Eb-ra-nitova napomenutí!

Oba strážci, kteří hlídkovali před Abd-ru-shinovým stanem, přísahali, že nespali. Stanová látka byla proříznuta vzadu a zezadu asi vrah vklouzl jako had dovnitř. Na Abd-ru-shinově záloktí chyběl náramek, který kníže nikdy neodkládal. Byl patrně přepaden kvůli němu.

Nam-Chan, Din-Ar i Dhu-Far bloudili celí zoufalí kolem. Kdyby kníže podlehl zákeřné nemoci, byla by ztráta nenahraditelná, teď se ale k bědování připojilo ještě vědomí, že byl zabit v jejich středu! To bylo hrozné.

K EB-RA-NITOVÍ PŘIŠEL Mojžíš. Již dávno znal tajné chodby, které vedly do paláce knížete a umožnily i jemu, aby se sem nenápadně dostal. Bledý a se zkamenělým obličejem stanul Mojžíš před knížetem.

»Poslyš, Eb-ra-nite, Abd-ru-shin byl dnes v noci zavražděn!«

»Kde zůstal můj posel? Příliš pozdě! Běda Ramsesovi! Můj pán a král byl zavražděn!«

V divokém zmatku se Eb-ra-nitovi hrnula slova přes rty. Byl zasažen do hloubi duše. On, syn vyšších úrovní, si neuměl představit, že král všech králů se skutečně stal obětí vraha. Jak to mohlo Světlo připustit?

Mojžíš se chvěl rozčilením a to se ještě vystupňovalo Eb-ra-nitovým vzrušením. Vyprávěl, že byl v duchu přítomen Abd-ru-shinovu zavraždění a pak s ním ještě mluvil. Byl jediným svědkem tohoto zločinu! Když Mojžíš líčil celou událost, zachvátila oba muže hrůza.

»Můj pane a králi! Tak jsem tě přece nemohl varovat, nemohl jsem tě chránit. Musel jsi zemřít tou nejstrašnější smrtí! Tvůj život byl láskou a sebeobětováním, láskou bylo to, že ses zde na zemi vtělil jako člověk. A takto ti lidé poděkovali!«

Mojžíš nechápal Eb-ra-nitova slova, ale poté, co se stal svědkem hrůzného činu, aniž mohl nějak pomoci, pochopil, že šlo o víc než jen o zavraždění obyčejného člověka. Již dávno cítil, že Abd-ru-shin není doma na této zemi.

Eb-ra-nit to v Egyptě déle nevydržel. Mojžíš dostal od Abd-ru-shina jako odkaz moc nad bytostnými. Tato moc ho bude chránit účinněji a pomáhat mu lépe, než by to dokázal Eb-ra-nit. Kníže se stal malým sám před sebou. Vždyť nebyl schopen zabránit tomu nejhroznějšímu, co se kdy na zemi stalo.

»Můj pane a králi!«

Stále znovu lomil rukama a musel se neustále násilím nutit ke klidu.

Co nejrychleji ujížděl do Abd-ru-shinova města. Cestou potkal posly, jež k němu vyslali Is-Ra, a teprve teď se dověděl o smrti Nahome. Závídl jí, že směla následovat svého knížete. Vždyť kdo by to měl také tak dobré? –

Čekali na něho s prozatímním pohřbem. Přijel dost brzy, aby ještě mohl spatřit obě mrtvá těla, ovšem již po prvním balzamování.

Jak nepopsatelně krásné a souměrné bylo Abd-ru-shinovo pozemské tělo! Vnější obal nemohl být ovšem dost krásný pro to, co zahaloval. Dlouho, velmi dlouho klečel Eb-ra-nit u rakve a jeho srdce provávaly žhavé prosby.

»Pane, zavolej mne brzy k sobě! Pane, nech mě také být u sebe, až znovu vstoupíš na tuto zemi! Chci tě chránit ještě věrněji!«

A měl dojem, jako by prostorem zazněl nade vše milovaný hlas jeho pána:

»Nechť se stane, jak prosíš!«

»Pane, promluv ke mně ještě jednou!« prosil úpěnlivě Eb-ra-nit, uchvácen tímto hlasem. Nebylo však již nic slyšet.

Po dlouhé chvíli se obrátil k Nahome, která mu někdy připadala téměř svatá. Nyní zde ležela a i po smrti zůstala obrazem čistoty a cudnosti. Již nikdy nebude její perlivý smích znít prostorami paláce, už nikdy nebude slyšet její líbezný hlas.

»Ty to máš dobré! Za života jsi byla jeho radostí, po smrti jsi s ním spojena. A nahoře, ve hradě, budeš našemu králi sloužit, jako jsi mu sloužila na zemi!«

Najednou Eb-ra-nit věděl všechno, co dříve zakrývala páska. V nekonečných dálavách spatřil světlý hrad. Viděl drahocennou nádobu, ve které se vlnila síla, a zahlédl mnoho strážců nádoby, mezi nimiž jeden chyběl.

Nyní se otevřela brána hradu. Provázen nesčeteným množstvím světlých duchů vstoupil do sálu král Parzival. Král Parzival! Abd-ru-shin! Jeho pán a král! Viděl, jak se Nahome, ne, Irmingard blíží, bere nádobu a podává ji králi.

Eb-ra-nit klesl v modlitbě na kolena. Naplnila ho blaženost a posílen vysokou silou vrátil se zpět do pozemského života. Musel v něm setrvat ještě tak dlouho, dokud nebude Abd-ru-shinovo pozemské tělo pohřbeno do pyramidy dokončované na příkaz knížete.

Ode dne, kdy byl Abd-ru-shin zavražděn, byl Ne-so-met jako mrtev pro tento svět. Jako mrtvý ležel na lůžku a zdálo se, že nic nevidí ani neslyší. Jusu k němu zavolał Eb-ra-nita. Kníže nad ním pocítil velké slitování, a proto našel spásná slova:

»Ne-so-mete, vzpamatuj se! Máš před sebou velký úkol. Smíš našemu Pánovi vytesat náhrobní desku a vepsat do ní všechno, co víš.«

Věštec se vzpřímil:

»A ty mi nic nevyčítáš, kníže? Je to má vina! Je tak velká, že ji téměř nemohu snést.«

»Ne, Ne-so-mete, nic ti nevyčítám. Přináším ti práci pro našeho milovaného Pána! Přece neodmítneš!«

Tu se Ne-so-met vzchopil. Začal opět jíst, protože věděl, že jeho tělo musí vydržet tak dlouho, dokud nebude náhrobní deska hotová. S nikým však nemluvil.

SEDM LET trvalo, než byla dokončena pyramida, na které pracovali všichni, nejprostší Arabové stejně jako nejušlechtilejší Ismáni, Nam-Chan po boku Eb-ra-nita, stařec Jusu vedle Dhu-Fara a Din-Ara.

Sedm let tesal Ne-so-met náhrobní desku, která byla divem krásy. Často u něho stával Eb-ra-nit a pozoroval obrazy vystupující z kamene. Přes věstcovy rty však nikdy nepřešlo ani slovo. Zdálo se, jako by on, který mlčel v nesprávnou dobu, chtěl nyní mlčet navždy.

Sedm let vyšívaly Hussy a Na-Lah se ženami roucha, do nichž měla být oděna nabalzamovaná těla jejich knížete a Nahome. Byla to umělecká díla. Také k ženám Eb-ra-nit často přicházel. Cítil, že tito pracující lidé potřebují jeho vlídná slova, aby nepropadli bolesti.

Jednoho dne uviděl, že Hussy vyšívá zvláštní obrazec: dvě ramena, která se křížila.

»Co to má znamenat, Hussy?« zeptal se laskavě.

»Takto jsem často vídala našeho pána!« zněla odpověď Arabky.

»Pak jsi viděla dobře,« pravil rozechvěný kníže. »Zářil z něho kříž Pravdy, protože on je věčná Pravda. Jsi požehnána mezi mnohými, Hussy!«

Velkýma očima zalitýma slzami vzhledla ke knížeti.

»Od té doby, co Pán odešel, Hussy zchudla. Ale bude mu smět opět sloužit. Bude na to čekat po mnoho životů!«

SEDM LET je pro pozemského člověka dlouhá doba, během nich se může přihodit mnoho událostí.

Ještě dříve, než byla Abd-ru-shinova pozemská schrána uložena do pyramidy, naplnil se osud Egypta. Stále znovu a znovu bránil faraón odchodu

Izraelitů. Nakonec dal Bůh usmrtit v Egyptě všechny prvorozence, a po celé zemi se rozléhal pláč a nářek. Bědování a smutek zavítaly také do paláce faraóna: ani jeho vlastní syn nebyl ušetřen.

Tehdy Ramses poznal, že není nic platné vzpouzet se Bohu, a naplněn zlostí vykázal cizí národ ze země.

V noci se ale u lůžka svého syna zjevil Sethi a znovu pronesl strašlivou kletbu. Ramses, téměř šílený strachem a hrůzou, sebral své vojsko a hnál se za Izraelity. Dohonil je u Rudého moře, kterým prošli suchou nohou díky tomu, že bytostní vytvořili cestu mořem a zadržovali po obou stranách nápor vln. Když se Ramses rozjel se svým vojskem tryskem za odcházejícími, zavřely se nad ním vody. Ani jeden neunikl!

Izraelský národ, veden Mojžíšem, se ubíral do země, kterou mu Bůh zaslíbil.

A když uplynulo sedm let, uložili Is-Ra svého knížete i Nahome s velkou nádherou a s vroucí láskou v srdci do pyramidy.

Ne-so-met postavil náhrobní desku před hrobku, v níž odpočíval kníže. Bylo to jeho poslední dílo... bezduchý klesl u podstavce desky na zem a byl pochován v jedné z vnějších hrodek. Také Jusu směl odejít dříve, než byla pyramida uzavřena.

Pak následoval Eb-ra-nit a na své přání byl pochován v blízkosti svého pána. Věrní nacházeli jeden za druhým místo v hrobkách, jak to Abd-ru-shin kdysi určil.

Ismání umírali bezdětní a po nich následovali Arabové. Za několik desetiletí celý národ Is-Ra takřka vymřel. V Abd-ru-shinově městě se usídlili Beni-Hasanové a snažili se tam žít podle jeho příkázání a starat se věrně o všechno, co vytvořil. Ale i oni zanikli beze stopy.

Přešla staletí. Vítr pouště a písek si pohrávají na místech, kudy chodíval Abd-ru-shin a kde zazníval hlas Nahome.

Vítr pouště a písek byly řízeny bytostnými. Měly dokončit veliké dílo: přikrýt vše, co kdysi stálo v nádheře, aby to zůstalo uchováno až do vzdálené doby.

*Obrazy mizí, ale Světlo zůstává. Vynořují se nové blasy, jiné barvy
a před očima vyvstává:*

DRUHÁ MILOST ZE SVĚTLA:
KASSANDRA

NAD POBŘEŽÍM Tróje se klenula tmavomodrá obloha. V dálce na obzoru plul bílý, načechraný obláček, jako by se nechal unášet pocitem nesmírného blaha.

Mořské vlny narážely pravidelně jedna za druhou na skaliska a útesy, vystupující před pobřežím z moře. Tu a tam vlna přeskočila jako kuň překážku, rozstříkla se v bílou pěnu a zanechala po sobě medúzy a mušle.

Šumění vln a stříkání pěny tvořily spodní hlas k melodii, která se zde jásavě rozléhala. Na jednom z útesů sedělo malé, asi čtyřleté děvčátko a zpívalo. Tóny vycházející z hloubi duše se jásavě nesly do výše. Nebylo to nic naučeného, nic, co by bylo určeno pro druhé. Maličká zpívala své vlastní myšlenky, vyjadřovala je v tónech, protože to tak pro ni bylo nej-přirozenější.

»Obláčku tam nahoře,« zpívala, »jak jsi běloučký a nadýchaný! Co vidíš tady dole mezi lidmi? Přijď a vezmi mne s sebou. Cassandra by chtěla také letět tam nahoře a dívat se dolů na celou Tróju!«

Náhle zpěv utichl a ozval se jasný smích. Maličká se prohýbala smíchy.

»Jak by to asi bylo žertovné,« zvolala nadšeně, »kdybych se odtamtud mohla podívat dolů na maminku. Určitě bych nechala trochu sprchnout. Maminka by se podívala vzhůru, ale neviděla by mne. Nemohla by říci: ›Kassandro, nech toho!‹ «

Maličká se znovu bujně rozesmála.

Ó já! Při tom, jak se prudce pohybovala, sklouzl jeden z jejích bílých sandálků do vody. Před chvílí je vyzula a přebrodila se mělkou vodou na své zamilované místočko. Hbitě seskočila ze sedátka. Voda vysoko vystříkla a na dívku se snesla sprška.

»Ach, mé šaty!« zvolala polekaně, hned se však sama utěšila. »Sluníčko všechno zase usuší. Sluníčko, milé sluníčko,« lichotila se, »pošli své paprsky, nebo Cassandra dostane vyhubováno!«

Konečně sandálek našla a pečlivě jej položila na útes vedle druhého. Pak pečlivě rozprostřela bílé, lehoučké šatičky, aby uschly. Ve spodním prádle se brouzdala ve vodě, šplouchající příjemně kolem jejích bosých nožek. Hledala mušličky a zapomněla na vše ostatní.

Bylo to roztomilé dítě neobyčejně souměrných, obłych končetin. Mělo bílou a čistou pleť a jeho šedomodré, velké a zářící oči často prozrazovaly

údiv. Jemný nosík hleděl kurážně do světa a dodával obličejí trošku tázavý výraz. K němu se hodila malá, krásně tvarovaná ústa, která se neustále pohybovala, a to i tehdy, když děvčátko nemluvílo ani nezpívalo. Zdálo se, jako by ústa děvčátka chtěla dodat důraz jeho myšlenkám.

Zlatohnědé, husté kadeře spínala stříbrná stužka, uvázaná za ouškem na velké smyčce. Ó, ta stuha, která měla být stále na svém místě! Kvůli ní matka toto živé děvčátko již častokrát vyplísnila. Neměla ráda, když její dcery chodily nedbale oblečeny.

Kassandra si zatím nasbírala spoustu růžových a nahnědlých mušliček a přitom horlivě pátrala po bílé lastuře se zvláštní kresbou. Takové lastury měla zvlášť ráda a teď našla hned dvě.

Opět začala zpívat zvonivým, čistým hláskem. Tóny vyprávěly o tom, jakou radost má z nálezů, z vody, slunce a ze svého mladého života.

Prozrazovaly však také, kde se nachází. Ze břehu sem zazněly hlasy, blížily se a byly stále výraznější. Když po chvíli zmlkly, uslyšely přicházející dívky, jimž hlasy patřily, Kassandřinu píseň.

»Jak je její zpěv líbezný,« obdivovala se mladší z obou dívek, které se bok po boku blížily k útesu. Byly stejně velké, ale rozdílného věku. Mladší měla podobné oblečení jako Kassandra. Také jí splývaly husté zlatohnědé kadeře, sepnuté jen stužkou, kolem čela a skrání, ale tvar obličejů a jeho rysy byly hrubší než u maličké. Měla ve tváři vepsanu i rozmrzelost. Zdálo se, že nastalo, přestože jí kolem úst právě pohrával úsměv.

»Musíš uznat, Dinio,« pověděla své průvodkyni, »že ani jedna z nás se jí ve zpěvu nevyrovná.«

Potěšená Dinia se k ní obrátila.

»Ještě že to uznáváš, Kreuso. Vaše malá sestřička, nejmladší ze sourozenců, je pro vás úplný poklad.«

»Dinio, nevidím nic, co by na ní bylo tak cenného,« odpověděla Kreusa téměř podrážděně. »Uvědom si, že je nás celkem devatenáct sourozenců, kteří máme za matku Hekubu. Víím jistě, že ani matka nebyla potěšená, když přišla ještě tato malá, živá bytůstka. Od doby, kdy Kassandra odrostla chůvě, se my sourozenci kvůli ní mezi sebou neustále přeme.«

Kreusa přitom odkopla špičkou sandálu kámen. Tento pohyb zřetelně ukázal, kolik neľibosti se nashromáždilo v její duši.

Dinia mlčela. Neslušelo se, aby služebná dívka jako ona odporovala dceři svého knížete. A přesto se občas odvážila mít námitky, protože nenašela, že si někteří sourozenci Kassandry málo vážili.

Polydóros, nejmladší syn, byl Hekubiným miláčkem a její radostí. Zdálo

se, že lne jen k němu a zapomíná, že na její lásku a péči má nárok ještě dalších osmnáct dětí.

Mladší děvčata, zejména Kassandru, svěřila do péče Dinie, která odmalíčka vyrůstala u knížecího dvora. Její otec, trojský šlechtic, padl v boji za svého pána a matka zemřela již při jejím narození. Protože osiřelá Dinia neměla příbuzné, přijal ji Priamos do svého domu. Nyní zde zaujímala místo služebné, která měla plnou důvěru. Kreusa a její sestra Laodiké jí občas daly pocítit velký odstup mezi nimi a jí, kdežto Praxedis a Kassandra jí její starostlivou lásku oplácely přichylností.

Kassandřina jásavá píseň dozněla a před zraky dívek se objevila sama Cassandra, jak se ve svém lehkém oblečení opatrně šplhá na útes, plní nasbíranými mušličkami oba sandálky a pak se s nimi a s usušenými bílými šatičkami namáhavě brodí ke břehu.

Dinia měla co dělat, aby skryla smích. Kreusa začala hubovat ještě dřív, než k ní malíčka došla. Cassandra svésila hlavičku a její oči, které se ještě před chvílí smály, se zasmužily.

Je to tak zlé, co udělala? Vždyť ji nikdo neviděl. Chtěla jen uchránit sandálek a usušit šatičky. Kdyby se o tom ovšem doslechla maminka, potrestala by ji, a Kreusa se jistě postará o to, aby se o celé příhodě dověděla. O těchto myšlenkách, které jí bleskurychle prolétly hlavičkou, se malíčka vůbec nezmínila. Otočila se k Dinii a lichotila se:

»Je mi líto, Dinio, že jsem dala mušličky do sandálků. Teď s tím budeš mít práci!«

Lítost již zmizela. Dítě zvrátilo kučeravou hlavičku šibalsky nazad, aby se mohlo podívat Dinii do očí.

»Jak jinak jsem asi měla odnést své krásné mušličky domů? Jen se podívej, jak jsou krásné!«

Dinia zatím svázala tyto drahocennosti do šátečku a dala se do čistění sandálků.

»Musíš se obléci, Kassandro. Maminka tě takhle nesmí uvidět. Je už pozdě. Nemohly jsme tě najít.«

Dívka spěšně vklouzla do šatiček a přitom živě vykládala:

»Bývám přece vždycky tady, když nejsem ve stáji nebo na zahradě. Někdy si také vyjdu do polí nebo...«

»Nebo vylezeš na věž jako posledně,« přerušila ji Kreusa napůl zvesela. »Kdybych jenom věděla, co jsi tam hledala. Nikoho z nás ještě nenapadlo vydat se na obtížný výstup po tolika schodech. Mohla ses vůbec podívat přes zábradlí?«

»Ty myslíš, ve stoje?« zeptala se Cassandra. »Ne, to nešlo, zábradlí je vyšší než já. Ale vylezla jsem na ně. Šlo to docela snadno. Nahoře jsem si sedla na široký okraj. Bylo to nádherné dívat se dolů! Chtěla bych, abych se mohla stále dívat na všechno úplně shora. Chtěla bych letět na oblacích a...«

Tentokrát dítě přerušila Dinia, která při jeho slovech zbledla.

»Snad jsi nesesedla nahoře na zábradlí věže, Kassandro?«

»Ano, právě to jsem udělala,« zajásala maličká. »Bylo to tak krásné! Nejdřív jsem se dívala na město a pak jsem chtěla vědět, jestli by bylo možné podívat se na moře. Proto jsem vstala a obešla věž kolem dokola. Zábradlí je široké, Dinio,« dodala na uklidněnou, když viděla, jak její slova působí na věrnou dívku. »Nemohlo se mi nic stát. Brzy zase půjdu nahoru.«

»Nikam nepůjdeš,« rozhorlila se Kreusa. Nemohla ale pokračovat v plísnění, ke kterému již měla slova na jazyku, protože směrem od města přivcvali dva chlapci na malých hbitých koních: Polydór a jeho starší bratr Deifóbos.

»Nechceš se svézt s námi, Kassandro?« vybídl ji vlídně Deifóbos, a aniž počkal na souhlas opatrovnice, vyzvedl dítě, které už nedočkavě poskakovalo, před sebe do sedla. Hop, a koníčky uháněli pryč!

Kassandra pootočila hlavinku ke staršímu bratrovi a řekla:

»Jsi hodný, Deifóbe. Kreusa právě chtěla hubovat, a vtom jsi přijel a vzal mne s sebou.« Cítila se v bezpečí a přitulila se ke svému ochránci.

Deifóbos vyzvídal, čeho zlého se Cassandra dopustila, že ji její sestra měla v úmyslu vyplísnit. Když se dověděl, jaké nebezpečné procházky se maličká odvážíla, polekal se i on. Vážnými, laskavými slovy se jí snažil objasnit, jak lehkomyšlně jednala, a maličká zkroušeně slíbila, že takovou nebezpečnou procházku po zábradlí již nikdy nepodnikne.

»Až budeš mít zase chuť podívat se shora, jak to vypadá dole,« slíbil Deifóbos dobromyslně, »zavolej mě. Půjdeme spolu na věž, vysadím tě na ramena a odtud uvidíš ještě dál než ze zábradlí.«

Deifóbos lnul vroucí láskou k sestřičce, která vnikla do jeho života jako sluneční paprsek. Stále si vymýšlel něco nového, aby ji potěšil a slyšel jásavě zvonit její hlas. V tomto úsilí se cítil zajedno s otcem, jehož nadšeně ctil. Chápal, že Priamos dává přednost nejstaršímu synu Hektorovi, který se mu tolik podobal, a že je hrdý na bohorovného Parida. Tím víc ho těšilo, když na něm souhlasně spočinul otcův zrak, kdykoli udělal malé sestře radost nebo jí poskytl ochranu.

Za chvílku všichni tři jezdci dojeli do hradu a chlapci svěřili Kassandru služebnicím. Náhle zahlédla na opačném konci nádvoří otce. Priamos kráček zabrán do vážného rozhovoru vedle jednoho ze svých důvěrníků, upíral pohled k zemi a plně se zabýval svými myšlenkami.

Lehce jako ptáče přeběhla nádvoří a s jásotem objala otcova kolena: výš nedosáhla. Po jeho vážném obličejí přelétl zákmit vnitřního štěstí. Sehnul se, vzal ji do náručí, přitiskl ji k srdci a pak si ji posadil na ramena. Dívku ihned zaujal chochol na jeho přilbě a začala jeho zíně splétat do copánků. Její prstíčky pracovaly tak jemně a zručně, že otec vůbec necítil, co kutí s jeho přilbou, a pokračoval v přerušném rozhovoru.

Vtom přispěchaly služebnice a otec jim Kassandru svěřil do péče. Jen nerada se dávala sundat ze svého vyvýšeného sedátka. Teprve když zahlédla u okna matku a vedle ní Kreusu, pospíchala odtud.

Přestože byla Cassandra dosud malinká, zřetelně cítila, že má jiný vztah k matce než její sourozenci.

Jednou se zeptala Praxedis, která byla o dvanáct let starší: »Praxi, proč mne maminka nemá ráda?«

Tato otázka hluboce zasáhla srdce láskyplné sestry.

Co má sestřičce říci? Vždyť sama s rostoucím roztrpčením cítí, že matka nevšimavě odstrkuje poklad, který jí byl dán právě v tomto radostném, bezelstném dítěti, a že neumí číst v jeho srdci. Aby získala čas, odpověděla:

»Maminka nemá malé děti nijak v lásce, Kassandro. Až budeš starší, budeš smět být matčinou přítelkyní.«

»To by bylo hezké,« prohodila dívka vážně. »Kdy to bude?«

Náhle se její myšlenky stočily jiným směrem a další otázka zněla:

»Jsou synové jiní než dcery?«

Praxedis, která nechápala hlubší smysl této otázky, řekla:

»Nechápu, co tím myslíš. Ovšemže jsou jiní!«

»Myslím tím, že maminka má moc ráda Polydóra, to přece každý zřetelně vidí. A on je nejmladší ze synů! Já jsem se narodila ještě po něm.«

Praxedis již chtěla neprozřetelně připomenout:

»To je právě ono. Polydór byl dlouhou dobu nejmladším dítětem a ty jsi ho z tohoto místa vytlačila.«

Včas si ale uvědomila, že by tím zpochybnila svou první odpověď. Proto sáhla po posledním prostředku dospělých:

»Tomu ještě nerozumíš, Kassandro. I kdybych ti to chtěla vysvětlit, ještě bys to nepochopila.«

Dívka zmlkla, ale v její hlavičce se myšlenky neuklidnily. A jak už

jsou děti bezstarostné, na čas zapomněla na svůj žal. Seběmenší popud jej však znovu oživil a Cassandra s úžasnou houževnatostí navázala na tuto myšlenkovou nit přesně tam, kde ji posledně přerušila.

Sourozence si rozdělila na dvě skupiny. V první byli ti, kterým se zjevně dostávalo matčiny lásky, což se dalo zřetelně vycítit: Polydór, Paris, Hektor, Laodiké, Kreusa a pravděpodobně ještě někteří z dospělých.

Ostatní, zejména Praxedis a Deifóba, matka nikdy nevolala, když zamýšlela vydat se na vyjíždku, nikdy pro ně nedala ušít nějaké zvláště pěkné slavnostní šaty. Proč tomu tak bylo? Otec se choval ke všem dětem stejně laskavě a dobrotivě. Byl přísný, ale už i Cassandra chápala, že to tak musí být. Jeho přísnost působila blahodárně, kdežto matčino plísnění dítěti často připadalo nesmyslné a bylo v něm cosi popuzujícího.

JEDNOHO DNE dala Hekuba utopit Kassandřina žlutého psíčka, protože chňapl po Polydórovi, který se ho snažil vydráždit. Dítě příběhlo s pláčem k Dinií.

»Roxor neudělal nic zlého,« vzlykala Cassandra. »Měla jsem ho ráda!«

Dinia něžně pohladila husté kadeře dítěte a pokusila se odvést jeho myšlenky jiným směrem. Nepodařilo se jí to. Cassandra chtěla vědět, proč tak matka jednala.

»Dala by Roxora také utratit, kdyby patřil Polydórovi?« zeptala se.

»Jistě!« zněla odpověď, kterou Dinia vyslovila proti svému vnitřnímu přesvědčení. »Poprosíme krále, aby ti dal nového psíčka. Viděla jsem jednoho roztomilého černobílého huňáčka. Mohu ti ho přinést?«

Kassandra však zavrtěla hlavičkou. »Nech psa tam, kde je, aspoň se mu nic nestane.« V dětském hlase znělo trochu hořkosti.

Pro Roxora truchlilo malé srdéčko ještě dlouho. Dokonce i vážný otec si všiml tichého žalu, který se kladl na veselou mysl jeho nejmladší dcery, kdykoliv jí něco připomnělo ztraceného druhu dětských let. Promluvil s Dinií a dal jí příkaz, aby se postarala o náhradu.

»Opatří jí nového psíčka, který by byl zase jen její, a tak zapomene i na to, že by se mu mohlo něco stát,« odpověděl na Diniinu námitku.

»Myslím, že kníže podceňuje hloubku Kassandřiných citů,« odvážila se namítnout Dinia. »Kassandra se zdá být učiněná radost a veselost, ale za tím se skrývá víc, než s čím se lze setkat u ostatních dětí.«

Jak ráda by věrná dívka hovořila dál, neznamenaloby to však obžalovávat kněžnu? Smí si ona, služebná, dovolit něco takového? Proto mlčela,

kníže si ale všiml, jak se Dinia přemáhá, a to k němu mluvilo zřetelněji než mnoho slov. Umínil si, že si bude svého dítěte všímat ještě lépe.

Rozhodl, aby Dinia obstarala nějaké jiné malé zvíře, které by děvčátko provázelo na jeho většinou osamělých toulkách.

Kassandra si s jinými dětmi téměř nehrála. U Priamova dvora bylo málo dětí stejného věku, které by se pro královské dítě hodily za společníky. Když se příležitostně setkala s dětmi, dovedla s nimi rozpustile dovádět a byla ze všech nejživější. Později se však zeptala:

»Dinio, proč jsme tropili takový hluk?«

»Měli jste radost, Kassandro,« prohodila opatrovnice jako něco samozřejmého.

»Myslíš?« Z dětských úst vyšla pochybovačná otázka. »Smála jsem se, protože se smáli druzí. Ale radost jsme neměli. Škoda, že jsem nemohla jít k vodě.«

DINIA PRO SVOU svěřenku vybrala na hraní bělouňského kozlíčka. Úplně však zapoměla, že zvířátko zůstane tak roztomilé a maličké jen krátkou dobu. Kassandra uvítala s jásotem nového druha a ten k ní brzy vnitřně přilnul. Bylo zábavné vidět je při hrách. Polydór škodolibě prohlásil:

»Konečně si Kassandra našla správného druha! Je právě tak neposedný jako ona.«

Ostatní sourozenci mu ale zakázali vést takové řeči. Měli zábavu z těch dvou, kteří lezli po skalách na pobřeží, proháněli se po lukách a – když kozlíček povyroste – také spolu zápasili.

Opět to byla matka, která těmto hrám učinila konec. Nemohla strpět, aby se zvíře, vydávající příznačný pach, nalézalo v blízkosti paláce. Potají je dala odvést a nechápající malá Kassandra opět prožila velký žal. Hekuba se snažila objasnit jí důvod svého opatření.

»Copak sis sama nevšimla, že odporně páchl?« zeptala se.

Kassandra to beze všeho přiznala, pak však pokračovala:

»Mohli jsme ho přece denně koupat. Když jsi nedávno řekla, že Antares strašně páchne, umyla jsem ho na břehu a celého natřela vonným olejem. Voněl krásně, skoro jako ty, když si oblékneš sváteční šaty.«

Pronesla to nevinně. Matka vzkypěla hněvem.

»Tak to ty jsi mi vzala nádobku se vzácným nardovým olejem, kterou jsem teprve nedávno dostala z dalekých zemí? Podezírala jsem služebnice.«

»Ó, to je mi líto. Potrestala jsi je?« zvolalo polekané dítě lítostivě. »Hned k nim doběhnu a povím jim, že jsem to udělala já a že toho lituji.«

»Ne, nikam nechod! Nevadí, když jednou dostanou vyhubováno neprávem. Mnohdy vyvážnou bez trestu a takto se to vyrovná. Je ale neuvěřitelné, že jsi takovou drahocennou věc vetřela do srsti páchnoucího kozla! Teď jsem teprve ráda, že jsem ti vzala příležitost opakovat takové nezbednosti.«

Dítě mlčelo, ačkoliv to v jeho nitru bouřilo. Bylo toho příliš mnoho, o čem muselo přemýšlet. Dinia se láskyplně ujala rozrušené Kassandry. Vysvětlila jí, že není dovoleno brát něco, co nám nepatří. Poukázala na to, že je ještě příliš malá, než aby chápala dosah svého jednání. Jako výborný příklad toho uvedla, jak se matka zachovala ke služebnicím.

Kassandra se z lítosti, kterou pocítila nad svým činem, naučila stále zvažovat, jaké následky by její jednání mohlo mít pro ostatní lidi.

PO TOMTO NEÚSPĚCHU se Priamos i Dinia vzdali úmyslu dát dítěti opět nějaké zvířátko.

Jednoho dne ale Kassandra přivedla sama domů nového společníka. Byl to huňatý, malý hnědožlutý pes se špičatým čumáčkem a bystrými očima, které se v rozrušení zeleně leskly.

»To je šakal!« volali starší bratři a Deifóbos vyslovil vážnou obavu, aby dorůstající společník někdy dítěti neublížil.

Vyptávali se Kassandry, kde zvířátko našla.

»Nenašla jsem je,« odpověděla. »Prostě se tady najednou ocitlo.«

Otcí však na jeho otázky vyprávěla podrobněji o tom, co zažila.

»Byla jsem sama a opuštěná,« svěřovala se důvěrně. »Anatares a Roxor mi chyběli. Velmi jsem si přála mít nějaké zvířátko, ale takové, které by mi nemohli vzít. Mělo být silné, aby se dokázalo ubránit.«

»Komu ses svěřila se svým přáním?« vyptával se otec.

»Nikomu,« ujistila ho. »Zpívala jsem si to jen tak pro sebe a stále jsem to opakovala. Víš, pak se přání splní – a tak tomu bylo i tentokrát,« skončila Kassandra a povzdechla si.

»Co se stalo poté, co jsi vyzpívala své přání?« vyptával se otec dál.

»Nevím. Ještě když jsem zpívala, se mezi útesy objevila překrásná paní, přistoupila ke mně a pravila: »Jdi nyní domů, Kassandro. Cestou se k tobě přidá žlutý pes. Je osvědčený a věrný, přestože je dosud mladý. Daruji ti ho!« – Pak paní zmizela. Rychle jsem běžela zpátky domů a najednou ke mně přiběhl Astor. Měla jsem velkou radost.«

»Také já jsem rád, že máš opět společníka, Kassandro,« řekl otec dobrotivě.

Později promluvil s Hekubou a se syny a poprosil je, aby maličké psa nechali.

»Jsem si jist, že jí ho poslala sama Artemis,« odůvodnil svou prosbu.

Z Astora a Kassandry se stala nerozlučná dvojice. Astor byl pro Kassandru tou nejlepší ochranou na jejích toulkách. Dospělí byli klidnější, když věděli, že ji pes doprovází.

»KDE JE KASSANDRA?« zeptala se Hekuba jednoho dne celá rozčilená. Upadla snadno do stavu rozčilení a tehdy jí služebnice křížily cestu co možná nejméně. Také maličkou se v takových dnech snažily chránit tím, že jí neprozradily, kde je. Dnes se však jejich ubezpečování, že Kassandru neviděly, zakládalo na pravdě.

Kněžna rozmrzele opustila komnatu, kde pracovaly dívky, jichž se zeptala. Dinia, která seděla mezi nimi, měla starosti.

»Nevíte, jestli je Astor s ní?« zjišťovala úzkostlivě. Dívky se smály:

»Copak ona někam vyjde bez Astora?«

To byla pravda. Od doby, co se zde pes vyskytoval, nebylo jeho malou velitelku nikdy vidět bez něho.

»Můžeš být klidná, Dinio. Astor nedá dítěti ublížit a najde také cestu k domovu, kdyby se snad zatoulalo.«

Po skončené práci se Dinia vydala Kassandru hledat. Došla až k jejímu zamilovanému místečku mezi útesy, ale dítě ani psa tam nebylo vidět a na její volání se neozvala žádná odpověď.

»Možná, že se zatím vrátili domů,« uklidňovala sama sebe.

Ale v paláci o nich nikdo nevěděl. Vtom přišla jakási dívka a oznamovala, že vzadu za stájem je slyšet žalostné vytí nějakého psa. Třeba je to Astor. Dinia rychle vyběhla s dívkou ven a ta ji zavedla na opačný konec nádvoří. Zcela zřetelně tam uslyšely zoufalý štěkot a vytí zavřeného psa. Byl to nepochybně Astor.

Z kůlny plné harampádí, která se už dávno nepoužívala, se ozývalo žalostné vytí. Obě dívky si do ní namáhavě razily cestu. Dveře byly zatarašeny všelijakým těžkým náradím, kládkami a podobně.

»Počkej, Astore, hned jsem u tebe!« volala Dinia na psa, aby ho utěšila.

Chytrý pes přestal okamžitě výt. Pouze čas od času tiše zakňučel na znamení, že mu čekání připadá příliš dlouhé. Konečně mohly dívky dveře

pootevřít a Astor se úzkou skulinou bouřlivě prodral ven. Vypadal hrozně, byl celý zaprášený a zamazaný. Na jeho srsti lpěly škaloupky zaschlé krve. Radostně skákal na svou osvoboditelku, prudce jí lízal ruku a pak dlouhými skoky uháněl pryč. Kulhal však na jednu nohu.

»Hledá Kassandru. Takže maličká není zde,« řekla zneklidněná Dinia a dodala: »Pes měl rány, co se mu asi stalo?«

»Možná se poranil při pokusech dostat se z kůlny ven,« mínilo děvče. Dinia se ale s tímto vysvětlením nespokojila:

»Psa někdo zavřel násilím. Kdo to asi udělal? A proč?«

Záhada se brzy vysvětlila. Netrvalo dlouho a Astor se hnál znovu přes nádvoří. Byl vyčerpaný a kulhal ještě víc. Zdálo se také, že některá rána se otevřela a silně krvácí.

První mu vstoupil do cesty Deifóbos.

»Astore, ubohý Astore, co se ti stalo? Kde je Cassandra?« Pes zavrtěl ocasem, pohlédl prosebně na Deifóba a nakonec ho chytil za šaty. Mladík pochopil.

»Mám jít s tebou?« Pes krátce zaštěkal. »Tak dobře, doprovodím tě. Ale napřed musíš dostat vodu.«

Deifóbos rychle naplnil nádobu stojící na zemi vodou. Pes žíznivě pil. Jakmile trochu uhasil žízeň, zaštěkal a tahal Deifóba za oděv. Pobízel ho tím k odchodu. Běžel tak rychle, že mu Deifóbos sotva stačil.

Uběhli již hezký kus cesty a bratr začal být neklidný. Kde asi sestřička zůstala? Byl rád, že Astor zastihl právě jeho. Postará se již o to, aby Cassandra vyvázla bez trestu, jestliže něco provedla. Cesta je vedla dál a dál. Tak daleko od domova se maličká ještě nikdy nevzdálila.

»Astore, ty nerozumný brachu, jak jsi ji mohl nechat jít tak daleko?« huboval dobromyslně. Nevěděl, že pes tentokrát svou velitelku nedoprovázel.

Konečně zvíře odbočilo z cesty a vedlo svého průvodce mezi skalní útesy, které byly v těchto místech obzvláště neschůdné a divoce čnily z vody.

Uprostřed nich na malé písčíně ležela Cassandra v promáčených šatech. Mokré stopy vedly až sem. Pes ji patrně vytáhl z vody. Krásné oči dítěte byly zavřeny a jeho tvář pokrývala průsvitná bledost. Co se asi přihodilo?

S bolestným výkřikem zvedl Deifóbos sestřičku ze země. Neztrácel čas prohlížením, zda ještě dýchá. Se svým lehkým břemenem v náručí uháněl velkými skoky zpět domů. Vedle něho běžel udýchaný Astor.

»Jen ať nás nikdo neuvidí,« přál si Deifóbos, jemuž šlo o to, aby uchránil Kassandru před vyplísněním.

V blízkosti paláce zpomalil a opatrně vklouzl zadem do jeho ženského křídla, kde zastihl Dinii. Uložili maličkou do postýlky a úzkostlivě nasloučali, jestli jí tluče srdce. Díky bohům! Žila!

»Dinio, pomoz Kassandře, já se ujmu psa.«

Mladík opustil komnatu a zanesl úplně vysíleného psa v náručí do pokoje, kde ho mohl umýt.

»Kdo tě tak zřídil, ubohé zvíře?« zašeptal si pro sebe, když se pod jeho starostlivými rukama objevily ošklivé rány. »Asi s tebou krutě zacházeli!«

Když očištěný a obvázaný Astor ležel na měkké podušce, odešel se Deifóbos podívat, jak se daří sestřičce. Zastihl Dinii ve velkých starostech.

»Dítě je velmi nemocné,« řekla. »Musíš to oznámit Priamovi, aby dal zavolat lékaře.«

Kassandra sebou na lůžku neklidně házela ze strany na stranu a mumlala popletená slova, která spolu nesouvisela. Když se k ní bratr přiblížil, pronikavě vykřikla a jako v sebeobraně napřáhla proti němu obě ruce. Deifóbos se zděsil. Zabolelo ho, že maličká má z něho strach. Nikdy ji neukázal nic jiného než lásku.

»Nevykládej si to ve zlém, Deifóbe,« utěšovala ho Dinia. »Kassandra neví, co dělá. Obávám se, že Polydór není docela bez viny na tom, co se stalo, a on se ti podobá.«

Priamos přišel s lékařem a ten pozoroval dítě s velkými obavami. Král mlčky hleděl na dítě, které sebou prudce házelo. Vlivem bolesti, jež se zmocnila jeho duše, si uvědomil, že jeho nejmladší dcera je tím nejmilejším, co má na zemi.

Lékař skončil prohlídku, tichým hlasem dal Dinii potřebné pokyny a opustil s králem místnost.

»Bude muset Kassandra zemřít?« zeptal se Priamos třesoucím se hlasem.

»Nevím,« zněla málo potěšující odpověď. »Kdybych věděl, co se jí přihodilo, než upadla do hlubokého bezvědomí, ve kterém ji Deifóbos našel, mohl bych snadněji usoudit, o jakou nemoc se jedná. Musíme vyčkat, co přinese noc.«

»Dám obětovat bohům. Můj miláček nesmí zemřít!«

Král spěšně odešel do chrámu, aby sám zařídil, co bylo potřeba. Čekání se mu zdálo být snadnější, když mezitím pro své dítě něco dělal.

ZPRÁVA O KASSANDŘINĚ záhadném onemocnění se rychle rozšířila. Dověděla se o něm také matka.

»Děláte kvůli tomu capartovi mnoho povyku!« prohlásila lehkomylně. Když ale přistoupila k lůžku dítěte a slyšela jeho řeči, zděsila se.

Dinia, která zpozorovala její zděšení, doufala, že kněžna pocítí, jak i její srdce silně lpí na tomto dítěti. Dobrá Dinia z toho měla radost. Možná pak Kassandre nadejdou méně krušné, světlejší dny. V tom případě by této strašlivé nemoci žehnala. Že by dítě mohlo zemřít, na to nepomyslela ani na okamžik.

Kněžna se však nezděsila kvůli velmi nebezpečnému stavu Kassandry. Mezi jednotlivými nesouvislými slovy, která Cassandra mumlala, zaslechla Polydórovo jméno a cítila, jak velký strach má dívka z bratra, který jí zřejmě provedl něco zlého.

Zaslechnou-li jiní totéž co ona, může to s Polydórem dopadnout špatně. Priamos je beztak přísný na svého nejmladšího syna, který má zcela odlišnou povahu než on. Na základě těchto myšlenek kněžna zakázala komukoliv kromě lékaře a Dinie vstoupit do pokoje. Nařídila, aby i samotnému králi byl odepřen přístup.

»Dítě musí mít naprostý klid, jinak se nemůže uzdravit,« nařídila přísně ošetřovatelce a ta, potěšena Hekubinou starostlivostí, slíbila, že bude jednat podle jejích příkazů.

Matka si dala zavolat Polydóra do svého pokoje. Trvalo dlouho, než přišel. Na čele měl napsanou vinu.

»Zemře?« bylo jeho první slovo.

Matka už věděla, kolik uhořelo. Její nejmilejší syn má vinu na záhadném onemocnění. Je nutné přimět ho k doznání, aby ho mohla účinně bránit.

Usedla na lehátko a přitáhla mladíka k sobě.

»Vyprávěj mi podrobně, co se přihodilo mezi tebou a Kassandrou,« vyžvala ho, aniž odpověděla na jeho otázku.

Zarputile mlčel. Rád by věděl, co o celé věci matka ví, aby podle toho mohl upravit své vyprávění. Hekuba však znala svého syna, a proto mlčela. Mlčení začalo být tísnivé.

Polydór nebyl úplně zkažený, byl jen zhýčkaný a sobecký. Nadevše mu záleželo na matčině lásce, o kterou se nechtěl připravit. Proto konečně začal vyprávět. Hekuba ho ani slovem nepřerušila, a právě tím na něm vyloučila obsáhlejší doznání, než kdyby ho ustavičně pobízela a vyptávala se ho.

»Chtěl jsem si vyjet na koni,« přešlo mu váhavě přes rty. »Na nádvoří jsem potkal nerozlučnou dvojici: Astora a Kassandru. Z maličké si mnoho nedělám, ale rád ji dráždím, protože když se rozzlobí, umí prskat jako divoká kočka. To mi působí švandu.«

Letmo pohlédl na matku: jak to asi přijme? Když nic neříkala, mluvil s větší důvěrou dál.

»Psa nemohu vystát a on mě také ne. Dostal jsem nápad, jak bych mohl oběma trochu ztížit život. Poprosil jsem Kassandru, aby mi přinesla jehlici, kterou jsem nechal ležet ve svém pokoji. Ochotně odběhla. Mezitím jsem přilákal psa k sobě, chytil jsem ho a dovlekl ke staré kůlně, kam se odkládají opotřebované věci. Když zpozoroval, že mám v úmyslu ho tam zavřít, začal být divoký. Ukázala se jeho pravá povaha. Musel jsem se bránit a zbil jsem ho. Možná, že rány byly prudší, než jsem měl v úmyslu, buď jak buď, najednou se zhroutil. Myslel jsem, že je mrtvý, a hodil jsem ho do kůlny. Zatarasil jsem dveře, aby ho hned tak brzy nikdo nenašel. Kassandra si měla myslet, že utekl.«

Hekubu, která dosud nevěděla nic o ztýraném psovi, až zamrazilo nad takovou surovostí. Vytrvale však mlčela a Polydór pokračoval:

»Právě když jsem se vrátil na nádvoří, přišla Kassandra. Začala hned volat svého Astora. Proto jsem ji popadl a posadil před sebe na koně. »Jezdíš přece velmi ráda, Kassandro,« řekl jsem, »takže se dneska vydáme na dlouhou vyjížďku.« »Jezdím sice ráda, ale ne s tebou,« odpověděla. To mě rozzlobilo. Sevřel jsem ji pevněji a pobídl zvíře do klusu. Pronikali jsme stále dál a dál mezi skaliska. To jsem původně neměl v úmyslu, ale kůň uháněl jako divý. Úplně jsem ho přestal ovládat.

Konečně se vyčerpaný kůň zastavil a celý se chvěl. Chtěl jsem se rozhlédnout, kudy bych se dostal zpátky. Vtom jsem zpozoroval, že Kassandra visí bezvládně v sedle přede mnou. A než jsem si mohl rozmyslit, co s ní mám udělat, sklouzla ze sedla a dopadla blízko vody na písek a kamení. Bylo to hrozné!«

Polydór se zachvěl. Matka konečně promluvila:

»Snažil ses jí nějak pomoci?«

»Myslím, že ne, maminko. Chtěl jsem pryč z toho strašného místa. Jestliže byla Kassandra mrtvá, nemohl jsem jí přece pomoci.«

Hekuba si povzdechla. Nezdála se jí být vhodná chvíle, aby vyčítala Polydórovi jeho vinu. Nechala ho proto vyprávět dál.

»Když jsem konečně dorazil domů, slyšel jsem, že se pes nějakým způsobem dostal z kůlny, běžel hledat Kassandru a našel ji. Teď umírá a ona také. Maminko, to je strašné!«

Nyní se přece jen Polydóra zmocnila hrůza z toho, co udělal! Rozplakal se a objal matku.

»Uklidni se, synu, bohové nás neopustí. Otec jim už dal obětovat. Dinia

ošetřuje Kassandru a její dovedné ruce měly vždy úspěch. O psa se stará Deifóbos. Usuš si slzy a nepovídej nikomu o tom, co se stalo. Pak na tebe ani nepadne podezření. Jsem při tobě.«

Syn nechápavě upřel oči na matku. Je si vědoma toho, co mu navrhuje? Má zbaběle zatajit čin, který spáchal? Jak by kdy mohl předstoupit před otce, kdyby mlčel? Je už dost zlé, že jednal v prudkém hněvu a že nerozvázně ponechal dítě jeho osudu. Jednal však v prudkém pohnutí myslí. Kdyby teď ale záměrně mlčel, nebyl by již hoden být Priamovým synem. To přece musí matka pochopit!

Nechápala to. Marně ho prosila, aby z lásky k ní mlčel.

»Když je to pro tebe tak velká oběť,« zvolala a již se neovládala, »vezmi ji na sebe jako trest za svůj čin. Tím bude tento čin odpykán a...«

Co chtěla říci dál, již syn neslyšel. Pevným krokem opustil komnatu. Šel přímo k Priamovi a vyprávěl mu, co se stalo, názorněji, ale i kajícněji, než to učinil u matky. A otec, který – jak se domníval – musel nahlédnout do propasti zloby, se utěšoval myšlenkou, že jeho syn k němu přišel dobrovolně. Nebyly tedy ztraceny naděje na polepšení.

Společně odešli do komnaty, kde stále ještě zmítala Kassandrou horečka. Dinia jim nechtěla dovolit vstoupit, ale Priamos ji jemně odstrčil.

»Nikdo mi nemůže bránit, abych se podíval na své dítě.«

Za několik minut pobytu u lůžka maličké věděl, proč ji kněžna chtěla odloučit od ostatních. Cassandra volala úzkostlivě Astora a prosila a žádala, aby jí Polydór dovolil sestoupit z koně.

»Kam to jedeme?« ptala se mnohokrát. Pak sebou trhla a zasténala: »Ach, voda se valí!«

Polydór, který zůstal stát u dveří, trpěl krutá muka. Zkypřila však půdu jeho duše. Jako v nejjasnějším světle se náhle před jeho duševním zrakem objevily jeho chyby a probudilo se v něm předsevzetí polepšit se.

Tento den a následující noc byly bodem obratu v jeho životě. K otci cítil velkou úctu. Priamos s ním jednal jako starší přítel a na to syn nikdy nezapomněl. Mimoto v jeho duši vzklíčila láska k malé sestřičce, v níž poznal Boží dar, který jim byl dán. Nešlo to najednou, ale láska a poznání zvolna a stále vzrůstaly. Stejnou měrou pohasínala láska k matce, která pro něho již nic neznamenal. Nestavěl se proti ní, cítila však jeho lhostejnost vůči ní. Připadala jí horší než nenávisť.

Kassandra se pomalu uzdravovala; zvolna, velmi zvolna se jí vracelo vědomí. Poznávala otce a usmívala se na něho. Když ale do komnaty vstoupila Hekuba, obrátila Cassandra hlavičku na stranu nebo zavřela oči.

»Ta nemoc způsobila, že je ještě svěhlavější,« řekla popuzená Hekuba a přicházela stále řidčeji.

Jednoho dne se Cassandra zeptala na Astora.

»Kde je, proč nepřijde?«

»Polydór ti ho přivede,« slíbil s radostí otec. Považoval předtím za špatné znamení, že dívka zřejmě na svého společníka zapomněla.

»Polydór?« zeptala se Cassandra zamyšleně. »Polydór? Astor s ním nepůjde, nemá ho rád.«

Astor se ale vrátil do pokoje v Polydórově společnosti a svými projevy náklonnosti div neudusil svou malou velitelku. A ta poprvé po dlouhé době zase zajásala. Po jeho těžkém zranění již nebylo ani památky, jen zhubl. Cassandra pohlédla na Polydóra, který se slzami v očích stál u jejího lůžka.

»Sestřičko, můžeš mi odpustit?« zeptal se měkce. To bylo příliš pro její srdce plné lásky. Vztáhla k němu obě ruce: »Chtěl jsi mi přece udělat radost, Polydóre. Já jsem to jenom hned nepochopila!«

Bratr chtěl odporovat, Priamův pohled ho však přiměl, aby se teď nepřiznával ke své vině a maličkou tím znovu nevyděsil. Mlčel proto, ale od toho dne dělal, co bylo v jeho silách, aby jí způsobil radost.

Spolu s Deifóbem nosil sestru, která velmi zhubla, ven do přírody a ukládal ji do stínu stromů. Přinášel jí květiny, ovoce a mušličky, upletl obojek pro Astora a košíček pro ni samotnou. Vztah těchto dvou sourozenců začal být pro oba oblažující. Sám od sebe se Polydór vřadil do kruhu královských dětí seskupených kolem Kassandry. Tento kruh se nyní rozšířil ještě i o Hektora a Parida.

Pro dítě, které se uzdravovalo, nastala šťastná doba a s nově se probouzejícími silami se mu vrátila i rozpustilost. Neuplynul den, aby sourozenci nevyprávěli radostně naslouchajícímu otci o nějakém veselém nápadu nejmladší z nich.

JIŽ PĚT JAR viděla Cassandra přicházet a zase odcházet. Vyrostla, ale i když přestála nemoc, zůstala veselým dítětem. Všechno na ní bylo v pohybu: husté kadeře jí jen poletovaly kolem hlavičky, oči se smály, růžová ústa švitořila nebo zpívala. Když musela stát, pohupovala se na špičkách »jako ptáčátko, které se chystá vzlétnout«, tvrdila Dinia.

»Ptáčátko« jí říkal i otec, jenž rád naslouchal jejímu hlasu, a stejně tak jí »ptáčátko« říkali bratři, kteří teď své bujné sestřičce ve všem ochotně vyhověli.

Jen Kreusa a Laodiké se vyhýbaly kruhu, jenž sourozenci utvořili kolem maličké. Tím pevněji se přimkly k matce, která se záští stála stranou. Co je na tom capartovi, že mu všichni leží u nohou? Často o tom zlobně přemýšlela a jednoho dne projevila v hovoru s Priamem otevřeně svou zlost.

Kníže se zadíval užasle na manželku. Jeho život míjel výhradně v nejčilejší činnosti pro lid, takže ani nezpozoroval roztržku ve vlastní rodině.

»Co je na Kassandře?« tázal se sám pro sebe. »Ještě jsem o tom neuvažoval. Těším se z jejího půvabu, jako přijímám sluneční paprsky a dýchám lahodný vzduch. Jak je možné, že ty, matka, se uzavíráš kouzlu, které vyznačuje z tohoto dítěte? Mám vždy dojem, jako by se v komnatě rozjasnilo, jakmile do ní vstoupí Cassandra. Skutečně jsi to necítila?«

»Cítím, že to nežádoucí dítě mi vzalo vaše srdce. Ona je středem celého domu. Všechno probíhá podle její vůle!«

Kněžna ze sebe vyrazila tato slova popuzená na nejvyšší míru.

»Zapomíná snad Cassandra na povinnou úctu vůči tobě?« zeptal se kníže vážně. Nic se mu tolik neprotivilo jako vzpurnost a svévole. »Zdá se mi nemyslitelné, že by tak malé dítě již mohlo vědomě uplatňovat svou vůli proti tvé vůli.«

»Nemyslím, že to dělá vědomě,« připustila kněžna. »Ostatní jí však splní každé přání, které jí vidí na očích. Nemohu říci, že by byla neposlušná, ale v jejím chování by mohlo být víc úcty a skromnosti. Když ji srovnám s Kreusou nebo Laodiké, nechápu, jak lze dávat před nimi Kassandře přednost. Zvláště Kreusa vzbuzuje naděje, že z ní vyroste krasavice.«

»Mně stačí Kassandřina líbeznost. Ani jedno z našich dětí nebylo tak líbezné a plné lásky jako ona,« vyslovil se kníže neobyčejně vřele.

Hekuba poznala, že bude nejlepší hovor přerušit. V té chvíli do pokoje prudce vstoupila Laodiké a táhla za sebou Kassandru. Lekla se, když viděla, že matka není sama. Otec, který vždy držel s maličkou, jí překážel. Ale tentokrát alespoň i on uzná, že si zaslouží citelný trest.

»Cos to udělala, Kassandro?« zeptala se matka, když ji uviděla. »Jak to vypadáš?«

Pohled na děvčátko byl ovšem nezvyklý. Kolem planoucích tváříček mu splývaly rozcuchané vlasy a ze šatů, pokrytých zelenavými vodními řasami, crčela voda. Ve vykasané sukénce opatrně drželo cosi rovněž promočeného.

»Takhle jsem našla toho nezbedného tvora u rybníka,« zvolala Laodiké. »Právě vylezla celá mokrá z páchnoucí vody pokryté zeleným povlakem. To je neslýchané!«

»Kaluže vody, které stékají z Kassandry, se přece jen hodí lépe ven než do komnat vaší matky,« pronesl káravě otec. »Jdi, maličká, a požádej Di-nii, aby ti pomohla se převléci. Pak se vrátíš sem a vysvětlíš mamince, jak ses ocitla v rybníce.«

Kassandra se vděčně podívala na otce a poslušně se chystala odejít, Hekuba ji však zadržela.

»Když už jsou tady louže, tak ať hned poví, co provedla,« rozhodla matka. »Ukaž, cos nasbírala!«

Hekuba se chtěla zmocnit obsahu Kassandřiny sukénky, ale dívenka obratně uhnula a obrátila se k otci. »Podívej se, tatínku, co mám,« pochlubila se. »Muži porazili starý strom u rybníka a tohle spadlo do vody.«

Rozestřela sukénku a v ní se objevilo poměrně velké ptačí hnízdo. Seděla v něm čtyři pípající holátka a otevírala zobáčky.

Priamos přistoupil blíž.

»To jsou ptáci, kteří přinášejí štěstí, dítě. Dobře, žeš je zachránila,« pochválil Kassandru celý potěšen.

Laodiké si rychle vyměnila s matkou pohled. Potom se pustila do řeči Hekuba.

»Knížecí dítě, a k tomu ještě dcera, nesmí lézt kvůli několika holým ptáčkům do rybníka,« hubovala. »Copak se nikdy nenaučíš, co se sluší? Vezmi si už konečně příklad ze svých starších sester!«

Kassandra svésila hlavičku a byl na ni žalostný pohled. Dívala se smutně na čtyři široce otevřené zobáčky. Náhle se ozval bzukot nějakého brouka poletujícího komnatou. Kassandra radostně vykřikla a rozhlédla se kolem sebe. Komu by mohla svěřit svůj drahocenný poklad? Matce? Laodiké? Ne, na otce je větší spolehnutí! A otci, který to nečekal, vtiskla hnízdo i s holátkou do rukou.

»Prosím tě, podrž je! Ale opatrně!« dodala, když viděla neobratný pohyb, který učinil překvapený kníže.

Bez ohledu na to, že má na sobě mokré šaty, začala horlivě honit broučka, ten se však dal chytit teprve po delší námaze. Byla ztělesněný půvab. Otcův zrak spočíval jako u vytržení na pohyblivé dětské postavičce, která se ohýbala a otáčela, natahovala a zapomínajíc na sebe sama se velmi horlivě snažila, aby opatřila potravu pro své hladové chráněnce.

Konečně brouka chytila a bez dlouhého rozmyšlení jej vsunula nejbližšímu ptáčeti do zobáčku. S úsměvem přihlížela, jak zbývající ptačí drobtina si ze zobáčku šťastnějšího druhu uzobává kus sousta, které dostal.

»Jak jsou chytrí, teď mají každý něco!« jásala Kassandra.

Matka ale začala hubovat doopravdy.

»Je možné, že vtiskneš králi do rukou takovou havěť?« Byla pobouřená. »A podívej se na mou komnatu! Co teď budeš dělat, Kassandro?« zeptala se přísně.

»Nachytám ještě víc brouků, aby měli něco i ostatní!« odpověděla maličká, přesvědčená, že vystihla to pravé.

Otec se musel otočit, aby nebylo vidět, že se směje. Hekuba zatím hubovala dál a její hněv vzrůstal. Priamos jejímu hubování učinil konec tím, že dal zavolat Dinii a mokré dítě i s jeho kořistí jí předal do péče.

Poté, co se bratři dověděli o této příhodě, zhotovili podstavec, na kterém se hnízdo dalo umístit v zahradě. Rádi a ochotně pomáhali chytat brouky a červy pro nenasytná písklata, až jednoho dne Cassandra celá zářící radostí oznámila, že staří ptáci se opět vrátili k hnízdu.

»Bylo to nutné!« pronesla moudře. »Já bych jim nemohla ukázat, jak se létá!«

Dinia poznamenala, že se dosud nestalo, aby se ptáci ještě po několika dnech vrátili ke svým mláďatům. Cassandra je zřejmě požehnané dítě.

I když dívka přenechala ptačím rodičům, aby se starali o své děti, přesto každý den dlouho stála před hnízdem a pozorovala zvířata. Malí ptáčci byli tak přítulní, že jí sedali na ruce a na ramena, a tím si na ni navykli i staří ptáci. Ba ještě více: přilétali k ní i jiní ptáci. Když se Cassandra objevila v zahradě, obletovali ji a snažili se získat místečko na jejích ramenou.

Brzy se naučila napodobovat ptačí hlasy. Cvrlikala, klokotala a trylkovala s opeřeným hejnem o závod. Astor, který nikdy nechyběl, pochopil, že nesmí ptáčky plašit. Pokud se s nimi jeho velitelka bavila, posadil se nebo si lehl tiše vedle ní. Jakmile měla této zábavy dost, zvedla ruce, Astor vyskočil, krátce zaštěkal a celé hejno se rozlétlo na všechny strany.

Když jednou po takovém ptačím štěbetání na zahradě běžela na nádvoří, aby se tam vydováděla, potkala pastýře, který nesl v náručí žalostně bečící jehňátko.

»Ach, proč tak bečí? Co mu je?« vyptávala se Cassandra.

»Zlomilo si nožičku, malá princezno,« odpověděl pastýř vlídně.

»Ó, ty ubohé zvířátko!« litovala dívka jehně.

Natáhla ruku, aby pohladila zraněnou končetinu, ale pastýř jí v tom zabránil.

»Zlomeniny se nesmíme dotýkat. Zvířátko by to bolelo.«

»Když na ni sáhnu já, bude mu lépe,« řekla Cassandra klidně a sevřela ji svou dětskou ručkou.

Jehňátko přestalo bečet. Za několik minut dokonce třelo huňatou hlavu o její rameno, jako by jí chtělo vyjádřit svou vděčnost. Ovčák na to hleděl s údivem; připadalo mu to jako zázrak. Cassandra pohladila jehně a rychle odešla.

Stalo se již častěji, že její dětská ručka zmírnila bolesti. Služebnice si vyprávěly, že ji bohové obmyslili zvláštním požehnáním.

Kassandra však měla prostě radost, že může pomáhat. Bylo jí to samozřejmé. Všechno bezmocné milovala téměř vášnivě. Malá zvířata a malé děti byly její radostí.

»Až budu velká, chtěla bych mít dvacet synů a čtyřicet dcer,« přiznala se.

Když se jí zeptali, proč si přeje mít více dcer než synů, prohodila:

»Chlapci jsou strašné břemeno!«

Ostatní se smáli, ale malička se pro to horšila.

»Velcí lidé také nejsou vždy příjemní,« prohlásila a smích zesílil.

Praxedis ji utěšovala:

»Klidně je nech, ať se smějí, Kassandro. Neumějí to lépe. Mně však musíš povědět, proč chceš mít dvacet synů, když se ti zdají být takovým břemenem.«

»Dinia říká, že nesmíme chtít jen to, co je příjemné, ale že se musíme naučit snášet i nepříjemné,« vysvětlovala Cassandra.

»To jsme vůbec nevěděli, že jsme ti tak nepříjemní,« žertoval velký Hektor a vlídně se sklonil k sestřičce.

»Vy jste přece bratři!« zdůraznila Cassandra. »Bratři jsou milí, ale synové jsou špatní.«

DINIA SPÁVALA noc co noc v předpokoji Kassandřiny komnaty. Než si šla lehnout, přistoupila vždy k postýlce maličky a těšila se z jejího klidného spánku. Věrné dívky se často zdálo, jako by kolem postýlky pluly růžové závoje, nebo jako by se dětské ručky vztahovaly po růžích. Když se tam pak zadívala bystřeji, nádherný obraz zmizel.

Jednou večer opět vstoupila do ložnice dítěte, do níž měsíc v úplňku vrhal záplavu stříbrných paprsků. Našla lůžko maličky prázdné. Polštáře a přikrývka byly zpřeházeny, jako kdyby je prudce odhodila.

»Možná, že mě chce poškádlit,« pomyslela si Dinia a začala hledat pod pokrývkami a pak po celém pokoji. Po marném hledání se jí zmocnily starosti. Kde by dítě mohlo být?

Dveře vedoucí na balkón byly pouze přivřeny. Dinia vyšla na balkón

a rozhlížela se kolem. Město zalévalo stříbrné měsíční světlo, v dálce na obzoru se lesklo moře a vlny se blýskaly. Noc byla tichá, ze stájí se neozval ani hlásek.

Ale teď? Co to je? Do uší jí zazněl vzdálený tichý zpěv. To je přece Kassandřin hlas! Dinia bez dlouhého rozmýšlení vběhla zpátky do komnaty a odtud zamířila po schodech dolů a do zahrady.

Také zde bylo hodně jasno; noční motýli poletovali kolem několika keřů vydávajících sladkou vůni. Nějaký pták líbezně zpíval. Do tónů jeho zpěvu se mísily zvuky, které se linuly z lidského hrdla, ale zněly nadpozemsky krásně.

U několika keřů stála Cassandra v lehoučkém oblečení a bosá. Měla zakloněnou hlavu a zpívala, zapomínajíc na sebe sama a své okolí, o závod s ptáčkem, který seděl před ní na kývajícím se větví. Keře prosvětlovaly zvláštní paprsky. Byla to záře, jakou Dinia dosud nespatriila.

Na místě, odkud paprsky vycházely, stála, jak se zdálo, jakási postava. Dinia se dlouho dívala na celou skupinku a nehýbala se. Pak se zvedl větřík a rozevlál Kassandřin tenoučkový oděv. V opatrovnici procitla starost. Potichu přistoupila k dítěti a zavolala na ně. Všechna záře v mžiku pohasla. Proti světlu, které zde před chvílí svítilo, působilo měsíční světlo téměř studeně.

Dítě se pomalu otočilo, oči mělo široce otevřené.

»Proč mne rušíš?« zeptalo se téměř naříkavě.

»Malé děvčátko jako ty má v tuto dobu spát. Je noc a zvedá se vítr.«

»Světlý mne zavolal,« pronesla Cassandra, stále ještě hlasem, který sem zazníval jakoby z velké dálky. »Chtěl nás naučit nové písni.«

»Kdo byl s tebou, Kassandro? Řekla jsi »nás.«

»Ptáček se učil se mnou a už jsme skoro tu krásnou melodii uměli. Pak jsi přišla ty a všechno jsi pokazila.«

»Kdo je ten světlý?« ptala se Dinia neúprosně dál. Při každé odpovědi se duch dítěte vracel víc a více, to mohla dobře pozorovat.

»Světlý je – – nu světlý. Nevím nic jiného. Přichází již dlouho na zahradu a učí mne zpívat. Je krásný, laskavý a dobrý.«

Dítě na okamžik umlklo a pak se s obvyklou bouřlivostí vrhlo Dinii do náručí.

»Jsem velmi unavená, chce se mi spát.«

Opatrovnice opatrně donesla dítě zpátky do paláce. Dříve než je uložila na lůžko, již spalo.

Zato Dinia nemohla usnout. Co se to s dítětem děje? Komu se má svěřit?

Bylo jí jasné, že Hekubě musí zůstat vše utajeno tak dlouho, jak jen to bude možné.

Nazítí ráno Dinia vyhledala krále a vyprávěla mu o noční příhodě. Priamos byl mužem činu, jemuž bylo jakékoliv snění vzdálené. Přesto nikdy nevyslovoval úsudek o takových věcech ukvapeně.

»Zeptám se na to nejvyššího kněze, Dinio. S Kassandrou již o celé záležitosti nemluv. Snad se to už nebude stávat, až bude starší.«

Nejvyšší kněz, starý, důstojný muž, přikládal věci neobyčejně velký význam.

»Dítě je miláčkem bohů,« pravil zaníceně. »Stačí se jen na ně podívat a víme, že v jeho duši sídlí božské. Možná, že je na tuto zemi poslal Olymp, aby přineslo lidem požehnání. A nyní po něm bohové touží a navštěvují je. Myslím, že ta světlá postava není nikdo jiný než Apollón.«

Vtom si Priamos vzpomněl na pastýřovo proroctví při narození této dcery. Také on mluvil o požehnání, které dítě znamená pro Tróju. Priamos již nepovažoval za nepravděpodobné, že se bohové přibližují k jeho dceři. Kéž by jí přinesli štěstí! On sám nechce svému dítěti toto štěstí zmenšovat.

Promluvil s Dinií a kladl jí na srdce, aby na maličkou dávala dvojnásob pozor. Hovořil ale i s některými Kassandřinými sourozenci a požádal je, ať se postarají o to, aby se matce o celé záležitosti nic nedoneslo.

»Ona našemu ptáctví nerozumí,« řekl měkce. »To dítě je darem bohů. Nejsme hodni toho, aby pobývalo mezi námi.«

Sourozenci s ním souhlasili. Hektor vyprávěl, jak si jeho jezdecký kůň vrazil do nohy trn. Nablízku nebyl nikdo, kdo by se odvážil trn vytáhnout.

»Když podržíš Ajaxovi nohu, Hektore, já už trn uchopím a vyjmu,« slíbila tehdy Cassandra a za slovy ihned následoval čin.

»Najde všechno, co se v paláci nebo na zahradě ztratí,« chválila ji Praxedis. »Když se jí řekne, že něco chybí, okamžitě to odběhne hledat. Nikdy se ale nemusí dlouho rozhlížet kolem. Je to, jako by předem věděla, kde lze chybějící věc najít.«

»Včera jsem s ní prožil velmi zvláštní příhodu,« vyprávěl Deifóbos. »Chystal jsem se, že si vyjedu na lov. Na nádvoří jsem potkal Kassandru. Tvářila se zachmuřeně, což v poslední době bývá častěji. Podívala se na mě téměř zděšeně a řekla: ›Deifóbe, dnes si nesmíš vyjet! Tvůj kůň dnes nemá pevný krok. Padne a zlomí si nohu. Když na něm budeš sedět, ocitneš se také v nebezpečí.«

Vysmál jsem se jí,« pokračoval Deifóbos. »Ke své velké škodě! Nedoželi jsme ještě daleko, když můj kůň začal klopýtat. Vzpomněl jsem si na

Kassandřinu výstrahu a chtěl jsem se obrátit a jet domů. Kůň se vzpíral. Proto jsem seskočil, abych ho chytil za ohlávku a donutil ho tak k návratu. V tom okamžiku mu poklesly nohy a padl tak nešťastně, že si zlomil obě přední nohy.«

Sourozenci žasli stejně jako Priamos, který se zeptal:

»A jak se zachovala Cassandra potom, co ses vrátil domů?«

»Jinak, než bychom očekávali od pětiletého dítěte. Přistoupila ke mně a řekla: ›Vidíš, Deifóbe, tak se nám vede, jestliže nedbáme rady bohů. Když ses chtěl vrátit, bylo již pozdě!‹

Kassandřina výtku mi připadala zvláštní. Co může takové malé dítě vědět o radě bohů? Abych ji vyzkoušel, položil jsem jí otázku: ›Na kterém místě jsem se chtěl obrátit?‹

Nato mi je podrobně popsala, právě tak, jako by byla u toho. Celý ohromený jsem se jí zeptal, kdo jí to všechno pověděl. Zdálo se, že ji má otázka probudila z jejího zasnění.

›Tak se nesmíš ptát,‹ pronesla plačtivě, ›to mne bolí!‹ «

Priamos se rozloučil se svými dětmi hluboce zamyšlen. Protože měl mnoho povinností, jimž se musel věnovat, brzy zapomněl na tento rozhovor i na myšlenky, které vyvolal. Ostatní však ještě dlouho hovořili o malé sestře. Každý pověděl něco jiného o její osobitosti, ale nikdo ji nehaněl, naopak, byla jim ještě milejší a dražší.

Již se chtěli rozejít, když vtom Cassandra přiběhla k nim.

»Jak je dobře, že jsem vás tady zastihla,« volala, sotva dechu popadala. »Musíte mi pomoci! Ó prosím! Do ohrady, kam kropenaté slepice vodívají svá kuřátka, vniklo nějaké hrozné zvíře a chtělo je zakousnout. Poštvala jsem na zvíře Astora. Honil je po celé ohradě. Teď leží na zemi a Astor sedí u něho, ale strašně se brání a mohlo by zakousnout i Astora.«

Bratři se ozbrojili holemi a utíkali na pomoc statečnému psu. Byl nejvyšší čas. Cizí zvíře, což byl statný šakal, se právě zbavilo svého protivníka a napadlo ho. Bratři šelmu ubili a sestry pomohly Kassandře uvést ohradu do pořádku. Praxedis si přitom všimla, že Cassandra krvácí na dvou místech na ruce.

»Ani mne to příliš nebolí,« řekla dívenka srdnatě, když se jí sourozenci vyptávali, jak k těmto ranám přišla. »Musela jsem přece pomoci Astorovi a při tom mě to cizí zvíře pokousalo.«

»Ty ses odvážila na šakala holýma rukama, bez hole?« zeptal se Paris a zachvěl se.

»Neměla jsem žádnou,« zněla prostá odpověď.

KASSANDŘE NIKDY nechyběla osobní odvaha, když se jednalo o to, bránit druhé. Jednou – bylo jí asi sedm let – se na procházce zatoulala na cestu za hradem, po níž se chodilo jen málokdy. Náhle zaslechla podivné bolestné vzlyky a jakýsi pleskot. Za několik okamžiků již přidala do kroku a zamířila směrem, odkud se zvuky ozývaly. Vpřed ji nehnala dětská zvědavost.

Dřevěnými vraty vstoupila do odlehlého hospodářského dvora. Naskytl se jí pohled, že jí krev tuhla v žilách. Šklebící se otroci zvířecího vzhledu bičovali polonahé služebnice. Nárek spoutaných přehlušovali hanlivým smíchem a posměšnými řečmi.

S očima blýskajícíma hněvem skočila Cassandra mezi ně, takže poslední úder biče zasáhl její záda. Nedbala však prudké bolesti. Pevnou rukou vytrhla polekanému muži bič z ruky a rozkřikla se na něho, jak se může opovážit vztáhnout ruku na ženy.

Druzí dva otroci ihned odhodili biče a stáli před ní se svěšenými hlavami. Otrok, jehož rána zasáhla Kassandru, si zřejmě myslel, že ho stihne těžký trest, jestliže se mu nepodaří svalit ze sebe vinu. Proto vzdorovitým hlasem prozradil, že jednal na rozkaz Hekuby. Cassandra mu ale nevěřila.

Silou vůle, jakou by nikdo nepředpokládal u dítěte, které většinou se smíchem a zpěvem skotačilo po okolí, poručila otrokům, aby okamžitě rozvázali dívkám pouta a šli po své práci.

Vlastní rukou omývala rány a těšila plačící dívky. Pod měkkými doteky dětských rukou zapomínaly na bolesti. Jen dívku, jíž byla určena rána bičem, kterou Cassandra zachytila svým tělem, nebylo možné utěšit. Roxana, jak se jmenovalo toto štíhlé stvoření s tmavou pleť a velkýma věrnýma očima, se vrhla před Kassandrou na kolena a prosila ji, aby jí odpustila.

Kassandra se vesele zasmála.

»Víš, Roxano, jsem ráda, že jsem tu ránu dostala místo tebe. Beztak jsi dostala víc, než tvé tělo snese.«

A vážněji dodala:

»Je dobře, že teď vím, jak rány bolí.«

Když se postarala o dívky, spěchala k matce. Cestou celý tento zážitek dolehl dvojnásob těžce na její mladou duši. Jaká ohavnost, že se může něco podobného dít, ale trojnásob hanebné je, že se takový surovec vymlouvá na matku. To bylo na maličkou příliš!

S pláčem vešla do matčina pokoje. Matka se před chvílí natáhla na lůžku a při neočekávaném vstupu dcery se pohněvána posadila.

Když se však podívala do zděšené tvářičky své nejmladší, slova výčitky jí odumřela na rtech.

Dítě se bouřlivě vrhlo vedle matky, skrylo obličej v záhybech jejích šatů a zavzlykalo.

»Maminko, oni o tobě mluví ošklivě!« Zaražená Hekuba strnule hleděla na plačící dítě. Nikdy by nevěřila, že by se Kassandry dotklo, kdyby o ní někdo mluvil špatně. Ještě méně mohla pochopit, že ji Cassandra nepovažuje za schopnou nějaké špatnosti.

Bezděčně přitiskla kadeřavou hlavičku k sobě, něžně pohladila cukající ramena a zeptala se jemněji, než bylo kdy její ostrý hlas slyšet:

»Co o mně říkají? Kdo mluví o své kněžně?«

Děvče vyprávělo o příhodě, kterou právě zažilo. Mluvílo o ní s plameným rozhořčením. Žhavě, jako hořící jiskry, dopadalo každé z těchto slov do matčina srdce a rozněcovalo tam city, které dlouho dřímaly: Čistotu! Ženskou důstojnost! Spravedlnost!

Tato slova nebyla dosud pro Hekubu nic jiného než prázdný zvuk. Básníci a blouznivci je snad mohli používat, jinak však vzbuzovala leda úsměv, jako se usmíváme blouznivým nápadům nějakého dítěte. Ale zde, u jejího vlastního dítěte, tato slova ožívala a dostávala význam, stávala se žalobci, neúprosnými soudci.

Matka oběma rukama objala své dítě. Poprvé za sedm let svého života spočívala Cassandra v náručí matky a cítila se s ní zajedno.

Obě naplnil pocit štěstí. Hekuba si v duchu slibovala, že se bude snažit, aby si zasloužila důvěru dítěte, které věří, že jeho matka má lepší povahu. Bude se ovšem muset přiznat, že je skutečně vinna tím, že v prudkém hněvu dala kvůli nepatrnému provinění za trest zbít své služebnice. Ale pak by se od ní Cassandra ještě odvrátila. Jen ať klidně dál věří, že otrok lhal. Jemu to neuškodí a ona bude v očích svého dítěte ospravedlněna. Ani na okamžik ji nenapadlo, že se touto nepravdou snižuje.

»Nechceš se podívat na ta ubohá děvčata, maminko?« zeptala se Cassandra. Vzchopila se už, slzičky jí oschly a nehodlala zde nečinně sedět. Hnalo ji to ke ztrýzněným dívkám.

»Jistěže k nim zajdu, dítě,« ujišťovala Hekuba.

»Půjdu s tebou,« radovala se maličká. »Vezmeme jim ovoce, aby snadněji zapomněly na své bolesti.«

»Ne, dítě, cos mohla učinit, to jsi už učinila. Půjdu sama. Zatím vyhledej Dinii a požádej ji, aby ti dala šaty a vlasy do pořádku.«

Hekuba po odchodu mladého děvčete, jehož prostřednictvím se jí dostalo napomenutí, setrvala ještě v hlubokém zamyšlení. Běda, kdyby Cassandra zjistila, že příčinou této politováníhodné události byla přece jen ona!

Měla by požádat dívky, aby o tom mlčely? Ne, tak dalece se nemůže ponížit. Něco se však musí stát. Stále vzrušeněji přecházela komnatou. Proč jen hněv, kterým se dnes ráno dala unést, má takové následky?

Vtom do pokoje vešla Laodiké. V obličejí jen zářila. Chtěla poprosit matku o zlatou čelenku, kterou nedávno viděla v klenotnici. Otec jí několika slovy odmítl čelenku dát. Teď chtěla zkusit, co by u Hekuby dokázalo lichocení.

Bylo zřetelně vidět, že matka je rozrušená, a to nebylo jejímu záměru příznivé – nebo snad přece? Kdyby uhodla, na co matka myslí, a kdyby se jí podařilo zavést na to obratně řeč, snad by pak něčeho pro sebe dosáhla.

Jednou rukou objala matku a srovnala své kroky s kroky rozrušené ženy.

Lichotivě se zeptala, proč je rozladěná. Hekuba nejprve nechtěla mluvit o tom, co právě zažila, ale pak zvítězil zvyk a svěřila se Laodiké se svými myšlenkami. Dcera nechápala, jak se taková zralá, zkušená žena mohla dát vyvést z míry bláhovými povídkami dítěte.

»Nepřikládej té věci zbytečně velkou cenu,« radila. »Kassandra se sotva bude ptát, když z tvého mlčení získala dojem, že trest byl přehmatem otroků. Kdo by jí měl povědět něco jiného?«

»Sama děvčata. Znáš Kassandru špatně, když si myslíš, že celá záležitost je pro ni vyřízená. Každý den se o ně bude starat. Služebné budou o všeličem povídat a jak snadno pak může vyjít všechno najevo.«

»Prosím tě, proč máš strach z té malé moudrosti?« zeptala se Laodiké posměšně.

Matčin pohled potemněl, takže si dcera řekla, že bude rozumnější, když i ona bude tuto věc považovat za důležitou.

»Je nutné postarat se o to,« řekla, »aby jí dívky sešly s očí. Slyšela jsem, že dnes v noci bude odtud vypraven průvod nepotřebných otroků. Dej rozkaz, aby dotyčné tři otroky a těch šest děvčat zařadili do průvodu.«

»Hm, to je dobrá rada,« prohodila Hekuba zamyšleně, »škoda jen, že tato děvčata nejsou otrokyně.«

»Kdo by se na to ptal?« zasmála se Laodiké, která chtěla stočit řeč na vlastní přání. »Nikdo na tobě nebude žádat, aby ses z toho zodpovídala. Dívky se provinily a zasluhovaly trest. No tak co? Pošli je pryč!«

»Copak nevíš, Laodiké, že takové průvody se už nikdy nevrátí? Nemluvíme o tom, ale jistě jsi slyšela, že práce neschopní, churaví nebo zranění otroci jsou usmrcováni.«

»Vím to,« přikývla Laodiké lhostejně. »Je to snad něco tak hrozného, když se šest děvčat rozloučí se životem o něco dříve, než si myslela?«

Rada Laodiké se zdála být skutečně jediným východiskem, pokud Hekuba nechtěla, aby jí Cassandra začala opovrhovat. Po určitém váhání a dlouhých řečech se kněžna rozhodla, že rady ihned uposlechne. Rychle vydala potřebné rozkazy a pak, když už nebylo možné je odvolat, si oddechla. Ano, byla dceři vděčná za to, že ji vytrhla z jejího neradostného hloubání, a proto jí darovala čelenku, o jejíž existenci předtím nevěděla.

Dala čelenku přinést a obě se jí velmi obdivovaly. Laodiké si ji vtiskla do černých vlasů, které byly na rozdíl od vlasů jejích sester hladké a nehezky splývaly kolem hlavy. Když ji bratři chtěli pošádlit, tvrdili, že její vlasy se podobají černým hadům. Aby to nemusela poslouchat, nosila stále nápadně mnoho šperků.

JESTLIŽE SI Hekuba myslela, že usmrcením dívek a otroků dosáhne klidu, trpce se zklamala. Druhého dne k ní přiběhla Cassandra a prosila ji, aby dala dívky hledat. Sama se chtěla po nich podívat a obvázat jim rány, nemohla je však najít. Zdá se, že nikdo o nich nic neví. Dohlížitelka služebných jí sdělila, že dvě z děvčat večer dostala prudkou horečku. V noci pak všech šest zmizelo.

Hekuba slíbila, že po nich dá pátrat. Důvěru maličké pocítovala velmi příjemně. Chtěla si ji udržet stůj co stůj. Proto musela přemýšlet, jak by se vymluvila. Co má říci? Laodiké jí opět uměla poradit:

»Řekni, že lékař poslal děvčata ven, aby se zotavila a aby se jim rány lépe zahojily.«

Hekuba dala zavolat lékaře a pod pohrůzkou trestu smrti mu přikázala, co má vykládat, kdyby se ho někdo ptal na osud děvčat. Pak promluvila s Kassandrou. Jásot maličké vzbudil v její duši stísněnost.

Uplynulo několik dní, aniž se někdo zmínil o této události. Téměř se zdálo, jako by nyní měla nejmladší dcera zaujmout nejlepší místo v matčině srdci. Hekuba se snažila připoutat dítě k sobě právě tak opravdově, jako je dříve lehkomyslně odstrkovala. Priamos si toho všiml a měl radost, bratři v duchu jásalí. Přišel ale den, který všechno opět zničil.

JEDNOHO ZÁŘIVĚ krásného jitra pobíhala Cassandra s Astorem mezi skalisky. Schovala se a pes ji se štěkáním hledal. Pak se zase zdálo, že zmizel on, a maličká pátrala za kdejakým výčnělkem. Mohutně jásala, když ho při tom objevila. Pokud ho však po delším hledání nenašla, volala ho lichotivě

jménem. Jeho radostný štěkot ho prozradil a oba přátelé společně dováděli dál.

Náhle Astor zavěťřil. Krátce zaštěkal a odběhl. Cassandra se snažila ho následovat, ale v hlubokém písku, do něhož se jí bořily nohy, postupovala vpřed jen zvolna. A najednou zmizel! Dívka již začínala mít starost, a vtom zaslechla jeho hlas. Zнала už toto štěkání, které jí mělo říci, že něco našel. Pravděpodobně vystopoval nějaké zvíře a teď je drží a čeká, až Cassandra přijde.

Statečně se snažila postupovat dál, písek však byl stále hlubší a chůze stále obtížnější. Nakonec přece jen dorazila k cíli. Astor stál před ženskou postavou, která se choulila na zemi, chvěla se strachem a obličej měla skrytý v dlaních.

»Astore, sem!« zvolala Cassandra zvučným hlasem. Pes okamžitě poslechl. Ale i postava přitom zvedla hlavu.

»Kassandro,« zavzlykala dívka jako vysvobozená, »budtež bohům díky! Teď se mi už nemůže nic stát! Pod tvou ochranou jsem v bezpečí.«

»Roxano! Co se ti stalo? Co dělají tvé rány? A proč jsi zde? Máš se přece zotavovat!«

Kassandra vzrušeně chrlila otázky a nedala Roxaně čas, aby odpověděla.

»Chraň mě!«

Úpěnlivá prosba bylo to jediné, co ze sebe dívka, očividně velmi vyděšená a plná úzkosti, neustále vyrážela.

»Budu tě chránit, jen buď klidná,« ujistilo ji dítě bez jakékoli povýšenosti. »Jen mi pověz, před kým tě mám chránit?«

»Před Hekubou, před kněžnou! Nesmí mě spatřit!«

»Proč ne?« vyptávala se Cassandra, která si vůbec neuměla vysvětlit, proč je dívka tak rozrušená.

»Chtěla mě dát usmrtit a já jsem utekla.«

»Ubohá Roxano, blouzníš v horečce,« domlouvalo jí dítě vlídně. »Moje maminka přece nedává nikoho zabíjet.«

»Ale ano, uprostřed noci nás odvedli a připojili k průvodu otroků odváděných na smrt. Cestou se mi podařilo ukrýt se mezi skalisky, a přestože mě horlivě hledali, nenašli mě. Po nějaké době jsem se pokusila dojít blíž k městu, abych poslala rodičům o sobě zprávu. Brzy jsem ale poznala, že je to nemožné. Kdo by sem zabloudil? Už jsem si přála, aby mě raději předtím usmrtili s ostatními, než muset takto pomalu zemřít hladem. Najednou jsem zaslechla psa a měla jsem strach, že mě prozradí dozorcí otroků.«

Při těchto slovech pokryla obličej dítěte smrtelná bledost. Cassandra nemohla pochybovat o tom, že děvče mluví pravdu. Ale pokud je tomu tak, pak – – pak – – matka lhala! Matka, na kterou Cassandra myslela s probouzející se láskou. To by bylo strašné!

I když byla dosud velmi mladá, chápala, že musí mít především jasno. Požádala děvče, aby vyprávělo od začátku, jak se události seběhly. Vyšlo najevo, co matka pečlivě tajila. Takže to byla přece jen ona, kdo dal děvčata strašlivě ztýrat! Všechno, co řekla a učinila, bylo špatné. Nešla vůbec za ztýranými děvčaty, aby jim poskytla pomoc. Poslala je pryč, a určila je tak smrti. Velká důvěra k matce, jež vznikla teprve před nedávnem a Kassandru tolik oblažovala, se zhroutila.

Dítě, které se celé chvělo, se vrhlo do písku a zápasilo, aby opět získalo duševní rovnováhu. Jen aby Roxana nic nezpozorovala! Přiblížil se k ní Astor a olizoval jí tvář i ruce. Zpočátku chtěla zapudit také jeho, ale *on* ji ještě nikdy nepodvedl! Přitáhla ho k sobě a zabořila třesoucí se ručky do jeho huňatého kožichu.

Pomalu se uklidňovala. Nikdo by nevěřil, že tato sedmiletá dívka je schopna se tak ovládat. Konečně vstala, oběma rukama si shrnula kadeře s uplakaného obličejíčku a zeptala se:

»Roxano, budeš se bát, když tě tady chvíli nechám samotnou? Musím nejdříve promluvit s otcem a zeptat se ho, co máme dělat. Ale určitě se ti nic nestane, na to se můžeš spolehnout.«

I když se Roxana hrozila toho, že tady bude muset zůstat sama, přesto plně důvěřovala dítěti, které před několika dny zachytilo vlastním tělem ránu určenou jí. I teď jí pomůže.

Spěšně, ale hluboce zamyšlená si Cassandra znovu razila cestu pískem. Konečně došla na upravenou cestu a utíkala do paláce. Bez meškání zamířila do otcových komnat a zastihla ho o samotě.

Ačkoliv otce velmi milovala a bezmezně mu důvěřovala, bylo jí zatěžko mluvit a obžalovat matku. Její řeč se totiž nutně stala obžalobou, i když se snažila Hekubu šetřit. Priamos mlčky naslouchal vyprávění dítěte, které přitom stále znovu zápasilo o duševní rovnováhu. Uznal, že bičovat děvčata je krutost, ale byl na to zvyklý a nikdy se nad tím hlouběji nezamýšlel. Dohled nad služebnictvem přenechával Hekubě. Bylo mu však jasné, že Cassandra, která je úplně jiná než oni a má zcela určitě spojení s říší bohů, nemůže takové jednání pochopit.

Znal lidi, a proto chápal, že matka mlčela, když se na ni dítě s důvěrou obrátilo. Že ale dala rozkaz k odvedení a usmrcení děvčat i otroků, přesa-

hovalo jeho chápání. To jím, zralým mužem, který zakusil mnoho strastí, otrásl. Jak asi jednání Hekuby zapůsobilo na mysl dítěte?

Malička skončila a důvěřivě k němu vzhledla.

»Co teď uděláme, otče?« zeptala se rozechvělým hláskem. »Nemůžeme přece nechat Roxanu zemřít hladem mezi skalisky!«

»Ne, přivedeme ji sem, dítě!« odpověděl pevně Priamos dobrotivým hlasem. »Sám si s ní promluvím. Podívej se, právě přichází Deifóbos. Půjde s tebou.«

V rychlosti dal synovi nejnutnější pokyny, jak dívku nepozorovaně dopravit do paláce, a oba sourozenci vyrazili.

Priamos neklidně přecházel z komnaty do komnaty. Hekuba mu byla již dávno lhostejná; během let se stále více odvracela od toho, čeho si na ní dříve vážil. Musel se přemáhat, aby k ní teď necítil nenávist. Utrpení a žal dítěte se ho dotkly příliš hluboce. Dobře si všiml, jak se kvůli matce snažilo skrýt svůj zármutek.

Ještě dříve, než dospěl k nějakému rozhodnutí, se sourozenci vrátili a přivedli k němu pobledlé děvče.

Prekvapila ho povahová ušlechtilost Roxany a její způsob řeči, a proto se zeptal na její původ. Dověděl se, že je dcerou trojského šlechtice, který se kvůli své vleklé nemoci nemohl ucházet o službu u dvora. Aby Roxana mohla rodičům pomáhat, přihlásila se na místo služebné. Hekuba se jí nikdy neptala na její rodinu.

Na králův pokyn dívka skromně vyprávěla v rychlosti o událostech posledních dnů. Když se zmínila o Kassandřině pomoci a o jejím zranění, o němž otec nic nevěděl, získala její slova tak na přesvědčivosti a její oči se tak rozzářily, že Priamos přišel na možnost, jak jí pomoci.

»Dinia bude brzy potřebovat pomocníci,« řekl vlídně. »Chtěla bys pod jejím vedením sloužit Kassandře a doprovázet ji na jejich procházkách, jakmile se opět uzdravíš?«

»Ó pane, jak ráda!« zvolala upřímně potěšená a vděčná Roxana.

»Zařídím proto, co je třeba. Pošli ke mně Dinii, ptáčku,« pravil otec a láskyplně pohladil kadeřavou hlavičku dítěte. »Zahojily se už tvoje podlitiny?« zeptal se starostlivě.

»Byla to jen jedna, tatínku. Brzy bude zahojená.«

S DINIÍ SE PAK Priamos domlouval, jak zařídit, aby Roxanina přítomnost kněžnu znovu nerozhněvala.

»Jsem rád, že Kassandře bude nablízku někdo, kdo je jí plně oddán,« vyslovil se, »nechtěl bych však, aby jí Roxanina přítomnost škodila.«

»Nemyslím, že se kněžna stará o to, které služebné patří jí samé nebo dcerám. Spíše se obávám kněžnina vzteku, až pozná, že se od ní Kassandra zase odvrací. A při otevřenosti a pravdivosti tohoto dítěte nelze očekávat nic jiného.«

»Mám s Hekubou promluvit?« zeptal se Priamos, který nikdy nehleděl na Dinii jako na služebnou, ale jako na důvěrnici.

»Myslím, že by to bylo správné,« uvažovala Dinia.

»Promluvím s ní zítra,« souhlasil kníže. »Dnes jsem už ztratil mnoho drahocenného času. Moji lidé na mě čekají.«

Ale ani následujícího dne si nenašel čas promluvit s manželkou. A mezitím šly události svou cestou.

Jeden den se mohla Cassandra matce vyhnout, aniž by to bylo nějak nápadné. Roxana ležela v odlehlém pokoji a Dinia ji starostlivě ošetřovala. O její přítomnosti Hekuba dosud neměla ani tušení. Když se však dítě neukázalo ani druhý den, prohánělo se jako dříve s Astorem mezi skalisky a nedbalo na to, kdy má přijít ke společnému jídlu, matka se zarazila. Na její otázku odpověděla Dinia vyhýbavě. Hekuba dala dceru zavolat.

Do matčiny komnaty vstoupila Cassandra klidně, velmi způsobně a zůstala stát blízko dveří. Nevrhla se jako dříve matce prudce do náručí.

»Jsi snad nemocná?« zeptala se Hekuba starostlivě. »Jsi velmibledá.«

Kassandra zavrtěla hlavičkou. »Co je ti? Proč nepřicházíš jako jiné dny ke mně bez toho, že bych tě musela volat?«

Malička chtěla odpovědět, ale nedostávalo se jí slov.

»Kassandro, ty už nemáš svou maminku ráda?« lichotila se Hekuba, která si neuměla vysvětlit změnu v jejím chování.

»Ne, maminko!« uklouzlo tiše, ale zřetelně Kassandře.

»Řekla ji >ne? Slyšela jsem dobře, Kassandro? Co jsem ti udělala, že mi takto odpovídáš?«

Dítě opět usilovně hledalo slova, mělo hrdlo jako sevřené.

»Mluv!«

Ostře a břitce zazněl tento povel.

»Maminko, ty jsi lhala!«

Tentokrát byla odpověď hlasitá a srozumitelná. Hekuba poděšeně hleděla na své dítě, které před ní stálo jako soudce.

Aniž se zeptala, jak dospělo k tomuto úsudku, zakřičela v bezmezném vzteku:

»Ven! Neopovaž se ještě někdy překročit práh mé komnaty!«

Pomalů, tak jak přišla, opustila Cassandra vážně a tiše místnost. Trvalo dlouho, než se jí vrátila její veselost.

Hekuba, která se zatím uklidnila, bezvýsledně přemýšlela, o které z jejích nesčetných lží se asi Cassandra dověděla. Nepovažovala lhaní za nic špatného, věděla však, že toto dítě je ztělesněná pravda, a dávala si pozor od doby, kdy jí Cassandra začala důvěřovat.

Všem úvahám učinila konec Laodiké. Oznámila jí, že jedna ze služebných unikla smrti a že ji kdosi zahlédl zde v paláci ve společnosti Kassandry. Takže její vlastní dítě jí pohrdá kvůli nějaké služebné! To je neslýchané. Z Hekubiny duše zmizely záchvěvy lítosti. Na její místo nastoupily hněv a rozhořčení.

Když si Priamos za čtyři dny vzpomněl na svůj slib a navštívil Hekubu, zjistil, že zde již není o čem mluvit. Hekuba ošklivými slovy haněla dítě, které se ji, matku, opovážilo odsuzovat.

Vážně a důstojně se Kassandry zastal. Nedal na vztek ani na slzy. Neúprosně odsoudil Hekubino jednání a žádal od ní, aby Roxaně neztěžovala život.

»Je Kassandře oddána a zůstane u ní. Sotva kdy ti zkříží cestu, tím méně než ty jí, když jsi dítěti zakázala přístup do svých komnat, jak jsi mi řekla.

Hekubo, jednou ještě budeš litovat, že jsi právě s tímto dítětem jednala tak špatně a bez porozumění! Pamatuj na má slova: Ze všech mých dětí je Cassandra nejlepší! Ona je darem bohů a požehnáním pro Tróju. Vzpomínáš si ještě, co řekl pastýř? »Jestliže nepoznáte toto světlo, budete zasvěceni smrti.« Cassandra je Světlem, které bylo sesláno nám všem ke spáse. Cožpak důkazem toho není, že nenávidí lež? Světlo nesnáší temno. Ty jsi ztělesněním temna, ona je Světlo!«

Priamos umklkl a škubal závěsníkem meče, aby se zbavil rozčilení.

Hekuba ostře odsekla:

»Špatně jsi posloužil svému mazlíčkovi, Priame. Od této chvíle se budu chovat, jako by se Cassandra nikdy nenarodila. Zato ty si dej pozor, abys mě nedráždil. Mohlo by to být nebezpečnější, než by ti bylo milé.«

Priamos beze slova opustil komnatu a bez přímého vyzvání do ní již nikdy nevstoupil. Vyhledal Kassandru. Pohled na její bledou, tichou tvář se mu zaryl do srdce. Dlouho seděl u dcery a jeden ani druhý nepromluvil jediné slovo. Priamos byl mužem činu, dokázal vykonat nesnadné věci, ale chyběl mu dar výmluvnosti. Jak rád by utěšil své trpící dítě, nevěděl však, co má říci.

Když začalo být mlčení tísnivé, přerušila je Cassandra slovy:

»Otče, každá matka by přece měla být tím nejčistším, co je na zemi! Proč je naše maminka jiná?«

Priamos hledal slova, dostatečně prostá, aby jim dítě porozumělo. Pak však zanechal hledání a mluvil tak, jak mu to vniklo jeho cítění:

»Dítě, tvá matka je jiná než ty a také jiná než já. Nemůžeme od ní očekávat to, co musíme žádat od sebe. Znáš ten malý ovocný strom vzadu na nádvoří?«

Kassandra přikývla.

»Myslíš ten, který má tak tvrdé a trpké ovoce, že je nikdo nemůže jíst?«

»Ano, dítě, myslím právě ten. Je to ovocný strom, ale jiný než ostatní. Nemůžeme chtít, aby dával šťavnaté, chutné ovoce.«

Dítě náhle pochopilo a usmálo se.

»Maminčino ovoce je ale velmi nepříjemné. Bylo by lepší, kdyby nedávala vůbec žádné. Alespoň bychom nemuseli čekat, že u ní najdeme přece jen něco krásného.«

Poslední slova zněla smutně, úsměv již zase zmizel.

»Vyčítáš to tomu malému stromu, Kassandro, když na něm stále znovu hledáš dobré ovoce?«

Dítě dlouho uvažovalo. Otec se díval do tvářičky, na které se zrcadlily střídající se myšlenky. Čelo bylo čisté a jasné. Za tímto čelem nebylo místo na něco nečistého, mladá duše nemohla rozumět ničemu, co nebylo čisté.

Konečně se zdálo, že Cassandra při svém přemítání dospěla k závěru.

»Rozumím ti, tatínku. Maminka je z jiné země než my. Proto může dávat ovoce také jen jiné. Musíme ji brát takovou, jaká je, a četná zklamání nás nesmí zbavit odvahy. Ale, tatínku, zato my musíme nést o to lepší ovoce, jinak by náš život byl nesnesitelný.«

»Ano, ptáčku, porozuměla jsi mi. Musíme být dobří i za maminku. A musíš být zase veselá a zpívat, z lásky k tatínkovi,« skončil láskyplně a vstal.

Kassandra přikývla a pokusila se o úsměv. Byl však ještě hodně bolestný.

Priamos dlouho uvažoval o obou rozhovorech. Jaký byl mezi nimi rozdíl! Rozhodl moudře, když nechal Roxanu v paláci? Možná, že její přítomnost znamená pro Kassandru větší nebezpečí, než dnes tuší.

Rozhodnutí o této otázce ale nebylo ponecháno jeho vůli. Dinia mu oznámila, že Roxana, přestože ji ošetřovaly co nejlépe, podlehla svým ranám a onemocnění, způsobenému prochlazením a strádáním během útěku.

Kníže si téměř ulehčeně oddechl. Litoval ušlechtilou dívku i své dítě, které by rád viděl v její společnosti. Pro mír v jeho domě to tak však bylo lepší.

VZRUŠENÍ Z POSLEDNÍCH událostí zvolna opadávalo. Priamos si kvůli starostem o blaho svého lidu, které na něho doléhaly, zapomínal všimnat nepatrných znamení. Neuměl číst v duších svých nejbližších. Hekuba se již dávno znovu věnovala svým zálibám. Byla vzornou paní domu. Dělalो jí radost zvětšovat zásoby, hromadit užitečné a krásné věci. Její služebnice byly zvyklé na její náladovou povahu, neměly ji rády, ale poslouchaly ji.

Synové prokazovali matce povinnou úctu a vykonali každou službu, kterou od nich žádala. Nejmladší sestru zahrnovali láskou a sloužili jí. Praxedis a Dinia vychovávaly a vyučovaly Kassandru, které nyní šlo na osmý rok. Byla velmi líbezná a její veselost opět naplňovala palác, přestože již nebyla tak bezstarostná jako kdysi. Do matčiny komnaty už nikdy nevstoupila. Jestliže se někdy potkala s Hekubou, snažila se být zvláště způsobná a zdvořilá. Hekuba ji přehlížela.

S VELKOU OKÁZALOSTÍ slavili sňatek Laodiké s knížetem sousední říše. Kassandre připadal manžel její sestry hrubý a barbarský a měla z něho hrůzu. Nechápala Laodiké, která považovala za velké štěstí, že se provdala za tak mocného a bohatého knížete. Na Kassandřinu otázku odpověděla Praxedis vyhybavě:

»Tomu my obě nerozumíme, Kassandro. Ani jedna z nás nepoznala muže, který by se nám líbil jako manžel.«

»Já se nikdy nevzdám,« tvrdilo děvče důrazně.

»Knížecí dcera se musí provdat,« povzddechla si Praxedis. Nesčetněkrát slyšela tato slova od matky, když se znovu a znovu zdráhala následovat manžela, jehož jí určili, do jeho vzdálené říše.

»Jestliže zůstanu raději u otce, Praxi, kdo mi v tom zabrání?« zeptala se lichotně Cassandra, jež přitom oslovila sestru mazlivým dětským jménem.

»Tvé vlastní srdce ti ukáže, kdy bude čas,« poučovala ji Praxedis.

Kassandra mlčela. Napadlo ji, že sourozenci nedávno mluvili o tom, že Praxedis miluje jednoho z otcových vojevůdců. Cožpak musíme milovat, abychom vstoupili do manželství?

»V každém případě mám ještě dost času,« řekla bezstarostně. Aby ji Praxedis přivedla na jiné myšlenky, zažertovala:

»Kdo to chtěl mít dvacet synů a čtyřicet dcer, sestřičko?«

»Tenkrát jsem byla ještě moc malá a hloupá, když jsem si to přála. Nechci mít raději žádné. Nechtěla bych být taková, jako je maminka.«

»Dítě, tomu ty nerozumíš. Žena může zůstat právě taková, jaká byla jako děvče.«

Tím sestra skončila rozhovor.

KDYŽ LAODIKÉ se svým manželem opustila Tróju, v paláci zavládla větší harmonie. Kreusa, jediná ze sourozenců, která se vědomě stavěla proti nim, aby si získala matčinu náklonnost, bez podpory Laodiké mnoho nepořídila. Laodiké byla vždy hnací silou, zvláště když se jednalo o to, Kassandře nějakým způsobem uškodit.

Nebylo vyhnutí, aby Cassandra znovu častěji nevidala matku. Při domácích pracích, do kterých ji Dinia zaučovala, to bylo zcela samozřejmé.

Některé dny měla na starosti bílení prádla. Služebné sice přinesly potřebnou vodu a rozestavily konve a džbány v přiměřené vzdálenosti od sebe, pak však odešly a nechaly pravidelně polévat prádlo mladou dívku.

Dělala to ráda. Působilo jí radost sledovat, jak sluneční paprsky vytahují z látek zbarvení, až konečně ležely na trávniku oslnivě bílé.

Když Cassandra polila všechno prádlo, položila se pod stinný košatý strom a obírala se svými myšlenkami, zatímco Astor hlídal a staral se o to, aby se vzácným pokladům nic nestalo.

Nejméně dvakrát denně se na velkém bělidle objevila Hekuba, aby se podívala, zda se nic nezanedbalo. Nikdy neměla příčinu k výtkám, když na bělidle dozírala její nejmladší dcera. Ale ani slovo pochvaly jí nepřešlo přes rty, přestože jí neušlo, že prádlo není nikdy tak stejnoměrně bílé jako tehdy, když je svěří do péče Kassandře.

Služebné, které navečer skládaly těžké kusy prádla a odnášely je i s nádobami na vodu domů, také poznaly, že Cassandra je při bílení neobyčejně zručná. S oblibou jí dávaly žluté a nepěkné kusy, ba i takové, které se už jiné ženy marně snažily vybělit. Mohlo se s jistotou počítat, že neúnavně pili mladé dívky – mohlo jí být tehdy asi devět let – se podaří všechno zbarvení z prádla odstranit.

Jednou večer Dinia dohlížela spolu s Praxedis na služebné skládající vybělené prádlo a poté, co Cassandra odběhla na zahradu, řekla:

»Nemohu si pomoci, ale vždycky, když se zadívám na tyto kusy prádla, musím je v duchu přirovnat k našim srdcím. Kam zasvítl slunce, zjasní se

a zesvětla jí, a my se snažíme odložit své chyby. Cassandra je sluneční parprsek, který nám nevědomky ukazuje všechno, co je na nás i na jiných lidech temného.»

Praxedis s ní souhlasila, připojila však:

»Proto, že je Cassandra taková, bych si přála, aby ji ostatní cenili víc než jiné dívky jejího věku. Právě pro tu její otevřenost, pro její jasný pohled, kterým okamžitě postřehne vše, co je nesprávné, ji budou lidé nenávidět. Tak jako působí na matku a na Kreusu jako stálá výčitka, bude tomu i u jiných. Je mi toho dítěte líto.« –

Zvláště ráda pomáhala Cassandra na zahradě. Zde se uplatnila její velká láska ke všemu něžnému, slabému a tomu, co potřebuje pomoc. Neúnavně procházela mezi mladými rostlinami a za vedení Dinie přivázala na jednom místě šlahoun, na jiném podepřela stromeček nebo přesadila rostliny, rostoucí příliš hustě vedle sebe. Častokrát ji bylo slyšet, jak si při práci propěvuje. Když se jí Praxedis zeptala, proč není její hlas nikdy slyšet na bělidle, odpověděla:

»Květiny a zpívání patří k sobě, to se nedá oddělit. Na stinné zahradě zpívají i ptáci, pomáháme si navzájem. Ale ve slunečním žáru na bělidle ztichne i ten ptáček.«

K paláci patřila také rozlehlá zahrada, kde se pěstovaly jen léčivé rostliny. Některé bylo nutno pečlivě sbírat časné zrno za východu slunce, jiné zase navečer. Sběr měly na starosti Praxedis a Cassandra vždy spolu s Dinii; málokdy jim pomáhala některá ze služebnic. Smět zde pomáhat bylo vyznamenáním. Pak se byliny sušily nebo lisovaly. Také tomu se musela Cassandra naučit, ale nedělala to ráda.

»Mně je rostlin líto, když tady leží tak bez života a zvadlé,« přiznala.

JEDNA ZE STARŠÍCH sester, Arisbé, přijela na návštěvu. Její manžel, vládce oblasti kolem Helespontu, která byla přičleněna k Priamově říši, se musel vydat na válečné tažení. Obával se, že se z něho asi nevrátí tak brzy, a proto navrhl Arisbé, která byla bezdětná, ať se na několik měsíců vypraví do Tróje, aby jí doba, kdy budou odloučení, nepřipadala příliš dlouhá.

Provádala se ještě předtím, než se Cassandra narodila, a byla překvapená, když se v Tróji setkala se svou mladší sestřičkou. Ta se k ní zpočátku chovala zdrženlivě, brzy však zjistila, že Arisbé se v mnohém podobá otci. V jejím vystupování bylo cosi knížecího a působila mnohem důstojnějším dojmem než její nevlastní matka Hekuba.

Dovedla bystře pozorovat a její znalost lidí ji zřídka kdy zklamala. Priamos měl radost z podnětných rozhovorů, které s ní mohl vést. Bylo vidět, že bezdětná Arisbé je důvěrníci a rádkyní svého manžela. Uměla naslouchat a utvořila si pak rychle úsudek, který byl většinou správný.

ARISBÉ POBÝVALA v Tróji již několik měsíců.

Jednou večer, když seděla ve společnosti Priama a Hekuby, se zmínila o Kassandře.

»Jak je možné, že na toto podivuhodné dítě, které bohové tak viditelně zahrnují svou milostí, tak málo dbáte?« zeptala se udiveně. »S bolestí sleduji, že musí vykonávat práce, které nejsou pro budoucí kněžnu vhodné.«

Hekuba ji přerušila.

»Nikomu neuškodí, když se zamlada naučí vykonávat práce, na které má později dohlížet,« řekla ostřeji, než měla v úmyslu.

»To je správné,« připustila Arisbé. »Moje matka to dělala se mnou a se sestrami také tak, ale zdá se mi, jako by se už Cassandra v mnoha těchto pracích vyznala až příliš dobře. A přesto musí stále ještě pracovat ve slunečním žáru na bělidle. Dokonce jsem ji nedávno našla na místě pro praní prádla, kde si své malé prsty rozedřela na těžkých kusech prádla do krve.«

Priamos udiven vzhlédl.

»Prosil jsem tě přece, Hekubo,« pravil vyčítavě, »abys dítěti neukládala práce tohoto druhu. Starý velekněz Théseiros, jehož radám jsem plně důvěřoval, mi krátce před smrtí řekl, že musím dbát na to, aby Cassandra nevykonávala práce služek. Tehdy jsem neoceníl správně smysl jeho slov, protože jsem si neuměl představit, jak by bylo možné, aby Cassandra někdy dělala něco podobného.«

»Když se učí prát prádlo, nedělám tím z ní ještě služku,« rozhorlila se Hekuba. »Nikoho, kdo sám děti nemá, by nemělo napadnout mluvit do výchovy dětí.«

S těmito příkrými slovy rozhněvaná žena vstala a odešla do svého pokoje.

Arisbé za ní zamyšleně hleděla.

»Otče, až zanedlouho pojedu domů, dej mi Kassandru s sebou. Budu ji chránit a učit. Probudit a rozvinout její převzácné schopnosti bude mou nejpřednější starostí.«

Polekaný otec se zeptal:

»Arisbé, ty myslíš na návrat domů, sotva jsi přijela?«

Dcera se na něho s úsměvem podívala.

»Jsem v Tróji už deset měsíců. Dnes jsem dostala zprávu, že můj manžel zvítězil a odrazil nepřítele od našich hranic. Zanedlouho se vrátí a k jeho uvítání bych byla ráda doma.«

»Pak tě ovšem nemohu žádat, abys zůstala, i když mi bude, jako bys s sebou odnesla kus mého mládí. Arisbé, tebou se ke mně vrátila moje milovaná žena, mladičká krasavice, která mně v mých nejlepších mužných letech byla důvěrníci a družkou. A teď mi ještě chceš vzít i můj sluneční paprsek, ptáček! Mé srdce lpí na tomto dítěti.«

»Pokud bych ti tím něco vzala, nebudu naléhat. Otče, uvědom si, jak neradostně zde ubíhá Kassandřino dětství. Postrádá všechno, co může přispívat k dívčině štěstí, především mateřskou lásku. Ještě nikdy jsem neviděla nějakou matku tak lhostejnou, ba skoro bych řekla tak nepřátelskou vůči dceři. A Cassandra není dítě jako každé jiné. Cožpak jste vůbec nezpozorovali, že má neobyčejně velký dar prorokovat?«

Priamos rozvážně pokýval hlavou.

»Leckdo sice vypráví o předpovědích, které se přesně vyplnily, ale nerad bych tomu přikládal nějaký význam. Může to být náhoda.«

»Ne, otče, to je víc než pouhá náhoda,« zvolala Arisbé se zanícením. »Vzkaz, který jsem dnes dostala, mi maličká přesně, slovo za slovem, sdělila už před dvěma měsíci. Stály jsme tehdy na balkóně a dívaly se na úplněk. Uprostřed rozhovoru Cassandra vzdychla a pravila: ›Již tě nebudeme mít dlouho mezi sebou, Arisbé! Až se měsíc podruhé zakulatí, bude tvůj muž vítězem a pošle ti vzkaz, že ho máš očekávat ve vašem paláci.« Nepřikládala jsem jejím slovům význam, ale Praxedis mi pošeptala: ›Dobře si to zapamatuj, Arisbé! Co Cassandra řekne, to se splní.« A vidíš, otče, splnilo se to.

Má také dar uzdravovat, který hraničí téměř se zázračností. Pozorovala jsem ji při tom. Ona sama to bere jako něco samozřejmého a ani trochu si na tom nezakládá. Ale co jiného je to než zázrak, jestliže dotykem ruky zahojí zraněný prst, když ochrnuté končetině vrátí opět schopnost pohybu, dýchnutím zastaví krev nebo vložением ruky zmírní bolesti?

Copak jste si nevšimli, že kromě nadání ke zpěvu, kterým uchvacuje srdce posluchačů, umí také básnit? Všechno, co zpívá, vyvěrá z nevyčerpatelného zřídla jejího nitra. Melodie a slova se doplňují. Člověk by jí chtěl naslouchat stále.

A vy připustíte, aby zde toto dítě bohů žilo tak, jako by bylo dítětem nějakého sluhy! Otče, nechápu tě, že to strpíš!«

Arisbé se při řeči celá rozohnila a řekla víc, než měla v úmyslu. Nechtěla otci nic vyčítat, a přesto její slova vyzněla jako výmluvná obžaloba. Priamos však cítil jenom to, že je upřímně nakloněna jeho miláčkovi, a těšilo ho to.

»Kéž bys byla stále zde, Arisbé. Bez váhání bych ti Kassandru svěřil, ale nemohu se od ní odloučit a ani ona nebude chtít odejít,« připojil. Jeho slova však nezněla příliš přesvědčivě.

»Ráno se jí zeptáme, otče. Pokud zůstane tady, musíš se postarat o to, aby byla obklopena láskou a porozuměním. Ledový chlad její matky musí na dívku v tomto věku působit neblaze!«

Druhého dne se Priamos zeptal své nejmladší, která mu přinesla do komnaty květiny a urovnávala je ve vázách:

»Ptáčku, neměla bys chuť odejít s Arisbé do jejího domova a zůstat u ní několik let?«

Kassandra sebou trhla jako při neočekávané radosti. Toto hnutí ale rychle pominulo.

»Ne, tatínku, zůstanu u tebe! Můj osud je spjat s Trójou a musí se naplnit zde.«

Kassandra pronesla tato slova svými dětskými ústy úplně klidně a opět se věnovala květinám.

O jejím odchodu se pak již nemluvalo. Také Arisbé se nevrátila ke svým napomenutím. Pozorovala, že otec má na svou druhou manželku malý vliv.

ARISBÉ SE VYDALA na cestu domů. Sám Priamos ji doprovázel na loď, která ji měla dopravit do jejího domova. Vál příznivý vítr, takže byla naděje, že plavba proběhne dobře. Shledají se ještě někdy? Kassandra na tuto otcovu otázku zavrtěla smutně hlavičkou.

»Ne, nikdo z nás již tuto skvělou ženu neuvidí.«

»Proč o Arisbé říkáš, že je skvělá?« zeptala se Kreusa, která byla přítomna rozloučení s ní.

»Cožpak není skvělá tím, že má ryzí srdce a že je celou svou bytostí opravdová?« odpověděla Kassandra otázkou.

»Není hezká,« vyslovila starší sestra trochu pohrdavě svůj názor. »My, kteří máme za matku Hekubu, jsme hezčí než ostatní děti.«

»Co je nám to platné, jestliže nejsme také tak dobří jako oni,« řekla Kassandra vážně. »Ani jeden z nás se nemůže měřit s otcovými dětmi z jeho prvního manželství. Ti všichni jsou dobří a čistí.«

»A co ty, ptáčku?« zeptal se otec. »Ty nejsi jasná a světlá?«

»Chtěla bych taková být,« prohodila Cassandra snivě, »abych byla hodna svého manžela.«

Přestože to vyslovila zjevně vážně, přítomní lidé se rozesmáli. Bylo příliš žertovné slyšet dítě mluvit o svém manželovi jako o něčem zcela samozřejmém.

»Kdysi ses přece vyjádřila, že nemáš v úmyslu se provdat,« škádlila ji Praxedis. »Poznala jsi snad mezitím někoho, kdo je hoden tvé lásky?«

Po Kassandřině obličeji se mihl lehký stín. Zavřela oči a stiskla rty.

»Nechte ji,« poručil otec. »Nesmíte ji škádlit, neví, co řekla.«

Kassandřina láska k pravdě nepřipustila, aby ji otec takto omlouval. I když pro ni bylo těžké mluvit o něčem, co opatrovala v nejskrytějším koutku srdce, nechtěla si mlčení vykoupit nepravdou. Zhluboka vzdychla a pravila:

»Vím, co jsem řekla, a to také platí. Můj manžel je nade vše povznesený, světlý a čistý. Nikdy ho nemohu být hodna.«

Otcova přítomnost sourozencům zabránila, aby se vyptávali dál. Později na tato slova maličké zapoměli. Jedině Praxedis je opatrovala ve svém věrném srdci a přála si, aby sestra spěla vstříc světlému osudu. Priamos se domníval, že se k jeho dítěti přiblížil některý z bohů. Považoval to za možné.

PO ODJEZDU ARISBÉ cítili všichni prázdnotu a opuštěnost. Hektor a Paris se vydali na daleké cesty, »poohlédnout se po nevěstě«, povídalo se mezi lidmi. Deifóbos byl čím dál víc otcovým důvěrníkem a zástupcem, zatímco Polydóros kráčel vlastními cestami, o nichž mnoho nemluvil a které jeho otci působily mnoho starostí.

Jednou se o tom doslechla Cassandra. Soucit s otcem a rozhořčení nad milovaným bratrem v ní sváděly boj. Věděla, že je příliš mladá, než aby mohla mluvit o těchto věcech, o kterých se jen náhodně doslechla. Když ale jednou zrána zalévala na zahradě květiny, zahlédla Polydóra, který se teprve vracel z večerní vycházky, jak se snaží nepozorovaně vplížit do paláce. Zavolala na něho:

»Velký bratře, nestydíš se dávat své malé sestře takový špatný příklad?« vyhrklo z ní trochu šibalsky a trochu pohněvaně. Tento tón zapůsobil na Polydóra mnohem citelněji, než by toho kdy dosáhla sebedelší otcova domluva.

»Samozřejmě že se stydím, maličká,« přiznal rozpačitě. »Proto jdu zadem, jinak bych sem mohl veřejně vejít vysokou branou.«

»Nedělej to už, Polydóre!« žadonilo dítě a upíralo na bratra velké, prosící oči.

Náhle se výraz Kassandřina obličeje změnil. Bratr s úžasem pozoroval, že jeho malá sestra teď vypadá úplně jako dospělá. Tahy obličeje a oči měla jako věštkyně. Aniž si patrně uvědomovala, co říká, pravila:

»Je nutno, abychom se všichni uchovali tak čistí a bohům milí, jak je to jen možné. Nad Trójou se stahuje těžký osud. Zavíní jej jeden z Priamových synů. Ať jím nejsi ty, Polydóre!«

Bratr se neodvažoval přerušit Kassandru otázkou. Stál před ní jako přimrazen a čekal, co řekne dál. A ona začala znovu:

»Zhouba se valí blíž a blíž. Uprostřed radostného opojení udeří blesk. Ach, tolik se bojím!«

S bolestným výkřikem klesla mladá věštkyně v mdlobách bratrovi k nohám. Zanesl ji do její komnaty a nařídil Dinii, aby o ni pečovala. O celé události se však nezmínil a s nikým o ní nemluvil. Styděl se, že sám zavinil příčinu k věštbě. Cassandra druhého dne, jak se zdálo, na všechno zapomněla. Tak tomu většinou bylo, když něco zvěstovala.

Tato příhoda ale přece jen nezůstala bez následků. Polydóros, zděšením rozechvěný až do hloubi duše, si vážně předsevzal, že změni způsob svého života. Otec měl radost a svěřoval svému nejmladšímu synovi různá poselství, která ho vedla do cizích zemí a při nichž se mu dostávalo poct.

PAK NASTAL DEN, kdy se Kreusa rozhodla následovat Aenea, který se o ni ucházel. Manžel byl sice značně starší než ona, byl však jediný, kdo přicházel v úvahu, a neprovdaná nechtěla zůstat.

Téměř současně si Hektor přivedl roztomilou Andromaché, dceru thébského krále Étia, takže místo odcházející dcery zaujala ihned jiná žena. Tato změna byla pro Kassandru velmi důležitá. Andromaché byla podmaněna půvabem maličké, žasla nad jejími schopnostmi a uměla je také správně ocenit.

Svou vlídností a přívětivostí si získala srdce Hekuby, a tím se jí pomalu, ale jistě podařilo dosáhnout toho, že kněžna si své nejmladší dcery hleděla víc než dosud. Kdykoliv se začaly projevovat neshody nebo nedorozumění, snažila se je Andromaché urovnat.

Kassandra k ní přilnula s vřelou náklonností. Třetí ve svazku byla Pra-

xedis, jejíž láska k lékaři Hyppomarchovi jí způsobila těžký žal. Priamos nechtěl ani slyšet o sňatku své krásné dcery s člověkem, který se narodil jako nesvobodný. Vypověděl Hyppomarcha ze země. Loď, jež měla lékaře dopravit do jeho řecké vlasti, se dostala do bouře, převrhla se a mnoho cestujících utonulo, mezi nimi i on.

Od té doby byla Praxedis jako vyměněná. Stále více propadala trudnomyslnosti. Chřadla jako utržený květ a záhy klesla do hrobu.

KRUH SOUROZENCŮ se stále zmenšoval. Pokud se Hekuba nechtěla postavit mimo vlastní rodinu, musela začít Kassandru uznávat. Čistá mysl a dobrosrdečnost nejmladší dcery jí všechno usnadňovala.

Kassandra vycházela matce vstříc tím, že se k ní chovala uctivě a poslouchala ji, a časem byla v domě téměř nepostradatelná. Dohlížela místo Dinie na služebnice a laskavým slovem nebo veselým žertem uměla přimět k poslušnosti i vzpurné povahy. Dinia pomáhala Andromaché, která se chystala k uvítání budoucího trojského krále. Hektora i ji ani na okamžik nenapadlo, že by očekávané dítě mohla být holčička. Zeptali se na to Kassandry a Hektorova sestra místo odpovědi řekla:

»Pojmenujte hošíka Astyanax.«

Oba teď měli jistotu, že se mohou těšit na dědice.

Jedné bouřlivé noci dala Andromaché, kterou ošetřovala Dinia, život malému Astyanaxovi. Těžce se roznemohla a věrná ošetřovatelka se od ní nemohla vzdálit ani na okamžik. Péči o malého synovce převzala Kassandra, které nebylo ještě ani jedenáct let. Když držela robátka v náručí, naplňovalo ji – přestože měla starost o Andromaché – nepopsatelné štěstí a jen nerada je později předala uzdravené matce.

Náhradou za to se její starostlivé lásky dožadoval jiný synovec. Byl to Askanius, syn Kreusy a Aenea, jemuž doma nesvědčilo. Jeho matka na něho měla málo času; příliš ji zaměstnávalo, když se strojila, ověšovala tretkami a účastnila se družných zábav a vyjížděk. Askania proto poslali k dědečkovi a babičce. Kassandra se o něho starala, takže rozkvetl a zesílil.

»Už je to tak,« pronesla Andromaché obdivně, »ve tvých požehnaných rukou roste a vzkvétá všechno, ať je to květina, zvíře nebo malé robě.«

Kassandra se smála:

»Tak jsem přece na něco platná.«

Z lásky k malým synovcům začala šít. Ze všech ženských prací jí šlo šítí nejméně.

»Musí se u něho sedět tak tiše a dělat jeden steh jako druhý. Kdyby se mohlo šít podle libosti, určitě bych šila ráda, sama ovšem nevím, jaké výrobky by pak odívaly naše těla.«

Musela se smát svému nápadu.

ČÁST TROJSKÉ posádky vytáhla již před delším časem do pole, aby přinutila sousední národ stáhnout se opět na své území. Oddíly se vrátily vítězně domů, přivedly však s sebou mnoho raněných a nemocných.

Divocí nepřátelé stříleli otrávenými šípy, které sice při lehčím poranění neměly smrtelné účinky, ale do těla vnikl jed, takže se rány nehojily a ranění trpěli vleklými nemocemi.

Lékaři si nevěděli rady. Litovali smrti Hyppomarcha, který se vyznal v jedech. Dali vyklidit prostorné sály, aby bylo kam umístit nemocné a neduživé. Leželi v nich za sténání a nářků a proklínali osud, který je odsoudil k takovému strastiplnému životu, místo aby jim dopřál rychlou a slavnou smrt.

Priamos vyprávěl o otřesném pohledu, který se mu naskytl, když procházel nemocničními sály. Hektor navrhl, aby nemocní muži, kteří nejvíce trpí, byli rychle zbaveni svých muk: ať se jim do pokrmů přimíchá jed, pak utrpení rychle skončí.

Hekuba se posměšně usmála:

»Proč si máme lámat hlavu věcmi, které se nás netýkají? Kdyby byl někdo z našich mezi nimi, možná by stálo za to uvažovat, jak jim pomoci. Myslím, že bychom se neměli zatěžovat takovými myšlenkami.«

Andromaché vstala ze židle, ukázala na Kassandru a pokynula přítomným lidem, aby zmlkli. Dívka stála u okna, smrtelně bledou tvář měla zdviženou k nebi.

»Co je jí?« zeptala se Hekuba, která ji dosud neviděla v tomto stavu.

Nikdo neodpověděl. Cassandra začala mluvit tónem, který u ní ostatní již znali:

»Kdo jste, že chcete zkracovat život, jehož dobu určuje jedině Bůh? Cožpak víte, zda tito lidé nepotřebují tělesné utrpení třeba proto, aby ozdravily jejich duše?«

Mladá věštkyně se na delší dobu odmlčela a dokonce i na Hekubu učinila její řeč hluboký dojem. Lidem připadalo, že cítí, jako by skrze ni promlouvalo samo božství.

Tyto okamžiky byly posvátné.

Kassandra opět promluvila:

»Asklépios mi ukazuje bylinu, kterou máte rozmačkat a v její vlastní šťávě přiložit na rány. Pak se rány zahojí. Bylina vstřebává jed do sebe, a proto se obklady z ní musí několikrát za den obnovit a potom spálit. Muži, kteří nemají otevřené rány, ale chřádnou, mají pít odvar z této byliny.«

Hlas děvčete zněl stále slaběji, až docela utichl. Andromaché, která věděla, že Kassandra již nebude mluvit, přistoupila k ní a s láskou ji objala.

»Jak vypadá ta bylina, Kassandro?« zeptala se naléhavě.

Již častěji zažila, že když Kassandra procitla k vědomí, nevěděla nic z toho, co právě pronesla. Chtěla se proto pokusit zachytit alespoň obraz byliny. Dívka však při procitnutí zakroutila hlavou.

»Jaká bylina?« zeptala se.

Přítomní lidé na sebe zděšeně pohlédli. Je-li znám způsob léčby, ale není léčebný prostředek, jak je potom možné pomoci?

Opět se Andromaché odvážila učinit alespoň pokus.

»Půjdemě hned do lesa a budeme hledat léčivé byliny,« navrhla. »Snad nám bude Bůh milostiv.«

Vydaly se s košíky ven a pochybovaly, zda jejich cesta skončí úspěšně. Andromaché vybídla Dinii, aby je doprovázela. Žádná z nich nepromluvila zbytečné slovo, až Andromaché najednou řekla:

»Asklépios nám musí pomoci!«

Kassandra se na ni podívala.

»Asklépios,« opakovala jako ve snu. »Asklépios? Kdo je to?«

Nikdo neodpověděl. Andromaché vroucně prosila bohy o pomoc. Také Diniina duše se zachvívala modlitbou. Vtom všechny tři spatřily před sebou stát světlou postavu. Byla velmi jemná a průzračná, přesto ji však viděly zcela zřetelně.

»Asklépie!« zajásala Kassandra, aniž o tom věděla. »Přinášíš mi tu bylinu?«

Postava ukázala na tmavozelenou bylinku s kadeřavými listy. Kassandra ji spěšně utrhla a zjev zmizel.

Dívka se obrátila k oběma průvodkyním:

»Podívejte se, jaká je to zvláštní bylina!«

Udiveně na ni hleděly, ale ani slovem se nezmínily o události, kterou právě zažily. Takovou rostlinu ještě nikdy neviděly, teď se však zdálo, jako by jí bylo všude kolem plno. Radostně na ni upozorňovaly jedna druhou. Sbíraly bez přerušení a brzy měly koše plné.

»Co teď budeme s těmi bylinami dělat?« zeptala se Kassandra.

Andromaché jí vysvětlila, že je mají použít jako léčebný prostředek pro nemocné bojovníky.

Dinia a Andromaché byliny rozmačkaly a uvařily z nich rovněž čaj. Pak směla jít Cassandra s nimi pomáhat přikládat vojákům obklady na rány a podávat jim čaj.

Přestože ošetřovatelé otevřeli okna, byl vzduch v prostorných sálech pro nemocné k zalknutí.

»Sundejte střechy a napněte přes sály plátno jako ochranu před slunečními paprsky,« nařídila Cassandra. Její rada se ostatním líbila a ihned ji uposlechli.

Tam, kde se k léčbě používaly byliny, byl vzduch nasycen příjemnou vůní. Zdálo se, že tato vůně má v sobě příslib uzdravení. Bolesti ubývalo, napětí ve stažených tvářích povolovalo!

»Děkujeme, Asklépie!« zašeptala Andromaché.

Vysvětlila ošetřovatelům, jakým způsobem mají byliny správně používat, a slíbila, že jich opatří dostatečné množství. Pak všechny tři odešly znovu do lesa.

Při sbírání se Andromaché zabývala záhadou, kterou představovala Cassandra. Jak je možné, že toto dosud tak mladé děvče, obdařené neobyčejnými věšteckými schopnostmi, neví vůbec nic o tom, co samo předpovídá? Kdyby Cassandra nebyla tak opravdová a čistá, mohlo by se myslet, že se snad z nějakého důvodu přetvařuje. U ní je to ale vyloučeno. Večer o celé záležitosti hovořila s Hektorem. Manžel se smál:

»Nelam si svou krásnou hlavu takovými věcmi,« žertoval v dobré náladě. »My Kassandru ani jinak neznáme. Asi to tak musí být.«

Andromaché to však nedalo pokoj. Koho by se na to mohla zeptat? Deifóbos sice není zvláště moudrý, je ale Kassandře oddán celou vroucností své duše. Možná, že jí záhadu vysvětlí.

Když se jinocha zeptala, udiveně se na ni zadíval.

»Jsi tak chytrá, Andromaché, a nevěděla bys to?« odpověděl jí téměř vyčítavě. »Jak často musí Cassandra vidět a oznamovat těžké, truchlivé věci. Jak často napomíná, aby se lidé obrátili od hříchů, o kterých její čistá duše nic neví. Kdyby si měla uvědomovat, co na příkaz bohů musí říkat, obtížilo by to její duši! Proto jí byla položena na oči páska. Cassandra předpovídá, ale nevidí, mluví, avšak neví nic o tom. Tak je to,« skončil svou řeč, která na něho byla neobvykle dlouhá, a oddechl si.

BYLINA MĚLA na nemocné přímo zázračný účinek. Jeden bojovník za druhým se uzdravoval a opouštěl místo bolesti. Cítili, jak se jim do žil vlévá nová síla, vrátila se jim radostná nálada. Kde se tato trojice pomáhajících žen ukázala, ozývalo se na pozdrav radostné, vděčné volání.

Již delší dobu nepřinesly z lesa další koše této byliny. Chtěly ji pro všechny případy nasbírat do zásoby, ale ode dne, kdy ji už bezprostředně nepotřebovaly, ji nemohly nikde najít. Jako by zmizela ze světa.

»Její čas minul,« vyjádřila svůj názor Andromaché. »Příští rok ji nasbírejme včas do zásoby.«

Kassandra se usmála.

»Maličcí pomocníci rostlin a země si nepřejí, abychom z byliny, kterou nám dali v nouzi, udělali běžný prostředek. Máme o ni pokaždé znovu prosit a děkovat za ni. Kdybychom ji měli vždy po ruce, zapomněli bychom za ni děkovat. Už by to pro nás nebyl žádný zázrak.«

»Možná, že máš pravdu, Kassandro. Co to však povídáš o maličkých pomocnících? Můžeš je vidět?« vyptávala se Andromaché horlivě.

»Vždy, pokud si pamatuji, jsem je viděla. Je mi jenom divné, že vy je také nevidíte. Navzájem se od sebe velmi liší. Ale – nechťjí, aby se o nich mluvilo.«

HEKTOR ZAMÝŠLEL vypravit se na otcův příkaz na západní hranici země. Přicházely odtud různé pověsti o loupežných vpádech, krádežích stád a únosech žen. Hektor měl ostřím meče obnovit pořádek a Andromaché se rozhodla, že manžela doprovodí. Dinia převzala péči o malého Astyanaxe a ta ji plně zaměstnávala.

Kassandra byla proto hodně sama a odkázána sama na sebe. Bylo jí to vhod. Lnula k Andromaché i k Dinii, které jí byly oddány, ale když byla sama, přicházely k ní jiné bytosti, jež se jinak lidem vyhýbaly. A ty sytily její duši.

Až dosud to tak necítila a neuvažovala o tom. Teď však vědomě vyhledávala samotu, aby se mohla otevřít všemu, co k ní v takových chvílích proudilo.

Často cítila, jako by ji pronikaly sluneční paprsky. Zanechaly vždy v jejím nitru světlo a jas, teplo a život. Jindy jí vítr přivál poselství a to v její duši vyvolalo obrazy něčeho nadpozemského. Pak se opět zdálo, že k ní promlouvají květy a kameny, zvířata a vlny. Pokaždé to bylo něco jiného a vždy to bylo krásné. A když Kassandra pohlédla v myšlenkách nazpět,

uvědomila si, že tomu tak vlastně bylo vždy, jenom to během let mohla cítit stále zřetelněji. Věděla nyní, že to, co zde na zemi vycítuje jako sluneční paprsky, k ní přichází z jiných zdrojů, které dosud nezná.

Neměla hloubavou povahu. Co k ní přicházelo, přijímala prostě a vděčně. Cítila, že tím vnitřně roste. Dozrávala v ní schopnost chápat všechny věci, což ji naplnilo nesmírnou blažeností.

Protože již nechodila na osamělé, dlouhé procházky a zdržovala se většinou ve společnosti Andromaché nebo Dinie, přestal být Astor jako její průvodce nepostradatelný a na otcův příkaz ho užívali ke hlídání na nádvoří paláce. Zpočátku těžce nesla odloučení od věrného psa. Teď pocítovala jako dobrodininí, že ji neruší v jejím snění a že ji jeho velké bdělé oči stále nepozorují.

S oblibou vyhledávala malý háj, kde byla skryta před všetečnými zraky. Nacházela se tam malá drnová lavička, na které se nádherně odpočívalo. Ležela na ní s rukama založenýma pod hlavou a oddávala se proudům, které se dotýkaly její duše.

Jednoho dne ji ovanula vůně nádherných květů, tak vzácná, že něco podobného dosud nepoznala. Zavřela oči, aby ji nic nerušilo. Do vůně se mísily něžné, lahodné, chvějivé tóny. Zdálo se, že uchvátily její duši, takže se musela zachvívat spolu s nimi a stoupala stále výš a výš. Cítila, že je nesena, a naplnila ji veliká blaženost.

»Kéž by to nikdy nepřestalo!« pomyslela si.

Přestalo to ale, přinejmenším již nebyla nesena a přestala se zachvívat. Měla dojem, jako by byla měkce posazena tam, odkud, jak se zdálo, proudilo všechno to nadpozemské.

O svém těle již nevěděla, její duše otevřela zešíroka a důvěřivě oči. Nalézala se uprostřed záplavy tmavočervených mnoholistých květů, které skláněly své vůně přesycené hlavičky. Kolem ní se jako obláček vznášely malé bytosti podobné dětem a obklopovaly ji nádherné zvuky.

Blaženě se rozhlédla kolem sebe: byla ve svém domově! Všechno, všecičko důvěrně znala. Sem patří! Zaplavila ji nesmírná radost. Její duše vdechovala plnými doušky vůni domova a přijímala do sebe záři shůry.

Uplynulo několik hodin, než se Cassandra probudila na drnové lavičce dole na zemi. Cítila se posílena a osvěžena, znovu měla pocit bezpečí. O tom, co prožila, neměla ani ponětí. Věděla jen, že to bylo cosi nevýslovně oblažujícího. V její duši to zpívalo a znělo.

Když se pak při jídle objevila v kruhu svých blízkých, obklopovala ji zlatá záře, takže zvedli oči.

»Kdes byla, Kassandro?« zeptala se Hekuba.

»V zahradě, maminko,« odpověděla dcera, aby však zabránila dalším otázkám, připojila:

»Na severní straně paláce musíme vysadit novou zeleň. Co jsme tam zaseli, ve stínu nevyrostlo.«

Horlivě se pak účastnila porady, co by se tam mělo zasadit. Nesnesla by, aby se jí někdo vyptával na její prožití.

Nebylo možné, aby se každý den splnilo její přání a mohla vyhledat své oblíbené místočko na měkkém pažitu. Často byla v domě práce, která jí nedovolovala odejít, častokrát musela pomáhat některé ze sester. Ale když měla někdy volno, s tím větší radostí spěchala vstříc kráse, kterou mohla prožívat ve své samotě.

Její tehdejší zážitek se opakoval tak často, že jej mohla vědomě uchovat a těšit se z něho i v bdělém stavu. Bylo to stále krásnější, přicházely k ní stále spanilejší světlé postavy a tóny zněly stále bohatěji a plněji. Posledně dokonce uslyšela i zvuk lahodného hlasu. Nevěděla již, co říkal, byla si však jista, že jej uslyší znovu.

Ležet natažená na drnové lavičce jí začalo být nepohodlné. Posadila se a opřela hlavu o kmen palmy. Její duše se začala opět vznášet, až cítila, že byla vyzvednuta do květinové říše všech blažeností. Tak nazývala svůj domov tam nahoře, když na něj myslela.

Její dojmy byly silnější a bohatší než jindy, a vtom uslyšela ten nový, a přece známý a milý hlas:

»Maria!«

Jaké je to jméno! Volá jím někdo ji?

»Maria!«

Naplnila ji blaženost a přiměla ji, aby se zvedla a následovala tento hlas. Potřetí zaznělo: »Maria!«

Tu jásavě zvolala:

»Matko, matko, jsi to ty, kdo mne volá?«

»Ano, mé milované dítě.«

Před Kassandrou stála nepopsatelně krásná postava ženy. Na její hlavě se třpytila koruna. Zdálo se, že záře jejich drahokamů proniká světy.

Kassandřin duch se tiše blížil pravzoru všeho ženství, Prakrálovně Elisabeth.

»Matko!« zašeptala.

Na hlavě Kassandry spočinuly žehnající ruce.

»Dozrávej pro své poslání, mé dítě, aby se naplnil tvůj osud. Bude těž-

ký, ale nikdy nezůstaneš bez pomoci. Nechť tě od této chvíle provází vědění o tvém domově, abys měla v pozemských bojích a nejistotách pevnou oporu!«

Kassandra osaměla uprostřed svých květin, naplněna tím, co viděla a prožila. Pak cítila, jak jemně klesá dolů.

PROBUDILO JI hlasité volání. Když otevřela oči, uviděla před sebou stát Hekubu. Zlostně se dívala na dceru, která si zde za bílého dne podřimovala. Kassandra přivětivě a trpělivě vyslechla její hanlivá slova. Matka přece ze svého pohledu měla pravdu.

»Dovol, abych dvojnásobnou pílí dohonila, co jsem zameškala,« prosila pokorně. »Pověz mi, do jaké práce se mám pustit.«

»Práce?« řekla Hekuba protáhle. »Do žádné práce. Nehodí se však, abys ve dne spala tady venku.«

V dceři se probudila bujná veselost, která v ní stále ještě dřímala. S šelmovským úsměvem se podívala na matku a pravila:

»V noci by se to asi hodilo ještě méně!«

Hekuba chtěla zlostně vybuchnout, ale když se zadívala do veselých očí před sebou, začala se radostně usmívat spolu s Kassandrou. Obě ženy odcházely do paláce, jako by se nic nestalo.

Kassandra uvažovala o tom, že při hovoru s matkou došlo k něčemu novému. Co jí pomohlo obrátit matčinu nelibost v pravý opak? Vědění o jejím světlém domově ji posílilo, takže se jí matčina výtku nedotkla tak bolestně jako jindy. Poprvé se jí nesevělo srdce při pomyšlení: »Toto je matka!«

Kassandra věděla, že její matka, její čarokrásná, dobrá matka dlí nahoře ve světlé říši. Kdo je tedy Hekuba? Na dívku doléhaly myšlenky. Hekuba ji porodila. Kassandra ji nazývá matkou. Je však *ona* tím, co dala Hekuba světu? Ne. To je jen pozemské tělo, které pokaždé zůstane zde na zemi, když ona odchází do svého světlého domova.

Nyní viděla jasně: ona je Maria a patří do říše Světla a pokoje. Aby však mohla splnit své poslání, o kterém mluvila nebeská matka, je Kassandrou, jejíž pozemské tělo má pozemskou matku, Hekubu. Tak to musí být! Ale co má Maria jakožto Kassandra zde na této zemi splnit? Na to se musí zeptat své skutečné matky.

Toho dne se z dítěte stala panna, jejíž touha se nesla vzhůru a která se zde na zemi snažila věrně plnit své povinnosti. Její bytost podléhala prud-

kým změnám. Oblažovala své okolí dětskou veselostí a téměř dětinskou bujností, a vzápětí nato hluboce zvážněla, daleko víc, než to odpovídalo jejímu věku.

Pak z ní zase vyzařovalo něco, pro co lidé nenalezali název. Andromaché tomu říkala božské. Díky svému jemnému citění Kassandre nejvíce rozuměla. Vztah mezi nimi byl stále vroucenější.

Dívka rozkvetla ve sličnou pannu. Svou krásou o mnoho zastínila své krásné sestry. Každý její pohyb byl půvab. Chodila oblečena podle vlastního vkusu, odlišného od dosavadních zvyklostí. Šperky neměla ráda. Stuha jí byla milejší než nejdrahoccennější čelenka. Květina, připevněná kdekoliv na šatech, ji potěšila víc než nádherná spona. Náramky, kterých její sestry neměly nikdy dost, zavrhovala.

»Nechci při každém pohybu řinčet otrockými pouty,« odpovídala na pobídky, aby své krásné bílé paže ozdobila stříbrnými nebo zlatými náramky.

Nosila vždy široké, dlouhé rukávy. Šaty bez rukávů, zřasené na ramenou do četných záhybů, pokládala za ošklivé. Také náušnice vzbuzovaly její nelibost.

»Kdybyste se tak mohly vidět s těmi houpajícími se cetkami v uších,« kárala ostatní, které po ní chtěly, aby se obdivovala jejich bohatým ozdobám. »Když nosí otrokyně na uších znamení svého pána, není to nic pěkného, ale je to k něčemu dobré. To dovedu pochopit. Vy však přece nejste otrokyně. Proč se tak snižujete tím, co by vlastně mělo být vaší hanbou?«

Šaty jí sahaly až po špičky prstů na nohou. Odmítala stavět na odív svá hezká chodidla nebo dokonce nohy až nad lýtku, jak to vyžadovala móda vpředu zřasených rouch.

»Budete ještě na posměch lidem!« dodala káravě.

Andromaché se nestyděla a přizpůsobila se svým oblečením mladé dívce. Teď teprve bylo vidět, jak je urostlá, a ostatní prohlédly a poznaly, že tato odvážně nabraná roucha nepěkně rozšiřují a zkracují postavu.

Jedna po druhé měnila oblečení, což velmi prospělo jejich zevnějšku. Že tím zároveň získalo i jejich nitro, to si žádná z žen neuvědomila. Šperků se však nechtěly vzdát a vysmívaly se Kassandřině chudobnosti. Ani Priamovy dobromyslné domluvy, aby ho tím nestavěla do role krkavčího otce, který své nejmladší dceři nedopřeje nějaké ty ozdoby, ani Hekubiny příležitostné výtky nepřiměly Kassandru změnit názor.

»Možná budu nosit šperky, až budu stará a ošklivá,« prohodila se smíchem, svými slovy ale vyvolala u ostatních, které se nepovažovaly za staré ani ošklivé, bouři nevole.

KASSANDRA SE ČASTO vracela do svého světlého domova, mohla se tam nyní vznést i v noci, ale Pramátí již nespátřila. Její obraz se zářivě vznášel před duševním zrakem panny. Byla z toho tak šťastná, že se tím plně uspokojila a netrápila ji nezdravá touha.

Dospěla do věku čtrnácti let a celá Trója prožila tento den slavnostně.

Musela vyslechnout mnoho žertovných slov, že je teď zralá pro manželství, je třeba si jen vybrat. Zblízka i zdaleka se budou hlásit princové i knížata a žádat Priama o její ruku. Pověst o její kráse se roznesla po mnoha zemích.

Kassandra se smála a zacpávala si uši.

»Já se nechci vdávat,« zvolala několikrát.

»To říká každá dívka, než přijde ten pravý,« odpovídali jí.

»Ten pravý,« opakovala zamyšleně a potají uvažovala, jaký by ten pravý musel být.

Vtom se před jejím duševním zrakem objevila královská postava, zářící a vítězná, světlý hrdina. Viděla ho již ve skutečnosti, ale ne zde na zemi. Náleží k jejímu věčnému domovu a ona je jeho částí. Nyní to ví.

Priamos jí na znamení jejího vstupu mezi dospělé dal dvě komnaty a vlastní služebnictvo. Pokoje si směla zařídit podle vlastního vkusu a sama si mohla vybrat služebnice.

Jak je otec dobrý, že tak vyšel vstříc jejím přáním! Kassandra mu celá šťastná děkovala. Patřilo k jejím největším radostem, sama si vybrat předměty, které měly zdobit její příbytek, nebo je dát zhotovit podle vlastních pokynů.

Když bylo zařízení hotovo, pozvala své milé na prohlídku »Kassandřiny říše«. Očekávali, že spatří něco neobyčejného, a ve svém očekávání se nezklamali. Ze všeho dýchala krása, všechno se hodilo harmonicky k sobě. Často byly dvě věci postaveny vedle sebe takovým způsobem, že už jen to jim dodávalo nový ráz. Polydór, který se před několika dny vrátil z daleké cesty a velmi si zakládal na svých znalostech cizích zvyků a interiérů, nemohl komnaty nejmladší sestry vynachválit. Překonávaly vše, co kdy krásného viděl.

»Díky svému vkusu ještě budeš slavná, maličká,« zvolal nadšeně. »Cožpak je možné spatřit něco nádhernějšího než tento rám zrcadla, z jehož stříbra se třeptý rudé drahokamy jako květy? Když se postavíš před ně, je krása nepřekonatelná.« –

Hekuba trochu podrážděně projevila svou nelibost:

»Co Kassandra odmítá na okrášení své vlastní osoby, to marnotratně

použila ve svých komnatách. Podívej se, Polydóre, nenosí ani jediný šperk, jediný drahokam!«

»Právě to je obzvlášť hezké,« tvrdil bratr nadšeně. »Kdo je tak krásný jako Cassandra, nepotřebuje žádné šperky.«

Aby narozeniny nejmladší královny dcery měly zvlášť slavnostní ráz, rozhodla se trojská šlechta uspořádat slavnostní hru, která měla v různých scénách znázorňovat život bohů. Vrcholný bod představovala korunovace Afrodity, bohyně krásy. Ve verších byl otevřeně i skrytě vzdáván hold Kassandře.

Slavnostní hru uváděli v parku. Diváci překypovali chválou, jen Cassandra se nudila. To přece nejsou bozi! Takto si nesmíme představovat nebeštany! Před diváky právě předstoupil Apollón a po něm Múzy, které bylo možné poznat podle jejich charakteristických znaků.

»Ó, světlý!« povzdechla si Cassandra v duchu. Pak si ale představila, jaké by to asi bylo, kdyby se Apollón postavil vedle svého představitele tak, aby ho diváci viděli! To ji neodolatelně ponoukalo ke smíchu. S velkou námahou se mu snažila zabránit. Sotva se jí podařilo potlačit smích, vyvolalo jej opět něco jiného. Kassandřino sebeovládání bylo to tam. Smála se, až se jí po tvářích kutálely slzy jako hrachy.

Na scéně totiž měli vystoupit malí amorci. Za amorky však nebyly vybrány děti, ale téměř dospělé dívky. Jejich moderní šaty byly doplněny našitými křídly z látky a peří. Dívky v tom nevypadaly nijak krásně, ale to jim nevadilo, samy sobě se líbily.

Kassandra srovnávala tyto tvory s andělíčky, které viděla nahoře, a srovnání ji celou rozesmálo. Přitiskla si honem na obličej kapesník, protože nechtěla urazit lidi, kteří jí podle svého mínění předváděli to nejlepší. Herci se domnívali, že mladou kněžnu, která poprvé v životě vidí divadlo, přemohlo dojetí nad takovou krásou. Cítili se tím poctěni a bohatě odměněni.

Po skončení slavnosti přetřásali celou příhodu ještě v rodinném kruhu.

»Kdybych jen věděl, co tě tak rozesmálo, Kassandro?« zeptal se dobrácky Priamos. »Bylo dobře, že si nikdo nevšiml, jak moc ses smála. Považovali tvůj smích za dojetí nebo za dusivý záchvat.«

»Však jsem se také málem zadusila,« rozesmála se oslavenkyně rozpustile. »Představte si, že by se bohové postavili vedle svých karikatur a vy byste je mohli vidět!«

»Mně se Apollón a Afrodita zrovna velmi líbili,« projevila ostrý nesouhlas Hekuba. »Ani sami bohové by je nemohli předčít.«

»Ať tě bohové neslyší, matko!« zvolala Cassandra bujaře. »Apollón je krásnější, než některý člověk vůbec může být. Afroditu jsem ještě neviděla, ale myslím, že i ona by o mnoho předčila herečku, která ji dnes představovala. Ach, a ti andílci!«

Kassandra se opět musela smát, až jí tekly slzy.

»Ty jsi ovšem ještě příliš dětinská pro takový požitek,« plísnila ji matka. »Musíme počkat ještě několik let, než ti opět dovolíme účastnit se podobných her.«

Jestliže si myslela, že tím Kassandru potrestá, pak se mylila. Dceři se ulevilo, že v budoucnu nebude nucena nudit se při divadelních představeních. Věděla, jak lépe využít svůj čas.

Na její naléhavé prosby otec svolil, aby byla vyučována. Číst a psát ji učil Řek, jehož loď zahnila bouře na trojské pobřeží.

Z vyučování měla nejraději hvězdářství. Vyučoval ji starý Egyptan žijící už dlouho u otcova dvora. Učil ji znát dráhy hvězd a z jejich vzájemného postavení uměl ledacos zjistit. Z těchto planoucích znamení dovedl vyčíst i osudy jednotlivých lidí.

Kassandra ho jednoho dne požádala, aby vyčetl z hvězd její osud. Prákrálovna tehdy mluvila o »naplnění jejího osudu«. Cassandra by ráda věděla, co tím mínila. Možná by se to dověděla z hvězd.

Stařec se bezstarostně rozhodl vyhovět jejímu přání. Nařídil své přístroje, psal a počítal. Náhle se jeho čelo zachmuřilo.

»Co je ti, Akkore?« zeptala se žákyně znepokojeně. »Vidíš tam nahoře pro mne vepsáno něco neblahého?«

Akkore odsunul výpočty od sebe.

»Práce se mi dnes nedaří. Musíme ji odložit na jindy.«

Kassandra se rozloučila a sestoupila z věže, v jejíž nejhořejší místnosti hvězdopravec bydlel.

Druhý den Trójou proběhla zpráva, že starého Akkoreho našli s roztříštěnými kostmi dole pod věží. Pravděpodobně v noci skočil dolů poté, co předtím ještě zničil své výpočty a rozbil přístroje.

Lidé si jeho čin vykládali jako náhlé pomatení mysli. Vyčetl snad ve hvězdách něco neblahého?

Kassandra upřímně želela starého učitele. Nenapadlo ji uvádět jeho smrt do souvislosti s poznáním osudu, který ji čeká. Světlé ruce jí dobrotivě zakryly oči páskou.

Již DVAKRÁT se Paris vrátil domů ze svých cest, aniž našel ženu, kterou by si přál za manželku. Na dotazy odpovídal, že sama Afrodita mu slíbila za choť nejkrásnější ženu. Počká proto, až bohyně splní svůj slib.

»Takovým způsobem se nikdy neoženíš,« varoval ho Priamos. »Polovinu života promarníš hledáním!«

»Co máš proti Polyxeně, dceři našeho sousedního knížete?« chtěla vědět Hekuba. »Je hezká, zdravá a svěží a její otec vládne velké říši.«

»Je hloupá a líná a její krása není podle mého vkusu,« odpověděl Paris rozmrzele.

Také Cassandra se pokusila mu poradit.

»Nechtěl by ses oženit s Andromedou, mladší sestrou Andromaché?« zeptala se a tvářila se přitom důležitě. »Nelze si představit milejší a příjemnější bytost, než je Andromaché.«

»A ty si myslíš, že mladší sestra musí být zrovna taková jako starší? Jen si vzpomeň, jaký byl rozdíl mezi Praxedis a Laodiké. Kdo miloval Praxedis, toho by Laodiké trpce zklamala. Ne sestřičko, nestarej se o mě, Afrodita mi už přivede manželku.«

Paris si nemohl zvyknout na život u královského dvora v Tróji. Nebylo zde pro něho místo, žádná činnost, která by ho uspokojovala. Protože pobýval dlouho mimo domov, obešli se již bez něho, zvykli si žít bez něho. Otec i bratři mu sice poskytli možnost účastnit se všeho, on však potřeboval samostatnost, potřeboval rozvíjet svou vlastní osobnost, aniž by ho omezovali jiní.

Naproti tomu matka, u které se probudila hrdost, jakmile spatřila svého neobyčejně krásného syna, by mu ráda splnila každé přání a chtěla ho mít stále u sebe. To nesnášel. Proto se jeho příbuzným ulehčilo, když oznámil, že se chystá vydat se znovu do světa, tentokrát naposled. Vráti se teprve tehdy, až najde ženu, která by se pro něho hodila.

Večer před jeho odjezdem seděli Priamos, Hekuba, Hektor, Andromaché, Deifóbos a Cassandra pohromadě. Polydóros byl na jedné ze svých cest, Kreusa a Aeneas již několik měsíců pobývali na řeckých ostrovech, kam tohoto učence zavedlo studium.

Aeneas byl mnohem více hrdinou slova než meče. Priamos proti jejich pobytu na řeckých ostrovech nic nenamítal, neboť každý byl rád, že Kreusa nepřijela a nerušila domácí mír. Již v dětství mívala špatnou, rozmrzelou náladu a tento stav se s přibývajícími léty ještě zhoršil. Stále se cítila nějak ukřivděná, přehlížená a odstrkovaná, nebo si dokonce myslela, že jí druzí úmyslně ubližují. Dokonce i své manželství rodičům vyčítala, přestože

Aeneas byl laskavým manželem. Rodiče prý měli vědět, že muž o tolik let starší jí nemůže poskytnout tolik rozptýlení, po jakém touží její srdce!

Hektor právě doporučoval bratrovi, aby se v Řecku poohlédl lépe než dosud. Zrodilo se tam mnoho šlechtných hrdinů a zejména o Achillovi je slyšet mnoho pěkného. Vtom Cassandra vstala a kráčela k oknu. Odhrnula ochranný závěs a pohlédla ven do noci. Přítomní lidé věděli, že mladá vštkyně promluví. V místnosti zavládlo mlčení plné napjatého očekávání.

Jako z dálky, tajemněji než kdy jindy, zazněl Kassandřin hlas:

»Běda, běda, běda ti, Trójo, tvůj strašlivý osud se začíná naplňovat! Synové zavlečou do tvých zdí utrpení a žal. Vlasy Hekuby zbělejí pod tíhou bolesti. Priamos se shledá se svými syny v zahradách Persefony, až do nich sám zamíří, zoufalý nad osudem Tróje. Nejmladší syn odchází první, otec uzavírá smutný průvod. Běda, běda, běda!«

Posluchačů se zmocnilo zděšení. O které době mluví ta dívka? Je hrůza, kterou líčí, už blízko? A Cassandra, jejíž hlas se chvěl bolestí, mluvila dál:

»Synové měli vybudovat říši. Trója však *truchlí* pro své syny! Rve si vlasy a svíjí se v bolestech. Jeden syn přemění veselost v žal a druhý bude příčinou, že hrdá Trója zmizí!«

Kassandra stála u okna ještě dlouho, ale nepromluvila již. Konečně Andromaché odvedla vyčerpanou dívku zpět k jejímu křeslu, kde pozvolna přišla k sobě. Nikomu nebylo do řeči po strašné věštbě, kterou museli vyslechnout. Každý odešel mlčky do své komnaty.

»Můj poslední večer,« svěřil se Paris mrzuté matce. »Také mohla se svými zlověstnými řeči počkat do zítřka!«

»Máš pravdu, Paride, jsou to zlověstné řeči,« přizvukovala Hekuba a v rozhovoru se synem se snažila zbavit hrůzy svírající její duši. »Kassandra nikdy nevěští nic potěšitelného. Když někdy promluví, jsou to vždy chmurné předpovědi.«

»Nesmíš být nespravedlivá, matko,« zastal se Paris sestry, kterou měl rád, a litoval, že byl před chvílí rozmrzelý. »Teprve před nedávnem jsem se dověděl, že Kassandřin dar uzdravil vojáky postižené otravou.«

PARIS ODPLUL a život v trojském královském paláci se dostal do svých obvyklých kolejí.

Přišla zpráva od Kreusy, že darovala manželovi druhého synáčka. Hned po narození ale zase zemřel. Priamos považoval toto úmrtí za počátek zlé-

ho osudu, který předpověděla Cassandra. Neřekla snad, že nejmladší odejde jako první?

Hektor se snažil veselým žertováním zaplašit otcovy chmurné myšlenky.

»Kassandra mluvila o synech, ne o vnucích. Budeš mít ještě hodně vnuků, kteří budou pokračovat ve výstavbě tvé říše, otče.«

Kassandra sama jako obvykle nevěděla nic o tom, co předpověděla. Od Paridova odjezdu se však na její duši položilo tíživé břemeno. Nemohla ani zpívat. Zdálo se, že dívka, která byla předtím stále veselá, se zapomněla smát.

Hekuba ji plísnila.

»Teď by bylo načase, abys staré rodiče rozveselovala svou veselostí. Kam se poděla? Chodíš tady jako obraz smutku. Odhoď tu špatnou náladu, dcero!«

Častěji než jindy utíkala dívka do samoty a v tichu háje čerpala sílu ze svého světlého domova. Vracela se odtud pokaždé posilněna, ale tíha, která tísnila její srdce, se nijak nezmenšovala. Byla ke každému stejně trpělivá a vlídná, nikdy nebyla skutečně rozladěná. Mohla sice vykonávat svou práci, zdálo se však, že její vnitřní blaženost vystřídal tísnivý tlak.

JEDNOHO DNE Priamos slavnostně sdělil své nejmladší dceři, že přišel čas, kdy by se měla obeznámit s chrámovou službou, jestliže se má stát Apollónovou kněžkou. Cassandra polekaně naslouchala. Co má na to říci?

Otec jí naznačil dvě možnosti, mezi nimiž může volit. První možností bylo zasvětit celý svůj život bohu Apollónovi. V tom případě by teď musela být zařazena mezi kněžky novicky, naučit se chrámovým tancům a zpěvům a pomáhat kněžkám. Pak by mohla stupeň za stupněm postupovat výš.

Časem by ji neminula hodnost nejvyšší kněžky a mohla by při tom stále více rozvíjet svůj prorocký dar. V této službě by našla na celý život bohaté uspokojení. Provdat by se ovšem nesměla. Ale cožpak vždycky neříkala, že se nechce vdávat?

Druhou možnost představovala služba v chrámu. Nikdy by se sice nedostala výš než na první dva nejnižší stupně, zato by měla možnost kdykoliv opustit chrámovou službu, pokud by se rozhodla, že se provdá.

»A jestliže si nezvolím jednu ani druhou možnost, otče, zarmoutím tě tím? Podívej, mé sestry také nevstoupily do Apollónova chrámu. Proč tam mám jít právě já?«

Kassandřina otázka zněla téměř žalostně. Priamos se na ni dobrotivě podíval.

»Dítě, nenutím tě přece. Bylo vždy zvykem, že alespoň jedna z královských dcer se zasvětila Apollónovi. Ty jsi poslední. A protože žádná z ostatních k tomu necítila náklonnost, navrhl jsem toto místo tobě. Přitom jsem měl ovšem také na mysli, že Apollón tě zahrnul bohatými dary a může očekávat, že je použiješ v jeho službě.«

»Nejsem si dosud jistá, jestli tyto dary mám skutečně od Apollóna,« namítla Cassandra. »Učil mne zpívat, a to je vše. Za to, co jinak ještě vím a umím, děkuji vyššímu vedení.«

Otec se shovívavě usmál.

»Jsi dosud mladá a ještě asi sotva budeš moci rozeznat, jakých darů se ti dostalo a odkud pocházejí. Já, tvůj otec, ti pravím, že za vše děkuješ Apollónovi. Zahrnul tě pozhánáním a jeho Múzy ti určitě postoupily něco ze svých darů. Jsem přesvědčen, že se bude hněvat, jestliže odmítneš mu sloužit. Dítě, vyslovila jsi, aniž o tom sama víš, těžkou sudbu nad naší zemí. Usmíř bohy tím, že svůj život zasvětiš jejich službě! Když se ti Apollón nezdá dost vznešený, vyvol si cudnou Artemis. Je ti nakloněna a bude mít radost, že tě může počítat ke svým kněžkám. Dám jí postavit chrám. Jenom nerozhněvej bohy svým zdráháním.«

Priamos se rozohnil. Původně vůbec nezamýšlel nutit své dítě ke chrámové službě. Cassandra se měla rozhodnout dobrovolně. Teprve za řeči ho napadly nové myšlenky. Domníval se, že mu je vnukl Apollón, a mluvil stále výřečněji.

Kassandra zalomila rukama.

»Otče, musím se rozhodnout ještě dnes?« zeptala se chvějícím se hlasem. »Jsem ještě tak mladá. Popřej mi ještě několik let svobody. Možná, že pak udělám dobrovolně to, co dnes ještě nemohu uznat za správné.«

»Kdybych jen věděl, co máš proti chrámové službě,« povzdechl si otec. »Jestli se ti přičí být kněžkou, vstup jako sloužící do řad mladých dívek. Tvá krása a půvab ti i tam zajistí první místo.«

»Otče, slouží snad někdo v chrámu proto, že je krásný?« Priamos upadl do rozpaků. Co měl odpovědět dceři, která se ptala dál:

»Cožpak nemusíme být především čisti a cudní, jestliže chceme sloužit bohům? A není mezi těmi dívkami mnoho takových, o kterých se šušká a mluví všelicos? Slouží takové ženy skutečně božství?«

»Vstup tedy mezi ně, a ony se změní k lepšímu,« navrhl král a myslel si, že se mu podařilo dovést rozhovor k příznivému konci.

Kassandra získala vnitřní jistotu a pevnost a ta jí dodala odvahu mluvit dál:

»Otče, budu-li sloužit a vzdám-li se svého života, pak to musí být pro to nejvyšší! Apollón a Artemis *nej*sou nejvyšší, ale jsou sami jen služebníky Toho, který řídí světy.«

»Co to povídáš, dcero? Kdo tě učil něco takového? Nevíš snad, že se tím rouháš bohům a že je vyzýváš? Tróju stihne neštěstí, jestliže tak nesprávně používáš věšteckého daru, kterým tě obdaroval Apollón.«

Priamova výtku zněla hrozivě, Cassandra se jí však nedala zastrašit.

»Otče, říkám ti znovu: schopnost prorokovat mi nedal Apollón. Svoje schopnosti jsem si přinesla ze svého světlého domova! Nahoře nade všemi světy jsem doma, tam je má pravá matka; tam je Bůh, nejvyšší ze všech bohů! Tam je Ten, jemuž náležím.«

Její hlas zněl jako hudba zvonů, oči jí zářily. Otec si zakryl rukou oči.

»Odejdi zatím, mé dítě, nechci tě proti tvé vůli k ničemu nutit. O službě v chrámu už spolu nebudeme mluvit. Snaž se pomáhat matce v domě a nepoddávej se zcela svým vlastním myšlenkám. O to tě prosím.«

Poté, co Cassandra odešla jak omámená, že tato nebezpečná rozmluva skončila tak nečekaně, si Priamos dal zavolat Dinii. Vyptával se jí, jestli na Kassandře nepozorovala známky duševní poruchy. Dinia podobnou domněnku rozhodně odmítla a dovolávala se Andromaché, která bývala s Kassandrou pohromadě mnohem častěji.

Andromaché se mu vysmála. Zdálo se jí nemyslitelné, že by některý otec mohl považovat za duševní poruchu něco, co jeho dceru pozvedá vysoko nad ostatní lidi. Priama, který chtěl, aby ho lidé brali vážně, a nesnášel, aby se o důležitých věcech mluvilo žertem, smích Andromaché rozhořčil.

Se svými domněnkami se svěřil Hekubě. V ní konečně našel trpělivou posluchačku, někoho, kdo mu nechtěl jeho myšlenku vymlouvat, ale nacházel nespočet příkladů, aby ji podpořil.

Bláhový muž netušil, co tím svému dítěti způsobil! Hekuba o tom mluvila se služkami; žvanivě je varovala před nejmladší dcerou, která je prý pomatené mysli a vykládá všelicos, co by mohlo být nebezpečné. A pmluva vzrůstala a šířila se.

Kassandra nechápala, proč služky zarputile mlčí nebo si začnou šeptat, jakmile vstoupí do místnosti, kde právě pracují. Dříve ji vždy radostně pozdravily, teď se od ní však odvracejí, jako by se chtěly vyhnout setkání s ní.

Později se toto podivné chování přeneslo i na čeledíny a vojáky. Zmizela úcta, kterou dosud prokazovali královské dceři.

Jestliže někdy nařídila nějakou práci, neměla jistotu, že bude také provedena. Když volala liknavce k odpovědnosti, bylo jedinou jejich odpovědí pokrčení ramen.

Postěžovala si na chování služek matce. Hekuba jí chlácholivě odpověděla, že je příliš zhýčkaná láskou, kterou byla dosud obklopena, a že to tak nemůže zůstat trvale, protože už není dítětem. Cassandra cítila, že jí matka neřekla, co si skutečně myslí.

Promluvila si o tom s Dinií. Věrná dívka požadovala v Kassandřině nepřítomnosti od služek vysvětlení, proč se k ní tak chovají. Služebné ale věděly, jak vroucně lne Diniá ke Kassandře. Dávaly si pozor, aby jí neprozradily pravý důvod svého chování. Slíbily sice, že se polepší, a skutečně se nějakou dobu snažily projevovat vůči Kassandře větší uctivost a ochotu, jejich snaha však byla tak průhledná, že Cassandra měla teprve o čem přemýšlet.

Cítila se nesmírně nešťastná. K otci nechtěla se svým trápením jít. Obávala se, že by za příčinu změněného chování jejího okolí považoval to, že se zdráhala nastoupit chrámovou službu, a viděl by v tom trest bohů.

Kéž by mohla spatřit svou nebeskou matku a zeptat se jí na to! V její hrudi se přemocně rozhořela touha po vznešené paní. Ve chvílích osamělosti sice dostávala sílu, kdykoliv o ni prosila, ale odpověď na své otázky, útěchu ve svém žalu nenašla.

Byla si vědoma, že chce jen dobré, že chce každému s radostí pomáhat. Ještě horlivěji se snažila dobýt si zpět lásku, kterou ztratila.

A PAK PŘIŠEL den, který, jak se zdálo, Kassandru připravil i o to poslední: o spojení s jejím světlým domovem. Již několikrát, když pobývala v zahradě a hledala cestu k výšinám, pocítila, že ji obklopují bytosti, které na ni působí rušivě.

Jednoho parného odpoledne, kdy bylo zvláště tíživé dusno, se dívka opět uchýlila do zahrady a v naprosté odevzdanosti se snažila otevřít světlému proudění shůry. Náhle cítila, že ji oblévá světlo a obklopují zvuky, které jsou zcela jiné než záře a znění shůry.

Světlo i zvuky byly také nadpozemské, avšak jiného, hrubšího druhu, který chtěl omámit smysly a způsoboval, že se srdce prudce rozbušilo. Místo míru a harmonie vyvolávaly nepokoj a úzkost.

A pak se před ní objevil světlý, jehož dobře znala z dětství, Apollón, nejkrásnější z bohů. Cassandra bezděčně zavřela oči, aby ho neviděla, ale

vždyť ho neviděla svýma pozemskýma očima. Zavírání očí nepomohlo. Stál před ní okouzlující, dožadující se lásky a sám lásku vyzařující. Kassandru obklopila žhavá vlna. Na něco takového nebyla zvyklá a bylo jí to odporné.

Je to opravdu Apollón?

Vtom ji ovanula, jako pozdrav ze světlých nebeských luhů, svěží, lahodná vůně. Přinesla jí sílu, sílu, jejíž původ znala.

»Matko!« zvolala celá šťastná. »Matko, pomoz mi! Netoužím po tom, co se teď ke mně blíží!«

A Prakrálovna pomohla. Kolem Kassandry zavlály růžové závoje a zahalily ji. To se plášť Elisabeth rozestřel jako ochrana kolem jejího dítěte. Přísný, rozkazující hlas, který jí byl tak dobře známý a milý, jenž však na zemi dosud nezaslechla, zavolal, že se to jako ozvěna ozývalo ze všech stran:

»Nech ji být, pokušiteli! Maria je má!«

Kassandra se pod ochranou tohoto silného zvuku cítila v bezpečí a s blaženým úsměvem usnula blahodárným spánkem. Když se probudila, byla sama. Co ji předtím trápilo, zmizelo! Pozvedla ruce k nebesům a vroucně zašeptala:

»Matko, děkuji ti! Děkuji také tobě, silný pomocníku v nouzi, jehož hlas jsem zde na zemi zaslechla poprvé! Jsem tvá, to vím!«

Zcela naplněna prožitím, s nímž by se nikomu nesvěřila, se Kassandra vrátila do paláce. Své milé zastihla vyděšené a ve starostech. Zatímco zřejmě dřímala v zahradě, slunce se zatmělo. To znamená pro Tróju neštěstí.

A znovu ji začaly stíhat pátravé pohledy přítomných a jejich skryté obviňování. Jestliže se bozi hněvají – a oni se hněvají, i kněží to říkají – není tím vinen nikdo jiný než Kassandra, protože se zdráhá konat službu v chrámě.

Andromaché připomínala, že Kassandra již dlouho předtím předpovídala neblahý osud Tróje, který zavíní jeden z Priamových synů. Nikdo ji neposlouchal. Nebyli strachem schopni jasně uvažovat.

Rozrušená Kassandra se odebrala do svých pokojů. Hekuba šla za ní. Chtěla v manželově nepřítomnosti přemluvit dceru, aby přece ještě usmířila Apollóna. Hned za ní vstoupila do místnosti Andromaché ve snaze chránit Kassandru před matčinou neomaleností. Přišla právě v okamžiku, kdy mladá věštkyně začala mít vidění a předpovídat.

Dívka se opřela o stěnu. Na ní se ze strany rýsovala její tvář. V jejích ušlechtilých rysech se zračila hluboká bolest. Vypadala, jako by zestárla

o desítiletí. Dokonce i Hekuba se zarazila v chůzi, když takto uviděla svou dceru.

Kassandra začala mluvit:

»Běda ti, nebohá matko! Budeš muset být svědkem těch netruchlivějších událostí. Obrň své srdce, jak se sluší na matku hrdinů!«

Toto bédování znělo jinak než jindy. Prochvívala jím bolest, bylo naplněno soucitem. Pak zmlkla ústa litující matku. Ta se chtěla na něco zeptat a prudce, jak bylo jejím zvykem, zamířila k dceři. Andromaché ji jen s námahou zadržela a naznačila jí, že Kassandra je duchem nepřítomná.

»Vlny se blíží a odplývají, zvedají se a klesají. Narážejí na trojské pobřeží a přinášejí jednoho ze synů. Matko, nebohá matko, hledej svého syna! Osud Tróje se již začíná naplňovat, protože jste nechtěli dbát Světla! Nejmladší odchází, ostatní ho následují!«

Opět nastal okamžik mlčení. Hekubina tvář se stáhla bolestí. Její srdce zachvátila úzkost. Nechtěla už nic slyšet, ale neúprosný hlas, který – jak se zdálo – nepatřil nikomu ze smrtelníků, mluvil dál:

»Vlny se blíží a odplývají, zvedají se a klesají. Zápasí s nimi loď. Nese vinu a bezpráví. Zavřely se nad ní vody a táhnou ji ke dnu. Životy zanikají, lidé se topí. Viníci dosud nesmějí sestoupit do říše Persefony. Vynořují se z vln. Budou zachráněni, aby mohli napravit a odpykat, čím se provinili!«

Kassandřin hlas zněl nyní pronikavě, ztratil svou melodičnost. Věštyně se zapotácela, takže ji Andromaché musela zachytit a podepřít. A ústa věštyně ještě jednou promluvila:

»Jestliže se druhý syn neobráť na svých nesprávných cestách, přinese Tróji neštěstí. Nejmladší kráčí napřed, ostatní jdou za ním!«

»A Hektor?« zašeptala Andromaché a ani nepočítala s tím, že dostane odpověď. Zdálo se však, že Kassandra rozuměla jejímu šepotu; její duch jej zaslechl. »Hektor! On, znamenitý člověk, padá jako bratrova oběť. Běda ti, Trójo! Běda vám, Priamovi synové!«

Hekuba, přemožena úzkostí, se skácela na zem, až to zadunělo. Tento zvuk Kassandru probudil. Podpírána Andromaché odešla na lůžko a ihned upadla do hlubokého spánku.

Teprve pak Andromaché přistoupila ke kněžně. Na okamžik se zadívala do jejího obličej znetvořeného zděšením a hrůzou. Nebylo v něm již ani stopy po kráse; Priamova manželka se podobala nestvůře. A tato žena chtěla poroučet Kassandře! Tato žena se opovážovala vnucovat jí svou vůli!

Kdyby nyní Hekuba zemřela, bylo by to pro dceru lepší a možná i pro celou Tróju. Zhnusená Andromaché se již chystala odejít. Nechat zde tak

kněžnu ležet, až se sama probere nebo již vůbec nikdy! Pak ale zvítězila myšlenka, že bohové vědí lépe, proč takovým lidem dovolují chodit ještě po zemi. Ona, Andromaché, o tom nemůže rozhodovat.

Snažila se omdlelou ženu přivést k vědomí. Když konečně Hekuba otevřela oči, přivolala Andromaché služebnice, aby se o ni dál postaraly. Nebyla schopna mluvit s kněžnou o předpovědi, kterou před chvílí slyšely.

Kéž by tak učinila! Hekuba mívala hlubokou potřebu svoje zážitky vždy bez meškání vyjádřit slovy. Čím rychleji mohla prázdným povídáním zploštit všechny dojmy, tím víc ji to těšilo. Tak i teď vykládala sloužícím, proč omdlela.

Dělalo jí dobře, když se posluchačky divily, vyslovovaly různé domněnky a bědovaly. Její zmučené duši se ulevilo poté, co jedna z dívek projevila pochybnosti o Kassandřiných slovech.

»Kněžno, ty víš, že bohové tvou nejmladší dceru opustili. Mluví v šílenství. Temným výtvorům jejích zmatených myšlenek se v takových chvílích dostává slov.«

Tyto výroky dodaly Hekubině duši útěchu. Získala v nich oporu a sebrala odvahu strhnout do prachu to, co před chvílí slyšela. Všechno požehnání obrátila v kletbu!

V té době seděla Andromaché u lůžka svého synáčka a přemýšlela o minulých událostech. Také její duši zachvátila úzkost. Jestliže se osud Tróje naplní tak strašlivým způsobem, je i Hektor předurčen předčasně smrti.

Po vážné tváři jí kanuly slzy. Pak se ale žena klesající na mysli vzchopila a soustředila svou duši v modlitbě. Prosila bohy, aby milosrdně odvrátili kletbu od Hektorovy milované hlavy. Ještě vroucněji prosila o sílu, aby unesla to, co přijde.

PRIAMOS SE VRÁTIL ze svého tažení a přinesl zprávu, že rybáři žijící na ostrovech roztroušených v moři vylovili trosky jakési lodi. Měl obavy, zda tato prkna nepocházejí z Paridovy lodi. Jsou natřená různými barvami a podle toho by se dala poznat. Co se asi přihodilo? Paris byl již dlouho z domova a do Tróje o něm nepronikla žádná zpráva. Ztroskotat snad na zpáteční cestě v bouři? Zachránil se?

Hekuba nechtěla o ničem slyšet.

»Manželi, za doby tvé nepřítomnosti jsem se dozvěděla tolik truchlivých zvěstí!« zvolala nevrle. »Ušetř mě alespoň domněnek, které se pravděpodobně nezakládají na pravdě.«

Král se ulekl. Co asi Hekuba vyslechla? Viděla Cassandra zkázu? Navštívil Andromaché a našel tuto ženu, která bývala vždycky vyrovnaná, podivně změněnou. Když se jí zeptal na příčinu, rozplakala se a dlouho neodpovídala. Pak mu vyprávěla, jak mohla nejlépe, co Cassandra předpověděla.

Z její řeči vnímal jen to, co ho mohlo utěšit. Paris pravděpodobně ztroskotal, ale zachránil se. A jestliže se něčím provinil, může to napravit. Syn se vrátí!

Odeslal na pobřeží hlídky, aby vyhlížely čluny a lodě. Strážci na věžích dostali příkaz, aby zdvojnásobili bdělost. Bystrým zrakem pátrali po pobřeží.

Hekuba se snažila tíseň, kterou cítila v srdci, potlačit prací. Služebné úpěly pod tíhou břemene, které jim ukládala, a naříkaly na spěch, k němuž je popoháněla. Sotvaže dokončily jednu práci, už musely začít novou a Hekuba je peskovala, že ještě není hotová. Sama pracovala tolik, jak dosud nikdy v životě. Neklid duše hnal její ruce do práce.

Na jediné mělčině na pobřeží pralo mnoho žen a dívek prádlo. Vítr vál a sušil mokré kusy, peroucím ženám a dívkám však hnal vodu do očí. Znovu a znovu se některé rozvazoval šátek na hlavě a vlál jako korouhvička kolem nepříkrytých vlasů nebo ulétl do moře, což vždycky vyvolalo hluchý smích děvčat. Sama královna přišla, aby se podívala, jak pokračují práce.

»Čemu se smějete, děvčata? Hbitě do práce! Než slunce zmizí za obzorem, musí být prádlo hotovo.«

Nikdo neodmlouval, ale jak se jednou daly do smíchu, nebylo tak snadné jej potlačit a tu a tam bylo ještě slyšet tlumený smích. Rozzlobená Hekuba kráčela dál svým spěšným krokem, kterému v poslední době navykla. Zrak upírala k zemi; ani nekonečné moře, jehož vlny se dnes hravě a škádlivě valily ke břehu, ani bezmračná modrá obloha ji nemohly odvést od jejích myšlenek naplněných starostmi.

Náhle uviděla v dálce cosi ležet. Vypadalo to jako trám, který připlavily vlny. Napadlo ji, že Priamos vyprávěl cosi o ztroskotání lodi. Možná, že tento kus dřeva by ji mohl přivést na bližší stopu. Přidala do kroku. Ale co to? To není trám, to je člověk! Že by se zde některá služka natáhla a podřimovala? Ještě více zrychlila krok a spatřila – mrtvého.

Vlny ho vyplavily na břeh. Ležel natažen na bílém písku. Drahý oděv vlny napůl strhly s těla, jak do něho narážely. Kadeřavé vlasy, nyní zplhlé, vroubily voskově žlutý obličej. Oči naplněné hrůzou byly otevřené.

S bolestným výkřikem klesla Hekuba vedle mrtvého na kolena.

»Polydóre, Polydóre!« volala zoufale a zdálo se, že vítr převzal její volání a nese je dál. Ozývalo se nazpět od skalních útesů.

»Polydóre, miláčku!«

Rvala si vlasy. Celá zoufalá se dotýkala mrtvého těla. Zde, zde zeje rána a tady ještě jedna! Její syn byl proboden, nejmladší, nejmilejší syn!

Její nárek dávno dozněl, než některá děvčata peroucí prádlo napadlo, aby ji šla hledat. Když spatřila mrtvého, utekla s hlasitým křikem, aby to oznámila ostatním a donesla zprávu o tom do paláce.

Sám Priamos přišel s nosiči, kteří měli mrtvého syna dopravit do otcovského domu. Očekával, že zde najde ztroskotaného Parida, a zatím před ním ležel jeho nejmladší syn, bledý, zavražděný! Kdo je vrahem? Kdo to mohl udělat?

Polydóros se před několika měsíci vypravil do Thrákie ke králi Polymestorovi, aby s ním uzavřel dohodu. Priamos měl v úmyslu rozšířit svou državu při Hellespontu, aby byla lépe přístupná také z pevniny. Území, které k ní chtěl připojit, patřilo Polymestorovi a ten se bez něj mohl obejít.

Priamos mu za ně nabízel mnoho pokladů. Výměna měla být lákavá. Od té doby nebylo o Polydórovi ani slechu, přestože ho již dávno očekávali. A teď se zde náhle ocitl, vyplaven vlnami na břeh jako bezmocný kus dřeva!

V celé Tróji zavládl velký smutek. Všichni měli krásného jinocha rádi. Vyrojilo se mnoho dohadů o tom, jakým způsobem zemřel, a nesmírně jich přibývalo. Priamos se zdráhal dát mrtvého pohřbít, dokud se nezjistí něco bližšího o jeho skonu. Nejvyšší kněz Láokoón ho však zapřísahal, aby dal svolení k pohřbu. Tak jako tak se nikdy nedovědí nic bližšího.

Kassandra hluboce truchlila pro bratra. Věděla nyní, že je to počátek strašlivého osudu Tróje. Když uslyšela zprávu o Hekubině příšerném nálezu, spadla jí páska s očí. Věděla, že nejmladší odešel první, že ale ostatní budou za ním rychle následovat. Hrozila se Paridova návratu.

ZA NĚKOLIK TÝDNŮ po Polydórově pohřbu přistála u pobřeží řecká kupecká loď. Obchodníci přivezli vzácné zboží a nabízelí je ke směně. Přinesli také zprávu, že Helena, manželka spartského krále Meneláa, byla unesena. Kdo je drzým únoscem, nevěděli. Nepochybovali však ani na okamžik, že řečtí vládcové se spojí, aby ho potrestali.

Touto lodí připlula také neznámá dívka. Zastřena hustými závoji vešla do královského paláce a dožadovala se slyšení u Hekuby. Vyprávěla jí, že je dcerou fénického šlechtice, dostala se do zajetí a pak žila jako otrokyně u Polymestorova dvora.

Když přišel Polydór ke dvoru, vzplanuli k sobě oba láskou. Slíbil jí, že ji při návratu unese, doprovodí ji do její vlasti, a v případě, že její otec ještě žije, vyprosí si ji na něm za manželku.

Několik dní před plánovaným odplutím královského syna bylo vyjednávání přerušeno. Polymestor byl lakomý a hrabivý. Nechtěl se zřici ani území, ani pokladů, které mu výměnou za ně Polydóros nabízel. Vlastní rukou probodl svého hosta, oloupil ho o poklady a dal ho v noci hodit do moře. Dívka uprchla, aby Polydórovým rodičům přinesla tuto strašnou zprávu.

Velmi se podivila, že mrtvý byl pohřben v Tróji, a zděšeně vyslechla, že sama Hekuba našla svého nejmilejšího syna.

»Zůstaneš u nás, Féniké, budeme tě považovat za dceru,« rozhodl Priamos, který jí chtěl na synovu památku pomoci.

Také Hekuba proti tomu nic neměla, a tak Féniké zpočátku zůstala u dvora. Když ji poznali blíže, bylo dobře patrné, že pochází z ušlechtilého rodu. Žila však velmi uzavřeně a zcela se poddávala svému zármutku.

Společně s Hekubou přinášela oběti a dávala zpívat žalozpěvy. Rozmlouvaly spolu o Polydórovi a stále prudčeji se v nich rozhořovalo přání pomstít jeho smrt. Z tohoto přání se stala touha, žhavá, plamenná pomstychtivost, neznající už překážek.

Dobře věděly, že na Priamovu pomoc nemohou spoléhat. Rozhodly se samy provést plán, který Hekuba vymyslela. Féniké se měla tajně, nikým nepoznána vrátit do Thrákie.

V Polymestorově paláci znala každou komnatu, každou chodbu. Měla se proto do něj vplížit a v noci krále zavraždit. Jedna ani druhá se nezalekla vraždy. Jejich nenávist je zaslepila, nedovolila, aby v nich zvítězilo jakékoliv lepší duševní hnutí. Jen jedno věděly: Priamos ani Cassandra se nesmějí o jejich plánu dovědět dříve, než bude proveden.

»Musíš opustit Tróju tajně, Féniké,« radila Hekuba šeptem. »Jakmile bude Polymestor ztrestán za svou vinu, vrátíš se.«

»Ne, matko,« namítla smutně Féniké, »cítím, že se již nikdy nevrátím. Rozlučme se už teď. Ani ty nebudeš vědět, kdy odtud odejdu, abys mohla podle pravdy říci, že nevíš, kde jsem.«

Truchlící ženy se vroucně objaly. V té chvíli prorazilo v duších obou pravé ženství, nenávist ale rychle uhasila každé jemnější hnutí.

Již druhý den ráno Féniké pohřešovali. Hledali ji neúnavně, nikdo ji však už nespátřil. Také Hekuba její odjezd neočekávala. Byla upřímně zdrcena, a proto se jí nikdo neptal, jestli neví, co Féniké zamýšlela.

Priamos měl velkou starost, co se stalo s jeho hostem. Poprosil Kassandru, aby se pokusila získat nějakou zprávu o zmizelé Féniké. Slíbila to, ale dni mýjely, aniž cokoliv spatřila.

U TROJSKÉHO POBŘEŽÍ opět přistála loď. Byl to tmavý, velký veslový člun, jaký dosud nikdo z Trójanů neviděl. Nikdo z nich nerozuměl posádce člunu a nevěděl, co zde ti lidé chtějí. Záhada se však brzy vysvětlila.

Poté, co loď zakotvila, vystoupil z ní vládčův syn Paris. Planoucimi zraky hleděl na domácí pobřeží. Už ani nedoufal, že je ještě někdy spatří.

Trójané, kteří se v té chvíli zdržovali u břehu, začali nadšeně jásat a do královského paláce utíkali poslové. Bleskurychle se rozšířila zpráva:

»Paris se ve zdraví vrátil!«

Proč ale nejde do města, do paláce? Váhal, neklidně přecházel po břehu sem a tam, díval se na loď a nakonec se na ni vrátil.

Davu, který se stále zvětšoval, se zmocnila netrpělivost. Lidé chtěli vidět Parida, jenž se vrátil domů, šťastně se zachránil!

Konečně opět opustil loď. Srdečně se rozloučil s její posádkou a loď okamžitě vyplula na moře. Tentokrát však nepřicházel sám. Doprovázely ho tři ženy zastřené hustými závoji. Jedna z nich kráčela vedle něho, zatímco druhé dvě je následovaly. Tak došli k paláci, jehož brány již byly otevřeny dokořán, aby přijaly Parida vracejícího se domů.

Ve velké síni byli shromážděni Priamos a Hekuba, Hektor, Andromaché a Cassandra. Radostně uvítali syna a bratra, který jim byl znovu darován. Dívali se na jeho statnou postavu. Ještě víc zkrásněl, ušlechtilé tahy jeho obličeje zjasňovala záře štěstí. Obrátil se k ženě, která přišla s ním, sejmul jí závoj s hlavy a řekl:

»Zde vidíte mou nevěstu, mou ženu, která mě následovala ze slunných niv Řecka až sem, protože nás nerozlučně spojuje láska.«

V jeho hlase zněla hrdost. Jen s námahou se přemohl, aby nezavýskl.

Před zkoumavými zraky Trójanů se ukázal nejkrásnější obraz ženy, jaký kdy viděli. Kassandřina krása na první pohled zbledla před tak náramným vítězným leskem. A přece! Kdo se podíval blíže, cítil, že této kráse něco chybí. Něco, co obestírá Kassandru milostností a co i zvážnělým rysům Andromaché dodává cosi nevýslovně přitažlivého.

Co to jen je? Při tomto prvním setkání o tom nikdo neuvažoval. Všichni radostně uvítali ženu božské krásy, která se jim s milým úsměvem představila a pak se, jako by se jí ulehčilo, vrátila po bok Paridovi.

»Helena pochází z nejušlechtilejšího rodu, její matkou je kněžna Léda,« oznámil Paris.

Nikdo z přítomných o této kněžně nikdy neslyšel. Bylo jim nápadné, že se Paris zmínil o matce místo o otci. Je snad její otec mrtvý? Ani o tom teď nebyl čas uvažovat. Bylo nutné postarat se trosečníkům o ubytování a šatstvo, protože kromě holého života nezachránili nic.

Ženy pobíhaly po paláci, aby připravily věci potřebné pro Helenu co nejlépe. Přichystaly lázeň a lůžko, šaty, šperky i květiny. Paris ihned odešel do svého pokoje. Vypadalo to, jako by se chtěl vyhnout rozhovoru s otcem mezi čtyřma očima.

Později se celá rodina sešla u tabule, již se směli zúčastnit také dvořané a Hekubiny ženy. Na čestném místě seděl Paris s Helenou, která byla lidem představena jako nastávající dcera. Během stolování musel Paris vyprávět o nebezpečné plavbě, která začala tak radostně.

Když vypluli, slunce zářivě svítilo na modrojasné obloze. Lehounký vánek dul do plachet a loď na vlnách jen tančila. Náhle se z ničeho nic zvedla ledově chladná, nepřátelská bouře a bičovala vodní koně, takže se vzpínali a hnali plavidlo před sebou. Udržet směr již nebylo možné.

Bouře se změnila v běsnící, ječivý orkán. Poseidónovým koním zbělela hříva, vyskočili na loď a strhli cestující přes palubu a do hlubin. Nikdo nemohl pomýšlet na záchranu druhých, každý měl co dělat, aby se sám neutopil.

Přítomní s hrůzou naslouchali. Byli tak napjati, že dávno přestali jíst. Na rty se jim draly otázky, ptali se na různé Trójany, kteří Parida doprovázeli, ale nevrátili se. Králův syn jejich otázky zkrátka odbyl a vyprávěl dál.

Uprostřed noci byla loď vržena na jakýsi ostrůvek a s praskotem se v ní udělala trhлина. Voda se s klokotem hrnula dovnitř. Cestující měli před očima jistou smrt. Vtom se mezi mraky ukázal měsíc, který byl zrovna v úplňku. Jeho stříbrné světlo zalilo mořský břeh i trosky lodi a pomohlo těm, kdo byli dosud naživu, aby se zachránili.

Paris během posledních hodin skrýval Helenu pod svým pláštěm a tiskl ji k sobě. Společně chtěli zemřít, nebo společně jít vstříc novému životu. Podařilo se mu donést ji na pevnou zem. Potom vysílen klesl vedle k smrti vyčerpané Heleny a usnul. Několik mužů posádky se rovněž zachránilo,

stejně jako obě Heleniny ženy. Ostatní je nutno považovat za mrtvé a truchlit pro ně.

Paridovo vyprávění znělo děsivě, přestože se očividně snažil, aby jeho slova nevyvolávala skličující dojem. Mluvil tak, jako by si z události oné noci mnoho nedělal, a přece posluchači cítili smrtelnou úzkost, která ještě teď rozechvívala jeho duši.

Helena po celou dobu, kdy vyprávěl, nepromluvila ani slovo, ačkoliv Paris z lásky k ní mluvil řecky a ne trojským nářečím. Jakmile skončil, vzhledla s úsměvem k němu a řekla:

»Proč o tom hovořit, miláčku? Bylo to zlé, pokud to bylo. Teď je to už za námi. Zanech už minulosti. Nový den přináší nové radosti.«

To byla první souvislá slova, která v Priamově paláci uslyšeli od krásného hosta, a na každého posluchače zapůsobila jinak.

Andromaché a Hektor si vyměnili starostlivý pohled. Hekuba až příliš horlivě souhlasila s Heleniným názorem. Snažila se získat její přízeň. Ona, starší žena, tak jednala vůči mladší. Helena to vycítila a pokládala její jednání za opovrženíhodné. Priamos jejím slovům dost dobře neporozuměl. Jeho duch dosud prodléval u hrůz, které jim před chvílí Paris líčil.

Kassandra vstala a přistoupila o krok ke krásné ženě. Helena se polekala. Co to jenom je s tou mladou dívkou? Kráčí jako věštkyně, tvář má rozjasněnou vnitřním světlem. Bezděčně se přimkla k Paridovi sedícímu vedle ní a hledala u něho ochranu.

Kassandra zavřela oči a začala mluvit:

»Nový den přináší nové hrůzy! Běda ti, Heleno, že ses opovázila vkročit do tohoto paláce. Běda ti, Priamův synu, který přineseš Tróji ten nejkrutější osud. Nyní musí všichni odtud, všichni, kdo se dosud radují ze slunečního světla. Bohové sesílají neštěstí. Sám Zeus se hněvá na svou dceru! Jednoho krále jsi opustila, druhého oloupíš o syny. Heleno, krásko bez srdce, co zde hledáš?«

Když Kassandra umlkla, přistoupila Andromaché k ní a opatrně ji odvedla ze sálu. Obávala se hněvu, který jistě u ostatních propukne. Nikdo by se jí nezastal, kdyby ji matka ostouzela. Podivuhodný dar, který byl Kassandře propůjčen, se jí stal kletbou. Andromaché to nikdy necítila tak jako dnes. Láskyplně a pečlivě uložila vyčerpanou dívku na lůžko a zavalala Dinii, aby střežila její spánek. Neměla z něj být vyrušena, dokud bude věrná láska bdít.

Andromaché se rychle vrátila do sálu a zastihla zde shromážděné právě v takovém rozpoložení, jak předpokládala. Priamos seděl zadumán, vypa-

dal, jako by zapomněl na své okolí. Ženy a dvořané opustili místnost. Hekuba utěšovala plačící Helenu tím, že spílala Kassandře těmi nejhoršími slovy. Líčila ji jako choromyslnou, kterou je nutné dát zavřít.

»Vzepřela se Apollónovi, který si přál, aby byla kněžkou v jeho chrámu,« vysvětlovala matka. »Apollón se teď hněvá a odňal jí její prorocký dar. To, co teď promlouvají její ústa, vyvěrá z hlubin propastí!«

Hektor se rozhněval a předstoupil před Hekubu.

»Tak to není, matko!« zvolal. »Jestliže se sestry nikdo nezastane, pak tě musím já, tvůj syn, prosit, aby ses mírnila. Cassandra není ani trochu pomatená stejně jako ty nebo já. Všechny její předpovědi se žel splnily a obávám se, že i slova, která jsme před chvílí slyšeli, se ukážou jako pravdivá.

Mluv, Paride, kdo je tvá nevěsta, kdo je její otec? Odkud pochází? Je hodna toho, abychom ji přijali mezi sebe?«

Rozhněvaný Paris vstal.

»Bratře, jak jsi mohl tak zapomenout na veškerý slušný mrav, že se ptáš v přítomnosti nejnádhernější ženy na její původ?«

»Slyšela slova Kassandry a vyslechla hanlivé řeči naší matky; sluší se proto, aby vyslechla i to, co nám o ní povíš. Bratře, ještě jednou se tě ptám: Kdo je Helena? Kdo je její otec?«

Dříve než mohl Paris odpovědět, Helena prudce zvolala:

»Jen jim to řekni, Paride, milovaný muži, mohou to slyšet všichni. Mým otcem je Zeus!«

»Zeus?« Lidé v sále opakovali toto slovo, svým obsahem tak závažné. »Zeus?«

»Ano,« ujal se slova Paris. »Heleniným otcem je Zeus. Je nejkrásnější dcerou nejvyššího z bohů. Jsem hrdý na to, že svolila stát se mou ženou.«

»Pročpak Zeus neochránil svou dceru?« zeptala se pochybovačně Andromaché. »Měl důvod, aby se na ni hněval? Chtěl jí překazit její plavbu?«

Náhle se protrhla rouška před jejím duchovním zrakem a Andromaché zvolala:

»Je snad tato žena manželkou Meneláa? Byl jsi to ty, Paride, kdo unesl spartskému králi jeho ženu?«

Paris při této otázce zvedl hlavu. Ať tedy vědí, co by se stejně nedalo dlouho tajit.

»Máš pravdu, Andromaché,« pronesl zvolna. »Meneláos nebyl správným manželem pro tuto dceru bohů. Sklonila se ve své lásce ke mně a já jsem si ji vzal, protože byla ochotna stát se mou. Je moje, teď i na věky věků!«

Hekuba se přiblížila k Heleně. Lichotilo jí, že Diova dcera věnovala své

srdce jejímu synovi. Že Helenina ochota stát se Paridovou ženou pramenila z viny a hříchu, toho nedbala. Láskyplně domlouvala krasavici, aby zapomněla na účinné příkoří; Andromaché časem dospěje k lepšímu mínění.

Když Helena zpozorovala, že alespoň Hekuba je při ní, oddechla si. Hrdá žena nesnesla, aby byla ponížena. Zato pochlebování byla velmi přístupná. Přitulila se k Hekubě, nazvala ji matkou a poprosila ji, aby jí pomáhala.

»Doved' mě do mých komnat, máti. Mé služky, které mě mají rády, mi pomohou, abych našla ztracený klid.«

Obě ženy opustily sál. Na zbylé lidi dolehlo tíživé mlčení. Hektor očekával, že otec promluví. Když Priamos nadále mlčel, ujal se slova sám. Andromaché vstala a chystala se odejít. Chtěla nechat muže o samotě.

Hektor vztáhl ruku a manželku zadržel.

»Ne, neodcházej, ženo,« požádal ji vlídně, ale určitě. »Ty jsi dnes, jak se na pravou ženu patří, poznala pod pláštěm krásy a lásky bezpráví a hanbu. Nedala ses ošálit jako my ostatní.

Paride, bratře, ptám se tě: Máš skutečně v úmyslu přivést ženu jiného jako svou manželku pod střechu otcovského domu?«

Paris se díval zachmuřeně před sebe.

»Otče, ty to strpíš? Chceš kvůli pobloudilému synovi uvrhnout celou Tróju do záhuby?« zeptal se Hektor prudce.

Priamos hněvivě vzhlédl.

»Bylo by mnohem lépe, kdyby tato žena zde,« a ukázal na Andromaché, »před chvílí mlčela. Co je nám platné vědět o věcech, které se už staly a nemůžeme je napravit? To je věc Parida a Heleny. Ať o tom rozhodnou bohové. Já o těchto věcech nechci nic vědět!«

Vstal a pádným krokem opustil sál. Bratři stáli proti sobě tváří v tvář. Ještě nikdy se mezi ně nevloudil nesvár. Paris natáhl prosebně pravicí. Hektor ji stiskl, vážnost z jeho tváře však nezmizela.

»Bratře, cokoliv učiníš, je tvá záležitost. Uvědom si ale, že svým činem nerozhodneš pouze o svém osudu. Jestliže se rozhodneš tak nebo jinak, budu vždy s tebou jako tvůj bratr. Raději mě strhni s sebou do náruče smrti a do zkázy, než abych porušil bratrskou věrnost. Rozmysli se dobře a ať jsou bohové s tebou!«

HELENINY SLUŽKY nemlčely. Již za několik hodin věděli obyvatelé paláce, kdo je vlastně Helena, která překročila jeho práh. Před časem příkře odsu-

zovali drzého únosce královny, když o jejím únosu vyprávěli kupci. Teď se ukázalo, že únoscem je syn jejich vlastního krále! Tato zpráva u mnoha lidí změnila jejich názor na to, co je právo a bezpráví. Mínění se různila a také mezi služebnictvem docházelo k rozmrškám.

Kassandře nemohlo zůstat utajeno, co již ostatní věděli. Hořce plakala. Zřetelně viděla před svými zraky zkázu Tróje, smrt všech, k nimž lnulo její srdce.

Ve svém soužení se rozhodla zajít přímo za Helenou. Kdo je tak krásný, musí být také dobrý. Jakmile vstoupila do Heleniných komnat hýřících nádherou, královna na ni na uvítanou vesele zavolala.

Helena se nudila. Vyhýbala se lidem, protože všude, kam přišla, se na ni upíraly zvědavé, odsuzující, pátravé pohledy. To se jí nelíbilo. Zábavy a radovánky, na jaké byla zvyklá ve Spartě, zde nenašla.

Paris jí slíbil, že se o ně postará, musí však mít nějaký čas strpení, než budou připraveny. Proto jí byla každá návštěva vítána. Mimoto cítila, že je ke Kassandře přitahována jakýmsi tajemným kouzlem.

»Přišla jsi ke mně, maličká, abychom si trochu popovídaly? Mám ti vyprávět o své krásné vlasti? Nebo se mi chceš vyzpovídat, komu jsi darovala své srdéčko? Mluv, jak se jmenuje? Odvede si tě brzy domů?«

Její otázky se tak málo hodily k tomu, proč sem Cassandra přišla, že pravila méně trpělivě, než měla v úmyslu:

»Zanech prázdných řečí, Heleno, na ně teď není čas. Musím s tebou mluvit o něčem vážnějším. Bohové mi ukázali, že v tvých rukou spočívá požehnání nebo záhuba celé Tróje. Vzdej se Parida! Nebo chceš být příčinou jeho smrti?«

»Ne, maličká, ať žije, žije pro mě! Jak bych se ho mohla vzdát, jeho, který je se mnou nerozlučně spjat!«

»Ty se ho musíš vzdát!« rozhorlila se Cassandra. »Myslíš, že tvůj manžel nevynaloží maximum, aby s ohromnou vojenskou silou nenapadl Tróju? Kdo jsi, aby kvůli tobě bylo prolito tolik krve hrdinů?«

»Jak se můžeš opovážit mluvit se mnou takovým tónem? Jestliže se bojíš o svého drahouška, někam ho schovej, až se bude bojovat. O Parida strach nemám. Je to skvělý rek a bohové mu budou pomáhat!«

Kassandra byla pobouřena. Chtěla však učinit ještě poslední pokus:

»To, že se bohové postavili proti tvé přeplavbě sem, považuj za výstrahu. Poseidónovi koně rozdupali vaši loď a vaše poklady strhli do hlubin.«

»A bohové nám zase pomohli z vody ven! Ne, maličká, tvůj důkaz mlu-

ví proti tobě. Nenamáhej se. Chápu, že to myslíš dobře, ale co mám, toho se nevzdám.«

KASSANDŘINY KROKY vedly k Paridovi. Bratr ji přijal vlídně, ohleduplně, jako se jedná s nemocným dítětem. Věděl, že Cassandra nemluví pomatečně, a byl přesvědčen, že sami bohové jí ukázali obraz toho, o čem mluvila.

Ale proč se tím teď zabývat? Co musí přijít, to přijde. Chtěl užívat přítomnosti a těšit se z Heleny. Jen proto, aby mu nic nekalilo krásnou přítomnost, se raději rozhodl, že bude Kassandru považovat za posedlou a jejím výstrahám se vždy vysměje.

»Až jednou budeš zralejší, ty nejmladší z nás,« obrátil se na ni se smíchem, »pochopíš, že se člověk z lásky ke své malé sestřičce nezříká toho, co chová v srdci. Neuvažuj tolik o budoucnosti, nelam si hlavu a neobtěžuj nás tím, čím tě šálí tvůj chorý duch. Jinak bys byla tou, která v Priamově paláci rozsévá nepokoj. A to bys jistě nechtěla.«

Kassandra odešla od bratra úplně skleslá. S nikým se již neodvážila mluvit o tom, co tížilo její srdce. Zhubla, pobledly jí líce a její velké oči planuly v průsvitném obličejí.

Lidé na ni plaše pohlíželi. To že je sedmnáctileté děvče? To byla zralá žena, která již zakusila mnoho starostí, to byla věštkyně, sibyla! Lidé z města Tróje k ní nyní přicházeli s různými bolestmi a starostmi. Cassandra pomáhala, kde mohla pomoci, stále se stejnou laskavou ochotou. Ale jí samé se tím nevrátila radost.

NASTALY OPĚT noci, kdy byl měsíc v úplňku. V této době mívala vždy vidění. Nyní začne trápení znovu! Co má dělat? Má si nechat sama pro sebe, co bude vidět? Vždyť ostatní se jí jen vysmívají, nebo ji ostouzejí.

»Musíš říkat, co vidíš! To je tvé poslání! Nechej ostatní, ať s tvým sdělením naloží, jak ve svém nerozumu chtějí. To již není tvá věc!«

Tak to slyšela šeptat ve svém nitru a věděla, že tento vnitřní hlas, jehož původ neznala, má pravdu.

Také Andromaché očekávala tyto noci se starostí. I ona věděla, jaký mají význam pro mladou věštkyni, kterou by tak ráda uchránila od žalu a nevděku. Promluvila o tom s Hektorem.

»Kdyby byla Kreusa jiná, mohli bychom k ní Kassandru poslat na ně-

kolik měsíců,« povzdechl si. »Arisbé je příliš daleko a o jiném útočišti pro naši sestru nevím.«

»Mohli bychom ji požádat, aby přišla k nám,« navrhla Andromaché. »Nikomu by to nebylo nápadné a já bych ji mohla v tyto dny a noci odloučit od ostatních!«

Hektor se jí podíval zpřima do očí.

»Andromaché, ty věříš, že Kassandřinými ústy mluví bohové? Věříš, že to, co mluví, je pravda?«

»Ano, manželé, pevně tomu věřím!« zněla trochu udivená odpověď.

»Pak ale nechápu, jak jsi mohla navrhnout, abychom napomáhali její předpovědi potlačovat. To, co Cassandra říká, se přece týká nás všech, má nám to všem pomoci, má to varovat celou Tróju! Musí to být zvěstováno hlasitě a je jedno, jestli tomu bláhoví lidé rozumějí nebo ne.«

DRUHÉHO DNE přišla přes ostrovy zpráva, že Řecko zbírá, aby Helenu odvezlo nazpět a potrestalo drzý únos. Vládcové se chtějí spojit pod vrchním velením některého z nich. Již se připravují lodě a vojáci jsou zásobeni potřebnými věcmi.

Každý následující den přinesl novou zprávu. Byla v podstatě vždy stejná, jen počet válečníků neustále vzrůstal a ke jménům bohatýrů, o nichž se již doslechli, se připojovala stále nová.

Helena se smála a měla radost.

»Vidíš, Paride, miláčku, jak jsem jim drahá? Všichni, všichni vytáhli. Achilles na mě vždycky nevražil. Jednou se vyjádřil, že jsem bezcitná koketa. Myslím, že z něho mluvila uražená ješitnost, protože jsem si ho všimla příliš málo!«

Opět se rozesmála vyzývavým, nepřekným smíchem. Paris ji nerad slyšel takto se smát. Po chvíli pokračovala:

»Ale něco mi slib: Jestliže dojde k bitvě, musíš bojovat s Achillem a pomstít mě! Nesmím připustit, aby za takovou potupu zůstal nepotrestán!«

Uchopila mazlivě jeho ruku a hladila ji.

»Tato ruka mi přinese jako kořist Achillovu hlavu a já se jí odměním!« řekla.

Paris se zachvěl hrůzou.

»Heleno, jsi vůbec žena? Cožpak nemáš v hrudi citlivé srdce? Pro ukvapený úsudek má být zneuctěn jeden z nejušlechtilejších řeckých reků? Nestáčí ti, když ho zabijí? Hlavu stínáme jen bezectnému odpůrci!«

Opět zazněl lehkomyšlný smích.

»Ty jsi skutečně žertovný, příteli, když mě chceš vychovávat tak vážně! Bud' se mnou veselý a ber mě takovou, jaká jsem! Připouštím, že jsem jiná než ženy, které jsi až dosud poznal!«

»Ano, jsi jiná, Heleno,« uklouzlo muži. Vyslovil to takovým tónem, že zbystřila pozornost. Ale Paris se už zase ovládal. Laskavě pokračoval:

»Musím se teprve naučit rozumět tvým žertům. My Trójané jsme těžkopádnější než vy, veselí Řekové. Měj se mnou trpělivost, Heleno.«

»To nebyl žert,« chtěla namítnout, Paris však zatím odešel z pokoje.

Celá rozhněvaná hleděla upřeně před sebe. Neměla by se raději vrátit k Meneláovu dvoru, kde nebyla trpěnou ženou, ale váženou královnou? Tam bylo všechno krásné, celý život byl veselý a lehký.

Zde jsou lidé zasmušilí stejně jako jejich jednotvárné skalnaté pobřeží. Nestojí to skutečně za to, uvalit na sebe kletbu bohů, když se za to tak málo získá! Také Paris jí zde připadá jiný než ve Spartě, kde se o ni tak vášnivě ucházel. Hekubou upřímně pohrdá. Co je to za matku? Helenu zamrazilo. Tato bezuzdná žena je kněžnou! To člověk nemůže pochopit. Není divu, že z Priama se po jejím boku stal málomluvný muž a že ztratil celou svoji radost.

Kassandry se Helena bojí. Zdá se, že velké oči děvčete čtou v duších, a Helena ví, že v její duši se mnohé musí obávat Světla. Jediný, kvůli komu by stálo za to, aby zde v Tróji vydržela, je Hektor. Ano, to je bohatýr, ten by se mohl směle měřit s nejhrdějšími řeckými bohatýry. Jaká škoda, že má za manželku tu tichou, uplakanou ženu. Je s ní šťastný? To musí Helena vypátrat! Vyplatí se, aby po tom pátrala.

Možná, že by se mohla stát jeho utěšitelkou. Snad by ho mohla oblažít láskou, kterou jistě postrádá. Měla by pak důvod, báječný důvod vydržet v Tróji! Ano, zůstane zde!

A zatímco se tyto myšlenky honily Heleninou lehkomyšlnou duší, přecházel Paris, zabrán do vážných úvah, na pobřeží z místa na místo. Těch několik týdnů, které uplynuly od jeho příjezdu, stačilo, aby se mu otevřely oči a aby poznal pravou Heleninu cenu.

Když ji srovnával s Kassandrou nebo Andromaché, stále znovu se musel sám sebe ptát, jak bylo možné, že taková prázdná, bezduchá kráska mu zaslepila oči. A pro takovou ženu by měla být Trója zavlečena do války, při níž by šlo o její bytí nebo nebytí? Nelze tomu zabránit? Kdyby odvezl Helenu zpět, kdyby ochotně přijal jakýkoliv trest, který by mu Meneláos uložil odpykat, nešel by jeho čin ještě napravit?

Raději zemřít rukou rozhněvaného krále, než trvale žít po boku Heleny. Ale, uvažoval dál, Helena ho miluje. Nesmí jí způsobit žal tím, že by ji poté, co se mu dobrovolně oddala, zavrhl. Takové jednání by bylo nedůstojné knížecího syna a k tomu bohatýra!

A strašlivý osud se valil neúprosně dál. Všichni byli slepí, kdo zde sprádali nitky, které tkaly osud Tróje. Všichni, kromě Kassandry, a ta byla bezmocná!

Zoufale prosila bohy o pomoc. Tu se jí zdálo, jako by zaslechla chvějivé tóny, které již dlouho neslyšela, a jako by vdechovala vůni červených květů ze své zahrady. Její duše se široce otevířela: dívku, která ještě před chvílí klesala na mysl, naplnila radost.

»Matko, ty myslíš na své dítě?«

Ano, matka myslela na tíseň, v níž se Cassandra nacházela. Tíse a měkce ji zahálily růžové závoje a na její skloněnou hlavu se linulo požehnání.

»Vytvrvej, Maria, přiblížil se začátek konce! Ještě nějakou dobu a pak se budeš smět vrátit domů.«

Jako balzám padala tato slova do rozbolavělého srdce.

»Neklesej na mysl, Maria! Kdyby se na zemi všichni od tebe odvrátili, nezapomeň, že tvůj domov je nahoře. Naplní tě síla, abys již neklesala na mysl a nekolísala. Pramen nebeské síly je ti otevřen v každou hodinu! Bude-li ti příliš těžko, natáhni ruku a uchop ruku toho, jemuž náležíš.«

PARIS SE PŘECE jen odhodlal předstoupit před otce. Chtěl s ním mluvit mezi čtyřma očima. Před zděšeným starcem vylil své srdce, a to plně a upřímně. Ke všemu se přiznal. Pověděl mu, jak si v noci náhle uvědomil, že rozhodnutí nezávisí na něm, ale že musí nechat trojského krále, aby rozhodl on. Učinit takové rozhodnutí však bylo to nejtěžší, co mohl syn od otce žádat. Když Priamos syna vyslechl, nevěděl, co má odpovědět.

Jemu se zdála být válka neodvratná, i kdyby se Helena vrátila ke svému manželovi a kdyby Paris zemřel Meneláovou rukou. Považoval za zbabělé nabídnout ještě teď smír. A přece? Smí být Trója vehnána do záhuby kvůli Paridovi?

»Zeptejme se Kassandry!« navrhl a byl rád, že se tím zbavil nutnosti rozhodnout.

Ale o tom nechtěl Paris ani slyšet.

»Kassandra mě už hned zpočátku žádala, abych Helenu vrátil jejímu manželovi. Odmítl jsem. Co jiného by řekla teď?«

»Zeptejme se tedy kněží. Ať Láokoón vyčte odpověď z oběti,« radil Priamos.

Ani to se Paridovi nezamlouvalo. Nechtěl odkrýt své nitro před jinými. Otec mu však poradil, že přece nemusí Láokoónovi sdělit, co při otázce cítí. Otázka se dá zformulovat tak, aby Láokoón nemohl tušit, oč vlastně jde.

Paris proto souhlasil. Dali zavolat nejvyššího kněze. Obličej stárnoucího muže byl vážný. Priamos mu uložil, aby ještě týž den obětoval bohům a vyprosil si odpověď na následující otázku:

»Co je podle bohů správnější: obrátí-li se některý udatný rek na započaté cestě, aby zabránil krveprolití, nebo pokračuje-li v této cestě bez ohledu na to, kde cesta končí?«

Odpověď, kterou Láokoón druhého dne ráno přinesl, zněla:

»Jen zbabělec opouští svou cestu.«

To se zdálo být otci i synovi jasné. Zavolali Hektora a společně s ním rozhodli neprodleně zahájit přípravy na válku. Trójané začali stavět a opravovat lodě, leštili a obnovovali zbroje, štíty i zbraně a kovali nové. Všude vládl čilý ruch a na tvářích mužů i mladíků bylo možné číst radost.

Táhnout do boje po dlouhé, málem nekonečné době míru jim připadalo jako něco neskonale krásného. Chtěli dosáhnout slávy, sklízet vavříny. Viděli se již v duchu, jak ověnčení laurem vjíždějí za jásotu jako vítězové do bran Tróje. Jak je budou ženy a dívky vítat a slovy i skutky jim děkovat!

Zatím ale tváře trojských žen smáčely slzy, oči měly zarudlé od ustavičného pláče. Bylo jim strašně při pomyslení, že musí obětovat své muže, syny a bratry. Zejména Hekuba se chovala jako šílená.

»Vy nesmíte jít do války!« křičela. »Slibte mi, že zůstanete doma a necháte za sebe bojovat jiné.«

Nikdo jí neodpověděl. Vážnými pohledy sledovali synové běsnící matku, která jim ještě nikdy nebyla tak vzdálená jako nyní.

Kassandra již nebědovala. Pokojně šla svou cestou, pomáhala, kde bylo zapotřebí pomoci, utěšovala, kde lidé útěchu ještě přijímali. Vyzařovala z ní radostná jistota a ta vzbuzovala v otci i bratrech údiv.

Andromaché to cítila jako velkou úlevu. Musela se plně věnovat manželovi. Nechtěla ztratit ani minutu z času, kdy jí ještě náležel.

ZA NĚKOLIK MĚSÍCŮ pokročily přípravy tak daleko, že první flotila trojských válečných lodí mohla odrazit od břehu. Z královských synů se nalodil jen

Deifóbos. Hektor a Paris měli prozatím zůstat s otcem doma, aby v případě potřeby přispěchali na pomoc. Priamos měl v úmyslu opevnit Tróju, kdyby proti očekávání bitva na moři skončila nepříznivě. Byly přinášeny oběti jedna za druhou a ženy neustále prosily bohy, aby jim dobrotivě pomáhali.

Sotva lodi vypluly, strhla se bouře. Zbylí Trójané znepokojeně vzpomínali na své bojovníky, kteří se ocitli v tísní. Bouře se ale brzy utišila.

Kassandra stála na cimbuří nejvyšší hlásné věže. Šaty jí vlály ve větru. Krásné vlasy se uvolnily a poletovaly ve vzduchu jako vlající prapor. Tak hleděla celé hodiny na moře a do dálky. Její tělesný zrak neviděl nic než nekonečné vzdouvání vln, korunovaných stříbřitou pěnou a hned zase opadávajících.

V duchu však zřela hrdé lodi, mohutnější a odolnější než ty, které odrazily od trojského pobřeží. A lodi zachovávaly přímý směr. Vítr je nemohl nijak ovlivnit. Stáli na nich bohatýři, světlé, veselé postavy s kadeřanými vlasy a v nádherné zbroji, se vzácnými zbraněmi a štíty.

Na opačné straně moře se houpaly na vlnách lodi Trójanů. Také ty Kassandra zřetelně viděla duchovním zrakem. Jak malé, jak nepatrné byly proti řeckým plavidlům! Kassandra málem začala opět klesat na mysl, vtom si ale vzpomněla na útěšná slova Prakrálovny. Musí načerpat sílu, sílu Světla shůry. Pozvedla ruce k nebi, na němž se zvolna vynořovala jedna hvězda za druhou, a zaprosila:

»Matko, dej svému dítěti sílu, kterou potřebuje. A ty Vznešený, jemuž náležím, posil mne. Prosím Tě o to!«

Pevným krokem a se vztyčenou hlavou se vrátila do paláce. Tam na ní doléhali otázkami, co viděla. Odpověděla vyhybavě. Lodě jsou příliš daleko; ani nejbystřejší lidské oči nemohou nic rozeznat. Ostatní se její odpovědi spokojili.

DOŠLY PRVNÍ zprávy o vítězství! Trojští bojovníci zapálili jednu řeckou loď a zničili ji se všemi, kdo na ní pluli. Jásot Trójanů neznal mezí. Nikdo nemyslel na mrtvé. Obyvatelé města jásali a chválili trojské hrdiny.

Kassandru, která ze své hlásné věže viděla duchovní průběh boje a oznámila tuto zprávu předem, lidé vychvalovali skoro až do nebes. Najednou jí zase věřili, už nebyla šílenou, opovrhovanou! Tato nově vzniklá důvěra se Kassandry dotkla ještě téměř bolestněji než dřívější pohrdání.

Bolelo ji, že otec, který si jí v posledních měsících již téměř nevšímal,

k ní byl opět milý a laskavý. Také Hekuba byla ochotná pronést několik slov uznání, i když okořeněných posměchem.

Pak ale Cassandra viděla smutné události. Také trojské lodě šly ke dnu, také Trójané umírali. Když oznamovala něco takového, málem že ji neukamenovali. A přece nastal den, kdy musela otci oznámit:

»Pošli našim posilu, jinak bude zničena celá flotila a již nikdy neuvidíme lodě ani posádky!«

Priamos se lekl.

»Je tomu tak?« zeptal se rozechvěn.

Vydal rozkaz, aby druhá flotila, kterou mezitím vyzbrojili, vyrazila pod Hektorovým vedením na moře. Andromaché byla zoufalá.

»Pošlete přece s flotilou Parida. On je tím vším vinen!«

Hektor, ačkoliv pro něho bylo odloučení od manželky a od syna bolestné, se přece v duchu zaradoval, že může zanechat nečinného čekání. V nezlomné důvěře ve vítězství vyplul se svým oddílem lodí vstříc nepříteli.

MÍJELA LÉTA. Čas od času přišla zpráva o některé z námořních bitev. Občas zvítězili Řekové, Trójané málokdy. Často vlny zahnalý na pobřeží trosky lodi i mrtvá těla jako krutou připomínku boje, který se odehrával venku na moři.

Znovu a znovu Cassandra napomínala, aby šetřili zásobami a mysleli na nadcházející dobu nouze. Ostatní vnímali její napomínání jako nepohodlné a rušivé. Není snad již dost těžké, že jsou muži pryč z domova? Je nutno ještě také žít v nedostatku a postit se?

Doba těžce doléhala na Tróju. Její obyvatelé se potáceli jako v mrákotách a čekali už jen na den, který jim jejich bojovníky přivede domů. I tento den nadešel! Vrátilo se pouze málo lodí.

Kassandra, která opět stála na strážní věži, počítala a počítala. Nemohla tomu uvěřit. V posledních letech opustilo přístav přes sto lodí a teď jich u pobřeží přistálo dvacet tři. A z nich vystoupili válkou znavení, zemdlení, churaví muži. Kde zůstali hrdinové radostné mysli? Většina jich odpočívala na dně moře. Muži, kteří se vrátili, byli žalostným protějškem těch, kdo před lety vytáhli do boje.

Rozrušený Priamos sevřel do náruče Hektora, jehož vlasy zatím zešedivěly. Deifóbos se nevrátil. Již v první bitvě byl zasažen šípem a spadl do moře. Hektor přinesl neblahou zprávu, že za ním pluje loďstvo Odyssea, krále na Ithace, který se připojil k Meneláovi.

Na moři bylo dobojováno; Trójané museli uprchnout! Zachránili se na pevné zemi, ale jen proto, aby se zde postavili na odpor nepřátelům, kteří je pronásledovali.

Běda! Cožpak válka ještě neskončila?

Dříve, než se kdo nadál, se na obzoru objevily řecké lodi. Řekové přistáli na pobřeží a obsadili zálivy a skaliska. Pronikli až do nebezpečné blízkosti města. Trójané museli neustále podnikat výpady, aby je zatlačili zpět a znemožnili jim zapálit palác i město.

Přestože jak vítězové, tak poražení toužili po ukončení války, protáhla se znovu na několik let. Najednou opět Trójané přijímali Kassandřiny rady. Pochopili, proč měli předtím shromažďovat zásoby. Královská dcera nyní musela být nejen utěšitelkou a nejvěrnější rádkyní starého otce, ale všichni si přáli, aby radila i jim.

Mezi naprosto vyčerpanými vojáky vypukly nakažlivé nemoci. Lidé si vzpomněli, že Cassandra dala kdysi upravit místnosti pro nemocné a spolu s Dinií v nich ošetřovala churavějící bojovníky. Požádali ji, aby tak učinila i teď, a ona ochotně provedla potřebná opatření. Dokonce i v sálech paláce dala umístit lůžka pro raněné.

Přinášeli sem všechny bez rozdílu a nemohli pochopit, že Cassandra nechtěla do těchto sálů přijmout žádné nemocné. Nechala zde uložit na lůžka pouze raněné a umírající, ostatní museli být dopravováni do vzdálené budovy. Nejedna hlas za Kassandřinými zády jízlivě poznamenal:

»No ovšem, leckdo jí není dost vznešený, aby směl zůstat zde v paláci.«

Ale když pak Parida zachvátila stejná nakažlivá nemoc a byl umístěn také mimo palác, museli uznat, že Cassandra učinila tato opatření s moudrou prozíravostí.

Dinia jí stála věrně po boku, přestože zestárla a nepodávala již takový výkon jako dříve. Také Andromaché se vytrhla ze svých starostí a procházela jako anděl útěchy mezi lůžky umírajících.

Kassandra chtěla i Hekubu vymanit z jejího planého hloubání, její pokusy však byly marné. Pokud kněžna mohla žet svého vlastního osudu, nechtěla myslet na jiné.

V té době Cassandra dostala neočekávanou pomoc v osobě trojské dívky ze šlechtického rodu, která v důsledku války zůstala úplně sama a mohla veškerý svůj čas, každou myšlenku věnovat ošetřování nemocných. Jmenovala se Alexandra a předstoupila před Kassandru s prosbou:

»Ujmi se mě, kněžno, dovol mi pomáhat ti, aby můj život opět získal účel a smysl!«

Kassandra v ní s radostí uvítala pomocnici v práci. Stačilo několik dní, aby se ukázalo, že Alexandra je velmi dovedná. Měla jemné ruce, kterými uměla zmírnit utrpení, ale především se ničeho nezalekla, nic ji neodstrašilo. Kde nakažlivá nemoc řádila nejhuř, tam si přála být poslána. Kassandra se na ni mohla naprosto spolehnout.

Bylo to nutné, neboť se opět blížil čas, kdy byl měsíc v úplňku, a vidění zesilovalo.

JEDNOHO VEČERA seděli synové ve společnosti Priama a Hekuby. Také Andromaché se uvolnila od ošetřování nemocných, aby užila přítomnosti manžela, jehož vídala jen zřídka.

Vtom vstoupila Kassandra do sálu osvětleného jen svitem úplňku. Podle nejisté chůze věštkyně poznali, že se chystá promluvit. Smutně stanula před nimi. V její tváři obrácené vzhůru byly vtisknuty stopy hluboké bolesti.

»Běda člověku,« začala zvolna mluvit, »který pomýšlí na pomstu! Sklidí trpké ovoce. Za jednoho syna jsi vzala dva, Hekubo. Dva mladé bohatýry jsi předčasně poslala do zahrad Persefony. A oči, které se divily pokladům a lačnily po nich, jsi dala navždy zahubit! Běda ti, Hekubo!«

Lidé naslouchající věštbě se na sebe podívali; nechápali smysl slov. Jediná Hekuba věděla, že její plán pomsty se zdařil, a její duch, zabředlý v temnotách, se z toho radoval. Kéž by jen děvče nemluvalo dál, kéž by nevyslovilo žádné jméno. Kassandra však pokračovala:

»Běda tobě, která ses stala Hekubiným nástrojem! Běda ti, Féniké, líbez-ná děvo, zbrocená nyní krví! Nikdy se na onom světě nesetkáš se svým miláčkem. Tvé kroky tě nutně povedou na jiné místo. Nic ti nepomůže, že sis do vlastní hrudi vrazila zbraň. Tvůj duch se nesetká s Polydórovým duchem.«

»Féniké!« zašeptali ostatní celí otřesení.

Ačkoliv to vyslovili potichu, Kassandra to asi přece jen zaslechla, protože odpověděla:

»Ano, Féniké již nežije. Sama si zvolila smrt, když ještě předtím zavraždila oba Polymestorovy syny. Běda jí! Běda té, která vymyslela tento vražedný plán! Běda ti, Hekubo! Od nynějška už nebudeš mít na zemi klid!«

Najednou do místnosti prudce vešla Helena.

»Kde je Paris?« zvolala pronikavě, dříve než jí v tom ostatní mohli zabránit.

Kassandra s bolestným výkřikem klesla bezvládně na zem. Přitom zavádila hlavou o mramorový sloup a na její bílé roucho začala crčet krev. Andromaché přiskočila, aby jí pomohla. Paris zastoupil Heleně cestu.

»Co ode mě chceš?« zeptal se ostřeji, než měl v úmyslu.

Bál se o sestru a hněval se na Helenu.

»Co chci? To je podivná otázka! Hledám svého manžela, který místo aby věnoval svůj volný čas mně, jej raději tráví ve společnosti stárnoucích mužů a bláznivých věštkyň!«

Paris pevně uchopil obnažené rámě krásné paní, vystrčil ji ze dveří a vyšel za ní. Přítomní byli zděšením téměř ochromeni. Tak to tedy vypadá v duši Heleny? A kvůli této ženě zuří již dlouhá léta strašlivá válka! Hrozný osud!

Andromaché, která zatím uložila Kassandru na odpočívadlo, se obrátila k otci.

»Nezlobte se na Helenu. Nesmírně trpí následky své viny. A nenachází záchranu před obžalobami své duše. To způsobuje, že je nespravedlivá a roztrpčená.«

Hektor pohlédl s láskou na svou ženu. Vždy najde slova přímlyvy, vždy najde vyrovnání!

Kassandra otevřela oči, trochu se na odpočívadle nadzvedla a pravila:

»Trójo, měj se na pozoru před vychytralostí Řeků. Jsou zlomyslní a prohnání. Vychloubají se svou lstivostí. Neporazí nás mečem, nepřemohou nás udatností, ale řecká lstivost nám připraví lečku, do které upadneme!«

Nato se Kassandra ponořila do spánku, který většinou následoval po jejích předpovědích. Andromaché jí jemně smyla krev ze skráně. Byla to nevelká, zato však hluboká rána a věrné Andromaché dělala starosti. Poslala pro Dinii, která měla v zásobě různé léčivé byliny, s jejichž používáním měla velké zkušenosti, a společně obvázaly ránu. Spánek byl tak hluboký, že Kassandra klidně spala dál.

Paris se vrátil. Jeho obličej byl zachmuřený, sklíčený žalem.

»Odpustíte mi, co jsem vám způsobil svou pošetilostí, moji milí! Kdybych kdysi uposlechl tvé rady, sestro, byla by dnes situace jiná. Z lásky k ženě, která jí nebyla hodna, jsem rozdmýchal tuto neblahou válku. Běda mi!«

»Běda nám všem!« ujal se slova Priamos. »Byli jsme zaslepení. Společali jsme na odpověď bohů, která byla jako vždy dvojsmyslná.«

»Bohové nejsou vinní, otče,« skočil mu Hektor do řeči. »Naše otázka nebyla vyjádřena jasně. Sami jsme měli vědět, že pro člověka, který se za-

pletl do tenat viny, je pouze jediná cesta, jak odvrátit neštěstí: obrácení! A i kdyby Paris musel zaplatit svou vinu životem, bylo by to lepší pro něho i pro nás!«

»Bylo by to pro mě tisíckrát lepší, protože teď mne trápí výčitky svědomí a přitom mě netěší, že je Helena moje,« bědoval Paris. »V Tartaru nemůže být hůř, než se mám teď já.«

Hekuba vstala jako duchem nepřítomná, s nataženýma rukama se dotápala ke dveřím a opustila sál. Její odchod oživil v Hektorovi vzpomínku.

»Co to říkala Cassandra o Féniké?« zeptal se. »Skoro se zdálo, jako by její slova vysvětlovala, proč náš host zmizel.«

»Obávám se, že Hekuba na sebe uvalila těžkou vinu,« povzdechl si Priamos. »Její žal nad Polydórem se změnil v pomstu. Nemluvme o tom, musíme přemýšlet o jiných věcech.«

Přesto za chvíli pokračoval:

»Bylo by špatné, kdybychom si znepřátelili i Thrákii. Doufejme, že Polymestor nemá tušení o spoluúčasti Hekuby na tomto hanebném činu.«

Synové mlčeli.

BOJE POKRÁČOVALY. Trója nemohla dělat nic jiného, než odrážet nepřítele od svých bran. I to si již vyžádalo dost obětí. Znovu a znovu musela Cassandra oznamovat truchlivé události a její předpovědi se vždy ihned splnily. Lidé jí opět věřili, začali ji ale nenávidět, jako by ona byla vinna hrůzami, které její ústa věštila.

Často vystoupila na hlásnou věž, aby se odtud mohla lépe rozhlédnout. Starý věžník ji ctil a byl jí věrně oddán. Svým duchovním zrakem viděla řecké bohatýry. Když o nich později vyprávěla svým nejbližším, vyčítali jí, že její srdce je na straně nepřátel.

Zpočátku se bránila:

»Proč mne tupíte? Vždyť jsem vám jenom chtěla ukázat, jací jsou to hrdinové, plní dosud nespotřebované síly, a s jakou jistotou ve vítězství se vrhají do boje. Jestliže neprojevíte totéž radostné nadšení, budete ztraceni!«

Později na obvinění odpovídala mlčením. Zdálo se, že již ani necítí urážky. Její duše pobývala na světlejších luzích. Její tělo mechanicky vykonávalo, co se od něho požadovalo.

PAK NADEŠEL den, kdy hlas věžníkovra rohu oznámil, že nepřítel odtáhl. Cassandra se obávala, že se její starý přítel starostmi pomátá na mysli, a spěchala nahoru na věž. Ale tak daleko, kam až dohlédla, nebylo po Řecích a jejich lodích ani památky.

Na pobřeží leželo mnoho různých věcí, cáry a harampádí, které zde Řekové zanechali. Budilo to dojem, jako by se v největším spěchu dali na ústup. Z jakého důvodu se tak stalo? Sotvaže si Cassandra položila tuto otázku, její duch na ni ihned odpověděl. Je to lest, důvtipná, chytrá lest!

Celá poděšená vběhla do paláce. Zastihla zde své milé ve stejném radostném opojení, jaké naplňovalo celé město.

»Nedejte se oklamat!« zvolala co nejhlasitěji. »Řekové neodtáhli. Určitě bych ještě někde na moři zahlédla jejich lodi. Někde se schovali, abyste si mysleli, že už nebezpečí pominulo!«

Kassandřiny výstrahy zněly stále hlasitěji a zoufaleji, čím méně jim lidé byli ochotni naslouchat, neboť všichni chtěli věřit, že se stal zázrak. Už příliš dlouho museli snášet útrapy války. Teď se chtěli veselit!

Kassandra spěchala městem opojeným radostí do Apollónova chrámu. Láokoón jí vyšel po schodech před chrámem naproti. Když zpozoroval v krásné tváři zoufalství, vlídně dovedl královskou dceru do své komnaty a tam se ji snažil uklidnit.

Kassandra vyprávěla, co předpověděla již dříve, že totiž Trója padne lsti Řeků. Obává se, že tento okamžik nastal.

»Oni mi nevěří, Láokoóne!« Zoufale zalomila rukama. »Tobě, nejvyššímu knězi, budou spíše ochotni naslouchat. Varuj krále, varuj bláhový lid. Vystup místo mne, protože já už na ně nemám vliv!«

Dojatý stařec naslouchal dívčíným slovům. Věděl, že Cassandra mluví pravdu. Sám to cítil podobně. Ochotně slíbil, že se plnou mocí svého úřadu zasadí o to, aby byla Trója na stráži. Potom Kassandru přiměl, aby se nejkratší cestou vrátila do paláce.

LÁOKOÓN SE v doprovodu svých synů, kteří byli oba kněžími v Apollónově chrámu, vydal na pobřeží. Zastavil se na místě, kde se tísnil nejhustší dav lidí.

Stála tam prapodivná věc. Podobala se koni v nadživotní velikosti a byla hrubě sroubená ze dřeva a železa.

Je to snad zpodobnění některého boha, jež zde Řekové uctívali a které jim dopomáhá k vítězství? Když se pak dali rychle na ústup, zanechali je zde.

Láokoón vystoupil na skalisko a začal s něho mluvit k lidu. Lidé ho však téměř neposlouchali. Mnohem zajímavější než jeho výstrahy bylo zvláštní zvíře. Nikdo se neodvážil přiblížit se k němu, plaše se drželi v povzdálí. Upoutalo ale na sebe myšlenky přítomných.

Když na ně Láokoón volal, že je to léčka, kterou jim nastražili Řekové, v odpověď se mu ozval hlučný smích. Láokoón se rozhorlil:

»Přátelé, věřte mi, žil jsem dlouho v Řecku a znám nádherné sochy bohů, které Řekové uctívají. Taková nestvůra, jako je tato, může sloužit jen ke špatným účelům.«

Nadarmo! Dav povykoval a řval:

»On chce hanobit bohy!«

Nepozorován přistoupil k davu Priamos se svými syny. Ani oni nevěděli, jak si mají vykládat tento »milý dar Řeků«. Hektor promluvil:

»Přátelé, Trójané, poslechněte Láokoóna. Nechejte nás, ať nejprve prozkoumáme, co je to vlastně zač!«

Vtom se Láokoón, který cítil, že se mu v Hektorovi dostalo pomoci, odvážil nejkrajnějšího řešení. Seskočil se skaliska a spěchal k dřevěnému koni. Nejbližšímu ozbrojenci vytrhl z rukou dlouhé kopí a dovedně jím mrštíł do těla zvířete. Odpovědělo mu podivné zařinčení. Zdálo se, jako by se ozvalo z nitra obludy, do níž se kopí zabodlo a ještě se chvíli chvělo.

Zástup oněměl. Lidé se bez hlesu upřeně dívali na Láokoóna, pak opět na koně, ale dříve než si mohli srovnat myšlenky v hlavě, stalo se něco strašného. Pod koněm, mezi jeho čtyřma neohebnými, sloupovitými nohama, stál podlouhlý koš zakrytý hadry. Nikdo si ho předtím nevšiml. Z koše vystrčili hlavu hadi a syčeli. Rozvinuli svá dlouhá, obrovitá těla vzbuzující hrůzu a nesmírně rychle se plazili směrem, odkud přiletělo kopí. Hady spatřilo jen několik lidí a těm zděšením zdřevěněl jazyk.

Láokoón stál dosud na místě, odkud vrhl kopí. Zřetelně zaslechl zařinčení. Co to asi znamená? A zatímco ještě uvažoval, hadi se k němu doplazili a začali se kolem něho ovinovat. Bolestí vykřikl. Synové mu přispěchali na pomoc. Snažili se dýkami a holými pěstmi vyprostit otce ze sevření hadích těl, která obemkla jeho končetiny. Marně! Hadi se zmocnili i jich a vtáhli je do svého strašlivého sevření. Kostí praskaly.

Teprve teď si lidé uvědomili, jaké hrozné neštěstí se odehrává před jejich očima. Hektor se hnál na pomoc napadeným a s ním i několik Trójanů. Podařilo se jim hady přerezat. Hadi, kteří sebou ještě cukali, odpadli od svých obětí. Ale Láokoón i oba jeho synové již nežili.

»Zde vidíte řeckou lest!« zvolal Hektor. »Kdo by se ze zvědavosti při-

blížil ke koni, měl padnout hadům za oběť. Kdo ví, kolik hadů se v něm ještě skrývá!«

»Ne!« hlasitě odporovali jiní. »Ne! Láokoón napadl zpodobnění boha a bohové se pomstili. Tak se to stane každému, kdo tomuto zpodobnění nevěří. Uvijme věnce a ozdobme tuto sochu, abychom bohy opět usmířili.«

Láokoónova nedobrovolná smrt byla zbytečná. Trójané se již nedali zadržet. Opojeni nadšením se stali obětí lsti. S nesmírnou námahou dopravili koně do města a s ním zároveň tolik nepřátel ukrytých v jeho nitru, že ti mohli v noci vyjít ven a otevřít brány řeckému vojsku, které bylo poschováváno mezi skalisky a později se přiblížilo k městu.

Trója, to hrdé město, padla a s ní zahynuli její bohatýři. Cassandra byla odvedena do zajetí a zavražděna, její duch však již předtím prodléval nahoře ve světlém domově. Tím skončil pozemský život plný sebeobětování, čínorodé lásky a Božské čistoty. Pozemští lidé se znovu obtížili novou, nesmírnou vinou vůči Světlu.

Co bylo lidem Kassandrou dáno: láska a čistota z Boha, to nepochopili a stalo se jim to kletbou.

Teprve pozdější pokolení poznají s údivem lásku, která se sklonila k lidem, a budou ji velebit. Z očištěných srdcí bude k Božimu trůnu stoupat dík!

Závoje, lehce zabalující živou záři Světla, klesají a z nich vystupuje Jan, kterého nazývali Křtitel. Kolem něj se vznášejí obrazy z jeho života na zemi.

JAN KŘTITEL

TÍŽIVÉ DUSNO letního odpoledne spočívalo na pásnu hor, jehož strmá skaliska a rozeklané hřbety se odrážely od bezmračné oblohy. V poloviční výši horského pásma se rozprostíralo město. Jeho neupravené uličky se nepravidelně táhly mezi nízkými domy na všechny strany.

Jednou z těchto křivolakých ulic kráčet v hlubokém zamyšlení starší muž. Jeho oděv prozrazoval, že je to rabín. Mířil ke chrámu Božímu, nejvýstavnější budově v městečku. Dlouhý, šedobílý, prořídlý vous se mu vlnil až na prsa. Tu trochu vlasů na hlavě pokrýval šátek.

Muž byl nápadně hubený. Úpravný oděv mu vlál kolem těla, ale přesto nepůsobil dojmem vetřelce. Na to byl jeho krok příliš rázný a postava příliš vzpřímená.

Uprostřed ulice si hráli chlapci. Jeden z větších hochů vrazil z nepozornosti do malého dítěte, takže ztratilo rovnováhu a kutálelo se po svahu dolů.

I když byl muž zamyšlen, prudký výkřik dětí ho přiměl k tomu, aby vzhlédl. Rychle přiskočil a postavil se dítěti do cesty. Pak se shýbl, zvedl vzlykajícího chlapce ze země a prohlédl ho, jestli si neublížil.

Dělal to bez řeči, ale s tak velkou dobrotou, že dítě přestalo plakat a ochotně se nechalo vzít do rukou a očistit. Ostatní děti stály opodál. Vždyť je to kněz z chrámu, ten učený, zbožný muž!

Chlapec se zatím uklidnil a muž, který mu pomohl, se chystal jít dál.

»Bůh s vámi!« zavolal na chlapce. »A podruhé buďte opatrnější.«

Tiché mumlání, sliby i slova díky provázely odcházejícího muže, jehož myšlenky zabočily jiným směrem.

»Ó, můj Bože,« pomyslel si, »jaký drahocenný poklad je takové dítě! Čím jsme se prohráli, že jsi odepřel Alžbětě a mně syna? Lidé si skrytě šeptají: »Podívejte se, bezdětný kněz Boží! Čím se asi provinil, že Bůh učinil jej i jeho manželku neplodnými?« Pane a Bože, musím a chci snést, že nám upíráš útěchu našeho stáří, dej mi však znamení, že se na mne nehněváš!«

Za této samomluvy došel muž k bráně chrámu. Byl to malý, prostý chrám. Vše svědčilo o oddanosti, s níž kněz Zachariáš zastával svůj úřad. Přestože lidé, kteří se usídlili zde v klínu hor, nebyli bohatí, nechyběla v chrámu vykuřovadla ani obětní dary.

Kněz se převlékl a přistoupil k obětnímu oltáři. Když vykonával předepsanou službu a obec věřících se venku modlila, přistoupila k němu velká, světlá postava. Velmi se polekal.

Anděl mu však pravil: »Neboj se, Zachariáš, Bůh vyslyšel tvou modlitbu! Nehněvá se na tebe a na znamení toho jsem byl poslán.«

Zachariášovi se zachvěly ruce a jen s námahou se přinutil vykonávat svou činnost. Anděl mluvil dál:

»Tvá žena ti daruje syna a nazvete ho Jan. Veliký bude v síle Boží, veliký jako Eliáš. Bude učit lidi a zbloudilé povede k Bohu. Bude připravovat cestu Tomu, který přichází, a požehnání bude s ním!«

Staříčkový kněz užasle naslouchal andělovým slovům. Jak rád by uvěřil, ale to, co slyšel, se přičilo veškerému lidskému chápání.

»Pověz mi, jak je to možné,« oslovil Božího posla. »Jsem velmi starý a moje manželka již také není mladá. Cožpak je možné, aby naše vroucí prosba byla přece jen vyslyšena?«

Anděl vážně odpověděl:

»Bůh mne posílá a to ti musí stačit. V hloubi srdce mým slovům věříš, ale protože jsi zapochyboval, budeš ode dneška němý. Poté, co jsi pochyboval o Nejvyšším, nepřejde ani slovo přes tvé rty, až ti je narození dítěte otevře k tomu, abys Nejvyššího chválil a velebil.«

Anděl zmizel. Dík Bohu, zahanbení, lítost i radost zápasily v hrudi kněze. Jen s námahou se natolik soustředil, aby mohl dokončit zápalnou oběť a vyjít k lidu. Když ale chtěl promluvit, jazyk mu vypověděl službu. Lidé na něho zděšeně hleděli. Pokynul jim, aby šli domů.

Poslušni jeho pokynu zamířili k domovům, jejich ústa však nezahálela.

»Co se to děje s naším knězem? Co se stalo Zachariášovi?« ptali se neúnavně.

Někteří rozvážnější uvažovali:

»Nemůže to být nemoc ani příznak stáří, jinak by už nemohl vykonávat svůj úřad a přijít sem tak rázným krokem. Měl asi nějaké vidění a to mu vzalo řeč.« Tímto vysvětlením se uklidnili. Jaké měl Zachariáš vidění, nedověděl se nikdo, protože jeho ústa zůstala němá.

Zachariáš se vydal domů ke své ženě. Oba pocházeli z urozených rodů, ale na Alžbětě byly znaky vznešeného původu patrný více. Měla vysokou, statnou postavu, jemné končetiny a v rysech jejího obličeje se zračila duševní ušlechtilost. V jejím úpravném, útulném domově vládly mír a harmonie.

Jakmile její muž vstoupil do domu, ulekla se. Takového jej dosud neviděla. Když ji beze slova pozdravil, prozařovalo jeho rysy jakési zjasnění. Co asi zažil? Přes rty jí však nepřešla žádná otázka, ani poté, co uplynulo několik měsíců a Zachariášovi se řeč nevrátila.

Mezitím se na ní dokonal velký zázrak ženství. Směla připravit příbytek lidské duši a činila to v díku a radosti. Dík dobrotivému Bohu naplňoval celou její duši a zachvíval se v celém jejím konání.

Cítila se bohatě požehnána a toto požehnání jí celou pronikalo. Poznávala skryté souvislosti v lidském životě, které jí dosud nikdo nevysvětlil, viděla a slyšela mnohé, co lidské oči a uši jinak nevnímají. Náhle pochopila, že ztráta řeči jejího muže souvisí nějakým způsobem s dětátkem, které k nim zavítá. Proto se dvojnásob těšila na jeho příchod.

Jednoho dne seděla se svým šitím před domem, radostně si pobroukávala a přemýšlela o budoucím robátku.

Vtom uviděla přicházet po cestě do kopce jakousi ženu. Kráčela s námahou, jako by nesla těžké břemeno.

Alžběta vyskočila. To je přece Maria z Nazareta! Chtěla se jí rozběhnout naproti a radostně ji pozdravit, ale zarazila se. Zaujalo ji cosi neobyčejného. Připadalo jí, jako by oči jejího ducha náhle prohlédly. Musela vyslovit, co v těchto okamžicích rozechvělo její duši.

Maria se blížila. Unaveně učinila několik posledních kroků a zastavila se před svou příbuznou. Proč jí Alžběta nepodává ruku na uvítanou? Než se mohla zeptat, pokročila Alžběta o krok k ní a řekla dojatě:

»Buď zdráva, Maria, a pozdraven buď ten, kterého smíš nosit pod srdcem, Pán nás všech!«

S bolestným výkřikem klesla Maria na lavičku a skryla obličej v dlaních.

»Ještě nikdo to neví, Alžběto. Tolik se stydím!«

»Nemáš proč se stydět, Maria. Jsi vyvolená mezi všemi ženami na zemi. Smíš být matkou toho, v jehož rukou spočívá požehnání světa. Vejdí, ty požehnaná!«

Láskyplně zavedla Marii do domu a pomohla jí zbavit se silničního prachu. Zatímco o ni ohleduplně pečovala, odehrávala se v duši příchodí změna. Hluboký stud, který se jí před chvílí zmocnil, z ní náhle spadl. Pronikla jí radost a z této radosti vyrostl dík Bohu.

»Pane Bože, děkuji Ti,« zvolala, »že jsi vyvolil mne, prostou dívku! Chci dokázat, že jsem hodna tvého požehnání.«

Její slova bezděky zapadala do slov jednoho z Davidových žalmů. Alžběta se k ní přidala a obě ženy společně velebily milost a dobrotu Boží.

Maria přišla proto, aby unikla svému neklidu. Doufala, že zde najde zapomnění a klid. Její naděje se sice nesplnila, mohla však ulehčit svému srdci a najít u Alžběty porozumění a radu. Získala opět duševní rovnováhu a za několik týdnů opustila posilněna a s veselou myslí pohostinný dům.

PŘIBLÍŽILA SE doba, kdy se mělo narodit očekávané dítě. Oba rodiče se velmi těšili na jeho příchod a srdce matky se chvělo blažeností. Naplňovalo ji celičkou cosi vznešeného, posvátného.

Dítě přišlo, a byl to silný a zdravý chlapec. Přešťastní rodiče z něho nespustili oči. Zachariáš se nemohl ani dočkat, až ho bude smět v chrámu obětovat Bohu.

I tento den konečně nadešel. Mezi příbuznými ale vznikl spor o to, jaké jméno má syn dostat. Každý navrhoval nějaké jiné. Jeden chtěl, aby se syn jmenoval po otcových příbuzných nebo dokonce po otci samém, druhý radil, aby chlapci dali nějaké jméno, které se vyskytuje v rodině matky. Zachariáš rázem ukončil spor. Na tabulku napsal:

»Chlapec se má jmenovat Jan!«

Všichni se velmi divili, neboť toto jméno neměl nikdo v celém příbuzenstvu. Protože však podle starého zvyku bylo otcovo přání rozhodující, dostalo dítě jméno Jan.

Ve chvíli slavnostního požehnání u oltáře v chrámu byl Zachariášovi rozvázán jazyk, takže mohl opět mluvit. Zvučným hlasem chválil a velebil Boha a vyprávěl o tom, co se mu přihodilo. Teď také lidé pochopili, proč chlapec dostal tak nezvykle znějící jméno. A protože jim jméno Jan bylo příliš cizí, říkali mu Jochanan.

Když se Alžběta od Zachariáše po jeho návratu z chrámu konečně dověděla, jak to bylo s jejich synem, nesmírně se zaradovala. Stále znovu jí musel opakovat andělova slova. »Bude připravovat cestu Tomu, který přichází,« opakovala si potichu, pohroužena do úvah.

BYLO TO VÁŽNÉ dítě, které k nim zavítalo. Křičelo málo a nikdy se nesmálo. Jestliže spatřilo matku, přelétl jeho jemné rysy stěží zákmit úsměvu. Velké, tmavohnědé dětské oči, zastíněné dlouhými řasami a zasazené v úzkém obličejíčku, hleděly do světa s neobyčejně vědoucím výrazem. Když přišel otec z chrámu domů, spěchalo dítě k němu. Zachariáš žertem prohodil:

»To bude jednou pravý kněz Boží, už teď pozná chrámový vzduch!«

Oba rodiče nemysleli na nic jiného, než že jejich syn bude otcovým nástupcem.

Chlapec začal mluvit velmi brzy. U domu byla zahrada, kam ho matka často zanesla, aby si na sluníčku hrál. Jan si ale nehrál. Drobnými prstíky kreslil do písku kruhy a jiné obrazce. Byl svou činností tak vážně zaujat, že to vypadalo, jako by psal.

Když byl sám, rozmlouval se vším, co ho obklopovalo. Jednou k němu matka tiše přistoupila a zaslechla zvuky, jaké neznala. Dítě volalo na zvířata slovy, která nepocházela z jejich řeči. Alžběta se o tom zmínila otcí. Zatoužil slova sám slyšet a také naslouchal dítěti. Ale ani on nerozuměl jejich smyslu.

Dítěti jsou teprve dva roky. Je vyloučeno, že by umělo mluvit jinou řečí. Zřejmě si něco pro sebe žvatlá, jak to děti mívají ve zvyku. Tímto objasněním se otec spokojil. Matka však uvažovala dál. Cožpak není možné, že je syn naplněn duchem? On, který má připravovat cestu Přicházejícímu? Znovu a znovu naslouchala. Zjistila, že se mnoho slov opakuje. Slova musí mít nějaký smysl, který dítě zná. Velmi ráda by věděla víc, ale přemohla se a nevyptávala se.

KDYŽ BYLY Janovi čtyři roky, vzali ho rodiče s sebou do Jeruzaléma. Pro pouliční život a shon i pro římské žoldnéře měl chlapec málo pochopení. Díval se, ale bez viditelného zájmu.

Otec se proto rozhodl vzít ho s sebou do chrámu. Vůně spalovaných vonných směsí dítě vzrušila. Nadšeně se rozhlíželo po chrámu a chtělo si důkladně prohlédnout všechno, co bylo možné spatřit. Otcí se jen s námahou podařilo vyvést Jana z chrámu.

»Náš budoucí kněz by tam nejradyji hned zůstal,« vykládal Zachariáš své ženě. Chlapec jeho slova zaslechl.

»Ne, to Jochanan vůbec nechce,« prohlásil svým vážným způsobem. »Jochanan nebude knězem.«

»A čím chceš vlastně být?« zeptal se pobavený otec.

»Co chce Bůh,« zněla pozoruhodná odpověď.

Z Jeruzaléma se rodiče vydali s chlapcem do Nazaretu. Alžběta toužila spatřit mladou příbuznou, která ji navštívila před téměř pěti roky. Pravděpodobně se provdala. Nikdy neposlala zprávu.

V Nazaretě zjistili, že se Maria provdala za tesaře Josefa a má dva syny.

Zatímco Zachariáš šel do chrámu, zamířila Alžběta se svým chlapcem k Josefovou domu. Maria seděla venku před domem. Na klíně chovala hošíka starého teprve několik týdnů a u jejích nohou si hrál asi čtyřletý chlapec.

Na radostné Alžbětino zavolání matka i dítě vzhledli. Mariiny líce zalila žhavá červeň, vyvolaná napůl radostí, napůl vzpomínkou na někdejší setkání. Neobyčejně zkrásněla. Z něžné dívčí postavy se rozvinula v ženu a matku, jíž se štěstí smálo z očí. Husté vlasy měla spleteny do dvou silných copů. Jednoho z nich se dítě zachytilo, takže to Marii bránilo vstát.

Vtom se stalo něco neobyčejného: Mariin chlapec přiskočil s jásavým výkřikem k Janovi a toto vážné dítě, které se ještě nikdy nezasmálo, se rozjásalo. Oba chlapci si padli do náruče a jeden druhého přivinul k srdci.

Šťastné matky pohlížely na milý obrázek. Alžběta se posadila vedle Marie a chlapci vesele poskakovali mezi pestrými květinami. Nebylo mezi nimi nic cizího. Rozuměli si téměř beze slov. A stále znovu pohrával slunný úsměv v jinak tak vážné tváři staršího chlapce.

Maria vyprávěla o svém manželství. Není lepšího, dobrotivějšího muže, než je Josef, který prokazuje malému Ježíši tolik otcovské lásky, jako kdyby byl skutečně jeho synem. A Ježíš také vroucně lne k otci.

Zato malý Jakub je pravým opakem svého bratra. Bylo to zjevné již teď. Jakub byl tmavovlasý a tmavooký, zatímco Ježíš měl plavé kadeře a zářivě modré oči. Měl tak jemnou a světlou pleť, že se lišil ode všech ostatních dětí.

Ruku v ruce přiběhli oba chlapci ke svým matkám.

»Ať zůstane Jochanan u nás,« zaprosil Ježíš.

Jan se podíval široce otevřenýma očima na svého společníka, pak však zavrtěl hlavou.

»To nemohu,« pronesl tiše, ale pevně.

»Ježíš ještě nikdy nezatoužil po nějakém společníkovi,« divila se Maria. Alžběta zamyšleně odpověděla:

»A Jan se dosud nikdy nezasmál.«

PO NÁVRATU DOMŮ žila Zachariášova rodina dál poklidným životem. Plynul v míru a spokojenosti a nepřerušila jej žádná zvláštní událost. Všechna láska i naděje rodičů se soustřeďovala v jediném synovi, který jim dělal jen radost.

Na svůj věk byl neobyčejně vážný a hravě chápal, čemu se měl naučit.

Tím se ale šestiletý chlapec nespokojil. Vypτάval se na všechno, čemu nerozuměl. Jeho otázky byly hluboce zkoumavé a nutily starého otce k novému studiu posvátných knih, aby nestál před svým malým synkem bez odpovědi.

Nejvíc dítě zaujala otázka zaslíbeného Mesiáše.

»Přijde brzy? Podle čeho poznáme, že je Mesiáš zde? Budu ho smět také spatřit?« To byly otázky, které se dítěti neustále draly na rty.

Zachariáš musel velmi často číst místa z proroků, vztahující se k Mesiáši. Kvůli tomu se chlapec také rychle naučil číst.

V deseti letech je znal nazpaměť. Když matka slyšela syna pronášet slova, která odedávna dobře znala, táhly její duši hluboké myšlenky. Cožpak nemá připravovat cestu Přicházejícímu? Co kdyby tento Přicházející byl Mesiáš? Pak by přece vysvobození Izraele bylo na dosah ruky!

Matka zamyšleně hleděla na své dítě, která bylo povoláno k velkému úkolu. Jan je povolán k velikému! Připadal jí téměř svatý. Právě proto si však umínila, že bude přísnější než jiné matky. Přiměla ho vykonávat různé drobné práce. Musel obstarávat těch několik kusů dobytka, které měli, chodit na trávu, nosit vodu a dělat jiné drobné práce. Pouze když seděl nad knihami, nerušila ho přidělováním úkolů.

Otec již dávno neviděl v synovi svého nástupce. Snil o tom, že se z Jana stane významný zákoník. Této myšlence přinášel všemožné oběti. Vypůjčoval si spisy, aby mohl syn pronikat stále hlouběji do moudrosti předků, a když i tyto zdroje vědění byly vyčerpány, rozhodl se dát Jana do Jeruzaléma k rabínu Šolemovi.

Syn šel, protože si to otec přál. Byl tichý a obrácený do sebe. Ve čtrnácti letech byl postavou sice ještě jinoch, ale z jeho očí již vyšeľhoval duch zralého muže.

Zdálo se, že ho téměř nic nevzrušuje. Jeho duše sní, říkali lidé, kteří nemohli pochopit, že nějaký mladý člověk se tak málo stará o radovánky a požitky. On sám si připadal, jako by na něco čekal, jako by celý jeho dosavadní život byl jediným velkým čekáním. Kdy se dozví, k čemu je na světě?

V JERUZALÉMĚ se mu nelíbilo. Rabín Šolem, dosud mladší, velmi chytrý muž, byl šťastný z horlivého žáka, jehož mohl brát s sebou na shromáždění zákoníků.

Jan tiše sedával za svým učitelem a zaznamenával obsah rozprav, aniž

se jich účastnil. Zpočátku Šolema po takových hodinách prosil o bližší vysvětlení, dokonce se i odvážil projevit odlišné mínění. Mistr však nestrpěl, aby žák ve svých myšlenkách sledoval vlastní cesty. To on ho chtěl utvářet, on zcela sám. Jeho myšlenky měl Jan zanést do světa, protože bylo jisté, že Zachariášův syn naplní jednou svět svým duchem.

Právě tímto tlakem se v Janovi probudil vlastní život. Co nesměl říci Šolemovi, s tím se v tichu noci utíkal k Bohu. Neznal žádné jiné místo, kam by se mohl utéci s tím, co v něm zápasilo a bouřilo. Jeho modlitby byly dětsky důvěřivé a přitom tryskaly až ze samých hlubin nitra, takže v nich pokaždé našel mír a posilu. Stále znovu si uvědomoval, že to, co cítí, je správné, ale že musí ještě mlčet. Opět žil v očekávání, teď však již nesnil, ale čekal vědomě.

JEDNOHO DNE rozmlouval Šolem s Janem, který u něho strávil již několik let. Naučil se vše, co ho Šolem mohl naučit, ba ještě víc, všechno, co zákoníci spravovali jako vědění. Ale o tom se Šolem Janovi nezmínil. Ptal se ho jen, jestli by nechtěl převzít některý úřad v chrámě. Mohl by začít jako předčítatel nebo předfíkavač modliteb. Tak začal již nejeden zákoník, jehož životní dráha pak vedla vzhůru.

Jan se ulekl. Zákoníkem být nechtěl. Rabín Šolem, který dobře cítil, jak se Jan polekal, se zlostně zeptal, co tedy zamýšlí, zda je mu hodnost zákoníka příliš malá. Ať odpoví.

»Musím ještě počkat na to, co ze mne chce Bůh udělat,« pronesl Jan zvolna. »On mě potřebuje.«

Šolem se posměšně zasmál. Veliký, všemohoucí Bůh by mohl potřebovat takového vytáhlého mladíčka Jana!

»Zítra budeme v hovoru pokračovat!« slíbil ještě stále celý rozveselený a pokynul Janovi, že může odejít.

Jinoch klečel na kolenou ve své komůrce a zoufale úpěl o pomoc.

»Pane Bože, Všemohoucí, Všemoudrý, nechci být ničím jiným než tvým služebníkem! Chci Ti sloužit ze všech svých sil, třeba na tom nejposlednějším místě. Netoužím po slávě. Jen mi dovol, abych byl tvůj! Pomoz mi, ať mne Šolem nenutí, abych se zřekl svého čekání. Jestliže Ty to chceš, stane se tak! Pomoz mi, Pane, Bože našich otců!«

Jako vždy po takové modlitbě zavítal do jinochovy duše hluboký mír. Unaven se uložil ke spánku a klidně usnul. Spal tak tvrdě, že ho museli za svítání vzbudit. –

»Jane, vstaň, rabín Šolem dnes v noci zemřel!«

Janovu duši naplnil cit bezmezného úlevy. Jen jednou se krátce rozechvěla při myšlence: »Byla to moje modlitba, která ukončila jeho život?«

Hned nato však Jan věděl, že Bůh mohl jeho osud řídit i jinak, kdyby chtěl.

Šolemovou smrtí skončila jeho učební doba v Jeruzalémě. Sbalil si svých pár věcí a vydal se s ranečkem k horám, svobodnější a lehčí než kdy jindy.

Neočekávaně se ocitl u rodičů a ti ho radostně uvítali. Jak otec zestárl! Jeho postava, vždy velmi hubená, se nyní zdála být téměř průsvitná. Ruce, vztahující se k synovi, se chvěly a třásly. Hlas, kterým požehnal synovi, zněl slabě. Jan byl rád, že se vrátil domů.

Také na matce byly patrné stopy stáří, ale obličej orámovaný sněhobílými pletenci vlasů byl stále ještě krásný a ušlechtilý. Z čela jí svítila vnitřní čistota.

Zatímco syn vyprávěl otci, proč tak náhle přišel, obracel se matčin pohled znovu a znovu k němu. To už nebyl ten mladíček Jochanan, který je opustil před čtyřmi roky, aniž věděl, jak má naložit se svým životem a jaké úkoly mu život dá. To byl vnitřně pevný a silný muž.

Byl hubený, v tom se celý podobal otci. Ušlechtilé rysy ale zdědil po matce. A ty oči! Byly to stále ještě ty z nitra zářící, pronikavé oči, které měl již jako dítě. Přípravovatel cesty Přicházejícímu! Nemohla se ani dočkat, až s ním bude o samotě, aby se ho mohla zeptat na všechno, čím se tak silně zabývala její duše.

S velkým zájmem vyslechl Zachariáš synovu zprávu a za chvíli v lenošce usnul. Jan láskyplně položil připravenou kožešinu na kolena spícího otce a pak se obrátil k matce.

Alžběta ho odvedla do druhého kouta pokoje, kde byla rovněž rozestavena pohodlná sedátka. Místnost vypadala chudobně; byla v ní však největší čistota a příjemná pohoda, jakou mohly vytvořit pouze neúnavně činné ruce ženy. Jan se spokojeně rozhlížel kolem sebe. Tak dobře se v Jeruzalémě nikdy necítil.

Alžbětina první otázka zněla:

»Co teď hodláš učinit, Jane?«

Této otázky se obával. Rodiče pro něho tolik udělali a dokonce kvůli němu i strádali. Teď mají právo, aby se o ně staral. A právě péči o ně jim musí odepřít, chce-li čekat dál. Ještě nikdy se mu tento rozpor nejevil v tak krutém světle jako zde, tváří v tvář starostlivé mateřské lásce.

Jemně uchopil svěšenou ženskou ruku. Nesla stopy těžké práce, a právě proto mu byla téměř posvátná.

»Máti, ty víš, že můj život mi nepatří. Jsem sluha Boží, pro nic jiného jsem nepřišel na tento svět! Musím čekat, až mne Bůh zavolá ke službě.«

Pochopí ho matka správně? Nesměle se na ni podíval.

»Jane, milovaný synu,« jak vlídně zněl její hlas, »vím, že máš být přípravovatelem cesty Přicházejícímu. Ještě nikdy jsem o tom s tebou nemluvila. Svou cestu a svůj úkol sis měl najít sám. Teď je čas, abych ti pověděla, co se přihodilo před tvým narozením.«

Vyprávěla mu, co Zachariáš prožil v chrámu, co říkal anděl a co ona sama cítila a prožívala, když ho nosila pod srdcem.

»Máti, děkuji ti, že jsi mlčela tak dlouho a že mi to říkáš teprve dnes!« zvolal Jan v hlubokém pohnutí.

Kdo na celém světě má takovou matku plnou porozumění? Nikdy ji tolik nemiloval jako dnes. Všechno, všechno teď bylo pro něho rozhodnuto, celá cesta ležící před ním byla urovnána!

»Jaký názor má otec?« zeptal se ještě trochu váhavě.

»Otec zestárl a na tehdejší události skoro zapomněl. Nesmíš se proto na něho hněvat, synu. Pověz mu, jak to vypadá ve tvém srdci, a také on tě pak pochopí. Nečekej ale od něho, že si všechno, co ti leží na srdci, spojí s tvým narozením a oním zvěstováním.«

Jan se vyptával, jak se rodičům dařilo v posledních dvou letech, kdy je neviděl. Tenkrát k nim přišel z Jeruzaléma na několik týdnů na návštěvu a tato doba vyvstala před jeho duševním zrakem jako obraz podivuhodné harmonie a plného porozumění.

Alžběta vyprávěla. Uměla líčit události a lidi téměř šibalským způsobem, který byl nesmírně poutavý a syna obšťastňoval. Cítil za vším láskyplnou ženskou duši, která se snaží být spravedlivá k bližním.

Jan věděl, že nebude v otcovském domě pobývat dlouho. Vědomě se vnořil do atmosféry míru a pokoje, spočívající na pravé bázní Boží.

Matka se zmínila také o Marii z Nazareta. Jan si již na ni nevzpomínal a zapomněl i na setkání s jejím synem, zlatovlasým Ježíšem. Josef zemřel a Maria má mnoho práce s velkou domácností i s dílnou, kde pracují vedle tovaryšů i dorůstající synové.

Pak rozprávěli o otci. Večer jeho života je krásný, pochvalovala si Alžběta z vděčného srdce. Syn je jeho pýchou a radostí. To, že ho směl vidět ještě před svým odchodem z tohoto světa, mu usnadní rozloučení.

Druhý den položil také Zachariáš otázku:

»Co teď hodláš učinit, synu?«

Byla to téměř stejná slova, která předtím použila matka. Tak vnitřně podobní si byli oba lidé, kteří ve věrnosti a lásce proputovali společně bok po boku největší část svého života.

»Smím konat jen to, co mi Bůh přikáže,« odpověděl syn tiše, ale pevně. »Musím čekat, až mne zavolá.«

»Dříve jsem sníval o tom, že můj syn bude mým nástupcem,« rozhovořil se Zachariáš. »Později se mé naděje nesly výš: měl se stát zákoníkem. Nechci ti zamlčet, že když od rabína Šolema přicházely znamenité zprávy, stoupala má ctizádost ohledně tebe ještě výš.«

Vyčerpaný stařec umklkl a usmíval se pro sebe, naplněn vnitřním mírem. Má Jan promluvit? Nevěděl, kam zalétly otcovy myšlenky. Bude lepší mlčet.

»Od té doby, co jsem příliš zestárl, než abych mohl vykonávat svůj úřad, a co již nejsem tak plně zakotven v životě, se ve mně probudil smysl pro jiné věci, synu. Teď vím, že mé plány byly bláhové, protože vycházely z otcovské pýchy, ješitnosti a sobectví. Víím, že tě Bůh zavolá, až bude čas. Co z tebe pak udělá, nevím. Postaví tě na místo, kde tě potřebuje. Budeš-li zákoníkem, knězem nebo chrámovým sluhou, je před zrakem Věčného jedno. Snaž se, abys to, co je ti určeno, zcela splnil.«

»Otče,« zajíkl se syn přemožený dojetím, »milý otče! Jiní otcové mají syny, aby jim byli oporou ve stáří. A ty? A matka?«

»Bůh nám tě nedal proto, abychom tě měli *my*, ale abychom tě vychováli v Jeho přikázáních! To dnes vidím zcela jasně. Děkuji Bohu a chvalořečím mu, že nás uznal za hodny vychovat Jeho služebníka.«

Alžběta potají pokynula synovi, že pro dnešek je hovoru dost. Jan mlčel, ačkoliv jeho duše byla naplněna po okraj. Jak nedoceníl svoje rodiče, když se obával, že mu budou klást překážky do cesty! Tichým krokem vyšel z místnosti, aby venku ovládl své myšlenky a city.

O několik dní později se Zachariáš zeptal znovu:

»A co teď hodláš učinit, synu?«

Tentokrát to však byla jen otázka, jakou cestou se Jan dá, aby čekal na Boží zavolání; všechno ostatní bylo přece rozhodnuto.

»Otče, víš, jakým způsobem přijal Mojžíš svůj úkol? Odešel do pouště, úplně sám. Tam se připravoval modlením a postem, a pak k němu Pán promluvil.«

»Ty to chceš udělat také tak?« zeptal se Zachariáš s porozuměním. »Máš pravdu. Člověk musí být úplně sám, když čeká na Boží zavolání. Jdi

v pokoji, synu. Kéž je ti Bůh, Pán Izraele a Jákobův, milostiv a brzy tě zavolá!«

Za několik dní se syn s rodiči rozloučil. Věděl, že je to rozloučení na celý tento pozemský život, nikdo z nich však neuronil ani slzu. Třesoucí se otcovské ruce se položily k požehnání na tmavou hlavu, když Zachariáš pronášel Jozueho slova požehnání:

»Požehnej a ochraňuj tě Pán!«

Hlubokou vděčnost za všechno, co mu rodiče a otcovský dům dali a čím mu byli, syn vyjádřil výmluvnými slovy. Hrnula se mu z úst, jindy tak zamklých, neboť prýštila přímo z hlubin jeho duše.

Naplněn mírem, jaký přichází shůry, odešel mladý Jan do pouště, aby tam čekal, až ho Bůh zavolá.

VDAL SE na cestu bez pevného plánu, vstříc neznámému cíli. A přesto nekráčel nahodilými cestami, protože cítil, že každý jeho krok je řízen. Stále více se vzdaloval od lidí.

Po několika dnech, když mu již docházela zásoba potravin a vody, dorazil do malé oázy. Uprostřed ní prosakoval pískem pramen. Voda se rozlévala po okolí a poskytovala vláhu troše palem a trávy, která zde rostla. Na víc vláha nestačila.

Jan ale viděl, že když se důvěřivě svěří svému vedení, nemusí zahynout žízní ani hladem. Se srdcem naplněným díkem Bohu se vrhl k praménku a uhasil žízeň. Pak si natrhal trochu ovoce z palem a snědl zralé datle. Zdálo se mu to vzácné, i stín, v němž si mohly odpočinout jeho unavené nohy.

Z osvěžujícího spánku se probudil se slovy posvátných spisů na rtech:

»I vykopal tam Abrahám studnu a zasadil stromy.«

Proč ho toto místo napadlo právě teď? Krátké uvažování stačilo, aby pochopil moudrost tohoto pokynu. Nečeká snad také o samotě jako Abrahám? Co může dělat lepšího, než zúrodňovat oázu? To mu nebude překážet v tom, aby čekal na Pána a mezitím mu sloužil!

Rukama odhrabával písek kolem praménku. Byla to namáhavá práce. Častokrát se písek sesul do malé jámy. Stále znovu musel začínat připravovat prameni cestu. Náhle před jeho duši vyvstala slova:

»Připravujte Pánovi cestu! Urovnejte na této pláni cestu Pánu, našemu Bohu!«

Jan se má stát připravovatelem cesty Přicházejícího – tak zvěstoval anděl. Kdo je ten Přicházející? Je to Bůh sám? Pak by to byl Bůh ve svém

Synu, v Zaslíbeném. Janovo srdce naplnila veliká radost. Nedbal námahy, obíral se těmito radostnými, oblažujícími myšlenkami a jeho duše je roz-
řádala dál a dál.

A jako teď námáhavě hloubil jámu, stejně tak chtěl trpělivou prací připravovat lidská srdce. Nejprve musí být odklizen navátý písek povrchnosti a bezmyšlenkovitosti. Stále znovu bude tento písek zasypávat očištěná místa a zdánlivě mařit práci. Pak to půjde jako zde: pod pískem se objeví kamení. Odstranit kamení bylo mnohem těžší. S nesmírnou námahou muselo být vyhrabáno a položeno stranou.

Také u lidských srdcí to bude takové. Předsudky, učenost, chyby, hříchy a viny jsou těžké balvany, které musí být odstraněny. Ale – Jan ustal v práci a snažil se zachytit myšlenku, která se právě vynořila v jeho duši – nemusí to vykonat z vlastní síly. To by bylo zhola nemožné. Jestliže je služebníkem Božím, propůjčí mu k tomu Bůh a Pán také sílu.

A co bude následovat, až budou kameny odstraněny? Hrabal tak hluboko, kam až rukama dosáhl, a náhle měl v rukou nádhernou, úrodnou prst. Jaké je to zázračné zaslíbení také pro srdce lidí!

Z každé datle, kterou snědl, vyňal pecku, pečlivě ji zasadil do vyprahlé půdy a zalil. Nyní vyhrabával prst z jámy, která se na dně začala plnit vodou. V rukou nosil tu trochu prsti ke svým peckám.

»Musím jámu rozšířit,« pomyslel si. »Když jsem se dostal do hloubky tak daleko, kam až mohu dosáhnout, musím se pokusit rozšířit ji jiným směrem. Až pak budu moci sám sestoupit dolů, mohu hrabat zase hlouběji. Není to opět obraz mé budoucí práce? Nejdříve přijdou jednotlivá lidská srdce, pak musím zvěstovat lidu Toho, který přichází, a potom budu moci opět pracovat na jednotlivcích.«

Při své práci byl čím dál důvěřivější. Jak je to vlastně dlouho, co je v poušti? Nevěděl to. Téměř zapomněl, že zde nežije odjakživa. Jeho čekání a práce ho cele naplňovaly.

Před nějakým časem se v jednom stromě usadil roj divokých včel. Med pro něho znamenal vzácnou změnu potravy. Voda tryskala stále hojněji, stromy byly stále zelenější a úrodnější. Z vyhrabaných kamenů vystavěl kolem své studny roubení a později se pokusil vyložit jimi celou jámu. Byla to zdoluhavá práce.

»Oč rychleji vyrůstají omyly rozumu, pochybnosti a bludy, a jak pomalu lze naproti tomu přimět rozum, aby se stal nástrojem sloužícím ke cti Boží.«

Ve všem, co dělal a prožíval, nacházel podobenství.

TAK UBĚHLA LÉTA. Již dávno měl oděv rozedraný a boty prochozené. Vousy mu rostly divoce stejně jako vlasy.

Jednoho dne se k prameni přivleklo umírající velké zvíře, jaké dosud nikdy neviděl. Zmírnil jeho muka. Jakmile zvíře pošlo, stáhl z něho kůži a zhotovil si z ní prostý oděv. Převázal si jej provazem, který upletl z lýka.

Z jeho datlových pecek vyrostly malé, svěže zelené stromky. Jak vysoko asi ještě vyrostou, než Bůh ukončí jeho čekání? Myslel na to bez jakékoliv netrpělivosti. Jeho práce v této oáze je skončena a on se bude muset vydat dál do pouště, jestliže Bůh nerozhodne jinak.

V palčivém poledním žáru odpočíval vedle své studny a modlil se. Najednou si vzpomněl na anděla, který se zjevil jeho otci, a když vzhlédl, uviděl vedle sebe stát postavu, jež nebyla lidskou postavou. Byla veliká a světlá, z jejích krásných rysů zářilo světlo. Jan vyskočil a se sepjatýma rukama stanul před poslem Božím.

Konečně, konečně nadešla hodina, kdy ho Bůh volá! Anděl pravil:

»Jane, posílá mne Věčný, jehož jsi sluhou. Vydej se na cestu, procházej zemí, kterou nazýváte zaslíbenou, a ohlašuj Toho, který přijde po tobě. Připrav srdce lidí, aby přijali Toho, jenž zrozen z Boha jest sám Bůh, od věčnosti vrozený Syn Otce. Očisti duše, aby k nim mohl zavítat. Hle, shůry přichází veliké Světlo a svítí do všech temnot. Konej své dílo, aby temnoty Světlo pochopily. Necht se tvůj hlas rozléhá po celé zemi. Bůh sám bude s tebou!«

Anděl se vznesl do výše a Jan děkoval Bohu, velebil Ho a sliboval, že bude ze všech svých sil sloužit Jemu i Tomu, který přijde. Pak se umyl a opásal, vzal s sebou datle a zamířil k zemi, odkud sem před dlouhou dobou dorazil.

Slunce mu zbarvilo ruce a nohy do hněda, postavu měl hubenou a šlachovitou, vlasy a vousy dlouhé a nepěstěné. Oděv sestával z kůže a provazu. Ani na okamžik na to nepomyslel. Jeho duše byla zcela naplněna vznešeným úkolem, k němuž smí konečně přistoupit. Bůh ho potřebuje! Nečekal nadarmo! Když se opět blížil k lidským příbytkům, na rty se mu drala slova žalmu.

Jak dlouho již nespatrił člověka a nezaslechl jiný lidský hlas než svůj vlastní. Když ušel asi den cesty, potkal dlouhou kupeckou karavanu. Vedle oslů vysoko naložených zbožím kráčeli snědí muži. Za nimi jelo několik jezdců na vyzábělých koních. Volali na něho a smáli se mu, jak vypadá. Nu, to chápal. Přesto ho ale trochu zbolelo, že on, který vyšel, aby zvěs-

toval to nejdrahocennější, co existuje, se nejdříve setkal s posměchem. Bude to vždy takové?

Uvažoval. Kvůli sobě samému mu může být lhostejné, co si o něm lidé myslí. Je však služebníkem a poslem Božím! A kvůli svému vznešenému Pánu musí přikládat větší význam svému zevnějšku. Jakmile to bude možné, dá si ostříhat vlasy i vousy.

S tímto předsevzetím šel dál. Vtom potkal opět lidi. Tentokrát se neubírali proti němu, ale předhonili ho na hbitých koních. Patrně již o něm slyšeli, protože na něho zavolali:

»Nepotkal jsi kupeckou karavanu?«

Chtěl odpovědět, ale hrdlo i jazyk si odvykly mluvit. Bylo slyšet jen chraptivé zvuky. Teď se smáli i tito lidé.

»Kdo jsi? Vykračuješ si tady, jako bys byl nějaké zvíře, z něhož se stal člověk.«

Nečekali na jeho odpověď a se smíchem a posměšky ujížděli rychle dál.

»Musím se cvičit v mluvení,« pomyslel si Jan. »Už se nesmí stát, abych nemohl odpovědět.«

A začal si nahlas přeríkávat věty z posvátných spisů. Byl do své činnosti tak zabrán, že neupozoroval lidi, kteří mu opět zkřížili cestu.

»Podívejme, zbožný poutník!« volali. »Jeho požehnání nám může jediné prospět.«

Zastavili a prosili ho, aby jim požehnal. Udiveně na ně pohlédl. Bylo to pět lidí, ctihodných Židů, jak prozrazovalo jejich oblečení. Pravděpodobně byli na cestě za obchodem, protože se plahočili s objemnými ranci.

»Kdo jsi?« zeptali se.

Co má říci? Kdo je? Zachariášův syn? Ne, po tom těmto lidem nic není. Musí říci, kdo je teď. A přes rty mu přešlo, aniž si to sám opravdu uvědomil:

»Jsem hlas z pouště. Přicházím k vám, lidem, abych připravil cestu Tomu, který přijde po mně.«

Nejctihodnější z mužů zakroutil hlavou.

»To asi nebude bohatý kníže, v jehož službách jsi jako posel vyslaný napřed. Nebo tě snad v poušti přepadli a oloupili o oblečení?« Muži ho pozorovali s účastí. »Kdo je tvůj pán?«

»Můj Pán je Bůh Izraele, Věčný a Všemohoucí,« prohlásil Jan slavnostně.

Opět ovládal svůj hlas. Zněl hlasitě a zvučně, hluboce a sytě jako zvon.

»Jestli je pravda, co říkáš, pak máš oznámit světu příchod Boží!« zvolal jeden z mladších mužů. »Jak se to stane?«

»Cožpak jste nikdy neslyšeli, že přijde Mesiáš, aby vysvobodil svět z jeho hříchů, z pout smrti a zla?«

Ovšemže o tom slyšeli, vždyť kněží v chrámech o tom občas čtou a mluví, ale to se má stát teprve v daleké budoucnosti. Proč to tedy oznamovat již teď? Nemají už také čas zdržovat se takovými otázkami. Zdvořile se rozloučili se zbožným mužem, který na ně přes svůj zvláštní zevnějšek zapůsobil hlubokým dojmem.

Jan šel dál. Náhle uslyšel, jak na něho někdo zavolal:

»Poslyš, muži z pouště, dovol mi jít s tebou!«

»Má cesta vede jiným směrem,« řekl Jan příkře.

»Jestliže jsi opravdu připravovatelem cesty Přicházejícímu,« pokračoval neznámý muž, jehož Janova odpověď neodradila, »bude má cesta od této chvíle vést stejným směrem jako tvá.«

»Věříš v Mesiáše?« zeptal se Jan horlivě.

»Věřím v něho a čekám na něho!« zněla odpověď. »Jsem Asser z rodu Dan, povoláním kupec. Ale když mě přijmeš a budeš mě vyučovat, budu tvým sluhou.«

»Nepotřebuji sluhu,« odmítl ho Jan. »Pokud však chceš slyšet, co potřebuje tvá duše, můžeš jít kus cesty se mnou.«

»Jak ti mám říkat, zbožný muži?« zeptal se Asser.

»Jméno, které mi dal Bůh, je Jan.«

Pak Jan začal pátrat po hodnotách Asserovy duše. Muž se mu líbil. Byl prostý a věřil v Boha, byl neučený a neměl dosud zkušenosti s puntičkářstvím kněží a učenců. Jan mu upřímně vykládal o Bohu, o Přicházejícím i o svém poslání.

Dva dny šli spolu, potkávali stále více lidí a Jan byl rád, že má Assera po boku. Jeho přítomnost tlumila posměch a zvědavost lidí, takže Jan mohl snadněji promlouvat o tom, co naplňovalo jeho duši.

»Neodháněj mě od sebe, Jane,« zaprosil Asser, když se před nimi vynořilo první městečko. »Musím se u tebe přiučit ještě mnohému, dovol, abych byl tvým učedníkem. Podívej se, nejsem tak docela nemajetný. Mám u sebe peníze i cenné věci a mohu nám oběma hradit náklady na obživu.«

»Jestliže se chceš naučit ještě víc, Assere, buď ode dneška mým učedníkem,« svolil Jan. »Peníze a cenné věci nepotřebuji. Čím méně pro sebe potřebuji, tím lépe. Je však dobře, že ty sám si nemusíš nic odříkat.«

A tak u něho Asser zůstal až do doby, kdy Jan opustil tuto zemi.

V malém městečku, kam dorazili, si našli nocleh a jeden muž upravil Janovi vlasy a vousy, takže již nepůsobil dojmem divocha.

Ted' teprve Asser zjistil, jak ušlechtilé rysy tváře má ten, jehož si vyvolil za mistra, a zaradoval se.

Když druhého dne ráno vstali, tísnil se před domem, kde přenocovali, zástup lidí. Hnala je zvědavost uvidět proroka a poslechnout si, co má oznámit.

Jan vyšel ven k nim a poprvé mluvil k zástupu lidí. Jeho hluboký hlas se nesl daleko a každý mohl jeho slova zřetelně slyšet.

»Proč jste přišli?« zeptal se. »Chtěli jste vidět nějakého boháče nebo knížete? Chtěli jste slyšet mluvit zákoníka? To všechno já nejsem. Jsem hlas z pouště, volání, které má hlasitě znít po celé zemi. Chci připravit cestu Pánu, jak mi to přikázal Bůh, jehož jsem služebníkem. Uslyšíte-li můj hlas a budete-li jednat podle mých slov, budete smět spatřit Mesiáše!«

Mesiáše? Zaslíbeného, Vytouženého? Posluchačů se zmocnil údiv. Co když je to pravda? Co když je vysvobození z poroby těla i duše tak blízko? Tlačili se ještě blíže k Janovi.

»Mluv! Vypravuj víc! Kdy přijde Mesiáš, na kterého čekali již naši otcové?«

»Kdy přijde, to ví jen Bůh,« zněla vážná odpověď. »Připravujte mu cestu. Urovnejte stezku ke svým srdcím, aby k vám mohl vkročit, ať už přijde kdykoliv.«

Prosili Jana, aby u nich ještě zůstal, ale jeho to hnalo dál. Těmto lidem pověděl všechno, co potřebovali. Jestliže se budou řídit jeho slovy, spásá k nim zavítá.

Když s Asserem opouštěl městečko, přidali se k nim dva muži. Dověděli že, že Asser je jeho učedník, a chtěli se stát rovněž jeho učedníky. Zahleděl se na ně pronikavým pohledem a pak vyhověl jejich prosbě.

Zatím se pověst o jeho řeči rozšířila a předstihla ho. Kamkoliv přišel, čekalo na něho mnoho lidí. Zvědavci, kteří chtěli vidět něco zvláštního, posměváčci smející se všemu, lidé, kteří slyšeli o Mesiáši a rádi by věděli víc, ale jen málo takových, kdo si toužebně přáli mluvit s ním kvůli spase svých duší.

Dal svým učedníkům pokyn, aby zvědavce a posměváčky rychle odbyli a pouštěli k němu jen ty ostatní.

MNOHO MĚSÍCŮ chodil od osady k osadě, procházel kraj křížem krážem a přidávalo se k němu stále více mužů.

Dostal se do blízkosti Jeruzaléma a stanul před zástupem lidí, větším, než jaký kdy viděl. Jak tak pohledem klouzal po stovkách posluchačů, kteří se před ním tísnili hlava na hlavě, připadalo mu, jako by mohl skrze jejich těla nahlížet do duší zbavených svých obalů.

Viděl něco strašného! Je možné, aby se rozevřely takové propasti hříchů? K takovým lidem má přijít Syn Boží? Zde má kráčet, těmto lidem má přinést spásu? To je nemožné!

Jan se zhroutil. Pochopil, že svým kázáním o Přicházejícím dosud nic nevykonal. To je pouze malá část jeho úkolu. Musí lidi vyburcovat, ukázat jim jejich hříchy, každému jednotlivci mezi nimi, až hanbou vykřiknou. Pak jim teprve smí přislíbit záchranu a ukázat jim, jak mají od nynějška žít podle Božích přikázání. Má se stát kazatelem pokání! To je jeho skutečný úkol.

Celá Janova bytost se napřímila.

»Pane,« prosil úpěnlivě, »odejmi ode mne všechnu měkkost a naplň mne svatým hněvem. Dej mi výmluvná slova, abych obrátil hříšníky a zavržené vedl k pokání.«

Jako v odpověď cítil, jak se jeho tělem rozlila vlna síly. Oči jeho ducha směly zřít ještě jasněji.

Zavolal na muže v bohatém oděvu, stojícího opodál: »Poslyš, muži, považuješ se za bohatého, a přece jsi chudý jako žebrák! Jak dlouho chceš setrvávat ve svých hříších? Vdovám a sirotkům odnímáš chléb, abys měl sám hojnost. Budou na tebe v den posledního soudu žalovat. Tvoji odměnou bude pláč a skřípění zubů!«

Muž se vyděsil až do hloubi duše. Jan to viděl a pokračoval:

»Jestliže se nebudeš kát, bude tvá duše vydána ztracení!«

Jeho hlas zněl hrozivě, oči sršely blesky. Muž se mu s pláčem vrhl k nohám:

»Rabíne, co mám činit?«

»Co máš činit? Vrať nespravedlivě získaný majetek. Postarej se o lidi, které jsi ožebračil. Pros Boha o pomoc, aby se ti podařilo pokání. Pak do tvého srdce zavítá Boží mír, který je nade všechno bohatství světa, a přetvoří je. A potom bude Přicházející moci zavítat i k tobě.«

Jako s tímto mužem se to dělo i s mnoha dalšími. Nejdříve přicházeli nesměle po jednom, později v zástupech a Jan cítil, že se musí stát ještě něco víc. Chtěl jim dát nějaké viditelné znamení, něco, na co by již nezapomněli po celý život. Na mysli mu vytanulo místo z proroků o smytí hříchů. To je to pravé! To musí dělat.

V noci přednesl své myšlenky Bohu a v modlitbě našel jistotu, že musí jít touto novou cestou.

Musí zevně omýt lidi, kteří k němu přijdou, a připomenout jim tím, že mají své duše očistit od vin a chyb.

Odešel k Jordánu a lid se k němu přihnul v zástupech. Jeho kázání mělo mocný účinek.

»Již je přiložena sekera na kořeny stromů!« volal do zástupů. »Vidíte blýskající se sekeru, která se rozmáchne na Boží příkaz? Jestliže se neobráátíte na svých cestách, zasáhne vás její ostří, budete odetnuti od kmene a uvrženi do plamene!«

Nezastavil se ve vypočítávání jejich hříchů a bez jakéhokoliv ohledu jim je přísně a vážně stavěl před oči.

Přišli mnozí, vrhli se před ním na kolena a snažně ho prosili, aby jim pomohl a ukázal jim cestu k obrácení, k novému životu. Tu vstoupil až po pás do vod Jordánu. Lidi, kteří ho prosili o pomoc, volal jednoho po druhém k sobě. Tiše k nim pronesl slova, jež potřebovali, a pak je ponořil do vody.

»Já vás křtím vodou. Ten, který přijde po mně, vás bude křtít Duchem svatým!«

Jeho slova se mohutně rozléhala nad zástupem lidí, kteří uchváceně naslouchali.

Mezi lidmi, kteří se chtěli dát pokřtít, ale bylo jen málo těch, kdo křest brali vážně. Velmi mnoho jich přišlo z nejasného pocitu, že by se to přece mohlo zkusit, protože to rozhodně nemůže uškodit. Když Jan spatřil takové duše před sebou, rozhněval se.

»Vy plemeno zmijí!« zavolal na ně. »Jak dlouho chcete ještě setrvávat na svých nesprávných názorech?«

Přišlo k němu několik mužů:

»Jsi snad Eliáš, který se vrátil?«

»Nejsem,« odpověděl Jan klidně. »Kdyby však byl Eliáš zde na mém místě, nemohl by vám také říci nic jiného než: <Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království nebeské!> Jestliže se ale neobráátíte na svých cestách, nebudete v něm žít!«

O JANOVÍ USLYŠELI také zákoníci. Nenapadlo je spojovat tohoto podivného kazatele pokání s učeným Zachariášovým synem. Ten odešel a už o něm nikdo nic neslyšel. Ale tento muž z pouště, jehož lid nazývá Křtitel, se může stát nebezpečným. Poslali k němu s otázkou:

»Kdo jsi? Jsi prorok nebo kazatel? Z čího příkazu hlásáš tak velká slova?«

Janovi učedníci museli nejdříve razit poslům cestu zástupem lidí, který se rozhořčil, protože se obával, že poslové budou rušit. Jan jim však vyšel vlídně naproti.

»Koho hledáte?«

»Kazatele a proroka jménem Jan, jehož lid nazývá Křtitel.«

»Já nejsem prorok. Jsem jen hlas kazatele na poušti. Neustále musím volat: ›Připravte Pánovi cestu, urovnejte na této pláni cestu Pánu, našemu Bohu. Čiňte pokání, aby vás Přicházející našel připravené.‹ Ptáte se, z příkazu koho takto mluvím? Jsem posel Boha, Všemohoucího. On mne uznal za hodna zvěstovat Jeho království!«

Poslové udiveně hleděli na Jana. To není pokrytec ani buřič, to je řádný, zbožný muž.

»Kéž bychom měli víc takových,« vyslovili přání, když se vydali na cestu domů.

TAK DLOUHO jako u Jordánu se nezdržel dosud nikde. Přicházelo stále více lidí, kteří se chtěli dát pokřtít, ale bylo mnoho i těch, kdo ho ve své duševní tísní prosili o radu a pomoc. Kde Jan viděl, že tato prosba vychází z upřímného srdce, tam pomohl. Mnozí pak od něho odcházeli utěšeni, posílnění a proměnění.

Kde však cítil, že tyto prosby vznikají z nedobrych pohnutek, tam byl neúprosně přísný. Ostře takové pokrytce odmítal.

Jednou večer odpočíval po dlouhé celodenní práci na břehu Jordánu. Vzduch byl vlhý, na obloze se třpytily hvězdy. Nechtělo se mu ještě vstoupit do domu, do zajetí těsných zdí. Jeho učedníci se usadili opodál. Věděli, že miluje samotu takových hodin a že ji potřebuje. Potichu rozmlouvali o různých událostech, které přinesl den.

Vtom Asser, který měl vždy bdělý zrak, zahlédl ženskou postavu zahalenou do hustých závojų, jak směřuje k místu, kde seděl Křtitel. Rychle přispěchal a zeptal se jí, co si přeje.

»Jsem hříšnice, která potřebuje radu velkého proroka,« odpověděla žena.

»Přijď zítra ve dne, on teď potřebuje klid,« odbyl ji Asser. Něco v něm se této tajuplné postavě stavělo na odpor.

»To je vždycky kolem něho příliš mnoho lidí. Musím se mu svěřit o samotě. Jen tak mi může poradit.«

»A já ti opakuji: přijď zítra ve dne; jistě si pro tebe najde čas!« Asser byl neoblomný, jestliže něco považoval za správné.

»Kdo jsi, že se opovažuješ mě odbýt?« vykřikla žena rozhněvaně. »Měl bys vědět, že jsem zvyklá poroučet!«

»Ale ne mně!«

Teď i Asser zvýšil hlas.

»Assere,« zaznělo sem náhle, »Assere, jakmile se dáme unést hněvem, jsme snadno nespravedliví. Pusť ji ke mně, když tak nutně potřebuje mou radu.«

Žena se s vítězoslavným gestem odvrátila od učedníka, který zůstal zaraženě stát, a spěchala k Janovi.

Ten mezitím vstal a očekával ji.

»Co žádáš, ženo?« zeptal se a v jeho hlase nebylo slyšet ani stín rozmrzelosti nad tím, že byl vyrušen.

»Mistře, jsem bídná hříšnice. Dva muže jsem pochovala a teď žiji s třetím bez lásky. Co mám dělat?«

»Lituješ svých hříchů? Není třeba, abys mi je vypočítávala. Stačí, že o nich víš ty a Bůh! On, Všemohoucí a Vševědoucí, je vidí. Želíš jich? Chceš svůj život napravit?«

Zpod hustých závojų zazněl jakoby zadržovaný pláč.

»Chci svůj život změnit od základů,« pronesla žena měkkým, sladce vábným hlasem.

»Nuže, čiň pokání a přijď zítra za dne, abych tě pokřtil. V noci křest neudílím.«

Jeho slova zněla přísně; Janovi se ženin hlas nelíbil.

»Přijdu, abych u tebe zůstala jako tvá učednice, Jane,« žadonila hlasem, z něhož zazníval vábivý tón. »Jane, dovol mi, abych zůstala u tebe. Čím je můj život bez tebe? Častokrát jsem tě viděla a pozorovala. Jsí velký a skvělý, ale byl bys mnohem větší, kdyby o tebe pečovala milující žena.«

Při těchto slovech odhrnula žena závoj s obličeje. V měsíčním světle se objevily krásné rysy, prozrazovaly však nehezkou duši.

Jan se zachvěl a odvrátil se. Po ženské kráse se nikdy neohlížel. Jediná žena, kterou miloval, byla Alžběta, jeho matka. Matčiny jemné rysy se vznášely před jeho duševním zrakem, když se zahleděl do tohoto obličeje rozbrázděného hříchem.

»Ženo, odejdi ode mne! Že ti není stydno zahrávat si se svou duší!«

A protože se žena neměla k odchodu, otočil se k ní zády, přistoupil ke svým učedníkům a vybidl je:

»Pojďme odtud! Mám pokažený večer!«

Žena, nyní opět zahalená hustými závoji, je minula spěšným krokem.

»Za to budeš pykat, Jane. Tuto hodinu si zapamatuješ!« zvolala hlasem, který ještě před chvílí tak měkce prosil, teď však zněl ostře a ječivě.

Jan jí nedbal. Obrátil se k Asserovi a vlídně řekl:

»Tvůj cit a bdělost tě nezklamaly. Děkuji ti. Ale nesmíš se dát unášet hněvem.«

Učedníci uvažovali, kdo asi mohla být ta žena. Že je bohatá, bylo vidět na jejím pyšném chování a drahých šatech. Jan jim však zapověděl dál se jí zabývat; nebyla toho hodna.

KONEČNĚ SE VYDAL opět na cestu, aby pokřtil i ty, kdo nemohli přijít k Jordánu. Ale pak ho to táhlo zase zpět na místo, kde působil nejvíce. Neustále se k němu tlačily zástupy lidí.

Jednoho dne krácel davem muž a lidé mu dělali ochotně místo. Netlačil se však dopředu. Trpělivě čekal, až na něho dojde řada. Téměř láskyplně hleděl na Jana, jak stojí v Jordánu, s pronikavou ostroší svého zraku pohlíží na lidi, promlouvá k nim a křtí je, nebo odmítá.

Všichni, kteří se zde tísnili, již byli u Jana. Zvedl hlavu a rozhlédl se, jestli ještě někdo netouží po křtu. Teprve v dálce ale přicházely nové zástupy.

Vtom spatřil, jak k němu kráčí jakýsi muž.

Janovy oči se rozšířily. Kdo je to? Kolem této mladé postavy bylo světlo, vycházela z ní jasná záře. Muž se blížil klidným krokem, až stanul před Janem a pravil nesmírně lahodným hlasem:

»Jane, prosím tě o křest!«

Při zvuku tohoto hlasu Křtiteli bylo, jako by se v jeho nitru zpřetrhalo něco, co dosud jako závoj zastíralo jeho duchovní zrak. Světlo, teplo a síla proudily z této postavy k němu a teď, teď uviděl, jak se nad hlavou prosícího muže vznáší bílá holubice. Byla mu neobyčejně známá, zdálo se mu, jako by byla nerozlučně spjata s celým jeho životem.

»Pane, nepřísluší mi, abych tě křtil! Já tebe bych musel prosit o křest,« pronesl tiše.

»Prosím tě o křest,« zněla odpověď.

Jan již nic nenamítal. Mlčky pokřtil prosícího. Během tohoto úkonu byla i křtěnému snata páska s jeho duchovního zraku. Od tohoto okamžiku věděl, že je Syn Boží a že přišel na svět, aby mu přinesl světlo nebe.

Toto poznání Ježíše přemohlo. S úplně zjasněnou tváří pohlížel na Jana a Jan jeho pohled opětoval. Oba věděli, že toto setkání bylo určeno Bohem. Jan stál před Tím, o němž kázal a jehož zvěštoval, kvůli němuž byl na zemi.

»Pane, můj Bože,« zajíkl se dojetím. »Mé dílo je skončeno. Dovol, abych Tě směl následovat jako tvůj učedník.«

»Ne, Jane, křti dál a nabádej k pokání. Je před tebou ještě mnoho práce.«

Ježíš hovořil laskavě, ale určitě.

A Křtitel se beze slova uklonil. Vrhł na Přicházejícího, jenž tak náhle stanul před ním, ještě jeden toužebný, vřelý pohled a pak se obrátil k dalším lidem, kteří se k němu hrnuli.

Ježíš od něho odešel.

OD TOHO DNE vstoupilo do Janova života něco nového. Věděl nyní, že ten, kterého zvěstuje, je již na zemi. Toto vědomí ho sice nesmírně bláznilo, ale zároveň ho hnalo vpřed po nastoupené cestě. Teď, teď musí lidé činit pokání a připravit se k přijetí Přicházejícího! Nikdy nebude ve svých kázáních dost přísný. Toto přesvědčení ho pohánělo ke stále větší horlivosti, až se zcela ztrácel ve svém poslání.

JEDNOHO DNE potkal Jan se svými stoupenci dlouhý zástup lidí provázejících Ježíše. Křtitelovy oči se rozzářily.

»Vizte Přicházejícího!« volal. »On je ten Beránek, o kterém je psáno v knize proroků! Vyzývejte ho a služte mu!«

Jeho učedníci k němu přistoupili blíž.

»Jane, odkud víš, že tento muž je Přicházející?«

Jan se na okamžik zamyslel. Co má na tuto otázku odpovědět? Když už se vůbec zeptali, pak by jim nestačilo, kdyby jim pověděl, že to cítí a že je o tom přesvědčen. Ne, musí sami vidět. Laskavě se obrátil k tazatelům a pobídl je:

»Jděte k tomu, jemuž říkají Ježíš, a řekněte: ›Jan nás posílá s otázkou: Jsi Ten, který má přijít, nebo máme čekat na někoho jiného?‹ Dávejte dobrý pozor na jeho odpověď, ať vám z ní neunikne ani slovo!«

Učedníci se rychle vydali na cestu. Co Ježíš odpoví? Ten se zatím ubíral dál a učedníci ho museli dohánět velký kus cesty. Konečně ho našli upro-

střed ohromného davu lidí. Jako u Jana, i zde se tísnily vlnící se zástupy lidí. Ježíš však nekřtil. Přinášeli k němu nemocné. Promlouval s nimi, mírným hlasem jim připomínal jejich hříchy, a když je poznali, mohl je uzdravit.

Oba Janovi učedníci dlouho pozorovali, co se odehrává před jejich zrakem. Když začali uvažovat, jak by se mohli davem protlačit k Ježíši, zavolal na ně:

»Co ode mne žádáte, muži?«

Dav se okamžitě roztoupil a oba učedníci mohli vzniklou uličkou projít k Ježíšovi. Jak byla jeho postava světlá!

»Pane, Jan nás posílá s otázkou: Jsi opravdu Ten, který sem má přijít, nebo máme čekat na někoho jiného?«

Po Ježíšově tváři přelétl úsměv. Věděl dobře, že to není Jan, kdo se takto ptá. Obrací se na něho s touto otázkou jen proto, že jeho učedníci měli pochybnosti. Odpověď proto musí vyznít přesvědčivě.

»Rozhlédněte se kolem sebe,« vyzval je. »Co vidíte?«

»Pane, slepí prohlédají, chromí chodí a hluchí slyší.«

Vyslovili to v největším údivu a Ondřej dodal: »A lidem je hlásáno Slovo Boží.«

»Nuže, řekněte to svému mistru,« pravil Ježíš dobrotivě.

Oba se vrátili k Janovi a vypravovali, co slyšeli a viděli.

»Jste spokojeni s odpovědí?« vyptával se Křtitel. »Kdo jiný než Přicházející by byl schopen konat takové skutky? Ale protože Ježíš jím je, nebylo by vhodné, abyste u mne zůstali. Jděte k němu a sloužte mu!«

Oba uvažovali. Pak se s Janem rozloučili a od té doby putovali s Ježíšem v zástupu jeho učedníků.

»Nechceš jít také k Ježíšovi, Assere?« zeptal se Jan svého prvního učedníka.

»Ne, mistře,« odpověděl Asser prostě. »Když sloužím tobě, sloužím také Ježíši a to mi stačí.«

O NĚKOLIK DNÍ později projížděl krajem římský místodržitel Marek s početným průvodem. Znenadání narazil na zástup lidu obklopující Jana.

»Co se zde děje?« zeptal se.

»Pane, jakýsi židovský prorok mluví k lidu a křtí.«

»Zajedme trochu blíž, abych si ho mohl prohlédnout. Nelíbí se mi, že se teď Židé všude srocují. Chci vědět, co jim ten muž povídá.«

Jezdci se přiblížili tak blízko, že zřetelně slyšeli Křitelova slova.

»Nevzpouzejte se proti vrchnosti,« volal právě Jan zvučným hlasem.
»Ona je nositelkou moci z vůle Boží a vy máte Boha poslouchat.«

Kdosi se na něco ptal, ale mluvil příliš tiše, než aby Marek zaslechl jeho otázku. Znovu zazněl Křitelův hlas, tentokrát ještě rozhodněji:

»Kdo se nenaučí poslouchat, ten nebude nikdy umět poroučet. Řím nás ochraňuje, protože sami jsme příliš slabí, abychom se mohli bránit. Za to jsme povinni Římu sloužit. Ještě nás neutlačuje tak, jako náš národ utlačovali Egypťané. Nemáme důvod, proč bychom se měli proti Římu vzpouzet.«

Vtom kdosi ze zástupu zahlédl Marka. Ukazovalo na něho mnoho rukou. Jan se otočil, Marek popojel blíž. Jejich oči se setkaly a oba četli v očích druhého pravdu a upřímnost.

»Ty jsi Jan, kterého nazývají Křitel?« zeptal se Marek.

»Ano, pane,« odpověděl Jan prostě.

»Proč učíš zde na cestách? Vždyť máte svoje chrámy a školy.«

»Pane, já nejsem zákoník. Jsem jenom posel Boží, poslaný zvěstovat Přicházejícího.«

»Koho nazýváš Přicházejícím?«

Marek se zeptal tak, že Jan cítil, že ho k této otázce nenutí pouhá zvědavost.

»Znáš naše spisy?« odpověděl otázkou.

»Proroky jsem četl,« přiznal Marek.

»Takže jistě víš, koho předpověděli. Doba, o které mluvili proroci, se naplnila. Přicházející je mezi námi. Já ho oznamuji. Volám k pokání a připravuji mu cestu, aby jeho slova zapadla jako vzácné sémě do lidských srdcí. Kypřím půdu srdcí, aby se z ní stala dobrá ornice, v níž by semeno mohlo vzklíčit a nést ovoce.«

»Jednáš správně, Jane. Řím ti nebude překážet ve tvém úsilí.«

Místodržící vlídně sklonil hlavu na rozloučenou. Cestou rozmlouval se svými průvodci. Někteří z nich si ze Křitele začali tropit úsměšky.

»Ještě jsem nepoznal otevřenějšího a přímějšího člověka,« pronesl vážně. »Táhne mě to k němu. Jakmile se budu moci uvolnit, vyhledám ho a poslechnu si, co říká o Tom, který přichází.«

Posměváčci museli zmlknout, neboť Marek nerozuměl žertu ve věcech, které se mu zdály být důležité.

JEDNOHO DNE přišli poslové od tetrarchy Heroda, že si Herodes přeje mluvit s Křtitelem.

»Povězte svému pánovi, že mne zde zastihne každý den,« odpověděl Jan důstojně. »Můj život náleží Bohu a izraelskému lidu. Nemohu dávat přednost žádnému jednotlivci.«

»On sem nebude chtít přijít,« zapochyboval posel. »Uvaž přece, Jane, že je to tetrarcha!«

»Protože jsem to uvážil, nemohu svou odpověď měnit. Co mám tvému pánovi říci, mohu mu povědět potichu i zde.«

Poslové odešli. Byli poněkud znepokojeni, jak Herodes přijme odpověď. Zastihli ho v dobré náladě.

»Ten Křtitel si o sobě skutečně myslí, že je král. Uvidíme, co řekne!«

Herodes se rozhodl, že k Janovi půjde. Jeho úmysl však nebyl dostatečně vážný. Vždy mu něco přišlo do cesty, takže ji odkládal ze dne na den a z týdne na týden.

Rozneslo se, že Herodes vyslal k Janovi posly, a dvořané měli pobavení z toho, že Herodes neuměl prosadit svou vůli. Jejich řeči se donesly také k uchu Herodiady, ženy, která kdysi Křtitele navštívila. Od té doby ho hluboce nenáviděla a čekala na okamžik, kdy se mu bude moci pomstít. Zdálo se jí, že teď nadešla příležitost.

Zašla za manželem a tvářila se co nejroztomileji, když mu s patřičným přeháněním vyprávěla, co zaslechla. Herodes se zlobil sám na sebe, že cestu tak dlouho odkládal. Zda půjde on za Janem nebo jestli přijde Jan za ním, byla záležitost, která měla zůstat mezi nimi dvěma. Nyní byla vytažena na veřejnost. Herodes musí jednat, aby nebyl ještě víc pro posměch.

»Uklidni se, Herodias,« řekl celý rozladěný. »Je vždy dost prostředků, jak přimět někoho vzpurného k povolnosti! Dám ho vsadit do vězení. Až zkrotne, nechám ho předvést. Položím mu otázky, na které bych rád znal odpověď, a pak ať zase jde.«

Herodias se zasmála.

»Výborně, manželí!« radovala se. »Jen toho domýšlivého člověka nepropouštěj příliš brzy. Vůbec mu neuškodí, když trochu vyhladoví a bude toužit po svobodě.«

Druhého dne zajali Jana pochopové. Všechny to překvapilo a jeho samotného nejvíc. Nebyl si vědom, že by se dopustil sebemenšího bezpráví. Věděl, že od Říma popud k jeho zajetí nevyšel. Na Marka se mohl spolehnout. Poslal k němu posly, ale Marek byl za hranicemi a poslové ho nestihli.

Teprve v žaláři se Jan dověděl, že ho dal zajmout Herodes.

»To máš z toho, že jsi k němu nechtěl přijít dobrovolně,« posmívaly se strážé. »Teď sklízíš, co sis zasel svou vzdorovitostí.«

Již NĚKOLIK týdnů strádal Jan ve vězení. Ztráta svobody ho netrápila. Bylo mu lhostejné, jak tráví život. Rmoutilo ho však, že nemůže dál pracovat a svědčit pro Přícházejícího. Jeho učedníci k němu nesměli.

Mezi strážci byl svěží mladík s velkýma tázavýma očima. S ním Jan častěji vedl rozhovory. Chtěl mu vyprávět o Ježíši, ale mladý voják, jmenoval se Lutullus, se tomu smál.

»My jsme vojáci,« prohlásil, »a máme na starosti něco jiného.«

Ale jak dny mýjely a Herodes se stále neměl k tomu, aby si s Janem promluvil, vzrůstal Lutullův údiv nad zajatcem. Ani slovo žaloby mu nepřešlo přes rty, na čele se neukázala jediná vráska nevole. Tiše seděl ve vězení a obíral se svými myšlenkami. Často býval tak pohroužen do modlitby, že si vůbec nevšiml, když někdo vešel do cely. Jindy zase mluvil nahlas.

Takového zajatce dosud neměli. Vyprávěli o tom zvláštním muži a často přicházeli i cizí vojáci, jen aby uviděli Křtitele. Ani tuto zvědavost nevnímal.

Konečně se Herodes domníval, že Jan bude dostatečně pokořen, a dal ho zavolat. Před tetrarchou se objevil bledý, vyhublý muž, na němž bylo vidět, že dýchal žalární vzduch. To bylo v pořádku. Avšak mužovy oči planuly vnitřním ohněm a také postavu měl vzpřímenou.

Ze kterého rodu asi pochází? Kníže by nemohl budit vznešenější dojem při veškeré prostotě svého oděvu.

»Nuže Jane, protože jsi ke mně nepřišel dobrovolně, musel jsem tě dát přivést!« oslovil ho Herodes tónem, který měl být posměšný, a přesto vyzněl značně nejistě.

Jan mlčel. Herodes na něho hleděl a rovněž mlčel. Uplynulo několik minut. Z ulice bylo slyšet volání a rachot kol. V paláci se právě střídaly strážé, zazněly úsečné povely. V nádherné komnatě, která Herodovi sloužila jako úřadovna, však bylo hrobové ticho.

Osud vložil svou ruku na tetrarchu: »Měj se na pozoru!« Herodes ale varovný hlas neslyšel. Konečně začal znovu.

»Dal jsem tě zavolat, protože jsem se doslechl, že máš všem lidem cosí říci a zvěstovat. Zachtělo se mi vyslechnout tvou moudrost. Mluv a neostýchej se! Nedal ti Bůh pro mě žádný příkaz?«

Opět ten posměch, z něhož zaznívala nejistota neklidné duše.

Křtitel pohlédl tmavýma očima zpřímá na knížete.

»Herode, ty víš, v čem spočívá tvůj hřích. Není správné, že sis vzal ženu svého bratra. Odvrhni ji od sebe a služ Bohu s kajícím srdcem!«

Janova slova zasáhla nejbolavější místo této duše.

A protože slova zabořila, kníže je nesnesl.

»To se opovažuješ říci ty mně, Jane? Mně, svému pánovi?« osopil se na něho Herodes.

»Mým i tvým pánem je Bůh, Herode! A mými ústy ti oznamuje, že se máš vymanit z hřichu. Jinak tě čeká záhuba.«

»Uvědomuješ si, Jane, že tě za tato slova mohu dát vsadit doživotně do žaláře? Ba ještě víc: mohu tě za ně dát usmrtit!«

»Co se mnou chceš udělat, za to se budeš muset zodpovídat Bohu. Mně nemůžeš způsobit žádnou škodu, která by postihla mou duši nebo ji mohla provázet na věčnost,« pronesl Jan klidně.

Na Heroda tento Janův klid, který – jak dobře cítil – nebyl předstíraný a vycházel z hluboké víry, zapůsobil mocným dojmem. Co je v tomto prostém muži, že má nad hrdým tetrarchou převahu? Herodes byl chytrý a uměl rozpoznat skutečnou velikost. Rád by přišel na kloub Křtitelovu tajemství. Snad se mu to podaří, jestliže si s Janem promluví častěji!

»Pro dnešek se vrať do vězení. Zítřka tě dám opět zavolat, Jane. Možná, že pak pro mě najdeš jiná slova.«

Se stejným klidem, s jakým přišel, opustil Jan nádhernou komnatu, v níž se ani nerozhlédl kolem sebe.

Herodes osaměl a zabral se do úvah. Štěstěna ho již nezahrnuje přízní tak jako kdysi. Kdy začal tento řetěz malých a mrzutých neúspěchů? Teprve tehdy, když si vzal za manželku ženu svého bratra a když jeho smysly podlehly jejímu kouzlu i kouzlu její dcery Salome.

Má uposlechnout Janovu radu a poslat tu ženu i její dceru pryč? Zmocnila se ho velká touha být zbaven vnitřních pout stejně jako jeho zajatec. Co to jen způsobuje, že Jan kráčí vším nebezpečím se vztyčenou hlavou? Tato otázka mu nedoprávala klidu, musel přemýšlet a hloubat.

Druhý den ráno si k sobě dal Jana opět zavolat.

»Pověz mi, Jane, co tě naplňuje takovou důvěrou a klidem?« zeptal se, jakmile Jan vstoupil.

»Jsem sluha Boží. Toto vědomí mi dává veškerou sílu, kterou potřebuji.«

»Ty opravdu věříš v Boha? Nebo to jen tak říkáš, protože to patří k tvému povolání?«

Jan ohromeně pohlédl na Heroda, který mu položil tuto otázku.

»Jak bych se mohl opovážit brát nejsvětější jméno do úst, kdyby On nebyl náplní mého života?«

»Podívej se, Jane, ptám se jen proto, že hledám. Co bych za to dal, kdybys mi mohl zjednat jasno. Nejsem rozený Žid, a proto také nevím o Bohu tolik jako vy ostatní,« ukončil trochu rozpačitě svou kvapnou řeč.

Ne nadarmo byl Křtitel žákem rabína Šolema. Naučil se, že lidé mluví zvláště mnoho tehdy, jestliže chtějí něco zamlčet. V myšlenkách po tom pátral. Co chce Herodes zakrýt? To, že mu chybí víra v Boha? Vždyť právě o tom mluvil zcela nepokrytě. Svou nerozhodnost? Ano, to musí být ono. Herodes cítí svou vinu, a přece se z ní ještě nedokáže vymanit. Je nutné mu pomoci. Aniž se zabýval slovy knížete, řekl Jan prostě:

»Herode, jen ten, kdo přemůže svůj hřích, je skutečně celý muž. Změň svůj život, žij podle přikázání Boha a Pána, a požehnání i úcta lidí tě neminou.«

»Nebylo by horším proviněním, kdybych zapudil ženu, kterou jsem si vzal? Kam by měla jít? Co se stalo, stalo se, s tím se musíme smířit.«

»Bůh se s tím nesmíří, Herode! Nemyslíš, že by bylo lepší rázně s tím skoncovat, než hřešit stále dál?«

»Já však nepokládám za hřích žít dál s Herodiadou!« trval na svém Herodes. Nemluvil vzrušeně; jeho hlas zněl unaveně a netečně.

Zato Jan zabouřil.

»Pak ti už nemám co říci! Každé mé slovo by ti bylo jen na škodu.«

Herodes ho dal odvést zpátky do vězení, ale již druhého dne cítil naléhavou potřebu si s Křtitelem promluvit.

Nemohlo zůstat utajeno, že den co den vodí zajatce k Herodovi. Mluvílo se o tom a dohady o důvodech podivného počínání knížete nebyly daleko od pravdy. Dověděla se to i Herodias. Byla tou zprávou velmi rozezlena. To by ještě scházelo, aby jí Jan, který ji zapudil, vzal manžela! S tím je nutné skoncovat.

NA TETRARCHOVĚ dvoře se konala velká slavnost. Bylo na ní všechno, co mohlo potěšit a omámit smysly. Účastníci slavnosti se odávali bezuzdněmu veselí.

»Je možné ještě předčit tyto tanečnice?« zvolal vychloubačně hostitel, když libyjské dívky předvedly divoký rej.

»Myslím, manželi, že existuje ještě něco krásnějšího a ušlechtilějšího,«

řekla Herodias lichotivě. »Dej zavolat mou dceru Salome, ať před tebou zatančí, a dospěješ k jinému názoru.«

Poslali pro mladou kněžnu. Vypadala svůdně. Hra jejích údů byla vláčná jako u divoké kočky, oči se jí leskly. Zazněla hudba vydražďující smysly a Salome začala tančit. To bylo ovšem něco jiného, než co kdy Herodes viděl. Byl to tanec, který rozbouřil všechny smysly!

Když hudba dozněla, celý nadšený ji zavolal k sobě.

»Vyslov přání, jaké chceš, i kdyby to mělo stát polovinu mé říše, maličká,« lichotil jí. Salome se zasmála a odběhla za matkou.

Obě ženy se šepem radily, tak dlouho, až Herodes začal být netrpělivý. Vypil příliš mnoho vína a nebyl již schopen se plně ovládat.

»No tak, nemohl bych se dovědět tvé přání? Jen je vyslov, nic pro mě nebude nespílitelné!«

Salome přitancila blíž. Poklekla před knížetem a prosebně k němu vztáhla obě štíhlé ruce.

»Přeji si tedy stříbrnou mísu a na ní – – hlavu Jana, kterému říkáš Křtitel!«

Herodes rázem procitl z opojení, jež ho obestíralo. Tato slova pronikla hluboko do jeho duše a vyvolala v ní bouři. Co pro něho dosud znamenal lidský život? Všichni mohou pomřít! Jan však není člověk jako ostatní! To si uvědomil během uplynulých týdnů, když den co den vyhledával Křtitele-lovu přítomnost. Jeho dát usmrtit? To je nemožné!

A jakýsi hlas v něm jasně a zřetelně pravil:

»Herode, dej si pozor! Jan nespadá pod tvou pravomoc. Nemusíš toto přání splnit!«

Ale jiný hlas, ještě neodbytnější, odporoval:

»Jestliže nesplníš přání, za jehož vyslyšení ses zaručil, budou tebou lidé opovrhovat. Je to věc tvé cti.«

Zmatený Herodes se rozhlížel kolem sebe: kdo k němu mluví? V jeho blízkosti nestál nikdo, kdo by to mohl být, zavadil však pohledem o výsměšný obličej své manželky.

»Teď ukaž,« vyčetl z něho jasně, »jestli jsi muž, který dodrží své slovo.«

To, že mohla pochybovat, již samo o sobě znamenalo znevážení jeho moci! Musí jí ukázat, jaké má postavení.

»Vstaň,« rozkřikl se na Salome, která zůstala leknutím bez sebe. »Tvá prosba bude splněna.«

Proti své vůli vyslovil něco, co chtěl vlastně ještě uvážit. Teď ovšem musí jednat. Konečně, co mu záleží na Janovi? Pokud je skutečně proro-

kem Nejvyššího, může Bůh vzbudit jiného. Toto pomyšlení ho rozveselilo, takže se jeho vnitřní rozrušení utišilo.

»Kdo má dnes stráž ve vězení?« zavolal na sluhy, kteří zvědavě a poutavě očekávali, co se bude dít dál.

»Lutullus,« odpověděli mu.

»Ať přijde!«

V příštích minutách nikdo nepromluvil. Salome vstala a přistoupila k matce. Její duši zachvátila úzkost. Co to učinila? Jak odporný je pohled na matku, na jejíž tváři se rozhostil vítězoslavný úsměv podobný úšklebku!

Mezi dvořany a služebnictvem nebyl téměř nikdo, kdo by Jana litoval. Většina z nich o něm nevěděla nic víc než to, že býval prorokem, který putoval z místa na místo a jehož dal kníže zajmout. Proč se tak stalo, na to se neptali.

V Herodově duši se ale znovu ozvaly hlasy:

»Nedávej ten rozkaz, ještě je čas! Můžeš říci, že jsi chtěl té pošetilé dívce dokázat, že jsi schopen i takového činu. Jestliže zajdeš dál, budeš ztracen!«

»Já – ztracen?« pomyslel si Herodes. »Ne, Jan je ztracen. Je ho škoda. Právě zítra mi měl povědět víc o Bohu. Hovořím s ním rád. Proč se mám hovorů s ním v budoucnu zříci?«

Příchod vojáka přetrhl předivo jeho myšlenek. Ve vši slušnosti, a přece s úzkostí se Lutullus blížil ke svému pánu. Proč ho dal zavolat? Dopustil se něčeho?

Upřely se na ně zraky přítomných lidí. Každý bezděky trochu couvl, takže Herodes a jeho vojín se ocitli úplně sami uprostřed velkého kruhu. Plášť tetrarchy se leskl jako rudá krev. Do duši se vkrádala hrůza.

Lutullus již nesnesl mlčení. Proti všem zvyklostem svého pána oslovil.

»Co ode mě žádá můj kníže?«

Jeho troufalost vrátila Herodovi řeč.

»Nemůžeš počkat, Lutulle, až s tebou začnu mluvit?« vykřikl.

Jeho vnitřní vzrušení bylo příliš velké, než aby mohl mluvit klidně.

»Zajatému Janovi setneš hlavu, teď, v tuto hodinu, a přineseš ji na stříbrné míse mé dceři! Zatoužila po ní,« dodal a drsně se zasmál, neschopen se již ovládat.

Lutullus zbledl až po rty a odvážil se namítnout:

»Pane, udělal jsi mě žalářníkem, kat nejsem!«

»Učiň, jak jsem ti přikázal, jinak přijdeš o život. Čím rychleji rozkaz

vykonáš, tím větší poctu ti to přinese. Dnešní noc z tebe může udělat setníka!«

Co v tomto okamžiku záleželo Lutullovi na počtách světa? Má zavraždit člověka! Není to přece nic jiného. A tento člověk je víc než lidé, s nimiž se Lutullus kdy setkal. Co má dělat? Především co nejrychleji odejít ze sálu. Snad ho cestou do žaláře napadne spásná myšlenka.

S nepatrnou, téměř neuctivou úklonou opustil nádhernou místnost. Vzduch! Jen kdyby mohl volně vydechnout! Kdyby mohl přemýšlet!

Venku se k němu kdosi přiblížil. Obklopila ho omamná vůně. Byla to Foibé, řecká služebná Herodiady.

»Co po tobě chtěli, můj Lutulle?« zašeptala něžně.

»Nech mě, Foibé, nemám čas!« odpověděl drsně.

»To je asi něco velkého, že to z mého něžného Lutulla dělá hrubého žoldnéře,« zachichotala se a chytla ho za ruku. »Pojď na okamžik sem do komnaty, je prázdná. Svěř se mi, co tě trápí, snad ti budu moci poradit, pomoci.«

Lutullus si oddechl. Možná mu Foibé bude moci skutečně ukázat nějaké východisko. Byla chytrá jako všichni Řekové. Nebránil se, když ho zatahla do malé opuštěné místnosti, a pověděl jí, co od něho Herodes požaduje.

»Jestliže to není nic jiného, Lutulle, můžeš být klidný,« ubezpečila ho Foibé. »Pokud si Křtitel smrt opravdu nezasloužil, nebudeš vinen. Pravděpodobně ale propadl životem, protože se znelíbil, a Herodes ho chce chytře odstranit, aby zabránil pobouření. Když ho neusmrtíš ty, udělá to někdo jiný a ty budeš za své zdráhání nebo opomenutí potrestán smrtí. Pamatuj, že nás má brzy spojit Hymenův svazek. Musíš mi zůstat.«

Její poslední slova zněla něžně, přemlouvavě. Nebylo jich ale už třeba. Myšlenka, že Jan musí zemřít tak jako tak, zapustila kořeny v Lutullově duši. Byl odhodlán rozkaz vykonat. Bude pořád lepší, když Jan zemře jeho rukou, než kdyby ho měl surově zabít někdo jiný.

Rozloučil se s Foibé a uklidněn kráčel dvakrát tak rychle do vězení.

Odložil přilbu a hrudní štít, pak přezkoušel ostří meče. Dělal všechno téměř mechanicky. Nutilo ho to, aby strašlivý rozkaz měl již za sebou.

Stanul před vězením, které sloužilo Janovi za útulek. Jako vždy, když se přiblížil k bráně vězení, ho obklopil pocit míru, který nikde jinde nezažil. Již dávno věděl, že vychází ze zajatce. Kdo má takový vliv na své okolí, nemůže být špatný! Opět ho přepadly trýznivé pochybnosti a hrůza před činem, který měl vykonat!

Třesoucí se rukou otevřel dveře. Původně měl v úmyslu vrhnout se na Jana dříve, než by se oba vzpamatovali. Bylo to nemožné. Křtitel stál uprostřed malé místnosti, obklopen světlem, které nebylo z tohoto světa. Když Lutullus vstoupil, oslnilo ho.

»Lutulle,« pozdravil ho Jan, »můj úkol je skončen. Co mi Bůh uložil, to jsem splnil. Právě jsem získal jistotu, že smím svět opustit.«

Lutullus nevěděl, co má odpovědět na slova, která na něho mocně zapůsobila.

»Ty jsi připraven zemřít?« vypravil ze sebe konečně s námahou. Meč zařinčel o dlaždice, jak mu ruka poklesla k zemi.

»Jsem připraven,« ujistil ho Křtitel vážně. »Čím dříve budu smět odejít, tím to pro mne bude lepší.«

Odmlčel se a vtom si všiml obnaženého meče.

»Příteli Lutulle, přišel jsi, abys mi přinesl smrt? Proč váháš?«

»Nemohu to udělat!« pronikavě zanaříkal Lutullus jako pomínuté zvíře. »Žij blaze, Jane!«

Vyřít se z místnosti. Venku přitiskl bolavou hlavu ke studené kamenné zdi a zasténal. Co má udělat? Uprchnout? Zemřít? Raději cokoliv, než zavraždit tohoto proroka Nejvyššího.

Za několik okamžiků uslyšel, jak se blíží kroky. Před ním stanul Brutikus, Herodův dvorní číšník. Nesl blýskavou stříbrnou mísu.

»Kde je hlava toho zrádce?« zeptal se chvatně. »Sem s ní! Mám ji donést kněžně, protože ty, jak se zdá, otálíš.«

Jedinou Lutullovou odpovědí bylo hluboké zasténání.

»Co je ti? Jsi nemocný? Vypil jsi příliš mnoho vína?« zkoumal Brutikus. Pak však netrpělivě dodal: »Nemůžeme čekat, až se zase vzpamatuješ. Dej sem meč!«

Prudce mu vytrhl zbraň a vřít se do vězení. Lutullus padl v mdlobách na zem.

UVNITŘ KLEČEL Jan na podlaze, zády ke dveřím. Skloněnou hlavu měl obrácenou k oknu umístěnému hluboko dole ve zdi. Byl to vlastně jen hustě zamřížovaný otvor.

Křtitel byl tak pohroužen do modlitby, že neslyšel, jak Brutikus neurvale vtrhl do místnosti. Necítil ani dotyk chladného ocelového ostří meče, kterým mu Brutikus dobře mířenou ranou sřál hlavu.

Nelítostnou rukou tak rychle dokončil dílo. Chtěl se zmocnit hlavy, když

vtom spatřil Jana stát před sebou. Jeho postava byla světlá a jasná. Vycházela z ní záře, která jako by pronikala jeho duší.

Brutikus byl Říman, který nevěřil v Boha a vlastní bohové mu byli cizí. Nikdy se nestaral o nadpozemské jevy. Zde se ale setkal s něčím, co bleskurychle proměnilo nejvnitřnější podstatu jeho bytosti.

Místo aby zvedl hlavu, padl na kolena a úpěnlivě prosil:

»Pane, odpusť mi. Nevěděl jsem, co dělám.«

A postava k němu promluvila:

»Jdi k tomu, jehož nazývají Ježíš. Dones mu zprávu o mé smrti a následuj ho. Bůh tě vyvolil k velikému dílu, Brutiku. Nebudeš se již jmenovat Brutikus, ale Barnabáš. Máš se stát svědkem Božím a zvěstovat Mesiáše, až jednou sám podstoupíš stejnou smrt, jakou mi dnes přinesla tvoje ruka!«

Zasažen do hloubi duše se vrah uklonil a vrávoravým krokem opustil vězení. Učinil, jak mu Jan pověděl.

Venku stál Lutullus. Právě procitl z bezvědomí. Pomateně zíral na stříbrnou mísu, která vypadla Brutikovi z rukou. Jakoby donucen neznámou mocí vstoupil do vězení, zvedl zkrvavenou hlavu, položil ji na mísu a vydal se na cestu do paláce. Nevěděl již, co dělá.

Vedle něho kráčela Janova světlá postava a vstoupila spolu s ním do Herodovy slavnostní síně. Vysokou místnost naplňoval rámus a jekot. Při čekání zachvátil přítomné lidi děs. Snažili se jej přehlušit, překřičet.

Pevným krokem, ale s očima planoucíma šílenstvím přistoupil Lutullus k Herodiadě.

»Paní, zde je pokrm, po kterém zatoužilo tvé srdce!« řekl silným hlasem a strhl přítom roušku zahalující hlavu.

Ozvaly se ječivé výkřiky, všichni se tlačili nazpět, byli zděšeni! Herodias a Herodes stáli najednou sami tváří v tvář vojákovi. Před nimi stanul Jan, světlý a jasný, oběma viditelný. U jejich nohou se v šíleném strachu svíjela Salome.

A nyní začal Jan také mluvit. Pravil Herodovi:

»Jsi třtina větrem se klátící, Herode, i když se domníváš, že jsi velmi mocný. Při jedné zkoušce jsi neobstál, chraň se, aby při druhé nedošlo k tvému pádu! Ještě jedenkrát vloží Bůh do tvých rukou život. Očisti se z hříchů, abys zůstal zachován.«

Jan zmizel. Současně zhasly v sále svícný. Vysokými okny vstoupily dovnitř první náznaky ranního svítání. Tíše, jeden za druhým, kradli se hosté i služebnictvo ze sálu. Herodes klesl s pláčem do svého nádherného

křesla, zatímco Herodias s hlasitým výkřikem odhodila stříbrnou mísu od sebe.

Lutullus se sehnul, láskyplně zvedl hlavu, zahalil ji do pokrývky a opustil sál. Neoddech si, dokud nenašel Assera, který každý den přicházel k vězení s nadějí, že bude přece někdy smět spatřit svého mistra. Jemu odevzdal Janovo mrtvé tělo a pak vlastní rukou ukončil svůj život.

Učedník pohřbil Jana, zachoval však v tajnosti, na kterém místě.

Zanesl jeho tělo nahoru do hor a v noci je uložil do hrobu jeho otce Zachariáše. Potom odešel a připojil se k Ježíšovým učedníkům.

A opět se rozlévá zářivý jas a oznamuje veliké dění Světla, které proudí z Boží Lásky. Vidoucí zří, naslouchá a píše:

POTŘETÍ SE SKLÁNÍ
BOŽÍ LÁSKA:
JEŽÍŠ Z NAZARETA

U STUDNY BYLO živo, jak zde ženy a dívky plnily své hliněné džbány. Musely čekat, až na ně dojde řada, takže spolu vesele rozmlouvaly a škádlily se.

Nebývaly vždy tak svorné jako dnes, kdy se jejich řeči točily kolem dvojice, která se teprve nedávno usídlila v obci. Muž vykonával jakoukoliv práci, jež se mu naskytla. Nezdálo se, že by byli majetní, i když žena chodila oblečena téměř vznešeně v šatech z dobrých látek.

»Jsou to Židé, věřte mi,« řekla starší žena, která již měla džbán naplněný a stála vedle ostatních. Nemohla se rozloučit, dokud se jim nesvěří se vším, co ví. »Není ale pravděpodobné, že by ta žena byla jeho manželkou.«

»Proč by jí neměla být?« zeptalo se jedno mladé děvče.

»Je pro toho starého muže příliš mladá,« dostalo se jí odpovědi.

Ženy byly natolik zabrány do hovoru, že neodmítly zvědavost mládí.

»Já si přesto myslím, že jsou manželé,« ozvala se žena nejstaršího muže ve vesnici. »Jak se o ni pečlivě stará, s jakou láskou se snaží opatřit jí veškeré pohodlí! A to dítě je nejroztomilejší, jaké jsem kdy viděla!« zvolala nadšeně. »Pozorovaly jste je už někdy, když spí? Nevypadá snad, jako by pocházelo přímo od bohů?«

»Mně se líbí ještě víc, když nespí. V takových chvílích je možné spatřit jeho tmavomodré zářící oči. Nic krásnějšího jsem ještě nikdy neviděla,« prohlásila jiná žena. –

Dítě, o kterém mluvily, byl chlapec ve věku asi šesti měsíců. Ležel právě dobře nakrmený a zabalený v řídce pleteném koši stojícím u nohou jeho matky. Ručky i nožky měl neobyčejně souměrné a hlavičku obklopovaly jako jasná záře husté světlé kadeře. Rovný nosík odporoval domněnce, že by chlapec byl Žid.

Matka zvedla oči od šití a pohlédla na dítě. Krásné, vážné rysy jejího obličeje rozjasnil úsměv.

Husté černé vlasy jí splyvaly ve dvou silných copech po ramenou a rámovaly úzký obličej se světlou pletí. Také její pilné ruce byly štíhlé a světlé.

Odložila práci, vzala chlapce do náručí a vyšla s ním přede dveře malého domku, který měl jen dvě místnosti.

Ženy se vracely s naplněnými džbány od studny a stále ještě si povídaly.

Tu a tam se některá z nich zastavila u Marie, jak se mladá paní jmenovala, aby jí pověděla několik přívětivých slov o chlapečkovi, který se všem líbil.

»Víš, Maria,« vykládala jedna mladá žena, »co jsem včera řekla svému muži? Že tvé dítě je zvláštní. Když se na ně člověk podívá, přejde ho všecken smutek. Podívej se, měla jsem dneska starosti, protože nám onemocněla koza. Ale od chvíle, kdy se na mě tvůj chlapec usmál, mi moje starosti připadají bezvýznamné. Jak se vlastně jmenuje?«

»Pojmenovali jsme ho Ježíš,« sdělila jí Maria, které chvála jiné ženy vehnala na okamžik červeň do tváří.

Zdalo se, jako by maličký znal své jméno. Sáhl s úsměvem po jednom z těžkých copů, náhle jej však pustil a natáhl ručky.

»Přichází otec,« řekla Maria. »To máme radost, vid', malý Ježíši!«

»Jak je chytrý,« chválila ho sousedka. Vzala džbán, pěkně pozdravila a pokračovala v cestě.

Po silnici přicházel muž, nesoucí v rukou různé řemeslnické nářadí. Oděv měl zaprášený, ale z dobré, pevné látky. Jeho vlasy i vousy byly prošedivělé a dodávaly obličejí trochu přísnosti, oči však měl neskonale dobrotivé. Když se do nich někdo podíval, cítil, že ho k tomuto stárnoucímu muži cosi přitahuje.

Jakmile muž uviděl, že po něm dítě toužebně natahuje ručky, položil nářadí na zem a vzal maličkého do náručí. Chlapcovy ručky se horlivě zabořily do houštiny vousů. Byly již na tuto hru zvyklé. Maria se shýbla a zvedla nářadí ze země. Josef si toho nevšiml, protože byl příliš zaujat pohledem na chlapečka.

V této malé egyptské obci, kde se usídlili na Mariiny úpěnlivé prosby, žili teprve krátkou dobu. Josef, který měl doma v Nazaretě výnosnou dílnu, dům a hospodářství, z lásky k ní všechno opustil a musel se teď skrovně živit nádenickou prací. Když ho však o to Maria tak naléhavě prosila, vůbec se nerozmýšlel. Vždyť zde nemusí zůstat navždy, utěšoval se ve chvílích, kdy ho přepadla touha po domově.

Jeho radostí a vzpruhou byl chlapec, který k němu lnul s něžností, jaká se u tak malého dítěte vyskytuje jen zřídka.

Maria zatím nenašla svůj slunný dívčí smích, ale Josef doufal, že se všechno časem spraví a že k tomu přispěje i pobyt v cizí zemi, kde je nikdo nezná. Byl spokojený, že se Maria necítí po jeho boku nešťastná. Veselá mysl se jí určitě vrátí.

Málokdy spolu mluvili o dění spojeném s narozením maličkého. Již ni-

kdy nespatriili zázračnou hvězdu ani světlé postavy u lůžka dítěte a vzpomínky na to postupně vybledly.

A přece Ježíše obklopovaly malé i velké světlé postavy, které ho ochraňovaly a hrály si s ním. Kolem jeho malých, růžových úst přelétl často úsměv.

Kdo ho takto uviděl, vždy se zeptal: »Co asi vidí, že vypadá tak blaženě?«

Měl radost i z matčina zpěvu, když libozvučným hlasem zpívala polohlasně žalm nebo jinou píseň. Brzy zpozorovala, že dítě naslouchá. Naslouchalo i hlasům ptáků. Každý hlasitý, nepěkný šramot je ale vylekal a někdy dokonce začalo i plakat.

Cestou do Egypta je v jednom městečku odmítli ostrým, nepřívětivým hlasem. Dítě začalo plakat a nedalo se ukonejšit.

»Ježíš naslouchá duši,« prohodil jednou Josef při takové příležitosti svým přemítavým způsobem.

Maria se na něho udiveně podívala.

»Je to možné?« zeptala se bez porozumění. Místo odpovědi se jen usmál.

CHLAPEC SE VYVÍJEL rychleji než ostatní děti. V sousedství žilo mnoho dětí stejného věku, s nimiž mohla Maria svého syna srovnávat. Zatímco jiné matky stálo mnoho námahy, než jejich dítě zase o něco povyroستlo, dostávalo se Marii vši radosti bez námahy.

»Tvé dítě už má několik zoubků,« zjistila sousedka překvapeně. Její hošík měl horečku a dosud se neprořezal ani jeden zoubek.

»Také jsem to dnes zpozorovala,« přiznala Maria téměř rozpačitě. »Vyroستly bez potíží, najednou byly tady.«

Tak se tomu dělo se vším: najednou to bylo zde! Jednoho dne se chlapec postavil a stál bez zakolísání na drobounkých nožkách. Pak již netrvalo dlouho a udělal první kroky, ne opatrně a zvolna, ale jako by to nemohlo být vůbec jinak.

Josef zrovna přišel neočekávaně z práce domů. Maria prala a nemohla hned vzít chlapce do náručí, a proto celý rozjásaný cupital k otci. Josef ho s vřelou radostí vzal do náručí.

»Z lásky ke mně udělal první kroky na zemi!« neslo se duši přemítavého muže, zatímco Mariino srdce naplnila pýcha, že právě její dítě je přede všemi ostatními, teď i v chůzi.

Jakmile mohl Ježíš chodit sám bez opory, podnikal výzkumné cesty po

maličké zahrádce, která patřila k usedlosti. Maria na ní pěstovala květiny a v péči jejích dovedných rukou se jim nádherně dařilo.

Při své práci se Josef dostal do mnoha usedlostí. Kde objevil květiny, jaké u nich doma na zahrádce ještě nerostly, vyprosil si jejich odnože nebo semena. Věděl, že tím své ženě udělá velkou radost. Když si všiml, že i maličký se velmi raduje z pestrosti květin, ještě horlivěji se snažil nosit domů stále nové.

Někdy přinesl i uříznuté větve nebo květy. Chlapečka ale rmoutilo, že nevyhnutelně zvadnou a zaniknou, zatímco mu nijak nevadilo, když uvadl nějaký květ venku na keři.

Josef o tom při práci uvažoval. Jaký rozdíl vidí dítě mezi vadnutím venku nebo doma? Možná vycítuje, že utržený květ hyne násilně. Tak to asi bude, souhlasí to i s jinými projevy starostlivosti, které lze u chlapce, jinak většinou veselého, někdy náhle pozorovat.

Rodiče přijali od sousedů pozvání na jakousi oslavu a vzali dítě s sebou. Hostitelé předložili na stůl malé pečené ptáky. Sousedka chtěla udělat dítěti radost a řekla:

»Podívej se, Ježíši, kousek těchto roztomilých ptáčků si můžeš také sníst.«

K jejímu zděšení se dítě hořce rozplakalo a odvrátilo se od stolu. Dospělí na sebe bezradně pohlédli. Josef vstal a přistoupil k chlapci.

»Jsi smutný, protože ptáci museli obětovat mladý život?« zeptal se opatrně.

Maličký přisvědčil a slzy mu tekly ještě víc.

»Nemusíš je jíst, Ježíši,« pronesl otec láskyplně a pohladil jeho lesklé kadeře. Pak ještě jakoby puzen neznámou mocí dodal:

»Dítě, slibuji ti, že u nás doma nebudeme nikdy usmrcovat ptáky a péci je.«

Chlapec, kterému ještě nebyly ani dva roky, k němu vzhlédl a potěšeně se na něho usmál. Jeho nejmilejší potravou bylo ovoce a chléb, ale i toho jedl jen málo.

»Když tak málo jí, opozdí se v růstu,« předpovídaly sousedky.

Přesto prospíval skvěle a zůstal ušetřen všech nemocí, které propukaly mezi ostatními dětmi.

V TÉ DOBĚ SE nad krajem přehnala mohutná bouře. Po ní následovala průtrž mračen a hrozilo nebezpečí, že voda všechno zatopí.

Domek, který Josef získal do nájmu, byl stejně na spadnutí. Teď vichřice téměř odnesla střechu. Šumící déšť pronikal bez překážky do obou malých místností.

Zatímco rodiče se na sebe starostlivě dívali, stál Ježíš se smíchem uprostřed vody, která mu již sahala nad kotníky a stále ještě stoupala, tleskal ručkama a nastavoval obličej dešti.

»Ó, jak je to krásné!« volal znovu a znovu.

Josef musel pomýšlet na to, aby uvedl domek do pořádku. Když ale prozkoumal škodu, poznal, že bude téměř nemožné jej opravit. Promluvil se ženou.

»Nemyslíš, Maria, že nadešel čas, kdy se můžeme vrátit domů?« zeptal se obezřele. »Kdybychom zde chtěli zůstat ještě déle, musel bych postavit nový domek. Na krátkou dobu bychom se mohli uskrovnit.«

Maria cítila, jak silně to Josefa táhne domů do Nazareta, myslela si ale, že by stále ještě nesnesla pohledy a řeči sousedů. Touhu po Kreolovi téměř překonala, obávala se však setkání s matkou. Přestože na ni hlas v jejím nitru naléhal, aby se z lásky k Josefovi přemohla, odpověděla:

»Dovol, abychom zde zůstali ještě rok. Doufám, že pak bude všechno snadnější.«

Josef se bez námitky pustil do stavby nového domku. Pro Ježíše byla stavba zdrojem zábavy. Dosud nikdy neviděl otce pracovat. Josef byl docela jiný, když mohl dělat, co patřilo k jeho řemeslu. Spadla z něho veškerá neobratnost a váhavost. Jistě a hbitě zacházel se sekerou, až třísky litaly, a Ježíš s jásotem poskakoval kolem něho, aby je posbíral.

Již se od otce nehnul. Udiveně sledoval, co dělá, a ochotně mu začal pomáhat s různými drobnostmi. Nikdy mu nepřekážel. Zdálo se, že chlapec cítí, jak chce Josef všechno mít. Pouto, které oba obepínalo, bylo stále pevnější, jejich vzájemné porozumění vzrůstalo i beze slov.

Ježíš vůbec mluvil málo. Nikdy si pro sebe nežvatlal dětským způsobem, co by nedávalo smysl. Jestliže něco řekl, vyjádřil se jasně a srozumitelně a jeho otázky svědčily o tom, že brzy začal samostatně myslet. Když poznal, že Maria neví mnoho z toho, nač se ptá, obracel se stále častěji na otce a ten z lásky k němu na základě jeho otázek hluboce přemýšlel.

Stavba domku skončila. Nebyl o mnoho větší než ten starý, byl ale pevnější a především hezčí. Josef kolem stěn větší místnosti postavil dřevěné lavice a Ježíš z toho měl zábavu. Do malé místnosti umístili na zem pevné postele, do nichž stačilo jen nasypat slámu. Až dosud bývala sláma vždy po celé místnosti.

Ze starého domku Josef upravil kůlnu na náradí. Postavil v něm pracovní stůl a pracoval teď víc doma než venku. Zdálo se mu, jako by se již nemohl obejít bez chlapcovy společnosti. Hned vedle velkého pracovního stolu postavil ještě jeden malý. Dítě u něj tvořilo s planoucími tvářemi a Josef velmi obdivoval věci, které na něm vznikaly.

Jednoho dne Ježíš vyrobil ze dřeva křivý vozíček, jehož kola se nechtěla otáčet. Zanesl jej otci. Josef měl z vozíčku radost a maličkého pochválil.

»Otče, proč říkáš, že je vozík hezký?« zeptal se Ježíš zamyšleně. »Vždyť oba vidíme, že není k ničemu, protože kola se netočí.«

»To se dá snadno napravit, dítě,« odpověděl otec. »Nevidím na vozíku to, co mu ještě chybí, ale to, co jsi dokázal.«

Vzal nůž a několika řezů doplnil, co chybělo. Ježíš se na něho pozorně díval. Pak odešel ke svému pracovnímu stolku a dal se horlivě do práce.

Za dva dny přinesl otci nový vozík, na kterém už bylo všechno správně.

»Podívej se, otče, tento vozík můžeš pochválit, protože jsem se něčemu naučil,« pronesl tříletý chlapec radostně. –

Samo sebou došlo k tomu, že Ježíš býval s matkou méně pohromadě. Nepostrádala ho. Práce v domě a na zahradě jí zabírala hodně času. Kromě toho strávila nejednu hodinku v rozhovoru s tou či onou sousedkou.

Jen když pracovala na zahradě, Ježíš přiběhl a pomáhal jí. Přitom se ukázalo, jak bystrým je pozorovatelem.

»Maminko,« řekl jednoho dne, »růže musíme přesadit na druhou stranu domu. Nesnášejí plné polední slunce.«

Maria se podívala s úsměvem na maličkého.

»Odkud to víš, Ježíši? Stěžovaly si u tebe?«

»Ne, ale vidím, jak za poledne sklánějí hlavičky,« odpověděl maličky vážně. »Mnoho z nich se pak již nezotaví. U sousedky rostou na druhé straně domu a netrpí. Jsou tam mnohem krásnější než u nás.«

Neúnavně vyřezával tyčky a přivazoval k nim slabé rostliny nebo úponky.

»Musíme jim pomáhat,« říkával láskyplně.

Pomáhání bylo hnací silou jeho mladého života. Považoval za samozřejmé pomáhat otci i matce. Přiložil ale ruku k dílu také všude tam, kde někoho viděl se namáhat. Nejraději ovšem pomáhal v skrytu.

Hlučných her dětí ze sousedství se nechtěl účastnit, i když ho k nim často zvaly. Maria mu tento sklon k osamělosti vytýkala.

»Maminko,« zeptal se, »proč si děti spolu hrají?«

Udiveně odpověděla:

»Protože jim to působí radost.«

»Vidíš,« prohlásil maličký, »mně působí mnohem větší radost, když jsem u otce – nebo také u tebe,« připojil za okamžik. »Když je to jen pro radost, pak si přece nemusím s dětmi hrát?«

Tázavýma očima vzhlédl k matce.

»Ne, Ježíši, když ti to nepůsobí radost, nemusíš si hrát. Ale pověz mi,« prosila, »proč si nehraješ rád s ostatními?«

»Oni moc křičí, strkají do malých dětí a bijí je. To já nemám rád.«

»Tebe také bili?« zeptala se matka, která se domnívala, že našla důvod jeho zdráhání.

»Ano, ale mně to nevadí,« odpověděl tříletý chlapec klidně. »Umím se bránit, a to i proti úplně velkým. Bití však není hra!«

»Kde jsou hoši, tam se to neobejde bez divokosti,« poučovala ho matka.

Ke svému údivu však byla sama poučena:

»Pak jsou ovšem mladí lidé horší než malá zvířata! Štěňata nebo kočičky se také perou, ale neublíží si. Je pěkné se na ně dívat. Dívat se ale na chlapce, to zarmoutí.«

Od té doby již nikdy nemluvili o tom, že by si měl Ježíš hrát s druhými dětmi, když na hraní sám nemá chuť.

ROK, KTERÝ si Maria ještě vyprosila, uplynul. Dokonce i Ježíš zpozoroval, že to otce táhne domů. Proč jen chce matka zůstat zde? Josef mu hodně vyprávěl o Nazaretě a Ježíš se těšil na návrat domů.

Jednoho dne se Josef rozhodl, že znovu promluví s Marií. Naléhal víc než dřív a Maria poznala, že již nesmí jeho požadavek odmítat. Rozhodli se proto, že se vrátí domů.

Koupili osla. Osel! První zvíře, které jim patřilo, co si Ježíš pamatoval. Tento šedohnědý, ježatý společník uváděl chlapce v nadšení. Nemohl se od něho odloučit. Když otec pracoval v dílně, musel být ušatý oslík při tom, jinak by Ježíš nevěděl, u koho má být! V jednom koutě dílny měl osel seno i místo k odpočinku.

Pak zahájili přípravy na dlouhou cestu. To vše dítě obšťastňovalo, zejména proto, že dříve tak vážný otec měl nyní veselé oči. Nazaret musí být nádherný, jestliže již myšlenka na něj otce takto proměnila! Matka ale nebyla tak veselá jako jindy, možná proto, že měla mnoho práce.

Když jednou chlapec celý rozjásaný přihlížel přípravám, zeptala se:

»Ježíši, není ti ani trochu líto všechno zde opustit? Možná už náš domek a zahradu nikdy neuvidíš.«

»Když to otci dělá radost, jdu rád. Vždyť sem vůbec nepatříme, doma jsme v Nazaretě!« řekl rychle. »Otec mi také pověděl, že už dlouho shromažďuje semena, abychom i doma měli stejné květiny jako tady.«

Ne, nebylo mu líto vše opustit, to bylo vidět. Když nadešel den odchodu, s radostí si dal svůj malý raneček na záda a veden otcem za ruku statečně kráčet vedle osla. Ten nesl matku a části skromného zařízení domácnosti, které v místě dřívějšího pobytu nechtěli zanechat. Maria při loučení se sousedy plakala. Proč pláče? Má snad ty lidi tolik ráda?

»Matka toto místo opouští s těžkým srdcem,« vysvětloval otec. »Byla tady velmi šťastná.«

»V Nazaretě již nemůže být šťastná?« vyptával se Ježíš.

Otci neuváženě uklouzlo:

»Ještě mnohem šťastnější, protože tam máme chrám Boží, který jsme zde museli postrádat.«

»Proto není správné, že pláče,« rozhodlo dítě.

CESTA DOMŮ ubíhala mnohem příjemněji než cesta sem před třemi roky. Maria i její muž tentokrát věděli, kam míří, a neodcházeli do nejistoty. I lidé jim teď vycházeli mile vstříc; nikde neprosili marně o přístřeší.

A když lidé, které oslovili, chtěli zpočátku odmítnout, stačil pohled na chlapce, aby změnili své mínění. Jestliže pak Ježíš dětskými ústy dokonce ještě pronesl: »Jsi dobrý, že nám pomáháš,« cítili se být bohatě odměněni.

Během cesty bylo matce cosi zvlášť nápadného. Ježíš byl dítě se srdcem překypujícím láskou a musel dávat lásku bez konce. Daroval ji ale vždy činem, zřídka slovy a nikdy ne něžnostmi. Vždycky byl ten, kdo dává.

Když ho chtěli jiní lidé tisknout k srdci, přitahování jeho roztomilostí, uměl jim uniknout tak, že nebyl nezpůsobný. Jestliže někdo Ježíšovi něco daroval, vždy se mu Ježíš něčím odvděčil, i když to byl jen zářivý pohled, který zcela naplnil duši druhého.

V jedné obci mu jakási žena darovala sandálky, protože jeho sandálky byly úplně prochozené a nebylo možno nějaké koupit. Blažený Ježíš za ně poděkoval a zeptal se:

»Jsou to sandálky tvého dítěte?«

Žena přisvědčila. Na to maličký řekl:

»Je to zřejmě milé dítě, které ti působí radost, protože sandálky jsou dobře udržované!«

»Máš pravdu, je to velmi milý chlapec,« přisvědčila žena velmi potěšena a obrátila se na Marii:

»Kolik let je tvému dítěti?«

»Má něco přes tři roky,« zněla odpověď.

»To s ním zažiješ ještě mnoho dobrého,« vyslovila svůj názor udivená žena a dlouho hleděla za odcházejícími.

Nevypadá to snad, jako by toto dítě, na němž je všechno světlé, obklopovala jasná záře? –

Někdy směl Ježíš jet s matkou na oslu. Svezl se na něm velmi rád, zejména k večeru, když měl nožky unavené a bolely ho. Všiml si ale, že vždy, když nasedl na osla, sundal otec jeden z ranců a nesl jej. Unavený otec! To nesmí být. Od té doby už Ježíš nikdy nežádal, aby se směl svézt. Když mu to otec nabízel, vlídně se zdráhal.

JELI A PUTOVALI již přes dva měsíce, a vtom jednou večer spatřili v paprscích zapadajícího slunce město. Ježíš se podíval na otce. Jak se rozzářil!

»To je Nazaret!« zvolal maličký jásavě. »Vidím to na otci.«

»Ano, to je Nazaret,« potvrdil otec a hlas se mu chvěl. »Zde jsme doma, dítě. Není nic krásnějšího než být doma!«

Ježíš se zamyslel.

»Jsme zde skutečně navždy doma?« zeptal se.

Dorazili ke studni, kde se v tuto dobu shromáždilo mnoho žen. Některé z nich poznaly poutníky a přivítaly je spoustou otázek. Ježíš stál užasle stranou. Tak to vypadá, když se přijde domů?

Otec naléhal, aby pokračovali v cestě, protože chtěl opět spatřit svůj domov.

Zpráva o jeho návratu se rozšířila jako požár a předběhla ho. Ještě dříve, než dorazil ke svému domu, přiběhl tůvaryš, jemuž před třemi lety svěřil své vlastnictví do ochrany.

»Mistře, mistře,« volal bez dechu, »že jsi už konečně tady! Všechno po tobě touží, dům, zahrada, pracovní stůl i my,« zakončil napůl rozpačitě.

»Je to Ježíš?« zeptal se, sklonil se k unavenému chlapečkovi a vzal ho do náručí.

Ježíš si to mimo očekávání dal klidně líbit.

»Ty jsi Lebeus, otcův pomocník?« pronesl tázavým tónem. »V tom případě tě už znám. Otec mi o tobě hodně vyprávěl.«

Tím byl uzavřen svazek, který měl trvat až do smrti.

Došli k domu. Josef jej ke své nevýslovné radosti a úlevě našel v nejlepším pořádku. Lebeus se spolu s ostatními věrně staral o majetek mistra žijícího daleko od domova.

Maria hleděla kolem sebe prázdným zrakem. Tento domov pro ni ještě nic neznamenal. Možná bude nesnesitelné zde žít. Ježíš zatahal otce za oděv.

»Podívej se na matku, co je jí?«

»Stýská se jí po Egyptě, dítě,« odpověděl Josef a jeho radost začala pohasínat.

»Nebud' smutný, otče!« prosilo dítě. »Tady je pěkněji než v Egyptě. Matka to pozná.«

»Máš pravdu,« souhlasil Josef, který se rychle utěšil. »Matka zde musí teprve zdomácnět. Ty i já jsme tady už doma.«

Obrátil se k ženě.

»Maria, přivedu matku.«

Právě setkání s ní se Maria nejvíc obávala a Josef to věděl. Myslel si ale, že bude nejlépe, když se setkají co nejdříve. Jednou přece k setkání musí dojít. Rychle odešel, než mu v tom žena mohla zabránit.

Maria klesla unaveně na lavici, zatímco Ježíš pobíhal po prostorné místnosti a prohlížel si vše, co se v ní dalo vidět.

Pak se otevřely dveře a práh spěšně překročila stará paní:

»Maria!«

»Matko!«

Na obou stranách se ozval jásot a matka s dcerou si padly do náručí. Zapomněly na to, co je dříve dělilo! Josef stál vedle nich celý blažený. Ježíš uchopil ruku staré paní:

»Ty jsi moje babička?«

Paní se sklonila k chlapci. Pomyslela si, že něco tak líbezného ještě neviděla.

»Ježíš! Ty jsi Ježíš?«

Ochotně se dal obejmout, sklonil k ní unavenou hlavičku a řekl ospale:

»Babičko, mám hlad.«

Museli se smát; promluvil za ně za všechny.

NYNÍ JIM NASTAL jiný život. Ježíš udiveně sledoval otce, který se úplně změnil. To už nebyl muž, který pracoval v Egyptě za denní mzdu a nuzně si vypomáhal ve špatné dílně.

Jako mistr svého řemesla pracoval v prostorných dílnách mezi tovaryši a uční. Docházelo množství objednávek. Každého těšilo, že ve městě je zase zdatný tesař. A s prací se znovu dostavil i blahobyt, který Josefa vždy obklopoval a na který byl zvyklý. Už se neříkalo: »Na to nemůžeme pomýšlet«, »Na to nemáme peníze«. Peněz bylo vždy dostatek.

Také Marie se zmocnil blažený pocit, který je spojen s bezstarostným životem. Na těžkou práci mohla mít služebnou a to bylo dobře, neboť do jejich domova se chystal vstoupit nový mladý život.

Babička byla pro chlapce rovněž zdrojem údivu. Stará paní se k nim všem chovala dobře, a přesto uměla být vůči jiným i příkrá. Jednou se stal svědkem toho, jak tvrdými slovy odbyla žebráka. Ježíšovy oči se naplnily slzami:

»Babičko, proč mluvíš tak nevlídně? Vždyť ten muž vůbec nemůže poznat, jak jsi dobrá.«

Paní se lekla. Cožpak nemá dítě pravdu? Jak může být tak tvrdá? Ale přichází tolik žebráků, a když se dá jednomu, budou chtít ostatní také něco dostat; to by pak nemělo konce. A již dovedně utlumila hlas svědomí, který v ní právě procitl. Když Ježíši pověděla, z jakých důvodů takto jednala, potřásl hlavičkou:

»Babičko, Boha přece prosíš také každý den. Všichni lidé Ho prosí, On vás neposílá pryč. Proč nejednají lidé tak, jak se tomu učí od Boha?«

»Dítě, jaké to máš myšlenky,« chtěla odpovědět stará paní, ale Ježíš nepovolil.

»Pověz, babičko, proč se lidé nechovají k druhým tak, jak by si přáli, aby se zacházelo s nimi? Když jsme byli na dlouhé cestě, museli jsme čas-to prosit jiné o nocleh nebo aby nám dali napít.«

Paní byla tak ohromená, že jí tato myšlenka již nedala pokoj. Příštího dne potkala rabínovu ženu a vyprávěla jí o celé příhodě. Rabínova žena to sdělila svému muži a rabín Mehu zatoužil spatřit »předčasně zralé« dítě, jak se vyjádřil. Domluvil se s babičkou, že se u ní jednou navečer zastaví, až u ní vnuk bude na návštěvě. Tak se i stalo.

Mehu našel babičku s vnukem v horlivém rozhovoru nad hromadou čocky, kterou společně přebírali. Co je to za dítě? Je snad pravda, co se šeptá? Josefovi se nepodobá ani v nejmenším, ale ani z matky nemá nic. Je světlý a jasný, jako knížecí dítě, a ne jako syn prostého tesaře.

Mehu skryl údiv, jak nejlépe uměl, a pozdravil oba. Dítě přivítivě a nenuceně odpovědělo na jeho pozdrav.

»No tak, malý Egyptane,« oslovil ho Mehu, »jak se ti líbí naše země?«

»Nejsem Egyptan,« bránil se Ježíš. »Jsem Žid a narodil jsem se v Betlémě.«

»Věříš v Boha a Pána?« ptal se rabín dál.

»Cožpak o Něm můžeme vědět a nevěřit v Něho?« odpovědělo dítě otázkou, která zněla skromně.

Mehu již chtěl říci, že mnozí lidé o Bohu vědí, ale neuznávají Ho. Pak si uvědomil, že mluví s dítětem, jemuž ještě nejsou ani čtyři roky. Nechtěl však přerušit hovor, který mohl být velmi zajímavý. Marně vzpomínal, čím by znovu navázal rozhovor, když vtom ho Ježíš zbavil námahy. Upřel na něho své modré oči a dobrosrdečně se zeptal:

»Babička ti říká ›rabíne‹. Jsi knězem v chrámu Božím?«

Mehu přisvědčil a byl zvědav, kam asi povede tento úvod.

»Může se tě každý zeptat na to, čemu nerozumí?« zkoumal chlapec.

Mehu opět přisvědčil a vybídl ho, aby se také zeptal, chce-li něco vědět. Ježíš proto zcela prostě a samozřejmě vyslovil otázku:

»Kde jsme doma po smrti?«

»Jestliže byl náš život bohulibý, smíme odejít k Bohu a žít u stupňů Jeho trůnu,« snažil se Mehu vysvětlit tak jednoduše, jak jen to bylo možné.

Ale Ježíš nebyl spokojen.

»Bůh je přece nejvyšší, jak se může člověk dostat do Jeho blízkosti?«

Ježíš mínil svou otázku vážně, to Mehu cítil, přesto se však pokusil odpovědět vyhýbavě.

»Donesou nás k Němu milí andělé,« ujišťoval srdečným tónem.

Na okamžik zavládlo mlčení. Dospělí pozorovali, že se v dítěti cosi odehrává. S napětím čekali na jeho odpověď, babička s úzkostí, co asi pronese její nepochopitelný vnuk.

Maličký vypadal velmi vážně, když prohlásil:

»Nemyslím, že nás ponesou andělé. Budeme muset udělat každý krok sami, jinak bude neplatný. Když si učeň v otcově dílně dá pomoci od tovaryše, musí udělat práci ještě jednou. Tak to bude Bůh vyžadovat i od lidí.«

Mehu se polekal. Co je to za dítě? Chce zde snad Bůh v tichosti probudit proroka? Tohoto dítěte je nutné si všimnout!

Vlídne se s oběma rozloučil a v zamyšlení zamířil k tesařově dílně. Našel Josefa na zahradě. Čekal v ní na chlapce.

Mehu ho přívětivě oslovil a dotazoval se na Ježíše. Co mu Josef vyprávěl, v něm posílilo předsevzetí, aby se podle svých sil dítěte ujal.

DO JOSEFOVA domu zavítala radost: k Ježíši se přidružil bratříček. Černovlasý chlapec byl úplně jiný než Ježíš, zato se podobal oběma rodičům. Pojmenovali ho Jakub a Maria byla plně zabraná do mateřského štěstí a mateřských povinností.

Ježíš obdivoval jeho malé ručky a nožky i sytě černé oči. Když nebyl nikdo ve světnici, stál dlouho u hošíkova lůžka a rozmlouval s ním. Matka, která své syny často potají pozorovala, ujišťovala otce, že se oba spolu opravdu dorozumívají.

ZPRÁVA O NÁVRATU Josefa a jeho rodiny se rozhlásila i v širším okolí Nazareta. Zblízka i zdaleka přicházeli příbuzní a přátelé, aby je pozdravili.

Tyto návštěvy působily Ježíšovi málo radosti. Lidé mu kladli mnoho otázek a mluvili o naprosto nedůležitých věcech, zatímco ty nejdůležitější neuměli vysvětlit. Zpočátku vždy dychtivě naslouchal všemu, co říkali, ale brzy přišel na to, že nikdo není tak chytrý jako otec Josef. Řídl se podle něho jako dříve.

Jen do dílny již nesměl přicházet tak často. Pracovalo v ní tolik mužů, tovaryšů a učňů, že v ní už pro něho nebylo místo. Někdy se tiše přitočil k otci. Josef ho nikdy neposlal pryč, ale vždy byl připraven naslouchat jeho otázkám. Jednou se však jeden z tovaryšů smál něčemu, na čem Ježíši velmi záleželo. To způsobilo, že byl plachý a ještě uzavřenější. Rozpustili hoši mu říkali »snílek«. –

A opět přišla návštěva! Krásná, statná paní s chlapcem, který byl jen o málo starší než Ježíš. Když Ježíš chlapce spatřil, naplnila jeho srdce vroucí radost. Co to jenom je, co ho tak mocně táhne k malému Janovi?

Neptal se, spěchal k chlapci a s jásotem ho objal. Cítil, že v Janovi procitla stejná vřelá radost. Šli na zahradu, daleko od dospělých lidí. Postačili si sami. Co žilo v duši jednoho, naplňovalo i duši druhého. Byly to blažené chvíle!

Alžběta se brzy zvedla k odchodu a vzala Jana s sebou, přestože by obě děti ještě velmi rády zůstaly spolu.

Celé dny Ježíš nemluvil o ničem jiném než o Janovi. Poprosil matku, aby návštěvu brzy oplatila a vzala ho s sebou. Slíbila mu to. I jí bylo nápadné, že Ježíš, který nikdy netoužil po druhovi, našel v Janovi stejnorodé dítě.

Dokud byl Jakub ještě hodně malý, cítil se být Ježíš bohatý, že má bratra. Čím však byl bratr starší, tím více se ukazovalo, že se v ničem neliší

od ostatních dětí. Jeho povaha ho nutkala vyhledávat společnost dětí ze sousedství, u Ježíše se nudil.

Bylo proto dobře, že přicházeli ještě další sourozenci, takže bylo stále znovu co obdivovat, hýčkat a milovat. Jakmile se ale děti začaly osamostatňovat, tíhly pryč od Ježíše a družily se k Jakubovi, ve kterém poznaly bratra stejného druhu. Ježíše to nermoutilo, zvykl si na to.

Zatím však byli ještě sami dva, Ježíš a Jakub. Ježíš přinášel bratříčkovi vše, o čem si myslel, že by ho mohlo potěšit. Víc než krásná, vonná květina ale hošíka vždy nadchlo něco, co bylo k snědku.

JOSEF SVĚŘIL svému nejstaršímu, jak Ježíše od narození s oblibou nazýval, péči o osla. Věděl, že mu tím udělá velkou radost, protože Ježíš lpěl na »Egyptanovi« s nezmenšenou láskou a oslík mu náklonnost oplácel. Když bylo potřeba v okolí něco vyřídit, směl Ježíš jet na Egyptanovi. Byly to zvláště radostné dny a zdálo se, že jich užívá rád i osel.

Jakmile se Jakub začal kolébat na svých zavalitých nožkách, chtěl ho Ježíš posadit na osla. Jakub se ale bál a ani později ho nebylo možné přimět, aby na Egyptana nasedl. Osel proto zůstal nesporným vlastnictvím nejstaršího.

Rabín Mehu občas přicházel, aby se podíval na dítě. Pyšná matka po každé přivedla i Jakuba a nedávno také malou Mirjam a nechápala, že učený rabín nejeví z těchto vydařených dětí stejnou radost jako z Ježíše. Když bylo chlapci pět let, promluvil si Mehu vážně s Josefem.

»Mistře, jaké máš s chlapcem úmysly?« zeptal se kněz.

»Myslím, že bude tesařem a převezme po mně dílnu. Jsem starý a nebudu se už moci příliš dlouho starat o rodinu. Pak bude muset nastoupit Ježíš. A udělá to rád,« připojil.

Mehu svraštil čelo.

»Dítě s takovými vlohami – tesařem? Josefe, to nemyslíš vážně. Cožpak nepozoruješ, že Ježíš je úplně jiný než ostatní děti jeho věku?«

»A co si myslíš ty, rabíne? Cím by se měl Ježíš stát?« přál si vědět Josef.

»Měl by se učit a stát se knězem Nejvyššího. Josefe, uvědom si, co to znamená: kněz Boží!«

»Protože jsem o tom velmi často uvažoval, nemohl bych souhlasit. Ježíš má o Bohu vlastní myšlenky, které by ho mohly přivést do rozporu s tím, čemu se vyučuje v chrámě. To bych nerad. Ale ani bych mu nechtěl tyto myšlenky brát, protože jsou velkolepé.«

»Nuže, Josefe, až se bude smět učit, čemu se vyučuje v chrámě, možná sám od sebe upustí od myšlenek, které ti připadají tak vznešené. Ještě je příliš mladý, než abychom se museli rozhodnout, zda z něho skutečně chceme udělat kněze Božího. Jen bych byl rád, kdybys dal souhlas, abych ho vyučoval. Jestliže se pak stane tesařem, nemůže mu získané vědění být na škodu. Rozhodne-li se pro dráhu učence, bude dobře, když začneme brzy.«

Mehu se při řeči úplně rozohnil. Na tesařově synovi mu velmi záleželo. Začal znovu:

»Můžeš mi povědět některou z velkých myšlenek, které tvému synovi straší v hlavice, Josefe?«

I když tato slova zněla posměšně, Josef z nich přesto vycítil vřelý rabínův zájem, a proto se rozhodl odpovédět:

»Před několika dny jsme mluvili o tom, že jsme děti Boží,« začal Josef váhavě. Nikdy neměl hbitý jazyk a teď mu bylo dvojnásob těžké mluvit.

»A tehdy Ježíš řekl: ›Otče, opravdu si myslíš, že jsme děti Boží? Jsme Jeho tvorové! On nás stvořil. Nedávno jsi dal v dílně vytvořit ze dřeva sochu muže. Cožpak je to tvůj syn?‹ «

»Jak jenom ten chlapec přichází na takové myšlenky?« zeptal se Mehu téměř prudce. »Kdo ho ovlivňuje?«

»Nikdo, rabíne. Je tak uzavřený, že o takových věcech mluví nanejdříve se mnou. Mám z toho radost, protože musím dlouho přemýšlet, jaký hluboký smysl spočívá v jeho výroci.«

Rabín Mehu odcházel zamyšlen. Josef má jistě pravdu, když si myslí, že duch projevující se v tomto dítěti se špatně shoduje s moudrostí, které se vyučuje v chrámě. Právě proto se ale nechtěl vzdát úmyslu Ježíše vyučovat.

Tak se malý Ježíš dostal již v pěti letech do rabínovy školy a rabín záhy poznal, že ho musí vyučovat odděleně. Pokud Mehu vyprávěl zcela prostě o Bohu a o Božském, chápalo dítě úžasně rychle. Jakmile ale k příběhům nebo vyprávěním připojil výklady, v Ježíšovi se proti nim cosi vzepřelo. V takových chvílích jeho obličej ztratil zářivý výraz a objevil se v něm rys zamyšlenosti, často i bolesti.

Mehu to brzy zpozoroval a pokaždé, když zmizela záře, kterou tolik miloval, se sám sebe zeptal: »Co jsem zase řekl?« A zjistil, že výraz obličeje dítěte se změní vždy, když slyší výklady zákoníků. Jsou snad pro mladého ducha příliš náročné? U každého jiného dítěte by to bylo možné předpokládat, Ježíš však hravě chápe i to nejtěžší, co se týká vědění o Bohu. Takže to zřejmě souvisí s něčím jiným.

Stárnoucí Mehu přemítal a uvažoval, ale nedospěl k uspokojivému závě-

ru. Proto se jednoho dne, když před ním chlapec seděl s obličejem úplně staženým bolestí, zeptal:

»Pověz, Ježíši, působí ti bolest, co říkám?«

Chlapec na něho bezelstně pohlédl.

»Ne všechno, rabíne. Mnohé, co říkáš, je krásné a pravdivé. Ale právě teď jsi pronesl něco, co není pravda.«

Rabín by od nikoho nestrpěl takové obvinění, dětská ústa je však vyslovila zcela samozřejmě. Chtěl vědět, z jakých důvodů.

»Svěř se mi, dítě, co cítíš jako nepravdivé?«

»Řekl jsi, že ještě dnes se Bůh projevuje zákoníkům, protože jedině oni mu mohou rozumět. Že mají přednost přede všemi lidmi. Rabíne, skutečně si myslíš, že Bůh dělá takové rozdíly? On je přece Spravedlnost.«

»Jak to souvisí se spravedlností?« zeptal se nanejvýš překvapený rabín. »Zákoníci, kteří zasvětili celý život čtení posvátných spisů, přece musí mít za odměnu přednost.«

»A co lidé, kteří celý život jednají podle Božích přikázání, jako můj otec Josef? Nejsou snad lepší než tito učenci?«

»Chlapče, tomu nerozumíš. Na to jsi ještě příliš mladý.«

Tím rabín přerušil další rozpravu, uchoval si ale ve své duši Ježíšova slova živá.

Ježíš mlčel a věnoval se opět obtížným písmenům.

Jindy Mehu vyprávěl o Mesiáši, kterého je nutné očekávat.

»Přijde ve skvělosti a nádheře nebes. Andělé i lidé mu budou sloužit. Na zemi bude jásot a plesání, neboť On uvolní všechna pouta, osvobodí a obšťastní všechny lidi!«

Mehu mluvil velmi vzrušeně, protože patřil k těm Židům, jejichž oporou a jedinou nadějí byl Přicházející.

Dítě pozorně naslouchalo, ruce složeny jednu v druhé.

»Všechny, rabíne?« zeptalo se zamyšleně. »Také hříšníky?«

»Hříšníci pak již nebudou. Všichni se obrátí k Pánu. Pohané z jiných národů, kteří nevěří v Boha, však budou věčně zatraceni. Budou hořet v ohni, a to proto, že nepoznali Boha!«

Opět zazněl klidný dětský hlas:

»Co když jim ale nikdo o Bohu neřekl?«

Takto se rabína zatím nikdo nezeptal. Co má odpovědět? Jsou lidé, kteří o Bohu dosud neslyšeli? Ovšemže jsou takoví!

»Chlapče, ptáš se víc, než mohu odpovědět. O tom rozhodne Mesiáš.«

»Také si to myslím,« pravil Ježíš uspokojen.

JEHO VYUČOVÁNÍ začínalo ráno, jakmile rabín skončil službu v chrámě, a trvalo jednu až dvě hodiny. Pak chlapec spěchal domů, kde ho čekala různá práce. Egypťana obstaral již časně zrána; nikdy na něho nezapomněl. Vůbec nikdy se mu nemuselo připomínat něco, co mu bylo uloženo, a nikdy na něm nebylo znát, jestli nějakou práci koná nerad. S veselou tváří vyřizoval své drobné záležitosti, polaskal sourozence a vždy ještě našel trochu času, aby vklouzl za otcem do dílny.

»Kdy již budu dost starý, abych u tebe mohl pracovat jako pomocník, otče?« zeptal se jednou zvlášť naléhavě.

Josef se rozmyšlel svým rozvázným způsobem. Nechtěl slíbit nic, co by později nemohl dodržet.

»Myslím, že na takovou činnost bude čas, až ti bude dvanáct let,« slíbil.

Ježíš se díval na prsty. Dvanáct! Vždyť to nejde najít?

»Otče, sniž tu hranici na deset let,« žadonil.

Josef se usmál.

»Řekněme tedy: Když v deseti letech budeš mít stejnou chuť pracovat v dílně, jakou máš dnes, zkusím to, Ježíši.«

Chlapec celý blažený poděkoval. Bylo mu nejmilejší pobývat v otcově blízkosti. Matce všelijak pomáhal v domě i na zahradě. Zejména při pěstování květin a sklizení ovoce byl neúnavný. Velmi rád se zdržoval i ve stájích, kde bylo nutné obstarávat různý dobytek. Matka ale neviděla ráda, když pomáhal čeledínům. Byl přece synem mistra!

Nebo si ještě někdy vzpomněla na jeho ušlechtilého, rytířského otce? Zevně se mu Ježíš stále více podobal. Jeho držení těla bylo stejné, jaké měli Římané nejurozenějšího původu. Na rozdíl od židovských dětí nosil hlavu vztyčenou a zdravil raději slovem než přehnaně hlubokým úklonem celého těla, jemuž se stejně jako ony musel naučit.

NÁSLEDUJÍCÍ ROKY plynuly pravidelně. Mehu churavěl a často musel vyučování vynechat. Ježíš, který již uměl plyně číst, se během takových týdnů naučil celé odstavce z proroků nebo ze žalmů. Měl z toho větší radost, než když se mu Mehu snažil vysvětlit důvtipné formulace zákoníků.

Pak ale rabín nemohl už dlouho vykonávat chrámovou službu a z Jeruzaléma ho přišel zastupovat mladý, velmi chytrý zákoník. Převzal samozřejmě i vyučování několika chlapců, kteří navštěvovali chrámovou školu. Zajímal se proto, jak je možné, že jednoho chlapce vyučuje Mehu odděleně.

»Je to má radost,« řekl Mehu vyhýbavě. »Chlapec je mladší a úplně jiný než ostatní. Ani teď bych ho nerad dával z rukou. Jakmile to bude možné, převezmu opět sám jeho vyučování.«

»To je ale v rozporu s pravidly, Mehu, to snad víš,« ostře prohlásil mladý horlivec. »Podívám se někdy na toho chlapce Ježíše, který si o sobě myslí, že je lepší než jeho druhové.«

Ježíš byl vyzván, aby se příštího dne dostavil do školy spolu s ostatními chlapci. Ani na okamžik se nerozmýšlel, zda má příkaz splnit.

Jak ale bylo v těsné, páchnoucí místnosti hlučno! Uvítal ho povyk.

»Podívejte, přichází snílek!« zazněly výkřiky, když vstoupil.

Rabín Jehu navázal na toto volání a zeptal se, komu se již dříve takto říkalo. Chlapci se hloupě usmívali, nikdo to nevěděl. Ježíš otevřeně odpovídal. Vyprávěl tak poutavě o Josefovi a jeho bratřích, že Jehu brzy poznal, že má před sebou zcela mimořádného ducha.

Po vyučování podržel dítě ve škole, aby je dál zkoušel. Výsledkem bylo, že i on začal Ježíše vyučovat odděleně. Od těchto hodin si hodně sliboval.

Zatímco k Mehuovi docházel Ježíš horlivě, ale bez zvláštní radosti, hodiny u Jehuy se mu staly přítěží. Dával si pozor, aby se učitele nezeptal na něco, čemu nerozuměl. Odpovědi totiž vždy vyzněly ještě nesrozumitelněji, zato však tak ostře, že se dítě polekaně uzavřelo do sebe.

Jak se střídá výraz v obličejí žáka, učitel nepozoroval. Naparoval se veškerou moudrostí zákoníků a pokusil se vyvolat v dítěti trvalý dojem, jak jsou chytří.

Jednoho dne Ježíš přišel ze školy domů:

»Otče, musím ještě dál docházet do vyučování? Umím číst, psát a počítat, a víc se ostatní chlapci stejně neučí.«

»Ty se ale máš učit víc než oni, Ježíši,« pronesl Josef dobrotivě. »Rabín Mehu z tebe chce udělat zákoníka. Pomysli si jen, že náš malý Ježíš má být zákoníkem.«

Očekávaný zásvit radosti se ale na obličejí sedmiletého chlapce neobjevil. Ježíš se zděšeně podíval na otce.

»Já a zákoník? Pokrytec? Lhář? Otče, to nemůžeš požadovat!«

Dětský hlas zněl úzkostlivě a mocně Josefa dojal.

»Ne, dítě, když se toho bojíš, zákoníkem se určitě nestaneš. Ani jsem nevěděl, že máš o našich učitelích tak špatné mínění.«

Ježíš neodpovídal. Stál se svěšenou hlavičkou před otcem, který ho ještě nikdy takto neviděl. Aby ho povzbudil, zeptal se:

»Pověz mi, Ježíši, čím bys chtěl být?«

Dítě odpovědělo z hlubokého zadumání, napůl nevědomky:

»Pomocníkem.«

»Co je to: pomocníkem? Vysvětli mi to srozumitelněji.«

»Chtěl bych pomoci všem lidem, všem, kteří hřeší a neví to, všem, kteří neslyšeli nic o Bohu. Ach, rabín říká, že proto budou muset hořet ve věčném ohni. Vždyť to není jejich vina, když jim nikdo nepřinesl zvěst o Bohu!«

Dítě, které jindy bylo pořád veselé, ze sebe tato slova vyráželo téměř vášnivě. Jak hluboko asi vnikl žal do jeho duše! Josef si vyčítal, že s ním o této věci nepromluvil už dřív.

»Vyjděme si do polí, Ježíši. Cestou můžeme mluvit o tom, čím se oba zabýváme,« navrhl prostě.

Ježíš si oddechl. Zase bude všechno dobré. A kdyby teprve otec věděl, jak často moudrost zákoníků klame, sám by zanechal úmyslů udělat z něho zákoníka.

Kráčeli spolu mezi poli a rozhodnutí, k němuž dospěli, získalo Ježíšovi prvního zavilého přítele.

Navečer se Josef vypravil k Jehuovi.

»Rabíne, musím s tebou mluvit.«

Prostými slovy vyložil, že se Ježíš díky dobrotě kněží naučil všemu, co dítě jeho věku může pochopit. Víc by v současnosti bylo příliš mnoho a příliš by zatěžovalo mladého ducha.

»Rozhodnutí o tom musíš ponechat mně, Josefe. Já bych ti nikdy nemluvil do tesařské práce,« přerušil ho Jehu pyšně.

»Kdyby byla tesařská práce určena pro tvůj dům, dal bych si to od tebe líbit,« prohlásil Josef klidně. »Ježíš je ale můj syn.«

Jehu se uštěpačně zasmál.

»Nemysli si, že na mě můžeš chodit s takovými báchorkami! Právě proto, že není tvůj syn, má sloužit Bohu, aby vyrovnal poskvrnu svého původu.«

»Nepřeme se o to, Jehu. Učinil jsem ho před lidmi svým synem se všemi právy. Běda, kdo se odváží ho potupit!«

Tesařův hlas zněl tak hrozivě, že Jehu pokládal za lepší umírnit se.

»Dobře, už o tom nemluvme. Zaslouží si velkou úctu, že jsi na sebe naložil takové břemeno. Kolik vlastních jedlíků máš doma? Tři nebo čtyři?«

Josef neodpověděl. Hluboce ho zbolelo, že už i Jehu zná tajemství Ježíšova narození. Jak dlouho to ještě může zůstat před dítětem utajeno?

»Dovol svému synovi, aby klidně dál navštěvoval mé vyučování, Josefe,« pokusil se ho Jehu přemluvit, ale nepodařilo se mu to.

Josef nepovolil. Zaměstná chlapce v tesařské dílně a nebude čas na učení.

»Nadto umí plynně číst, takže se toho může naučit zpaměti, kolik chce.«

Rabín Jehu se rozhorlil, nepomohlo mu to však. Josef, který byl jinak velmi klidný a pokorný, zůstal neoblomný. Co slíbil Ježíši, dodržel. Navelek se oba muži rozešli v míru, ale Josef věděl, že Jehu na něho i na chlapce nevraží.

Když se vracel domů, vyšel mu Ježíš naproti a v očích měl plno otázek. Josef ho dobrotivě pohládl po světlých kadeřích.

»Buď klidný, Ježíši. Od zítřka smíš být tesařským učněm.«

»Otče!« zajásal chlapec a Josef se cítil být bohatě odměněn.

Chlapec svědomitě a horlivě pracoval v dílně po otcově boku. Když se otec podíval, jak pracuje, a kývnutím hlavy mu dal najevo, že je vše správně, cítil se velmi šťastný.

V TÉ DOBĚ PŘIŠLA na svět další malá sestřička, ale za několik týdnů jej zase opustila. Zatímco na Jakuba a na Mirjam tato událost vůbec nezapůsobila, hluboce zasáhla Ježíšovu duši. Svůj volný čas trávil u postýlky churavého dítěte. Častokrát uklidnil poplakávající děvčátko tím, že mu položil svou stíhlou ruku na horkou hlavičku.

Nakonec matka žádala, aby ho otec uvolnil pro malou Annu, neboť nikdo jiný neuměl uklidnit trpící dítě. Seděl proto ve dne v noci u lůžka těžce nemocné sestřičky a jeho mladou duší procházely různé myšlenky.

»Proč Bůh poslal do světa duši, aby ji pak zase tak brzy odvolal?«

Bůh nečiní nic bez hlubokého smyslu, to Ježíš věděl. Kde je smysl zde?

»Sestřičko, proč musíš trpět? Proč budeš muset opět odejít?« šeptal chlapec často u postýlky dítěte. Odpovědi se mu nedostalo.

Jednou večer bylo děvčátko klidnější než jindy. Ježíšova ruka spočívala na dětském čelíčku. Náhle si chlapec uvědomil, že čelíčko chladne. Polekaně pohlédl na malé děvčátko.

Voskově žluté, často bolestí stažené rysy se vyhladily a rozestřel se na nich mír, takže malý obličejík se zjasnil. Ježíš se díval a díval. Hle, co je to? Vedle lůžka stála světlá postava. Vypadala jako malá Anna, jenom byla větší, světlejší a krásnější. A teď se Ježíš domníval, že dokonce slyší hlas.

»Smím se vrátit dřív, než bych se dožila toho, s jakým nepochopením se setkáš. Nesnesla bych to.«

Bylo to vysvětlení, proč dívka zemřela tak brzy? Mluvila k němu ona? Postava zmizela a v postýlce leželo jen mrtvé tělo dítěte. Koho by se mohl zeptat, co znamenala tato zvláštní slova?

Matka vstoupila do místnosti, podívala se na mrtvé dítě a začala zpívat obvyklé žalozpěvy. Proč to dělá? V matčině chování je tolik nepochopitelného! Jak často říkala, že si přeje, aby byly dítě i ona brzy vysvobozeny. Dokud Anna žila, starala se o ni tak málo!

Téměř úprkem opustil Ježíš pokoj a hledal otce.

Zastihl ho samotného v dílně, ochotného vyslechnout dotazy na všechno, co syna tížilo. Ale ani Josef neznal odpověď na ono veliké »proč«.

»Musíme to přijmout z Boží ruky, Ježíši. Tak víme, že je to pro nás správné.«

»Postava, kterou jsem viděl, byla duší sestry Anny?« zeptal se Ježíš naléhavě.

»Myslím, že ano, synu, ale nesmíš o tom nikomu jinému vyprávět. Lidé by to nepochopili a považovali by tě za lháře.«

Otec a syn o tom v ústraní mluvili ještě mnohokrát, až Josef pozoroval, že se rozjitřená duše dítěte zachvívá opět rovnoměrně.

BRZY POTÉ onemocněla babička. Dosud nikdy nebyla nemocná. Teď věděla, že se již neuzdraví.

»Pošli Ježíše ke mně,« poprosila dceru, která se na ni každý den chodila podívat. »Tak trpělivě vydržel sedět u malé Anny, možná trochu zmírní i mé bolesti.«

Ježíš přišel. Dojalo ho, že babička trpí. S touto přísnou starou paní, která ho milovala víc než cokoli jiného na světě, ho spojoval silný svazek.

»Musíš snášet hodně bolesti, babičko?« zeptal se starostlivě.

Přes svůj odpor k trhání květin přinesl množství pestrých květů, uspořádal je v modrém kamenném džbánu a postavil jej tak, aby na ně nemocná viděla. Pak tiše přistoupil k lůžku a položil ruku na stařenčiny oči.

»To mi dělá dobře,« vzdychla ulehčeně a chlapec měl takto položenou ruku celou hodinu, aby babička mohla spát.

Když procitla z krátkého spánku, který ji osvěžil, pečlivě ji obsloužil.

»Jak je pěkné, že jsi u mě, Ježíši,« svěřila se mu celá šťastná. »Nikdo neumí ošetřovat tak dobře jako ty. Člověk by si myslel, že jsi už byl sám nemocný.«

Usmál se na ni.

»Cožpak musíme vždy všechno sami procítit, abychom mohli pomoci jiným?« zeptal se.

»Ty malý tazateli!« zvolala rozveselená žena. »Vždycky máš na nějakou otázku připravenou jinou. Mně je jedno, jak docházíš ke svému vědění. Pro mě je nejdůležitější, že je máš a že jím můžeš druhým prokazovat dobrodiní.«

»To je i pro mne nejdůležitější,« přiznal.

Dny ubíhaly. Zdravotní stav babičky se měnil málo. Někdy mívala téměř bezbolestné chvíle, které oživovaly naději, a pak opět následovaly špatné dny.

Dnes to bylo zvláště zlé. Bolesti nepovolily ani na půl hodiny, přestože Ježíš neúnavně přikládal své štíhlé ruce hned na jedno, hned zase na druhé místo.

»Uvidíš, Ježíši, že z tohoto lůžka už nevstanu,« řekla vyčerpaná žena.

»A co bude potom, babičko?« zeptal se chlapec vážně a zplna na ni upřel zářící oči.

»Potom?«

Okamžik mlčela a pak ze sebe vypravila:

»Ach, Ježíši! To, co bude potom, je strašné! Nevím, co se mnou bude potom!«

»Ty nevěříš, že smíš jít k Bohu, babičko? Rabín Mehu, který nedávno zemřel, mi řekl, že mrtví jdou k Božímu trůnu.«

»Dítě, těla zemřelých lidé pochovávají, to jsi přece už sám viděl. Co má pak jít k Bohu?« zeptala se úzkostlivě.

»Ale babičko, máš přece duši!«

»Nevím, Ježíši, jestli to také není jen nauka kněží,« řekla unaveně. »Ještě jsem žádnou duši neviděla.«

»Ale já ano!« zvolal Ježíš horlivě.

Stařenka užasle naslouchala jeho vyprávění o duši malé Anny a o tom, jak se s ní setkal.

»Je to pravda, Ježíši? Neříkáš to jen proto, abys mě utěšil?« chtěla vědět babička, pak však pokračovala:

»Ty jsi mě ještě nikdy neobelhal, jak to dělávají jiné děti. Věřím ti. Ó, Ježíši, kdybys věděl, jak nesmírně uklidňující je vědět, že část z nás bude žít dál!«

»Babičko, naše duše pochází od Boha. Bůh je věčný, a proto v naší duši musí být také něco věčného, alespoň něco, co bude věčně žít dál, jestliže si to zasloužíme. Nemyslíš si to také?«

»Jestliže si to zasloužíme, to máš pravdu, Ježíši. Ale zasloužím si to já? Podívej, často jsem dělala něco, co nebylo před Bohem správné.«

»Vždy jsi toho však litovala a napravila to. Babičko, buď úplně klidná. Bůh ti pomůže zemřít.«

»Bůh – – mi pomůže – – – zemřít!« vypravila ze sebe stařenka tiše a zvadlé tahy jejího obličejce přelétl nádherný úsměv. Ještě jednou otevřela oči, které již měla zavřené, podívala se na vnuka a řekla:

»Bůh!«

Chlapci bylo zvláště. Jak překrásně babička vyslovila toto jediné slovo, zrovna jako kdyby Boha viděla, poklekla před Ním a velebila Ho. Měl pravdu: v posledním okamžiku jejího pozemského života jí bylo dáno, aby uzřela Syna Božího, ale o tom on nevěděl.

Toužebně očekával, že se duše babičky zjeví a promluví k němu, ale neviděl a neslyšel nic. Zmocnil se ho pocit opuštěnosti. Odešel od něho někdo, kdo ho miloval. S pláčem utíkal domů, aby oznámil, že babička zemřela.

Zase začalo strašlivé dění, jehož se obával: musel poslouchat vriskavé nářky hrozných žen, které dostaly zapláceno, aby zde nařikaly, a přitom jejich duše nevěděly nic o zármutku. Matka si vášnivě rvala šaty a obviňovala se, že mrtvé ženě nebyla dobrou dcerou.

I on měl naříkat, ale nemohl. Po prvním vroucím výbuchu žalu již neměl slzy. Bez hlesu stál vedle bezduchého tělesného obalu babičky a sledoval její duši vzhůru do výšin, které si neuměl představit.

»Při veškeré své měkkosti má Ježíš přesto z našich dětí nejtvrdší srdce,« pověděla matka večer Josefovi.

Josef se na ni udiveně zadíval.

»Nikdo snad nemůže mít vřelejší srdce, než má tento chlapec,« vyslovil svůj názor.

»Jen se podívej na ostatní, jak babičku oplakávají. On neřekl ani slovo. A přece by bylo vhodné, aby jako nejstarší vnuk chválil víc než jiní její dobré vlastnosti,« kárala Ježíše matka.

»Právě proto, že cítí tak hluboce, zmlkl. Trpí těmito okázalými nářky. Maria, nechej ho, ať dělá, co chce.«

BABIČKU POHRBILI a život šel dál i bez ní. Zpočátku ji Ježíš bolestně postrádal. Pozvolna si však zvykl a stále vroucněji se přimyká k otci.

Josef již nebyl tak svěží a zdravý jako dříve, byl bledý a častěji se stalo,

že musel odložit nástroj z ruky. Čeho si dosud nikdo nevšiml, to syn pozoroval starostlivým pohledem.

»Otče, šetři se,« prosil. »Sám se budu snažit stále víc a Lebeus tě může také zastat. Posad' se v zahradě na sluníčko a odpočiň si.«

Josef odmítl. Řekl, že není nemocný, ale jen unavený, jak už to v jeho věku bývá.

Ježíš se obrátil na matku, která opět houpala na klíně bratříčka.

»Matko, musíš domluvit otci, aby se víc šetřil. Vypadá vyčerpaně.«

Maria se polekaně zadívala na svého nejstaršího syna. Co to jenom je s tím chlapcem? Teď zase odhalil něco, čeho si dosud nevšimla. Je Josefou ženou, a měla by proto také nejjistěji vědět, jaký je jeho zdravotní stav!

»Dítě, nestarej se o všechno,« odbyla ho podrážděně, jak s ním často mluvila. »Otec si už odpočine, když to bude potřebovat!«

Ježíš mlčel. Poznal, že je to nejlepší způsob, jak se v takovém případě vůči matce zachovat. Když se pokusil vysvětlit jí něco, co nechtěla pochopit, začala ihned mluvit nepřekným vysokým tónem, který ho bolel. A ještě nikdy se mu nepodařilo matku přesvědčit.

Přestože se tomu Josef bránil, cítil sám, že již není takový, jaký býval. Così v něm hlodalo; cítil se pořád unavený! Nejlépe bude přece jen poslechnout synovu radu. Ježíš je rozumný a jeho vřelé srdce nachází nad chytrostí moudrost. Někdy za bezesných nocí se v Josefovi vynoří vzpomínka na Ježíšovo narození a na chvalozpěv andělů. Toto dítě je jistě něco zcela neobyčejného.

Promluvil o tom s Marií a poprosil ji, aby o Ježíše dbala dvojnásob laskyplně a naslouchala mu, až on, Josef, již nebude u ní.

Maria však nechtěla o něčem takovém slyšet. Rozplakala se.

»Nesmíš ode mě odejít. Co se stane se mnou a s dětmi? Od Ježíše není správné, že tě posiluje v takových myšlenkách!«

Josef musel Marii utěšovat. Tak rád by jí pověděl, že se jeho smrt odkládá na pozdější dobu!

Byl to proto zase Ježíš, na něhož se musel obrátit se svými prosbami. Syn naslouchal pozorně a s porozuměním, které daleko přesahovalo jeho věk. Věděl, že když teď otec mluví o těchto záležitostech, neodejde proto ani o hodinu dříve. Jestliže ale bude všechno dobře uspořádáno, ulehčí mu to odchod a čas, po který s nimi bude ještě smět žít, pro něho bude světlejší.

Za nějakou dobu se Josef opět zotavil. Nikdo již na něm nepozoroval

vyčerpání nebo nemoc. Radostně pracoval v dílně s tovaryši, žertoval doma s dorůstajícími dětmi a láskyplně pečoval o manželku. Jeho největší radostí ale byl Ježíš, jak tomu ostatně vždy bývalo.

Chlapec vyrostl a zesílil, jeho tělo si však zachovalo jemnou stavbu. Z Ježíšových úst nikdy nezaznělo nepěkné, hrubé slovo a nikdy neudělal nic, co by zasluhovalo pokárání.

JEŽÍŠOVI ŠLO na dvanáctý rok. Josef se radil se ženou. Je čas, aby ho rodiče vzali na jaře s sebou do Jeruzaléma. Tehdy se zblízka i zdaleka lidé scházejí na slavnost pesach. Chlapec také jednou spatří chrám v celé jeho nádheře a bude se tam smět s nimi modlit.

Maria s Josefovým návrhem souhlasila. Výprava do Jeruzaléma přináší ještě i různé jiné radosti. Už cesta tam společně se sousedy a přáteli je svátek sám pro sebe. A v Jeruzalémě přece nelze být nepřetržitě osm dní v chrámu. Sama sebou se naskytne příležitost navštívit příbuzné a obstarat nákupy. Člověka to vzpruží na dlouhou dobu.

Když se Ježíš dověděl, že tentokrát bude moci doprovázet rodiče do Jeruzaléma, ztichl. Jeho mladou duši mocně naplnila myšlenka: smíš spatřit chrám Boží!

V Nazaretě sice měli také chrám, ale to byl pouze slabý odlesk skutečného chrámu Božího, který vystavěl Šalomoun. Nádhera jeruzalémského chrámu je zřejmě nepopsatelná! Přes rty mu nepřešlo ani slovo, oči mu ale jiskřily a plály. Všimla si toho dokonce i matka.

Krátce před slavností pesach mu dala nový slavnostní oděv. Téměř se jej neodvážil dotknout. Měl jej nést v ranečku a obléci teprve v Jeruzalémě. Ale i na cestu tam dostal nové oblečení. Sourozenci hleděli s údivem na velkého bratra, který smí jít do Jeruzaléma, města Božího!

Jednoho dne se vydali na cestu. Ježíš si myslel, že bude smět kráčet vedle Josefa. To však nebylo zvykem. Seřadil se velmi dlouhý průvod. Vpředu kráčeli muži po dvou, třech nebo čtyřech, podle toho, jak spolu právě hovořili. Za nimi následovaly slavnostně nastrojené ženy. Horlivě rozmlouvaly o všem, čím se zabývaly. Ach, byly to všední starosti a všední myšlenky! Ježíš si myslel, že cestou do Jeruzaléma je možné pouze modlit se a děkovat Bohu!

Za ženami šly děti, dost početný zástup chlapců a několik děvčat. Konec průvodu tvořili muži, kteří byli určeni za pořadatele a měli dbát na to, aby se děti nezaběhly. Chlapci by se velmi rádi honili nebo se pouštěli do hád-

ky. V tom jim bylo zabráněno. Štěbetat však mohli podle libosti stejně jako dospělí.

Ježíš kráčel v jejich středu a nikdo si ho nevšímal. Jeho duše hledala Boha, do jehož chrámu měl vstoupit. Byl zcela naplněn očekáváním posvátné chvíle.

Na místech odpočinku ho otec vyhledal, ale uprostřed lidí spolu nemohli téměř promluvit, alespoň ne o tom, co rozechvívalo duše obou. Snad to v Jeruzalémě bude lepší. Ježíš doufal, že tam bude ubytován spolu s rodiči.

Aby se poutníci neunavili, rozdělili si na základě dřívějších zkušeností cestu na malé úseky. Za den ušli právě tolik, kolik urazili každý den již jejich předchůdci, a odpočívali také vždy na stejných místech. Proto potřebovali k cestě do Jeruzaléma téměř pět dní. Konečně se přece jen ukázalo cimbuří hradu. Sión! Jaké myšlenky vyvolalo u Ježíše toto slovo!

Ne nadarmo četl stále znovu posvátné spisy. Všechno v něm žilo. Veškerá únava zmizela. Nechápal, jak je možné při pohledu na zaslíbené město ještě jednou nocovat!

Nazítí ráno vešli konečně spolu s mnoha jinými lidmi do Jeruzaléma a nejdříve se ubytovali v zamluvených ubytovnách.

Ježíš si směl obléci svůj slavnostní oděv a pak mu sdělili, že sem má docházet během celého týdne, když bude mít hlad nebo bude unavený. Matka bude stále pohromadě se ženami. Otec mu ukáže chrám. Josef se na to již dlouho těšil. Pak se ale bude muset zdržovat u mužů a Ježíš u dětí. Je dost velký, aby se o sebe postaral.

Chlapec, který pozorně naslouchal, přikývl. Chápal, že je nutno postupovat tímto způsobem, bylo mu však líto, že může být tak málo s otcem, na něhož by jistě měl mnoho otázek.

Vydal se po otcově boku do chrámu. Josef ho neustále nabádal, ať si všímá cesty, aby mohl kdykoliv najít zpáteční cestu k noclehárně. Ježíšova tvář zářila jako slunce. Spočinul na něm mnohý obdivný pohled: kráčel s ušlechtilou důstojností jako královský syn, ozdoben světle hnědými kašlemi, které spadaly až na ramena.

Josef to pozoroval a radoval se. Nevadí, když lidé vidí, jaké výjimečné dítě se ubírá ke chrámu. Ježíš sám je zcela nenucený, jemu ten obdiv nemůže uškodit.

Když procházeli chrámovou branou, neodvažoval se chlapec téměř dýchat. Nyní se musí jít přímo do přítomnosti Boží!

Nejdříve ale vstoupili na nádvoří, které bylo až do posledního koutku plné směnárníků a kramářů. Smlouvali a nadávali, křičeli a hádali se.

»Otče, to jsou zavržené duše, které nesmí předstoupit před tvář Boží?« zeptal se Ježíš, jemuž se ten shon protivil.

Lidé, kteří stáli okolo, se smáli. Ježíš to nepozoroval. Jakýsi starý muž ho oslovil:

»Máš pravdu, chlapče, obávám se, že ani jeden z nich se nebude smět objevit před Božím trůnem.«

Chlapec vážně přisvědčil. Mezitím se stařec obrátil k Josefovi:

»Je to váš chlapec? Dávejte na něho pozor. Ještě se o něm bude mluvit!«

Než mohl Josef něco odpovědět, zmizel stařec v tlačenici.

Přešli nádvoří a vstoupili do svatyně. Jak Ježíšovi bušilo srdce! Ta nádhera! Uchopil pevněji otcovu ruku. Jen váhavě kráčel dál. Tiše obešli celý chrám. Protože se právě nekonala bohoslužba, směli si vše prohlédnout.

Josef pak předal syna jednomu známému zákoníkovi, aby ho zařadil do skupiny vrstevníků, kteří byli poučováni stranou v rohu chrámu.

I tomuto zákoníkovi byl chlapec se zářícíma modrýma očima nápadný. Dal se s ním do řeči a to, co slyšel, se mu neobyčejně líbilo. Ježíš odpovídal bez ostychu na jeho otázky a povzbuzen laskavým chováním učence se ptal také sám, jak na to byl zvyklý.

Místo aby kněz zavedl chlapce do dětského koutku, vzal ho s sebou do sloupové síně, kde se sesedli zákoníci zblízka i zdaleka a horlivě spolu rozprávěli.

»Podívejte, koho vám přivádím!« zavolal na ně. »Mám zde mladého zákoníka, který může na mnohé vaše otázky odpovědět lépe než vy.«

Ježíš vzhledl k zákoníkovi: žertuje snad? Ten ale přívětivě opětoval jeho pohled.

»Ježíši, když se tě tito muži na něco zeptají, neostýchej se odpovědět. Pověz jim, co víš o Bohu. Nadarmo se neříká: »Z úst nezletilých a děti připravil jsi svou chválu.«

Ježíši dovolili posadit se na jednu z nízkých židlí, které stály v kruhu za zády radících se učenců. Jeho nový přítel se posadil vedle něho. A Ježíš dychtivě naslouchal všemu, co tito muži projednávali.

Mnohému nerozuměl, někteří z nich totiž sestavili svá slova příliš spletitě. Čemu však rozuměl, to přijal. Jak dlouho již neslyšel takovou moudrost! I zde se vyskytlo mnohé, co ho bolelo, ještě víc ale bylo toho, co se mu zdálo být pěkné a dobře se tomu naslouchalo.

Náhle se na něho obrátil jeden z bělovlasých mužů:

»Řekni mi, Ježíši, jak si představuješ Boha?«

»Můžeme si Boha představit?« odpověděl chlapec otázkou. »On zcela

naplňuje duši; cítíme ho, víme o něm, žijeme v něm, ale představit si ho nemůžeme, neboť On je neviditelný.«

Zákoníci se na sebe podívali, ohromeni odpovědí dítěte.

»Kdo byl tvým učitelem, Ježíši?« přál si vědět jeden z nich.

»Vyučoval mne rabín Mehu,« odpověděl chlapec svým jasným hlasem.

»Rabín Mehu?« Kdo z učenců, kteří ho znali, by u něho očekával takovou moudrost?

Rozprávěli dál, aniž si chlapce všímali. Ježíš ale naslouchal a jeho duše stoupala vzhůru do výšin, které byly pro rozprávějící muže nedosažitelné.

Vtom se na něho opět obrátil jeden ze starších mužů.

»Ježíši, pověz nám, které Boží přikázání považuješ za nejdůležitější?«

Chlapec neváhal ani okamžik.

»Miluj Boha, svého Pána, z celého srdce, celou duší a celou myslí.«

»Ty si tedy myslíš,« vyptával se jiný, »že stačí Boha milovat? A jak je to se zabíjením, kradením a ostatními hříchy?«

»Milujeme-li Boha tak, jak máme, nemůžeme činit nic zlého,« zněla odpověď pronesená pevným tónem.

»Pověz, chlapče, vždy jsi tak Boha miloval?« zeptal se třetí.

Ježíš pevně sepal ruce.

»Ano, pokud si pamatuji!«

»A nečinil jsi nikdy nic zlého?«

»Ne.«

Dojaty muži mlčeli. Toto dítě mluví pravdu, to viděli, cítili to. Je tedy přece možné putovat před Bohem a nezatížit se vinou? Jak je to dítě zahabílo!

Když se muži rozcházeli do svých obydlí a nocleháren, vzal nový přítel Ježíše pevně za ruku. Toto dítě bylo příliš drahocenné, než aby je směli nechat bloudit. Dovedl je sám do noclehárny a předal je otci, ani slovem se ale nezmnínil, co se přihodilo.

»Přijď zítra opět na totéž místo v chrámě,« řekl na rozloučenou. Ježíš přisvědčil.

Příštího dne nečekal na rodiče, kteří ještě museli obstarávat různé věci, a spěchal do chrámu. Nacházel cestu ulicemi a uličkami, jako by byl veden. Dorazil sem ještě dřív než zákoníci a postavil se vedle prázdných židlí. Chrámový sluha ho poslal pryč.

»Copak nevíš, že tady sedávají učenci?« obořil se na chlapce. »Musíš jít tam naproti, kde se shromažďují děti, pokud jsou vůbec v chrámu trpěny,« dodal škodolibě.

Byl jedním z těch, kteří rádi dokazují svou moc, třebaže jen slabým a nezletilým.

Ježíš neřekl ani slovo a poslušně odešel do rohu chrámu, kde mladší rabín vyučoval několik chlapců. Na jeho příkaz usedl na židli a naslouchal. Rabín se ho na nic netázal. Pouze vyučoval a nekladl žádné otázky, aby zjistil, jestli ho jeho posluchači také chápou.

Zatím se shromáždili zákoníci a čekali, aniž si to uvědomili, na chytrého chlapce.

»Či je to dítě?« zeptal se jeden z nich a Ježíšův přítel sdělil, že je to syn tesaře z Nazareta.

»Nevypadá jako Žid, mnohem víc se podobá Římanovi,« podotkl nejvyšší z učenců.

»Ale je to Žid,« namítl jiný. »Z jeho odpovědi bylo možné poznat, že žil od mládí v naší víře.«

»Kolik je mu asi let?«

I na tuto otázku uměl Ježíšův přítel odpovědět:

»Bylo mu dvanáct let.«

»Dvanáct let?« divili se muži. »Mluví jako mudrc!«

»Dbejme o toho chlapce. Bůh v něm probudí proroka.«

Když se Ježíš nedostavil, zahájili rozmluvy. Jeden z nich se ale rozhlížel, až naproti v chlapeckém koutku objevil Ježíše. Zdálo se, že ho obklopuje jasná záře.

»Jak jeho kadeře září!« pomyslel si zákoník. Nebyla ta však zlatá hněď Ježíšových kadeří, co tak zářilo.

Zákoník tiše přešel chrámem na druhou stranu a dotkl se Ježíšova ramene. Chlapec potěšen vstal, pozdravil a byl ihned ochoten jít s učencem.

Rabín se zatvářil udiveně.

»Co asi provedlo dítě, které sedělo tak tiše u jeho nohou? Teď bude vykázano z chrámu!«

Jeho úžas ale vzrostl, když viděl, že učenec vede chlapce za ruku tam, kde se hovoří o nejdůležitějších otázkách, a že učenci přerušili rozmluvy, aby dítě pozdravili. Ježíš se směl opět posadit na místo, kde seděl včera.

Všichni si mysleli, že otázky, o kterých měli rokovat dnes, daleko přesahují možnosti jeho chápání, takže se ho nikdo na nic neptal. Ježíš však naslouchal a přijímal to, co se mu zdálo být důležité.

Poté, co muži vstali, protože bylo poledne, zeptal se rabín, který ho přivedl:

»Proč jsi šel mezi děti?«

»Rabíne, byl jsem tam poslán. Vy jste tady ještě nebyli a sluha konal svou povinnost.«

»Jak jsi zvláštní, hochu! Proč jsi mu neřekl, že zde smíš být?«

»Neuvěřil by mi, viděl jsem mu to na očích. Nebylo vhodné, abych začínal hádku v domě Božím. I tak jsi mne našel. Měl jsem z toho radost.«

»Až přijdeš příště, čekej venku u malé brány, dokud se nedostaví někdo z nás. S ním pak vejdeš dovnitř.«

»Děkuji, rabíne,« řekl Ježíš naplněn štěstím.

Učenci měli radost, že chlapec bude zase s nimi. Přestože nemluvil, vycházelo z jeho očí plných očekávání něco, co ovlivňovalo jejich myšlenky. Než promluvili, dvojnásob uvažovali, aby žádné neuvážené slovo nezpůsobilo bolest dětské duši. Něco takového se jim dosud nepříhodovalo. Styděli by se to přiznat, ale bylo tomu tak.

Tyto dny byly pro Ježíše bohaté. Každý z mužů se snažil udělat mu ještě zvlášť radost. Zpozorovali již, že toho nelze dosáhnout ničím nicotným. Jeden přinesl dítěti krásné ovoce.

»Děkuji ti, rabíne,« pravil Ježíš. »Matka se zaraduje.«

»Ty nemáš rád ovoce? Proč je nesníš sám?«

»Rabíne, matka z něho bude mít větší radost než já.«

Když ale Ježíšovi ukázali náčiní, které se používalo při vznešených slavnostech, nebo vzácné staré spisy, plály mu oči a z jeho pohledu zářila blaženost.

Velekněz chtěl chlapcovy oči obzvlášť rozjasnit:

»Poslyš, Ježíši, v poslední den slavnosti, až se lidé rozejdou do svých domovů, budeš se mnou smět nahlédnout do velesvatyně,« sliboval tajuplně.

»Do obydlí Božího na zemi?« zeptal se Ježíš očekáváním téměř bez dechu.

»Ano, dítě, do příbytku Božího u lidí!« potvrdil kněz a pomyslel si: jak málo již myslíme na toto určení a jak nám zevšedňuje i to, co je posvátné.

NADEŠEL POSLEDNÍ den. Návštěvníci se směli naposled přidat k přednesu žalmů a modliteb. Teď spěšně opouštěli svatyni, jako by se nemohli dost rychle vydat na cestu domů. Bylo slunné jitro, jako stvořené pro radostné putování.

Ježíš stál u zákoníků. Všichni chtěli promluvit s dítětem ještě několik slov.

»Nechtěl by ses také stát zákoníkem, Ježíši?« zeptali se ho.

»Nerad bych. Budu tesařem,« zněla klidná odpověď.

»Tesařem? Jak to? Proč chceš provozovat živnost, ty, který jsi stvořen k něčemu jinému?«

»Musím nahradit otce, až nám teď bude brzy vzat,« sděloval chlapec vážně. »Pak nebudu mít čas na nic jiného.«

»Ježíši, uvědom si, co to znamená být zákoníkem, knězem. Můžeš se neustále modlit ve svatyni!«

»Modlit se mohu i v dílně při práci,« zněla odpověď. »Jako zákoník bych ale musel říkat mnohé, co není pravda. To nemohu.« –

Velekněz pozoroval, že dav se již rozešel. Svíce byly zhasnuté. Vzal chlapce za ruku a vedl ho ke chrámové oponě, která uzavírala velesvatyni. Na obou spočívalo posvátné mlčení.

Velekněz odhrnul chrámovou oponu. Chtěl ji pouze trochu poodhrnout, ale zdálo se, jako by neviditelné ruce provedly ostatní. Chlapcovy oči se široce otevřely. Klesl na kolena. Přemožen tím, co se přihodilo jeho přispěním, ale bez jeho vědomí, položil staříčkový velekněz ruce na světlou hlavu.

»Pán ti žehnej a ochraňuj tě!«

Toto požehnání se neslo z chvějících se rtů.

Když Ježíš za několik okamžiků vstal a chrámová opona se zatáhla, sklonil se nad starcovou rukou, která mu požehnala, a políbil ji. Pak lehkým krokem opustil chrám.

Velekněz odešel nazpět k ostatním; jeho tvář zářila jako zjasněná. O tom, co se dotklo jeho duše, nemohl mluvit.

Ostatní donekonečna mluvili o podivuhodném dítěti. Chlapcova přítomnost pro ně byla vyvrcholením slavnosti.

Velekněz, jehož dítě zavedlo do přítomnosti Boží, o několik dní později zemřel.

KDYŽ JEŽÍŠ opustil chrám, zůstal stát na širokém chrámovém schodišti. Byl ještě jako omámený z toho, co prožil a spatřil. Slunce ho oslnilo, takže musel zavřít oči. Vtom uslyšel rozčilené hlasy: chvátal k němu otec s matkou. Zatímco otec měl radost a uchopil chlapce za ruku, matka ho začala plísnit:

»Kde jsi byl? S bolestí jsme tě hledali! Mysleli jsme si, že jsi s ostatními dětmi odešel z chrámu. Ale pak jsme slyšeli, že jsi s nimi byl jen jed-

nou krátce pohromadě a jinak nikdy. Co jsi tropil? Mysleli jsme, že ti můžeme důvěřovat!«

Ježíš s údivem pohlédl do očí matky, která stála o několik stupňů níž.

»Směl jsem být v příbytku Božím u lidí!« odpověděl, ještě zcela naplněn posledním zážitkem.

Rodiče mu nerozuměli, výraz jeho obličeje však svědčil o tom, že nechodil po zlých cestách, jak jim chtěli namluvit škodolibí sousedé. Spokojili se s Ježíšovou odpovědí a pospíchali za průvodem. Když jej dohnali, ponechal si Josef syna vedle sebe.

Tak byl Ježíš zbaven obtížné nutnosti mluvit s dětmi a nemusel snášet jejich škádlení. Jeho duše prožívala ještě jednou průběh posledních dní. Co to jen bylo, že mu velesvatyně byla tak dobře známá? Domníval se, že ji už kdysi spatřil. Ale to je přece zcela nemožné!

OPĚT NASTALY všední dny. V domě a především v dílně se pilně pracovalo. Mnoho výrobků zůstalo rozpracovaných, neboť chyběla mistrova rada. Teď se práce musela dohnat. U ostatních myšlenky na dny v Jeruzalémě vybledly, hlavně proto, že byly protkány různými bezvýznamnými dojmy.

Ježíš, který v Jeruzalémě strávil většinu času v chrámě, nesl ve své mladé duši poklad poznání a vědění a ten pozorováním stále vzrůstal.

U JOSEFA SE ZNOVU dostavily příznaky staré nemoci. Tentokrát se zdálo, jako by se jí tělo nedokázalo bránit. Josef byl nucen ulehnout a brzy zpozoroval, že již nevstane.

Jako i dříve se pokusil promluvit s Marií, ale musel toho nechat. Byla ve své sobecké bolesti příliš nerozumná.

Naproti tomu Ježíš s klidem a porozuměním dospělého prohodil, co otci leželo na srdci. Za těch několik dní nemoci oba poznali, jak vroucně jsou spjati.

Posledního večera, kdy Josef držel Ježíšovu ruku přitisknutou k srdci, protože z ní vycházely klid a síla, Ježíš náhle pravil:

»Otče, děkuji ti za všechno, čím pro mne jsi. Víím, že nejsi mým otcem, pokud se týče těla, ale mému duchu jsi byl otcem. Nikdy se na tebe neobrátil nadarmo. Děkuji ti.«

Josefovy oči se rozšířily. Takže Ježíš věděl, že není jeho otcem, a dosud mlčel? O jaké duševní velikosti to svědčí! Ach, Ježíš je po každé stránce

tak nesmírně veliký! Poznají to lidé? Nebo bude z nerozumu lidí jeho životní cesta trnitá a kamenitá?

»Ježíši,« řekl chvějícím se hlasem, »mně se zdá, že jsem žil vlastně jen pro tebe!«

Brzy potom zesnul. Umíral bez boje a syn ho při tom držel láskyplně v náručí.

Ježíš se jen těžko odhodlával oznámit matce Josefovu smrt. Teď zase začne ta hrůza!

Po tiché modlitbě, v níž načerpal sílu, odešel vyhledat Marii.

Jeho dětství minulo, život si ho žádal.

JOSEFA POHRBILL, nářky umlkly a opět začaly všední dny.

V domě bylo málo znát, že otec chybí. Přicházel i odcházel vždy tiše, přenechával Marii, aby o domácích záležitostech rozhodovala sama. V tom se teď nic nezměnilo.

Ježíš pracoval bledý a ztichlý u otcova pracovního stolu. Ani jediný kus, který začal ještě Josef, nechťel přenechat k dokončení jiným rukám. A při práci v tichosti rozmlouval se zemřelým. Domníval se, že ho cítí, jak odpovídá na otázky a poučuje ho, když u některého kusu hned nevěděl jak dál.

Tovaryši i učni se k »mladému mistrovi«, jak Ježíše nazývali, chovali ohleduplně. V jeho přítomnosti nezaznělo jediné hrubé slovo, nebylo slyšet žádný z nepěkných vtipů, které ani Josef nemíval rád, ale nikdy je nemohl zcela vymýtit. Teď mlčeli sami od sebe.

Jediný z tovaryšů, který zde ostatně ani nepracoval dlouho, pokládal tuto nutnost za nesnesitelnou. Hartusivě si stěžoval u Lebea, že dílna není dětský pokoj. Vrchní tovaryš ho několika ostrými slovy vykázal.

»Když ti to tady není vhod, vydělávej si na živobytí jinde.« A reptající muž odešel.

V dílně, kde ještě pracovali v duchu starého mistra, nedalo Ježíšovi ná-mahu udržet pořádek a kázeň jako za Josefa. V domě se ale začalo mnohé uvolňovat, což bylo přece jen možné přičíst tomu, že v něm chyběl Josefův neznatelný vliv.

Když si jednou sourozenci hlučně sedli ke stolu a natahovali ruce po přinášených pokrmec, pravil Ježíš tiše:

»Matko.«

Myslela si, že ji chce upozornit na to, že malí nedbali jeho prvorozenec-kého práva a brali si jídlo před ním. Hněvivě prohodila:

»Nebud' příliš domýšlivý, mohl bys toho jednou litovat!«

Uklouzlo jí to, aniž chtěla, a hned poté svých slov hořce litovala.

Ježíš jejich smyslu neporozuměl; ujasnil se mu teprve později. Řekl jen stejně tiše jako předtím:

»Měli bychom se nejprve pomodlit!«

»Máš pravdu,« odpověděla matka. »Co je to za způsob, že saháte po jídle jako zvířata a nepoděkujete předtím Pánu za jeho dar. Ihned dohoňte, co jste zameškaly,« vyzvala děti a začala chvatně předříkávat modlitbu bez ohledu na to, že nebyly soustředěné.

Po obědě Lebeus promluvil s mistrovou. Zmínil se o tom, že tovaryši i učni obědvali s nimi a nehodilo se, aby před nimi Ježíše jeho matka kárala tak nevlídným způsobem. Co si o tom měli pomyslet? Kromě toho byl přece v právu!

Maria cítila pravdivost těchto slov, ale zlobila se. Vždy je to Ježíš, který jí působí nepříjemnosti. Bylo tomu tak za Josefova života, má to teď pokračovat?

Krátce Lebea odbyla, neodvážila se však být příliš ostrá. Věděla, že bez vrchního tovaryše není možné dílnu udržet. A dokud jsou její čtyři děti ještě malé, nemůže se obejít bez příjmů z řemesla.

Jakubovi, nejmladšímu z Josefových dětí, je teprve dvanáct let. V tomto věku sice Ježíš už pomáhal v dílně, Jakub je ale jiný. Táhne ho to víc k dobytku a k polím. Jednou se jistě ujme vlastnictví hospodářství.

Marii to tak připadalo dobré. Tesařský závod pak zůstane nepopíratelným majetkem nejstaršího; právo na něj si už jistě získal. Kromě toho bylo Josefovým přáním, aby Ježíš užíval přednostního práva prvorozeného. Ani do toho mu nechce mluvit, jen musí zůstat skromný a nesmí si o sobě příliš myslet.

Tři další statní chlapci vyžadovali veškerý její čas a sílu. Vychovávat chlapce bez otce bylo přece jen těžší, než si myslela. Jiné ženy v jejím věku dosud nemusely postrádat muže. Opět se ukázalo, jak bylo nemoudré vzít si o tolik staršího muže! Josef se vlastně o výchovu dětí nestaral, ale ovládat je bylo nyní mnohem obtížnější než dříve.

Když si s chlapci nedokázala poradit sama, volávala na pomoc Ježíše. Měl je trestat. To však nikdy neučinil. Vlídne s nimi mluvil a upozorňoval na to, jak bylo jejich jednání pošetilé nebo ošklivé. Většinou se mu podařilo vyvolat v malých hříšnicích lítost, ale někdy byli i zatvrzelí a zejména Jakub se vzpíral převaze staršího. Jednou při takové příležitosti na Ježíše vykřikl:

»Nemysli si, že mně můžeš něco povídat. Já jsem nejstarší. Ty jsi jen trpěný.«

Ježíš, bledý až po rty, opustil světnici a odešel do dílny. Mirjam, která slyšela tato Jakubova zlá slova, běžela s pláčem k matce a žalovala na něho.

Matka se polekala. Odkud o tom Jakub ví? Asi o tom mluvil některý z čeledínů. To je špatné, teď už nikdy nebude v domě mír. Jakub má ale pravdu! On je nesporně nejstarší. Nebo stačí ustanovení Josefovy vůle, aby Ježíš zaujal první místo?

Když se nemohla vypořádat se svými myšlenkami, zašla za knězem. Byl v Nazaretě teprve krátkou dobu a nevěděl nic o dřívějších událostech. S plnou účastí vyslechl, co mu vdova vyprávěla.

»Nejlepší by bylo, Maria, kdyby ses znovu provdala. Pak by žil v domě opět muž. Ježíše byste mohli poslat do chrámové školy v Jeruzalémě. Mír by potom již nebyl ohrožen. Byl by ti Lebeus milý jako manžel?«

Ne, toto řešení se Marii nezamlouvalo. Kdyby se zase vdala – a kdo může říci, že by tak neučinila, vždyť je ještě mladá a krásná – chtěla by mladého, svěžího muže urozeného rodu, a ne upracovaného tesaře, který byl dosud jejím podřízeným.

Otevřeně to knězi sdělila. Podíval se na ni s úsměvem. Ocenil ji přesně tak, jak se teď projevila.

»V každém případě ale můžeš poslat Ježíše do Jeruzaléma,« radil. »Prý je neobyčejně chytrý.«

Sklonila hlavu.

»Nemám právo poručit Ježíšovi něco, co by nechtěl učinit,« přiznala a povzddechla si. »Josef určil, že Ježíš se má o svém životě rozhodnout zcela sám a nikdo mu do toho nesmí mluvit. Tesařská dílna, ba celá živnost s tím, co vynáší, patří jemu. Není ani povinen nás z ní vydržovat. Kdyby se chtěl věnovat jinému povolání, byla bych nucena od něho dílnu i s jejím osazenstvem odkoupit, jako by šlo o cizího.«

»Pokud je tomu tak,« vyřkl kněz rozvážně, »nechápu, proč jsi sem přišla, Maria. Situace je jasná. Se svým nejstarším se udobří, aby ti jednoho dne nevypověděl podporu!« dodal s úsměvem.

Marii však nebylo do smíchu. Celá pobouřená se zeptala:

»Směl vůbec Josef takto rozhodnout?«

»To ti zrovna teď nemohu říci, Maria,« odpověděl kněz, jemuž začal být rozhovor nepříjemný. »Budu pátrat, jakým způsobem Josef přijal Ježíše za vlastního. Na tom celá záležitost závisí. Přijď zítra.«

Maria odcházela málo potěšená. Nazítří časně zrána stanula opět před knězem.

»Maria, tvůj muž byl velkomyslný,« uvítal ji. »Josef vzal tvůj poklesek na sebe a před představitelem obce uvedl, že se na tobě provinil. Ježíš je proto jeho nejstarším synem se všemi právy. Nemůžeš udělat nic, než zapat svému druhému synovi prostořeká ústa a být s Ježíšem zadobře.«

Takže Josef, zbožný Josef lhal! Maria to nechápala a vzedmula se v ní žhavá vlna rozhořčení. On, který trestal lež, kdekoli se s ní setkal, lhal! Ale proč? Z lásky k ní! Aby ji, slabou, ochránil!

V Marii procitl hluboký stud. V posledních letech žila vedle svého muže téměř nevšímavě; teprve teď poznala, jaký poklad lásky a péče měla. A hlas v jejím nitru pravil:

»Maria, dbej, aby se ti s Ježíšem nevedlo stejně!«

Zabrána do myšlenek kráčela domů. Potom k sobě zavolala Jakuba. Musel se přiznat, kdo mu řekl ošklivá slova o Ježíši.

»Není to pravda, slyšíš, Jakube?« pronesla vzrušeně. »Není to pravda!«

»Opravdu ne?« zeptal se hoch a hloupě a opovážlivě se smál.

Marii stoupla do tváří žhavá červeň. V prudkém hněvu potrestala svého syna, až nesměle slíbil, že to již nikdy nebude opakovat. Tím tuto nepřijemnou záležitost považovala za skončenou.

Večer se na ni obrátil Ježíš.

»Proč jsi řekla Jakubovi, že není pravda, co ví?« zeptal se unaveným hlasem. »Přišel s pláčem za mnou a já jsem nevěděl, co mu mám povědět. Nemohl jsem přece vinit svou matku ze lži.«

»Jen tak jsem mohla umlčet prostořeké dítě, které by nás přivedlo do řeči,« ospravedlňovala se. A vyprávěla synovi, co pro ni Josef kdysi udělal.

Josefův obraz zářil před Ježíšovou duší stále jasněji.

»Už o této věci nemluvme,« skončila Maria a byla ráda, že je s ní hotova. »Ty jsi nejstarším podle Josefovy vůle i tím, jak se pro tebe Josef obětoval. A tak to zůstane.«

NĚKOLIK MĚSÍCŮ uplynulo ve větším klidu. Menší sourozenci, kteří se předtím dali pouze navádět Jakubem, byli poslušní, protože starší bratr zkontroloval. Tento příjemný stav ale netrval dlouho. Jakub byl příliš jiný, než aby ho na Ježíši všechno nedráždilo. Když viděl, že Ježíš po ukončení celodenní práce pomáhá matce a zcela samozřejmě převzal drobné práce, které dříve vykonával otec, posmíval se:

»Ježíši, měl bys nosit ženské šaty, ty vůbec nejsi muž, jsi matčina nejstarší dcera! Děvče, děvče!«

A menší bratři jásavě vpadli do posměšného volání. Ježíš se na ně vlídně usmál.

»Matka by mohla potřebovat i dvě dcery. Mirjam je ještě malá a vy pomáháte velmi málo.«

Jindy přišel Jakub z chrámové školy domů popuzen.

»Vůbec se mi nelíbí, že mi Ježíše neustále dávají za vzor. Mě učení netěší ani trochu. Stačí přece, když je v domě jeden takový moudrý syn. Ježíš je chytrý za nás za všechny.«

»Jakube, učme se doma spolu,« navrhl Ježíš. »Ukáži ti, čemu jsi ve škole neporozuměl. Budeš velmi rád, až budeš umět sám číst.«

Jakub se netrpělivě odvrátil.

»Školomete!«

Brzy si Ježíš všiml, že nikdy není obtížnější ovládnout chlapce, než když je s nimi on. A on sám to přece s nimi myslí tak dobře. Marně uvažoval, jak se musí změnit, aby neohrožoval mír. Zdálo se, jako by stačila jeho přítomnost, aby se ukázalo všechno nedobré, co v dětech dřímalo. Také matka to zpozorovala a plísnila nejstaršího syna.

Po jednom takovém neradostném výstupu přišla Mirjam po špičkách za velkým bratrem, k němuž lnula horoucí láskou. Když spatřila, že má v očích slzy, řekla:

»Neplač, Ježíši, ti zlí hoši za to vůbec nestojí. Jsou úplně jiní než ty, sami to cítí a není jim to vhod.«

Poté, co na ni Ježíš udiveně pohlédl, se zaníceně rozhovořila:

»Ano, je tomu tak, můžeš mi věřit! Oni ti závidí, že máš dobré srdce, závidí ti tvou klidnou chůzi, tvůj ušlechtilý vzhled a – a...«

Už ji nic dalšího tak rychle nenapadlo a Ježíš ji s úsměvem přerušil:

»Ale děvče, jestliže mi – jak říkáš – závidí, že mám dobré srdce, kdo jim brání, aby byli také dobří? Vždyť je to tak snadné!«

»Ano, pro tebe je to snadné, ty velký,« pronesla Mirjam něžně. »Ale ti tři, zvláště Jakub, nemohou být dobří bez úsilí a to nechťejí vynaložit. Myslí si, že tobě spadne všechno do klína bez námahy, a tak by to chtěli mít i oni. A protože toho nemohou dosáhnout, posmívají se a jsou nezpůsobilí.«

Malá sestra poznala a vylíčila dost přesně duševní stav bratrů. Ježíš chvíli uvažoval a pak musel připustit, že sestra má pravdu. Rozhodl se, že bratrům pomůže jiným způsobem. Večer je shromáždil kolem sebe a vy-

právěl jim příběhy. Uvedl, co četl v posvátných spisech, rozprávěl o praotcích a jejich činech i o izraelském hrdinovi Judovi Makabejském.

Do toho vmísil i drobná vyprávění, která ho právě napadla. Byla všem nejmilejší. Téměř nepozorovali, že s nimi bylo vždy spojeno nějaké poučení. Takové příběhy nikdy neslyšeli. Pojednávaly o lidech stejných jako oni sami, a proto je velmi upoutávaly. Také Maria se ráda posadila se svou prací k dětem, když Ježíš vyprávěl.

Za takových večerů se jindy tak mlčenlivý Ježíš stával velmi výřečným. Příležitostně se projevovala i veselost, která hluboce tkvěla v jeho povaze. Uměl se smát jako žádné jiné dítě. Jeho smích zněl perlivě lehce, takže Maria vždy zbystřila pozornost. Proč jenom není vždycky takový? Zapomněla, že zážitky z otcovského domu potlačily veselou mysl jejího nejstaršího syna a že to byla ona sama, kdo zdusil tento zvonivý smích.

Ježíš vyprávěl mladším sourozencům také o otci a pokusil se jeho obraz uchovat před jejich dušemi živý. Matka užasle naslouchala: jak plně Ježíš pochopil otce, přestože ani není Josefovým synem. Jak správně vyložil jeho jednání, jak jasně vylíčil jeho myšlení.

Koho jim Ježíš líčil slovy, nebyl těžkopádný muž, jak většinou na Josefa pohlížela. Byl to v Boha věřící, dětsky zbožný Izraelita, který spotřeboval své síly ve službě pro rodinu. Kdyby ho takto poznala dříve, kolika hlubokého zármutku by byli oba ušetřeni!

Opět se ozval hlas v jejím nitru:

»Poslouchej dobře, Maria, a pouč se z toho! Nenechávej Ježíše vedle sebe strádat nedostatkem porozumění!«

Co to má znamenat? Copak syn strádá? Má všechno, co potřebuje. Nebo snad ne? Nezdůrazňuje stále znovu, že u otce nacházel odpověď na všechny otázky a porozumění pro každé hnutí mysli? Kde to nachází teď? Je už jistě dost starý, aby se bez toho obešel!

Když ale hlas v jejím nitru nechtěl umlknout, zeptala se jednou svého syna, zda má dosud tolik nerozřešených otázek jako dřív.

»Víc, matko, mnohem víc,« zněla překvapivá odpověď.

»Proč se mě nezeptáš, synu?« řekla dobromyslně.

Potlačil údiv a ani nevěděl, co by odpověděl. V Marii se však probudila horlivá snaha pomáhat. Naléhala na Ježíše, aby jí přece jen položil některou z těchto otázek.

»Matko, kde jsme byli, než jsme přišli na zem?« pravil bez dlouhého rozmýšlení.

Mohla pozorovat, že ho tato otázka silně zaměstnává. Ale co na ni má

odpovědět? Ačkoli v mládí také hloubávala, taková otázka by ji nikdy ne-
napadla.

»Proč to chceš vědět?« zeptala se místo odpovědi. »Nestačí ti, že jsme
teď tady?«

Ježíš zavrtěl hlavou.

»To mi nemůže stačit, protože cítím, že jsem žil již předtím, než jsem
přišel sem. My všichni jsme asi již někde byli. Myslím, že proto jsme tak
rozdílní. Jen si pomysli, matko,« rozhorlil se jindy tak mlčenlivý Ježíš,
»musí být přece rozdíl, jestli jsme až do svého příchodu na zemi směli žít
v nějaké světlé říši, nebo jsme úpěli v temnotě, anebo jsme dokonce před-
tím byli již jednou na této zemi, jak někteří říkají!«

Matka nechápavě upřela oči na syna. Na jaké myšlenky přišel! Je nutné
se ho ujmout, jinak se dostane na scestí! Z tohoto pocitu kvapně prohodila:

»Ježíši, nechápu tě: O něčem takovém přece nemusíme přemýšlet. Jdi
svou cestou v posvátné úctě před Bohem a nelam si hlavu věcmi, do kte-
rých ti nic není. Řešení takových otázek přenechej zákoníkům. Jestliže se
s tím ale nemůžeš vypořádat, jdi ke knězi!«

Ježíš se musel usmát.

»Vidíš, matko, jak velmi mně otec chybí? Znal vždy odpověď na vše-
chny mé otázky a vyslovil ji tak, že jsem jí hned porozuměl.«

»Příště budeš tvrdit, že náš otec byl učenec!« dobírala si ho matka dob-
romyslně.

Trochu ji ale bolelo, že ji Ježíš poněkud odsunuje stranou.

»Měl bys vůbec chodit mnohem víc do chrámu. Proto začínáš hloubat
a to ve tvém věku není dobré. Ježíši, slib mi, že budeš chodit víc do domu
Páně.«

»Pokusím se o to, matko,« odpověděl Ježíš.

A pokusil se. Netrvalo však dlouho a cítil se odpuzován duchem, který
na shromážděních vládl. Místo aby na nich lidé společně hledali cestu
k Bohu, jak očekával, scházeli se, aby řešili různé sporné otázky. Vlastně
nesměl mluvit nikdo jiný než kněz.

Ježíš se chtěl odvážit ještě jednoho pokusu, a to z lásky k matce. Zašel
ke knězi a poprosil ho, aby se jednou mohl zúčastnit shromáždění dospě-
lých.

Rabín se na něho udiveně podíval.

»Myslíš si o sobě, že jsi mezi sobě rovnými příliš moudrý, Ježíši?« ze-
ptal se bez dobroty ve hlase.

»Ne, rabíne, ale chtěl bych se učit,« odpověděl klidně Ježíš.

»Tak tedy přijď dnes večer na shromáždění mužů, mladý tesařský mistr, snad se tam uplatníš stejně dobře jako v dílně.«

Za okamžik se zeptal:

»Kolik je ti vlastně let?«

»Je mi šestnáct let, rabíne.«

S tlukoucím srdcem se Ježíš večer dostavil do chrámu. Již to, že se shromáždění konalo přímo v chrámu místo ve chrámové škole, mu v jeho očích dodávalo jisté posvátnosti.

Muži vcházeli hřmotně nebo šouravě do chrámu, usedali na židle a začali klábosít. Chlapce stojícího opodál si nikdo nevšímal. Konečně přišel rabín.

»Dnes máme jednoho posluchače,« oznámil mužům. »Sedni si támhle, Ježíši.«

Začal z posvátných spisů předčítat text od Izaiáše: »Pak slepí začnou vidět a hluchí slyšet.«

Upozornil muže na to, že se jedná o zaslíbeného Mesiáše, který při svém příchodu bude konat tyto zázraky. Muži se předháněli v líčení toho, co vše Mesiáš učiní pro národ.

»Co ty si o tom myslíš, Ježíši?« obrátil se kněz na skromného posluchače.

Ježíš bez sebemenšího ostychu pravil tiše, a přece slyšitelně:

»Nemínil tím Izaiáš spíše duchovně slepé a hluché?«

Muži se na sebe podívali. Tímto způsobem dotyčné místo dosud nikdo nevyložil. Co tím chtěl Ježíš říci?

»Mluv dál, Ježíši,« povzbuzoval ho kněz. »Vysvětli nám, co rozumíš slovy ›duchovně slepí?«

»Rozumím tím všechny lidi, kteří mají oči, aby viděli Boží vznešenost, a přece Ho nepoznávají, a kteří mají uši, aby slyšeli Jeho hlas, a nic z něj neslyší.«

Ježíš to vyslovil jako něco zcela samozřejmého.

Kněz zbystřil sluch. Ten jinoch musel být v dobré škole!

»O tom tě poučili tvoji učitelé?« zeptal se přívětivěji než dosud.

»Vím to, nemohu však říci, odkud toto vědění mám,« pravil Ježíš. Velmi rád by uvedl, že to slyšel od Mehuy, ale věděl, že tomu tak není.

»Pověz nám ještě, jak je možné zaslechnout Boží hlas,« chtěl vědět kněz dál.

»Bohem vyvolení jej směli skutečně slyšet, my ostatní jej slyšíme ve svém nitru nebo v dění kolem nás.«

Této odpovědi nebylo co vytknout, neboť byla řečena skromně.

Ke konci shromáždění mu kněz sdělil, že od nynějška smí navštěvovat shromáždění dospělých mužů. Ježíš poděkoval, ale bez zvláštní radosti. Očekával víc. Možná ve své duši viděl dny, které prožil v jeruzalémském chrámu. Doufal ale, že i zde to bude časem ještě lepší a krásnější.

Muži doma vyprávěli o Ježíšovi, který je tak chytrý, že i kněz naslouchá jeho odpovědím se zalíbením. Ženy o tom mluvily při práci a pověděly to Marii. Maria začala být na učeného syna velmi pyšná. Chovala se k Ježíši s jistou úctou, její chování ho však bolelo.

Více než dříve se stahoval do sebe a snažil se zaslechnout ve svém nitru odpověď na mnoho otázek, jimiž se zabýval. Většinou se mu to podařilo, což v něm vzbuzovalo radost a důvěru.

Z této nálady vyvěraly také odpovědi, které příležitostně dával ve shromáždění. Často se velmi lišily od tradičních výkladů, ale kněz z nich měl v skrytu duše radost.

Jednoho dne byl povolán do jiného města. Na jeho místo nastoupil horlivý, nesnášenlivý zákoník. Když uslyšel, že se Ježíš smí účastnit shromáždění mužů, vzkypěl. Jaký zlořád! I kdyby byl jinoch skutečně tak chytrý, jak tvrdil odcházející kněz, takové výjimky nejsou prostě možné! To by znamenalo pěstovat domýšlivost a sebezpyčování!

»Poslouchej a dívej se, než vyslovíš úsudek,« prosil odcházející kněz. »Ježíš je opravdu výjimečný. Nesmíme ho posuzovat podle obvyklých měřítek!«

Tento rozpor rabína Barucha dráždil, takže nařídil, aby se Ježíš účastnil shromáždění nezletilých a nechodil mezi dospělé.

Když chrámový sluha přinesl zprávu o rabínově rozhodnutí Marii do domu, velmi se polekala. Myslela, že se její syn něčím provinil. Ježíš ji uklidnil, ale hluboce ho bolelo, že byl odstrčen.

Klidně jako vždy vstoupil do chrámu a zúčastnil se shromáždění mládeže. Rabín Baruch vedl tyto hodiny jinak než jeho předchůdce. Kladl otázky, ale tak lehounké, že Ježíš nikdy nemusel přemýšlet. Jeho odpovědi se ovšem rabínovi vůbec nelíbily.

»Ježíši, kdyby sis jen zvykl mluvit prostě jako dítě! Svými zvláštními odpověďmi pouze mateš ostatní.«

Ježíš byl zmaten. Odpovídal vždy tak, jak to cítil ve svém srdci. Nic jiného nemohl říci. Když se rozmyšlel, jak sestavit slova jinak, tak aby byl rabín spokojen, rabín si myslel, že nezná odpověď, a zeptal se dalšího.

»Vidíš, Ježíši, jak jsem udělal dobře, že jsem tě vyřadil ze shromáždění

dospělých,« triumfoval Baruch. »Vždyť neumíš odpovědět na nejjednodušší otázky.«

Ostatní se smáli. Baruch chtěl Ježíše pokořit ještě víc. Považoval za nutné, aby se mladík, který neměl otce, nestal příliš sebejistým.

»Řekni mi, Ježíši, jak vešel hřích do světa?« přál si vědět.

Tato otázka! Jak často o ní Ježíš uvažoval! Klidně odpověděl:

»Tím, že lidé postavili svou vůli proti vůli Boží!«

Celý bez sebe zíral rabín na jinocha. Pak se obrátil na jeho souseda:

»Tadeáši, pověz to ty!«

A Tadeáš ze sebe vypravil jako něco naučeného:

»Eva pojedla z jablka a dala z něho jíst i Adamovi.«

»Výborně,« pochválil ho učitel. »Podívej, Ježíši, takto bys měl také odpovídat, tak prostě a dětsky.«

Shromáždění skončilo a mladíci šli domů. Cestou se samozřejmě prali nebo napodobovali učitele, jehož poněkud strojený způsob řeči jim zavdával podnět k smíchu.

Ježíš spěchal ke hrobům Josefa a babičky. Posadil se u nich na zem a v hlubokém smutku svěsil hlavu. Po tvářích se mu řinuly slzy. Nevytryskly kvůli plísňení učitele ani kvůli výsměchu spolužáků, ale z pocitu, že je naprosto nepochopen. Nebyl zde nikdo, kdo by ho chápal a cítil s ním.

»Pane, Všemohoucí, který jsi mne poslal do tohoto světa, abych splnil nějaký úkol, neopouštěj mne!« modlil se vroucně. »Bez tvé pomoci nemohu jít touto těžkou cestou!«

A na místě se mu dostalo vyprošené pomoci. Pronikla jím zázračná síla, jakou dosud nikdy nepocítil. Povzbudila jeho zemdlenou duši, takže se vrátil domů nově posílen.

ZA NĚJAKÝ DEN přišla Maria do dílny, kde ještě pracoval Ježíš a spolu s ním i Lebeus, zatímco ostatní již odpočívali po práci.

»Poslyšte, musím s vámi oběma mluvit,« začala a Ježíš zpozoroval, že srdce matky cosi tíží.

Vlídne ji dovedl k lavici a zažertoval:

»Kdybych věděl, že nás hodláš navštívit, jistě bychom se postarali o trochu.«

Jeho záměr se splnil, protože Maria se tím zbavila rozpaků, jak začít. Vyprávěla, že jí Jakub působí starosti. Rád se zdržuje ve společnosti čeledínů, to však nepřispívá ke zlepšení jeho zvyků. Kdyby mu ale zakázala

u nich pobývat, nedostal by se vůbec k užitečné práci. Ve třinácti letech je už příliš starý na to, aby si hrál a škorpil se s menšími chlapci ze sousedství. Napadlo ji řešení: dá Jakuba do dílny, aby byl pod Ježíšovým a Lebeovým dozorem. Potřebuje přísnou kázeň.

Nezdálo se, že by Lebeus byl touto vyhlídkou příliš potěšen, rozhodnutí ale nezáleželo na něm. Ježíš se nejdříve zeptal:

»Co na to říká Jakub? Bude chtít být tesařem?«

»Neptala jsem se ho,« odpověděla Maria stručně. »Bude se muset podrobit. Nejdřív jsem potřebovala zjistit, jestli se ty a Lebeus chcete toho divokého hochu ujmout.«

»Když se Jakub nebude zdráhat přijít, budu ho rád učit,« řekl Ježíš určitě. »Nutit bych ho nechtěl. Snad se pak najde ještě jiná cesta.«

Jakub však přišel rád. Možná si myslel, že bratr je příliš mladý a měkký na to, aby byl přísný. V tom se ale mýlil, protože kde to bylo nutné, uměl být Ježíš neoblomný. Byl vůči sobě tvrdý, žádal však mnoho i od jiných, jakmile prohlásili, že jsou ochotni pracovat.

Zpočátku bylo s Jakubem mnoho zlobení a mrzutostí, než pochopil, že s Ježíšem nejsou žerty. Podrobil se, a najednou to bylo jiné než dřív: bratrova přítomnost způsobovala, že se u něho projevovaly všechny dobré vlastnosti. Nikdy nebyl ochotnější, radostnější a pilnější, než když pobýval pohromadě s Ježíšem.

Bratři pracovali bok po boku. Ježíš Jakubovi povolil, aby přestal navštěvovat chrámovou školu, protože denní vyučování by se s prací v dílně srovnávalo jen tehdy, kdyby byl učeň současně horlivým žákem. Tak tomu ale u Jakuba nebylo. Jeho mladší bratr Jan již uměl číst lépe než on.

Shoda mezi bratry byla den ode dne větší. Když Jakub viděl, jak všichni mladého mistra ctí a jak výborně pracuje, vzhlížel k němu s obdivem. A Ježíš měl radost z bujného chlapce, který byl úplně jiný než on.

Býval Josef v mládí také takový? Stěží! Neuměl si otce představit tak rozpustilého ani tak vysloveně židovského, jako byl Jakub. Odkud jenom má svůj smysl pro obchodování? Co Ježíši připadalo obtížné, vypočítávání nákladů a ceny za práci, to Jakub pochopil velmi rychle.

Počítal rychleji než ostatní, a tak obratně, že dosáhli většího zisku než dosud, aniž si na to zákazníci stěžovali.

Všechno by proto bylo lepší, až na jedno. Ježíš litoval, že mu scházejí klidné pracovní hodiny, během nichž by se mohl věnovat svým myšlenkám a přitom mnohé vnitřně rozřešit. Teď vedle něho stál čilý, mnohomluvný bratr a klid byl ten tam! Musel si jej opatřit jinak.

Po skončení práce začal chodit na dlouhé osamělé procházky a kvůli nim se zřekl shromáždění v chrámu. V sedmnácti letech si beztak připadal velký na poučování určená dětem, vždyť se jich účastnil už i Jakub. Rabín Baruch se sice hněval, ale neměl prostředky, kterými by mohl velkého žáka k návštěvě hodin přinutit. Stěžoval si u Marie, ta však byla výjimečně na straně syna.

Vysvětlila rabínovi, že Ježíš pracuje v dílně jako mistr a dokonale se hodí na své místo. Nikdo od něho nemůže očekávat, že se posadí s chlapci a mladíky do jedné lavice. Kromě toho potřebuje večery, aby roztáhl plíce, které celý den vdechují prašný vzduch dílny. Baruch musel odejít s nepořízenou.

TAK UPLYNULO mnoho klidných let.

Jeden z tovaryšů pomáhal s několika učni na stavbě mimo Nazaret. Byli pryč celý týden. Vrátili se jako vždy unavení. Když však přijali mzdu, neodešli jako jindy do svých příbytků, ale tísnil se k Ježíšovi a chtěli mu vyprávět cosi důležitého.

»Mistře,« spustil tovaryš horlivě, »slyšeli jsme, že v Izraeli vyvstal prorok. Prochází zemí a káže.«

Prorok? Ježíš zbystřil sluch.

»Viděli jste ho?«

»Ne, pobývá na druhé straně Jordánu na místě, které je od nás vzdáleno několik dní cesty. Ale lidé k němu proudí zblízka i zdaleka. Když se vracejí, jsou zcela naplněni jeho slovy. Říkají, že káže mocně, a ne jako zákoníci.«

Nic dalšího tovaryš nemohl uvést, přestože by Ježíš rád slyšel víc.

»Ne jako zákoníci!« Tato slova ho již neopustila. Hlásá tento prorok skutečně Boha, nebo jen lidskou moudrost v jiné podobě, než jak byla podávána dosud? Bude moci Ježíš najít odpověď na své otázky?

Musel na proroka myslet ve dne v noci. Jakmile přišel někdo do Nazaretu, vyptával se ho. Každý vyprávěl něco nového. Za několik měsíců došla zpráva, že prorok, který se jmenuje Jan, křtí na břehu Jordánu.

Stále naléhavěji Ježíš toužil, aby ho sám slyšel a viděl. Zejména v noci vzrůstala v jeho duši jistota, že setkáním s tímto mužem by jeho život dostal smysl. Vždycky si připadal, jako by na něco čekal. Má teď čekání skončit?

V dílně by se bez něho obešli a doma by ho určitě nikdo kromě Mirjam

nepostrádal. Může si jednou dovolit opustit přibližně na dva týdny dům. Nejdříve ale musí promluvit s matkou. Porozumí mu?

Ve chvíli, kdy byla ve svém pokojíku sama, vstoupil dovnitř. Bylo to něco tak neobvyklého, že se Marii rozbušilo srdce. Co chce syn? Vypadá velmi vážně!

»Matko, milá matko, raduj se se mnou!« začal nezvykle rozrušený Ježíš.
»Myslím, že najdu odpověď na své otázky.«

Matka se udiveně zahleděla na svého nevypočitatelného nejstaršího syna. To nečekala.

Vyprávěl jí o prorokovi, který prochází židovskou zemí. Jeden soused právě donesl zaručenou zprávu, že Jan křtí u Jordánu nedaleko Jeruzaléma. On, Ježíš, má v úmyslu se ihned vydat na cestu a dojít tam. Chce sám vidět a slyšet. Je si jist, že mu Jan může odpovědět na všechny jeho otázky.

Marii se Ježíšův plán nezamlouval. Vyslovila to přímo.

»Ty jsi byl odjakživa hloubal a blouznivec, který se nevrátil ochotně do nauk zákoníků. Teď přichází jakýsi novotář a hned za ním chceš běžet.«

Maria měla vážnou obavu, nejen o blaho synovy duše, ale ještě více se obávala, že by z toho mohly vzejít rozepře s knězem a nepříjemnosti v obci.

»Uvědom si, synu, že musíme žít! Nesmíme se s nikým znepřátelit!«

»Matko, moje duše má také právo žít a teď, teď hladoví!«

Ježíš to ze sebe vyrazil jako výkřik v nouzi.

»Nemusíš vždycky pro všechno používat tak velká slova!« kárala ho.
»Jestliže tvá duše hladoví, navštěvuj pilněji bohoslužby. Šel by s tebou ještě někdo z obce?«

»Nejraději bych šel úplně sám,« odpověděl. »Nechci o tom mluvit s nikým jiným.«

»Kdyby otec ještě žil, jistě by ti tyto myšlenky vymluvil,« prohodila Maria ukvapeně, jen aby něco řekla, protože Josef by pravděpodobně stál na straně Ježíše. Ježíš to věděl.

»Otec by jistě šel se mnou. Teď půjdu sám. V dílně je to zařízeno tak, že mne klidně mohou na krátký čas postrádat. Buď zdráva, matko!«

»Ty chceš jít, přestože vidíš, že mi to dělá starosti?« zvolala matka. »Jak jsi umíněný, i když máš mírnou povahu! Člověk si myslí, že by tě kdykoliv mohl řidit podle libosti, ale jakmile jde o tvou »duši«, je veta po tvé poslušnosti.«

»Cožpak to tak nemá být? Nejsme zcela sami zodpovědni za svou duši? Matko, nedělej sobě i mně srdce zbytečně těžké. Půjdu a brzy budu zpátky. Kolik krásného pak budu moci vyprávět!«

Ještě jednou pokynul ohromené ženě přívětivě na pozdrav a odešel pružným krokem, jaký neměl nikdo jiný.

Matka se dívala za ním. Hněv nad tím, že prosadil svou vůli, pominul a Maria se zalíbením sledovala jeho postavu i to, jak zpřímá a lehce kráčí. Měla dokonce radost, že odvrhl přílišnou měkkost a stal se pevným mužem, který ví, co chce.

JEŽÍŠ MÍŘIL k Jordánu. Jeho duše se široce otevřela, když mohla nerušená planými lidskými řečmi a prací vnímat vše, co kolem dokola vyprávělo o Bohu: sluneční svit, zeleň luk, modř vzdálených hor, zpěv ptáků a kvetoucí květiny! Jak krásné je stvoření, kde se lidé netlačí do popředí a nepokládají se za nesmírně důležité.

Po dvou dnech cesty dorazil Ježíš k Jordánu, v jehož hladině se zrcadlilo slunce a modř oblohy. Musí se obrátit k jihu, to již poznal. Čím dále postupoval, tím více lidí se k němu přidávalo. Z každé obce, z každého postranního údolí přicházel zástup a připojoval se k ostatním. A všichni tito lidé směřovali k Janovi.

To je kolem tolik duší, které se ještě ptají po Bohu? Lidé tedy nemohou být tak zkažení, jak to Ježíši dosud připadalo. Brzy ovšem upozoroval, že se k průvodu přidalo mnoho zvědavců. To ho bolelo. Rušili zbožný, soustředěný pochod ostatních, jak bylo zřetelně cítit.

Ježíš se co nejvíce držel stranou. Nebylo však možné, aby ho lidé přehlédli. Obklopovalo ho Světlo. Vyzařovalo z něho Světlo.

Čím více se průvod blížil k místu, kde Jan křtil, tím byl dav hustší. Lidé proudili sem a tam a ti, kteří právě přišli, si museli razit cestu mezi zástupy.

A pak Ježíš téměř celý den stál na malé výšině a díval se. Co vlastně předtím očekával? Jak si představoval proroka Nejvyššího?

Muž stojící u Jordánu měl prostřední postavu a ušlechtilé vzezření. Byl hubený; kolem těla mu vlál prostý vlněný oděv, bedra měl opásána provazem. Oči se ale podobaly sluncím a slova, pronášená neobyčejně libozvučným hlasem, se rozléhala daleko, aniž se musel zvlášť namáhat.

Co Ježíš zaslechl z těchto přívátých slov, zapadlo hluboko do jeho duše a přineslo odpověď na mnohou z jeho otázek.

Příštího dne se pevně rozhodl: »Musím se dát pokřtít, teprve pak se o krok přiblížím ke svému neznámému cíli.«

S tímto rozhodnutím si také Ježíš začal razit cestu davy. Protože však

nepoužíval násilí a jen někdy přívětivě zaprosil, trvalo celý den, než se dostal k Janovým učedníkům udržujícím kolem něho pořádek.

Jan právě pokřtil poslední lidi a teprve v dálce se ukázaly nové zástupy. Tu sestoupil i Ježíš k Jordánu, s duší naplněnou takovou touhou, že se mu málem rozskočila hrud'. A Jan, kterému bylo dáno u každého prosícího rozpoznat, zda je cenný nebo bezcenný, spatřil v Ježíši někoho, s kým se dosud nikdy nesetkal: naprosto čistého! Toho přece nemůže křtít! Jak si proti němu připadá hříšný!

Tyto myšlenky vyjádřil slovy:

»Pane, nepřísluší mi, abych tě křtil! Já tebe bych musel prosit o křest.«

Ježíš pevně a určitě pronesl:

»Prosím tě o křest, Jane!«

A Křtitel splnil jeho prosbu.

V té chvíli spadla páska z Ježíšova duchovního zraku, takže viděl, kdo je a proč byl vyslán na zemi. Zatímco perlivé krůpěje vody z Křtitelovy ruky skrápěly jeho čelo, pravil Ježíš tiše pro sebe: *»Já to jsem!«*

Nebylo to pomalé sebeuvědomování, nýbrž jako osvětlen bleskem uviděl Ježíš náhle jasně před sebou, co v jeho duši zůstávalo jako otázka.

Podíval se na Křtitele: tahy jeho obličeje mu byly najednou dobře známé. »Hleď, posel Boží u lidí!« zaznělo v jeho duši. Bylo podivuhodné, že i Křtitel, jak se zdálo, prožíval něco podobného: konečně člověk, který mu rozumí! Kdyby ho tak směl ponechat u sebe! Sotva však procitlo toto přání, Ježíš poznal, že si je musí odepřít. Křtitel má působit na jiném místě.

Ale také Jana naplnila tatáž touha:

»Pane, dovol mi jít s tebou!« poprosil.

Ježíš však nesměl vyhovět. Bylo mu zatěžko odmítnout prosícího. Jan pochopil bez dalších slov. Mlčky sklonil hlavu. Ještě si vyměnili hluboký pohled, který jakoby pronikal dušemi, a pak se Ježíš obrátil k odchodu. Přicházely nové zástupy a jim se chtěl vyhnout.

Vydal se do vzdálenějších končin. Kam? To mu bylo jedno, jen pokud možno z dosahu klábosících lidí! Musí být se svými myšlenkami sám!

Ovanul ho vlahý večerní vzduch a zdálo se, že kolem něho potichu zaznělo: »Ty jsi Můj Syn!«

Promluvil k němu opravdu Bůh? Nebo to pouze slyšel v hloubi své duše? Věděl, že je Syn Boží, část Pravěčného, jehož přítomnost neustále cítí. Je s Ním nerozlučně spojen. Proto také je jeho vědění o Bohu jiné než vědění zákoníků. Nesmí se na ně ani hněvat, že často říkají něco nesprávného: vždyť jsou to lidé!

Nyní poznal, že je zcela jiný než lidé, které nemohl pochopit. Neměl s nimi nic společného, měl jen stejně jako oni hrubohmotné tělo, které většinou pociťoval jako obal, často ale i jako břemeno.

Jedno vycházelo z druhého, jednu odpověď následovala druhá. Téměř ho jímala závrať z křišťálové jasnosti, která nyní naplňovala jeho ducha.

Vyšly hvězdy a měsíc vrhal mírné světlo na cestu.

Ježíš ještě jednou promluvil s Janem a pak celou noc putoval směrem k Nazaretu. Ani to nepozoroval. Byl příliš naplněn vším, co na něho doléhalo. Věděl, že nyní má začít jeho vlastní úkol. Život v tichosti, v dílně a v práci byl u konce.

Ještě jednou se vrátí do domu, který dosud nazýval svým domovem, pak je však nutné přerušit svazky, jež ho pojí s matkou a sourozenci, s tovaryši a sousedy. Většinou je pociťoval jako tíživé!

Maria bude naříkat, ale toho teď nemůže dbát. Jeho cesta je mu předem vyznačena. Musí si rychle zajistit klid, v němž bude moci najít svůj úkol.

Nejkratší cestou se bez zastávky vracel do Nazareta. Jistota, která ho naplnila, dodávala sílu i jeho tělu. Bez oddechu kráčel dál a jen občas trochu pojedl.

KDYŽ SE VRÁTIL domů, všichni ho radostně uvítali. Maria, v níž byla nepřiznaná obava, že by se její syn mohl stát učedníkem a průvodcem Křtitele, si oddechla, jakmile ho opět uviděla před sebou. Tovaryšům připadala dílna bez něho opuštěná a jako bez světla a sourozenci se těšili na jeho vyprávění. On však chodil jako ve snu. Kdyby už byl večer!

Konečně seděl v klidu u matky, která měla mnoho co vyprávět a sdělovat. Ježíš všechno odbyl klidným pohybem ruky.

»Matko, nemluvme o tom,« pravil pevně tónem, který ji přiměl pozorně naslouchat. »Musím si s tebou promluvit o tom nejdůležitějším. O dům i dílnu je výborně postaráno. Jakub ti bude oporou a skvělým pomocníkem. Dobrovolně mu přenechávám své prvorozené právo. Nikdy jsem neměl v úmyslu nic jiného. Ať je dílna a vše, co k ní patří, jeho. Bude to jistě umět dobře spravovat.«

»Ale co ty, Ježíši?« chtěla vědět matka, kterou přepadla nesmírná úzkost. »Proč se toho vzdáváš, vždyť ti nezůstane vůbec nic!«

»Matko, musím mít možnost jít volný svou cestou. Co potřebuji, to obdržím, tím jsem si jist. Má cesta mne vede daleko od domu i hospodářství.«

»Co máš v úmyslu, synu?« zeptala se Maria úzkostlivě. »Jen příznej, že

chceš doprovázet proroka, kterému říkají Křtitel. Chceš putovat zemí, jako bys nepocházel od počestných, usedlých lidí!«

Opět učinil pohyb rukou, který ji přiměl, aby umkla. Jak těch několik málo dní Ježíše změnilo!

»Matko, nemám v úmyslu připojit se k Janovi. Co mi mohl dát, to jsem obdržel. Nyní musím hledat dál. Jakmile svou cestu uvidím jasně před sebou, musím po ní jít, sám nebo s jinými.«

»A kam tě má vést tato cesta?« zeptala se matka úzkostlivě.

Nerozuměla již svému synovi. Již ne? Nerozuměla mu nikdy!

»Na Boží rozkaz chci lidem přinést Světlo a Pravdu. Obojí během času ztratili. Musí to znovu nalézt, nemají-li úplně zahynout ve svých hříších.«

Mluvil ze svého nitra a za řeči vše prožíval.

»Ty se tedy domníváš, že jsi prorok! Ježíši, nedej se vést nesprávnými představami. Kdo ti říká, že ty sám máš Světlo a Pravdu, které chceš přinášet jiným?«

»Můj Otec...«

Maria ho rázně přerušila.

»Tvůj otec? Nenamlouvej si, že vědění o Bohu přešlo z něho na tebe!«

Chtěla ho ranit, chtěla mu povědět, že jeho otec byl Říman, který o Bohu Izraele nevěděl vůbec nic, ale uctíval ještě božstva. Svého úmyslu však nedosáhla.

Ježíš na ni hleděl zcela klidně.

»Je mi lhostejné, komu vděčím za svůj pozemský obal,« pravil a pak již mlčel. Co chtěl ještě říci, zmlklo před úplným nepochopením, které u matky vycítil.

»A na mě, svou matku, se také už asi neohlížíš,« zvolala pobouřeně. »Chceš mě opustit a zapomenout na všechno, co jsem pro tebe udělala?«

»Matko,« pravil měkce, »snaž se mne pochopit, tak mne budeš moci provázet na mé cestě. Pak nás nebude nic dělit.«

Myslel to duchovně, Maria to však chápala pozemsky.

»To si myslíš, Ježíši, že bych měla opustit dům a toulat se s tebou kramem kvůli nějaké myšlence?«

Byla rozhořčena, jemné hnutí citu v ní pominulo.

Ježíš vzdychl. Věděl, že on sám matku postrádat nebude, že si ale matka zbytečně ztíží životní cestu a umírání, nedá-li se vést. Vstal. S vlídným pozdravem opustil rozrušenou ženu, které již neměl co říci.

Zamířil přímo do místnosti, kde odpočíval Jakub. Jeho příchod mladíka polekal. Ani on zcela nechápal, co mu Ježíš sděluje. Proč se nejstarší ze

sourozenců chce najednou všeho vzdát? Vždyť mohou dílnu vlastnit společně. Jakub se rozplakal. Jestliže Ježíš odchází, půjde s ním!

Do Ježíšovy duše vstoupila radost. Zde snad bude jednou půda pro jeho poselství. Zlehka pohladil bratrovy rozčuchané černé vlasy.

»Buď klidný, Jakube. Matka nás ještě nemůže oba postrádat. Musíš zastávat mé místo. Ale později, až bude Jan starší, budeš smět ke mně přijít – – budeš-li ještě chtít,« dodal tiše.

»Vždycky, vždycky budu chtít přijít!« zvolal Jakub prudce a objal Ježíše. »Můžeš se mnou počítat.«

Své slovo dodržel!

Poslední rozmluvu měl Ježíš s Lebeem. Kladl mu na srdce, aby se postaral o jeho blízké. Tento věrný muž mu rozuměl lépe, než Ježíš očekával. Uchoval v duši mnoho slov, která Josef kdysi pronesl. To nyní přineslo ovoce.

Ježíš ještě prošel místností, kde dřímali tři menší sourozenci – ani se neprobudili – a opustil dům. Jako zaslíbení vyšla jitřenka.

S klidnou duší se obrátil k východu, směrem k poušti, aby se tam vnitřně připravoval na svůj veliký úkol.

BARVY, TÓNY A OBRAZY MIZÍ DO ŠIRÝCH DÁLEK.
JEN TAJUPLNÉ TKANÍ PRONIKÁ VŠEHOMÍREM,
KDE SE SPOJUJÍ VŠECHNA VLÁKNA MINULOSTI
A PŘÍTOMNOSTI, NEODOLATELNĚ POHÁNĚNÁ
SILOU SVĚTLA.

A SHŮRY SEM PŘIKAZOVAČNĚ, HŘÍMAVĚ ZNÍ
ZVUK POZOUNŮ JAKO VOLÁNÍ K VELKÉMU
ZÚČTOVÁNÍ VE VŠEHOMÍRU.

JE NAD TEBOU SVATÝ SOUD,
MALÝ LIDSKÝ DUCHU!
POZNEJ NYNÍ VŠEMOHOUCNOST SVÉHO PÁNA!
PROŽIJ JEHO NEOCHVĚJNOU SPRAVEDLNOST!
JAKO POSLEDNÍ MILOST SE JEŠTĚ SMÍŠ
V UTRPENÍ NAUČIT POSLUŠNOSTI,
KTEROU SES VŽDY ODVAŽOVAL MU ODPÍRAT!

OBSAH

Svazek II

Atlantis	11
Říše Inků	49
První pozemské splnění ze Světla:	
Abd-ru-shin	83
1. Perští rodiče	85
2. V říši Ismánů	99
3. Vyvolený národ	135
Druhá milost ze Světla:	
Kassandra	229
Jan Křtitel	317
Potřetí se sklání Boží Láska:	
Ježíš z Nazareta	357

KNIŽNÍ ŘADA »ZAVÁTÉ DOBY SE PROBOUZEJÍ«

Z DOZNĚLÝCH TISÍCILETÍ

Mojžiš

Život Abd-ru-shinův na zemi

Abd-ru-shinova náhrobní deska vypovídá

Vyobrazení Abd-ru-shinovy náhrobní desky

Maria

Život Ježíšův na zemi

EFESUS

Život a působení připravovatele cesty Hjalfdara
v předhistorické době

ZOROASTER/ZARATHUŠTRA

Život a působení připravovatele cesty v Íránu

LAO-C'

Život a působení připravovatele cesty v Číně

BUDDHA

Život a působení připravovatele cesty v Indii

MOHAMED

Život a působení připravovatele cesty v Arábii

ZAVÁTÉ DOBY SE PROBOUZEJÍ

SVAZEK I:

Křišna

Nahome

Kassandra

Maria z Magdaly

SVAZEK II:

Atlantis

Říše Inků

První pozemské splnění ze Světla: Abd-ru-shin

1. Perští rodiče

2. V říši Ismánů

3. Vyvolený národ

Druhá milost ze Světla: Kassandra

Jan Křtitel

Potřetí se sklání Boží Láska: Ježíš z Nazareta

SVAZEK III:

První díl: Usilování o Pravdu

1. Egypt

2. Nemare

3. Faraóni

Druhý díl: A když přišlo Slovo Pravdy!

1. Neznámé ze života Syna Božího Ježíše

2. Apoštolové

Toužíte být skutečně člověkem a opravdově hledáte? Pak jsou tyto životopisy právě pro Vás. Napsali je ve 30. letech dvacátého století lidé obdaření mimořádnými schopnostmi žijící v blízkosti Abd-ru-shina, autora Poselství Grálu »Ve světle Pravdy«, na Vomperbergu v Tyrolsku. Spolu s ním zde působila jeho manželka, paní Maria, i slečna Irmingard a rovněž celá řada význačných osobností.

Abd-ru-shin, což v překladu znamená Syn Světla, žil na zemi již jednou v 1. pol. 13. stol. př. n. l. jako arabský kníže. Vládl mocné říši Is-Ra v oblasti horního toku Nilu a přijal k sobě Nahome, jak se slečna Irmingard jmenovala za svého tehdejšího života. Paní Maria, jeho část pocházející rovněž ze Světla, se vtělila na zemi jako Cassandra v maloasijské Tróji o něco později. Životopisy nám tak umožňují pochopit široké duchovní souvislosti mezi událostmi v dávné minulosti a v dnešní době.

Když se na zemi narodil Syn Boží Ježíš, byla to další milost: již potřeť se sklonila Boží Láska. Ježíšova osobnost a působení se nám teprve díky těmto pravdivým líčením vycházejícím ze skutečnosti vyjevuje v plné vznešenosti a důstojnosti.

Výstražným mementem je pro nás Atlantis, jež se vinou svých obyvatel potopila za den a noc... Naopak říše Inků, řízená zákony, které byly v souladu s činností stvoření, přetrvala tisíciletí.

Světlo dávalo v průběhu dějin připravit v různých zemích pomocníky, aby duchovně pozvedli národ a přivedli ho na cestu k výšinám: Hjalldara, Zoroastra/Zarathuštru, Lao-c'a, Buddhu i Mohameda. Jejich boj o Pravdu má mnoho společných rysů s českým dějinným úsilím o život podle Božího zákona.

Všechny cesty by dnes měly vyústit do velké cesty světla, která přímo a bez oklik vede vzhůru k Pravdě, k Jedinému, Věčnému. Stojí na ní obrovská světlá postava – Ten, na něhož odkazovali všichni přípravitelé cesty. Je to Saošjant, zářící hrdina Íránců, Maitréja Indů, Mahdí Arabů, židovský Mesiáš i ten, na kterého upozornil sám Ježíš jako na »Ducha Pravdy«, jenž má přijít.

Přinesl lidstvu poslední záchranu a pomoc
v Poselství Grálu »Ve světle Pravdy«,
osvobození z temnot, ale i třídění duchů a soud
nad nimi. K němu vedou všechny cesty,
je cílem, věčně živým křížem Pravdy.